

DIŽA' CHAWE' KUB

El Nuevo Testamento

en el zapoteco de Yatee

La Liga Bíblica

Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en el zapoteco de Yatee

La Liga Bíblica 4C primera edición 2002 [zty]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© La Liga Bíblica 2002

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

ACLARACIONES

SOBRE EL ALFABETO ZAPOTECO

Muchas de las letras con las que se escribe el idioma zapoteco son las mismas que las del español, pero fue necesario añadir otras letras para simbolizar todos los sonidos del zapoteco.

La letra ' sirve para escribir **da'a** “petate”, **yí'** “lumbre”, **la'** “mi nombre”, etc.

La letra j sirve para escribir **chej** “irá”, **yej** “piedra”, **yeje** “flor”, **bzoje'** “escribió”, etc.

La letra ž sirve para escribir **ža** “día”, **yež** “pueblo”, **žo'o** “nosotros”, etc.

La letra ʐ sirve para escribir **za** “ropa”, **zen** “grande”, **wʐí'a** “recibí”, etc.

La letra x sirve para escribir **xti** “rato” y **bxin** “espectro”, “fantasma”.

La letra ʐ sirve para escribir **xna** “rojo”, **xil** “ala”, **xa'** “mi padre”, etc.

Algunas letras no tienen el mismo sonido que en español. La letra z siempre es sonora (*que suena*) en contraste con la letra s que es sorda (*que no suena*), por ejemplo: **zoa'** “estoy” y **soa'** “estaré”, **za'a** “elote” y **sa'a** “andaré”, etc.

La letra l tiene dos formas: l y ɿ. La letra l se usa para escribir el sonido suave y ɿ para escribir el sonido fuerte. La letra l sirve para escribir **la** “nombre”, **li** “verdadero”, **le'** “tú”, etc. La ɿ sirve para escribir **la** “caliente”, **li** “derecho”, **le'** “él”, etc.

La letra **n**, que es suave, contrasta con la doble **nn** que es fuerte como en las palabras **na'** “allí, eso” y **nna** “dirá”, **bene'** “hizo” y **benne'** “dio, persona”, etc.

Los sonidos del español “ca”, “que” y “qui” en zapoteco se escriben “ka”, “ke” y “ki”, y “gue” y “gui” se escriben “ge” y “gi”; y “ge” y “gi” se escriben “je” y “ji”, tal como se escribe el zapoteco en los libros escolares. Para las letras “v” y “z” en palabras tomadas del español se usan “b” y “s”. Los sonidos “ci” y “ce” en palabras tomadas del español se escriben “si” y “se”.

Índice

MATÍO	1
MARKOS	65
LUKAS.....	105
ZWA.....	171
HECHOS	219
ROMANOS	284
1 CORINTIOS	312
2 CORINTIOS.....	338
GÁLATAS.....	354
EFESIOS	364
FILIPENSES.....	373
COLOSENSES.....	379
1 TESALONISENSES	386
2 TESALONISENSES	392
1 TIMOTEO.....	395
2 TIMOTEO.....	403
TITO	408
FILEMÓN	412
HEBREOS.....	414
ŽEDW.....	433
1 BEDW	440
2 BEDW	448
1 ZWA.....	453
2 ZWA.....	459
3 ZWA.....	460
JUDAS	462
APOKALIPSIS.....	465

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

Xa xna' gole wdé ka' che Jesús
(Lk. 3:23-38)

- 1** Zzoja' le'e yiche ni lagak xa
xna' gole wdé ka' che Jesús,
Benne' Criston', Bennen' nake' za'só
Dabí, na' lezka' za'só Bran, benne'
ka' wnníta'gake' ža ni'te.
- 2** Bran na' goke' xa Isak.
Isak na' goke' xa Jakob.
Jakob na' goke' xagak Judá len
benne' biche'e ka'.
- 3** Judá na' goke' xagak Fares len
Sara. Tamar goke' xna'gak
chope' ki.
Fares na' goke' xa Esrom.
Esrom na' goke' xa Aram.
- 4** Aram na' goke' xa Aminadab.
Aminadab na' goke' xa Nasón.
Nasón na' goke' xa Salmón.
- 5** Salmón na' goke' xa Bos, na'
Rahab goke' xne'e.
Bos na' goke' xa Obed, na' Rut
goke' xne'e.
Obed na' goke' xa Isaí.
- 6** Isaí na' goke' xa Dabí.
Dabín' wnná bi'e benách Israel ka',
na' bchag ná'lene' no'len' zga'ale
goke' zo'le Urías. Dabín' len no'len'
gókgake' xa xna' Salomón.
- 7** Salomón na' goke' xa Roboam.
Roboam na' goke' xa Abías.

- Abías na' goke' xa Asa.
8 Asa na' goke' xa Josafat.
Josafat na' goke' xa Joram.
Joram na' goke' xa Usías.
9 Usías na' goke' xa Jotam.
Jotam na' goke' xa Akás.
Akás na' goke' xa Esekías.
10 Esekías na' goke' xa Manasés.
Manasés na' goke' xa Amón.
Amón na' goke' xa Josías.
11 Josías na' goke' xagak Jekonías
len benne' biche'e ka'.
Benne' ki wnníta'gake' ža na' katen'
benne' Babilonia ka' bché'gake'
benne' Israel ka' zej nžeje' gan nbab
Babilonia na'.
- 12** Jekonías na' goke' xa Salatiel.
Salatiel na' goke' xa Sorobabel.
- 13** Sorobabel na' goke' xa Abiud.
Abiud na' goke' xa Eliakim.
Eliakim na' goke' xa Asor.
- 14** Asor na' goke' xa Sadok.
Sadok na' goke' xa Akim.
Akim na' goke' xa Eliud.
- 15** Eliud na' goke' xa Eleasar.
Eleasar na' goke' xa Matán.
Matán na' goke' xa Jakob.
- 16** Jakob na' goke' xa Jwsé.
Jwsén' goke' benne' byo che Lia. Lian'
goke' xna' Jesús, Benne' Criston',
Bennen' žxen láže'gak benne' judío
ka' le'e nich nna bi'e légake'.

¹⁷Ki goken, gokgak xda' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóá Bran, na'zejte wzóá Dabí. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóá Dabín', na'zejte bche'gak benne' Babilonia ka' benne' Israel ka'zej nžeje'. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law bché'gake' légake', na'zejte ža bla' Benne' Criston'.

**Da' goken katen' bla' Jesús, Benne'
Cristo**

(Lk. 2:1-7)

¹⁸Ki goken kate' bla' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe laže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lene' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ¹⁹Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawé', san bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. ²⁰Kate' ne zza' laže' Jwsén' kan gone', bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' goče' le':

—Jwsé, za'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹Galj to bi' byodo' chebe', na' go'o labe' Jesús, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo dola' da'zej nbage'e.

²²Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné':

²³Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' le'be', na' galj to bi' byodo', na' wégake' labe' Emanuel.

Emanuel naken to diža' hebreo dan' znnan: "Zoalen Dios žo'o."

²⁴Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' le', na' wzi'e Lian', na' gokbe' zo'le'. ²⁵Bi wzóalene'-be' na'zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw chebe', na' bzóagake' labe' Jesús.

**Benne' žejn'i'il ka' zedjwíagake'
xkwide' Jesús**

2 Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, znna bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejn'i'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka'zej nžoje' to yež zi'to' da'žen' zaka' gan zla' wbíž. ²Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—¿Gazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zla' wbíž ble'elo' belj baní' da'nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

³Kate' Herodes, bennen' znna bi'e, benle' da'ni, gok zedle'. Lezca' gok zédgekle yógo'te benne' ka' wnnítá'gake' yež Jerusalén. ⁴Naž Herodes na' bliže' yógo'te bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légake' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légake'.

⁵Góžgake' le':

—Lo yež Belén, da'nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da'znnan ki:

⁶Yež Belén, da'nbaben Judá, bi nakžen ka'ze law Dios, kazej nak yež blo ka'zej nnitan' yežlyó nga,

dan' lo yež Belén na' galj to
Benne' gake' blo,
Bennen' gape chi'e benách chia'
ka', benne' Israel ka'.

⁷Naž Herodes na' bliže' benne'
žejn'i'l ka' ſi žize, na' wnnable'
légake' nich nnezele' binlo gáka'te
ba gok katen' bla' law beljen' da'
blé'egekle'. ⁸Naž bſele'e légake'
chjake' lo yež Belén. Gože' légake':
—Le chej ga na', na' le chejnnáb
binlo kan nak che xkwiden.

Kate' ba bežél-lele-be', le da nich
wloé'elete neda', nich lezka' cha'a
neda', chejká'n zena'-be'.

⁹Wdé béngekle benne' žejn'i'l
ka' dan' wnná Herodes na', jake' ga
na', na' beljen' da' blé'egekle' katen'
wnníta'gake' lážgake', wyejen
láwlegake', na' bejsóan ža'le gan
de xkwiden'. ¹⁰Kate' blé'egekle'
beljen', bebéle'egekle'. ¹¹Kate'
wyó'ogake' lo yo'on', blé'egekle'
bi' byodon', zóal'enbe' Lia, xna'be'.
Naž bzoa zíbgake' lawle gan debe',
na' bka'n zéngake'-be'. Wdé na'
bsáljwgake' kakdo' ka' chégake', na'
bnézjwgake'-be' oro, na' yale, na'
neždo' da' zla' zix che yag mirra.
¹²Dan' ba bzejn'i'l Dios légake' lo
bichgale nich bi yeyéjgake' gan
zoa Herodes na', che len beyéjgake'
lážgake' nez yoble.

Jwsé len Lia želchi'e xkwide' Jesús lo yežlyó Egípto

¹³Wdé beza'gak benne' žejn'i'l
ka' ga na', naž bla' law to wbás che
ya'abá lo bichgale gan ztas Jwsé, na'
gože' le:

—Wyase. Bche' xkwiden' len
xna'be', na' bzonnj nga. Wyéj lo
yežlyó Egípto. Ga'no' ga na' kate'

yapža' neda' le' yetó. Ki gono' dan'
yeyílj Herodes xkwide' ni nich
gote'-be'.

¹⁴Naž wyase Jwsén', kate' ne
nak žel, na' bchi'e xkwiden len
xna'be', na' jake' lo yežlyó Egípto.
¹⁵Bgá'ngake' ga na' na' zejtje got
Herodes na'. Ka' goken, bžin da'
wnná Xanžo Dios lo na' benne'
bchalje' lo wlaze' Lé, katen' wnné':
“Lo yežlyó Egípto bliža' Zí'na.”

Herodes žſele'e benne' ka' nich gótgake' xkwide' ka'

¹⁶Kate' gókbe'ele Herodes bi
bengak benne' žejn'i'l ka' kan gože'
légake', naž bže'e, na' bſele'e benne'
ka' chjake' ga na' nich gótgake'
yógo'te bi' byodo' ka' nníta'gakbe'
lo yež Belén, na' do zente gan že'
Belén na', xkwide' ka' ba žóngakbe'
chopiz, len bi'do' ka' zej nžé'nžebé'.
Ki ben Herodes na' kan bsaka'
yenne'e, kan gok ža katen' bla' law
beljen', ža na' bzejn'i'igekle benne'
žejn'i'l ka' le'. ¹⁷Ka' goken, bžin da'
wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo
wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸Lo yež Ramá žéngekle chi'igak
benne' ka' zbéžegake', na' zbeže
nyáche'gake'.

Rakel zbeže' ni'a chegak za'sóe'
ka'.

Bi gak no benne' gon zene' le',
dan' zej natbe'.

¹⁹Wdé got Herodes na', naž bla'
law wbás che ya'abán' lo bichgale
gan zoa Jwsén' lo yežlyó Egípto,
²⁰na' gože' le:

—Wyase. Beché' bi' byodon' len
xna'be', na' beyéj gan nbab Israel,
dan' ba gotgak benne' ka' gónegekle'
gótgake' bi' byodo' ni.

2¹ Naž wyase Jwsén', na' bechi'e bi' byodon' len xna'be', na' beyéjgake' gan nbab Israel. **2²** Benle Jwsén' znna bia' Arkelao gan nbab Judea dan' ba got Herodes na', xa Arkelaon'. Che len bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'. Kate' bzejn' il Dios le' lo bichgale, wyeje' gan nbab Galilea. **2³** Kate' bžine' ga na', bejsóe' lo yež Nasaret. Ki goken, bžin da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios že na' te kan žala' gak che Jesusen', nnagak benách ka' nake' Benne' Nasaret.

**Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis,
zchalje' lo latje dach**

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 Kate' ža ka' bla' law Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bchalje' lo latje dach gan nbab Judea. **2⁴** Zwan' wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin ža kate' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', yedjnná bi'e lo yežlyó nga.

3 Kan nak che Zwan', bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že na' te, da' znnan ki:

Ženl chi'i to benne' zbéžeyi'e
zižje lo latje dach, znne':
“Le gon chawe' nez nich la'
Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie!”

4 Gokw Zwan' laže' da' nžaben len yicha' bia ka', na' nžeje li'e to bayw yid. Žawé' biche' zo ka', na' že'je' china' bezdo. **5** Benne' Jerusalén ka' len benne' ka' zej nžoje' dot gan nbab Judea, na' dot kwit gan zde yego Jordán, blá'gake' gan zoa Zwan'. **6** Kate' bexóalapagake' dola' da' zej nbage'e, Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán na'.

7 Kate' Zwan' ble'ele' benne' zan ka', benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka', želžine' gan zoe' nich yezóagake' nis, gože' légake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. **8** Zoa no benne' bzejni'ile' le'e wzonnje dan' za' chog Dios chegak benách ka' gátgake'? **8** Le gon da' gak bia' ba beyát láže'le. **9** Bi kwek yichjle, bi nnale nakle chawe' dan' nakle za'só Bran, dan' žapa' le'e, wak gon Dios ga yeyakgak yej ki za'só Bran na'. **10** Ba zbez ya wage nich chogen yag ka', dan' zloe'elen kan gak chele. Yógo'te yag ka' da' bi želbían da' zej naken zix, chóggaken, na' chéygaken. **11** Da' li neda' žezóa' le'e nis lo nis, nôlele ba beyát láže'le, san Bennen' za' ze'e kate' te chia' neda', Le' gone' da' zloé'ezele yela' žezúa nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'. Bennen' nakže' blo ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' ūzele'. **12** Noxe' da' žzenle' yi', na' wlobe' zoa' stribé chie'. Yezí'e zoa' stribé chien' lo yo'o gan gape chi'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

13 Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' zoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'. **14** Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóá' nis lo no'o Le'. **15** Znnabkzlo' neda' yezóá' Le' nis?

15 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná

Jesusen'. **16** Kate' ba bezóá Jesusen'

nis, la' bežojtie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá láwe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', znne'e ka to plomdo'. ¹⁷Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ilá Le', na' žaz laža'a Le'.

Žénele da' xiwe' gonen ga baga' Jesús dola'

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

4 Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

²Choplalj ža choplalj yele bi be bdaw Jesusen'. Wdé na' zdone'. ³Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' dola', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Kégeze yet xtil zbánłengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bángake."

⁵Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, bexite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka' nich gape chí'igake' Le', na' góxwgake' Le' len ná'gake', nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen' benách ka', dan' znnan: "Bi nna bi'o Xano' Dios."

⁸Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe, gan bloe'elen Le' yógo'te yež ka' jež nnitan' yežlyó nga len yógo'te yela' wnni'a chégaken. ⁹Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa zibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žen' neto', dan' znnan: "Xano' Dios wká'n zeno', na' toze xchine' Le' gono'!"

¹¹Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'. Naž bla'gak wbás che ya'abá ka' gan zoe' nich gákłengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe'.

Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab Galilea

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹²Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž ya, wyeje' gan nbab Galilea.

¹³Bezé'e lo yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum gan naken žoa'a nisdo', lo bza' gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí. ¹⁴Ki goken, bžin da' wnná Isaías, bennen' bchajle' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁵Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí,

lo nez žoa'a nisdo' gan zoa yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíž, gan nbab Galilea, gan jež nnita' benách ka' bi jež nake' benne' judío ka'.

¹⁶Benách ka' jež nchol yichj lázdo'gake', benne' nnítá'gake' ga na', blé'egekle' baní', na' benne' ka' jež nake' ka benne' gat ka', bla' baní' chégake'.

¹⁷Katen' wzó law Jesusen' zzie' xtiže'e, gože' benne' ka':

—Le yeýát laže', dan' za' la' Dios,
Bennen' ze'e ya'abá chie', na' nna
bi'e lo yežlyó nga.

**Jesús žliže' tape benne' nich
gónlengake' Le' tzen**
(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

¹⁸Kate' wdé Jesusen' žoa'a nisdo'
che gan nbab Galilea, błe'ele' chope
benne'. Toen' lie' Smon, bennen'
lezka' lie' Bedw. Ndres, benne' biche'
Bedon', žónlene' le' tzen. Žoptie'
zzál'agake' yixjw bel chégake' lo
nisdon', dan'zej nake' benne' wzén
bel ka'. ¹⁹Jesusen' gože' légake':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona'
ga yedjwa'le benách ka' nich
gákake' chia' neda', gonle kan
žonle kate' zzenle bel ka'.

²⁰Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel
ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

²¹Kate' Jesusen' wdíe' yelate' na'le,
ble'ele' yechope benne' ka'. Toen'
lie' Jakob, na' Zwa, benne' biche'e
žónlene' le' tzen. Zej nake' zi'n
Sebedeo. Yóogake' lo barkw, gan
žónlengake' Sebedeo, xágake', tzen,
na' zeyágake' yixjw bel chégake'
ka'. Naž Jesusen' bliže' žoptie'
nich gónlengake' Le' tzen. ²²La'
belka'ntie' barkwn', len xágaken', na'
jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan
(Lk. 6:17-19)

²³Wdé Jesusen' dot gan nbab
Galilea, gan bsedle' benách ka' gan
nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne'
judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios.
Bchalje' diža' chawen' ga na' kan
za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga,
na' beyone' yógo'te benne' yižwé'
ka' kanzej nak yižwé' ka' chégake'.

²⁴Wzé diža' che yela' wak che
Jesusen', na' béngekle benách ka'
dot gan nbab Siria. Bedjwágake'
yógo'te benne' ka'zej de'e da' zan
yižwé' ka', na' želzáka'li'e, nich
wnnítal'gake' benne' we' ka' xni'a
Jesusen'. Zá'gake'zej noe'e benne' ka'
ga na', benne' ka' yóogake' be' xiwe'
ka', len benne' ka'zej de'e chon, na'
benne' ka' bi žak sá'gake'. Jesusen'
beyone' yógo'te benne' ka'. ²⁵Benne'
zan žjáklene' Jesusen', benne' ka'zej
nžoje' gan nbab Galilea, len benne'
ka'zej nbabe' yež Dekápolis ka', na'
benne' ka'zej nbabe' yež Jerusalén,
na' gan nbab Judea, na' benne' yež
ka'zej nnitan' yechelá'a yego Jordán
zaka' gan zla' wbíž.

Da' bchalj Jesús law ya'ado'
(Lk. 6:20-23)

5 Kate' ble'el Jesusen' benne' zan
zá'lengake' Le', wžene' to law
ya'ado' gan nak sibe, na' law ya'adon'
wži'e. Naž bdobgak benne' wsedle'
chie' ka' gan zoe'. ²Wzó lawe' žsedle'
légake', na' wnné':

³—Ba nez zen naken chegak
benne' ka' žákbe'gekle' želyáz'jele'
da'zej naken che Dios, dan' de latje
chégake' gan znna bia' Dios, Bennen'
zoe' ya'abá chie'.

⁴'Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žak nyache' láže'gake' dan'zej
nbage'e dola', dan' Dios na'kze gon
zene' légake'.

⁵'Ba nez zen naken chegak benne'
ka'zej nake' gaxjw laže' law Dios,
dan' gata' yežlyó nga chégake'.

⁶'Ba nez zen naken chegak benne'
ka' zdan láže'gake' da' naken chawé'
law Dios, na' žékgekle' ni'a chen
kan žékgekle benne' ka' želdone', na'

želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légake'.

⁸'Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj lázdo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'gekle' Dios.

⁹'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žígake' diža' bizjw, dan' si' lágake' zi'n Dios.

¹⁰'Ba nez zen naken chegak benne' ka' ūsaka' zi'gak benách ka' légake' dan' žóngake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

¹¹'Ba nez zen gaken chele le'e kate' wlíž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen láže' chégake' nnégake' chele dan' žónlenle neda' tzen. ¹²Le yebél, na' le chaž láže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' goken chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnnít'a'gake' zgá'alegake' ka le'e, dan' lezka' wzía láže'gak benách ka' légake'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede', na' ka baní'

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnít zeden' yela' sna'a chen, bi gak yeyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjaken'.

¹⁴'Le'e nakle ka baní' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache'

yežen'. ¹⁵Kate' wzaljžo yi', bi zkáche'žon zan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nnít'a'gake' lo yo'on'. ¹⁶Kan nak baní', lezka' gakle le'e, dan' gonle ga gak bia' da' nakle láwlegak yógo'te benách ka', nich kate' lé'gekle' da' nak chawe' da' žonle, naž wkán zéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

¹⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da'zejlasgak da' ka'. ¹⁸Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó diža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken. ¹⁹Che len, nóteteze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' znna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka yógo'te benne' ka' nnít'a'gake' gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' znna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chien'.

²⁰Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan znna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žže'le'jež'e

(Lk. 12:57-59)

²¹Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': “Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate.”²² Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' znnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' nne': “Bia bi be nnezlba” nbage'e zia, na' wak chog Dios chie' chejchoé'e lo yí gabíl.

²³ Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnežjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo' ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le',²⁴ bka'n dan' no'o na'ze, na' beyéj ližo'. Zga'ale bejká'n chawé' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnežjo' dan' no'o.

²⁵ Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbago'o chie', na' chie' le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begán' chawé' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na' benne' žejwe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'.²⁶ Da' li žapa' le', bi yežojo' ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnágake': “Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.”²⁸ Na'a, neda' žapa' le'e: nóté teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' dola' lo yichj lázda'we'.

²⁹ Che len, cha' yej lawo' li ža gonen ga gono' dola', wlejen, na'

wžo'nen. Gakže chawé' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yí gabíl.³⁰ Cha' no'o li ža gonen ga gono' dola', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawé' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yí gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' wnnágake': “Nóté teze benne' žénele' yežo'ne' zo'le', žala' wnežjwe' to yiche chie' da' znnan žežo'ne' le'.”³² Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi znnna' bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág ná'lene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': “Bi gon lažo' kate' gon chocho' xtižo'o ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' znnno' gono' katen' gon chocho' xtižo'o ni'a chie' Le'.”³⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' znnna bia' Diosen'.³⁵ Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios zzoe' ni'e, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios,

Benne' zente, Bennen' znna bi'e.

36 Bi gon chocho' xtižo'o ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyák chich o gasj nitó yicha' yichjo'.

37 Žala' nnázele: "o" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žedle Jesúš kan nak che no benne' žezi'e wzón lježe'

(Lk. 6:29-30)

38 Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan nak da' wnná

Moisés, katen' wnné': "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yebí'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yebí'i chie'."

39 Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' zia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle. **40** Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnežjw chie' laže' da' žxoa xkožo'o.

41 Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen' dot to hora. **42** No benne' bi da' nnable' le', bnežjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žedle Jesúš žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'

(Lk. 6:27-28, 32-36)

43 Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele dan' wnnágake': "Žala' ži'ilo' no benne' nži'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'." **44** Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi jez de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž zí'gake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia

láže'gake' le'e, na' le wchajlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne'

ka' znnégake' chele, na' žóngake' le'e zia. **45** Cha' gonle ki, gakle le'e zí'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' Le' ga zza'ní' wbíz chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsel'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. **46** Cha' nží'izelele benne' ka' nží'igekle' le'e, žon byenen no benne' wká'n žene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi jez nake' chawe', benne' ka' zchížjwgake' benách ka' lo wláz yeži'to', dan' nží'igekle' ljéžgake' ka'. **47** Cha' žaple ba la'ne ljéžzele ka', žbize žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi jez nónbi'e Dios.

48 San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

Žedle Jesúš kan žala' gáklenžo benách ka'

6 Lezka' wnná Jesusen': —Le we' laže' gak dot li laže' kan zka'n ženle Dios. Bi góñzele ki nich lé'gekle benách ka' kan žonle. Cha' ki góñzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da' chawe' yebi'e chele. **2** Kate' bi da' wnežjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wloe'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gapgak benách ka' légake' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. **3** San le', kate'

bi da' wnežjo' che no benne' zoa
 bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne'
 latje nnezlen'. ⁴Na'a, dan' wnežjo',
 ngáche'ze žala' wnežjon', na' Xažo
 Dios, Bennen' zle'ele' dan' žono'
 ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wcháljenžo Dios

(Lk. 11:2-4)

⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wcháljenle Dios, bi gonle
 kan žongak benne' ka', benne'
 zloé'ezele chawé' kwíngake', dan'
 kate' žližgake' Dios zdan láže'gake'
 zzégake' gan nak lo yo'o gan
 zdobgak benne' judío ka' nich
 yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak
 lawe' ya'a, nich l'égekle benách ka'
 légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak
 yela' ba la'ne da' gatan' chégake'.

⁶San le'e, kate' wcháljenle Dios, le
 cho'o ližle, na' le wsejw yo'o chele.
 Le wlíž Dios, na' le wchajlen Xažo
 Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale
 chézele, na' Xažo Dios, Bennen'
 zle'ele' da' žonle ngáche'ze, Le'
 yebi'e chele.

⁷'Katen' wcháljenle Dios bi
 yeži'ile žop yonnze kan žongak
 benne' ka', benne' bi zej nónbi'e
 Dios, dan' žékgekle' wzé nag
 Dios chégake' dan' žež'i'gake' žop
 yonnze. ⁸Bi gonle kan žóngake'
 légake'. Xažo Dios, zga'ale kate'
 bi da' nnáblele-ne', ba nnézkzele'
 da' ka' žiážjelele. ⁹Che len, žala'
 wcháljenle Dios, na' nnale ki:

Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen
 Lo'.

¹⁰Da, nna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan
 žaz lažo'o Le'

kan žaken ya'abá chio'.

¹¹Benn da' gawto' na'a ža.

¹²Benít law cheto' da' zinnj da'
 žonto',

kan ženít lawto' che no benne'
 žone' cheto' da' zinnj.

¹³Bi go'o latje gon da' xiwe' ga
 bága'to' dola',
 san beslá neto' lo na' da' žonen,
 dan' zej nak chio' dot yela' wnná
 bia',
 na' dot yela' wak, na' dot yela'
 zen,
 da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴Cha' yenít lawle chegak lježle ka',
 benne' žóngake' le'e da' zinnj, lezka'
 Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, yenít
 lawe' chele le'e. ¹⁵Cha' bi yenít law
 chegak lježle ka', bi yenít law Xažo
 Dios chele le'e dola' da' nbágale.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle
 nyache' lawle kan žongak benne' ka',
 benne' zloé'ezele chawé' kwíngake',
 dan' žóngake' nyache' láwgake' nich
 l'égekle benách ka' žóngake' wbás.
 Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba
 la'ne da' gatan' chégake'. ¹⁷San le'e,
 kate' gonle wbás, le wpá yichjle,
 na' le chib lawle, ¹⁸nich bi l'égekle
 benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze
 žala' gonle wbás, na' Xažo Dios,
 Bennen' zóalene' le'e gan zoale
 chézele, yebi'e chele.

Ya'abá che Dios naken gan žala'

wtobžo da' zaka' chežo

(Lk. 12:33-34)

¹⁹Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó nga,
 gan beldo' chen wtébgakban', na'

žbia yin', na' gan cho'ogak benne' wbán ka', nich kwángaken'. ²⁰San le wtób da' zaka' chele ya'abá che Dios, gan bi galj beldo' chen, bia wtébgakban', na' bi cwia yin', na' gan bi gak cho'ogak benne' wbán ka', nich bi gak kwángaken'. ²¹Gan de da' zaka' chele, we' láže'le žinle.

Da' zza'ní' lo yichj lázdo'žo

(Lk. 11:34-36)

22Lezka' wnná Jesusen':

—Yej lawžo zej naken ka to da' zza'ní' lo yichj lázdo'žo. Che len, cha' yej lawle zej naken chawé', cho'o yichj lázdo'le da' naken baní'. ²³Cha' yej lawle bi zej naken chawé', yichj lázdo'le gaken chol. Che len, cha' baní' da' zóalenen le'e ba beyaken da' naken chol, ba nakl'e'e chol yichj lázdo'le.

Dios, na' mežw

(Lk. 16:13)

24Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone' xchingak chope xane', dan' wzóe' chela'ale toen', na' yetóen' ū'ilé' le', o gá'nłene' toen', na' yetóen' kwej yichje' le'. Bi gak wká'n zenle Dios, na' mežw.

Dios žape chi'e benne' chie' ka'

(Lk. 12:22-31)

25Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zéidle ni'a che da' gawle o ni'a che da' ye'jle, da' ka' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwle. Záka'le'eze yela' nban chele ka da' ye'j gawle, na' záka'že bela' žen chele ka laže' da' gákwlé. ²⁶Le wia kan žak chegak byínnedo' ka', bia zlágakba' ya'abá. Bi žázgakba', na' bi žel-lapba', na'

bi ztóbgakba' da' gape chí'igakba', san Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwawkze' légakba'. Záka'žeze le'e ka byínnedo' zan. ²⁷¿Noz benne' ládjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich gak ki chie'?

²⁸'¿Bíz chen' že' zéidle ni'a che da' gákwlé? Le wia nga kan želgole yéjedo' ka' že'gaken ladjw yixe'. Bi žóngaken žin, na' bi žóngaken do xlaže'. ²⁹Neda' žapa' le'e, Salomón, bennen' wnná bi'e, la'kze góta'le'e yela' wnná a chie', laže' da' gokwe' bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo' ka'. ³⁰Dios na'kze žone' xtan yeje yíxe'do' ka', da' že'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wiž chéygaken lo yi'. Žone' légaken xtanle'e. Cha' ki že' laže'ye yeje yíxe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žeje'le chie' dot láže'le. ³¹Che len, bi kwe' zéidle, na' bi nnale: "¿Bízkze gawto?" o "¿Bízkze ye'jto?" o "¿Bízkze gákwtó?" ³²Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga že' láže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa Xažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'zeze da' ki. ³³Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawé' lawe' Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele.

³⁴Che len, bi kwe' láže'le che da' gak wxé wiž, dan' gak kwe' láže'le wxé wiž che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' láže'le chen ža na'.

Bi žala' chog bia'žo che lježžo

(Lk. 6:37-38, 41-42)

7 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježle ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e,

²dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchog bia'le chegak lježle ka', na' kan zzixle che lježle ka' lezkan' gonkze Dios chele le'e. ³¿Biz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi zákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁴¿Yi'o lježon': "Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'" na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁵Le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchjgakba', na' gáwy'a'agakba' le'e. Bi cho'nle da' záka'le'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchjgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wlíž ža yo'o

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnен' chele. Le chilj, na' gonne' latje žél-lelen. Le wlíž ža yo'o, na' le' wsaljwe' chele. ⁸No benne' bi da' znabne', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žel-len', na' benne' žiliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, čwnejzjwe' yej chebe'? ¹⁰Cha' nnablbe'-ne' to bel, čwnejzjwe' bele snia chebe'? ¹¹le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnézjwle da' naken chawe' chegak zi'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹²'Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le

gonte chégake'. Ki znna da' bchi'le Moisés ū'o, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'

(Lk. 13:24)

¹³Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia yí'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'. ¹⁴Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', na' babze benne' ka' žežélgeklen'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Lk. 6:43-45)

¹⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle benne' wen láže' ka' le'e, benne' ka' znágake' zcháljgake' lo wláz Dios. la'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'l kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zíla'do' ka', san lo yichj láždo'gake' zej nake' ka beko' yixe' snia ka'. ¹⁶Da' ka' žóngake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yixe' laye'. ¹⁷Ki naken, yógo'te yag zix želbían da' zej naken zix, na' to yag yixe' zbian da' bi zej naken zix. ¹⁸Yag zix na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix. ¹⁹Bíte'zeze yag da' bi zbian da' naken zix, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'. ²⁰Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

No benne' ka' bi gak chejnnít'a'gake' gan znna bia' Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan znnna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' žóngake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnnita'gake' ga na'. ²²Kate' žin že ze lawte že ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágake': “Xan, Xan, bcháljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak žen ka'!” ²³Naž neda' yapa' lémake': “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

Chope kan nak gan gak chíxjwžo len yo'o

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴Lezka' wnná Jesusen': —Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan znnan, nake' ka to benne' žejni'ile', benne' bene' liže' gan že' lo yej xe. ²⁵Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe. ²⁶Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bi žejni'ile', benne' bene' liže' lo yo yach. ²⁷Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbía yi'ten.

²⁸Kate' beyóž Jesusen' bcháljlene' lémake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle', ²⁹dan' žsedle' lémake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsedle chégake' ka.

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

8 Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'. ²To

benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zíbe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

³Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela!. Yeyako' chawé'.

La' benitte yižwé' che bennen'.

⁴Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejloé'el kwino' law bxoz, na' bejnezjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma

(Lk. 7:1-10)

⁵Wyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' bla' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le', ⁶na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zzáka'le'ebe'.

7Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

⁸Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'. ⁹Lezka' neda', zoa to benne' znnna bi'e neda', na' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' znnna biá'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': “Wyéj ga na” žeje!. Kate' žapa'-ne' yetóe!: “Da ni” žide!. Kate' žapa' benne' wen žin chia': “Ben žin ni” la' žontie' žin na’.

¹⁰Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejxaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹ Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbíž, na' zaka' gan ženen, na' kwélengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan znna bia' Dios ya'abá chie', ¹² san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnnít'a'gake' gan znna bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹³ Naž Jesusen' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Beyéj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'ele' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la. ¹⁵ Jesusen' wdane' na' no'lén', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'lén', na' bsíni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Kate' za' žale ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' znneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'. ¹⁷ Ki goken, bžin dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Le' beyone' da' ka' wzákalo', na' beké'e yižwé' ka' chežo."

Benne' ka', benne' žénegekle'
gónlengake' Jesús tzen
(Lk. 9:57-62)

¹⁸ Kate' ble'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsedle chie' ka' tégake' yechela'ale nisdo'. ¹⁹ To benne' yodo' wsedle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, gónlena' Le' tzen gáte'ze gan chejo'.

²⁰ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byínnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

²¹ Yetó benne' wsedle che Jesusen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

²² Jesusen' gože' le':

—Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

Jesús zzoa žie' be' wale da' žakle'en

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsedle chie' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁴ Naž gok to be' wale lo nisdo', na' žasle'e nisdon', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' ztase' lo barkwn'. ²⁵ Naž benne' wsedle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

—Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.

Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nisdon', na' la'

wzé'tegaken ži. ²⁷Bebán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

—čBiz napkze benne' ni? Znneze', na' be' žaken, na' nisdo' žóngaken kan znne'.

**Benne' Gadara ka', benne' yó'ogake'
be' xiwe' ka'**

(*Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39*)

²⁸Kate' bžin Jesusen' yechelá'a nisdo' gan nbab yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan jez že' ba chegak benne' gat ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Snále'e jez nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'. ²⁹La' wzézey'aagak žoptie' zižje, na' wnnágake':

—čBiz nbága'to' chio', Jesús, Zi'n Dios? čZo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

³⁰Gan nnítá'gake' jez nnita' koch zan, bia želdaba' žáwgakba', na' jez že'ba' late' gan nak zi'to'. ³¹Wnné nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

—Cha' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto' yichj lázdo'gak koch zan ka'.

³²Naž Jesusen' gože' légaken:

—Le chej.

La' bežójtegak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj lázdo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbíxjgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na' bejchágzakba' lo nisdo', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

³³Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bzónnjgake'. Kate' bžíngake' lo yež, bzéngekle' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka'

wyó'ogake' be' xiwe' ka'. ³⁴Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejchággake' Jesusen'. Kate' blé'egekle' Le', góta'yoegakle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

**Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e
(*Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26*)**

9 Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nisdon', na' bežine' gan nak laže'. ²Bžingak benne' ka' ga na' jez noe'e to benne' bi žak se'e, na' bdíxjwgake' le' xni'a Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' ble'el Jesusen' kan žeje'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít lawa' chio' dola' da' nbago'o.

³Lezka' jez nnita' benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chela'ale.

⁴Kate' gókb'e'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légake':

—čBiz chen' zza' láže'le da' kegle?

⁵Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Dola' da' nbago'o ba benít lawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e. ⁶Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wloe'ela' le'e nzi' lo na'a yela' wnná bia' lo yežlyó nga yenít lawa' dola'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷Naž la' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'. ⁸Kate' benne' ka' nnítá'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, bebángekle', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnežjwe' yela' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žiliže' Matíó

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

9 Kate' bezá' Jesusen' ga na', ble'ele' to benne' lie' Matíó, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

Naž la' wzó ža'te Matíón', na' bénlene' Jesusen' tzen.

10 Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžíngake' gan zoe', na' wžé'lengake' Jesusen' na' benne' wsedle chie' ka'. **11** Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, wnnábgekle' benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žawlene' benne' wechizjw ka', na' len yezika' benne' dola' ka' tzen?

12 Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légake':

—Benne' ka' nnítá'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nnítá'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'. **13** Le chej, na' le wsedle da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: "Žénela' yeyache' láže'gakle benne' ka' ljé'gake' ka', kege gógtake' bia beže ka' lo bkog la'y chia!." Bla'a neda' nga, kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dola' ka' nich yeyát láže'gake'.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

14 Naž benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, bennen' bezóe' benách ka'

nis, blá'gake' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan chi'i, na' lezka' žongak benne' yodo' fariseo ka'. ¿Biz chen' benne' wsedle chio' ka' bi žóngake' wbás?

15 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak benne' ka' nnítá'gake' lni che yela' zchag na' gak nyache' láže'gake' kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? Za' ža kate' kwas bennen' zchag ne'e gan nnítá'gake'. Za na' góngake' wbás.

16 Bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Bi yeyón nitó benne' to laže' gole len laže' kobe, dan' wxónnj laže' koben' da' ngo'e lo laže' golén', na' chéza'že laže' golén'. **17** Lezka' bi ka'a nitó benne' xis uba kobe to lo že'e gole da' naken yid, dan' gak bžina' xis uba koben', na' wlán že'e golén' da' naken yid, na' cwia yi' xis uba na', na' lezka' kwia yi' že'e na' da' naken yid. Zga'ažo xis uba kobe to lo že'e kobe da' naken yid, na' da' chopten žak chí'igaken.

Žebán xkwide' no'le che Jairo, na' žeyák to no'le

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

18 Kate' Jesusen' ne zcháljlene' légake', to benne' znnna bi'e benne' judío ka' ble'e gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xkwide' no'le chia' za' gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich yebanbe'.

19 La' wzó ža'te Jesusen', na' wyéjlene' le', tzen len benne' wsedle chie' ka'.

20 Naž bžin to no'le ba gok chežinno yiz de'e yižwé'. Bi zbez žen chie' da' žaken chégakkze no'le

ka'. Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²¹Ki bene' dan' wzá' laže'e, na' wnné': "Cha' kanza' ze', yeysaka'." ²²Naž byechj Jesusen', na' bwie' le', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba beyaktio' dan' žeji'o chia' neda'.

La' na'ze beyaktie'.

²³Kate' bžin Jesusen' liž benne' wnná bian', ble'ele'zej nnita' benne' zan ga na', benne' ka' zkwéžegake' bžejw, na' benne' ka' želbeže nyache'e. ²⁴Jesusen' gože' légake':

—Le kwas ga ni, dan' bi nat xkwide' no'le ni. Ztászebe'.

Naž benne' ka' nnítá'gake' ga na' bka'n dítjekle' Le'.

²⁵Kate' Jesusen' ba bebeje' benne' ka' na'le, wyo'e lo yo'o, na' bexwe' na' xkwide' no'len', na' la' wyástebe'.

²⁶Wzé diža' kan gok da' ni, na' benách ka' nnítá'gake' dot yežlyón' béngeklen'.

Jesús žeyone' benne' lo chole ka'

²⁷Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo chole ka' wnáwgake' Le'. Wžéye'a'gake' zižje, na' wnnágake':

—Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

²⁸Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo chole ka' bžíngake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—čžeje'le chia' neda', gak yeysaka' le'e?

Légake' wnnágake':

—O', Xan.

²⁹Naž Jesusen' wdane' yej láwgake', na' wnné':

—Kan žeje'le, ka' gaken chele.

³⁰La' beyáljwte yej láwgake'. Naž Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

³¹Kate' bežójgake', la' bzétegake' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

³²Kate' Jesusen' bežójlene' benne' wsedle chie' ka' tzen lo yo'on', bžingak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwá'gake' to benne' gan zoe' Le', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. ³³Kate' bebéj Jesusen' be' xiwen', la' wnnete bennen' bi gok nnie'. Bebán láže'gak benne' ka' nnítá'gake' ga na', na' wnnágake':

—Bi na' le'elto' da' ki gan nnítá'gak benne' Israel ka'.

³⁴Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che xangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' laže'e ni'a chegak benne' zan ka'

³⁵Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bsedle' benách ka' nnítá'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan znna bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nnítá'gake' lo yež ka'.

³⁶Kate' ble'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' láže'le' légake', dan' želzake'e, na' žedó láže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape chí'igake'-ba'. ³⁷Naž Jesusen'

gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, zen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich lápgaken'.
38 Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yelen', na' nnáblele-ne' sele'e benne' wen žin ka', nich lápgaken'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

10 Naž bliž Jesusen' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

2 Ki legak chežinnote wbás ka' wžé Jesusen':

Smon, (lezka' lie' Bedw).

Ndres, (biche' Smon na').

Jakob, (zi'n Sebedeo).

Zwa, (biche' Jakob na').

3 Lip.

Bartol.

Mas.

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (lezka' lie' Tadeo).

4 Smon, (benne' že' laže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesús žsele'e wbás chie' ka' nich chejzégake' xtiže'e

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

5 Naž Jesusen' bsele'e chežinnote benne' wsedle chie' ka' nich

chejzégake' xtiže'e, na' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria. **6** Le chej gan zej nnita' benách Israel ka', benne' zej nake' ka zíla'do' ka', bia ka' zej nnitlba'. **7** Le wchálj diža' chawen', na' nnale: "Za' žin ža la' Bennen' zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga." **8** Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yesbán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yela' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchízjwle.

9 Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. **10** Bi wa'le yixjw yet chele da' gawle lo nez. Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zel-le, o bar chele, dan' wželkzle benne' wen žin da' gawe'.

11 Gáte'zeze yež zen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'.

12 Kate' cho'le to yo'o, le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnežjwe' chégake' da' wzóa žin yichj láždo'gake'. **13** Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj láždo'žo gá'nlenen légake', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légake' dan' zzoa žin yichj láždo'žo. **14** Gáte'zeze gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtíža'le, le yežojo lo yo'on', o lo yežen', na' le kwib bixte yo da' dan' lable, da' wlo'e'len

légake' zej nbage'e zia. ¹⁵Da' li žapa' le'e, kate' žin že chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bchinny Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka'
zí'gake' benne' ka' che Jesúš

¹⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žsela'a le'e, na' gakle ka zíla'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yixe' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gaxjw laže' kan zej nak plomdo' ka'. ¹⁷Le gape chi'i kwinle chegak benách ka', dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawé' ka', na' chíngake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios. ¹⁸Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnnábia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle xtiža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. ¹⁹Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnnábia' ka', bi gek zédlele biz nnale, dan' wchíz Dios yichj láždo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. ²⁰Kege l'ézele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' selá' Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchaljle'.

²¹'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake', na' lezka' benne' ka' zej nake' xagak xkwide' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yichjgake' xágake' ka', na' góngake' ga gátgake'. ²²Yógo'te

benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte že ze lawte že ka'. ²³Kate' wsaka' zi'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzóonnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yejóz wzele xtiža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

²⁴'Nóte'zeze benne' nake' benne' wsedle bi nakže' blo ka bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka xane'.

²⁵Bennen' nake' benne' wsedle žala' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žala' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka benne' xan yo'o, na' znnágake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe', lezka' da' zí'teže nnégake' chegak benách ka' žónlenle neda' tzen.

No Benne' žala' žébežo

(Lk. 12:2-9)

²⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'.

²⁷Da' zcháljlena' le'e gan nak chol, le wchaljen gan nak lo baní', na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne zižje gan nak kwáselo. ²⁸Bi žébele benne' ka', benne' žótgake' bela' žen chegak benách ka', san bi gak wchínnjgake' be' nákkzežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' bela' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

²⁹'Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi bixe nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken. ³⁰Lezka' yógo'te yicha'

yichjle ba blab Dios. ³¹Che len, bi žébele. Záka'žele le'e law Dios ka záka'gak bia zan byínnedo' ka'.

Benne' ka' ɺnnágake' žónlengake'

Benne' Cristo tzen

(Lk. 12:8-9)

³²Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nnia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. ³³Benne' ka', benne' ɰbej yichjgake' neda' lawgak benách ka', na' ɺnnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' lágake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

Jesús nake' ka to da' gonen ga la'a lazgak benách ka'

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gakgak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gakgak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. ³⁵Za'a nga, na' gona' ga kwej yichjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yichjgake' xnágake'. Lezka' no'le zoa ližgak ka' kwej yichjgake' xto zí'ngake' ka'. ³⁶Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' lágake'.

³⁷'No benne' nží'ižele' xa xne'e ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nží'ižele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen. ³⁸No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejté'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'.

³⁹No benne' že' laže'e gape chi'e yela' nban chie', wniten', san no benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

Da' ka' Dios yebi'e chežo

(Mr. 9:41)

⁴⁰Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ⁴¹No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnežjw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawe' dan' nake' benne' chawe', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnežjw Dios che benne' chawen'. ⁴²Nóte'teze benne' wnežjwe' to zbíndo'ze nis che to bénne'do' ki dan' nake' benne' wsedle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnežjw Dios chie'.

Benne' ka' bsela' ɰwa želžine' gan zoa Jesús

(Lk. 7:18-35)

11 Kate' beyóž Jesusen' bzejni'ile' benne' wsedle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

²Kate' že ka' ɰwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž ɰwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. ³Žoptie' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nako' Le' Benne' Criston',
Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o žala'
kwezto' na' zejte la' yetó benne'?

⁴Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Le chej chejzenle Zwan' dan'
žénlele, na' dan' zlé'elele. ⁵Le yi'e
kan žaken, želé'egekle benne' ka'
gókgake' lo chole, na' žeza'gak benne'
ka' bi gok sá'gake'. Ba beyakgak
chawe' benne' ka' wdá'gake' yižwé'
leže, na' žeyéngakle benne' kwezw
ka'. Ba bebangak benne' ka' gógtake',
na' nníta'gak benne' ka' zzéngekle'
benne' yache' ka' diža' chawen'. ⁶Ba
nez žen gaken che bennen' bi gak
chope laže'e, na' bi kwej yichje' neda'.

⁷Kate' ba beza'gak benne' ka'
žónlengake' Zwan' tzen, naž wzó
law Jesusen' zcháljlene' benách ka'
nníta'gake' ga na' kan nak che Zwan',
na' gože' lágake':

—¿Biz gónelele lél'elele katen'
wyejle lo latje dachen'? ¿Gónelele
lél'elele to benne' nake' ka to ya
xtildó' da' zzechj be'? ⁸Cha' kege,
¿biz gónelele lél'elele? ¿Gónelele
lél'elele to benne' nakwe' laže' da'
záka'le'en? Nnézkzelele benne'
ka' jez nakwe' laže' da' záka'le'en
nníta'gake' ližgak benne' wnná bia'
ka'. ⁹Yetó na', ¿biz gónelele lél'elele?
¿Gónelele lél'elele to benne' zchalje'
lo wláz Dios? Ka' naken, žekla'
neda'. Žapa' le'e, blé'elele to benne'
nák'le'e'že' blo ka yezika' benne' ka'
bcháljgake' lo wláz Dios. ¹⁰Ki naken
dan' nak Zwan' bennen' nyejw kan
nak chie' le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsel'a benne' wbás
chia', bennen' cheje' zga'ale'
ka Le'.

Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó nga, bi
zoa nitó benne' nakže' blo ka Zwan',
bennen' bezóe' benách ka' nis, san
no benne' nakže' gaxjw laže' gan
znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
nakže' blo ka Zwan'.

¹²Katen' wzó law bezóa Zwan'
benách ka' nis, na' zejte na'a ža,
de chgi' želžó'o benách ka' gan
znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
na' benne' wechóg laže' ka' žon
byéngake' chó'ogake' ga na'. ¹³Kate'
bla'te ža na' wzóa Zwan', da' bchi'le
Moisés le'e, na' da' bzojgak yógo'te
benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios
blo'egaklen kan znna bia' Dios,
Bennen' zoe' ya'abá. ¹⁴Cha' žénelele
si' lo na'le da' ki, žala' nnézlele
Zwan' nake' Lías, bennen' bchalje' lo
wláz Dios ža ni'te, na' nake' bennen'
wnná Dios žala' yelé'e da' yoble ža
ni zoažo na'a. ¹⁵No benne' zoa nage',
na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶¿Biz wsaka' leba' kan jez nak
benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo
na'a? Jez nake' ka xkwide' ka'
želbe'be' lawe' ya'a. Zbéžeya'agakbe',
na' žližgakbe' ljéžgakbe' ka', ¹⁷na'
želnnabe': "Zkwéžeto' chele
bžejw. ¿Biz chen' bi za'ale? Žol
nyáche'to' chele. ¿Biz chen' bi
zbeže nyáche'le?" ¹⁸Ki nakle, dan'
bla' Zwan', na' dan' bi bdawé' kan
žawle le'e, wnnale chie', wnnale:
"Da' xiwe' žónlennen le' tzen." ¹⁹Naž
bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na'
že'j žawa', na' znnale chia', znnale:
"Nake' benne' wawle'e, na' benne'
že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw
ka', na' yezika' benne' wen dola' ka'."

Yela' žejn' il che Dios nak bian' ni'a
che da' žongak benne' ka' nzi' lo
ná'gaken'.

**Da' gak che no benne' bi gone' kan
znna xtiža' Dios**
(Lk. 10:13-15)

20 Naž wzó law Jesusen' zdile'
benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan
bene' da' zan yela' wak zen ka', dan'
bi beyát láže'gake'. **21** Gože' légake':
—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
benách ka' che yež Korazín. Da'
nyáche'le'e gaken chele le'e, benách
ka' che yež Betsaida. Chela' gokgak
yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na'
lo yež Sidón ka da' ka' bena' gan
zoale, ža ni'tel yeyát láže'gak
benne' ka' che yež Tiro na', na' che
yež Sidón na', na' gákwgake' laže'
zeche', na' wzíagake' de yichjgake',
da' wloe'elen žeyát láže'gake'.
22 Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin
ža chog Dios chegak benách ka'
sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan
sáka'gak benne' ka' che yež Tiro
na', na' che yež Sidón na', yež ka'
bchinnj Dios. **23** Le'e, benne' ka'
che yež Kapernaum, čékelele le'e
cho'ole ya'abá che Dios dan' blé'elele
da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi'
gabíl. Chela' gokgak yela' wak zen
ka' lo yež Sodoma, ka da' ka' bena'
gan zoale, ga'ngak benne' yežen',
na' zejte na'a ža. **24** Na'a, neda' žapa'
le'e, kate' žin ža chog Dios chegak
benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele
le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež
Sodoma na'.

**Znna Jesús: "Le gonlen neda' tzen,
na' yeží láže'le"**
(Lk. 10:21-22)

25 Kate' ža na' bchalj Jesusen', na'
wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan
ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan'
bkacho'o da' ki, nich bi lē'egeklen
benne' ka' žejní'igekle', san bloe'elo'
benne' ka' zej nake' ka xkwide' ka'
da' ki. **26** Ka'kze gaken, Xe, dan'
ki wyáz lažo'o Le'. **27** Ba bde Xan'
yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no
benne' neda', Zi'n Dios, san toze
Xažo Dios, na' bi nombia' no benne'
Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios,
na' lezka' benne' ka' žénela' wloe'ela'
légake' Xažo Dios. **28** Le gonlen
neda' tzen yógo'tele žejxáke'le dan'
žóntezle žin che yodo', na' nwa'le
ywa' zi'i che da' zchi'le yodo', na'
neda' gona' ga yeží láže'le. **29** Lo
yela' gaxjw laže' chele le gon
xchina', gakle ka go'n ka', bia ka'
želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsedle
da' nnia' neda', dan' naka' gaxjw
laže', na' kwide' laže', na' žél-lele
yela' žezí' laže', na' ga'n ži yichj
lázdo'le. **30** Yogan' dan' xoa' le'e, dan'
naken da' wchi'la' le'e, bi naken
zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da'
žsedla', žá'ado'ze naken.

**Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa'
stribe ža la'y**

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

12 Kate' ža na', da' naken ža
la'y chegak benne' judfo ka',
wdé Jesusen' gan de yele zoa' stribe.
Želdón benne' wsedle chie' ka', na'
wzó láwgake' želké'e bisto gan žia
zoa' striben', na' žáwgaken!. **2** Kate'
benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle'
da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wsedle
chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

3 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi bel-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabí katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴Wyoé'e lo yo'o che Dios, na' bdawe' yet xtíl ka'zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wnníta'lengake' le', san toze bxoz ka' de latje gáwgaken'. ⁵¿Bi bel-le da' wnná Moisés wak gongak bxoz ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e dola'. ⁶Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka yodo'. ⁷Bi žejni'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Žénela' yeyache' láže'lele lježle ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y chia'." Chela' žejni'ilele da' ki, bi besbágale benne' ka' zia, benne' ka' bi želbage'e zia. ⁸Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Xan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtíza' Dios. ¹⁰Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' ženegekle benne' judío wnná bia' ka' žélgekle' to da' gak yesbágake' Jesusen' zia, che len wnnágakle' Le', na' wnnágake': —¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—No benne' ládjwle le'e, cha' zoa to zila' chie', na' cha' bixbá' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, čbi chejleje' ba'? ¹²Záka'že to benne' ka to zila'. Che len, de latje gonžo da' nak

chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³Naž Jesusen' gože' benne' yižwén': —Bli no'o.

Kate' bli ne'e, la' beyakten chawe' kan nak yechelá'a ne'e.

¹⁴Naž bežachjgak benne' yodo' fariseo ka', na' béngake' xtíza'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

¹⁵Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwak benách ka', ¹⁶na' bchi'le' légake' bi wzéngakle' benách ka' no nake' Le'. ¹⁷Kate' bcháljlene' légake' gok da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ilá' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona', wchi'a laža'a légake'.

¹⁹Bi til diže'e len no benne', na' bi nnie' zižje,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak zi'to'.

²⁰To ya xtildo' da' zoa be bi chichjwen', na' to yi' da' za' yolen, bi wsolen', kate' wzoože' da' nak chawe' chie'.

²¹Yógo'te benách ka' wzén
láže'gake' Le'.

Znnágake': "Da' xiwe' žónlenen Jesús tzen"

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²²Naž bla'gak benne' ka'zej noe'e to benne' lo chole gan zoa Jesusen',

bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo chole, na' bi gok nnie', na'a zle'ele, na' zchalje.
23Che len bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nnítá'gake' ga na', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

24Kate' béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

25Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan znna bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégake'. Lezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nnítá'gake' to yež o to yo'o, na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nnítá'gake' lo yežen' o lo yo'on'. **26**Lezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžekzen, na' cha' tíl-lengak be' xiwe' ka' la' légakkzen, čnakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'? **27**Znnele chia', na' znrale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Cha' neda' žona' ki, čnoz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónlengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakkze' nak bian' nchíxelele le'e. **28**Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blan' ga zoale ni.

29¿Gak no benne' choe'e liž to benne' wale, na' kweje' yela' wnni'a

da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne' walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

30'No benne' bi žónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi ztóblene' neda' tzen, žóslase'.

31'Che len žapa' le'e, yógo'te dola' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. **32**Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)

33Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak zix to yag, kwian da' zix, san cha' bi nak zix bi kwian da' zix. Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan naken. **34**Le'e, lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchaljle da' naken chawé', cha' bi nakle chawé'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. **35**Zchalj to benne' chawé' da' nak chawé' dan' yo'o da' naken chawé' lo yichj lázda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawé' da' bi nak chawé', dan' yo'o da' bi naken chawé' lo yichj lázda'we'. **36**Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a laže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakkze' ka'ze. **37**Kan nak da' znno', wchi'a laže'e le', na' yežojo' chawé' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

**Znnábgakle' Jesús gone' to da' gak
bian' no nake'**

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

38 Naž beži'igak benne' yodo'
fariseo ka' len benne' yodo' wsedle
ka', na' góžgake' Jesusen':
—Benne' wsedle, žénelto' le'elto' to
da' gono' da' gak bian' gan za' yela'
wnná bian' da' napo'.

39 Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj
ka', na' bizej nake' dot li laže',
znnábgakle' neda' gona' to da' gak
bian' no naka'. Bi be da' gak bian'
lé'egakle', san toze da' nak bia' kan
gok che Jonás, bennen' bchalje' lo
wláz Dios. **40** Kan gok che Jonasen',
bga'ne' le'e bel zen chonne ža
chonne yele, lezka' gaken chia'
neda', Benne' Golje' Benách, dan'
chonne ža chonne yele ga'na' zan
yo. **41** Benne' ka' wnníta'gake' lo
yež Nníibe chásagake' ža na' kate'
chog Dios chegak benách ka' da'
gone' chégake', katen' wchi'a laže'e
benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo
na'a, na' da' bengak benne' ka' che
yež Nníibe na' yesbagan' benách ki
zia dan' beyát láže'gak benne' ka'
che yež Nníibe na' katen' Jonasen'
bzenle' légake' xtiža' Dios, na' na'a
zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka
Jonasen'. **42** Lezka' no'len' wnná bi'e
yežen' da' žen' zaka' gan zde wbíž
byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog
Dios chegak benách ka' da' gone'
chégake' kate' wchi'a laže'e benách
ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na'
da' ben no'len' yesbagan' légake' zia,
dan' bžoj no'len' gan nákle'e zi'to'
nich yenle' diža' sina' da' bchalj

Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na'
nákle'eža' zen ka Salomón na'.

Kate' žežín be' xiwe' latje chen

(Lk. 11:24-26)

43 Lezka' wnná Jesusen':
—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to
benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan
yezi' lažen'. Cha' bi wžel-len gan
yezi' lažen', **44** naž nnan: "Yeyá'a latje
chia' gan bžoja!" Kate' yežinen gan
bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka
to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba
nba'an nich chejsóa no benne' ga
na'. **45** Naž chej be' xiwen', na' chejxín'
yegaže be' xiwe' ka', be' yež nakžen
xiwe' ka len, na' chó'ogaken yógo'ten,
na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w
bennen', na' ga ze law gakže nyache'
che bennen' kan goken chie' zga'ale.
Lezka' gaken chegak benách ki,
benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka'

(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Kate' Jesusen' ne zcháljlene'
benách ka' da' ni, bžin xne'e
len benne' biche'e ka' ga na'.
Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle'
wcháljlengake' Jesusen'. **47** Naž to
benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne'
bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle'
wcháljlengake' Le'.

48 Bechebe Jesusen', na' gože'
bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—čNnézlele no benne' nake' xna'a,
na' no benne' ka' yež nake' benne'
bícha'ado' ka'?

49 Naž bli ne'e, na' bloe'ele' benne'
wsedle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki yež nake' ka
xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

50Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa',
Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi'
bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

**Žsaka' lebe Jesús kan nak che to
benne' žaz**

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

13 La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo
yo'o, na' bejsóe' žoa'a nisdo'.
²Dan' bdobgak benne' zan gan
zoa Jesusen', wžene' to lo barkw,
na' wži'e ga na', na' benne' zan ka'
wnnítia'gake' lo yo biž žoa'a nisdon'.
³Naž Jesusen' bcháljlene' légake',
na' da' zan da' bsedle' légake', da' ka'
bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz,
yjeze' bínbedo' ka'. ⁴Kate' ne zjeze',
béxjwgak bale bínbedo' ka' žoa'a
nez, na' bžingak byínnedo' ka', na'
bdáwgakban'. ⁵Béxjwgak yebale
bínbedo' ka' lo yo gan že' yej, gan
de láte'ze yo, na' la' blá' tegaken, dan'
de láte'ze yo ga na'. ⁶Naž kate' bla'
wbíž, la' wbižte dan' goze', dan' bi'
zoa gan gon lwen. ⁷Béxjwgak yebale
bínbedo' ka' gan bela'gak lba yeche'
ka'. Belgóle'le e lba yeche' ka', na'
bdóbgaken dan' goze', na' bžia yí'gaken
légaken. ⁸Béxjwgak yebale bínbedo'
ka' gan nak lo yo beb, na' bnéžjwgaken.
Bnéžjwgak bale dan' goze' yetó gaywá'
ka'. Bnéžjwgaken yebalen yechonnalj
ka', na' bnéžjwgaken yebalen yechí'
žoa ka'. ⁹No benne' zoa nage', na' ženle',
žala' wzé nage'.

**Da' žénele Jesús gongak da' ka' bsaka'
lebe'**

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰Naž bžingak benne' wsedle
ka' che Jesusen' gan zoe', na'
wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' zcháljleno' benách ka'
da' ka' žsaka' lebo'?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje chejn'iilele
da' ngache' kan znna bi'e Le' ya'abá
chie', san benne' ki bi žénegekle'
chejn'iigekle'. ¹²No benne' zzi'e xtiža'
Dios, Dios wnezwjwe' chie' yelate',
na' gáta'le'en chie', san no benne' bi
zzi'en, da' do'ze dan' ba nzi'e yegá'n.
¹³Che len zcháljlena' légake' da'
ka' žsaka' leba', dan' zwíagake' san
bi zlé'gekle'. Želenle' san bi zze
nággake', na' bi žejn'iigekle'. ¹⁴Ki
žaken, zžin da' wnná Isaías, bennen'
bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

Da' li yénlele san bi chejn'iilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da'
nakken.

¹⁵Ki naken dan' nak zide yichj
lázdo'gak benne' ki,
na' bi be žaz lo yichj nággake'.
Nyejw yej láwgake',
na' bi zlé'gekle' len yej láwgake'
ka'.

Bi zze nággake'
na' bi zzejn'iigekle' yichj
lázdo'gake',

na' bi žeyákgake' chia' neda',
nich gak yeyona' légake'.

¹⁶'Na'a, ba nez zen naken chele
le'e, dan' zlé'gekle yej lawle ka', na'
žengekle nagle ka'. ¹⁷Da' li žapa' le'e,
benne' zan, benne' bcháljgake' lo wláz
Dios, na' benne' chawé' ka', gónegekle'
lélégekle' da' zlé'elele le'e, san bi
blé'geeklen'. Gónegekle' yéngekle' da'
žénlele le'e, san bi béngeklen'.

**Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka'
lebe'**

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da' bsaka' leba' che benne' žaz. ¹⁹Nóte'teze benne' ženle' diža' kan znnna bia' Dios ya'abá, na' bi žejni'ilen', žak che diža' da' benlen' kan gok che bínbedo' ka' békjwgaken žoa'a nez. La' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyazen lo yichj lázdo'w bennen'. ²⁰Bínbedo' ka' békjwgaken lo yežlyón' gan že' yej žsédgeklen kan žak che no benne' ženle' dižan', na' la' zze nagtien' lo yela' žebél chie', ²¹san kan bi wdia'gak bínbedo' ka' dan' bi gota' gan góngaken lwen, lezka' žaken che bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin' le', na' kate' zbia láže'gak benách ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la' gakte chope laže'e. ²²Bínbedo' ka' békjwgaken gan bególegak lba yeché' ka' žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', san zdan laže'e da' ka' jez nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' žon láže'geklen bennen' dan' zdan laže'e yela' wnni'a che yežlyó nga. Da' ki žóngaken ga kwia yi' dižan', na' bi gak gonen žin lo yichj lázda'we. ²³Bínbedo' ka' békjwgaken lo yo beb žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', na' žejni'ilen', na' žon žin dižan' lo yichj lázda'we. Zej nak bale benách ka' ka bínbedo' ka' bnéžjwgaken yetó gaywá' ka'. Zej nak yebale benách ka' ka bínbedo' ka' bnéžjwgaken yechonn^{lalj} ka', na' jez nak yebale benách ka' ka bínbedo' ka' bnéžjwgaken yechí žoa ka'.

Yíxe'do' ka'ze da' znnan' kan znnna' yele zoa' stribé

²⁴Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó, na' gože' légake:

—Kan gak gan žin da' znnna bia' Dios ya'abá naken kan gok che bínbedo' chawe' ka' da' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ²⁵Kate' ne ztasgak benne' ka' nnít'a'gake' liže', bla' to benne' ga na', benne' bi zle'ele' le' chawe', na' yjeze' lo yežlyó chien' bínbedo' ka' che yixe' ka'ze dan' znnan' kan znnna' yele zoa' stribé, na' beyeje' latje chie'. ²⁶Kate' bla' zoa' striben', na' wzé' bisto chen gan žia zoa' striben', naž gok bia'gak yíxe'do' ka'ze ka'. ²⁷Naž bžingak benne' wen žin ka' gan zoa benne' xan yežlyón', na' góžgake' le': “Xan, cha' gozo' bínbedo' chawe' ka' lo yežlyó chion', čnakx goken bla'gak yíxe'do' ka'ze ka?” ²⁸Xan yežlyón' gože' légake', na' wnné': “To benne' bi zle'ele' neda' chawe' bene' ki.” Naž benne' wen žin ka' wnnábgekle' le', na' wnnágake': “Žénelo' chejto' chejlážo'to' yíxe'do' ka'ze ka?” ²⁹Naž xángake' gože' légake': “O'o. Kate' wlážo'le yíxe'do' ka'ze ka', lezka' wlážo'lentele yele zoa' stribé ka'. ³⁰Gakže chawe' gonnle latje gólegaken tzen na' zejte chejtobžon, na' naž yapá' benne' ka' wtóbaken': le wtób zga'ale yíxe'do' ka'ze ka', na' le wchejen chejxónn weje nich wzeyžon, na' naž wtoble zoa' striben' lo yo'o chia.”

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to bínbedo' mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' znnna bia' Dios ya'abá, gaken kan gok che to bínbedo' mostasa, dan' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ³²Da'

li bínbedo' mostasa na' nakžen da' do'ze ka zej nak yógo'te bínbedo' yezika' ka', san kate' ba nazen, zgóležen ka yógo'te yixe' kwan ka', na' žaken ūen kan nak to yag, na' želžín byínnedo' ka', na' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Lk. 13:20-21)

33 Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' znna bia' Dios ya'abá gaken ka ben kwa zichj che yet xtil, dan' bchixé to no'le len chonne lbix yezje zoa' stribé, na' wyache' dot kwa na'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' žsaka' lebe

(Mr. 4:33-34)

34 Yógo'te da' ki bsaka' lebe Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bi bcháljlene' légake' da' bi bsaka' leben'. **35** Ki bene', na' bžin dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Wchalja' da' ka' wsaka' leba'. Nnia' da' bgache' katen' wzó law žata' yežlyó.

Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che yíxe'do' ka'ze

36 Naž Jesusen' bzele diž'e' benách ka' nníta'gake' ga na', na' besele'e légake', na' Le' beyoé'e yo'o. Naž bžingak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le':

—Bloe'el neto' da' žsedle dan' bsaka' lebo' che yíxe'do' ka'ze dan' znna' kan znna' yele zoa' stribé.

37 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' žaze' bínbedo' chawé' naka' neda', Benne' Golje' Benách. **38** Ga na' goze' bínbedo' ka' naken yežlyó nga, na' bínbedo' chawé' ka' zej naken benne' ka' zej nbabe' gan znna bia' Dios. Yíxe'do' ka'ze ka' dan' znna' kan znna' yele zoa' stribé zej naken benne' ka' zej nake' che da' xiwe'. **39** Bennen' bi zle'ele' chawé' xan yežlyón', na' goze' yíxe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze naken. Ža na' katen' wtóbgaken' naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej nake' wbás che ya'abá ka'. **40** Kan goken, btóbgake' yíxe'do' ka'ze ka', na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. **41** Neda', Benne' Golje' Benách, sela'a wbás la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te benne' ka' gan znna bia' Dios, benne' ka' žóngake' ga žongak ljéžgake' ka' dola', na' lezka' benne' ka' žóngake' da' kegle. **42** Wbás che ya'abá ka' chó'ngake' benne' ka' lo yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka', na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'. **43** Naž benách chawé' ka' chépgake' yes baní', na' gákgake' kan nak wbž gan znna bia' Dios ya'abá chie'. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žsaka' lebe Jesús che to yela' wnni'a ngache'

44 Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Da' znna bia' Dios ya'abá chie' naken ka to yela' wnni'a, da' ngache' to lo yežlyó. Katen' to benne' bžellen', bekache'en gan bgachen', na' lo yela' žebél chie' wye'e', na' bete'e

yógo'te da' nape', na' go'we' yežlyón'
nich gata' yela' wnni'a na' chie' le'.

**Žsaka' lebe Jesús che to
bga da' záka'le'en**

45 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan láže'le da' znna bia' Dios ya'abá chie' naken kan ben to benne' ža'we', na' žote'e, na' žilje' bga zaka' ka'. **46** Kate' bžel'le' to bga da' záka'le'en, wyeje', na' bete'e dot da' nape', na' go'we' bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

47 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' znna bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzál'a'gak benne' ka' lo nisdo', dan' bejxenen bel zan. **48** Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebéjgaken' lo yo biž žoa'a nisdon', gan wžé'gake', na' bnníta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'.

49 Lezka' gaken kate' yeyóz che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légake' laduw benne' wen da' zinnj ka'.

50 Naž chó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Yela' wnni'a gole, na' da' kobe

51 Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Žejní'ilele yógo'te da' ki?
Bechébegake', na' góžgake' Le':
—O', Xan.

52 Jesusen' gože' légake':

—Katen' to benne' yodo' wsedle ba nzi' lo ne'e da' znna bia' Dios ya'abá chie', nake' ka to benne' xan yo'o,

benne' žebeje' laduw yela' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

53 Kate' beyóž bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'. **54** Kate' bežine' gan nak laže', bsedle' benne' ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' bebángekle', na' wnnágake':

—¿Gaz bsedle benne' ni yela' žejni'il ni? ¿Nakx naken, žone' da' zan yela' wak ki? **55** Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. **56** Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga. ¿Gaz bsedle' yógo'te da' ki?

57 Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yíchjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'te benách ka' žápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláz Dios, san benách wláz chie' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

58 Che len bi ben Jesusen' da' zan yela' wak ka' ga na', dan' bi žejlé'gake' chie'.

**Ka bétgake' Žwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis**

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

14 Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' znna bi'e gan nbab Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'. **2** Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

—Bennen' nake' Žwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo

yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela'
wak zen na'.

³Ki wnná Herodes na' dan'
bséla'kze' benne' ka' békwgake'
Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na'
bséjwgake' le' liž ya dan' gónele
Herodías gaken ki. Herodías
na' goke' zo'le Lip, benne' biche'
Herodes na'. ⁴Ki ben Herodes
na', dan' Zwan' gože' le': "Bi žala'
sóáleno' zo'le benne' bicho'o."

⁵Che len gónele Herodes na' gote'
Zwan', san bžebe' wži'igak benne'
wláž ka' chie', dan' žékgekle' nak
Zwan' benne' zchalje' lo wláz Dios.
⁶Naž kate' gok lni che že wyé'el yiz
Herodes na', bžoj xkwide' no'le che
Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak
benne' ka' nníta'gake' lni na', na'
wyáz laže' Herodes na' da' benbe'.
⁷Bchebe laže' Herodes na', na' ben
choche' xtiž'e wnežjwe' chebe'
bít'e'teze da' nnablbe' le'. ⁸Dan' ba
bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe'
le':

—Benn chia' na'a to lo ziga' zen
yichj Zwa, bennen' bezó' benách
ka' nis.

⁹Naž gok nyache' laže' Herodes
na', san dan' ba ben choche' xtiž'e'e,
na' dan' békgekle benne' ka' chie' le',
benne' ka' že'j žawłengake' le' tzen,
che len gože' to benne' chejnezjwe'-
be' yichj Zwan'. ¹⁰Ki goken, bsele'e
to benne' chejchoge' yen Zwan' gan
nyejwe' liž ya. ¹¹Bennen' bsele'e
beyoé'e yichj Zwan' to lo ziga' zen,
na' bnežjwen' che xkwide' no'len', na'
lebe' bnéžjwben' che xna'be'.

¹²Naž benne' ka' bénłengake' Zwan'
tzen bžíngake' ga na', na' beché'gake'
le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na',
bezéngekle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesús zwawe' gayo' mil benách ka'

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³Kate' benle Jesusen' da' goken
che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene'
to lo barkw, na' wyeje' toze' to latje
dach. Katen' békgekle benách ka'
zeje' ga na', bžójgake' lo yež ka', na'
belzé'e lo ní'agake', na' jake' gan
žala' žin Jesusen'. ¹⁴Kate' bežój
Jesusen' lo barkw, ble'ele'zej nnita'
benách zan ka' ga na', na' beyache'
láže'le' légake', na' beyone' benne'
yižwé' ka', benne' nníta'gake'
ládjwgake'. ¹⁵Kate' ba za' žale ža na',
wbíga'gak benne' wsedle chie' ka'
gan zoe', na' góžgake' Le':

—Ba za' žale na'a, na' dache nak
latje ni. Besela' benách ki nich
chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich
gáwgake' da' gáwgake'.

¹⁶Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žon byenen chjake'. Le
wnežjw le' e dan' gáwgake'.

¹⁷Naž góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze
bel ka', bia deba' cheto' nga.

¹⁸Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹Naž Jesusen' wnné' kwe'gak
benne' ka' gan yo'o daka!. Wdé na'
bexwe' da' gayo' yet xtil ka', na'
chop bel ka', na' bchis lawe', bwie'
zaka' ya'abá. Gože' Dios: "Žóxkeno!"

Naž bzozje' yet xtil ka', na' bdie'
da' ka' lo na'gak benne' wsedle
chie' ka', na' légake' wdísgake'
da' ka' gan že'gak benne' zan
ka'. ²⁰Bdáwgake' yógo'tegake', na'
béljegekle'. Naž betóbgake' da' bizjw
ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake'
chežinno xkwit ka'. ²¹Benne' byo ka',
benne' bdáwgaken', gókgake' gayo'

mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' xkwide' ka'.

Jesús zde' lawe'l nisdo'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkw nich chjake' zgá'alegake' ka Le', na' tégake' yechelá'a nisdon', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na!. **23**Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' toze'. Naž bcháljlene' Dios. Katen' ba gole, toze' zoe' ga na!. **24**Barkwn' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nisdon', na' žxite' barkwn' dan' žas nisdon', na' ben' žaken zzagan' barkwn'. **25**Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nníta'gake', zde' lawe'l nisdon'. **26**Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe'l nisdon', gok zédgekle' dan' zžébegake'. Wžézeya'agake', na' wnnágake':

—To be' bxin'.

27Naž Jesusen' la' bližtie' lágake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi žébele.

28Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné neda' sa'a gan zo' lawe'l nisen'.

29Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe'l nisdon', zeje' gan zoa Jesusen'. **30**Naž kate' blé'el Bedon' kan zta be' nisdon', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžézeyi'e. Blíže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá neda'.

31Jesusen' la' blíte ne'e. Bexwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejlí'o chia'. īBiz chen' gok chope lažo'o?

32Kate' wžén Jesusen' lo barkwn', wžé' ži ben' žaken. **33**Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li, Zi'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež

Genesaret

(Mr. 6:53-56)

34Kate' ba wdégake' yechelá'a nisdon', la' bžíntegake' gan nbab yež Genesaret. **35**Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlyón', na' bžingak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'. **36**Góta'yoegkle' Jesusen' we'e lágake' latje kágakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktekak yógo'te benne' ka', benne' wdángake' ze'.

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawé'

law Dios

(Mr. 7:1-23)

15 Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, bžíngake' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

— īBiz chen' žongak benne' wsedle chio' ka' da' zdetlen kan zej nak da' žónuze žonžo kan bengak xa xtožo ka'? Bi želyíb ná'gake' kan nak che yodo' kate' za' gáwgake'.

3Bechebe Jesusen', na' wnnable lágake', na' wnné':

— īBiz chen' lezka' le'e zzoale chela'ale da' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónuze žonle? **4**Nak

bia' žonle ki dan' gož Dios le'e, na' wnné': "Wdape ba la'ne xa xno'o" na' lezka' wnné': "No benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen!." ⁵ San le'e znnale: "Cha' no benne' yi'e xa xne'e: Bi be gak wnežjwa' chele dan' ba bchebe laža'a wnežjwa' che Dios yógo'ten!" ⁶ Naž znnale biž žon byenen bi da' gon bennen' che xa xne'e. Ki žonle, zzoale chela'ale dan' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žóneteze žonle. ⁷ Le'e, benne' zloé'ezele chawe' kwinle, nak dot da' li da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nakle, katen' wnné':

⁸ Benne' ki, žoá'agakze' žápegake' neda' ba la'ne, kege dot láže'gake.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' zsédgekle' da ka' zchí'igekle benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliž'e benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake:

—Le wzé nag da' yapa' le'e, na' le chejní'ilen. ¹¹ Kege da' žaz žoa'a to benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žjojen žoe'e žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake': —¿Nnezlo' bža'agak benne' yodo' fariseo ka' katen' béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bchebe Jesusen', na' gože' légake:

—Yógo'te da'zej nazen, da' bi goz Xa', Bennen' zoe' ya'abá, yelážo'gaken dot lwen. ¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake' lo chole, na' želchi'e benne' lo chole ka'. Cha' to benne'

lo chole chi'e yetó benne' lo chole, žoptie' bíxgake' to lo bloj.

¹⁵ Naž bchebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka' lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake:

—¿Lezka' le'e bi žejní'ilele?

¹⁷ Nnézlele žaz le'žo yógo'te da' žazen žoá'ažo, na' žežojen le'žo.

¹⁸ Na'a, da' žežojen žoá'ale, lo yichj lázdo'le zan', na' da' ki žóngaken ga bi nakle chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken dan' zla'gak lo yichj lázdo'le da' kegle ka' da' zza láže'le, da' gonen ga gotle benách ka', na' da' gonen ga wká'n ditjle yela' zchag na', na' da' gonen ga gonle da' zinj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da' gonen ga nnele che lježle da' bizej naken da' li, na' da' gonen ga nne yálele. ²⁰ Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' law Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón. ²² To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'. Xkwide' no'le chia' zzáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³ Bi be bchebe Jesusen'. Naž wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e zkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴ Naž bchebe Jesusen', na' gože' no'len':

—Dios bsele'e neda' nich gáklena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka zíla'do' ka' zej nnitlba'.

25 Naž wbiga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

26 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak bék'o'do' ka' len.

27 Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':

—O', Xan, san žawgak bék'o'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken zanle gan žawgak xángakba'.

28 Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. Dot li laže' nak kan žejl'i'o chia'. Gak chio' kan žénelo'.

La' na'ze beyakte xkwide' no'le chien'.

**Jesús žeyone' benne' zan,
benne' yižwé' ka'**

29 Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a nisdo' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to law ya'ado', gan wži'e. **30** Benne' zan bžíngake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak ságake', na' benne' lo chołe ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yižwé' ka', na' wdíxjwgake' légake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' légake'. **31** Bebán láže'gak benne' ka' kan nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' znnagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zza'gak benne' ka' bi gok ságake', na' zlé'egekle benne' ka' gókgake' lo chołe. Che len bka'n

zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

Jesús zwawe' tap mil benne' ka'

(Mr. 8:1-10)

32 Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá'lengake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi žénela' yesela' légake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedó láže'gake' lo nez.

33 Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žél-leto' yet xtil zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan ki?

34 Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Balx yet xtil de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

35 Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. **36** Bexwe' gaže yet xtil ka' len bel ka', na' gože' Dios:

“Zóxkeno.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgaken' gan že'gak benne' zan ka'. **37** Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwit ka'. **38** Zej nnita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake', san bi blábgake' no'le ka', na' xkwide' ka'. **39** Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

**Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak
bian' no nake'**

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

16 Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo

ka' bžíngake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yela' wnná bia' chien'. ²⁻³Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nnézkzele dan' znnagak benách, znnágake': “Kate' že' bejw kwele, wak yejw.” Lezka' znnagake': “ Kate' žechj be' bi gak yejw.” iBenne' bi nnezle ka! iŽak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbágale žia ni'a che da' žónkzelele! ⁴Benne' ka', benne' žóngake' da' kegle, na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da' gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' l'égekle'. Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, l'égeklen'.

Naž Jesusen' bkwase' gan nnítal'gake', na' beyeje'.

Da' naken ka kwa zichj che yet xtil
(Mr. 8:14-21)

⁵Kate' bžíngake' yechelá'a nisdon', gókbe'egakle benne' wsedle ka' che Jesusen' gol láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'. ⁶Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

⁷Naž benne' wsedle chie' ka' bcháljlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

⁸Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—Biž chen' žon xtíža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žeje'le chia'. ⁹Bi žejní'ilele, na' bi žeza' láže'le kan gok chegak gayo' yet

xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹⁰čLezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹¹Bi žejní'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

¹²Naž bejní'igekle' Jesusen' bi gože' légake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgakle benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

Bedw zinne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan znnna bia' Filipo, wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—čNoz znnagak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

¹⁴Bechébegake', na' wnnágake':

—Bale' znnágake': “Zwa nako', bennen' bezóe' benách ka' nis.” Yebale' znnágake': “Líás nako', bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.” Yebale' znnágake': “Jeremías nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.”

¹⁵Naž Jesusen' gože' légake':

—Cheze le'e, čnoz znnale naka' neda'?

¹⁶Bechebe Smon Bedw, na' gože' Le':

—Le' nako' Benne' Criston', Zí'n Dios ban.

¹⁷Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez zen naken chio', Smon, zí'n Jonás, dan' bi bloe'el no benne'

le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, bloe'ele' le' da' ni. ¹⁸Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wzagan' xnézgake'. ¹⁹Wdía' lo no'o zi'n ya ka' che latje gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyó nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyó nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

²⁰Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsedle chie' ka' bi wzéngkle' nitó benne' nake' Le' Benne' Criston'.

Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' Le' (Mr. 8:31—9:1; Lk. 9:22-27)

²¹La' ža na'ze wzó law Jesusen' zloe'ele' benne' wsedle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wsaka' zí'gake' Le', na' naž gótgake' Le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²²Naž Bedw bchi'le' Jesusen' cheł'a'le, na' wzó lawe' zdile' Le', na' wnné':

—Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan znno'.

²³Naž beyéchj Jesusen', na' gože' Bedon':

—Bkwas na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan zza' lažo'o le' bi naken kan zza' laže' Dios, san kan zza' láže'gak benách ka'.

²⁴Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzó'e' cheł'a'le da' ka' zdan' laže'le, na'

gake' ka to benne' noe'e yag kroze, na' zeje' zejté'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁶Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wneżjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁷Ki znna', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' baní' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸Da' li žapa' le'e: bi gatgak bałe benne' ka', benne' nnítā'gake' nga, na' zejté lé'egekle' yedjnná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

Zcha' kan znna' law Jesús

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

17 Wdé xope ža, Jesusen' bchi'le' Bedw na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ²Kate' ne nnítā'gake' ga na' bža' kan znna' law Jesusen' láwgake'. Wyép yes baní' law Jesusen' kan ža'ní' wbíž, na' beyák zíla'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka baní'. ³Naž blé'egekle' benne' wsedle chie' ka' kate' bła' lawgak Moisés na' Lías, zcháljlengake' Jesusen'. ⁴Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw baní' ga na', da'

bkachen' légake', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'nkza'. Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wzé nag da' wchalje'.

⁶Kate' béngekle benne' wsedle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegake'. ⁷Naž wbiga' Jesusen' gan nnítá'gake', na' wdane' légake', na' wnné':

—Le chas. Bi žébele.

⁸Kate' bchis láwgake', na' bwíagake', nitože no benne' blé'egakle', san toze Jesusen'.

⁹Kate' ne žétjgake' law ya'a na', Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰Naž wnnábgekle benne' wsedle chie' ka' Le', na' wnnágake':

—¿Bíz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byene la' law Lías zga'ale' kate' la' law Benne' Criston?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake': —Da' li la' law zga'ale Líasen', na' wká'n chawe'e yógo'te. ¹²Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' law Líasen', san bi beyónbia'gake' le', na' yógo'te da' znnaze chégake' le'e yiche la'y béngeake' chie'. Lezka' góngake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' zí'gake' neda'.

¹³Naž bejn'i'gekle benne' wsedle chie' ka', zcháljlene' légake' kan gok che Zwa, bennen' bezó'e benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be' chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴Kate' bežíngake' gan zej nnita' benne' zan ka', wbiga' to benne' gan

zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, ¹⁵na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže'l xkwide' byo chia', dan' da'be' chon, na' zzáka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis. ¹⁶Bedjwá'a-be' gan nnítá'gak benne' wsedle chio' ka', san bi gok yeyóngake'-be'.

¹⁷Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? ¿Gáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹Naž wbíga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Bíz chen' bi gok yebelito' neto' be' xiwen'?

²⁰Jesusen' gože' légake':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to bínbedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwas nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹Na'a, to be' xiwe' ki gak yebeljen toze cha' wcháljlene Dios, na' gonle wbás.

**Da' yoble znná Jesús kan za' gótgake'
Le'**

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²²Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'. ²³Gótgake' neda', san

kate' gak chonne ža Dios yesbane'
neda'.

Naž benne' wsedle chie' ka' gok
nyache' láže'gake.

Jesús žizjwe' laze' che yodo'

²⁴Kate' bžin Jesusen' len benne'
wsedle chie' ka' lo yež Kapernaum,
benne' ka', benne' zchízjwgake'
benách ka' lázgake' che yodo',
bžíngake' gan zoa Bedw, na'
wnnábgekle' le', na' wnnágake':
—¿Bi žizjw bennen' žsedle' le'
laze' che yodo'?

²⁵Bechebe Bedon', na' wnné':
—O', žizjwe.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž
Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz znno' le', Smon? Benne' ka'
znna biá'gake' yežlyó nga, ¿noz
benne' ka' zchízjwgake' da' zízjwgak
benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne'
wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?
—Bechebe Bedon', na' gože' Le:

—Benne' zi'to' ka zchízjwgake.

Naž Jesusen' gože' le:

—Che len, bi žon byenen chizjwa'
laza' che yodo' dan' naka' Zi'n Dios,
kan bi be žízjwgak benne' ka' zej
nake' benne' wláž che bennen'
zchizjwe'. ²⁷Na'a, nich bi gonžo ga
ža'a nitó benne', wyéj žoa'a nisdo',
na' bezale lo nisen' dan' zzenlo' bel
ka', na' bel nežw da' seno', wzí'-
ban'. Kate' wsaljo' žoa'aba', žel_{lo}' to
mežw lasdo'. Wžín', na' bdizjw laza',
na' lazo'.

No benne' gake' blo, benne' zoe' ládjwgake'

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

La' ža na'ze benne' wsedle
ka' che Jesusen' wbíga'gake'

gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—¿Noz benne' ládjwto' gake'
benne' blo gan znna bia' Dios ya'abá
chie'?

²Naž bliž Jesusen' to xkwide'
byodo', na' bzoe'-be' gachje láwe'le
gan nnítá'gake'. ³Naž gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' bi yeyakle
kan zej nak xkwide' ki, bi gak
cho'ole gan znna bia' Dios ya'abá
chie'. ⁴Che len, no benne' gake'
gaxjw laže', na' yeyake' kan nak
xkwide' ni, bennen' gake' blo gan
znna bia' Dios ya'abá chien'. ⁵No
benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki
dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba
la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo dola'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

6 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to
xkwide' ki dola', xkwiden' żejle'be'
chia' neda', gakže chawé' che
bennen' cha' wcheje' to yej wetw
yene', na' chejžixje kwine' lo nisdo'.

⁷Da' nyáče' le'e gaken chegak
benne' ka' nnítá'gake' yežlyó nga,
benne' ka' žóngake' ga bága'gak
ljéžgake' ka' dola'. Nnítá'tezgak da'
ka' žóngaken ga bága'gak benách
ka' dola', san da' nyáče' le'e gaken
che bennen' žone' da' gonen ga no
benne' bage'e dola'.

⁸Che len, cha' no'o, o ni'o gonen
ga bago'o dola', bchogen', na'
wžo'nen'. Gakže chawé' chio' žino'
gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha'
nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope
no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo
yi' gabíl da' batkle yolen'. ⁹Cha' yej
lawo' gonen ga bago'o dola', wlejen',

na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

**Da' žsaka' lebe Jesús che to zila'
nnitlba'**
(Lk. 15:3-7)

10 Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwinle nich bi wzoale chela'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' le'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chí'igake' légakbe'. **11** Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga nich yeslá' no benne' nnittle'.

12? Biž znnale le'e? No benne',zej nnita' to gaywá' zila' chie' ka', na' cha' ntile toba', čbi wka'ne' taplalj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' zíla'don', bian' wnitlba'? **13** Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' le'e, yebézele' che zíla'don' kan gone' chegak yetaplalj to galjba' ka', bia ka' bi wnítgekiba'. **14** Lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' ntile nitó xkwide' ki.

Kan žala' yenít lawžo lježžo ka'
(Lk. 17:3)

15 Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyéj, bejgá'nlene' chawe' la' le'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'. **16** Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtížo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtíža'le. **17** Cha' bi wzé nage' chégake', gož benne' ka' zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak bennen'

lo' le' ka to benne' bi žeji'e che Dios, na' ka to benne' zchizjwe' lo wláz yež zi'to'.

18' Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wži'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

19' Lezka' žapa' le'e, cha' chótzele gonle toze xtíža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonen' chele. **20** Gan zej nnita' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje láwe'le gan nníta'gake'.

21 Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, čbal chi'i žala' yenít lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zia? ?Gaže chi'i ka'?

22 Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gážeze chi'i ka', san chonnalaj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

**Žsaka' lebe Jesús che to benne'
bi benít lawe' che lježe'**

23 Lezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' znnna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nlene' chawe' benne' wen žin chie' ka'.

24 Kate' wzó lawe' zká'nlene' légake' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'. **25** Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' lezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen!. **26** Naž benne'

wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Xan, ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten." ²⁷ Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen žin chien', na' benít lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'. ²⁸ Kate' bežój benne' wen žin na' ga na', la' bejchagtie' to benne' žónlene' le' tzen žin, na' bennen' nbage'e chie' láte'ze mežw. Naž bexwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': "Wdízjwte dan' zbago'o chia'." ²⁹ Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten." ³⁰ Bi gónele benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'. ³¹ Kate' yekika' benne' wen žin ka' béngekle' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a chie', na' bejzéngekle' xángake' yógo'te dan' goken. ³² Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': "Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn' dan' wbago'o chia' benít lawa' chio'. Bsola' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'. ³³ Bi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?" ³⁴ Naž xane' bzá'alie', na' bdie' le' lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le' kate' chízjwže' dot dan' zbage'e chie'.

³⁵ Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenít lawle dot láže'le da' žongak lježle ka'.

**Kan nak chegak benne' ka' želá'agake'
yela' zchag na'**

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

19 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab

Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíž. ² Benne' zan zjáklene' Jesusen', na' beyone' légake' ga na'.

³ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíteteze da' žaken?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y kan ben Dios benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légake'. ⁵ Ki wnná Dios: "Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', na' žoptie' yeyákgake' ka toze benne'." ⁶ Ki naken, biž zej nake' chópgake' san toze benne' ba beyákgake'. Che len, bi žala' yela'agak benách ka' légake', benne' ka' Dios bene' légake' toze.

⁷ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biž chen' Moisés gože' légake' da' žonnen to benne' byo latje wnežjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'alene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

⁸ Jesusen' gože' légake':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj láždo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le chele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi goken ki. ⁹ Neda' žapa' le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Lezka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene'

no'len' bsan benne' byo chie' le',
bage'e dola' da' zka'n ditjen yela'
zchag na'.

10 Naž benne' wsedle chie' ka'
góžgake' Jesusen', na' wnnágake':
—Cha' ki naken che no benne' byo,
benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže
chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na'
ga'ne' toze'.

11 Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te
benách diža' ni, san toze no benne'
byo Dios zzejni'ile' le'. 12 Zej nnita'
benne' byo ka' bi zchag ná'lengake'
to no'le dan' bi jez nake' dot benne'
byo, dan' ki gólgake', na' yebale
benne' byo ka' bi zchag ná'lengake'
to no'le dan' bséjwgak benne' ka'
xnézgake', na' yebale benne' byo ka'
bi zchag ná'lengake' to no'le nich
gak góngake' xchin Dios, Bennen'
znna bi'e ya'abá chie'. No benne'
gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo
ne'en.

Jesús žliž chawe'e zkwide' ka'

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

13 Naž benne' ka' jez nake' xa
xna'gak zkwide' ka', bedjwá'gake'
légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa
ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon
chawe'e légakbe', san bséjwgak
benne' wsedle chie' ka' xnézgake'.
14 Naž Jesusen' gože' légake', na'
wnnén:

—Le we' zkwide' ki latje
bíga'gakbe' gan zoa', na' bi wséjwle
xnézgakbe', dan' benne' ka' jez nake'
ka zkwide' ki nzí'gake' latje gan
znna bia' Dios ya'abá chie'.

15 Naž Jesusen' bxoa ne'e légakbe',
na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze
yiz

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

16 To benne' byo, benne' zeje'
babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na'
gože' Le':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Bíz
da' naken chawe' žala' gona' nich
gata' yela' nban da' zejlí kanne
chia'?

17 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Nnezlo' dan' znno' chia' kate'
znno' naka' dot chawe'? Bi zoa no
benne' nake' dot chawe'. Toze Dios
nake' dot chawe'. Cha' žénelo' gata'
yela' nban da' zejlí kanne chio', ben
kan wnnakze Dios gonle.

18 Naž bennen' gože' Jesusen', na'
wnnén:

—¿Bízle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':

—Da' wnnakze Moisés katen'
wnnén:

Bi goto' benách ka'.

Bi gono' dola' da' zka'n ditjen
yela' zchag na'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

19 Wdape ba la'ne xa xno'o.

Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

20 Naž bennen' zeje' babze yiz
gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law
naka' zkwide'. ¿Zoa yetó da' žala'
gona'?

21 Jesusen' gože' le':

—Cha' žénelo' gako' chawe' law
Dios, wyéj, yjete' da' napo', na'
mežwn' da' si'o, bnežjwn chegak
benne' yache' ka'. Ki gata' yela'
wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da,
benlen neda' tzen.

22Kate' bennen' zeje' babze yiz
benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache'
laže'e dan' náplie' yela' wnni'a.

23Naž Jesusen' gože' benne'
wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to
benne' nape' yela' wnni'a gan znna
bia' Dios ya'abá. **24**Yetó žapa' le'e,
nakže zede che bennen' nape' yela'
wnni'a choe'e gan znna bia' Dios ka
te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

25Kate' béngekle benne' wsedle chie'
ka' da' ni, bebángekle', na' wnnágake':
—¿Noz̄kze benne' gak yelé', cha'?

26Bwia Jesusen' légake', na' wnné':
—Bi gak gongak benách ka' ki, san
Dios gak gone' yógo'te.

27Naž bechebe Bedw, na' gože'
Jesusen':

—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te,
na' zá'lento' Le'. ¿Bizzé gata' cheto'?

28Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób
yežlyó nga, na' kwí'a gan nna bi'a nedá,
Benne' Golje' Benáč, gan gaka' Benne'
Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a,
kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le,
na' wchi'a laže'le chežinno kwe'te yež
ka' chegak za'só Israel. **29**No benne'
žka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o
xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó
chie' ka', nich gone' xchina', si' bennen'
yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela'
nban da'zejlí kanne chie'. **30**Benne'
zan, benne'zej nake' benne' blo na'a,
gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka'zej
nga'ne' ka'ze na'a, gá'gake' benne' blo.

Žsaka' lebe Jesús kan žongak
benne' wen žin ka'

20 Lezka' wnná Jesusen':
—Kan gon Dios, Bennen'
znna bi'e ya'abá chie', naken ka ben

to benne' xan yo'o. Bžoje' zildo', na'
bejtilje' benne' wen žin ka' nich
góngake' žin lo yežlyó chie' gan
naze' lba uba ka'. **2**Kate' ba bgá'nlene'
benne' wen žin ka' chawé', chizjwe'
légake' to mežw da' naken lazjw
to benne' che to ža, bsele'e légake'
chjéngake' žin lo yežlyó chien'. **3**Kate'
bežoje' xsile, ble'ele' yebale benne'
ka' nnítá'gake' ka'ze lawe' ya'a. **4**Gože'
légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó
chian', na' chizjwa' le'e da' naken
chawé!” La' jaktie' légake'. **5**Bežój
benne' xan yo'on' da' yoble wawbíž,
na' lezka' kate' žedá chonne, na'
tšebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo
yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e
ga na'. **6**Lezka' bežoje' katen' yelate'
zoa wbíž, na' bejxake'e yebale benne'
ka' nnítá'gake' ka'ze ga na', na' gože'
légake': “¿Bíz chen' zoale nga ka'ze
dot ža, na' bi be žin žonle?” **7**Benne'
ka' góžgake' le', na' wnnágake': “Nitó
benne' bi benne' xchinto.” Naž gože'
légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó
chian', na' chizjwa' le'e da' naken
chawé!” **8**Kate' za' žale, benne' xan
yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e
benne' wen žin ka', na' wnné': “Bliž
benne' wen žin ka' nich wnezjo'
lážjwgake', na' chizjo' zgá'ale benne'
ka' bžíngake' ze lawte. Te na' chizjo'
benne' ka' bžíngake' zgá'alegake'.”

9Naž bžíngak benne' ka' yjéngake' žin
katen' yelate' zoa wbíž, na' wzí'gake'
to weje' to mežw da' naken lazjw
to benne' che to ža. **10**Kate' bžíngak
benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake',
gókgakle' sí'gake' da' zenže, san
lezka' wzí'gake' to weje' to mežw
da' naken lazjw to benne' che to ža.
11Kate' wzí'gaken', wnnégake' che
benne' xan yo'on', **12**na' wnnágake':

“Benne' ka' bžíngake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze béngake' žin, na' toze ka wdizjo' légake' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá.” ¹³Bechebe xan yo'on', na' gože' toe: “Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawé. ¿Bi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴Wzí' lazjo', na' beyéj ližo'. Neda' žénela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵¿Bi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka žénela'? ¿Zge'elo' lježo' dan' žónnli'a chie'?” ¹⁶Ki naken, bałe benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légake' ka'ze, gákake' blo, na' bałe benne', benne' ka'zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žliža' san babze benne' ka' nbégake'.

Jesús znne' da' yoble kan za' gótgake' Le' (Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén, bchi'e cheze chežínnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

¹⁸—Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdí'e neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka', na' chóggake' chia' gata'. ¹⁹Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon dítjekle' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonnie ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb xna'gak Jakob, na' Žwa (Mr. 10:35-45)

²⁰Naž xna'gak Jakob, na' Žwa, zí'n Sebedeo ka', bžínlene' chope' ka'

law Jesusen', na' bzoa zibe' xni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'.

²¹Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo'?

Gože' Le':

—Wnná kwe' to zilna' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

²²Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ¿Wak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezó'a neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

—Gakto'.

²³Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezó'a' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita' yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnán' chie', san gata' chegak benne' ka' Xa' ba bkwezen' chégake'.

²⁴Kate' béngekle yechí benne'

wsedle ka' che Jesusen' da' ni,

bžá'agake'. ²⁵Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka', benne' znnna biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdítleche znnna biá'gake' légake', na' benne' ka'zej nakže' blo zkóngekle' la' ljéžgakkze' ka' žin.

²⁶Bi gaken ki chele. Nótetezle le'e,

benne' žénele' gake' zen gan zoale,

žala' gone' žin che yezíka'le. ²⁷Lezka',

nótetezle le'e, benne' yénele' gake' blo,

žala' gake' ka to benne' ndo'w che yezíka'le. ²⁸Lezka' neda', Benne'

Golje' Benách, bla'a nga, kege nich

gon no benne' xchina', san nich

gáklena' benách ka', na' wdía' yela'

nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak

benne' zan nich yelágake'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chole ka'
(*Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43*)

29 Kate' ne zežójgake' lo yež Jerikó, benne' zan zjáklene' Jesusen'. **30** Zej nnita' chope benne' lo chole ga na', benne' ka' žé'gake' žoa'a nez. Kate' béngekle' zde Jesusen' ga na', wnnégake' zížje, na' wnnágake': —Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

31 Benne' zan ka' bchí'igekle' légake' gá'ngake' žize, san wnnégake' zížjeze, na' wnnágake': —Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

32 Naž wléz Jesusen', na' bliže' légake'. Wnnable' légake', na' wnné': —¿Biz žénelele gona' chele?

33 Góžgake' Jesusen': —Xan, žénelto' gono' ga yeyaljw yej lawto'.

34 Naž beyache' laže'l Jesusen' légake', na' wdane' yej láwgake'. La' beyálwjtegak yej láwgake', na' jáklenе' Jesusen'.

Zka'n zéngake' Jesús kate' ne žoe'e lo yež Jerusalén

(*Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

21 Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen gawze gan že' yež Jerusalén, na' nnítagake' gan že' yež Betfagé zan Ya'a Yag Olibo, bsele'e Le' chope benne' wsedle chie' ka', **2**na' gože' légake':

—Le chej lo yeždon' da' žen' lawle ga zoažo ni, na' chejžáka'le to burro wná' da'ba' ga na', len to burro byodo' cheba'. Le chejseže'-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. **3** Cha' no benne' bi da' yi'e le'e, le ye'e: "Xanžon' žénele'-ba'." Naž sele'e'-ba' chia'.

4Ki goken, bžin da' bzoj bennen' bchajle' lo wláz Dios, katen' wnné':

5 Le ye' benne' ka' nnítagake' yež Sión:

"Le wia nga, Benne' nna bi'e le'e ze'e chele.

Lo yela' gaxjw laže' chie' ži'e xkože' to burro.

Ži'e xkože' to búrrodo' che to bia žwa'ba' ywa!"

6Naž jak benne' wsedle chie' ka' ga na', na' béngeake' kan gož Jesusen' légake'. **7** Beché'gake' burro wná' na' len burro byodon', na' bxóagake' laže' yicha' chégake' ka' xkóže'ba', na' wžé' Jesusen' law laže' ka'.

8Lezka' wnnítagak benne' zan ga na', na' bchílgake' laže' ka' žxoá yéngake' lo nez. Yebale' bchíbgake' zin da' bxóagake' lo nez. **9**Zížje wnnegak benne' ka' zjake' lawle, na' benne' ka' zjáklene' Jesusen', na' wnnágake':

—iGa'n zen Le', za'só Dabí! iBa nez zen naken che benne' ni ze'e ni'a che La Xanžo! iGa'n zen Dios!

10 Kate' wyáz Jesusen' lo yež Jerusalén, yógo'te benne' che yežen' béngeake' žo'osbé. Benne' zan góžgake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Noz bennen'?

11 Yezika' benne' ka' wnnágake':

—Benne' ni Jesús, bennen' zchalje' lo wláz Dios. Nak laže' Nasaret gan nbab Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(*Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22*)

12 Kate' wyáz Jesusen' lo li'a yodo' che Dios, blage' na'le yógo'te benne' ka' žóte'gake' na' benne' ka' žá'wgake' lo li'a yodon!. Lezka' bžixe'

blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³Naž gože' lágake':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Liža' sin' yo'o gan wcháljlengak benách ka' Dios" san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bale benne' lo chole ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' lágake'. ¹⁵Kate' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', blé'egekle' yela' wak ka' da' žon Jesusen', na' lezka' béngekle' znnegak zižje xkwide' ka' lo zchil yodo', na' znnágakbe': "iGa'n zen za'só Dabí!" ¹⁶naž bžá'agake', na' góžgake' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' želnná xkwide' ki? Bechebe Jesusen', na' wnné':

—O', ženlan'. ¿Batkle bel-le da' nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze žala' gaken? Ki znnan: "Beno' Le' ga žolgak xkwide' ka', na' bi' že'n ka', bi' ka' ne žáze'gakbe', da' žoe láwgakbe' neda' da' naken dot li laže'."

¹⁷Naž Jesusen' bezé'e gan mnítal'gake', na' bežoje' lo yež Jerusalén. Wyej' lo yež Betania gan bga'ne' dot yele.

Jesús zdile' to yag higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸Kate' za' ža'ní', na' zeyéj Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'. ¹⁹Ble'ele to yag higo da' žen' kwit nez, na' wbige'e gan žen', san bi be bžel-le' da' zbian. Xláge'ze žian. Naž Jesusen' gožen':

—Biž kwia da' zix chio'.

Naž la' wbižte yag higon'. ²⁰Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángekle'. Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nakx goken, la' wbižte yagen'? ²¹Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che Dios, na' bi gak chope láže'le, kägeze wak gonle kan bena' che yagen', san cha' ye'le ya'a nga: "Bkwas na'le, na' bejsóa lo nisdo'" gaken kan nnale. ²²Lezka', yógo'te da' nnable kate' wcháljlénle Dios, cha' chejle'le che Dios gonen' chele, si'le dan' nnable.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³Wyáz Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne žsedle' benách ka' nnítal'gake' ga na', bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o, žono' da' ki? ¿Noz benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁴Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Lezka' neda' nnablal'e'e to. Cha' ye'le neda' kan naken, neda' yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki. ²⁵¿Noz benne' bsele'e Zwan' nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios bsele'e le', o bséla'gak benne' ka' le'?

Naž wzó láwgak benne' yodo' ka' znnágake' la' lágakze':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la' ye'tie' žo'o: "¿Biz chen' bi bejle'le chie'?" ²⁶San cha' nnažo: bséla'gak benne' ka' le', žébežo da' gongak benne' wláž ka', dan'

žejlél'gake' yógo'tegake' bchalj Zwan' lo
wláz Dios.

²⁷Che len bež'i'gake', na' góžgake'
Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela'
wnnábia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak chope xkwide' byo ka'

²⁸Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':
—¿Bíz nnale le'e? Wzóa to benne'
wnnítagak chope xkwide' byo chie'.
Gože' to xkwide' chien', na' wnné: "Zi'na',
wyéj na'a chjeno' žin lo yežlyó chia' gan
naza' lba uba ka'." ²⁹Bež'i' xkwiden', na'
gožbe'-ne: "Bi ženela' cha'a." Wdé na'
beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'. ³⁰Naž
bennen' gože' yetó xkwide' chien', na'
toze kan wnné. Bež'i' xkwiden', na'
gožbe'-ne: "O', xe. Cha'a." San bi wyéj
xkwiden'. ³¹¿Nole xkwide' chope ka'
benbe' da' žaz láže' xabe'?

Bež'i'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi' nežw.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: benne' wechizjw
ka', benne' žóngake' da' kegle, na' no'le
le'e ka', chjake' zgáalegake' ka le'e, na'
chóogake' gan zwna bial Dios. ³²Ki
gaken dan' Zwa, bennen' bezóe' benách
ka' nis, blé'e gan zoale, na' bsdle' le'e
da' naken chawé' kan žala' gonle, na' le'e
bi bejle'le chie', san benne' wechizjw ka'
na' no'le le'e ka', bejlé'gake' chie'. Lá'kze
blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich
chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawé'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka'
leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na'
beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'.
Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne'
to bloj lo yej gan wsíe' xis uba ka'.
Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to
benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž
bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen
žin ka', nich sí'gake' late' weje, na'
wyeje' to yež z'i'to'.

³⁴Kate' bžin ža wchíbgake' uba
ka', xan yežlyón' bsele'e bałe ni'a
ne'e gan zej nnita' benne' wen žin
ka' nich sí'gake' da' žeyala' chie'.

³⁵Naž benne' wen žin ka' békxwgake'
ni'a ne'e ka'. Béngake' toe' we',
na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe'
bžé'egake' le' yej. ³⁶Da' yoble xan
yežlyón' bsele'e yebałe ni'a ne'e ka',
na' gókgake' benne' zanže ka benne'
ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak
benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷Kate' ze lawte, bsele'e zi'ne'
gan nnítagake'. Wzá' láže'e, na'
wnné: "Gápegake' xkwide' chia' ba
la'ne." ³⁸Kate' benne' wen žin ka'
blé'egekle' zi'ne' na', la' wnnátegake'
la' légakze': "Xkwide' ni gak chebe'
yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na'
da' žala' gak chebe' gaken chežo."

³⁹Naž békxwgake'-be'. Bebjégake'-be'
na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba
ka', na' bétgake'-be'.

⁴⁰Naž Jesusen' wnnable' benne'
yodo' ka', na' wnné:

—Kate' yelá' benne' xan yežlyón',
čnakx gone' chegak benne' wen žin
ka'?

⁴¹Bež'i'igak benne' yodo' ka', na'
góžgake' Jesusen':

—Wzía yi'e benne' wen da' zinnj
ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak
yebałe benne' wen žin ka', benne'

wnéžjwgake' da' žeyala' chie' kate'
žin ža chíbgake' uba ka'.

⁴²Naž Jesusen' gože' légake':
—čBatkle bel-le dan' nyejw le'e
yiche la'y kan nak da' ni? Ki znnan:
Yej na' da' bzoa chela'ale benne'
wen yo'o ka',
na'a naken yej len yo'o blo che
ze'e.
Xanžo na'kze bene' ga naken ki,
na' naken to da' žonen ga
žebanlžo.

⁴³Che len žapa' le'e, latje chele
gan znna bia' Dios yeké'n chele, na'
gatan' chegak benne' ka' góngake'
kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'.
⁴⁴No benne' wtope' lo yej na', la'
kwinze' wzia yi'e, na' cha' yej na'
chejbagan' no benne', wzozjen le'.

⁴⁵Kate' bxoz wnná bia' ka'
len benne' yodo' fariseo ka'
béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen',
gókbe'egekle' bchalje' kan nak
chégake'. ⁴⁶Gónegekle' góxwgake'
Le', san bžébegake' benne' zan
nnítal'gake' ga na', dan' žejl'gake'
nak Jesusen' to benne' zchalje' lo
wláz Dios.

Žsaka' lebe Jesús kan nak
che lni che yela' zchag na'

22 Da' yoble Jesusen'
bcháljlene' benne' ka'
žónlengake' Le' tzen. Bsaka' lebe', na'
wnné:

—Kan gak chegak benne' ka',
benne' chó'ogake' gan znna bia' Dios
ya'abá chie', naken kan gok chegak
benne' ka', bliž to benne' wnná bia'
légake' kate' bene' lni che ža zchag
na' xkwide' byo chie'. ³Bsele'e ni'a
ne'e ka' nich chejxí'gake' benne' ka'
ba bliže' nich yídgake' lni chebe',

san bi gónegekle' yídgake'. ⁴Naž
bsele'e yebaše ni'a ne'e ka', na' gože'
légake': "Le chejzenle benne' ka'
ba bliža', na' ye'le légake': Le wia
nga, ba nzí'ni'a da' gawžo. Ba betto'
xpeža' ka', na' lezka' bia beže ženne'
chia' ka'. Yógo'te ba wzí'ni'a. Le
da, soažo lni che xkwide' chia', bin'
zchag na'be'!" ⁵Benne' ka' bejlížgake'
bi wdápegake' légake' ba la'ne, na'
jake' che chégake'. Toe' yjene' žin,
na' yetóe' wyeje' chje'w chjete'.

⁶Yebaše' béxwgake' ni'a ne'e ka', na'
ben zí'gake' légake', na' bétgake'
légake'. ⁷Kate' benne' wnná bian'
benle' da' ni, bže'e, na' bsele'e benne'
chie' ka', benne' žjake' lo wdile, na'
bétgake' benne' wet benách ka', na'
bzéygake' lážgake'. ⁸Naž benne'
wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na'
wnné: "Da' li ba wzí'ni'a che lni na',
san benne' ka' bliža' bi gókgake' zi
yedjénlengake' neda' tzen lni. ⁹Le
chej na'a gan nak lo nez ka', na' le
wlíž yógo'te benne' ka' chejxáka'le
ga na' nich yídgake' lni che xkwide'
chia', bin' zchag na'be'!" ¹⁰Naž
bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan
nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te
benne' ka' bejxáka'gake' ga na',
benne' chawé' ka' na' benne' wen da'
kegle ka', na' gan žak lni wža'ten
benách ka'.

¹¹'Kate' wyó'o benne' wnná bian'
ga na' nich wie' benne' ka'zej ndobe'
ga na', ble'ele' to benne' bi nakwe'
laže' zaka' dan' bnezjwe' chegak
benne' ka' nnítal'gake' lni na'. ¹²Naž
gože' bennen': "Bicha'a, čzo' nga, na'
bi nako' laže' zaka' dan' bnezjwa'
chegak benne' ka' nnítal'gake' lni?"
Bennen' wzóa žize'. ¹³Naž benne'
wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na'

wnné': "Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžo'n-ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxéj laye'e lo yela' nyache' laže' chie."

¹⁴Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

Zchalj Jesús che da' žízjwžo lazžo

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga na', na' béngake' xtíža'gake' nich góngake' ga nna Jesusen' to nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁶Nich góngake' ki bséla'gake' bale benne' ka' žónlengake' légake' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsедlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnázegak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnnaze'. ¹⁷Bzenle neto'. ¿Bíz znnó' le'? ¿Žon byenen o bi žon byenen chízjwto' lazto' che benne' Sésar, bennen' yež zi'to', bennen' zwna bi'e žo'o?

¹⁸Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéjgake' Le' diža', nich gak yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwinle, ¿biž chen' znnale da' wzóan neda' žoa'a ya'a? ¹⁹Le wloé'el neda' to mežw da' žízjwle lazle.

Naž bloé'egekle' Le' to mežw che yež Roma. ²⁰Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Noz benne' da' ni lawe', na' noz benne' nyejw le' le'e mežw ni?

²¹Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Le chizjw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

²²Kate' béngekle' da' ni,

bebángekle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga na'.

Želnnable' Jesús kan žala' yebangak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³La' ža na'ze benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Wnnábgekle' Le', ²⁴na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés wnné': "Cha' gat to benne' zoa zo'le, na' bi zoa no xkwide' chie, bi' biche' bennenn' žala' wchág nálenbe' zo'le', nich soa za'só benne' biche'ben', bennenn' gote'." ²⁵Wnnítá'gak gaže bi' byo ka' zej nak biche'gakbe' gan zoato'. Bi' byo nežw bchag nálenbe' to no'le, na' gotbe'. Dan' bi wzóa no xkwide' chebe', xkwide' bežopen' bchag nálenbe' no'le wzeben' che bi' biche'ben'. ²⁶Lezka' goken che xkwide' bežopen', na' lezka' che xkwide' beyonnen', na' toze kan goken chegak gážtebe', dan' gótgakbe' yógo'tebe'. ²⁷Kate' ze lawte lezka' got no'len'. ²⁸Na'a, kate' žin ža yebangak benne' gat ka', nbole bi' gaže ka' gak no'len' chebe', dan' yógo'tebe' bchag nálengakbe' no'len'?

29 Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nchíxele le'e dan' bi žejni'ilele da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan' bi nónbia'le yela' wak che Dios. **30** Kate' žin že yebangak benne' gat ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake', san gákgake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nnít'a'gake' ya'abá chie'. **31** Cha' yebangak benne' gat ka', čbi na' gol-le dan' gožkze Dios le'e? **32** Ki wnné': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dios bi nake' Dios chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ban ka', benne' nnít'a'gake' nbángake' la'kze gótgake' že ni'te.

33 Kate' béngekle benne' ka' nnít'a'gake' ga na' da' ni, bebángekle' ni'a che dan' žedle Jesusen' légake'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken blo
(Mr. 12:28-34)

34 Kate' gókbe'egekle benne' yodo' fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bnnita' zie' benne' yodo' saduseo ka', naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'. **35** Zoa to benne' ládjwgake' ga na', benne' nsedle' da' bsedle Moisés, na' gónele' si' bi'e Jesusen'. **36** Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, čibzle dan' bchi'le Dios gonžo naken blo?

37 Jesusen' gože' le':

—Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' lo dot yichj lazdo'o, na' lo dot yela' žejni'il chio'. **38** Da' ni naken da' bchi'le Dios da' naken blo, na' nakžen zen. **39** Da' bchi'le Dios da' naken da' bežope, naken tlebe, na' ki znnan: "Bži'il lježo' kan nži'il

kwino!." **40** Da' chopen ki, da' ka' bchi'le Dios, zej naken gan zegak yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te da' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

čNož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Katen' zej nnita' tzen benne' yodo' fariseo ka', Jesusen' wnnable' légake', **42** na' wnné':

—čBiz znnale le'e che Benne' Criston'? čNož benne' nak Benne' Criston' zi'ne'?

Beži'igake', na' wnnágake':

—Za'só Dabí nake'.

43 Naž Jesusen' gože' légake':

—čBiz chen' Dabí na'kze bchalje' kan nak chie', na' wnné': "Xana"?" Ki wnné' katen' bchalje' lo wláz Dios Be' La'y, na' wnné':

44 Xanžo Dios gože' Xana':

"Wžé' kwita' li že,
na zejte gona' ga wzóa zibgak
benne' ka' xni'o, benne' bi
zlé'egekle' Le' chawe!"

45 Cha' Dabín' wnné' nake' Xane', čnakxkze naken, znnale le'e nake' za'só Dabín'?

46 Bi gok no benne' yeži'e, na' kate'
wzó law že na', bi bežogle no benne'
bi da' nnable' Le'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia

(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

23 Naž Jesusen' bcháljlene'
benne' wsedle chie' ka', len
benne' ka' nnít'a'gake' ga na'. **2** Na'
gože' légake':

—Benne' yodo' fariseo ka' na'
benne' yodo' wsedle ka'zej že' latje
che Moisés, nich wsédgekle' benách
ka'. **3** Che len, le gon yógo'te da'

yé'gake' le'e, san bi gonle le'e kan žóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' žóngake'. ⁴Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san légake' bi žénegekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'. ⁵Žóngake' yógo'te da' žóngake' nich lé'egekle benách ka' légake'. Žéngake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn le'e yiche la'y, na' ztónngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zloe'elen žápgake' Dios ba la'ne. ⁶Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdóbgake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. ⁷Lezka', žénegekle' gópegak benách ka' légake' ba la'ne kate' žápegake' légake' "Padiox" gan nnítá'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' légake': "Padiox, benne' wsedle."

⁸'San le'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e le'e: "Benne' wsedle" dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsedle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle lježle tole yetole. ⁹Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnale: "Xe" dan' zoa toze Benne' nake' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ¹⁰Bi gonle ga no benne' yi'e le'e: "Xan" dan' zoa toze Benne' nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. ¹¹No benne' zoe' ládjwle, benne' žone' xchinle yezíka'le, benne' ni gake' blo gan zoale. ¹²Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw laže', gake' benne' blo.

¹³'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele

le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawé' kwinle. Žséjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žíngake' gan znnna bia' Dios ya'abá chien'. Le'ekzle bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'!

¹⁴'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawé' kwinle. Zka'le ližgak no'le wzebdo' ka', na' nich wloé'ezele chawé' kwinle, scha žližle Dios. Che len, zenle'e gak da' choge' chele da' sáka'le.

¹⁵'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' lezka' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawé' kwinle. Zdele dot lo nisdo', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wká'n zen Dios to benne' ka žonle le'e, na' katen' ba bžél-lele-ne', žonle ga nbága'že' zia ka dan' nbága'le le'e, dan' gonen ga chejchazle lo yi' gabíl.

¹⁶'Da' nyáche'le'e naken chele. Nakle lo chole, na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: "Kate' bi da' zchebe laže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen." ¹⁷Le'e, benne' lo chole ka', na' bi žejn'ile. ¿Bízle nakže blo? Oron' o yodon' da' žon la'yen oron'? ¹⁸Lezka' znnale: "Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che mežw da' zoan lawle bkogen', na' gon byenen." ¹⁹Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo chole.

¿Bízle nakžen blo? ¿Mežw da' zoan lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'? ²⁰Che len, cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²²Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' znnna bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' zízjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi žejle'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' zízjwle che yodo'. ²⁴Le'e, benne' lo chole ka', na' ženelele wloé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka zdèle da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka to zíga'do' da' že'jlenle, na' ka to ye'n da' žawlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁶Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo chole ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gakle chawe' kwitle.

²⁷'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka'zej naken zíla'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na' yógo'te da' zgot. ²⁸Lezka' nakle le'e. Da' li láwzele zloé'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nža'ten da' zloé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'o xtando' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'. ³⁰Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnníta'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' lágake' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios." ³¹Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ³²Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³'Le'e nakle ka bele snia ka', na' lezka' ka lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl. ³⁴Che len, neda' sel'a' chele benne' ka' wcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' ka' žejn'i'igekle', na' benne' wsedle ka'. Benne' ki, gotle

bale', na' wda'le yebale' le'egak yag kroze ka', na' chinle yebale' gan nak lo yo'o gan zdoble nich yenle xtiž'a' Dios, na' wlagle légake' to yetó yež. ³⁵Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawé' ka', da' wlaljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekías, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y, gan zzéygake' bia beždo' ka' law Dios. ³⁶Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén
(Lk. 13:34-35)

³⁷Lezka' wnná Jesusen': —Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bsela' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia', kan žon zkoko', bia ztobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸Le wia nga, ka'ze ga'n ližle. ³⁹Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž l'é'elele neda' kate' nnázele: "La'y nak Benen' ze'e lo wláz Xanžo Dios."

Znna Jesús ka za' wchínnjgake' yodo'
(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

24 Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zze'e ga na' wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' bloégekle' Le' kan nak ze'e na', da' nyechjen yodon'. ²Bechebe Jesusen', na' gože' légake': —¿Zl'é'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' biž doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Blo'el neto', ¿Batx gakgak da' ki, na' biz gak bia' ža yel'óo, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wia kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' jez nake' Benne' Criston', na' gon láže'gekle' benne' zan. ⁶Yénlele žak wedile, na' da' zchaljgak benne' ka' che wedile, san bi kwe' zéidle, dan' žon byenen gakgak yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷Benne' ka' nníta'gake' to yež til-lengake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' znna bi'e légake' til-lengake' benne' ka' zoa yetó benne' znna bi'e légake'. Galj yižwé' žen ka', na' gak wbín, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸Yógo'te da' ki jez naken da' so láwgaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le'e. Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' neda', na' toe' yetóe' wdíe' lježe', na' toe' yetóe' wzóe' lježe' chela'ale. ¹¹Naž la' lawgak benne' zan, benne' gon láže'gake', na' wloé'el kwíngake'

ka benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' gon láže'gakle' benne' zan. ¹²Gónle'egake' da' kegle, na' che len biž ží'igekle' ljéžgake' ka'. ¹³No benne' gake' Dios toze na' zejte ža ze lawte ža ka', yelá bennen!. ¹⁴Se diža' chawen' kan znna bia' Dios dot yežlyó nga nich yéngekle yógo'te benách zi'to' ka', na' naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶'No benne' gole' da' ki žala' wzejní'i laže'e. Wnná Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' wnné: "Da' bi zle'el Dios chawe', dan' zchinnjen, cho'on latje la'y che Dios." Kate' lé'elele gak da' ni, naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake' zaka' law ya'ado' ka'. ¹⁷No benne' žone' žin yíchjo'ole bi žala' yetje' nich bi da' chejxi'e da' nape' lo yo'o, san žala' wzonnjie!. ¹⁸No benne' zoe' žin yixe', bi žala' yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' chie'. ¹⁹Da' nyáche' le'e gaken chegak no'le ka', no'le zej noe'e bi'do' ka' chégake', na' lezka' no'le ka' zgáze'gake' bi' žé'ndo' ka' chégake' kate' žin ža na'. ²⁰Le wchaljlen Dios, na' le nnable' nich bi žin ža na' žala' wzonnje kate' žak byo' zag o kate' nak ža la'y, ²¹dan' sáka'žegak benne' ka' ža ka', ka wzáka'gak benách ka' ža ni'te kate' za'gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, na' kege ža zezá' bi sáka'gake' ki. ²²Kate' žin ža na', cha' Dios bi gone' babze ža ka', bi yelá nitó benne', san ni'a chegak benne' ka' wžekze' Le' gone' babze ža ka', nich gáklene' légake.

²³'Che len bi chejle'le cha' no benne' le'e gan zoale, na' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston'

nga", o nne': "Zoe' ga na!." ²⁴La' lawgak benne' zan, benne' wen laže' ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', o nnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. Góngake' da' ka' gak biá'gaken, na' da' ka' góngaken ga yebángekle benách ka', na' gon láže'gakle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gakle'. ²⁵Le wia nga, ba gožkza' le'e yógo'te da' ki zga'ale kate' gákgaken. ²⁶Che len, bi chejle'le cha' la'gak benne' ka' gan zoale, benne' yé'gake' le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' lo latje dach." Lezka', bi chejle'le cha' nnágake': "Le wia nga, zoe' lo yo'o". ²⁷Kan žak kate' žep yes gan zla' wbíž, na' zza'ní' gan ženen, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁸Gakte ki, kan znnagak benách ka': "Gáte'zeze gan de to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga na!"

Da' gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól wbíž, na' byo' bi gonnem baní' chen. Yindjgak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' zej napen yela' zen. ³⁰Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yela' wnná bia' zen, na' yela' baní'. ³¹Naž sela'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtóbgake' benne'

ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³²'Le chejn'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá.

³³Lezka', kate' lē'ele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin že ze lawte že, na' ba zla' lawn. ³⁴Da' li žapa' lē'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' že na'. ³⁵Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶'Kate' žin že na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen'.

³⁷'Kan gok že na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸Kate' že ka' zga'ale kate' bžin nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na' na'zejte že wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan' bene', ³⁹na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yí'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákbe'le nitó benne'. ⁴⁰Kate' že na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yixe, toe' yedži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴²'Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biz že yelá'a neda', Xanle. ⁴³Na'a, le chejn'il da' ni. Chela' nnezle

xan yo'o bi že yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. ⁴⁴Che len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to že bi zbezle neda'.

**Benne' wen žin chawe', na' benne'
wen žin bi nake' chawe'**

(Lk. 12:41-48)

⁴⁵Lezka' wnná Jesusen':

—¿Noz benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejni'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezwje' da' gáwgake' kate' gale'? ⁴⁶Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yelé'e xane', yedžxake'e le' zone' dot da' bde xane' lo ne'e. ⁴⁷Da' li žapa' lē'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin zone' ki. ⁴⁸Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': "Wžél xana', na' bi yelá' zie'", ⁴⁹na' cha' so lawe' wsaka' zí'e benne' ka' zónlengake' le' tzen žin, na' so lawe' ye'j gáwlene' benne' ka' želzožle', ⁵⁰naž yelá' xan benne' wen žin na' to že kate' bi zoe' zbeze', o to yele žekle' bi la'te xanen'. ⁵¹Naž xanen' wsaka' zí'e benne' wen žin na', na' gone' ga gak chie' kan žala' gak chegak benne' ka' zloé'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

**Žsaka' lebe Jesús kan gok
chegak chi xkwide' no'le ka'**

25 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak chegak benne' ka' chó'ogake' gan znna bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wzí'gakbe' broke

ka' chégakbe', na' bžójgakbe' nich chejchágakbe' benne' zchag ne'e. ²Gáyo'be'zej nakbe' ban laže', san yegáyo'be'zej nakbe' nat laže'. ³Xkwide' no'le nat laže' ka' wží'gakbe' broke chégakbe' ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. ⁴Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo bégado' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. ⁵Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele láwgakbe', na' wtásgakbe'. ⁶Kate' bžin gachje yele, benle chi'i to benne' wnnié' zižje, na' wnné': "Za' benne' zchag ne'e. Le žoj chejhagle-ne'." ⁷Naż wyasgak yógo' te xkwide' no'le ka', na' bkwézgakbe' broke chégakbe' ka'. ⁸Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' zgolgak broke cheto' ka'." ⁹Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Bi gaken dan' bi be gaň cheto', na' chele. Le chej gan zdó'w set da' žeyen na' chjé'wle chele." ¹⁰Kate' ne zkakbe' zejk'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yela' zchag na', na' la' bséjwte yo'o. ¹¹Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': "Xan, Xan, bsaljw cho'oto." ¹²Le' beži'e, na' wnné': "Da' li žapa' le'e, bi nónbi'a le'e." ¹³Naž Jesusen' gože' benne' ka': —Le gak ban laže', dan' bi nnézlele bi ža, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

**Žsaka' lebe Jesús kan nak
che mežw zen ka'**

¹⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Bennen' znna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Bliže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

¹⁵'To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie' lo ná'gake' ka da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'. ¹⁶Wyéj benne' wen žin na', bennen' wži'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíljlene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'. ¹⁷Lezka', bennen' wži'e chope kwe' mežw ka', bejtíljlenen' yechope ka'. ¹⁸Bennen' wži'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹'Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' bel'e, na' bgá'nlene' légake' chawé'. ²⁰Kate' wzó law bžinte bennen' wži'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíljlenan." ²¹Xanen' gože' le': "Nak chawé". Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zénle'eze wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²²Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wži'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíljlenan!" ²³Naž xanen' gože' le': "Nak chawé". Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'eze wdía' lo

no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²⁴Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e to kwe' mežw žen na', wnné: "Xan, nnezla' nako' benne' bizjw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztoba' gan bi bchiljo". ²⁵Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio!" ²⁶Naž bež'i'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnálezkzelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'. ²⁷Che len, gakže chawe' la' bnežjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíljengaken' yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen." ²⁸Naž xanen' gože' benne' ka' nnítal'gake' ga na', na' wnné: "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnežjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'." ²⁹Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yekén'. ³⁰Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak chol, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'. ³²Yógo'te benne' ka' nnítal'gake' yežlyó nga dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnnítal'gaka'ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e

chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'.

³³Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle.

³⁴Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nnítal'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan znna bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdixjwe' yežlyó nga. ³⁵Ki žaken chele dan' wdona', na' bennle da' bdawa'. Wbilá', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle.

³⁶Byažje da' gakwa', na' bwákwlé neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a' chawe', na' bedjwíale neda'. Byejwa' liž ya, na' bedjwíale neda'." ³⁷Naž yečébegak benne' chawe' ka', na' yégake' neda': "Xan, ¿batx ble'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? ¿Batx wbilo', na' bennto' da' we'jo'? ³⁸¿Batx ble'elto' Le' bejdío' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? ¿Batx byažje laže' gako', na' bwákwlé Le' da' ka' žákwto'?

³⁹¿Batx ble'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?"

⁴⁰Yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légake': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' ljéža'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen!"

⁴¹Naž yapa' benne' ka' nnítal'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejchazle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen.

⁴²Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbilá', na' bi bennle da' ye'ja'. ⁴³Goka' ka benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwlé neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a'

chawe', na' lezka' byejwa' liž ya, na' bi bedjwiale neda'." ⁴⁴Naž nnagak benne' ka', na' ye'gake' neda': "Xan, čbatx ble'elto' Le' wdono', o wbilo', o goko' ka to benne' zde' zi'to', o byaže da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklenko' Le'?" ⁴⁵Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' lágake': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'." ⁴⁶Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcháztegake' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' séngake' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsedle chie' ka', ²na' wnné':

—Nnézkzelele žin Lni Pasko' yechóp že ka', na' kate' že na' wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³La' na'ze bxoz wnná bia' ka' na' benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bdóbgake' gan nak li'a liž bxoz blo, bennen' lie' Kaifás.

⁴Béngake' toze diža' séngake' Jesusen' lo yela' wen laže' chégake', nich gótgake' Le'. ⁵Wnnágake':

—Bi gak gonžon že lni, nich bi gongak benach ka' žo'osbé.

To no'le zko'e yichj Jesús da' zla' zix

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Katen' wzóa Jesusen' lo yež Betania lo liž Smon, bennen' wdé'e

yižwé' leže, ⁷wbiga' to no'le xkóže'le Jesusen', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nžan' to da' zla' zix da' záka'le'en. Wloé'en yichj Jesusen' kate' ne že'e žawe'. ⁸Kate' blé'egekle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bzá'agake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' wnitle da' ni? ⁹Gok no benne' gote'en, na' si'e mežw zan nich gáklenžo benne' yache' ka'.

¹⁰Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' lágake':

—¿Biz chen' zinnele che no'le ni? Nak chawe' da' bene' chia'. ¹¹Benne' yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, san neda' bi gánteza' gan zoale le'e. ¹²Da' ben no'le ni katen' wloé'e neda' da' zla' zixen', naken to da' zpa'an neda' che že gacha'a lo yežw ba. ¹³Da' li žapa' le'e, gáte'teze lo yežyó nga gan wcháljgake' diža' chawe' ni, lezka' wzéngekle' benach ka' da' ben no'le ni chia' neda' nich chejsá' láže'gake' chie'.

Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴Naž Judas Iskariote, to benne' žónlene' tzen yechiné' benne' wbás ka' che Jesusen', wyeje' gan zej nnita' bxoz wnná bia' ka', ¹⁵na' gože' lágake':

—¿Biz gonnle chia' neda' cha' wdíá' Jesusen' lo na'le?

Bgá'nlenle' le' chawe' chízjwgake' le' chi žoa mežw plat. ¹⁶Naž wzó law Judas na' žilj loj laže'e wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23;

Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹⁷Kate' nak že zzo law lni chegak benne' judío ka' katen' žáwgake' yet

xtil da' bi nzi' kwa zichj, wbíga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe', na' gózgake' Le':

—¿Gaz žénelo' chejsí'ni'ato' zíla'do' chežo, bian' gawžo že' Lni Pasko?

¹⁸Jesusen' gože' légake':

—Le chej lo yežen' gan zoa to benne', bennen' nónbia'žo, na' le yi'e: "Benne' žsedle' neto' znne': Za' žin ža chia' gata'. Lo ližo' gáwlena' benne' wsedle chia' ka' tzen zíla'do' že' Lni Pasko!"

¹⁹Naž bengak benne' wsedle chie' ka' kan gože' légake', na' bsí'ni'gake' da' gáwgake' že' Lni Pasko'.

²⁰Kate' ba gole ža na', Jesusen' wžé'lene' chežínnote benne' wsedle chie' ka', na' wzó láwgake' žáwgake'.

²¹Kate' ne žáwgake', Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, to benne' ládjwle le'e wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²²Naž gok nyache' láže'gake', na' wnnábgekle' Jesusen' to toze', na' wnnágake':

—Xan, ɿneda' gonan'?

²³Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžín'lene' neda' tzen lo ye'n, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka'. ²⁴Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a gan gak kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' nich gógtake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵Naž beží'i Judas, bennen' wdíe' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ɿneda' gonan'? Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶Kate' ne žáwgake', Jesusen' bexwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóxkeno." Naž bzožjen', na' bnežjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken bela' žen chia'. Kan bena' che yet xtil ni zlœ'elen kan gak che bela' žen chian'.

²⁷Lezka' bexwe' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóxkeno." Naž bnežjwen' chégake', na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Xchenan' laljen ni'a chegak benne' zan nich gak yenít law Dios dola' da' zej nbage'e. ²⁹Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jlena' le'e to da' kobe gan znna bia' Xažo Dios.

Jesús znne' nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰Kate' beyóž bél'gake' da' zka'n ūzenen Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' wka'nlle neda' na'a že' ni, dan' nyejw le'e yiche la'y kan gak chia', da' znnan: "Gona' ga gat Benne' Wape Zila' Ka', na' gásłasgak zila' ka'."

³²Katen' yebana' lo yela' got, naž cha'a zga'ala' ka le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a že' ni, zga'ale kate' kweže leko', le' nnio' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

35 Naž Bedon' gože' Jesusen':

—La'kze gátlena' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyó

Jetsemaní

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

36 Naž Jesusen' bžínlene' benne' wsedle chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemaní. Gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le, gan chejcháljlene' Dios.

37 Jesusen' bchi'e Bedw len chope zi'n Sebedeo, na' wzó lawe' žak nyache' laže'e, na' žek lázda'we'.

38 Naž Jesusen' gože' légake':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yela' žek lázda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot yele tzen len neda'.

39 Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan byechwe'. Bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlene' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le' gono'.

40 Kate' bežín Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejxake'e légake' ztásake', na' gože' Bedon':

—Bi gok nnáleno' neda' tzen yele to chí'ido'ze? **41** Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklené le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle dola'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo bela' žen chele žedó láže'le.

42 Naž wyéj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bcháljlene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

43 Kate' beyeje', da' yoble bedjxake'e lágake' ztásake' dan' ndele'e yele yej láwgake'. **44** Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'. Wyeje' da' yoble, na' bcháljlene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. **45** Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—¿Ztasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golein. Neda', Benne' Golje' Benáč, ba ndia' lo na'gak benne' dola' ka'. **46** Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' zdie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbábłene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' žónlengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnnábia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'. **48** Judas na', bennen' zdie' Jesusen', ba bлоe'le' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

49 Naž wbiga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag lawtie' Le'.

50 Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, čbiz žono' nga?

Naž wbíga'gak benne' ka', na' békwgake' Jesusen'. **51** To benne' zólalene' Jesusen' wlechje' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchoge' yid nag to benne' wen žin che bxoz blo. **52** Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen.

Yógo'te benne' ka' zkóngekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. **53** Bi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da'

zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da'zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, čnakx gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žala' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka': —Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te že wži'a lawle gan nak lo žchil yodo', gan bṣedla' benách ka', san bi wženle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Zžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55,
63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bxoz blo, gan jez ndobe benne' yodo' wsedle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoé'e gan nak li'a liž bxoz blon', nich le'ele' nakx gak che Jesusen'.

⁵⁹ Bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdíljgake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yela' wen laže' chéggake' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake': —Benne' ni wnné': "Gak wchinnja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan!"

⁶² Naž wzó ža' bxoz blon', na' gože' Jesusen':

—čBi be žechebo'? čBíz da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž bxoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Bloe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan znnno' naka'. Da' li žapa' le'e, le'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a kwit li že che Dios, gan nzi' lo na'a yela' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž bxoz blon', lo yela' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. čNozže benne' žiázjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba bénkzelele kan wnnié' che Dios. ⁶⁶ čBize znnale le'e?

Bež'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zí'gake' Le'. Bale' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' gózgake' Le':

—čNakkzo' Le' Benne' Criston'? Wnnýea'a na'a. čNoz bennen' wdape'e Le'?

Bedw znnie': "Bi nónbi'a Jesusen"

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62;
Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰Beží'i Bedon' chebe' gan nnít'a'gak benne' ka', na' wnné':
—Bi nnezla' no bennen' zchaljo' chien'.
⁷¹Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' li'a na', yetó no'le b̄le'ele' le'. Gože' benne' ka' nnít'a'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bénlene' Jesusen', benne' Nasaret na' tzen.

⁷²Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

⁷³Yeláte'do'ze wžé, wbíga'gak benne' ka' nnít'a'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góžgake' le':

—Da' li le' žónleno' lágake' tzen dan' yela' znzeze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴Naž wzó lág Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

La' na'ze wžézete leko'. ⁷⁵Naž bejsá' laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': "Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda!." Bžoj Bedon' ga na', na' wžéze nyache'e.

Zdégake' Jesús lo na' Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Kate' za' ža'ní' ža na', yógo'te bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', bénge'ake' toze diža' nich góžgake' Jesusen'. ²Bché'gake' Jesusen' nžjeje, na' bdégake' Le' lo na' Ponsio' Pilato, bennen' znnna bi'e.

Žat Judas

³Kate' wnnezle Judas, bennen' bdie' Jesusen' lo na'gak benne' yodo'

ka', ba nžog che Jesusen' gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e chi žoa mežw plat ka' lo na'gak bxoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka'. ⁴Judas na' gože' lágake':

—Nbaga'a dola' dan' bdia' to benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Le':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'.

Da' benkzo' le' naken.

⁵Naž wžó'n Judas na' mežw plat ka' gan nak lo zchil yodo'. Bežé'e ga na', na' bejsí yene' lo yag.

⁶Bezi'gak bxoz wnná bia' ka' mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn ko'žo mežw ki gan zko'žo mežw che yodo', dan' naken lazjw to benne' wet benách ka'.

⁷Naž bénge'ake' toze diža', na' len mežwn' gówgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n nich gaken gan gáče'gak benne' zi'to' ka'. ⁸Che len, lo ža na' belzóe' la latjen', Yo Žen. ⁹Ki goken, bžin dan' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': "Beká'agake' chi žoa mežw plat ka', kan nak dan' bzoagak benne' Israel ka' da' zaka' Le', ¹⁰na' len mežw ka' gówgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n. Da' ni blo'e'l Xana' Dios neda!"

Zžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹Kate' bejzégake' Jesusen' gan že' Pilato, bennen' znnna bi'e, le' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nako' Le' Benne' Nna Bi'e Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li znnno'.

¹²Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka' besbága'gake'

Jesusen' zia, Le' bi be beži'e chégake'. ¹³Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' zan ka' da'
znnégake' chio'?

¹⁴Jesusen' bi be bechebe'. Ka'
goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(*Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16*)

¹⁵Kate' žak Lni Paskon', de to da'
žónteze žon Pilato, benne' wnná
bian', žsane' no benne' želnnáb
benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya,
nóte'teze benne' ženegekle' wsane'
le'. ¹⁶Kate' ža ka' nyejw to benne' liž
yan', benne' wen da' zinnj, bennen'
lie' Barrabás. ¹⁷Kate' bdobgak
benne' zan ga na', Pilaton' wnnable'
légake', na' wnné:

—¿Nole' ženelele wsana' chele?
¿Barrabás o Jesús, Benne' Criston'?

¹⁸Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le'
bdegak benne' yodo' ka' Jesusen' lo
ne'e dan' zgé'gekle' Le'.

¹⁹Kate' ne že' Pilaton' gan zchi'a
laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape'
le', na' wnné:

—Bi be gono' che benne' chawen',
dan' bžébeli'a wdé yele to lo
bichgale ni'a chie' Le'.

²⁰San bxoz wnná bia' ka' len
benne' gole ka', bersedle' benne' zan
ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane'
Barrabasen', na' gote' Jesusen'. ²¹Da'
yoble bchalj benne' wnná bian', na'
gože' légake':

—¿Nole' benne' chope ki ženelele
wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

²²Naž Pilaton' wnnable' légake',
na' wnné:

—¿Biz gona' che Jesusen', Benne'
Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²³Naž benne' wnná bian' gože'
légake':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Zížježe belbéži'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²⁴Kate' žákbe'le' Pilaton' bi zzoele
xtiže'e, san bénjakže benách ka'
žo'osbé, naž wzí'e nis, na' wdíb ne'e
láwgake', na' wnné:

—Bi be zia nbaga'a neda' ni'a che
yela' got che benne' chawe' ni. Da'
žónkzele le'e da' ni.

²⁵Beži'igak yógo'te benne' ka', na'
wnnágake':

—Yela' got che bennen' bága'to'
neto' na' bága'gak zi'nto' ka'.

²⁶Ka' goken, Pilaton' bsane'
Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože'
benne' ka', benne' žjake' lo wdile,
chíngake' Jesusen', na' wdé na' bdie'
Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e
yag kroze.

²⁷Naž benne' ka' žjake' lo wdile,
benne' ka' nnítá'gake' lo na' benne'
wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo
yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake'
yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen',
na' nnítá'gake' ga na'. ²⁸Naž bká'agake'
laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwgake'
Le' to laže' xna, kan žákwgak benne'
wnná bia' ka'. ²⁹Béngake' to da' naken
ni'a na' yag yeche' dan' bxóágake' yichj
Jesusen', na' bzóágake' to ya xtildo'
lo ne'e li ža dan' zlöe'elen kan nak
to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa
zíbgake' xni'e, na' ben dítjgekle' Le', na'
wnnágake':

—iGa'n zen Le', benne' znnna bi'o
benne' judfo ka'!

³⁰Naž belžé'e Le' zene', na' beká'agake' ya xtilen', na' bdíngaken' yichje'. ³¹Wdé ben dítjgekle' Jesusen', beká'agake' laže' xna dan' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³²Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wdile, na' bejxáka'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' béngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

³³Kate' bžíngake' latjen' nzin' Gólgota, da' znnan len diža' xiža', Ya'a Žit Yichjžo, ³⁴byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' sla' che bia yixe'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

³⁵Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, katen' wnné': "Wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian." ³⁶Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. ³⁷Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichjle Jesusen' to diža' da' zloe'elen zia da' nbage'e, da' znnan ki: "Jesús, Bennen' Znna Bi'e Benne' Judío Ka'."

³⁸Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li že, na' yetóen' kwite' yegle. ³⁹Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' ben dítjgekle' Le', ⁴⁰na' wnnágake':

—O', Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako' Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

⁴¹Lezka' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben dítjgekle' Le', na' wnnágake':

⁴²—Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', žala' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'. ⁴³Le' bxen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': "Zi'n Dios naka'."

⁴⁴Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', bliž xíwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne.

⁴⁶Žedá chonnen', wnné zižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, člama sabaktani?

Da' ni znnan len diža' xiža': "Dios chia', Dios chia', čbiž chen' bebéj yichjo' neda?"

⁴⁷Kate' béngekle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnnágake':

—Bennen' žliže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te.

⁴⁸Naž la' wxíte' te to benne' zoe' ládjwgake', na' bexwe' to da' naken blol da' žzopen nis. Bxopen' nop zichj, na' bzoen' to lawle ya xtil, na' bchagen' žoa'a Jesusen' nich xopen'.

⁴⁹Naž yebale benne' ka' wnnágake':

—Wléz na'a. Wíážo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰Da' yoble wžéžeya'a zižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na'

la' gottie'. ⁵¹La' na'ze bžéza'te laže' da' nałan' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na'

bžinten xní'alen. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak yej ka'. ⁵²Wyáljwgak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebángake'. ⁵³Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežójgake' lo yežw ba ka' chégake', wyázgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egekle benne' zan lágake'.

⁵⁴Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwíagake' Jesusen', kate' ble'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gókgaken, bžebe', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁵⁵Wnníta'gak no'le zan zí'to'ze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na' béngake' xchine', na' bnézjwgake' da' bdawgak Jesusen' na' benne' ka' zónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwíagake' Jesusen'. ⁵⁶Lia Madlen na' Lia, xna'gak Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' ládjwgake'. Lezka' wzóa xna'gak zi'n Sebedeo ka' ga na'.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nadjen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷Kate' za' žale ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež Arimatea, benne' wnní'a, na' lezka' bénlene' Jesusen' tzen. ⁵⁸Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdégake' Jesusen' lo na' Jwsén'. ⁵⁹Bzetz Jwsén' Le', na' bchelé' Le' laže' da' zaka'. ⁶⁰Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bchach Jwsén' le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' wbagan' gan zó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. ⁶¹Wzóa

Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wzé'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

⁶²Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. ⁶³Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejsá' láže'to' dan' wnná benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': "Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got."

⁶⁴Che len bselá' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' želes, benne' ka' bénlengake' Le' tzen, na' bi yebéjgake' Le'. Naž bi gak ye'gake' benách ka': "Bebán Jesusen' lo yela' got." Cha' ki gaken, diža' wen laže' ni gonžen da' zinnj ka ben diža' wen lažen' dan' bcháljgake' zga'ale.

⁶⁵Naž Pilaton' gože' lágake':

—Zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len le'e. Le chej, na' le gape chi'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

⁶⁶Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to yej da' zbagan' gan zó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e yej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

Žebán Jesús lo yela' got

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia bejwíagake' yežw ba che

Jesusen'. ²La' na'ze wzó' yežlyó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Ble'e žoa'a yežw ban', na' bkwase' yej blag žen na', na' wzí'e lo yej na'. ³Znna' law wbás che ya'abán' ka yes baní', na' zíla'do'ze nak laže' da' nakwe'. ⁴Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžébegake', na' wzízgake'. Belbíxjgake' lo yo, na' gókgake' ka benne' gat ka'. ⁵Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyiljle Jesús, bennen' bdá'gake' le' yag kroze. ⁶Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gangota' Xanžon'. ⁷Le chej na'a, na' le chjap benne' wsedle chie' ka' ba bebán Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka le' zaka' gan nbab Galilea. Yelé'elele-ne' ga na'. Ba goža' le' dan' bde Dios lo na'a.

⁸Naž Ia' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Zžébegake', na' žebégekle', na' taría tarágake' žjake' nich chejzéngake' benne' wsedle chie' ka' da' ni. ⁹Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' légake', na' gože' légake':

—Padiox.

Naž wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'. ¹⁰Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žébele. Le chej, na' le chjap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yelé'egekle' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdile

¹¹Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežíngake' lo

yežen', na' bzéngekle' bxoz wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹²Kate' ba bdbogak benne' gole ka', béngake' chawe' diža'. Naž bnéžjwgake' mežw zan chegak benne' ka' žjake' lo wdile. ¹³Góžgake' légake':

—Ki nnale: “Benne' ka' bénlengake' le' tzen bžíngake' želes, na' bebéjgake' Le' kate' ne ztasto!”

¹⁴Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ilto' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵Naž benne' ka' žjake' lo wdile wzí'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédgekle'. Ki goken, znnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

**Jesús žsele'e benne' wbás chie' ka'
chejzégake' xtiže'e**

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶Naž chinejte benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžíngake' law ya'adon', dan' ba blo'eel Jesusen' légake'. ¹⁷Kate' belé'egekle' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san bale' gok chope láže'gake'. ¹⁸Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlyó nga. ¹⁹Che len le chej, na' le chejsedle yógo'te benách zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. Le yezóa légake' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Zi'n, na' La Dios Be' La'y. ²⁰Le wsedle légake' góngake' yógo'te dan' goža' le' gonle. Le wia nga, nedkza' zóalena' le' yógo'te ža na' zejte ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze gaken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MARKOS

**Da' bchalj Žwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis**

(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ki wzó law diža' chawen' kan
nak che Jesús, Benne' Criston',
Zi'n Dios.

2 Goken kan bzoj Isaías, bennen'
bchalje' lo wláz Dios že ni'te, da'
wnná Dios nich yeyón chawen'
yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo
ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné':

Bwia nga. Žsel'a' benne' wbás
chia', benne' nežwe' ka Le'.

Le' wpé'e nez gan tio'.

3 Yenle chi'i to benne' nnie' zižje
latje dach, na' nne':
"Le soa ban laže' dan' za' Xanžon'
gan nnítale."

Le yebéj li nez las gan tie!"

4 Ki goken dan' bla' Žwa latje dach,
na' bchalje' nich yezoagak benách
ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake'
nich yenít law Dios légake' che dola'
da'zej nbage'e. 5 Bžojgak benne' zan
yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na'
lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan
zoa Žwan', na' Žwan' bezóe' légake'
nis lo yego Jordán, benne' ka'
bexóalapgake' dola' da'zej nbage'e.

6 Gokw Žwan' laže' dan' nžaben
yicha' za bia yixe', na' to bayw yid

nžejen lie. Bdawe' biche' zo ka', na'
we'je' bžina' che bezdo' ka'. 7 Bchalj
Žwan', na' wnné':

— Za' to benne' te na'a, bennen'
napžé' yela' wnná bia' ka neda'. Bi
naka' neda' zi yechwa', nich kweja'
zele'. 8 Neda' žezóa' lee nis, dan'
zloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san
Le' gone' da' zloe'ezele yela' žezúa
nis ni, dan' wchize' lee Dios Be' La'y,
dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios lee.

Žezúa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

9 Kate' že na' bžoj Jesusen' yež
Nasaret gan nbab Galilea, na' Žwan'
bezóe' Le' nis lo yego Jordán. 10 Kate'
bežój Jesusen' lo nisen', la' na'ze
ble'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios
Be' La'y. Žnne'e ka to plomdo', na'
bedjsóalene' Le'. 11 Benle chi'i Benne'
zchalje' ya'abá, na' wnné':

— Le' nako' Zi'na'. Nži'ilä' Le', na'
žaz laža'a Le'.

Ženele da' xiwe' gonen ga baga' Jesús dola'

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

12 Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen'
de chgi' lo latje dach. 13 Wzúa Jesusen'
latje dachen' chopalj ža, na' gónele
da' xiwe' gonen ga baga' Jesusen'

dola'. Wzóá Jesusen' gan zej nnita' bia yixé' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgake' Le'.

Jesús źsedle' benách ka' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴Wdé bséjwgake' Žwa liž ya, wyéj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios.

¹⁵Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

Žliž Jesús tape benne' wzén bel

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶Kate' ne zde Jesusen' žoa'a nisdo' che gan nbab Galilea, blé'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'.
¹⁷Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan blé'ele' Jakob len Žwa, benne' ka'zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'.
²⁰Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

To benne' yoe'e be' xiwe'

(Lk. 4:31-37)

²¹Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yež

Kapernaum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' źsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'. ²²Bebángekle' kan źsedle Jesusen', dan' źsedle' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsedle ka'. ²³Lezka' wzóá to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e, ²⁴na' wnné':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nich wzía yi'o neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

²⁵Naž Jesusen' wdilen', na' wnné':

—Wzóá žize, na' bežój lo bennen'.

²⁶Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžéžeya'an zižje, na' la' bežojten. ²⁷Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bízkze da' ni? ¿Žsedle' to da' kobe? Len yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan znen'.

²⁸La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngekle benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

Zeyón Jesús xna' zo'le Bedw

(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' la' wyéjlentie' Jakob, na' Žwa, na' bžíngake' ližgak Smon, na' Ndres.

³⁰De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. La' belzénte' Jesusen' kan žak che no'len'. ³¹Naž wbiga' Jesusen', na'

bexwe' ne'e, na' bechise' le'. La'
bežoje da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e
da' bdáwgake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' zan

(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³²Kate' za' žale, kate' za' wžén wbiž,
la' bžíntegak benne' ka'zej noe'e

benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na'
lezka' benne' ka'zej yoe'e be' xiwe' ka'.

³³Yógo'te benne' yež ka' bdóbdii'gake'
kwit yo'o gan yo'o Jesusen'. ³⁴Le'
beyone' benne' yižwé' zan, benne'
ka'zej de'e yižwé' zan che chégake'.

Lezka' bebeje' be' xiwe' zan, be' ka'zej
yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be'
xiwe' ka' dan'zej nonbian' Le' No nake'.

Zchalj Jesús gan nbab Galilea

(Lk. 4:42-44)

³⁵Zildo' wyase Jesusen', kate' ne
nak chol. Bežoje' lo yežen', na' wyeje'
to latje dach, gan bcháljlene' Dios.

³⁶Smón len benne' ka' mnítá'lengake'
le' bejdílgake' Jesusen'. ³⁷Kate'
bejxák'a'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyílgake' Le'.

³⁸Naž Jesusen' gože' légake', na'
wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich
wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len
bežoja'.

³⁹Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan
nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka'
gan zdobgak benne' judío ka' nich
yéngekle' xtiža' Dios, na' bebeje' be'
xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' bela' žen chie' yižwé' ležé

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰To benne' da' bela' žen chie'
yižwé' ležé bžine' gan zoa Jesusen'.

Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoelé' Le',
na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹Jesusen' beyache' láže'le' bennen'.

Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴²Katen' wnné' da' ni, la' benitte
yižwén' dan' de'e, na' beyake'
cháwe'do'. ⁴³Naž Jesusen' bchi'le'
bennen', na' la' beséla'tie' le'. ⁴⁴Ki
gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena'
chio', san wyéj, bejloé'el kwino' law
bxoz, na' bejnezjw che da' beyako'
le' che yodo' kan wnná Moisés, dan'
wloe'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵Bežój bennen', na' wzó lawe'
zznenle' benne' zan dan' goken chie'.
Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz
Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze'
na'le gan nak latje dach. Benách
yógo'te yež bžíngake' gan zoe' Le'.

Benne' yižwé', benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

2 Wdé chope chonnie ža, beyáz
Jesusen' lo yež Kapernaum, na'
wzé diža' zoe' lo yo'o. ²La' bdóbtegak
benne' zan gan zoa Jesusen', na'zejte
biž gok chejnnítá'gake' ga na', na'
kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljlene'
légake' xtiže'e. ³Naž bžingak tape
benne' ka' gan zoa Jesusen',zej noe'e
to benne' yižwé', benne' bi žak se'e.

⁴Bi gok zíngake' law Jesusen' dan'
zej nnita' benne' zan ka' ga na'. Che
len bsáljwgake' yichjo'o gan nak law
Jesusen'. Katen' beyóž bsáljwgaken',
blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga
na'. ⁵Kate' gókb'e'ele Jesusen' kan
žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Zi'na', ba benít lawa' le' che dola'
da' nbago'o.

6 Že'gak bale benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake': ⁷ ¿Biž chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios cheła'ale. Bi gak no benne' yenít lawe' che dola'. Toze Dios gak gonen!'' ⁸ Jesusen' la' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biž chen' zza' láže'le ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít lawe' che dola' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít lawa' che dola' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

¹¹ —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyéj ližo'.

¹² La' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' lawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángekle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nisdon'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsedle' légake'. ¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', ble'ele' Lebí, zi'in Alfeo, zi'e gan zchizjwe' lo wláz yež zi'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebale benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsedle chie'

ka' gan žáwgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjáklene' Jesusen'. ¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' len benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebale benne' gaxjw ka', naž bely'i'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwlene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' dola' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawé' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawé' ka', san nich wliža' benne' dola' ka', nich yeyát láže'gake'.

Zchalj Jesús che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bale benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Žwan' tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biž chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légake'? Kate' bennen' zchag ne'e ne

zóalene' légake', bi góngake' wbás.
20 Žin že kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légake'. Ža na' góngake' wbás.

21 Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' gole', na' chéza'že laže' gole'.
22 Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wlá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Zká'gake' bisto zoa' stribre že la'y

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 To že la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' stribre, na' benne' wsedle chie' ka' wzó lágake' zká'gake' bisto gan žia zoa' striben', na' žáwgaken'. **24** Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónlengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo že la'y.

25 Jesusen' gože' légake':

—Bi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byažje da' gawe' le' len benne' ka' wnnítalengake' le'?

26 Wyo'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar bxoz blo, na' bdawe' yet xtil da' zkó'ogake' law Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze bxoz ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Lezka' bnejzwe' da' bdawgak benne' ka' wnnítalengake' le'.

27 Naž Jesusen' gože' légake':

—Dios bene' že la'y nich yebélengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake'

xchin že la'y. **28** Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' xane že la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

3 Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'. **2** Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha' yeyone' bennen' že la'y, dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia. **3** Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné:

—Wzó že', na' wzé lágak benne' ki.

4 Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné:

—De latje gonžo da' nak chawé' kate' nak že la'y, o gonžo da' zinnj? De latje gape chi'ižo yela' nban chegak benách ka', o wzía yi'žon?

Wnnítalengake' žize benne' ka'. **5** Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nnítalengake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj lázdo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné:

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyakten chawé'do'. **6** Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yesbága'gake' Jesusen' zia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nisdo'

7 Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nisdo', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab

Judea. ⁸Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitan' dot kwit gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki béngekale' dan' béngekle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'. ⁹Che len Jesusen' gož' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kágake' Le'. ¹¹Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btínnegaken benne' ka' xini'a Jesusen', na' wžézeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹²Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngeklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliž'e' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'.

¹⁴Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e legake' chejzéngakle' benách ka' xtiže'e. ¹⁵Bdie' lo nágake' yela' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ¹⁶Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' Zi'n Sebedeo.

Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlásen len diža' xiža': Benne' wale ka' ka' wzió'),

¹⁸Ndres,

Lip,

Bartol,

Matío,

Mas,

Jakob, (Zi'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁹Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Znnágake' da' xiwe' žónlenen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen to yo'o.

²⁰Da' yoble bdobgak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gaw Jesusen' len benne' chie' ka'.

²¹Kate' béngekle benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžíngake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': "Žak yal yichje'."

²²Lezka' benne' yodo' wsedle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen, na' len yela' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

²³Naž Jesusen' bliž'e' benne' yodo' wsedle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—¿Yebéj da' xiwe' la' kwinzen?

²⁴Cha' benne' ka' nnítá'gake' to yež la'a lágake', na' cha' tíl lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia' yežen'. ²⁵Lezka' cha' benne' ka'

nníta'gake' to yo'o la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak diá'gake'. ²⁶Che len, cha' da' xiwe' tíl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lázgaken, bi gak dia' yela' wnnábia' chen, san za' yejóz chen.

²⁷'Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wałe, nich kweje' yela' wnnia' chie' cha' bi wcheje' benne' walén' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

²⁸'Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te dola' da'zej nbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake', ²⁹san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chi'ize nbage'e zia'.

³⁰Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsedle ka' wnnágake' chie', na' wnnágake': "Da' xiwe' žónlenen Le' tzen."

No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'e

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžíngake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'. ³²To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na' žližgake' Le'.

³³Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Nnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka'zej nake' bicha'a ka'?

³⁴Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' kizej nake' ka xna'a, na' benne' bicha'a ka'. ³⁵No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka benne' bicha'a, na' ka no'le zana', na' řezka' ka xna'a.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

4 Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a nisdo'. Bdobgak benne' zan gan zoe', na' wzén Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'. ²Jesusen' bsedle' légake' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' légake', wnné':

³—Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' bínnedo' ka'. ⁴Kate' ne zjeze', békjwgak bále bínnedo' ka' to lo nez las. Bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵Yebále bínnedo' ka' békjwgaken gan že' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze bla'gak bínnedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶Naž kate' bla' wbíž, la' wbížtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'.

⁷Yebále bínnedo' ka' békjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' bla'gak bínnedo' ka', řezka' bela'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' goze', na' da' ka' bi be bnézjwgaken.

⁸Yebále bínnedo' ka' békjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gó'l-le'egaken. Bnézjwle'egak da' ka' goze'. To yag da' goze' bnežjwn yechí žoa bínnedo' ka'. Yetón bnežjwn yechonnlalj bínnedo' ka', na' yetón bnežjwn yetó gaywá' bínnedo' ka'.

9 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zloe'el Jesús biž chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

10 Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžíngake' gan zoe', tzen len chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' Le' biž žsedle dan' bsaka' lebe'. **11** Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan znna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónlengake' žo'o tzen, yógo'te zcháljlengaka'-ne' da' žsaka' leba'. **12** Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wíagake', san bi légekle'.

Wzé nággake', san bi

chejní'igekle',

na' bi yeyát láže'gake' nich gak

yenít lawá' chégake'

dola' da' zej nbage'e.

Zloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

13 Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Bi žejní'ilele dan' bsaka' leba'?

¿Nakx gak chejní'ilele yezika'

da' wsaka' leba'? **14** Benne' žazen'

nake' benne' z zie' diža'. **15** Zej nak

bale benne' ka' ka binnedo' ka' bějwgaken to lo nez. Želyenle'

xtiža' Dios, san kate' želenlen', la'

za'te da' xiwe', na' zka'n dižan' da'

béngekle'. **16** Zej nak yebale benne'

ka' ka binnedo' ka' bějwgaken gan že' yej. Želyenle' dižan', na' len

yela' žebél chégake' želzi'en. **17** San bi žazen lo yichj lázdo'gake', na' to chí'ido'ze zzí'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' žbia laže'e légake' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'. **18** Zej nak yebale benne' ka' ka binnedo' ka' bějwgaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Želyenle' dižan', **19** san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légake' dan' zej nzí'iile' yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela' gape. Yógo'te da' ki želyazen lo yichj lázdo'gake', na' zntile dižan', na' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. **20** Zej nak yebale benne' ka' ka binnedo' ka' bějwgaken lo yo bebe. Želyenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lázdo'gake'. Zej nak bale benne' ki ka binnedo' ka' bnéjwgaken yechí žoan. Zej nake' yebale' ka binnedo' ka' bnéjwgaken yechónnlaljen, na' zej nak yebale' ka binnedo' ka' bnéjwgaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on baní'

(Lk. 8:16-18)

21 Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Kate' zwála'žo yi', čzdóse'žon to

kak, o zgo'ožon zane gan žáta'žo?

Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le

gan ko'on baní'. **22** Yógo'te da' zej

ngachen' yelá' láwgaken, na' yógo'te

da' zákgaken gan nak chol žójgaken

lo baní'. **23** No benne' zoa nage', na'

ženle', žala' wzé nage'.

24 Lezka' gože' légake':

—Le we' laže' che da' žénlele. Kan

nak da' zžíxele, tlebe wžíx Dios

chele, na' wnežjwe' yelate' chele.

25No benne' nzi'e xtiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e xtiže'e, da' láte'do'ze da' benle', yegán.

**Žsaka' lebe Jesús kan
zgole yele zoa' stribé**

26Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' stribé lo yežlyó chie'. **27**Yele ztase', na' žeyasse' kate' za' ža'ní'. Zla' yag zoa' striben', na' zgolen, san le' bi nnezle' nakx žak zgolen. **28**La' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' xyazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' stribé wale lo bisto chen. **29**Kate' ba naše zoa' striben', la' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' striben'.

**Žsaka' lebe Jesús kan žak che
bínnedo' mostasa**

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

30Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bíz nnia' kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga? ¿Bíz wsaka' leba' kan žaken? **31**Žaken kan žak che to bínnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to bínnedo' da' nakžen kwíde'do' ka yógo'te bínnedo' ka' žé'gaken lo yo, **32**san kate' ba nazen, zlan', na' žé'ntežen ka yógo'te yixe' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byínnedo' ka', na' wžíagakba' xó'ngakba' lo zol chen.

Ka zkonle žin Jesús da' žsaka' lebe'

(Mt. 13:34-35)

33Ka' goken, Jesusen' bsedle' légake', na' da' zanže da' bsaka' lebe' kan gok chejn'i'gekle'. **34**Yógo'te da'

bcháljlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wale

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35La' ža na'ze, kate' za' žale, Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a nisdo' nga.

36Naž bkwásgake' gan nníta'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnníta'gak yebale barkw ka' ga na', da' ka' zjáklenen légake'. **37**Wzó law žak to be' wale lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej zcha' nis lo barkwn'. **38**Jesusen' die' ztase' lo zkogwe' gan nak ža'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle. ¿Bi žeklo' cheto'? Gatzko' zan nis nga.

39Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzó ži.

Lezka' gože' nisen', na' wnné':
—Žize wzóá.

Wzó ži ben' goken, na' wžé' ži nisdon'. **40**Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Bíz chen' zžébele ki? ¿Bi na' chejle'le che Dios?

41Ne zžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Bízke nak benne' ni? Be' žaken, na' nisdo' žóngaken kan znna xtiže'e.

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

5Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen

yechełá'a nisdo' gan nbab che yež Gadara. ²Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžintę to benne' lawe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'. ³Benne' ni zzoe' gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya. ⁴Zan chi'i bzóagake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchégake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzozje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'. ⁵Zdáteze' zbežeyi'e dot ža dot yele gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak law ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'. ⁶Kate' ble'ele' za' Jesusen' zít'o le, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzoa zibe' lawe'. ⁷Wnné' zižje, na' gože' Jesusen':

—¿Bíz nbaga'a chio', Jesús, Zí'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zí'o neda'.

⁸Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰Wnné yachen' law Jesusen' nich bi sele'e be' xiwe' ka' zi'to' lo yežlyón'. ¹¹Zej nnita' koch zan law ya'ado' na'ze, želdaba' žawgakba' ga na'. ¹²Be' xiwe' ka' wnné yáche'gaken law Jesusen', na' wnnágaken:

—Bselá' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chejžó'ogakto'-ba'.

¹³Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka',

na' bejžó'ogaken koch zan ka', na' bxíte'gak koch ka', na' bejbíxjgakba' gan nak žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo nisdo', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gókgakba' ka chop milba'.

¹⁴Naž bzonnjgak benne' ka' žape chíigake' koch ka', na' bejzéngakle' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nnítá'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich chejwíagake' bizen' goken ga na'. ¹⁵Kate' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egakle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'. ¹⁶Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egakle' da' ben Jesusen' bzéngekle' benne' ka' bžójgake' lo yež kan goken che bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'. ¹⁷Naž wzó lawgak benne' ka' žáta'yoegakle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'.

¹⁸Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoelé' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. ¹⁹Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le':

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka beyache' láže'la' le'.

²⁰Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nnítá'gake' yež ka'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nisdon'. ²²Lezka' to

benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, ble'e gan zoa Jesusen'. Katen' ble'ele' Le', bzoa zibe' lawe'. ²³Góta'yoele' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

²⁴Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjáklene' Jesusen', na' zchígake' Le'. ²⁵Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebežížen chie' che we' chégakkze no'le ka'. ²⁶Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be góklenen le', san žyála'žen chie'. ²⁷Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ládjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkožel' Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²⁸Ki bene' dan' wnné': "Cha' kanza' ze', yeyaka!." ²⁹La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

³⁰La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yela' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—¿Noz benne' wdane' neda?

³¹Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Zlé'ekzel' benne' zan ki zchígake' Le', na' znno': "¿Noz benne' wdane' neda?"

³²Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' bennen' wdane' Le'.

³³Naž no'len' wbige'e lawe'. Zžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. ³⁴Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

³⁵Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan želenle' xtiža' Dios, bžíngake' ga na', na' belyi'e bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižo' benne' wsedle.

³⁶Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

³⁷Jesusen' bi bnežjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklene' Le', san lěgakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. ³⁸Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan želenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbežegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'. ³⁹Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' lěgake':

—¿Biz chen' žonle žaxto', na' zbežele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁴⁰Naž ben dítjgekle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyoé'e gan debe'. ⁴¹Bexwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Xkwide' no'le, wyase." ⁴²La' wyaste xkwide' no'len', na' bezabe'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nnítagake' ga na'. ⁴³Naž Jesusen' bchi'le' lěgake' bi wzéngekle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' lěgake':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

**Žežín Jesús yež Nasaret, yežen'
naken laže'**

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

6 Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wzálengake' Le' tzen. ²Kate' bžin že la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' želenle' chie'. Bebágekle', na' wnnágake': —¿Gaz bsedle bennen' da' ki? ¿Biz yela' žejni'il na' da' nape'? ¿Nakx žone' da' ka'zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che Dios? ³Benne' ni nake' benne' zkoni'le' žin blag ka', zil'n Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le' chela'ale.

⁴Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios, san benne' wláž chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yela' wak zen ga na'. Toze beyone' babze benne' yižwé' ka', kate' bxoa ne'e légake'. ⁶Bebán laže'l Jesusen' dan' bi žejlé'gake' chie'. Wdé na' wdíe' yeždo' ka'zej žen' dot kwit ga na', na' bsdle' benne' ka' ga na'.

**Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich
chejzégake' xtiže'e**

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónlengake' Le'

tzen, na' wzó lawe' žsele'e légake' chope chópegake'. Bdje' lo ná'gake' yela' wnná bia' kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ⁸Bchi'le' légake' bi be wá'gake' lo nez, kege yižjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode chégake', san toze yagdo' chjwá'gake'. ⁹Žala' chjwá'gake' zélgake', san kege yetó laže' da' xoan yéngake'. ¹⁰Lezka' gože' légake':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'žele yežen'. ¹¹Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtíža'le, le yežój ga na', na' le wchinnj bixte yo da' dan' lable. Da' ni gak bian'zej nbage'e zia. Da' li žapa' le'e, kate' žin že chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bchinij Dios.

¹²Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bejzéngekle' benách ka' žala' yeyát láže'gake'. ¹³Lezka' bebéjgake' be' xiwe' zan yo'ogak benách ka'. Wló'ogake' set lawgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyákgake' cháwe'do'.

**Ka bétgake' Žwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis**

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴Benle Herodes, benne' znnna bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yela' wak chie'. Bale' benne' ka' znnágake':

—Nake' Žwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nape' yela' wak žone' da' ki.

15 Yeba_{le} benne' ka' znnágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba_{le}' znnágake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wláz Dios kan gokgak benne' ka' wnnít'a'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

16 Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixa' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

17 Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'en' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag nálene' le'.

18 Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóalen' zo'le benne' bicho'o.

19 Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le', **20** dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wžé' zedle Herodes na'. **21** Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsí'ni'e da' ye'j gawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka'zej nake' blo gan nbab Galilea.

22 Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan že'j žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak

benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'en', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

23 Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'ze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan znnna bi'a.

24 Naž bežobje', na' gožbe' xna'be':

—¿Bíz nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

25 La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

26 Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngekle benne' ka' žáwlengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'. **27** Naž Herodes na' la' bséla'tie' to benne' žeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'.

28 Bennen' žeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bežjixe' yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxoe' to lo ye'n zen. Wdien' lo na' xkwide' no'en', na' lebe' bnéjzwben' che xna'be'.

29 Kate' benne' ka'zej nake' Zwan' toze béngekle' dan' goken, bžíngake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'.

Jesús zwawe' benne' zanže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Wdé na' bela'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngekle'

Le' yógo'te da' béngake', na' da' ka' bsédgekle' benách ka'. ³¹Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' légake', na' wnne':

—Le cho'o. Chejžo žo'oze gan nak latje dach, na' yež' láže'zo to chi'i.

³²Naž jake' légakze' to lo barkw, na' bžíngake' to latje dach.

³³Blé'egekle benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'egekle' žezá' Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá' ní'agake', na' taríaze jake' ga na'. Bžíngake' ga na' zgá'alegake' ka Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ³⁴Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', ble'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' légake' dan'zej nake' ka zíla'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e légakba'. Wzó lawe' žsede' légake' da' zan. ³⁵Kate' za' žale ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžíngake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žale, na' latje dach naken nga. ³⁶Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka'zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnežjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' napto' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnéžjwto' dan' gáwgake'.

³⁸Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bal yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nnézgekle', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'.

⁴⁰Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'. ⁴¹Naž bexw Jesusen' da' góyote yet xtil ka', na' da' chope bel ka'. Bwie' ya'abale, na' gože' Dios: "Žóxkeno." Naž bzozje' yet xtil ka', na' bnežjwen' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'. Lezka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'. ⁴²Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. ⁴³Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'. ⁴⁴Benne' ka' bdáwgake' ga na' gókgake' ka gayo'mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nisdo'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵La' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Le' tzen law barkw, nich wnéžwgake' Le', na' chejtégake' lo nisdon', nich žíngake' lo yež Betsaida, katen' Le' yesele'e benne' zan ka' lížgake'. ⁴⁶Kate' beyóž besele'e légake', wyeje' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ⁴⁷Katen' ba golein,zej barkwn' gachje láwe'le nisdon', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'. ⁴⁸Jesusen' ble'ele' légake', na' žejxáke'gekle' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'. Wdé gachje yele bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nisdon', na' gónele' teze' gan nníta'gake'. ⁴⁹Kate' blé'egekle' Le' zde' láwe'le nisdon', gókgekle' to bxin nake', na'

wzéžeya'agake', ⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egekle' Le', na' bžébegake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné': —Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wzé' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejn'igekle' da' zloel dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

Zeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nisdo', na' bžíngake' gan nbab yež Jenesaret. Bžíga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežójgake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Taríaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó láwgake' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gakle', na' bžíngake' gáte'ze želyenle' zoa Jesusen'.

⁵⁶ Gáte'ze gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegakle' Le' wnežjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios
(Mt. 15:1-20)

7 Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' len bałe benne' yodo'

wsedle ka', benne' ka'zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'. ² Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsedle ka' che Jesusen' žáwgake' yet, na' bizej nak chawe' ná'gake', dan' znnan: bizej nyiben kan žónteze žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'. ³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénenteze bengak xa xtó'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. ⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežíngake' ližgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteze žóngake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gakle'. ⁵ Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—čBi žongak benne' wsedle chio' ka' kan bénenteze bengak xa xto'žo ka', san žáwgake' yet, bizej nak chawe' ná'gake'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake': —Le'e, benne' zlo'ezele chawe' kwinle. Nak da' li dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoá'agakze'
žápegake' xtiža'a ba la'ne,
kege dot láže'gake'.

⁷ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake'
neda'
dan' zsédgakle' da' znnázegak
benách ka',

kege da' wnnikza' neda'.

⁸ Ki naken, dan' zzoale chela'ale da'
wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo
na'gak benách ka'.

9Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteze žonle. **10**Ki wnná Dios lo na' Moisés: "Wdape ba la'ne xa xno'o." Lezka' wnné: "Nóte'zeze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen!"

11San le'e znnale ki: "Cha' no benne' yi'e xe' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán" (dan' znnan len diža' xiža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios), **12**naž znnale: "Bi žon byenen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e." **13**Ki naken, zzoale chela'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

14Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nnítia'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen. **15**Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. **16**Cha' zoa nagle, na' cha' žénlele, le wzé nag.

17Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyo'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgakle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe!. **18**Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' žiažje yela' žežn'il chele? ¿Bi žežn'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. **19**Ki naken dan' bi žazen lo yichj lázda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bloe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo. **20**Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios. **21**Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžoj da' kegle ka' da' zzz' láže'gake'. Che len:

Žóngake' dola' ka' da' zej naken sban.

Zbángake', na' žótgake' benách ka'.

22Žóngake' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egakle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

23Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le zi'to' žežli'e che Jesús

(Mt. 15:21-28)

24Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyo'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'. **25**To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. **26**No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. **27**Naž Jesusen' gože' le', na' wnné:

—Benn latje yéljegekla zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yekažo yet

chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak bék'o'do' ka'.

28 Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san bék'o'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žáwgakbe', žáwgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žáwgakbe'.

29 Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yejejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

30 Kate' no'len' bežine' liže', ble'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

Žeyón Jesús to benne' kwežw, benne' bi gok nnie'

31 Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdí'e gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea.

32 Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. **33** Naž Jesusen' bebeje' bennen' chela'ale laduw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yežw nag bennen'. Bž'e zéne'do', na' wdane' lož'e'. **34** Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chie', na' wnné':

—Efata.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Beyaljw."

35 La' beyáljwte nage', na' la' bevitje lož'e', na' wnnetie' binlo.

36 Naž Jesusen' gože' légake' bi wzéngeklen' nitó benne', san kan bchí'ižele' légake', bzéžegake' diža' che dan' žone'. **37** Bebán láže'gake', na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngekle benne' ka' gókgake'

kwežw, na' žechaljgak benne' ka' bi gok nnégake'.

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile'

(Mt. 15:32-39)

8 Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gáwgake', Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' bcháljlene' légake': **2** Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonне ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gáwgake'. **3** Cha' yesela'a légake' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak bale' zi'to'.

4 Beži'igak benne' wsedle chie' ka', na' belyi'e Le':

—¿Biz wawžo benne' zanle'e ki ga ni nak latje dach?

5 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bal yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

6 Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Bexwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: "Žóxkeno". Naž bzozjen', na' bi'en chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. **7** Lezka' gota' chégake' chope chonне bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: "Žóxkeno" na' gože' légake' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'. **8** Bdawgak yógo'te benne' ka', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwite ka'. **9** Benne' ka' bdáwgake' zej nyángake' ka tape mile!. Wdé na' Jesusen' besele'e légake' lížgake', **10** na' bejžene' lo barkw tzen len

benne' wsedle chie' ka', na' bžíngake'
gan nbab yež Dalmanuta.

**Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak
bian' ga benne' Le'**

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

11 Naž benne' yodo' fariseo ka'
wbíga'gake' gan zoa Jesusen', na'
wzó lágake' zdił díža'gake' len
Le. Gónegekle' wžíxgake' Jesusen'.
Che len wnnábgekle' Le' gone' to da'
gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

12 Bka'le'e chi'i Jesusen', na' wnné':
—Želnnable benne' ki neda' gona'
to da' gak bian' da' zan' ya'abá che
Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó
da' gak bian' da' zan' ya'abá che
Dios.

13 Naž bezé'e gan zej nnita' benne'
ka', na' bejžene' law barkw, na'
wyeje' yechelá'a nisdo'.

**Da' ūsédgake benne' yodo' ka' naken
ka kwa zichj che yet xtil**

(Mt. 16:5-12)

14 Gol láže'gak benne' wsedle ka'
che Jesusen' wá'gake' da' gáwgake',
na' toze yet xtil den lo barkwn'.

15 Naž bchi'le Jesusen' légake', na'
wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i
kwinle nich bi si'le da' naken ka
kwa zichj che yet xtil chegak benne'
yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

16 Wzó lawgak benne' wsedle chie'
ka' zcháljlengake' ljéžgake' ka', na'
wnnágake':

—Znne' ki dan' bi de yet xtil da'
gawžo.

17 Žákbe'ele Jesusen' dan'
znnágake', na' gože' légake':

—¿Bíz chen' znnale naken dan' bi
de yet xtil da' gawžo? ¿Bi žejn'ilele,

na' bi žákbe'elele? ¿Nak zide yichj
lázdo'le? **18** ¿Zia yej lawle san bi
zíl'elele, na' zia yid nagle san bi
žénlele? ¿Bi žejsá' láže'le? **19** Katen'
bzozja' gayo' yet xtil ka', da' ka'
bdawgak gayo' mil benne' ka', ibał
xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da'
ka' betoble?

Wnnágake':

—Chežinno.

20 Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzozja' gaže yet xtil ka',
da' ka' bdawgak tape mil benne' ka',
ibał xkwite ka' bescha'le da' bižjw
ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

21 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi žejn'ilele na'a, bchalja' che
da' ūsédgake benne' ka'?

**Jesús žeyone' to benne' lo
chołe, benne' yež Betsaida**

22 Kate' bžin Jesusen' len benne'
ka' zónlengake' Le' tzen lo yež
Betsaida, bla'gak bale benne' gan
zoe', nwá'gake' to benne' lo chołe
ga na', na' góta'yoegake' Le' kane'
bennen'. **23** Jesusen' bexwe' na'
benne' lo cholen', na' bchi'e le' na'le
žoa'a yežen'. Naž bzie' zene' yej
lawe', na' bxoa ne'e le'. Naž wnnable'
le', na' wnné':

—¿zle'elo' late'?

24 Bennen' goke' lo chołe bwie', na'
wnné':

—zle'ela' benách ka', na' znná'gake'
ka yag ka', san želdá benne' ka'.

25 Da' yoble Jesusen' bxoa ne'e yej
lawe', na' bwia bennen' goke' lo chołe,
na' ba beyakte cháwe'do' yej lawe'.
Na'a zle'ele' binlo yógo'te. **26** Naž
Jesusen' besele'e le' liže', na' wnné':

—Bi chejo' lawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw znne' Jesúus nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Wdé na' bezá' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' ga na', na' wdégake' yeždo' ka'zej nbaben yež Sesarea, gan znna bia' Filipo. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿No benne' znnagak benách ka' naka' neda'?

28 Bechébegake', na' wnnágake':

—Znnagak bałe benne' nako' Žwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Znnágake' yebale' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Znnágake' yebale' nako' yetó benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

29 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Chize le'e, no benne' znnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios sele'e nga.

30 Naž Jesusen' bchi'le légake' bi wzéngekle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Naž wzó law Jesusen' zzejní'ile' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' wzóagake' neda' chela'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonnie ža yebana'.

32 Kwáselo bcháljlene' légake'.

Naž Bedw bchi'le Jesusen' chela'ale,

na' wzó lawe' zdile' Le'. **33** Byechj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwas kwita' nga. Nako' ka da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

34 Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Cha' ženele no benne' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' žénekzele', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak gónlene' neda' tzen. **35** No benne' že' laže'e yela' nban chie', wniten', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

36 čBíz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtobe' yógo' te da' že' yežlyó nga, san wnít kwine'? **37** Bi be gak wnežjw to benne' nich yeslá kwine'. **38** Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'la lawgak benách ki, benne' ka' žbej yichjgake' Dios, na' žóngake' dola', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9 Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lě'ežegakle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

Zcha' kan znna' law Jesúus

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

2 Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'le Bedw len Jakob, na' Žwa, na'

légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan znnna' law Jesusen' lawgak yonne' ka'. ³ Wyép yes baní' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'. ⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nnítá'gake', zcháljlengake' Jesusen'. ⁵ Naž Bedon' gožé' Jesusen':

—Benne' wsedle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶Ki wnná Bedon' dan' bi nnezel' dan' znné. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsedle ka' che Jesusen'. ⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zol légake', na' benle chi'i to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zí'na'. Nži'ilá' Le'. Le wzé nag chie'.

⁸ La' bwíategake' san biž no benne' blé'gekgle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngekle' no benne' kan gok dan' blé'geklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. ¹⁰Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj láždo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biz zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got. ¹¹Wnnábgekgle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

¹²Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawé'e yógo'te kan žala' gákgaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw

le'e yiche la'y da' znnna žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'lí'e, na' wzoagak benách ka' Le' chela'ale? ¹³Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' béngake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

Jesús žeyone' to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴Kate' bežín Jesusen' len benne' ka' nnítá'lengake' Le' tzen gan zej nnita' yezíka'gak benne' wsedle chie' ka', blé'gekgle' zej nnita' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsedle ka' želdíl diž'e' len benne' wsedle chie' ka'. ¹⁵Kate' benne' zan ka' blé'gekgle' Jesusen', bebángekle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

¹⁶Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légake'?

¹⁷Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwide' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi znnabe'.

¹⁸Kate' žo'o be' xiwen' lebe', zžix zlolen lebe' lo yo, na' zbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gekgle'.

¹⁹Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žeje'le che Dios. ¿Gáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? ¿Gáka'xtekze gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

²⁰Zá'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' blé'elen

Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix blolen lebe', na' wžia bžina' zide' žoa'abe'. ²¹Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—¿Gáka'zte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwíde'do' žak ki chebe'. ²²Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich gotten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

²³Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

²⁴La' wnnete zižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

²⁵Kate' błe'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', zchígake' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngekle benách ka', na'a zchi'la' le' yežojo' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

²⁶Wžézeya'a be' xiwen', na' bžix blol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka to xkwide' gat. Ka' goken, bchaljgak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

²⁷Naž Jesusen' bexwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

²⁸Naž wy'o Jesusen' to yo'o, na' la' lágakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebijo' neto' be' xiwen'?

²⁹Jesusen' gože' légake':

—Bi gak yebije ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús zloe'ele' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹dan' žedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légake':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonnie ža, yebana'!

³²Bi bejní'igekle' da' ni da' gože' légake', na' dan' zžébegake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólake' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Kapernaum, na' kate' ne nnítá'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴Naž légake' wnnítá'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólake' gake' benne' blo. ³⁵Naž wžé' Jesusen', na' bliže' chežínote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ládjwle le'e žala' gake' ka to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka ni'a na'le yógo'tele.

³⁶Naž Jesusen' bexwe' to xkwide', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nnítá'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légake':

³⁷—No benne' si' lo ne'e to xkwide' ki dan' nakbe' chia', lezka' si' lo ne'e

neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

**Cha' bi zži'i to benne' chežo ž'o,
žáklene' ž'o**

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

38 Naž Zwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, błe'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonen', dan' bi žónlene' ž'o tzen.

39 Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. **40** Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žáklen bennen' ž'o. **41** No benne' wneżjwe' chele to zíga'do' nis da' ye'jle dan' žónlenle neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

**Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon
no benne' dola'**

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

42 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki dola', xkwiden' žejle'be' chia', gakže chawé' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo nisdo'. **43** Cha' to no'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawé' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yole yi' chen. **44** Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. **45** Lezka', cha' to ni'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawé' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope

ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yole yi' chen. **46** Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. **47** Lezka' cha' to yej lawo' gonen ga gono' dola', wlejen. Gakže chawé' chio' chejo' gan znna bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'. **48** Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

49 Nich gape chi'ižo beła' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zzéygake'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni źedlen ž'o kan ga'ngak chawé' yógo'te benách chie' ka'. **50** Nak chawé' zede', san cha' yenít yela' sna'a chen, čnakx gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lél'ezele ka zede' chawé', na' bga'n chawé'do' tole len yetole.

**Ka nak che no benne' byo zle'e yela'
žchag na' chie'**

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

10

Bezá' Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdí'e yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíz, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsedle' légake' da' yoble kan žónteze žone'. **2** Naž bzingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

3 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—*¿Biz bchi'le Moisés le'e?*

⁴Wnnágake':

—Moisés bnežjwe' latje no benne'
byo wzoje' to yiche da' znnan
zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane'
zo'len'.

⁵Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le' le'e da' ni dan'
nak zide yichj lázdo'le', ⁶san kate'
wzó law žata' yežlyó nga, Dios
bene' légake' benne' byo, na' no'le.

⁷Wnné': "Che len wká'n benne' byo
xa xne'e, na' chejgánlene' zo'le', ⁸na'
chope' yeyákgake' ka toze benne'."
Che len biž zej nake' chope' san toze'
ba zej nake'. ⁹Lezka', no benne' nake'
benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba
ben Dios légake' toze.

¹⁰Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o,
benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle'
Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'.

¹¹Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene'
zo'le', na' zchag nálene' to no'le
yoble, žone' dola' da' zka'n ditjen
yela' zchag na', na' žesbage'e zo'le'
dola', no'len' zóalene' na'a. ¹²Lezka'
cha' to no'le wsane' benne' byo chie',
na' si'e to benne' byo yoble, lezka'
gone' dola' da' zka'n ditjen yela'
zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³Naž bžingak benne' ka' zej
no'e xkwide' ka' chégake' gan zoa
Jesusen', na' ženegekle' xoa ne'e
légakbe', san wzó lawgak benne'
wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka'
zej noe'e légakbe'. ¹⁴Kate' Jesusen'
ble'ele' da' ni, bže'e, na' gože' légake':
—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe'
chia'. Bi wséywle xnézgakbe', dan'

gata' chegak benne' ka' zej nake' ka
xkwide' ki latje gan znnna bia' Dios.

¹⁵Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo
ne'e da' znnna bia' Dios kan žon to
xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan
znnna bie'.

¹⁶Naž Jesusen' wdele'e xkwide'
ka', na' bxoa ne'e légakbe', na' bliž
chawe'e légakbe'.

**Benne' zeje' babze yiz, na' nápli'e
yela' wnni'a**

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷Kate' Jesusen' beyoé'e nez,
taríaze bžin to benne' ga na'. Bzoa
zibe' lawe', na' wnnable' Le', na'
wnnē':

—Benne' wsedle, dot chawe', žiž žala'
gona' nich gata' yela' nban da'
zejlí kanne chia'?

¹⁸Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—*¿Biz chen' ži'o nedá, znnno':* dot
chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot
chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'.

¹⁹Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios.
Wnné:

Bi gono' dola' da' zka'n ditjen
yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.
Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰Bechebe bennen', na' gože'
Jesusen':

—Benne' wsedle, yógo'te da' ki
žonteza' kate' naktia' xkwide'.

²¹Jesusen' bwie' le' len yela' nži'il
chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete'
yógo'te da' de chio', na' bnežjw da'
yezi'o chegak benne' yache' ka', na'
gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che

Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²²Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²³Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsedle chie' ka':

—Zedle'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan znna bia' Dios.

²⁴Bebán láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan nak xtiže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' légake':

—Le'e, zí'na'do' ka', zedle'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' yela' wnni'a chégake' chó'ogake' gan znna bia' Dios. ²⁵Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan znna bia' Dios, ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁶Kate' béngekle' da' ni, bebánle'egekle', na' wnnágake' la' légakze':

—¿Nožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zzáka'le Dios yógo'te.

²⁸Naž Bedw gože' Le':

—Xan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

²⁹Bechebe Jesusen', na' wnné':
—Da' li žapa' le'e, no benne'
wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane'
ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka',
o yežlyó chie', dan' žone' xchina',
o dan' zzenle' benách ka' diža'
chawe' chian', ³⁰bennen' yezi'e yetó
gaywá'teže ka' ža ni zoažo na'a, liže'
ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na'
xne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó
chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak

benách ka' le', na' lo yežlyó da' za'
gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

³¹Benne' zan, benne'zej nake' blo
na'a, wéxjwgake' ga na', san benne'
ka'zej nake' gaxjw na'a, gákgake'
benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble zloe'el Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³²Kate' ne yó'ogake' nez, želbene'
zjake' lo yež Jerusalén,zej Jesusen'
lawgak benne' wsedle chie' ka'.
Nítgekle', na' lo yela' žzize zjáklene'
Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne'
chežinno ka' cheze. Wzó lawe'
zchájlene' légake' ka nak da' žala'
gaken chie', ³³na' wnné':

—Zlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež
Jerusalén gan soa to benne' wdí'e neda',
Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxoz
wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo'
wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na'
wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to'
ka'. ³⁴Gon dítjgekle benne' ka' neda', na'
gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda'
zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak
chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Žwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'

(Mt. 20:20-28)

³⁵Naž Jakob len Žwa, benne' ka'
zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake'
law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žénelto' gono'
cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶Jesusen' gože' légake':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³⁷Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o,
ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na'
yetoto' kwito' yegle.

38 Naž Jesusen' gože' légake':
—Bi nnézlele da' znnable. ¿Gak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ¿Gak yezoale nis kan yezó'a neda' nis lo yela' got?

39 Bechébegake', na' wnnágake':
—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':
—Da' li, da' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' kan yezó'a neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, **40** san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios wnežjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

41 Kate' yechí benne' wsedle chie' ka' béngekle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'. **42** Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné:

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka' znnna biá'gake' yež ka', kan zkóngekle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ládjwgake' znnna biá'gake' ljéžgake' ka'. **43** Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' xchinle yezíka'le, **44** na' no benne' ládjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'tele. **45** Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' xchina', san nich gona' xchingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

46 Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen',

benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' lo chole, bennen' lie' Bartimeo, zil'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. **47** Kate' benle Bartimeon' zde Jesúš, benne' Nasaret, ga na', wzó lawe' znnie' zižje, na' wnné:

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

48 Benne' ka' želdié' ga na' bdílgake' le', na' belyi'e le':

—Wzóža ži.

Naž zižje wnné', na' wnné:

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

49 Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Blížgake' benne' lo cholen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

50 Naž bsie' chela'ale laže' nxoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbige'e law Jesusen'. **51** Jesusen' wnnable' le', na' wnné:

—¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo cholen', na' wnné:

—Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeýak yej lawa'.

52 Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejl'i o chia'.

La' beyáljwte yej lawe', na' wyéjlene' Jesusen'.

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že'

Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', ²na' gože' légake':

—Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejxáka'le to burrodo' nježba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: "Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio."

⁴Naž jake', na' bejxáka'gake' búrrodon', nježba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' zoa'a nez, na' bséžgake'-ba'. ⁵Benne' ka' nníta'gake' ga na' bely'i'e légake':

—¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

⁶Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bely'i'e légake' kan ba gožke Jesusen' légake', na' benne' ka' bnéžjwgake' légake' latje. ⁷Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen!. Bxóagake' laže' chégake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžié'-ba'. ⁸Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljgake' laže' chégake' gan nak lo nez. Yebale benne' ka' bdíchjgake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

⁹Wzó lawgak znnegak zižje benne' ka' zjake' law Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

—iGa'n zen Dios! iDios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bsela' Xanžo Dios Le'! ¹⁰iDios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xá xto'žo Dabí! iGa'n zen Dios!

¹¹Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyo'e la' li'a yodo'. Kate' beyóž bwie' yógo'te da'zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žale, na' zjaklen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo

(Mt. 21:18-19)

¹²Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'.

¹³Zi'to'le ble'ele' to yag higo da' žian xlage'. Wbige'e gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate' bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xláge'ze žian dan' bi na' žin ža kwian. ¹⁴Naž bdile Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngekle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyo'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gekle benne' ka' žote'gake' plomdo' ka'. ¹⁶Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'.

¹⁷Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wcháljlengake' Dios." Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka' béngekle' da' ni, na' wzó lawgake' žíljgake' nakx gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be béngeake' chie', dan' žebángekle

yógo'te benne' ka' kan nak da'
žsedle Jesusen'. ¹⁹Kate' za' žale ža
na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile Jesús

(Mt. 21:20-22)

²⁰Kate' za' ža'ní' yetó že, wdé
Jesusen' len benne' ka' žónlengake'
Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile
Le', na' blé'egeklen', ba nbižen dot
lwen. ²¹Naž bezá' laže' Bedw dan'
goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag
higon' da' bdilon' neje, ba nbižen.

²²Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Le chejlé' che Dios. ²³Da' li žapa
le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni:
“Bkwas nga, na' bejsóa lo nisdo”
na' cha' bi gak chope laže'e, san
dot laže'e chejli'e che Dios gone'
kan wnné, na' gaken. ²⁴Che len
žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate'
wcháljenle Dios, le chejlé' che Dios
ba benne' chele dan' znnable, na'
gonnen' chele. ²⁵Katen' zcháljenle
Dios, cha' zoa no benne' zža'le,
bennen' zoa bi da' bene' chele, le
yenít law che bennen', nich lezka'
Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít
lawe' chele le'e dola' da' nbágale.
²⁶Cha' bi yenít lawle chegak benách
ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie',
bi yenít lawe' chele le'e dola' da'
nbágale.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷Naž beyéj Jesusen' len benne'
ka' žónlengake' Le' tzen lo yež
Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen'
gan nak lo zchil yodo', bxoz wnná
bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka',

na' benne' gole ka', bžíngake' gan
zoe'. ²⁸Wnnábgekle' Jesusen', na'
wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o
žono' da' ki? ¿Noz benne' bdie' lo
no'o yela' wnná bian'?

²⁹Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha'
yechébele chia', yapa' le'e bi yela'
wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰¿Noz
benne' bdie' lo na' Zwa bezóe'
benách ka' nis? ¿Dios o to benne'?
Le nne na'a.

³¹Wzó láwgake' žóngake'
xtíža'gake' la' légakze', na'
wnnágake':

—Cha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e
žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?”

³²¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?
Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake'
benne' yež ka' nníta'gake' ga na',
dan' žékgekle yógo'te benne' ka'
bchalj Zwan' lo wláz Dios. ³³Che
len bely'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela'
wnná bia' napa' žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen
žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

12 Naž wzó law Jesusen'
zcháljenle' benne' ka'
žónlengake' Le' tzen da' žsaka' lebe',
na' wnné:

—Wzóá to benne' beyaze' lba uba
ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe'
to le'je chen, na' bche'ne' to yežw
yej gan wsíe' xis uba ka'. Bene' to
yo'o gope gan nak ža'le gan wak to
benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnežjwen, na' wyeje' yež zi'to'. ²Kate' bžin ža wchíbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' zeyala' che xanbe' che da' wbíagak lba uba ka'. ³Naž benne' wen žin ka' békxwgake' xkwiden', na' béngake'-be' zi'. Beséla'gake'-be' ká'zebe'. ⁴Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' bla'gake' yichjbé'. Béngake'-be' zi'. ⁵Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bétgake'-be'. Lezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bénle'egake' balbe' zi', na' bétgake' yebałbe'.

⁶Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nží'ile'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': "Gápegake' zi'na' ba la'ne." ⁷Naž benne' wen žin ka', la' légakze' wnnágake': "Xkwide' ni zeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžobe', na' ga'n yežlyó nga chežo." ⁸Che len békxwgake'-be', na' bétgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

⁹Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nnít'a'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹⁰?Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale,
na'a naken yej len blo che ze'e.

¹¹Xanžo Dios bene' ga naken ki, na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹²Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnézgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chégake', san zžébegake' benne' yež ka', benne' nnít'a'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyéjake'.

**Ka nak da' zchízjwgake' benách ka'
lo wláz benne' Sésar**
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³Wdé na' benne' yodo' wnnábia' ka' bséla'gake' gan zoa Jesusen' bale benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' zónlengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁴Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' bely'i'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnnaze benách ka', dan' bi zwíazo' da' zloé'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' ženele Dios gongak benách ka'. ¿Zonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wláz Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znnábi'e? ¿Wyízjwton' o bi chízjwton'?

¹⁵Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' zénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—¿Bíz chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zkónlele žin nich le'elan'.

¹⁶Bloé'egekle' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Noz benne' da' ni lawe', na' le'? Bež'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

¹⁷Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wne_zjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gekle' che dan' bechebe Jesusen'.

Kan nak che yela' žebán lo yela' got
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18Naž bla'gak bale benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen', **19**na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa zkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to zkwide' gakbe' zkwide' che bíche'ben'. **20**Wnnítá'gak gaže bi' bíche'gakbe'. Zkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa zkwide' chebe'. **21**Zkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa zkwide' chebe'. Lezka' goken che zkwide' byo beyonne. **22**Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no zkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len!. **23**Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', žNózlgakbe' gak no'len' chebe', dan' gážetebe' bchag ná'lengakbe' le'?

24Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnézlele kan nak yela' wak che Dios. **25**Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sóalengake' no'le ka', san gákgake' kan jez nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nnítá'gake' ya'abá chie'.

26Na'a, kan nak chegak benne' gat ka' cha' yebángake', ēbi na' gol-le dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': “Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob.” Dan' wnné' ki chégake', nak bia'zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale. **27**Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchíxlele.

Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo
(Mt. 22:34-40)

28Lezka' bžin to benne' yodo' wsedle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bcháljlene' légake', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—čBíz da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka yógo'te da' ka' bchi'le' žo'o gonžo?

29Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Xanžo Dios, toze' Le' nake' Xanžo.

30Žala' ži'ilo' Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj lažd'o'o, na' len dot yela' žejní'il chio', na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo. **31**Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'. Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka da' chope ki da' wnnakze' Le'.

32Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li znnó'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios.

33 Na' cha' nží'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejn' il chežo, na' len dot yichj láždo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nží'ilžo lježžo kan nží'il kwinžo, da' ki zálka'žegaken ka yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na' lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

34 Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' znnna bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zí'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Bíž chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí? **36** Lekze Dabín' bchalje', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo' benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawé'”

37 ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Xane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

38 Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' zónlengake' Le' tzen, gože' légake':

—Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légake' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a. **39** Zbé'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdobgak benách ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan že'ž zawgake' tzen. **40** Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawé' kwíngake', scha zcháljgake' law Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légake'.

Da' bnezjw to no'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

41 Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie' kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'. Benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake' mežw zan. **42** Naž bžin to no'le wzebe yache' ga'ni, na' wloé'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. **43** Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'ože' ka dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake' mežw lo kak che yodo'. **44** Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wloé'e dot da' do' deze chie', dan' žala' gáwlene'.

Znna Jesúsa kan za' wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

13 Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, bwia nga ka zen golezej nak yo'o ki, na' ka zen golezej nak yej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

²Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchinnjgak benách ka' légaken.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yeyóž che yežlyó

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³Naž wyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Žwa, na' Ndres, góžgake' Le', ⁴na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. ⁵Biz gak bian' za' gakgak yógo'te da' ki?

⁵Bechebe Jesusen', na' bsdle' légake', na' wnné:

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle' le'e. ⁶La'gak benne' zan, benne' légake' kan lia' neda', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gekle' benne' zan.

⁷Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gákgaken, san bi na' žin že ze lawte že ka'. ⁸To yež til'-len yetó yež, na' benách ka' to gan znna bia' to benne' chejtíl-lengake' benách ka' yetó gan znna bia' yetó benne'. Da' zan latje xo' lo yo, na' gak wbín. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gákgaken da' so law sáka'gak benách ka' nnítá'gake' že ka'.

⁹'Naž le gape chi'i kwinle, dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Chíngake' le'e gan zdobgak benne' judío ka' nich

yéngekle' xtiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' znna biá'gake' lažle, na' lawgak benne' ka' znna biá'gake' yež zi'to' ka'. Góngake' ki chele dan' žónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'.

¹⁰Zga'ale kate' žin že ze lawte že ka' žon byenen chejzéngekle' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawé' chian'. ¹¹Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' že na'ze Dios wnežjwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege le'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹²Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nnita' xkwide' ka' chégake' wdégake' la' zí'ngakkze', na' zí'ngake' ka' wdégakbe' la' xa xná'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'.

¹³Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte že ze lawte že, yelale.

¹⁴'Benne' ka' žolgake' da' ni žala' chejn'igeklen'. Bzoj Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, da' znnañ ki: "Cho'o to da' nakan xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on." Kate' žin že na', benne' ka' nnítá'gake' gan nbab Judea žala' wzóonnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵No benne' zoe' yichjo'o že na' žala' wzóonnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶No benne' zoe' yixe' žala' wzóonnjtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' xoа yene'. ¹⁷Da' nyáché'le'e gaken chegak no'le ka' že na', no'le ka' zej

noe'e xkwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸Le wlíž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na'zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki. ²⁰Chela' bi gon Dios ga gakgak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gakgak babze ža ka'.

²¹'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga" o nnie: "Le wia nga zoe' ga na" bi chejle'le che bennen'. ²²La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' jez nake' Benne' Criston', na' nnágake' jez nake' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios. Wloé'gekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yelá' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²³Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka gákgaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴Lezka' wnná Jesusen': —Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka' ki, choł wbíz, na' bi cha'ní' byo'. ²⁵Yinnjgak belj ya'abá ka', na' xizgak da' ka' jez nlan', da' ka' jez naken zen ya'abán!. ²⁶Naž l'é'gekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní' chia'. ²⁷Sela'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžia'

nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na'zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸'Le chejn'il da' žedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn. ³⁰Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na!. ³¹Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtíža'a batkle te chen.

³²Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gakgak da' ki. ³⁴Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e xchíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o. ³⁵Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate' za' žale, o gachje yele, o kate' zbeže leko', o zildo'. ³⁶Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e ztasle cha' kon yela'kze'. ³⁷Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

Benne' yodo' ka' žóngake' xtíža'gake' séngake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó

Egipto, da' naken lni kate' žáwgake'
yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen.
Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo'
wsedle ka', wdílgake' kan séngake'
Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'.
2Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan'
gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le zlalje' da' zla' zix yichj Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo
yež Betania, lo liž Smon, to benne'
wdé'e yižwé' leže. Kate' ne že'j
žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e
to béga'do' da' naken yej zaka', na'
nža' da' zla' zix che yeje susén las
da' naken dot li laže', na' záka'le'en.
Ble'e béga'don', na' wloé'e da' zla' zix
yichj Jesusen'. **4**Bža'agak bale benne'
ka' nnít'a'gake' ga na', na' wnnágake'
la' légakze':

—¿Biz chen' gok ditje da' zixen'?

5Chela' no benne' gote'en, siže' ka
lážjwžo che to yiz, na' gak chise'
mežwn' chegak benách yache' ka'.
Wnnéle'egake' che no'len'.

6Naž bchajl Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. ¿Biz chen' znnle
chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'.

7Benách yache' ka' nnít'a'leñtezgake'
le'e, na' bátte'teze yénelele, gak
gonle chégake' da' chawe', san neda'
bi sóateza' gan zoale. **8**Ben no'le ni
ka da' wzake'e. Blalje' da' zla' zix ni
neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate'
gacha'a lo yežw ba. **9**Da' li žapa'
le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža'
chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka'
soa no benne' wzóa lie' da' ben
no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá'
laže'gak benách ka' le'.

**Judas zchebe laže'e wdíe' Jesús lo
na'gak benne' yodo' ka'**
(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

10Naž bžoj Judas Iskariote,
bennen' nbáble' benne' chežinno,
benne' ka' žónlengake' Jesusen'
tzen, na' wyeje' gan zej nnita' bxoz
wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen'
lo ná'gake'. **11**Kate' béngekle' xtiža'
Júdas na', bebégekle', na' bchebe
láže'gake' chížjwgake' le' mežw. Naž
wzó law Judas na' žilje' kan wdíe'
Jesusen' lo ná'gake'.

**Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo
kan got Xanžo**

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23;
Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

12Nak ža zzo law žak lni kate'
žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa
zichj chen, ža na' žótgake' zíla'do',
bian' žáwgake' Lni Paskon', kate'
žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen'
beslé' benne' judío ka' lo yežlyó
Egipto. Naž benne' wsedle ka'
che Jesusen' wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—¿Gaz žénelo' chejto' chejsí'ni'ato'
da' gawžo xche' che Lni Pasko'?

13Naž Jesusen' bsele'e chope
benne' wsedle chie' ka', na' gože'
légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to
benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'.

14Gan choe'e, le ye' xan yo'on':
“Znna Benne' wsedle: ¿Gaz zoa yo'o
gan gáwlena' benne' wsedle chia'
ka' xche' che Lni Pasko'?” **15**Naž
wlo'e'le' le'e to yo'o zen gan nak da'
chope kwia gan ba nba'a. Le wsí'ni'a
da' gawžo ga na'.

16Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžíngake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsí'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che Lni Paskon'.

17Kate' ba golen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'lengake' Le' tzen. **18**Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ladjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. Le' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

19Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó láwgake' že'gake' Le' to toe':

—čNaken neda?

Lezka' yetóe' wnné':

—čNedan'?

20Bechebe Jesusen', na' gože' légake:

—Nake' to benne' ladwj chežínnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n. **21**Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawé' che bennen' chéla'kze bi golje'.

22Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' bexwe' yet xtil. Gože' Dios: "Žóxkeno." Bzožen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken bela' žen chia'.

23Lezka' bexwe' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóxkeno." Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'. **24**Jesusen' gože' légake:

—Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawé', dan' žon Dios len benách ka'.

Xchena' na' laljen ni'a chegak benne' zan. **25**Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' xis uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan znna bia' Dios.

Znna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le' (Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26Wdé bélgake' da' belwé láwgake' Dios, bžójgake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo. **27**Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjile neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Gota' benne' žape chi'e zila' ka', na' gás_{sl}asgakba!" **28**Te yebana' lo yela' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka le'e.

29Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

30Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

31Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—La'kze gátlentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'!

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

32Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemaní, na' gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejcháljlena' Dios.

33Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache'

laže'e. ³⁴Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlene' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'lí'e ža na'. ³⁶Kate' ne zcháljlene' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'lí'a, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le', gono'.

³⁷Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bejxake'e légake' ztásake'. Gože' Bedon':

—Smon, ¿ztaso' na'a? ¿Bi zbejo' bichgale yej lawo' to chí'ido'ze? ³⁸Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e cheł'a'le. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bcháljlene' Dios, na' la' tlebe kan wnné'. ⁴⁰Kate' beyeje' da' yoble gan nnít'a'gake', bejxake'e légake' ztásake' dan' yo'o bichgale yej láwgake'. Bi wnnézgekle' bi da' yé'gake' Le'.

⁴¹Kate' beyeje' da' chonne chí'i gan nnít'a'gake', gože' légake':

—¿Ztasle? ¿Žezí' láže'le? iKá'teze! iBa bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doł'a' ka'. ⁴²iLe chas! iLe cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³Kate' ne zcháljl Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbáblene'

yechinéj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'.

⁴⁴Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbíga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'. ⁴⁶Naž békxwgate' Jesusen', na' bché'gake' Le' njeje'.

⁴⁷Naž to benne' žónlene' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nagbe'. ⁴⁸Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—¿Bžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsedla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bebéj yíchjgake' Le', na' bzónnjgake'.

Žzonjj to xkwide' byo

⁵¹Lezka' wzóá to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwinbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' békxwgate'-be',

⁵²san bsanbe' lažen', na' gal yídzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne'
yolawe' blo che yodo'
(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55,
63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Bché'gake' Jesusen' law bxoz
blo, gan zej ndobe yógo'te bxoz
wnná bia' ka' len benne' gole ka', na'
benne' yodo' wsedle ka'. **54** Bedw
bejnawe' Jesusen' zí'to'le. Wyoé'e la'
li'a liž bxoz blon', na' wžé'lene' tzen
benne' ni'a na' ka' bxoz blon', na'
bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

55 Bxoz wnná bia' ka' len yógo'te
benne' yolawe' blo ka' gónegekle'
žélgekle' to da' gak yesbág'a'gake'
Jesusen' zia nich gak chóggake' chie'
gate', san bi be bžélgekle'. **56** Benne'
zan wnnégake' che Jesusen' da'
wen laže', san bi gok tlebe dan'
wnnégake' chie'. **57** Naž wzegak
benne' ka' wnnégake' che Jesusen'
da' wen laze', na' wnnágake':

58 —Neto' benlto' da' bchalj
bennen', na' wnné': "Wchinnja' yodo'
nga, da' benen len ni'a na'gak benne'
ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó
da' bi gonen len ni'a na'gak benne'
ka'."

59 Lezka' bi gok tlebe xtíža'gake'.

60 Naž wzó ža' bxoz blon' gachje
láwe'le benne' ka' nnítá'gake' ga na'.
Wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? ¿Bizen' da'
znnagak benne' ki kan naken chio'?

61 Wzó žize Jesusen', na' bi be
bechebe'. Da' yoble bxoz blon'
wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Zi'n
Dios la'y?

62 Bechebe Jesusen', na' wnné':
—Naka'. Lezka' lé'elele neda',
Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a

kwit li ža che Dios, Bennen' napkze'
dot yela' wnná bia', katen' yelá'a lo
bejw ya'abá.

63 Naž bxoz blon', lo yela' žž'aa
chie' bcheze' laže' da' nakwe', na'
wnné':

—Bi žiážjelžo no benne' wlo'e'ele'
zia da' nbage'e. **64** Bénkzelele wnné'
che Dios len da' wnné'. ¿Biz znnale
le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che
Jesusen' gate'.

65 Naž bałe' wzó láwgake' zžé'egake'
Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej lawe',
na' béngake' Le' zi', na' wnnágake':

—Wnné ya'a na'a nolto'
bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' bxoz
blon', wdáp'a'gake' žoa'a law Jesusen'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62;
Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Kate' ne zoa Bedw li'a zan yo'o,
to xkwide' no'le, bi' wen žin che
bxoz blon', wbíga'be' gan zoe'. **67** Kate'
ble'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l kwine'
žoa'a yi', bwíabe' le', na' wnnabe':

—Lezka' le' žónleno' Jesús, benne'
Nasaret na', tzen.

68 Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi
dan' znnno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan
žázgake' li'a na'. Naž wžežé leko'.

69 Da' yoble to xkwide' no'le wen
žin bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be'
benne' ka' nnítá'gake' ga na', na'
wnnabe':

—Benne' ni žónlene' légake' tzen.

70 Da' yoble bžon Bedon'. Yextido',
benne' ka' nnítá'gake' ga na' góžgake'
Bedon', na' wnnágake':

—Da' li žónleno' légake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo'zej nak bi'o, dan' toze kan zchajle.

⁷¹Wzó law Bedon' žzia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné:

—Bi nónbi'a bennen' zchajle chie'.

⁷²La' wzézete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' le: "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e diža' ni, wzó lawe' zbeželi'e.

Žché'gake' Jesús law Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Kate' ne nak zildo', bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yógo'te benne' yolawe' blo che yodo', bénge'kake' toze diža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžjeje', na' bdégake' Le' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'. ²Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li znno'.

³Bxoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia. ⁴Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵Bi be bechebe Jesusen'. Ka' goken, bebán laže'l Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne'

nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnnáb benne' ka'. ⁷Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yebaše lježe' ka', benne' ka' bdíl-lengake' benne' Roma ka', na' bétgake' baše benách ka'. ⁸Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó lágake' znnábgekle' le' gone' chégake' ka žónteze žone'. ⁹Beží'i Pilaton', na' wnné':

—¿Zénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'ele' bxoz wnná bia' ka' bdégake' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'gekle' Le'. ¹¹Bxoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'.

¹²Naž Pilaton' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' che bennen' znnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³Wzézeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁴Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Da' yoble wzézeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁵Dan' gónele Pilaton' gone' dan' chaž láže'gak benne' zan ka', bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka' žjake' lo wdile, chíngake' Jesusen', na' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

¹⁶Naž benne' ka' žjake' lo wdile, bché'gake' Jesusen' li'a yolawe', gan btóbake' ljéžgake' ka'.

¹⁷Bwákwgake' Jesusen' to laže' xna,

na' bén̄gake' to da' bžíagake' yichj Jesusen', dan' naken len ni'a ne'e yag yeche'. ¹⁸Naž wzó láwgake' žon dítjekle' Jesusen', na' wnnágake':

—iGá'n zen le', benne' znnna bi'e benne' judío ka'!

¹⁹Bdíngake' ya xtl yichje', na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa zíbgake' lawe', na' lo yela' žon ditjle bka'n zéngake' Le'. ²⁰Kate' beyóz ben dítjekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bebéjgake' Le' la' lf'ale yolawen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹Béxwgake' to benne' yež Sirene, benne' zdeze' ga na', na' zezé'e yixe'. Lie' Smon, na' nake' xagak Kantr, na' Rufo. Béngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

²²Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gólgota, to diža' hebreo da' znnan len diža' xiža', Ya'a Žit Yichj Benne'. ²³Bé'gake' da' ye'j Jesusen' xis uba da' nžixen než sla' che mirra, san Le' bi we'jen'. ²⁴Naž bdá'gake' Le' le'e yag kroze, na' wdísgake' laže' da' gokw Jesusen' lo na' to to benne' ka', benne' žjake' lo wdile. Bebéjgake' da' gak bian' nich nnézgakle' dan' yejala' to toe'.

²⁵Ne nak xsile katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze'. ²⁶Dižan' da' bdá'gake' le'e yag kroze yichjle Jesusen' kan nak da' žesbága'gake' Le' zia znnan ki: "Benne' znnna bi'e benne' judío ka'." ²⁷Bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle.

²⁸Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'."

²⁹Benne' ka' želdíe' ga na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' wnnágake':

—iO! ?Wchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison'?

³⁰Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

³¹Lezka' bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', ben dítjekle' Le'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

³²Lezka' wnnágake':

—iO! ?Nako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž dítjekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³Kate' bžin wawbíž, bchoł dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonnie. ³⁴Kate' ne žedá chonnie, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, člama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža: "Dios chia', Dios chia', ībiz chen' bsan lažo'o neda'?"

³⁵Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' diža' ni, na' wnnágake':

—Le wzé nag. Žliž' Lías.

³⁶Naž bxite' to benne' zoe' ládjwgake', na' besbise' to da' bole da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwezžo, na' wíážo cha' yid
Líasen' nich yetinne' Lé.
37 Wžézeya'a Jesusen', na' la' gottie'.
38 Wžesa' laže' žeje da' nałan' gachje
láwe'le lo yodo', na' bžojen chople,
da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten
xní'alen. **39** Bennen' żchi'e benne' ka'
žjake' lo wdile, na' zie' law Jesusen',
ble'ele' kan goken, kan wžézeya'a
Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':
—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

40 Lezka' wnníta'gak no'le
ka' ga na', na' zí'to'le zwíagake'.
Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé,
na' Lia, xna'gak Jakob kwide', na'
Jwsé ládjwgak no'le ka'. **41** No'le ki
jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan
nbab Galilea, na' gókłengake' Le',
na' bnézjwgake' da' bdawe' Le' len
benne' ka' zónłengake' Le' tzen.
Lezka' wnníta'gak yebale' no'le zan
ga na', no'le ka' bžínłengake' Le' lo
yež Jerusalén.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Za' žale ža zpá'gake', ža na' za'
žin ža la'y chegak benne' judío ka'.
43 Che len bła' Jwsé, benne' yež
Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo
ládjwgak benne' yolawe' blo che
yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia'
Dios. Dot laže'e wyo'e gan zoa
Pilato, na' wnnable' le' wnejzwe'
le' latje yeywé'e Jesusen'. **44** Bebán
láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got
Jesusen', na' bliże' bennen' żchi'e
benne' ka' žjake' lo wdile, na'
wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'.
45 Kate' benle' da' wnná bennen'
żchi'e benne' ka' žjake' lo wdile,
bneżjwe' Jwsén' latje yeywé'e
Jesusen'. **46** Naž Jwsén' go'we' to laže'

da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen'
le' yag kroze, na' bchel'-le' Le' lažen'
da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo
yežw ba da' nadjen to lo bloj le'
ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da'
besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba
na'. **47** Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé,
bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Kate' ba wdé ža la'y
chegak benne' judío ka',
da' naken ža gaže ža, naž Lia
Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna'
Jakob, wzí'gake' da' zla' ziż nich
chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'.
2 Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake'
žoa'a yežw ba che Jesusen', na'
bžíngake' ga na' kate' za' la' wbíž.
3 Bely'i'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':
—¿Noż benne' yeké'e yej na' nich
gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

4 Kate' bžíngake' ga na', bwíagake',
na' blé'egekle' ba nkwas yej na', na'
naken to yej zen. **5** Wyázgake' lo yežw
ba le' ya'a yej na', na' blé'egekle' to
xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'.
Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na'
nákwbé' to laže' tonn, laže' zíla'do'ze,
na' bžébel'egake'. **6** Naž xkwidé'
gožbe' légake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyiljle Jesusen',
Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'
yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga.
Le wia ga ni bxóagake' Le'. **7** Le chej
na'a, le chejzenle benne' wsedle
chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na'
ye'le légake': “Chej Jesusen' zga'ale'
ka le' gan nbab Galilea. Yelé'elele-
ne' ga na' kan ba gožkze' le'.”

8 Naž bežójgake' ga na', na'
bzónnjgake' žoa'a yežw ban' dan'

želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi bely'i'e no benne' da' ni dan' zžébel'e'gake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Jn. 20:11-18)

⁹ Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bloe'e lawe' zga'ale law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyo'e. ¹⁰ Wyéj Lian', na' bejenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki jez nak nyache' laže'e, na' zbéžgake'. ¹¹ Kate' béngekle' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsedle ka' che Jesús

želé'egekle' Le'

(Lk. 24:13-35)

¹² Wdé na', nžá'le bloe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsedle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixe'. ¹³ Naž beyéjgake', na' bejzéngeklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíza'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Kate' ze lawte, bloe'e law Jesusen' lawgak benne' chinéj,

benne' wbás chie' ka', kate' ne že'j žáwgake'. Bdile' légake' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíza'gak benne' ka' blé'egekle' Le' wdé bebane'. ¹⁵ Naž gože' légake', na' wnné':

—Le chej dot yežlyó nga, chejzénlele yógo'te benách diža' chawé' chian'. ¹⁶ Nóteteze benne' chejlí'e chia' neda', na' yezóe' nis, yelá bennen', san no benne' bi chejlí'e chia', ga'n dola' da' nbage'e. ¹⁷ Benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' góngake' da' gak biá'gaken. Wkóngekle' žin la', na' yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' wcháljgake' diža' yoble ka'. ¹⁸ Cha' góxwgake' bele snia ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake' da' žoten benách, bi be gonen chégake'. Xoa ná'gake' benne' yižwé' ka', na' yeýaktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹ Kate' Xanžon' beyóž bcháljlene' légake' da' ki, Dios bechise' Le' ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža che Dios. ²⁰ Bžójgake' légake', na' bejzéngekle' benách yógo'te yež. Xanžon' góklenkze' légake', na' bie' légake' latje béngeake' da' jez nak bian' nak dot da' li da' zcháljgake'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

1 Benne' zan ba ben byéngake' bzójgake' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo,
2 káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngeklen' žo'o, na' bzégake' diža' kan goken. **3** Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. **4** Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Zloe'el wbás che ya'abá kan galj
Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis
5 Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bxoz lie' Secría. Nbáblene' to kwe' bxoz, da' naken kwe' dan' znna bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw, na' benne' biche' Moisés.
6 Secrían' len Xbelén', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan znna xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. **7** Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelén' no'le wbíz, na' žoptie' ba ngólgake'.

8 Bžin byo' beyala' che kwe' bxoz ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bxoz chégake'.
9 Kan žónete žongak bxoz ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. **10** Kate' Secrían' ne zzeye' yalen', yógo'te benách ka' wnnít'a'gake' la' lí'ale, na' zcháljlengake' Dios. **11** La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. **12** Katen' Secrían' blé'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. **13** Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' znnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. **14** Gak yela' ba nez zen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégekle' ni'a che xkwiden'. **15** Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. **16** Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. **17** Lezka' cheje' zga'ale' ka Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnnít'a'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz

Dios že ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yerone' toze benne' jez nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeýákgake' benne' chawé ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

18 Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—¿Bize gak bian' gakgak da' ki?
Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

19 Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljlene' le', na' wzenla' le' diža' chawé ni. **20** Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

21 Xak gokgak da' ki, wnnítá'gak benne' ka' la lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángekle' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. **22** Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljlene' légake', na' gókbe'egekle' ble'e dáwe'le' to da' bloe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', bloé'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

23 Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. **24** Wdé že ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne' yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, **25** na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

**Wbás che ya'abán' zloe'ele'
kan za' galj Jesús**

26 Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bselá' Dios wbás

na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea.

27 Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' že ni'te. **28** Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawé chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

29 Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wžé' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. **30** Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawé'e le'. **31** Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. **32** Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' žente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e že ni'te. **33** Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

34 Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—¿Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo?

35 Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' žente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zoł da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe' Zi'n Dios. **36** Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze

ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': "Nake' no'le wbíž" san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwíabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Secrían', na' gožbe' Xbelén: "Padiox."

⁴¹ Kate' benle Xbelén' dan' wnná Lian', la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž Xbelén' wnnié' zižje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawé'e bi'don' yo'obe' li'o.

⁴³ ¿Nozkze neda', dan' bla' xna' Xana' ga zoa' ni? ⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo' neda', lo yela' žebél chebe' la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio' dan' bejl'i'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan gože' le' lo wláz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

"Ba nez zen naken che no'len!"

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia' neda'.

iGa'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébegake' Le', na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzexjwe' benne' ka' bka'n zéngake' yela' žejn'il chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia' chegak benne' blo ka', na' bene' ga zej nak blo benne' gaxjw láže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone', na' bka'ne' ka'ze benne' wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka', dan' be' laže'e légake', na' beyache' láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e chegak xa xtožo ka', dan' gone' chežo, dan' bchebe laže'e che Bran, na' chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelén' chonne byo', na' wdé na' beyejbe' ližbe'.

Da' gok kate' golj Žwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa xkwide' che Xbelén', golj to bi' byodo'.

⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lješe' ka', béngekle' kan Dios beyache' láže'le' le', na' bebélengekle' le'.

⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa xkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga na' nich chóggake' lo bela' che bi' byodon' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe' Secría kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž bež'i Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Žwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake': —¿Bíz chen'? Bi zoa nitó lježle, benne' lie' Žwa.

62 Naž benne' ka' bлоé'ezegekle' nich nnábgekle' xabe' bize žénele' si' labe'. **63** Secrían' wnnabe' to blagdo', na' bzoje' lawn da' znnan: "Zwa si' labe!" Bebángekle' yógo'tegake'. **64** Ka' gaze la' beyájwte žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na' bka'n zene' Dios. **65** Naž bebángekle yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na' wzé diža' kan gok da' ki yógo'te yeždo'zej nnitan' lawgak ya'ado' ka' gan nbab Judea. **66** Bza' láže'gak yógo'te benne' ka' katen' béngekle' kan goken, na' wnnágake': —čBízkzen' gon bi' byodon'? Da' likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláz Dios

67 Naž Dios Be' La'y bedjsóalene' Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

68 iGa'n zen Dios, Xangak benne' Israel ka', dan' bedjwíe' žo'o, benách chie', na' beya'we' žo'o!

69 Bsele'e Benne' Weslá chežo ga zoažo ni, len yela' wak zen chie'. Nake' Xkwiden' za' goljbe' ládjwgak za'só Dabí, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te.

70 Ža ni'te bchebe láže'e gone' da' ki, dan' wnné' lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

71 Bchebe láže'e yesl'é' žo'o lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o, na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'gekle' žo'o chawé'.

72 Bchebe láže'e yeyache' láže'le' Dabín', xa gole wdé chežon',

na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e, dan' naken la'y.

73 Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe laže'e gonen', dan' gože' Bran, xa gole wdé chežon', dan' naken to da' žala' gone' chežo žo'o.

74 Bchebe laže'e yesl'é' žo'o lo na'gak benne' ka' bi zlé'gekle' žo'o chawé' nich biž žébežo gonžo xchine' Le',

75 na' nich gakžo gaxjw láže', na' dot chawé' láwe' Le' yógo'te ža soažo nbanžo.

76 Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje' lo wláz Dios, Benne' zente, dan' chejo' le' zga'alo' ka Xanžon', na' gon chawo'o nez gan tie'.

77 Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan wak yelágake' na' kan yenít law Dios dola' da' jez nbage'e.

78 Ki naken, Dios žeyache' láže'le' žo'o, na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

79 Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol yichj lázdo'gake', na' za' gátgake', nich yegoé' žo'o to nez gan ga'n chawé'zo.

80 Bbole xkwide' byodon', na' gokbe' wale. Wzóazebe' gan nak latje dach kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

Da' goken katen' golj Jesús

(Mt. 1:18-25)

2 La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách

nnít'a'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ²Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan jez nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ūn'i'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' jez nake' za'só Dabín'. ⁵Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle' le'e yichen', tzen len Lian. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'. ⁶Kate' ne nnít'a'gake' lo yež Belén, bžin ūn' ūl'galj bi'do' cheben'. ⁷Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želzín benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸Gawze gan ū' yež Belén nnít'a'gak benne' ka' yixe', benne' žape chí'igake' zila' ka' žel. ⁹La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nnít'a'gake'. Wyó'o yela' baní' che Xanžon' gan nnít'a'gake', na' bžébegake'. ¹⁰Naž wbás che ya'abán' gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebéle, na' yebélengeklen yógo'te benách.

¹¹Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne' Weslá chele. Nake' benne' bsela'

Dios, na' nake' Xanžon'. ¹²Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴iGa'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te! Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga, benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶Taría taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹⁷Kate' blé'egekle'-be', bžéngekle' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸Bebángekla yógo'te benne' bžéngekle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázdá'we', na' blab laže'e kan zej naken. ²⁰Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe láwgake' Dios ni'a che yógo'te dan' bžéngeklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo bela'

chebe' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesúš kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²²Kate' bza'a ža che da' zpa' kwíngak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan znna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwíde' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³Ki béngake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' znnan: "Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios." ²⁴Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan znna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵Ža na'ze zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejl'i e che Dios. Zbeze' Bennen' sel'a' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶na' ba bloe'ele' le' bi gatzie' kate' l'é'ezele' Benne' Criston', Bennen' sel'a' Xanžo Dios. ²⁷Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwíde' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich gótgake' chebe' kan znna xtiža' Dios, ²⁸Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹Xan, na'a wak gonnō' neda' latje gata',
na' ga'n ži yichj lázda'wa',
dan' ba gok dan' gožo' neda',
wen žin chio'.

³⁰Ba ble'ela' bi'don' bzoakzo' Le',
bi'don' gakbe' Bennen' yeslē'
benách ka',

³¹Bennen' wloe'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³²Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka', na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwíde' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'.

³⁴Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e lágake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwíde' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gkak chawe' benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ládjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazdo'o.

³⁶Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwíde' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zejte ba zeje' tapalaj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' zone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸La' na'ze ble'e ga na', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwíde' Jesusen', benne' ka' nnít'a'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' sel'a' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake'
lo yež Nasaret

³⁹Wdé ben Jwsén' len Lian'
yógo'te dan' znna xtiža' Xanžo Dios,

beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. **40** Bbole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejni'il chebe', na' zen nak da' wlóo Dios lo yichj lázdo'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

41 Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. **42** Kate' xkwide' Jesusen' ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze žóngake' kate' žak lni na'. **43** Kate' wdé lnin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. **44** Žékgakle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesa'kłene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyílgake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, **45** na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' beyílgake'-be' ga na'.

46 Ža chonnie ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ládžwgak benne' yodo' wsedle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgakle', na' znnablbe' légake' da' zan. **47** Bebángakle yógo'te benne' béngekle' dan' bchaljbe' len yela' žejni'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. **48** Kate' xa xna'be' blé'egekle'-be', bebángekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Zi'na', čižiž chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

49 Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

—čižiž chen' beyiljle neda'? Bi nnézlele žon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

50 Bi bejn'i gekle xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

51 Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan znnna xtíža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lázda'we'. **52** Góta'že yela' žejni'il che xkwide' Jesusen', na' bglolbe'. Bežojobe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Kate' ba zej chi yiz znnna bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, znnna bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes znnna bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', znnna bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakonite, na' bennen' lie' Lisania znnna bi'e gan nbab Abilinia. **2** Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bxoz blo ka', na' la' na'ze Dios bchaljlene' Zwa, zi'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. **3** Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka'nis, benne' ka' žeýát láže'gake' nich yenít law Dios dola' da' zej nbage'e. **4** Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znnan:

Benle chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale.

Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

5 Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe
ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka',
na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lē'egekle' bennen'
selā' Dios, bennen' yeslē' lēgake'."

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež
ka' nich yezóagake' nis lo na' Zwan',
le' gože' lēgake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ⁸Cheze
chen' ženelele yezoale nis? ⁹Zoa no
benne' gože' le'e bi chog Dios chele
gatle cha' yezoale nis? ⁸Na'a, le gon
da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa'
láže'le, bi nnale: "Dios bi choge' cheto'
gatto' dan' nakto' za'só Bran" dan' žapa'
le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga
yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹Nakle ka
yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen
yag ka'. Bíteteze yag da' bi zbian da' zix
chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰Naž benách ka' nníta'gake' ga na'
wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—čNakxkze gonto'?

¹¹Bechebe Zwan', na' gože' lēgake':

—No benne' de chope ze' žala'
wnežjwe' ton che no benne' bi de
chie'. No benne' de da' žawe', ležka'
žala' chisen' chegak benne' ka' bi de
da' gáwgake'.

¹²Ležka' bale benne' wechizjw ka',
benne' zchízjwgake' benách ka' lo
wláz yež zi'to', bžíngake' ga na' nich
yezóagake' nis. Wnnábgekle' le', na'
wnnágake':

—Benne' wsedle, čbiž žala' gonto'
neto'?

¹³Zwan' gože' lēgake':

—Bi wchízjwžele kan wnná benne'
znna bi'e le'e.

¹⁴Ležka' bale benne' žjake'
lo wdile wnnábgekle' le', na'
wnnágake':

—čCheze neto', biž žala' gonto'?

Zwan' gože' lēgake':

—Biž wcheble nitó benne' nich
ka'le bi da' de chie'. Biž nnale
chegak benách ka' da' wen laže'
nich gonle ga chízjwgake' le'e, san
le chaz laže' ka da' názjwle.

¹⁵Ležka' benne' ka' želbeze'
Bennen' selā' Dios, wnníta'gake' ga
na', na' ūsa' láže'gake' cha' nak Zwan'
Benne' Criston'. ¹⁶Bechebe Zwan',
na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezoa' le'e nis, da'
zloe'elen nakle ka benne' ka' ba
gótgake', na' zej nzi'e yela' nban da'
yoble, san za' Bennen' wchize' le'e
Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie',
na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yela'
nban da' zejlí kanne. Bennen' ze'e
napže' yela' wnná bia' ka neda', na'
neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹⁷Noxe'
da' žzen yi' chie', na' wlobe' zoa'
stribre chie', dan' zloe'elen kan gaken
chegak benách ka'. Wtobe' zoa'
striben', na' ko'o chawen', san bebe
chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸Kan zej nak diža' ki, na' yebale
diža' zan bzejni'ile' benách ka',
na' bzenle' lēgake' diža' chawen'.

¹⁹Zwan' bdil diže'e Herodes, benne'
wnná bia', dan' zóalene' Herodías,
zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan'
žone' da' zan da' kegle. ²⁰Naž ben
Herodes na' to da' kegle da' zenže,
bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezoa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw
Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka'
nis, ležka' bezóe' Jesusen' nis. Kate'
Jesusen' ne zcháljlene' Dios, wyaljw
ya'abá, ²²na' bla' law Dios Be' La'y.

Znne'e ka to plomdo', bian' betjba',
 na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle'
 chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che
 Dios, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ilala' Le', na'
 žaz laža'a Le'.

**Kanzej nak xa xna' wdé ka' che
 Jesús
 (Mt. 1:1-17)**

23 Katen' Jesusen' wzó lawe' žone'
 xchin Dios, zeje' Le' ka chi žoa yiz.
 Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé.
 Jesusen' nake' za'só Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna'
 Jesusen'.

24 Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.
 Bennen' goke' zi'n Melki.
 Bennen' goke' zi'n Jana.
 Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

25 Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.
 Bennen' goke' zi'n Nahum.
 Bennen' goke' zi'n Esli.
 Bennen' goke' zi'n Nagai.

26 Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.
 Bennen' goke' zi'n Semei.
 Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.
 Bennen' goke' zi'n Judá.

27 Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.
 Bennen' goke' zi'n Sorobabel.
 Bennen' goke' zi'n Salatiel.
 Bennen' goke' zi'n Neri.

28 Neri na' goke' zi'n yetó Melki.

Bennen' goke' zi'n Adi.
 Bennen' goke' zi'n Kosam.
 Bennen' goke' zi'n Elmodam.
 Bennen' goke' zi'n Er.

29 Er na' goke' zi'n Josué.

Bennen' goke' zi'n Elieser.

Bennen' goke' zi'n Jorim.

Bennen' goke' zi'n yetó Matat.

30 Matat na' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Smon.

Bennen' goke' zi'n Judá.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Jonán.

Bennen' goke' zi'n Eliakim.

31 Eliakim na' goke' zi'n Melea.

Bennen' goke' zi'n Mainán.

Bennen' goke' zi'n Matata.

Bennen' goke' zi'n Natán.

32 Natán na' goke' zi'n Dabí.

Bennen' goke' zi'n Isaí.

Bennen' goke' zi'n Obed.

Bennen' goke' zi'n Boos.

Bennen' goke' zi'n Salmón.

Bennen' goke' zi'n Naasón.

33 Naasón na' goke' zi'n Aminadab.

Bennen' goke' zi'n Aram.

Bennen' goke' zi'n Esrom.

Bennen' goke' zi'n Fares.

Bennen' goke' zi'n yetó Judá.

34 Judá na' goke' zi'n Jakob.

Bennen' goke' zi'n Isaak.

Bennen' goke' zi'n Bran.

Bennen' goke' zi'n Taré.

Bennen' goke' zi'n Nakor.

35 Nakor na' goke' zi'n Serug.

Bennen' goke' zi'n Ragau.

Bennen' goke' zi'n Peleg.

Bennen' goke' zi'n Heber.

Bennen' goke' zi'n Sala.

36 Sala na' goke' zi'n Cainán.

Bennen' goke' zi'n Arfaxad.

Bennen' goke' zi'n Sem.

Bennen' goke' zi'n Noé.

Bennen' goke' zi'n Lamek.

37 Lamek na' goke' zi'n Matusalén.

Bennen' goke' zi'n Enok.

Bennen' goke' zi'n Jared.

Bennen' goke' zi'n Mahalalel.

Bennen' goke' zi'n yetó Cainán.

38 Kainán na' goke' zi'n Enós.
 Bennen' goke' zi'n Set.
 Bennen' goke' zi'n Adán.
 Bennen' goke' ka zi'nkze Dios.

Gónele da' xiwe' gonen ga baga'
Jesús dola'

(Mt. 4:11; Mr. 1:12-13)

4 Bezá' Jesusen' žoa'a yego
 Jordán, zoalen Dios Be' La'y
Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo
 latje dach. **2** Wzóe' ga na' choplalj ža,
 na' gónele da' xiwe' gonen ga baga'
 Jesusen' dola'. Bi be bdaw Jesusen'
 ža ka', na' wdé na' wdone!. **3** Naž da'
 xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:
 —Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná
 yeýák yej ni yet xtil.
4 Bechebe Jesusen', na' gožen':
 —Nyejw le'e yich da' znnan:

“Kégeze len yet xtil zej nban benách
 ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te
 xtiža' Dios.”

5 Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan
 nak to law ya'a sibe. To chíido'ze
 bloe'elen Le' yógo'te latje gan znnan
 bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga. **6** Naž
 da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne'
 wnná bia' ka', na' yela' wnni'a
 chégake', gonnan' chio', dan' yo'o
lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne'
 žénela' wnejzwa' da' ka' chie'. **7** Cha'
Le' wzóa zibo' lawa', na' wkán' zeno'
 neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

8 Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw
le'e yich la'y dan' žen' neto', dan'
 znnan: “Xano' Dios wkán' zeno', na'
 toze Le' gono' xchine'.”

9 Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo
 yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o
 yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bexite'
 ga ni **10** dan' nyejw le'e yich la'y da'
 znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka',
 na' gáklengake' Le'.

11 Len nágake' góxwgake' Le'
 nich bi chejchego'o yej, na' bi
 gak zi' ni'o.

12 Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto':
 “Bi wkonlo' žin Xano' Dios.”

13 Kate' da' xiwen' bi bžel-len yetó
 da' gonen ga baga' Jesusen' dola', na'
 bebigan' gan zoe' to chi'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab
Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Beyéj Jesusen' gan nbab Galilea,
 na' nzi' lo ne'e yela' wak che Dios
 Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie',
 na' benách ka' nníta'gake' yógo'te
 yež dot gawze ga na' béngeklen'.

15 Jesusen' bsedle' benách ka' gan
 nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne'
 judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios,
 na' yógo'te benách ka' wdápegake'
Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan'
naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Naž bežín Jesusen' lo yež Nasaret
 gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak
 benne' judío ka', na' kan žóneteze žon
 Jesusen', wyo'é lo yo'o gan zdobgak
 benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios,
 na' wzíe' nich gole' to da' nyejw
le'e yich la'y. **17** Bdégake' yichen' lo
 na' Jesusen' gan nyejw da' wnná
 Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios
 ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel-
 le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon'
neda'
dan' wleje' neda' cheze'
nich wzenla' benách yache' ka'
diža' chawe'.
Bsele'e neda' nich yeyona' benne'
ka' žak zi' lázdo'gake',
na' nich wzenla' benne' ka'zej
nake' ka benne'zej nžeje' ni'a
che dola' da' nbága'gake', kan
gak yelágake',
na' nich yeyona' benne' lo chole
ka',
na' nich yeslá' benne' ka' ūsaka'
zi'gak benách ka' légake',
¹⁹ na' nich wzia' diža' che ža
gaklen Xanžo Dios benách ka'.
²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen',
na' bedién' lo na' bennen' žape
chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž
yógo'te benne'zej ndobe' lo yo'on',
belwíe' Jesusen'. ²¹ Wzó law Jesusen'
žchalje', na' gože' légake':
—Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze
dan' nyejw le'e yichen'.
²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake'
chie', na' bebángekle' kan nak diža'
chawen' da' žchalje', na' wnnágake':
—Kege benne' ni zi'n Jwsé?
²³ Naž Jesusen' gože' légake', na'
wnné':
—Ye'le neda' da' znnan: "Le', benne'
žeyón benách ka', beyón kwino."
Lezka' ye'le neda': "Da' ka' benlto'
beno' Le' lo yež Kapernaum, lezka'
ben ga ni naken lažo'."
²⁴ Lezka' wnná Jesusen':
—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no
benne' žchalje' lo wláz Dios, benne'
wláz chie' ka' bi žápegake' le' ba
la'ne. ²⁵ Da' li žapa' le'e, wnnít'a'gak
no'le wzebe zan ža ni'te gan nbab
Israel, ža ka' wzó Lás, bennen'

bchalje' lo wláz Dios. Kate' ža ka'
bi gok yejw chonn yiz yo'o gachje,
na' gok wbín lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi
bsele'e Lásen' gan zej nnita' no'le
wzebe ka' wnnít'a'gake' gan nbab
Israel, san bsele'e le' gan zoa to
no'le wzebe lo yež Sarepta, da'
nbaben yež Sidón, to yež zi'to'.

²⁷ Lezka', wnnít'a'gak benne' zan
ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka'
wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzó
Eliseo, bennen' bchalje' lo wláz
Dios. Bi beyák nitó benne' ki ladjw
benách Israel ka', san beyák toze
Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo
yežlyó Siria.

²⁸ Kate' béngekle benne' ka' da'
ni, benne' wnnít'a'gake' lo yo'o gan
zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios,
na' bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó žá'tegake',
na' bebéjgake' Jesusen' žoa'a yež na'le.
Belchi'e Le' gan nak le'e ya'a yej gan že'
lážgake' nich wzíxjgake' Le' gan nak
le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje
láwe'le gan nnít'a'gake', na' la' beyejtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'
(Mr. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež
Kapernaum gan nbab Galilea, gan
bsedle' benách ka' kate' nak ža
la'y ka' chegak benne' judío ka'.

³² Bebángekle' kan nak dan' žsedle
Jesusen' légake', dan' žchalje' ka to
benne' de lo ne'e yežla' wnná bia'.

³³ Lezka' zoa to benne' yoe'e be'
xiwe' lo yo'o gan zdóbgake' nich
yéngekle' xtiža' Dios, na' wnníe'
zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ¿Biz nbága'to' chio',
Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nga
nich wzia' yi'o neto'? Nónbia'to' Le'
No nako'. Benne' la'y che Dios nako'.

35 Naž Jesusen' bdile' be' xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen bennen' lo yo lawgak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' la' bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'. **36** Bebángekle' yógo'tegake', na' bchaljlen ljéžgake', na' wnnágake':

—čBiz diža' ni dan' zchaljen'?

Len yela' wnná bia', na' yela' wak zen zdile' be' xiwe' ka', na' la' žežójtegaken.

37 Wzé diža' che da' žon Jesusen', na' béngekle benách nníta'gake' yógo'te yež zej žen' dot gawze.

Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, bennen' lezka' lie' Bedw

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Naž Jesusen' la' wzó ūa'tie', na' bežoje' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' wyoé'e liž Smon. Zoa xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da' la'. Góta'yoegakle' Jesusen' yeyone' le'. **39** Wbiga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la' da' yoe'e. La' bežojten. No'len' la' wyastie', na' bsíni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Kate' ba ben wbíž ūa' la'y na', bžingak yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka' légake', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che chégake'. Bedjwágake' benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Le' bxoa ne'e légake', na' beyone' légake'. **41** Lezka' bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' yo'logak benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi bi'e latje nnégañen, dan' nnézgeklen nake' Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

42 Kate' za' ūa'ní' yetó ūa, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje dach. Benne' zan beyílgake' Le'. Kate' bžíngake' gan zoe', gónegekle' wséjwgake' xneze', nich bi yeze'e gan nníta'gake'. **43** Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nnita' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe' ga na' kan gak chó'ogake' gan znna bia' Dios. Che len bsele'e nedá' nga.

44 Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak lo yo'o ka' gan želyenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 Kate' ne zoa Jesusen' ūa'a nisdo', dan' nzin' Jenesaret, bdobgak benne' zan dot kwite', nich yéngakle' xtiža' Dios. **2** Naž Jesusen' ble'ele' chope barkw zóagaken lawe' nisdon' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wzén bel ka' zej nžoje' lo barkw ka', na' žeyíbgake' yixjw bel chégake'. **3** Wžén Jesusen' to lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do' zí'tole' gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsedle' benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. **4** Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo nisdo' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

5 Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzala'to' yixjwn'.

6 Kate' bzala'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. **7** Naž blížgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nnita'gake' yetó lo barkwn' nich yídgake', na' gáklengake' légake'. Katen' bžíngake' ga na', beschágake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. **8** Kate' Smon Bedw ble'elen', naž bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' dola'.

9 Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne' ka' žónlengake' le' tzen. **10** Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka'zej nake' zi'n Sebedeo, na'zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gákgake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

11 Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' ležé

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' ležé gan zoe'. Katen' ble'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

13 Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela!. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' ležé da' wdá' bennen'. **14** Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejloé'el kwino' law bxoz, na' bejnezjw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan znna xtiža' Moisés, dan' wloe'elen légake' ba beyako'.

15 Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bdobgak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngakle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'. **16** Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e (Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'.

18 Naž benne' ka'zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžíngake' ga na', na' wdíljgake' nakze góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjwgake' le' law Jesusen'. **19** Kate' bi bžélgekle' nakze góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btínnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'ljak benách ka', gan

nak law Jesusen'. ²⁰Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlē'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' dola' da' nbago'o.

²¹Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni znne' da' zzoan Dios chela'ale. ¿Nozkze benne' gak yenít lawe' dola'? Toze Dios gak yenít lawe' dola'.

²²Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' ki? ²³Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: "Ba benít lawa' dola' da' nbago'o" san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e. ²⁴W_loe'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benáč, yela' wnnábia' yenít lawa' dola' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵L_a' wyaste benne' yižwén' láwgake', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zk_an zene' Dios.

²⁶Bebángekle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a błe'elžo to da' žonen ga žebanlžo.

Jesús žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' błe'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹Wdé na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnnítā'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebałe benne' ka' želbé'lene' légake' gan žáwgake'.

³⁰Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' že'j žawlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' dola' ka'?

³¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ka' nnítā'gake' chawé' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. ³²Bla'a neda', kege nich wliža' benne' chawé' ka', san nich wliža' benne' dola' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgekle' Jesús kan nak che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zcháljengake' Dios. ¿Biz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgake'?

³⁴Jesusen' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nnítā'gake' Iní che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? ³⁵Žin ža

kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légake':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' kobén', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' kobén' bi gon leben laže' gole'. ³⁷Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba kobén' wlá'an že'e gole' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid gole'. ³⁸Che len žala' ka'žo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken. ³⁹Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénetele' ye'je' xis uba kobe, dan' nne': “Nakže dži' xis uba gole'.”

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' stribre ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' stribre, na' benne' wsedle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' striben'. Belžoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken!. ²Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Bíz chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnnítalengake' le'? ⁴Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzí'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje chégakze bxoz

ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnežjwen' chegak benne' ka' bénlengake' le' tzen.

⁵Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Xane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wy'o Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Lezka' zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwíagake' Jesusen', nich l'égekakle' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich žélgekakle' nakle gak yesbága'gake' Le' zia.

⁸Žákbe'ele Jesusen' dan' zsa' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje láwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzí'e ga na'. ⁹Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. ¿De latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawé', cha' gonžo da' zinnj? ¿De latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten.

¹¹Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bengake' toze diža' la' légakze' nich žélgekakle' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Kate' ža ka' wyéj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže'.

Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³Kate' za' ža'ní', bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wžíe' chežinnoe' nich gákgake' wbás chie' ka!. ¹⁴Bliže':

- Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw), Ndres, (benne' biche' Bedon'), Jakob, Zwa, Lip, Bartol,
- ¹⁵Matío, Mas, Jakob, (zi'n Alfeo), Smon, (benne' že' laže' yež chie'),
- ¹⁶Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob), Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷Naž Jesusen' bdínnelene' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžíngake' to gan nak lache', ganzej nnita' benne' zanže, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' jez nnita' benne' zan ga na', benne' jez nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' jez nnitan' žoa'a nisdo' gan jez nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžíngake' ga na' nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyákgake' lo yižwé' che chégake'. ¹⁸Lezka' beyakgak benne' ka' zzáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'. ¹⁹Gónegkaké yógo'te benne' zan ka' kágake' Jesusen' dan' žeyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e

(Mt. 5:1-12)

²⁰Naž bwia Jesusen' benne' wsedle chie' ka', benne' ka' nnita'gake' ga na', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak nyache' laže' le na'a, dan' gata' latje chele gan znna bia' Dios.

²¹'Ba nez zen naken chele le'e zdónle na'a, dan' weljle da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbéžele na'a, dan' wzížlenle neda' tzen.

²²'Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' ža katen' benách ka' bi lé'egekle' le'e chawé', yebéjgake' le'e gan nnítia'gake', na' nnégake' chele, na' gon dítjgekle' lale, na' nnágake' naken to da' dáche'ze dan' žónlenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen.

²³Le soa lo yela' ba nez ža na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa xna' golte chégake' ka' béngekake' da' zinjj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

²⁴'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

²⁵'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žéljelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žžízele na'a, dan' gak nyache' laže' le, na' kwež nyáche'le.

²⁶'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, znnagak yógo'te benách ka' chawé' chele. Lezka' bengak xa xna' golte chele ka', dan' wnnágake' chawé' chegak benne' wen laže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios.

Žala' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawé'

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' žénlele chia' neda', znnia':

- Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle'
    le'e chawé.
- Le nnab da' chawé' chegak
    benne' ka' zzá'agake' le'e.
- 28** Le nnable Dios gon chawé' e
    benne' ka' žóngake' le'e zia.
- Le nnable' Le' gáklené' benne' ka'
    znnégake' chele.
- 29** Cha' no benne' kape' chelá'a
    xago', bze yechelá'a xagon'.
Cha' no benne' ke'e laže' da' zoan
    xkožo'o, lezka' be' latje ke'e
    zon'.
- 30** Cha' no benne' nnable' le' da' de
    chio', bnezjwn chie'.
Cha' ke'e da' naken chio', bi
    yennabon'.
- 31** Ka žénelele gongak benách ka'
    chele, lezka' le gon chégake'.
- 32** Cha' nží'izelele benne' ka'zej
nží'ile' le'e, ēbize da' nakže chawé'
žonlen? Lezka' žongak benne'
dola' ka',zej nží'ile' benne' ka'zej
nží'ile' légake'. **33** Cha' žonle da'
naken chawé' chégakze benne' ka'
žóngake' chawé' chele, ēbize da'
nakže chawé' žonlen? Lezka' žongak
benne' dola' ka'. **34** Cha' znézjwzele
chegak benne' ka' žéklele yebí'igake'
chele, ēbize da' nakže chawé'
žonlen? Lezka' žongak benne' dola'
ka', zoa bi da' znézjwgake' chegak
benne' ka' žóngake' dola', dan'zej
nnezle' yebí'igake' dan' bnézjwgake'.
- 35** Neda' žapa' le'e: le ži'il benne'
ka' bi zlé'egekle' le'e chawé', na' le
gon da' naken chawé' chégake'. Le
wnezjw chegak benách ka' la'kze
bi žéklele yebí'igake' chele. Cha' ki
gonle, zen nak da' yebélenlen, na'
gakle zi'nkze Dios, Benne' zente,
dan' žone' da' naken chawé' chegak
benách ka', benne' bi žaz láže'gake',

na' benne' ka' žóngake' da' kegle.
36 Žala' yeyache' láže'lele benách ka',
kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le'
yógo'te benách.

Bi žala' nnežo che lježžo

(Mt. 7:1-5)

- 37** Lezka' wnná Jesusen':
Bi nnele che lježle, na' bi nne no
benne' chele.
Bi yesbága'le lježle zia, na' bi
yesbaga' no benne' le'e zia.
Le yenít law che lježle, na' Dios
yenít lawe' chele.
- 38** Le wnezjw che lježle, na' Dios
gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len
to kak da' zžixen, dan' nak bia' li,
dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na'
zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e,
ka'kze wžíx Dios chele.

39 Bzaka' lebe Jesusen', na' gože'
légake':
—ēWak to benne' lo chole chi'e yetó
benne' lo chole? Bi gake', dan' žoptie'
bíxgake' to lo bloj. **40** Lezka', bi gakže
blo to benne' wsedle, ka benne' žsedle'
le', san kate' yeyóz wsedle bennen', na'
gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

41 'Bíz chen' zwo' bébedon' dan' yo'on
yej law lježo', na' bi zlé'elo' da' zen dan'
yo'on yej lawo' le'? **42** 'Bak yi'o lježon':
“Bicha'a, benn latje yeba'jé bédédon'
dan' yo'on yej lawo” na' bi zlé'elo' da'
zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne'
zloé'ezele chawé' kwino'. Zga'ale bebéj
da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž
le'elo' binlo nich gak yeba'jé bédédon'
dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

- 43** Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lázda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lázda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj lázdo'žo.

Chope kan gak chíxwžo len yo'o

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶Lezka' wnná Jesusen': —¿Biz chen' žližle neda', znna: "Xanto", Xanto" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷Wloe'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znna. ⁴⁸Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchinnjen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znna, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžia yi'ten belate ža.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma

(Mt. 8:5-13)

7 Kate' Jesusen' beyóž bcháljlene' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kapernaum. ²Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-

be'. Yo'o yižwé' xkwidén', na' ba žekte gatbe'. ³Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bale benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegkle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwidén' yo'obe' yižwé'. ⁴Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láz'e'gake' góta'yoegkle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵dan' žape' ba la'ne benne' wláž chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za' žintegake' liž bennen', le' bsele'e bałe lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža". ⁷Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte bi' wen žin chian'. ⁸Lezka' neda', zoa benne' znna bi'e neda', na' ležka' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen!"

⁹Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láz'e'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóž'e'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejl'e chia' neda' kan žejl'e benne' ni chia'.

¹⁰Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyo'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

**Jesús žesbane' xkwide' byo
che to no'le wzebe**

¹¹Wdé gok da' ni,zej Jesusen' lo
yež Naín len benne' wsedle chie'
ka', na' benne' zan zjáklene' Le' tzen.
¹²Kate' bžine' žoa'a yežen', ble'ele'
benne' ka'zej noe'e to xkwide'
byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'
be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide'
tlicha' che to no'le wzebe. Benne'
zan, benne' wláz che no'len',
nníta'lengake' le'. ¹³Kate' Xanžon'
ble'ele' no'len', beyache' láže'le' le',
na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴Naz Jesusen' wbige'e ga na',
na' wdane' dan' del bi'do' gaten'.
Wlezgak benne' ka'zej noe'e-be', na'
Jesusen' wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵Naz bi'do' gaten' bebanbe', na'
wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'.
Jesusen' benežjwe'-be' lo na' xna'be'.
¹⁶Kate' blé'egekle benne' ka' da' ni,
bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios,
na' wnnágake':

—Bla' to benne' zaka' ga zoažo ni,
benne' zchalje' lo wláz Dios. Dios
na'kze žezá' láže'e chežo, benne'
chie' ka'.

¹⁷Wzé diža' che yela' wak che
Jesusen', na' béngekle benách ka'
nníta'gake' yógo'te yež gan nbab
Judea, na' yógo'te yež zej žen'
gawze ga na'.

**Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis**

(Mt. 11:2-19)

¹⁸Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen
bzéngekle' le' yógo'te da' ki, da' ka'
žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope

benne' ka', ¹⁹na' bsele'e légake'
gan zoa Jesusen' nich nnábgekle'
Le', na' nnágake': ¿Nako' le' Benne'
Criston', bennen' sela' Dios, o žala'
kwezto' benne' yoble? ²⁰Kate' benne'
ka' bsela' Zwan' bžíngake' gan zoa
Jesusen', góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe' benách ka'
nis bsele'e neto', nich nnablto' Le',
na' nnato': ¿Nako' le' Benne' Criston',
bennen' sela' Dios, o žala' kwezto'
benne' yoble?

²¹La' na'ze žeyón Jesusen' benne'
zan, benne' yižwé' ka', len benne'
yó'ogake' be' xiwe' ka', na' lezka'
benne' zan, benne' lo chole ka',
bsaljwe' yej láwgake'. ²²Bechebe
Jesusen', na' gože' chope benne' ka'
bsela' Zwan', na' wnné':

—Le chej, chejzénlele Zwan' kan
nak da' blé'ele, na' da' bénlele.
Želé'egekle benne' ka' gókgake'
lo chole. Žeza'gak benne' ka' bi
gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka'
wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngekle
benne' ka' bkwéžjwgake'. Bebangak
benne' gat ka'. Benne' yache' ka'
žéngekle' diža' chawen'. ²³Ba nez
zen gaken che bennen' bi gak chope
láže'e, na' gónlene' neda' tzen lá'kze
bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴Kate' benne' ka' bsela' Zwan'
bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen'
zzejmí'ile' benne' ka' kan nak che
Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwíale lo latje
dachen? ¿Bejwíale to benne' nake'
ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵¿Nožkze
benne' bejwíale? ¿Bejwíale to
benne' nakwe' laže' da' zákale'en?
Nnékzelele benne' ka'zej nakwe'
laže' da' zákale'en, na' de yela'
wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak

benne' wnná bia' ka'. ²⁶ ¿Nozke
benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne'
žchalje' lo wláz Dios? O', žapa'
le'e. Žwan' nakže' blo ka to benne'
žchalje' lo wláz Dios. ²⁷ Nak Žwan'
bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak
chie' da' znnan:

Bwia nga, žsel'a benne' wbás
chia'.

Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e
nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: ganzej nnita'
benách ka', cha' zoa no benne'
žchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo
ka Žwan', bennen' bezóe' benách ka'
nis, san no benne' nakže' nexjw gan
znna bia' Dios, bennen' nakže' blo
ka Žwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne'
wechizjw ka', béngekle' da' bchajl
Žwan', gókbe'gekle' da' naken
chawe' law Dios, na' bezóagake' nis
lo na' Žwan', ³⁰ san benne' yodo'
fariseo ka' len benne' yodo' wsedle
ka', benne' ka' nzi' lo nágake' da'
bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis
lo na' Žwan', na' ki goken, belka'ne'
ka'ze da' chawe' da' gónele Dios
gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kanzej
nak benne' ka' nníta'gake' ža
ni zoažo na'a? ¿Nakxkze jez
nake'? ³² Zej nake' ka xkwide' ka'
želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na'
želbézeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe':
“Zkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le.
Žol nyáche'to', na' bi zbrézele.” ³³ Ki
nakle dan' bla' Žwan', bennen' bezóe'
benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil,
na' bi we'je' xis uba, na' wnnele chie',
na' wnnale: “Da' xiwe' žónlenen
le' tzen.” ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne'

Golje' Benách, na' že'j žawa', znnele
chia': “Bennen' nake' benne' wawle'e,
na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne'
wechizjw ka' len yezika' benne' dola'
ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia'
benne' ka' zej nape' yela' žejní'il che
Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesúš lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže'
Jesusen' nich gáwlene' le' tzen.
Wy'o Jesusen' liž bennen', na'
wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to
no'le le'e lo yežen', na' katen' benle'
že'j žaw Jesusen' liž benne' yodo'
fariseon', naž ble'e ga na', noe'e
to béga'do' da' naken yej zaka', na'
yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine'
zaka' xkóžele' Jesusen', wži'e xni'e
Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise'
ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezíe'
ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e,
na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate'
benne' yodo' fariseon', bennen'
bliže' Jesusen', ble'ele' da' ni, wzá'
laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne'
ni benne' žchalje' lo wláz Dios,
gákbe'ele' da' nak no'le ni zgane' Le',
na' da' žone', dan' nake' no'le le'e.”
⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon',
na' wnné':

—Smon, de to da' žénela' yapa' le'.

Bež'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzó to benne' wnni'a, na'
wnnítalak chope benne' zej nbage'e
mežw chie'. To bennen' nbage'e
chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen'
nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'.
⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich
chízjwgake' dan' zej nbage'e chie',

che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ɁNozle benne' chope' ki ſí'ižele' bennen' benít lawe' chégake'?

43 Bež'i Smon na', na' wnné': —Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze znno'.

44 Naž beyéchj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—¿Zle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbež'e', na' bezí'e ni'a len yicha' yichje'. 45 Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znope'e ni'a. 46 Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix' ni'a. 47 Che len žapa' le', dola' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nží'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' látedo'ze, látedo'ze nží'ile' Dioš.

48 Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dola' wbago'o ba benít lawa' chio'.

49 Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žawgake' wzó låwgake' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nožkze benne' ni, ženít lawe' dola'?

50 Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

No'le ka' žákłengake' Jesús
len benne' wsedle chie' ka'

8 Wdé gokgak da' ki, wdé
Jesusen' gan zej že' yež zan,

yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan znna bia' Dios, na' benne' chežinnote benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le' tzen.

2 Lezka' bale no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yo'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. 3 Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' znna bi'e, zoe' ládjwgake', na' lezka' zoalén Susana légake'. No'le ki želsí'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsedle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéžjwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to
benne' žaz ža'ne'
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Lezka' benne' zan bžójgake'
lo yež ka', na' bžíngake' gan zoa
Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe',
Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

5 —Bžoj to benne' žaz ža'ne'
zjeze' bínbedo' ka'. Kate' ne zjeze',
béxjwgak bale bínbedo' ka' gan nak
nez las, na' wdegak benách ka' ga
na', na' bléjgaken'. Lezka' bžingak
byínnedo' ka', na' bdáwgakban'.

6 Béxjwgak yebale bínbedo' ka' lo
yo gan že' yej. Kate' bla'gak bínbedo'
ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'.

7 Béxjwgak yebale bínbedo' ka' gan
bela'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole
lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba
yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka'
kate' blá'gaken, na' bžia yí'gaken
yagdo' ka'. 8 Béxjwgak yebale
bínbedo' ka' gan nak lo yo beb.
Katen' ba bgólgaken, bnéžjwgaken.

To ton bnežjwn yetó gaywá'
bínnedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóz wnné' ki,
zižje wnnié':

—No benne' zoa nage', na' ženle',
žala' wzé nage'.

Znna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹Naž benne' wsedle ka' che
Jesusen' wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache'
kan znna bi'e Le', san yezika'
benách ki, zchájljena' légake' da'
žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi
lé'egekle', na' kate' yéngakle', bi
chejn'i'igekle'.

Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka'
leba': Bínnedo' ka' zej naken xtiža'
Dios. ¹²Bínnedo' ka' békjwgaken
lo nez las zloé'egeklen kan žak
chegak benne' ka' želenle' dižan',
na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n
dižan' da' wyónon lo yichj lázdo'gak
benne' ka', nich bi chejlé'gaken',
na' nich bi yelágake'. ¹³Bínnedo'
ka' békjwgaken lo yo gan že' yej
zloé'egeklen kan žak chegak benne'
ka' želenle' dižan', na' len yela'
žebél želzi'en, san zej nake' ka
bínnedo' ka' bi békaken lwen. To
chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža'
lázdogake' da' žak chégake', na'
la' žsántegake' dižan'. ¹⁴Bínnedo'
ka' békjwgaken gan bela'gak lba

yeche' ka' zloé'egeklen kan žak
chegak benne' ka' želenle' dižan',
na' kate' ba béngeklen', na' da' ka'
žákgaken chégake' yežlyó nga
žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej
naken yela' wnni'a chen, na' da'
ka' zdan láže'gake' da' žákgaken
ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo
yichj lázdo'gake'. ¹⁵Bínnedo' ka'
békjwgaken gan nak lo yo beb
zloé'egeklen kan žak chegak benne'
ka' dot láže'gake' žéngakle' dižan',
na' zgo'o chóchgaken' lo yichj
lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen
laže' chégake' žóngake' kan znna
dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate'
to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak,
na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san
zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín'
benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷La' law
yógo'te da' ngache', na' gak bian', na'
žoj lawle yógo'te da' žaken ži zize.

¹⁸'Che len, le wzé nag, dan' gata'
yelate' che benne' zzoa choche' da'
ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že'
xtiža' Dios, san benne' bi zzoa
choche' da' ženle' lo yichj lázda'we',
na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Naž bžin xna' Jesusen' tzen
len benne' biche'e ka', gan zoe',
san bi gok žíngake' lawe' Le' dan'
zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰To
benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen',
na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka'
nnita'gake' lí'ale, na' ženegekle'
wchál'lengake' Le'.

²¹Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Benne' ki, benne' želyenle'
xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan
zej nake' ka xna'kza', na' benne'
bíche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²²To že wžén Jesusen' to lo barkw
tzen len benne' wsedle chie' ka', na'
Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a nisdo' nga.

Naž la' zjaktie'. ²³Kate' ne želdié'
lo nisdon', ztas Jesusen'. Naž wzó
law žak to be' wale lo nisdon', na'
ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de
zož chégake'. ²⁴Naž wbíga'gake' gan
de Jesusen', na' besbángake' Le', na'
wnnágake':

—iBenne' wsedle! iBenne' wsedle!
Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben'
žaken, na' nisen' da' zgo'nен, na'
wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži
nisdon'. ²⁵Naž Jesusen' gože' benne'
wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Bi na' chejle'le che Dios?

Bžébegake' légake', na'
bebángekle'. Gož ljéžgake' toe'
yetóe':

—¿Nožkze benne' ni? Zdile' be'
dan' žaken, na' nisdo', na' žóngaken
dan' znne'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶Naž bžin Jesusen' tzen len
benne' wsedle chie' ka', gan nbab

yež Gadara, da' žen' yechela'ale
nisdo' gan nbab Galilea. ²⁷Kate'
Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan
nak lo yon', bedjhág to benne'
yežen' Le'. Ba gok schale'e yoe'e be'
xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž
zzoe' lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan
zkáche'gake' benne' gat ka'. ²⁸Kate'
bennen' yoe'e be' xiwe' ble'ele'
Jesusen', wnníe' zižje. Bzoa zibe'
law Jesusen', na' wnné':

—¿Biz nbaga'a chio', Jesús, Zi'n
Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi
wsaka' zi'o neda'.

²⁹Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože'
be' xiwen' yežojeñ lo bennen'. Zan
chi'i be' xiwen' ba bchix blol'-le'en
bennen'. Benne' ka' che yežen'
bchégake' le' do ya, na' bzóagake'
bayw ya ni'a ne'e, san bchoge' do
ya ka', na' be' xiwen' da' yoe'e bchen'
le' lo latje dach. ³⁰Naž Jesusen'
wnnable' be' xiwen', na' wnné':

—¿Bi lió'?

Be' xiwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xiwe' zan.

³¹Naž be' xiwe' ka' góta'yoegeklen
Jesusen' bi sele'e légaken latje
chol' chegak benne' gat ka'!

³²Lezka' wzóa to kwe' koch zan
ga na', želdaba' žáwgakba' law
ya'adon', na' be' xiwe' ka' belnnáb
nyachen' Jesusen' we'e légaken
latje chejzó'ogaken lo koch zan
ka'. Jesusen' bi'e légaken latje.

³³Bežožgak be' xiwe' ka' lo bennen',
na' bežó'ogaken lo koch zan ka', na'
jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej
zen. Bejbíxjgakba' lo nisdo', gan
belyepba' nis.

³⁴Kate' benne' ka' žape
chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan

gok chégakba', bžébegake', na' bebángekle'. Bezónnjgake' ga na', zeyjgake' lážgake', na' bejzéngekle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'.

³⁵Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwágake' dan' goken.

Katen' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' xiwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'. ³⁶Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' lágake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be' xiwe' ka'. ³⁷Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláž che yež ka'zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegakle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki béngake' dan' zžébegake'. Bebén Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'. ³⁸Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹—Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláž chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebegekle' ni'a chie' Le' dan' želbeze' yógo'tegake' Le'. ⁴¹Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngekle benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law

Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'. ⁴²Ki bene' dan' zoa to xkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tlícha'kze chie', na'zejbe' ka chežinno yiz. Kate' nezej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchígake' Le'.

⁴³Zej to no'le laduw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zzáka'lí'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi gok yeyone' le'. ⁴⁴Wbige'e zaka' xkožel Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Noz benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, zej nnita' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžíga'gake' Le', na' znno': “¿Noz benne' wdane' neda'?”

⁴⁶Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yela' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yela' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'. ⁴⁸Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹Kate' ne znna Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsedle.

⁵⁰Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olen' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'.
⁵²Želbeže benne' ka' nnítá'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwézele. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³Ben dítjgekle' Le' dan' nnézgakle' ba natbe'. ⁵⁴Naž Jesusen' bexwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵Naž be' nakkzb'eyo' on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnézjwgake' da' gawbe'. ⁵⁶Bebángakle xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngekle' nitó benne' kan goken.

Jesús žsele'e benne' wsedle chie' ka'
nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná bia', nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'.
²Bsel'e' légake' nich chejzéngekle' benách ka' kan znnna bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'.
³Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle

chope laže'. ⁴Bíte'ze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'. ⁵Gáte'ze gan bi gápegač benách ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bixte da' danelable, dan' wloe'elen légake' yež nbage'e zia.

⁶Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nnítá'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷Benle Herodes, bennen' znnna bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

⁸Yebale' znnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebale' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

⁹Herodes na' wnné':

—Zwan' bchoga' yene'. ?Nožkze bennen', ženla' da' zan ki da' žone'? Herodes na' žak láže'lil'e le'ele' Jesusen'.

Zwaw Jesúš gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰Kate' bežingak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsel'e' chejségake' xtiže'e, na' bzéngekle' Le' yógo'te da' bengake'. Naž Jesusen' bchi'le' légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Betsaida. ¹¹Kate' wnnézgakle benách ka' da' ni,

wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan znnna bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

¹²Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' ganzej ſe' yeždo' ka', na' ganzej ſe' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

¹³Naž Jesusen' gože' légake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ¿Chejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

¹⁴Zej nnita' ka gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

¹⁵Ki béngake', na' wž'e'gak yógo'te benne' ka'. ¹⁶Naž Jesusen' bexwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zwie' ya'abale, na' gože' Dios: "Žóxkeno!" Naž bzozje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ¹⁷Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljgekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Znna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

¹⁸To že kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zcháljlene' Dios, na' žónlengak benne' wsedle chie' ka' Le' tzen, wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nozen' znnagak benách ka' naka' neda'?

¹⁹Bechébegake', na' wnnágake':

—Bale' znnágake' nako' Zwa,

bennen' bezóe' benách ka' nis.

Yebale' znnágake' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, na' yebale' znnágake' nako' to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios že ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

²⁰Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Cheze le'e, ¿nozkze znnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

Znna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹Naž Jesusen' besnisle' légake', na' bchi'le' légake' bi wzéngekle' nitó benne' No nake' Le'. ²²Naž gože' légake':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benáčh, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

²³Lezka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónlena' neda' tzen, žon byenen wzóe' chela'ale da' naken chie', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁴No benne' ži'e wnné yoe che yela' nban chie', wniten', san benne' wnité' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁵Bi be da' chawe' gata'

che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. ²⁶No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' xtiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benáč, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' len yela' baní' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. ²⁷Da' li žapa' le'e, zej mnita' bałe benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' l'égekle' ža yedjnnábia' Dios.

Zcha' kan znnna' law Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸Kate' ba wdegak xono' ža wdé bchajl Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Žwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ²⁹Kate' ne zcháljlene' Dios, bža' kan znnna' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken zíla'do'ze, na' wyepen yes baní'. ³⁰Naž bla' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zcháljlengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnnítalengake' ža ni'te. ³¹Žoptie' belyepe' yes baní', na' zcháljlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yežé'e yežlyó nga. ³²La'kze znnale'en tas Bedon', len benne' ka' nnítalengake' le', na' ben byéngake' l'égekle' yela' baní' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nnítalengake' Le'. ³³Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le':

—Benne' wsedle, gak chawe' gañžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' znnna'.

³⁴Kate' ne zchajle' da' ni, la' wže' te to bejw ga na', dan' bkachen' légake',

na' bžébegake' dan' nnítalengake' lo bejwn'. ³⁵Naž benle chi'i benne' zchajle' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ilala' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶Kate' beyóž benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsedle chie' ka' wnnítalengake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷Kate' za' ža'ní' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nnítalengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zedjhággake' Jesusen'. ³⁸To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tlícha'tekze bi' chia'. ³⁹Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix zlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰Góta'yoela' benne' wsedle chio' ka' yebéjgaken', san bi gókgake'.

⁴¹Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žeje'le' chia', na' nyal yichjle. Gáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwái' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴²Kate' ne za'be' zbiga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blol-le'en lebe'. Jesusen' bdile' be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'be' lo na' xabe'.

⁴³Bebángekle yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

**Jesús znne' da' yoble kan za' gótgake'
Le'**

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebángekle yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsedle chie' ka',
44na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

45Bi bejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejní'igeklen', san bi bežoggékle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46Naž wzó lawgak benne' wsedle ka' che Jesusen' zdil díža'gake'. Želnnable ljéžgake' toe' yetó'e' nole' gake' benne' blo. **47**Žákbe'ele Jesusen' da' zza' láž'e'gake', na' wdele to xkwíde'do', na' bzoe'-be' kwite'.
48Naž gože' légake':

—No benne' gape' to xkwíde'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xá, Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ládjwle, na' nakže' gaxjw láže', benne' ni nake' blo.

**No benne' bi žži'e chežo, žáklene'
žo'o**

(Mr. 9:38-40)

49Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' zkónle' žin lo' žebeje' be' xiwe' ka', na' bžonto' biž gonen' dan' bi žónlene' žo'o tzen.

50Jesusen' gože' le':
—Bi wžonle gonen', dan' no benne' bi žži'e chežo, žáklene' žo'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

51Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén.

52Bsele'e benne' wbás chie' ka' nich chjake' zgá'alegake' ka Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejtíljgake' gan ga'ne' dot yele. **53**Benne' ka' che yežen' bi wdápégake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. **54**Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', blé'egekle' da' ni, góžgake' Le':

—Xan, čnnablto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžía yin' légake', gonto' kan ben Lías?

55Byechj Jesusen', na' bdile' légake', na' wnné':

—Bi nnézlele biz be' yo'ole.

56Neda', Benne' Golje' Benách, bla'nga, kege nich wžía yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' légake'.

Naž jake' yež yoble.

**Benne' ka', benne' žénegekle'
chjénlengake' Jesús tzen**
(Mt. 8:19-22)

57Kate' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lena' Le' gáte'zeze gan chejo'.

58Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byínnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách,

bi de chia' gan gata'a nich yezí'
laž'a'a.

59 Naž Jesesen' gože' benne' yoble,
na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a zga'ale
liž'a', kate' wkáche'ž'a' xa'.

60 Jesesen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake'
wkáche'gake' benne' gat ka' chégake',
san le', wyéj, bejzenle benách kan
znna bia' Dios.

61 Naž bžin yetó benne', na' gože'
Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lena' Le', san
benn latje cha'a zga'ale nich
chejzela' diž'a' ljež'a' ka'.

62 Jesesen' gože' le':

—No benne' že' laž'e da' de yežlyó
nga, nake' ka to benne' zga'ne' beže,
na' zwie' xkóže'le'. Cha' no benne'
žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da'
znna bia' Dios.

Jesús žsele'e chonnalj chi
benne' nich chejségake' xtiže'e

10 Wdé gok da' ki, Xanžon'
wžíe' yechonnalj chi benne'
wsedle chie' ka', na' bsele'e chope
wéjgake' nich chjake' zgá'alegake' ka
Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka',
gan za' tie' Le'. **2** Gože' lágake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken
ka to yežlyó zen gan žon byenen
lapa', san babze benne' wen žin chia'
nnít'a'gake'. Che len, le gáta'yoele
Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón',
sele'e benne' wen žin ka' gan nak
yežlyó chien'. **3** Le chej na'a. Le
wia, neda' žsel'a le'e, na' nakle ka
zila' ka' zjakba' ládjwgak beko' yixe'
snia ka'. **4** Bi wa'le bzod mežw, na'

kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó
kwe' zélele, na' bi želele lo nez nich
wcháljenle benách ka'. **5** Gáte'teze
yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale:

“Da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo
gaken chegak benách nnít'a'gake'
yo'o ni.” **6** Cha' zoa no benne' ga
na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n
chawe' yichj lázdo'žo da' nnablen
gá'nlenen le', san cha' bi zoa no
benne' ki ga na', da' zka'n chawen'
da' nnablen gá'nlenen le'e. **7** Le ga'n
lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw
bi da' gónnagake' le'e, dan' žélkzele
benne' wen žin da' gawe'. Bi tele
to to yo'o. **8** Gáte'teze yež gan žinle,
gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j
le gaw bíte'teze da' gónnagake' le'e.

9 Le yejón benne' yižwé' ka', benne'
nnít'a'gake' lo yežen', na' le ye'-gake':
“Ba bla' da' znna bia' Dios gan zoale.”

10 Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi
gápegake' le'e ba la'ne, le yežoj ga
na', na' le chejzé lo nez che yežen',
na' nnale: **11** “Bixte yo che lažle, da'
dan' labto' zchinntjón', na' naken
da' zloe'elen nbága'le zia, san žala'
nnézlele da' ni. Ba bla' da' znna
bia' Dios ga zoale ni.” **12** Neda' žapa'
le'e, kate' žin ža chog Dios chegak
benách ka', sáka'žegak benách ka'
che yežen' ka sáka'gak benách ka'
wnnít'a'gake' lo yež Sodoma, yežen'
bchinj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát
laž'e'gake'
(Mt. 11:20-24)

13 Lezka' wnná Jesesen':
—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e,
benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e
gaken chele le'e, benách yež
Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro,

na' lo yež Sidón yela' wak zen ka'
 ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža
 ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka',
 na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na'
 kó'ogake' de yichjgake', da' wloe'elen
 ba beyát láže'gake'. ¹⁴Che len, kate'
 žin ža chog Dios chegak benách
 ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne'
 yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón
 ka'. ¹⁵Le'e, benách ka' zoale lo yež
 Kapernaum. Gok chele kan wyeple
 gan cho'ogak benách ka' ya'abá che
 Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje
 chol chegak benne' gat ka'.

¹⁶Naž Jesusen' gože' benne'
 wsedle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e,
lezka' zze nage' chia' neda', na'
 bennen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka'
zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen'
zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne'
 ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷Kate' chonnalj chi benne' ka'
 bsela' Jesusen' nich chejzéngekle'
 benách diža' chawen' bežíngake'
 gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan
 zmnato' kate' zkonalto' žin lo'.

¹⁸Jesusen' gože' légake':

—Neda' ble'ela' da' xiwe', na'
 wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzió',
 dan' žazen lo yo. ¹⁹Le wia nga, neda'
 bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich
 gak góxwle bele snia ka', na' goxjní'
 ka', len na'le, na' bi be gaken chele,
 na' nich wchinnle yela' wnná bia'
 che da' xiwe', dan' bi zle'elen žo'o
 chawe'. ²⁰Na'a, le yebél, kégeze dan'
 žongak be' xiwe' ka' kan znnale, san
 dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹La' na'ze bebél Jesusen', zoalen

Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan
 ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona'
 dan' bkacho'o da' ki lawgak benne'
 ka' žákgake' da' zenle'e, na' lawgak
 benne' sina' ka', san bloe'elo' xkwide'
 ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe,
 dan' ki žaz lažo'o Le'.

²²Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi
 zoa no benne' nnezle' no benne'
 nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios
 nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle'
 no benne' nake' Xažo Dios, san
 toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka'
 nnézgekle benne' ka' žénela' neda',
Zi'ne', wloe'ela' légake' Xa'.

²³Naž Jesusen' bwie' benne'
 wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne'
 ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴dan'
 žapa' le'e: benne' zan, benne' ka'
 bcháljgake' lo wláz Dios len benne'
 wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle'
 da' zlé'elele le'e san bi blé'egeklen'.
 Gónegekle' yéngake' da' žénlele le'e,
 san bi béngeklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵Naž la' wzó ža'te to benne' yodo'
 wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen',
 wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbize žala' gona'
 nich gata' yela' nban da' zej lí kanne
 chia'?

²⁶Jesusen' gože' le':

—¿Žejni'iilo' da' nyejw le'e yich,
 dan' bchi'le Moisés? ¿Nakx xbab
 žono' le' dan' žolo'?

27 Beží'i bennen', na' wnné':

—Ki znnan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj lazdo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejn'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

28 Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

29 Dan' gónele bennen' yebéj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—¿Noz benne' nake' lježa'?

30 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' békwgak benne' wbán ka' le'. Btinnegake' ze', na' bēngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'. **31** Naž wdé to bxoz lo nezen'. Kate' ble'ele' bennen' žie' we', cheža'ale wdíe'.

32 Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' ble'ele' le', lezka' wdíe' cheža'ale. **33** Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' ble'ele' le', beyache' láže'le' le'.

34 Wbige'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wal lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chie' le'. **35** Yetó že kate' ba ža'ní', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lažjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': “Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a.” **36** Na'a, čnakx xbab žono' le'? ¿Nole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' žia?

37 Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

38 Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'.

39 Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. **40** Martan' wžé' zedle' dan' žónli'e žin. Wbige'e gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Xan, čbi zeyache' láže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gož-be' gáklenbe' neda'.

41 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. **42** Toze da' žon byenen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegá'n.

Kan žala' wcháljlenžo Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 To že na' Jesusen' zcháljlene' Dios. Katen' beyož bcháljlene' Le', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Xan, bsedle neto' wcháljlenzo' Dios, kan ben Žwa, bsedle' benne' ka' žónlengake' le' tzen.

2 Naž Jesusen' gože' lágake':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala' nnale ki:

Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

Žénelto' gak yežlyó nga kan žaz lažo'o Le', kan žaken ya'abá chio'.

3 Benn da' gawto' na'a ža.

⁴ Benít law cheto' dolan' nbága'to'
kan neto' ženít lawto' che no
benne' bi da' žone' cheto'.
Bi go'o latje gon da' xiwe' ga
bága'to' dola',
san beslá neto' lo da' žonen.
⁵ Lezka' Jesusen' gože' légake':
—Cha' zoa no benne' ládjwle,
benne' zoa lježe', na' cha' žin to
benne' liže' gachje yele, naž cheje'
gan zoa lježen', na' wliže' le', na'
nne': "Bicha'a, benngaž neda'
chonne yet xtil, ⁶dan' to benne' ze'e
zi'to' ba bле'e liža', na' bi be de da'
wa'a-ne' gawe!" ⁷¿Yechebe bennen'
yo'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? "Bi
gon lelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na'
bi' chia' ka' ba délengakbe' neda'. Bi
gak chasa' nich bi da' gonna' chio!".
⁸Neda' žapa' le'e: la'kze bi chase'
nich bi da' wnežjwe' chie' dan' nake'
lježe', san chase', na' wnežjwe' chie'
ka da' žiážjele' nich bi gon lelže' le'.
⁹Che len žapa' le'e:
    Le nnab, na' Dios gonne' chele.
    Le chilj, na' žel chele.
    Le wlíž ža yo'o, na' yaljwn chele.
¹⁰No benne' bi da' znnabe', zzi'en,
na' bennen' bi da' žilje', zžel-lén',
na' bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn
chie'.

¹¹'Cha' zoa no benne' ládjwle,
benne' nake' xa zkwide', na' cha'
nnablbe' le' yet xtil, ćwnežjwe'
chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel,
ćwnežjwe'-be' bele? ¹²Cha' nnablbe'
le' to xhit bežjw, ćwnežjwe'-
be' goxjní? ¹³Ki naken, cha' le'e
bi nakle chawé', san nnézlele
wnéžjwle chegak zi'nle ka' da'
naken chawé', wak wxén láže'žele
Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y
chele, nol-le nnáblele Le'.

Znnágake' Jesús žone' žin len yela'
wak che da' xiwe'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe'
da' yo'o to benne', dan' žonen ga
bi žak nnie'. Kate' bežój be' xiwen',
bchalj bennen' bi gok nnie', na'
bebángekle benách ka' wnníta'gake'
ga na'. ¹⁵Bále benne' ka' wnnágake':
—Žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak
che Belzebú da' xiwe', xangak be'
xiwe' ka'.

¹⁶Gónegekle yebałe benne' ka' si'
biá'gake' Jesusen', na' belnnable' Le'
gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá
che Dios. ¹⁷Gókbe'ele Jesusen'
da' žénegekle' góngake', na' gože'
légake':

—Gáte'ze ganzej nnita' benne'
wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak
benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj
chóplegak benách ka' nníta'gake' to
yo'o, yeyóz chégake'. ¹⁸Lezka' žak
che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú.
Cha' žoj chóplegak benne' ka'
yó'gake' lo nan', čnakx gak dia'
yela' wnná bia' chen? čNa'a nnale
žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak
che Belzebú? ¹⁹Cha' neda' žebeja' be'
xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú,
čnozkze benne' žonne' yela' wak
chegak benne' ka' žónlengake' le'e
tzen, nich žebéjgake' be' xiwe' ka'?
Che len, da' žongak benne' ka' nak
bian' nchíxele le'e. ²⁰Cha' neda'
žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak
che Dios, da' li ba bla' da' znnna bia'
Dios gan zoale.

²¹Kate' to benne' wale nzi' lo ne'e
da' zdíl-lene', na' žape chi'e liže', da'
ka' nape' zej nga'nen chawé'. ²²Na'a,
cha' za' yetó benne', bennen' nakže'

wale ka le', wléj wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' žxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

23'Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' žži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóblene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da' Žežinen latje chen
(Mt. 12:43-45)

24Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' Žežoj to be' xiwe' lo benne', zdán gan nbiže, žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi žel chen, naž nnan: "Yeyá'a gan bžoja!" **25**Kate' Žežinen ga na', žejkakan' bennen', nake' ka to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. **26**Naž chejen, na' chejxín' yegáz be' xiwe' ka', da' ka'zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

27Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnné' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gož'o.o.

28Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. **30**Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnnít'a'gake' lo yež Nníibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nnít'a'gake' ža ni zoažo na'a. **31**Kate' Žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nnít'a'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlyón' da' žen' chelá'a gan zde wbíz byo' zag ka'. Da' ben no'len' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zí'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Salomón na'. **32**Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnnít'a'gake' lo yež Nníibe kate' Žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nnít'a'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nníibe ka' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnnít'a'gake' lo yež Nníibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Jonasen'.

Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo

(Mt. 5:15; 6:22-23)

33Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi zgo'en gan ngache', na' bi zdosen'

zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka' želyo'e lo yo'on'. ³⁴Zej nak yej lawžo ka to da' zgo'on baní' lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' yej lawo' bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol. ³⁵Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní' lo yichj lazdo'o bi yeyaken chol. ³⁶Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ní' yi' gan zo'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate' Jesusen' wyo'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' žej' žawé!. ³⁸Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'. ³⁹Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwinle kan žible lawle da' žej žáwlene, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe!. ⁴⁰Le'e bi žejn'ile. ÐBi nnézlele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹Na'a, le wnežjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴²'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka. Žízjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' rod, na' chegak yixe' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen

gonle, na' bi wka'nle yezika' da ka' žonle.

⁴³'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' láglegaken, na' bi žákbe'egéklen'.

⁴⁵Naž beží'i to benne' yodo' wsedle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' znno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶Jesusen' gože' le':
—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdañen' len ni'a na'le.

⁴⁷'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake.

⁴⁸Ki naken, zhoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zxoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

⁴⁹'Che len, lo yela' žejn'íl chie', Dios wnné' ki: "Sel'a'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle bale', na' kwia

láže'le yebałe'." ⁵⁰Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nnít'a'gake' že ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, ⁵¹kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zzéygake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nnít'a'gake' že ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' lágake'.

⁵²'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' l'ézele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-lžo yela' žejn'i'il. Le'e bi žo'ole, na' ūséywle xnezagak benne' ka' zénegekle' chó'ogake' ga na'.

⁵³Kate' beyóž bchaljlen Jesusen' lágake' da' ni, benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó lawgake' želnnable' Le' kan nak da' zan da' žákgaken, ⁵⁴nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yesbágagake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

Žsedle Jesús kan nak yela' zloé'ezele chawé' kwin

12 La' že na'ze bdobgak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wléj ljéžgake'. Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', dan'

naken yela' zloé'ezele chawé' kwin chégake'. ²Bi be de da' žaken že žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. ³Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak chol, yéngakle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljle ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

No Benne' žala' žébežo

(Mt. 10:28-31)

⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zí'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' biž bi gak góngake' chégake'.

⁵Wloe'ela' le'e no benne' žala' žébele. Le žébe Bennen' gak ke'e yela' wnná bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žébe Bennen'.

⁶'Žóte'gake' gayo' byínnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal laže'e nitoba'. ⁷Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Záka'žele le'e ka byínnedo' zan.

Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znnágake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'. ⁹Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰'Yógo'te benne' ka', benne' nnégake' chia' neda', Benne' Golje'

Benách, wak yenít law Dios
chégake', san cha' no benne' nnie'
che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios
che bennen'.

¹¹'Kate' wché'gake' le'e gan nak
lo yo'o gan zdobgak benne' judío
ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na'
lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake'
le'e, na' lawgak benne' wnná bia' ka',
bi kwe' zédlele ni'a che da' gonle, o
da' yecheble, o da' žala' nnale. ¹²La'
ža na'ze wloé'el Dios Be' La'y le'e da'
žala' nnale.

**Yela' wnni'a chežo wak
gonen ga gal láže'žo Dios**

¹³To benne' ladjw benne' zan ka'
gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne'
bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che
da'gota' che xato'.

¹⁴Jesusen' gože' le'e:

—Benne'. ¿Zoa no benne' bzoe'
neda' nich wchi'a laža'a le'e, o
wzozja' da' de chele?

¹⁵Naž Jesusen' gože' benne' ka'
nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle
nich bi tonle yela' gape. Kégeze da'
náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶Naž Jesusen' bcháljlene' légake'
da' bsaka' le'e, na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápeli'e
yela' wnni'a, na' bnéžywle'e yežlyó
chie'. ¹⁷Naž wzá' laže'e, na' wnné':
“¿Nakxkze gona'? Bi nžo'o ga gape
chia' da' žonn yežlyó chia.” ¹⁸Naž
wnné': “Ki gona. Wchinmja' yo'o
ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na'
gona' yo'o zenže ka', gan gape chi'a
da' žata' chia', na' dan' ba de chia'.
¹⁹Naž yapa' kwina': ba nápel'i'a da'
ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz.

Yezí' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.”

²⁰Naž Dios gože' le'e: “Le' bi be
nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, īnože
benne' gak chie' dan' ba btobon?'”

²¹Ki žaken che bennen' ztobe'
chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da'
zej naken ka yela' wnni'a law Dios.

Dios žape chie' benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²²Wdé na' Jesusen' gože' benne'
wsedle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe'
zédlele ni'a che da' ye'j gawle,
dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da'
gákwle. ²³Záka'že yela' nban chele
ka da' žawlen, na' záka'že bela' žen
chele ka laže' da' žákwlen. ²⁴Le
wia kan žak chegak sechj ka'. Bi
žázgakba', na' bi žel-lapba', na' bi jez
nnita' yo'o ka' chégakba' gan gape
chí'igakba' da' žata' chégakba', san
Dios zwawe' légakba'. Bi záka'že le'
e ka byínnedo' ka'? ²⁵¿Noz
benne' ládjwle le'e gak gone' ga
soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že'
zedle' chen? ²⁶Che len, cha' bi gak
gonle da' naken láte'do'ze, ¿biž chen'
že' zédlele ni'a che da' naken da'
zenle'e?

²⁷Le wia kan zgólegak yéjedo'
ka'. Bi žóngaken do laže', na' bi
žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze
góta'le'e yela' wnni'a che Salomón,
bennen' wnná bi'e, lažen' da' gokwe'
bi gokžen xtan ka jez nak yéjedo' ki.
²⁸Cha' Dios žone' xtan yeje yíxe'do'
ka' da' žégaken na'a le'e yíxe', na'
wxé wiž chéygaken lo yíl', ¿bi
gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi
žejle'le che Dios dot láže'le? ²⁹Che
len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na'
bi kwe' zédlele chen. ³⁰Yógo'te da'

ki žilgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiažjele. ³¹Le we' laže' gonle kan znna xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

Yela' wnni'a da' ztobžo ya'abá che Dios

(Mt. 6:19-21)

³²Lezka' wnná Jesusen':

—Bi žébele le'e, nakle zíla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan znna bi'e Le'. ³³Le gote' da' naple, na' le wnežyw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtoble yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj bélédo' chen. ³⁴Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga'na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele. ³⁶Le gak ka benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' xángake', bennen' wyeje' lni che yela' zchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwtegake' nich yeyo'é'e. ³⁷Ba nez žen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwézgake' kate' yela'že xángake'. Da' li žapa' le'e, xángaken' wpá' kwine', na' kweke' légake' gan ye'j gáwgake', na' wsí'ni'e dan' gáwgake'. ³⁸Lákze yelé'e kate' ba žák chol o gachje yele, cha' yedjxake'e légake' nníta'gake' želbeze' le', ba nez žen gaken chegak benne' wen žin ka'. ³⁹Žala' nnézlele da' ni. Chela'

nnezle xan yo'o biž ža žin benne' wbán, gak ban laže'e, na' bi we' latje bennen' wžie' yežw liže', nich bi kwane' da' de liže'. ⁴⁰Che len, le gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, čži'o néto'ze da' ni da' zsaka' lebo', o ži'o yógo'te benách da' ni?

⁴²Xanžon' gože' le', na' wnné':

—čNožken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wláz xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' gala' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnežjwe' légake' da' gáwgake'.

⁴³Ba nez žen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yedjxake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. ⁴⁴Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo'te da' de chie'. ⁴⁵Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so lawe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so lawe' ye'j gawe', na' sožle', ⁴⁶naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios.

⁴⁷'Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' ženele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'.

⁴⁸Cha' to benne' wen žin bi nnezle'

da' žénele xane', na' cha' gone' da'
gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka'
zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen
žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo
ne'e da' zenle'e, da' zenle'e yennáb
xane' lo ne'e, na' bennen' xane' bxeñ
laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže
yennáb xanen' lo ne'e.

Da' nak Jesusen gon choplen benách ka'

(Mt. 10:34-36)

49 Lezka' wnná Jesusen':
—Bla'a neda' nich wzena' yi'
yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen
yin'. **50** Na'a, de to da' žala' saka'a
neda' da' naken ka to da' yezó'a
nis, na' že' zedla' kate' gakžen chia'.
51 ¿Žéklele le'e bla'a neda' nich wzó'a
žize da' žaken yežlyó nga? Žapa'
le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon
chople benách ka' nnítá'gake' yežlyó
nga. **52** Na'a so law gayo' benne' ka',
benne' nnítá'gake' to yo'o gák'gake'
chope la'a. Chonne' tíl-lengake'
chope benne' ka', benne' zej nzi'e
xtiž'a'a, na' chope' ka' tíl-lengake'
chonne' ka'. **53** No benne' zoa kwide'
byo chie' tíl-lene' zi'en', na' kwide'
byon' tíl-lene' xaben'. To no'le zoa
kwide' no'le chie' tíl-lene' zi'en',
na' kwide' no'len' tíl-lene' xna'ben'.
No'len' zoa zoa' ližen' tíl-lene' zoa'
ližen', na' zoa' ližen' tíl-lene' to'
zi'en'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54-56 Lezka' Jesusen' gože' benne'
zan ka' nnítá'gake' ga na', na' wnné':
—Nnézkzele dan' znnágake' benách
ka', znnágake': "Kate' že' bejw kwele
wak yejw. Kate' žechj be' bi gak
yejw." Žakkzen kan znnágake'. Le'e,

benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale
da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele
nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala' yegá'nlenžo chawe' no benne'
žže'e žo'o
(Mt. 5:25-26)

57 Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e
kan nak da' naken chawe'? **58** Cha'
zoa no benne' bi da' yennable' le',
na' zejle nich žinle yolawé', be' laže'
yegá'nleno' bennen' chawe' kate'
ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le'
zia law benne' zchi'a laže'e le'e, na'
bennen' zchi'a laže'e wdíe' le' lo na'
benne' žsejwe' liž ya, na' bennen'
wsejwe' le' liž yan'. **59** Žapa' le', bi
yežojo' ga na' kate' chízjwžo' dot da'
nbago'o che bennen'.

Žon byenen yeyát láže'žo

13 La' ža na'ze bžingak benne'
ka' ga na', na' bzéngekle'
Jesusen' kan ben Pilato. Bete'
bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen
chégake', na' bchagen' len xchengak
bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich
wžíagake' xchéngakba' law Dios.

2 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':
—¿Žéklele le'e wbága'žegak benne'
Galilea ka' dola' ka yezika' benne'
Galilea ka', dan' belzake'e ki? **3** Žapa'
le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le,
lezka' kwia yi'le yógo'tele. **4** Lezka'
goken chegak chino' chonne benne'
ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da'
nzin' Siloé, légake', na' gótgake'.
¿Žéklele le'e belbága'že benne' ka'
zia ka yezika' benne' ka' nnítá'gake'
lo yež Jerusalén? **5** Žapa' le'e: O'o,
na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia
yi'le yógo'tele.

**Žsaka' lebe Jesús che yag
higo dan' bi be wžian**

6Naž bzaka' lebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. **7**Naž gože' benne' žin lo yežlyó chien', na' wnné': “Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ¿Bíz chen' kon lanen yežlyó nga?” **8**Naž bechebe benne' wen žin na', na'
gože' le': “Xan, bka'nen yetó yízzeze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na'
wžá'n bebe. **9**Cha' kwia yag ni, na'
yega'nen wen, san cha' bi be kwian,
naž chogon!”

**Jesús žeyone' to no'le
yižwé' kate' nak ža la'y**

10To ža žedle Jesusen' benách ka' nnít'a'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. **11**Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bizej nnita' benách ka' chawé', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yelí kwine'. **12**Katen' Jesusen' ble'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

13Naž Jesusen' bxoa ne'e le', na'
la' blite kwin no'len', na' bka'n zene'
Dios. **14**Naž bža'a benne' blo che
yo'o gan želyenle' xtiža' Dios. Zže'e
dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak
ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka'
nnít'a'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo
ža ka' yidle nich no benne' yeyone'
le'e, na' kege ža la'y.

15Naž beži'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawé'
kwinle, žbi žeježle bia beže ka' che
chele gan dágakba' kate' nak ža la'y,
na' chjwá'le-ba' we'j nis? **16**No'le ni
nake' za'só Bran, na' chino' chonne
yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'.
¿Bi žala' no benne' yeslé' le' lo nan'
la'kze nak ža la'y?

17Kate' wnná Jesusen' da' ni,
bedoé'egekle yógo'te benne' yodo'
ka' nnít'a'gake' ga na', na' belžé'e
Le', san bebégekle yezika' benách
ka' nnít'a'gake' ga na'. Ki béngake'
dan' blé'egekle' da' zen ka' da' žon
Jesusen'.

**Žsaka' lebe Jesús che bínnedo'
mostasa**

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18Naž wnná Jesusen':

—¿Nakxkze žak zgole da' znnna bia'
Dios, o bize wsaka' lebzón? **19**Žaken
kan žak che to bínnedo' mostasa,
dan' wží' to benne', na' gozen' gan
nak lo yežlyó chie'. Bgole yag
mostasan', na' goken to yag zen, na'
bžingak byínnedo' ka', na' béngakba'
xó'ngakba' lo ni'a nen'.

**Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che
yet xtil**

(Mt. 13:33)

20Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bízkze wsaka' leba' da' znnna bia'
Dios? **21**Naken ka kwa zichj che yet
xtil, dan' wží' to no'le, na' bchixen'
chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole
dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to Ichido'
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žedle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. 23 To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné': —Xan, čbabze benne' ka' yelágake'? Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', 24 na' wnné': —Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to Ichido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gakle'. 25 Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle že yo'on', na' ye'le-ne': “Xan, xan, bsaljw cho'oto.” Naž yeží'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.” 26 Naž so lawle nnale: “We'j bdáwlento' Le', na' bsedlo' gan nak lawe' ya'a cheto'.” 27 Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.” 28 Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan znna bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale. 29 Žingak benne' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbíz, na' zaka' gan ženen, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbíz byo' zag ka', na' kwé'gake' yej gáwgake' gan znna bia' Dios. 30 Naž bale benne' ka' gákgake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na' bale benne' ka', benne'zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

Zbež nyache' Jesúš ni'a chegak benách Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

31 La' že na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le': —iBežój! iBežónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

32 Jesusen' gože' légake': —Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beza', da' znnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyóž gona' žin chia'. 33 Žon byenen yá'lena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žótgake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo wláz Dios.

34 Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žsel'a Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon zkoko', ztobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. 35 Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

Jesúš žeyone' to benne' yoe'e yi

14 Kate' nak že la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e žej žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwíagake' Le'. 2 Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen!. 3 Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka',

benne' ka' źsédgekle' da' bchi'le
Moisés, na' wnné':

—čDe latje yeyonžo no benne'
yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴Légake' wnníta'gake' žize. Naž
Jesusen' bexwe' benne' yižwén', na'
beyone' le', na' la' besélä'tie' le'. ⁵Naž
Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na'
wnné':

—Cha' zoa no benne' ládjwle,
zej nnita' bia beže chie' ka', na'
cha' bíxeba' toba' to lo yežw, čbi
chejleje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶Bi be gok yeži'igake' che dan'
wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷Kate' Jesusen' ble'ele' kan žongak
benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e
latje blo ka' gan že'j žáwgake', naž
bsaka' lebe', na' gože' lágake':

⁸—Kate' no benne' wliže' le' nich
chejo' ga žak lni che yela' zchag
na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže'
to benne' nakže' blo ka le', ⁹naž
bennen' bliže' le' yide' gan zo', na'
yi'e le': “Bnezjw latje kwe' benne' ni
gan ži'o” na' lo yela' žedoe'ele chio'
chejži'o že'lte. ¹⁰Kate' no benne'
wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la'
bennen' bliže' le', na' yi'e le': “Bicha'a,
wdé yelate' kile.” Naž gakžo' le' blo
lawgak benne' ka' želbé'lene' le'
tzen. ¹¹No benne' zka'n zen kwine',
góngake' ga yeyejxwe', san no
benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga
gakže' blo.

¹²Lezka' Jesusen' gože' bennen'
bliže' Le', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o
lnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne'
bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na'
benne' zjo'o li'a chio' ka', benne'

ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala'
gono' dan' lezka' wližgak benne' ka'
le', na' ki gaken, yebi'igake' chio'.

¹³Kate' gono' to yela' waw, bliž
benne' yache' ka', na' benne' ka' zej
nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka'
bi žak sá'gake', na' benne' lo chole
ka'. ¹⁴Naž ba nez žen gaken chio',
dan' bi gak bi da' yebi'igak benne'
ki chio', san yebi'i chio' kate' žin
ža yebangak benne' gat ka', benne'
chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni žen

¹⁵Zoa to benne' že'j žawlene'
Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle'
da' ni, gože' Le':

—Ba nez žen gaken che no benne'
ye'j gawe' gan znnna bia' Dios.

¹⁶Jesusen' gože' le':

—Wzó to benne' bene' to lni
žen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷Kate'
ba wzíni'a yela' waw, bsele'e
benne' wen žin chie' nich chejyežé'
benne' ka' ba bliže', na' wnné': “Le
da, dan' ba de yógo'te.” ¹⁸Wzó law
yógo'tegake' znnábgake' latje bi
chjake'. Benne' nežwn' wnné': “Za'
go'wa' to yežlyó, na' žon byenen
chejwian'. Žáta'yoela' le' si' žen
chaze' chia!” ¹⁹Yetóen' wnné': “Za'
go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na'
cha'a chejwia' cha' žóngakba' žin.
Žáta'yoela' le' si' žen chaze' chia.”

²⁰Yetóen' wnné': “Za' bchag na'a, na'
bi gak yida!” ²¹Kate' beyéj benne'
wen žin na', bejyežé' xane' yógo'te
da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on',
na' gože' benne' wen žin na', na'
wnné': “Wyéj na'atge gan nak lawe'
ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež
nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na'
benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na'

benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'." ²²Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': "Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje." ²³Naž xane' gožo' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nníta'gake' ga na', nich cha'te liža' nga." ²⁴Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'."

**Da' sáka'žo cha' gónlenžo
Benne' Cristo tzen**

²⁵Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' Le' beyechje', na' gožo' légake':

²⁶—Cha' no benne' yénele' gónlenžo neda' tzen, na' cha' bi ži'izèle' neda' ka nži'ile' xa xne'e, na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷No benne' bi gónlenžo neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, čbi kwi'e zga'ale, na' wlabe' gaka'ž mežw žala' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon dítjgekle' le', benne' ka' l'egeklen', ³⁰na' nnágake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonen!." ³¹Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná bia', čbi kwi'e zga'ale, na' gone'

xbab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³²Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to', sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gá'nłengake' chawé' toe' yetóe'. ³³Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

**Zede' da' zniten yela' sna'a chen
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)**

³⁴Lezka' wnná Jesusen': —Nak chawé' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, čnakx gak yeyonžon sna'a? ³⁵Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

**Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila',
bia wnitba'
(Mt. 18:10-14)**

15 Bdöbgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nágake' chie'. ²Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnágake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' dola' ka' ba la'ne, na' že'j žawlene' légake'.

³Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gožo' légake':

⁴—Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' ntitba' toba', čbi wka'ne' bia taplapj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' žilan', bia nntlba', kate' yežélže'.

ba'? ⁵Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶na' kate' yežine' liže', wtobe' ljež' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake: "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba." ⁷Žapa' lee: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' dola', benne' yeyát lažee', ka gata' ni'a chegak tplalj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgakle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóá to no'le nape' chi mežw plat. Cha' ntile to mežw plat na', žbi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le ljež' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake: "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen." ¹⁰Neda' žapa' lee: lezka' yebéle'gakle wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' dola', benne' yeyát lažee'.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóá to benne' wnnítá'gak chope xkwide' byo chie'. ¹²Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio." Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³Wdé na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzí'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴Katen' beyóž bdach dot dan' wzí'be', na' gok wbín

lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'.

¹⁵Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶Gok láže'be' gawbe' yixe' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'.

¹⁷Naž beyát láže'be', na' wnnabe': "Benne' zan nnítá'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga. ¹⁸Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'ne': Xe, benn' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'.

¹⁹Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio."

²⁰Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'ele'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Taríaze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'.

²¹Naž zi'ne' na' gožbe'ne': "Xe, benn' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'." ²²Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': "Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wléj-be' zelbe'.

²³Le chejxí' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni.

²⁴Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba beža'be' na'a." Naž wzó láwgake' žebégekle'.

²⁵'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yixe'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawze ža yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. ²⁶Naž bližbe' to benne' wen žin, benne' zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bizen' žaken.

²⁷ Benne' wen žin na' gože'-be': "Bežín bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e." ²⁸ Naž bž'a'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoel'-be' yeyo'obe'. ²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Nnézkelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wž'i'a che xtiž'o', na' nitó chi'i bi na' gonno' to zíla'do', bia gáwlena' lježa' ka'. ³⁰ Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'." ³¹ Naž xabe' gože'-be', na' wnné': "Zi'na', le' zóalentezo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. ³² Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitolbe', na' ba bela'be'!"

Žsaka' lebe Jesús che to benne'
wen žin bi nake' chawe'

16 Lezka' Jesusen' gože' benne'
ka' žónlengake' Le' tzen, na'
wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa
to benne' wen žin chie', benne' nzi'
lo ne'e da' nape xane'. Bžingak
benne' ka' žesbága'gake' benne' wen
žin na' zia law xane'. Wnnégake'
chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'.

² Naž xan yo'on' bliže' benne' wen
žin chien', na' gože' le': "Bize da'
ni ženla' kan žono'? Bloe'el neda'
da' zej nak bian' žin beno', dan'
biž yegá'n lo no'o da' naken chia'."

³ Naž bezá' laže' benne' wen žin na',
na'wnné': "Nakxkze gona'? Žebéj
xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak
gona' žin yixe', na' yedoe'ela' nnabla'

no benne' bi da' gonnze' chia'. ⁴ Na'a
nnezla' da' gona' nich kate' yebéj
xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak
benne' ka' žin gona' lížgake'." ⁵ Naž
benne' wen žin na' bliže' benne'
ka' zoa da' zábága'gake' che xane',
na' gože' benne' nežw: "Gáka'ze
zbago'o che xana'?" ⁶ Le' wnné': "To
gaywá' že'e ži'a set zbag'a'a." Benne'
wen žin blon' gože' le', na' wnné':
"Ni de yich gan nyela' dan' zbag'o.o.
Wž'é'e, na' bzoj yetó le'e yich da'
nnan chi-yon že'e ži'a zbag'o.o."
⁷ Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné':
"Cheze le', gáka'ze zbag'o?" Le'
wnné': "To gaywá' da'a zoa' stribé."
Naž benne' wen žin na' gože' le', na'
wnné': "Ni de yich gan nyela' dan'
zbag'o.o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan
taplalj da'a zbag'o.o." ⁸ Gokbe'el
xane' bsíne'le benne' wen žin chien',
bennen' bi nake' chawé. Ki naken,
zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo
da' ka' žóngake' la' lágakze', ka jez
nak benne' ka' želdálene' Dios tzen
lo baní' chie'.

⁹ Neda' žapa' le'e: le ga'nlen
benách ka' chawé, wkónlele žin
yela' wnni'a da' den chele yežlyó
nga, nich kate' žin ža wka'nle da' ki,
gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da'
zejlí kanne.

¹⁰ No benne' zkonle' binlo žin to
da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka'
wkonle' binlo žin to da' zen da'
gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle'
binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi'
lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin
to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹ Che
len, cha' bi zkonlele binlo žin yela'
wnni'a da' den chele yežlyó nga,
čnozkze benne' wdíe' lo na'le yela'
wnni'a da' naken li laže'?

¹² Cha' bi

znlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, nozze benne' wde' lo na'le da' žala' gaken chekzle?

¹³'Nito benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yeten', o gape' ba la'ne toen', na' wze' cheale yeten'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežly nga.

¹⁴Bgekle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láze'gake' yela' gape, che len ben ditjgekle' Jesusen.

¹⁵Naz Jesusen' goe' legake':

—Le'e zloezele chawe' kwinle lawgak benach ka', san nnekzele Dios da' yo'o lo yichj lázdole, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láze'gak benach ka'.

Da' bchi'le Moiss, na' da' bchi'le Dios

¹⁶Lezka' wnna Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moiss, na' da' bzojgak benne' ka' bchlgake' lo wlz Dios, na' zejte ža wza Zwa. Naz katen' bla' Zwan', wzo law zze dia' kan gak cho'ogak benach ka' gan znna bia' Dios, na' žon byengak ygo'te benach chogake' ga na'.

¹⁷Lake žaken ki, gake te che ya'aba, na' che yežly nga ka kwia yi' to diza'ze da' nyejwn le'e yich da' znna Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nzag ngake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Lezka' wnna Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' cha' wechag nlene' no'le yoble, gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchag nlene' no'len' bsan benne'

byo chie' le', lezka' gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lasaro

¹⁹Naz bzaka' lebe Jesusen', na' wnne':

—Wza to benne' wnni'a. Žakwe' lae' da' zaka'le'en, na' ta ta žonteze' lni, na' že'j žawgake' da' dzile'e. ²⁰Lezka' wza to benne' yache'do' ga na', benne' lie' Lasaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnejwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'le ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹Žak lae' benne' yache'don' gawe' da' bizjw ka' da' žexjwgaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nnita' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yache'don'. ²²Bzin ža got benne' yache'don', na' wbas che ya'aba ka' belchi'e le' nich chejoalene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkache'gake' le' lo yežw ba. ²³Kate' ne zaka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zito'le, na' zoalen Lasaron' le'. ²⁴Naz wnne' zie, na' wnne': "Xe, Bran, beyache' lae'l neda'. Bsela' Lasaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zaka'li'a lo yi' nga." ²⁵Bran na' goe' le', na' wnne': "Zina', bejsa' lae' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzo' nbano', san Lasaro ni, gok yela' yache' chie', na' na'a, žebel Lasaro nga, na' le' zako'o ga na'. ²⁶Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje lawe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto'

ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yídgake' kile." ²⁷Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': "Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besel'e nich chejzenle' légake' ka nak da' žaken nga, nich bi yídgake' latje ga zzáka'li'a ni." ²⁹Naž Bran na' gože' le', na' wnné': "Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žala' wzé nággake' diža' ka'." ³⁰Bež'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': "Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát láže'gake."

³¹Bran na' gože' le', na' wnné': "Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi chejlé'gake' la'kze no benne' yebane' lo yela' got."

Žala' gon byenžo bi gonžo ga baga' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Jesusen' gože' benne' ka' zónlengake' Le'e tzen, na' wnné':

—Nnítatezgak da' ka' žóngaken ga bág'a'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'.

²Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgala' yene' to yej da' žot, na' chejžo'n kwine' lo nisdo', nich bi gone' ga baga' no benne' chia' doła'.

³Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo'

gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': "Žeyát laža'a" žala' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejležo che Benne' Cristo

⁵Naž benne' wbás ka' che Xanžon' gózgake' Le', na' wnnágake':

—Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to bínnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: "Kwas ga ni, na' bejsóa lo nisdo!" na' gonen kan že'len.

Kan žala' gon no benne' nake' wen žin

⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne beže o zlapo', na' kate' yeyóz gone' xchin xane', čéklele ye' xane' le', na' nne': "Da, wžé' ye'j gawo"?" ⁸O'o. Ki yi'e le': "Bsi'ni'a da' gawa' neda!. Wzóa kwezo' wžío' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawa' le'?" ⁹¿Yi'e benne' ndo'w chie' na': "Žóxkeno" dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žala' nnale: "Nakto' wen žin bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'."

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea.

¹²Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne'zej de'e yižwé' lež zedjchággake' Le', na' bgá'ngake' zí'to'le. ¹³Zižje blížgake' Le', na' wnnágake':

—Jesús, benne' wsedle, beyache' laže'l neto'.

¹⁴Kate' ble'el Jesusen' légake', gože' légake':

—Le chej, chejlo'el kwinle lawgak bxoz ka'.

Kate' ne zjake', beyákgake' chawe'.

¹⁵Naž to benne' ládjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnníe' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶Byechwe', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': "Žóxkeno!"

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyákgake' chawe'? ¿Gaze zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸¿Bi zoa no benne' yedjká'n zene' Dios, san toze benne' zi'to' ni?

¹⁹Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

Kan la' dan' znna bia' Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Jesusen' batze la' dan' znna bia' Dios, Le' bechebe', na' gože' légake':

—Kan la' dan' znna bia' Dios, bi naken to da' le'elelen. ²¹Bi gak no benne' nne': "Blan' nga" o nne': "Bžinen ga na'." Le wia nga. Znna bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²²Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žin že kate' yénelele le'elele že yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi le'elelen. ²³La'gak benne' yégake' le': "Zoe' ga ni" o nnágake': "Zoe' ga na'." Bi chejle ga na', na' bi gónlenle légake' tzen. ²⁴Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin že yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nnítia'gake' že ni zoažo na'a wzóagake' neda' chela'ale. ²⁶Kan gok že na' katen' wzóá Noé, lezka' gaken kate' žin že yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

²⁷Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸Lezka' goken že na' katen' wzóá Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gózgake' yežlyó che chégake', na' béngake' yo'o che chégake'. ²⁹Kate' bžin že na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw bexjw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰Lezka' gaken kate' žin že la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹Kate' žin že na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yixé' bi žala' yeyeje' liže'. ³²Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' zkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wniten', san bennen' wsane' yela'

nban chie' ni'a chia' neda', gape
chi'en'.

³⁴Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha'
z̄tasgak chope benne' tzen, toen'
yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen'
wka'na'-ne'. ³⁵Cha' chope no'le
yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje
chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶Cha'
chope benne' góngake' žin yixe',
toen' yechi'a-ne' latje chia', na'
yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷Kate' béngekle benne' wsedle ka'
che Jesusen' da' ki, wnnábgekle' Le',
na' wnnágake':

—Xan, ćgaz gak da' ki?

Jesusen' gože' lágake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab
ka' ga na'.

To no'le wzebe, na'
benne' wechi'a laže'

18 Naž bzaka' lebe Jesusen',
na' gože' lágake' kan žon
byenen wlížtezz̄o Dios, na' bi gak
chope láže'žo. ²Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a
laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape'
no benne' ba la'ne'. ³La' yež na'ze
wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan
zoa benne' wechi'a lažen', na' wnné':
“Bchi'a laže' che da' žon to benne',
žone' chia' da' zia.” ⁴Scha bi gónele'
bi da' gone' chie', san wdé na' wzá'
laže'e, na' wnné': “La'kze bi zžebe'
Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne',
⁵san dan' záteze no'le wzebe ni, na'
žon lele' neda', che len wchi'a laža'a
da' žaken chie', nich bi yídteze' ga
ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'.”

⁶Naž Xanžon' gože' lágake', na'
wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen'
wechi'a lažen', bennen' bi nake'

chawe'. ⁷čBi wchi'a laže' Dios da'
žak chegak benne' ka' wžekze' chie',
benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot
yele? ĉWžele' gáklene' lágake'?

⁸Žapa' le'e: la' wchi'a láže'tie'
lágake'. Kate' yelá'a neda', Benne'
Golje' Benách, ĉwežel-la' benne' ka'
žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo,
na' benne' wechizjw

⁹Bzaka' lebe Jesusen' kan nak
chegak benne' ka' zloé'ezegekle'
chawe' kwíngake', na' zká'ngake'
ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan
nak lo zchil yodo' nich wlížgake'
Dios. To bennen' nake' benne' yodo'
fariseo, na' yetóen' nake' benne'
zchizjwe' benách ka' lo wláz yež
zi'to'. ¹¹Wzeze benne' yodo' fariseon',
na' ki bliže' Dios, na' wnné': “Dios,
žapa' Le': žóxkeno', dan' bi naka' ka
zej nak yezika' benne' ka', benne'
zej nake' wbán, na' benne' ka' bi jez
nake' chawe', na' benne' ka' zka'n
dítjgake' yela' zchag na'. Lezka' bi
naka' ka benne' wechizjwn'. ¹²Neda'
žona' wbás chope chi'i žak xono' ža
weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe'
che chi kwe' che yógo'te da' žata'
chia.” ¹³Benne' wechizjwn' wzíe'
zí'to'te, na' bi bežogle' wchís lawe'
nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e,
na' wnné': “Dios, beyache' laže'l
neda', benne' dola!”

¹⁴Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne'
wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe'
law Dios, kege ka benne' fariseon'. No
benne' zka'n zen kwine', gon Dios ga
yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže',
gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka'
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen',zej noe' xkwíde'do' ka' chégake' nich xoá na' Jesusen' légakbe'. Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légake'. **16** Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yídgakbe' gan zoa', na' bi wséwjle xnézgakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka'zej nake' ka xkwíde'do' ki gan znna bia' Dios. **17** Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' znna bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan znna bi'e.

To benne' dele'e yela' wnni'a chie'
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Bize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

19 Jesusen' gože' le':

—¿Bíz chen' ži'o neda': “Dot chawe”? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'.

20 Nnézkelo' da' ka' bchi'le Dios le':
Bi gono' dola' da' zka'n ditjen
yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'. Wdape xa xno'o ba la'ne.

21 Bennen' gože' Jesusen', na' wnné': —Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'.

22 Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnežjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

23 Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yela' wnni'a chie'. **24** Kate' blé'el Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' gan znna bia' Dios. **25** Gakže zede cho'o to benne' dele'e yela' wnni'a chie' gan znna bia' Dios, ka te to bia zbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

26 Naž benne' ka' béngekle' da' ni wnnágake':

—¿Nozkze benne' gak yelé', cha'?

27 Jesusen' gože' légake':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'!

28 Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' žónlento' Le' tzen.

29 Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o xa xne'e, o biche' lježe' ka', o zo'le', o zi'ne' ka', dan' že' laže'e nna bia' Dios gáte'teze, **30** si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo na'a, na ža da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

Jesús znne' da' yoble za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Jesusen' bchi'e benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', cheze, na' gože' légake':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nyejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan

žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benáč. ³²Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon dítjgekle' neda', na' wlíž zí'gake' neda', na' wžé'egake' neda' zene'. ³³Chíngake' neda', na' te na' gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

³⁴Bi wyejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnézgekle' bi da' zcháljlene' lágake' chen, dan' naken da' bi na' gak chejní'igekle'.

Jesús zeyone' to benne' Jerikó, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo chole ga na'. Ži'e žoa'a nez, znnable' no benne' bi da' wnežjwe' chie'. ³⁶Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bizen' žaken. ³⁷Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret, zdie' nga.

³⁸Naž benne' lo cholen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Jesús, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

³⁹Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdílegake' benne' lo cholen' nich kwi'e žize, san le' wnnié' zížje, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

⁴⁰Naž wzé Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejliže' benne' lo cholen' nich zine' lawe'. Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le', ⁴¹na' wnné':

—Bize žénelo' gona' chio?

Benne' lo cholen' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴²Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawa'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

⁴³La' belé'etele', na' wyéjlene' Jesusen', zka'n zene' Dios. Lezka' yógo'te benáč ka' nnita'gake' ga na' blé'egekle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

Jesús len Sakeo

19 Naž wyoé'e Jesusen' lo yež Jerikó, zdie' lo yežen'. ²Wzóa to benne' lie' Sakeo ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nnita' benne' zan ga na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga na'. ⁵Kate' bžin Jesusen' ga na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le': —Zakeo, bedinne lo yagen', dan' žon byenen chejga'na' ližo' na'a.

⁶Naž la' bedínnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷Kate' benáč ka' nnita'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, wzó láwgake' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' dola'.

⁸Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnežjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle bchižjwa' benáč ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nnita'gake' lo yo'o nga, dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰Bla'a neda', Benne' Golje'

Benách, nich zedjdilja', na' yeslá' benne' ka' jez nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' lágake' to da' bsaka' lebe', dan' za' zíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgakle' za' la' dan' znnna bia' Dios. ¹²Ki wnná Jesusen':

—Wzóá to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yelé'e laže'. ¹³Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnežjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' lágake': “Le chiljen mežw ni kate' yela'za!”. ¹⁴Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egakle' le' chawé', bsel'a'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': “Bi žénelto' nna bia' bennen' neto!”. ¹⁵Naž benne' blon' wzí' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsel'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balze mežw wdíljlenen' to toe'. ¹⁶Kate' bžin benne' nežw ga na', wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka!”. ¹⁷Xanen' gože' le': “Chawé' beno'. Nako' benne' wen žin chawé'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka!”. ¹⁸Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka!”. ¹⁹Xanen' gože' le': “Nna bi'o gayo' yež ka!”. ²⁰Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné': “Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹Ki bena'

dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezí'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo!”. ²²Naž xanen' gože' le': “Nako' benne' wen žin bi nake' chawé'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezí'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza!. ²³Na'a, čibz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?” ²⁴Naž gože' benne' ka' nnítá'gake' ga na', na' wnné': “Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnežjwn che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn!”. ²⁵Naž góžgake' le': “Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw.” ²⁶Naž bechebe xángake', na' wnné': “Žapa' le': no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egakle' neda' chawé', na' bi gónegekla' nna bi'a lágake', le chejxí'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga.”

Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyo'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹Kate' bžíngake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bsel'a' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰na' gože' lágake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na'

kwie'-ba'. Le sež'-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "čBíz chen' žsežle'-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'.

³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake': —čBíz chen' žsežle búrrodon?

³⁴ Bež'igake', na' wnnágake':

—Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e'-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkož'e' búrrodon', bžíagake' Jesusen' xkóž'e'ba' law laže' ka'.

³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžíngake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó láwgake' znnégake' zižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

—iGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! iZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! iGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nnita'gake' ládjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gož'e' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken zižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' ble'elen', wžež'e' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lélélelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawé', kwékgake' to ze'e kwe'j kož'e' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile. ⁴⁴ Wchínnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nnítia'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwíe' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nnítia'gake' gan nak la' li'a yodon'. ⁴⁶ Gože' légake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: "Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios" san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bxoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'. ⁴⁸ Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiž'e' dot láž'e'gake'.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bxoz wnná bia' ka', len

benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžíngake' gan zoe', ²na' góžgake' Le':

—Wnná neto!. ¿Bize yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ¿Noz̄kze benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yež'i, na' nnale. ⁴¿Noz̄ benne' bsele'e Žwa nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios, cha' to benne'?

⁵Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' lágakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Bíz̄ chen' bi wyejle'le chie?”

⁶Cha' yežo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Žwan' bchalje' lo wláz Dios.

⁷Naž beži'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Žwan'.

⁸Naž Jesusen' gože' lágake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónleno' da' ki.

**Benne' wen žin ka', benne' bizej
nake' chawé'**

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nnita'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzó to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha.

¹⁰Kate' bžin ža chíbgake' da' zžia lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyala' chie', san benne' wen žin ka' béngake' le'

zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' béngake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹²Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nnita'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³Naž xan yežlyón' wzá' laže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona'? Sel'a'a zí'nkza', bi' byodon' nži'ilá, gan nnita'gake'. Katen' le'gekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.” ¹⁴San katen' benne' wen žin ka' blé'gekle'-be', bcháljgake' la' lágakze', na' wnnágake': “Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyala' chebe' gaken chežo.” ¹⁵Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' lágake':

—Na'a, ¿nakxkze gon xan yežlyón' chégake'? ¹⁶Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nnita'gake' ga na' béngekle' da' ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷Naž Jesusen' bwie' lágake', na' wnné':

—¿Bize žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Znnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze,

na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸No benne' bixe' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbaga' yej na' le', wzozjen le'.

**Kan nak da' zchízjwgake' lo wláz
benne' Sésar**

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹La' ža na'ze, bxoz wnná bia'
ka' len benne' yodo' wsedle ka',

gónegekle' góxwgake' Jesusen', dan' žákbe'egakle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰Bwíatezgake' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' Lé' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' Lé' lo na' bennen' znna bi'e légake'. ²¹Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' znno' da' li, na' žedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwingak benne' ka', san kan žedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²²Bloé'el neto'. Čžon byenen chížjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma znna bi'e, o bi chížjwton'?

²³Žákbe'ele Jesusen' da' ženegekle' góngake' chie', na' gože' légake':

—čBíz chen' zbejle neda' diža'?

²⁴Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. čNoz benne' da' lawe' le'e da' ni, na' noz benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnejjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Lé' žia lawgak benne' zan ka', na' bebángekle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

Kan gak chegak benne' ka'
yebángake' lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷Naž bla'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake'

bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' znnan: "Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág nálenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' bíche'be', bennen' ba gote!" ²⁹Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' bíche'be'. Xkwide' nežwn' bchag nálenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ³⁰Naž xkwide' bežope bchag nálenbe' no'len', na' lezka' got xkwiden', bi wzóa xkwide' chebe'. ³¹Naž xkwide' beyonne bchag nálenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³²Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ³³Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', čnolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag nágakbe' gážtebe' len no'len'?

³⁴Naž bechebe Jesusen', na' gože' légame':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' znézjwgake' zí'ngake' ka' nich wchág nágakbe'. ³⁵Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'. ³⁶Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebángake' lo yela' got, san gákgake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gákgake' zí'nkze Dios. ³⁷Cha' yebangak benne' gat ka', bloé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake'

Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob.³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbángake', dan' zej nnita' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž bale' benne' yodo' wsedle ka' bechébegake', na' wnnágake': —Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.
⁴⁰ Biž bežoggekle' bi da' nnábgekle' Le'.

¿Noz benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' légake': —¿Biž chen' znnágake': "Benne' Criston' nake' zi'n Dabí"? ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znnan:

Xanžo Dios gože' Xana': "Wžé' kwita' li ža',
⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo', benne' ka' bi zlé'gekle' Le' chawe'."

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Xane'. ¿Nakxkze naken, znnale le'e nake' zi'ne'?

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne' wsedle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakan' laže' tonn, na' ženegekle' wlíž zengak benách ka' légake' gan nak lawe'

ya'a, na' lezka' žaz láže'gake' želbi'e latje blo gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen.⁴⁷ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake' žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon zi'že' légake'.

**Mežw da' bde to no'le yache' law
Dios**
(Mr. 12:41-44)

21 Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie', na' ble'ele' benne' ka' de yela' wnni'a chégake', zgó'ogake' mežw lo kak che yodo'. ² Lezka' ble'ele' to no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope mežw lasdo', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž wnná Jesusen': —Da' li žapa' le'e, da' zenže wlo'o no'le yache' wzebe ni ka da' wlo'ogak yezika' benne' ka', benne' zgó'ogake' mežw lo kaken'.
⁴ Yógo'tegake', ka da' nga'nze chégake', wló'ogake' mežw che yodo', san no'le ni, lo yela' yache' chie', wloé'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesús wchinnjgake' yodo'
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' kan nakan che yodo' na', kan nakan xtando', na' kan zej nakan yej ka' da' zej nakan zenle'e, na' yezika' da' ka' zej nakan xtan. Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Zlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchinnjgak benách ka' yodo' nga.

**Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža
ze lawte ža ka'**

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

**7 Naž wnnábgekle' Jesusen', na'
wnnágake':**

—Benne' wsedle, čbatže gak da'
ki? ČBize gak bian' katen' za' gaken
ki?

8 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle, nich bi
gon laže'l no benne' le'e, dan' la'gak
benne' zan, benne' ka' wzóa lágake'
kan lia' neda'. Nnágake' jez nake'
Benne' Criston', na' nnágake': “Ba
zoažo ža ze lawte ža ka'.” Neda'
žapa' le'e: bi góñlenle légake' tzen.
9 Kate' yénlele žak wdile, na' želží'i
benách ka' chegak benne' yolawe'
ka', bi žébele, dan' žon byenen
gakgak da' ki zga'ale, san bi na' žin
ža ze lawte ža ka'.

10 Lezka' gože' légake':

—Tíle to yež len yetó yež, na'
benách ka' gan zoa to benne' znna
bi'e tíl-lengake' benách ka' gan zoa
yetó benne' znna bi'e. **11 Naž xo'le'e**
law yežlyó nga, na' nize na'ze gak
wbín, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La'
lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken
ga žébegak benách ka', na' da' ka'
gak biá'gaken.

12 'Zga'ale kate' za' gak da' ki,
góxwgak benne' ka' le'e, na' kwia
láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e
gan zdóbgake' nich yéngekle'
xtiža' Dios. Ki góngake' nich wzía
yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž
ya. Wché'gake' le'e lawgak benne'
wnná bia' ka', na' lawgak benne'
blo ka', dan' žónlenle neda' tzen.
13 Ki gaken chele nich gata' latje
wchaljle ka nak chia' neda'. **14 Le**

gon choch láže'le, na' bi kwek
yichjle zga'ale nakx nnale chezle,
15 dan' gonna' neda' chele diža'
da' wži'ile, na' lezka' yela' žejni'il,
nich bi gak benne' ka', benne' bi
lé'gekle' le'e chawé', wzégake' le'e
žize, na' bi gak bi da' nnégake'
che xtíža'le. **16 Naž xakzle ka', na'**
benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle
ka', wdégake' le'e lo na'gak benne'
ka', na' gótgake' bálele. **17 Yógo'te**
benách ka' wzóagake' le'e chela'ale
dan' žónlenle neda' tzen, **18 san bi**
nitl nitó yicha' yichjle. **19 Cha' soale**
choch, gata' yela' nban da' zejlí
kanne chele.

20 'Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo
wdile jez ngo'e le'je yež Jerusalén,
nnézlele ba bžin ža kwia yi' yežen'.
21 Naž benne' ka' nnít'a'gake' gan nbab
Judea žala' wzónnjgake', na' chjake'
lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nnít'a'gake'
lo yežen' žala' žójgake' ga na', na'
benne' ka' mnít'a'gake' wen yixé', bi žala'
yeyéjgake' yežen'. **22 Kate' ža ka' Dios**
wsaka' zi'e benne' ka' nnít'a'gake' yežen',
na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y
kan žala' gaken chégake'. **23 Katen' žin**
ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak
no'le ka' jez noe'e xkwide' le'egake',
na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake'
bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách
ka' nnít'a'gake' ga na', dan' Dios wsaka'
zi'že' benne' ka'. **24 Gatgak benne' zan**
lo wdilen', na' wché'gake' ba'le' yež
njeje' gan žíngake' dot yežlyó nga, na'
benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež
Jerusalén na' nejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yelá'
Cristo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 Lezka' wnná Jesusen':

—Gakgak da' ka' gak biá'gaken lo wbíž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žež láže'gak benách ka', na' žébele'egake', dan' yéngkle' chi'i zižje che nisdo', dan' tale'e nisen'. ²⁶Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gákgaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. ²⁷Naz lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' baní chia'. ²⁸Kate' so law gakgak da' ki, le gon choch kwinle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹Jesusen' gožé' légake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble. ³⁰Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba žzin byo' wbá ka'. ³¹Lézka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjinná bia' Dios yežlyó nga.

³²'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nnítá'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakže yógo'te da' ki. ³³Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiž'a'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan znnan.

³⁴'Le gape chi'i kwinle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj lázdo'le, dan' naken yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, ³⁵na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nnítá'gake' dot yežlyó nga. ³⁶Che len, le soa ban laže', na' le wcháljlenteze Dios, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich

bi yedoé'elele katen' la'le le'e lawá' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsedle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸Yógo'te benách ka' bžíngake' zzile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiž'e.

**Benne' yodo' ka' žon xtiž'a'gake'
nakze gótgake' Jesús**
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2,
10-11; Jn. 11:45-53)

22 Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lñin' nzin' Pasko', ²naž bdobgak bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiž'a'gake' nakze gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gakle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tzen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bsela' Jesusen', ⁴Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bxoz wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakze gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnéžjwgake' le' mežw. ⁶Bchebe laže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

**Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan
got Xanžo**

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25;
Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

⁷Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen'

žála' gótgake' zíla'do' ka', bia ka'
žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸Jesusen'
bsele'e Bedw len Zwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da'
gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹Góžgake' le':

—¿Gaz žénelo' chejkwezton'?

¹⁰Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež
nga, žoj to benne' yedjhage' le'e,
noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga
žíntele yo'o gan choe'e. ¹¹Le ye' xan
yo'on': "Benne' wsedle ži'e le': ¿Gaze
zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne'
wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko'?"
¹²Naž wlo'e'le' le'e to yo'o zen da'
zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsí'ni'a
dan' gawžon ga na'.

¹³Naž jake', na' bejxáka'gake' kan
ba gož Jesusen' légake', na' belsí'ni'e
da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴Kate' gole ža na', wžé' Jesusen'
gan gáwgake', na' wbás chie' ka'
wžé'lengake' Le' tzen. ¹⁵Naž Jesusen'
gože' légake':

—Gok láže'li'a gáwlena' le'e tzen
xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'.
¹⁶Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže
ža gak da' zloé'ezele xche' ni, da'
gaken gan zwnna bia' Dios.

¹⁷Bexw Jesusen' to zíga'do', na' gože'
Dios: "Žóxkeno!" Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen,

¹⁸dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba
kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

¹⁹Naž bexwe' to yet xtil, na' gože'
Dios: "Žóxkeno!" Wdé na' bzozjen',
na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken bela' žen chia' da'
zdian' lo wlazle le'e. Le gon ki nich
chejsá' láže'le neda'.

²⁰Kate' beyóž bdáwgaken', lezka'
bchalje' che zíga'don', na' wnné':

—Zíga'do' ni zloe'len kan nak
diža' kob da' zka'n chawen', na' žen
chia' žon chochen, žen na' laljen
ni'a chele.

²¹'Na'a, bennen' wdíe' neda' lo
na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda'
tzen. ²²Da' li cha'a gan gótgake'
neda', Benne' Golje' Benách, na' gak
chia' kan nyejw le'e yich la'y kan
žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e
gaken che bennen' wdíe' neda'.

²³Naž wzó láwgake' znnábgekle'
Le' to weje to weje', na' wnnágake':
—¿Nolton'?

Znnábake' nólgame' gake' benne' blo

²⁴Naž wnnábake' la' légakze'
nólgame' gake' benne' blo. ²⁵Jesusen'
gože' légake':

—Benne' ka' zwnna biá'gake' yežlyó
nga znnágake' žon cháwe'gake'
benách ka', san zkóngekle' žin
yela' wnná bia' chégake' nich gak
chégakkze' da' chawe', ²⁶san le'e bi
žala' gonle ki. No benne' nake' blo
ládjwle le'e žala' gake' ka to benne'
nakže' gaxjw, na' bennen' zwnna bi'e
žala' gake' ka benne' ndo'w chegak
lježe' ka'. ²⁷¿Nož benne' nakže' blo,
bennen' že'j žawe', o bennen' zžie'
yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe'
nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to
benne' zžie' yela' waw.

²⁸'Le'e wzóalenkzele neda' katen'
gokgak da' ka' chia', da' ka' wzí'
biá'gaken neda'. ²⁹Che len wdía' lo
na'le to gan nna bia'le, kan ben
Xa', bdie' lo na'a gan nna bi'a neda'.

³⁰Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j
gáwlénle neda' tzen gan nna bi'a,
na' kwe'le latje chekzle gan wchi'a
láže'le chežinno kwe' benne' ka' zej
nake' za'só Israel.

Znna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchíx lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' stribé, **32** san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyóž yedó yela' žejl'é' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

33 Bedor' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sálená' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gátlentia' Le'.

34 Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' nno' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

35 Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Kate' bsel'a'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, čbiže byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjetlo'.

36 Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žala' we'en, na' lezka' žala' gon no benne' de bzod mežw chie', na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxoa yene', na' ga'we' to ya ntoche'. **37** Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' znnan: "Béngake' chie' kan žóngake' chegak benne' wen da' zinnj ka'."

Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

38 Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'. Le' gože' légake':
—Ná'teze.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wsedle chie' ka' bénlengake' Le' tzen. **40** Katen' bžíngake' ga na', Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

41 Naž Jesusen' wzé'e gan nnítá'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to yej da' žsežon, gan bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. **42** Wnné':

—Xe, cha' žénelo', blkwas len neda' dan' žala' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

43 Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. **44** Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže' bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' žžonten lo yo.

45 Kate' beyóž bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjxake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'. **46** Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Ztasle? Le chas, na' le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžíntegak benne' zan ga na', na'

Judas žónlene' lágake' tzen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wsedle ka' che Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'.
48 Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, ćzchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

49 Kate' benne' ka' nnítalengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, čwyíngakto'-ne' ya ntoche'?

50 To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bxoz blo. Bžixe' nage' li ža.

51 Jesusen' wnné':

—Ná teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' beyonen'. **52** Naž gože' bxoz wnná bia' ka', na' benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—ćZa'le, na' nwale ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'?
53 Tža tža wzóalenkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Naž benne' ka' békxwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bxoz blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zí'to'le. **55** Kate' ni'a na' bxoz blon' ba bzéngake' yi' la' lí'ale liž bxoz blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' lágake' tzen. **56** Kate' to xkwide' no'le wen žin ble'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

57 Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

58 Yextido' yetó benne' ble'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

59 Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen, dan' nake' benne' Galilea.

60 Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biž chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'. **61** Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'. Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan gože' le':

“Zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' yeži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.” **62** Naž Bedon' bežoje' na'le, na' wžéžtekze' gže'te.

Žon dítjgekle' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Benne' ka', benne' wzéngake' Jesusen', ben dítjgekle' Le', na' bdíngake' Le'. **64** Naž bséjwgake' law Jesusen', na' belgape'e lawe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a. ćNoz bennen' wdape'e Le'?

65 Da' zan da' wnnégake' chie', na' belsaka' zi'e Le'.

Zžin Jesús lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Kate' za' ža'ní' ža na', bdobgak benne' gole ka' len bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnábgekle' Le', **67** na' wnnágake':

—Wnná neto'. ¿Nako' le' Benne'
Criston'?

Jesusen' gože' légake':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne'
Criston', bi chejle'le chia', ⁶⁸na' cha'
bi da' nnabla' le'e, bi be yeži'ile, na'
bi wsanle neda'. ⁶⁹Na'a so lawa'
neda', Benne' Golje' Benách, kwi'a
kwit li ža che Dios, Bennen' nape'
dot yela' wnná bia'.

⁷⁰Wnnábgekle' Le' yógo'tegake', na'
wnnágake':

—¿Nakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légake':

—Da' likze znnale.

⁷¹Naž wnnágake':

—¿Nozže žiáželžo benne' wloe'ele'
zia da' nbage'e Le'? La' žo'oze ba
benlžo wnníe' che Dios.

Zžin Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 Naž belzó ža' yógo'te
benne' zan ka', na' belchi'e
Jesusen' law Pilato. ²Naž wzó
lágake' žesbága'gake' Le' zia, na'
wnnágake':

—Benne' ni, blé'elto' da' zia da'
žone'. Žone' ga zži'igak benách wláz
cheto' ka' chegak benne' yolawe'
ka', na' žsejwe' xnezgak benne' ka'
žízjwgake' da' zchizjw benne' Sésar,
na' znné' lekze' nake' Benne' Criston',
benne' žala' nna bi'e.

³Naž Pilaton' wnnable' Jesusen',
na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne'
judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze znnno'.

⁴Naž Pilaton' gože' bxoz wnná bia'
ka', len benne' ka' nnítá'gake' ga na',
na' wnné':

—Bi be zžel-la' da' zia da' nbaga'
benne' ni.

⁵Naž ben chóchgake' xtíža'gake',
na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka'
žo'osbé, na' zsedle' benách ka' do
žente gan nbab Judea. Wzó lawe'
bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka'
žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶Kate' benle Pilato da' ni,
zcháljgake' che gan nbab Galilea,
wnnable' légake' cha' nbab Jesusen'
Galilea. ⁷Katen' wnnezle' nbab
Jesusen' gan znnna bia' Herodes,
bsele'e Le' law Herodes na', dan'
lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'.

⁸Kate' Herodes na' ble'ele' Jesusen',
bebele', dan' ba gok scha ženele'
le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan
nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele'
to yela' wak da' gone!. ⁹Herodes na'
wnnable' Jesusen' da' zan, san Le'
bi be bechebe'. ¹⁰Lezka' zej nnita'
bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo'
wsedle ka' ga na', na' besbága'gake'
Jesusen' zia. ¹¹Naž Herodes na' len
benne' chie' ka', benne' žjake' lo
wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na'
nich gon dítjgekle' Le', bwákwgake'
Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw
to benne' wnná bia', na' da' yoble
belchi'e Le' law Pilaton'!. ¹²Kate' ža na'
Pilaton', na' Herodes na' bennítá'gake'
chawe', dan' zga'ale bi blé'egekle'
ljéžgake' chawe' toe' yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³Naž Pilato btobe' bxoz wnná bia'
ka' len benne' blo ka', na' benne' yež
ka', ¹⁴na' gože' légake':

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵Kate' bsela'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'. ¹⁶Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'. ¹⁸Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰Pilaton' bchál-jlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze! iBde'e le'e yag kroze!

²²Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—¿Bízkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³Zížježe wnnégake', na' wnnábgake' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len bxoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'. ²⁴Naž Pilaton' bchoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, békxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zeze'e yixe', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnáwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'.

²⁸Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwéžele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹dan' žin ža nnágake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbíž ka', na' chegak no'le ka' bizej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.” ³⁰Naž benách ka' so láwgake' yé'gake' ya'a sibe ka', na' mnágake': “Le yedjbaga' neto” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto.” ³¹Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka to yag nban, čnakxkze góngake' chele le'e, nakle ka yag biž ka'?

³²Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légake' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³Kate' bžíngake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xiža': “Ya'a Žit Yichjžo” bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi nnézgekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' nníta'gake' ga na', belé'gekle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebéjgake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwíagakze', ben dítjekle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žala' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben dítjekle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj, ³⁷ na' wnnágake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: "Benne' znnna bi'e benách judío ka!" ³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—¿Bi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žala'kze gaken chežo zzáka'žo, kan žala' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne.

⁴⁵ Bechól lo wbíž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnné' zižje, na' wnné':

—Xe, ždia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyóž wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile ble'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwíagakze', katen' blé'gekle' dan' goken, beyéjgake' lo yež, želgapa' lcho'gake' dan' že' zđegkle'.

⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'gekle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'.

Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bénlene' tzen benne' ka' belchoge' che

Jesusen' gate', dan' zbezakze Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyo'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchelo' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake'

le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'.

⁵⁴ Ža na' nak ža zkwézgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na'

blé'egekle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶Kate' beyéjgake' lo yo'o, bkwézgake' nežw da' zla' zix, na' set da' zla' zix. Naž bezí' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan znnna xtiža' Dios.

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zla' zix, da' ka' bkwézgaken', na' yebale no'le ka' žónlengake' légake' tzen. ²Katen' bžingake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a yej na' dan' bžíagake' gan žó'ogake' lo yežw ba chien'. ³Kate' belyo'e lo yežw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴Kate' ne zžébegake' ni'a che da' žaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wzégake' gan mnítá'gak no'le ka'. ⁵Naž bžébžegake', na' bzexjw yíchjgake' zwíagake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biž chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'? ⁶Biž yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzó' gan nbab Galilea. ⁷Wnné': "Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' dola' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža."

⁸Naž bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹na' bezá'gake' žoa'a yežw ban', na' bejzéngekle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken.

¹⁰No'le ka' bejzéngekle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia, xna' Jakob, na' yebale no'le ka', no'le bénlengake' légake' tzen. ¹¹Benne' wbás ka' góžgake' nžix xtiža'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

¹²Naž la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' žoa'a yežw ban'. Katen' bwie' lo yežw ban', ble'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naž beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

Da' gok lo nez da' zžinten lo yež

Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka chope hora žezá'gake' yež Jerusalén. ¹⁴Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken. ¹⁵Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bžinkze Jesusen' ga na', na' zéjlene' légake' tzen. ¹⁶Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zcholen' yej láwgake'. ¹⁷Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biž chen' zchaljle la' l'é'ezele yo'ole nez? ¿Biž chen' žak nyache' láže'le?

¹⁸Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to' lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bizen' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak zen bene' žin, na' bchalje' law Dios, na' lawgak yógo'te benách. ²⁰Bxzox

wnná bia' ka' len benne' wnná
 bia' cheto' ka' bdégake' Le', na'
 bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake'
Le' le'e yag kroze. ²¹Neto' gok
 láže'to' gake' bennen' žala' yeslé'
 benách Israel ka' lo na'gak benne'
 Roma ka', san na'a ba gok chonne ža
 kate' gokgak da' ka'. ²²Lezka', bale
 no'le ka', no'le wnníta'gake' ládjwto',
 béngek' ga wžé' zedlto'. Jake'
 žoa'a yežw ba chien' kate' bla' wbíz
 na'a ža, ²³na' katen' bi blé'egekle'
Le', na' beyéjgake', na' góžgake'
 neto' blé'egekle' wbás che ya'abá
 ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa
 Jesusen' nbane!. ²⁴Naž bale benne'
 lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na'
 bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le
 ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejní'il ka'. Nzižje
 yichj lázdo'le nich bi gak chejle'le
 yógo'te da' wnnagak benne' ka'
 bcháljgake' lo wláz Dios. ²⁶Bi ben
 byenen saka' Benne' Criston' da' ki,
 na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷Naž wzó law Jesusen' zloe'ele'
légake' yógo'te da' zsedle kan nak
 chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y,
 kate' wzó law da' bchalj Moisés, na'
 zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne'
 ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

²⁸Katen' bžíngake' lo yeždo' gan
 zjake', na' ben Jesusen' kan žon to
 benne' zejže' zi'to'. ²⁹Ben byéngake'
 gá'nlené' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gale na'a,
 na' ba žale.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na'
 bgá'nlené' légake'. ³⁰Kate' Jesusen'
 ne že'j žawlène' légake', bexwe' yet
 xtil, na' gože' Dios: “Žóxkeno!”. Naž
 bzozjen', na' bnezjwen' chégake'.

³¹La' na'ze bnitle dan' bcholen yej
 láwgake', na' beyónbia'gake' Jesusen',
 na' Le' benitle' láwgake'. ³²Naž
 góžgake' ljéžgake' toe' yetóe':

—Beyála'tekze lázdo'žo katen'
 bcháljlene' žo'o lo nez, na' katen'
 bzejni'ile' žo'o da' nyejwn le'e yich
 la'y.

³³La' na'ze belzó že'e, na'
 beyéjgake' lo yež Jerusalén, na'
 bejxáka'gake' zej ndobe benne'
 chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen
len benne' ka' nníta'lengake' légake'.
³⁴Naž benne' ka' nníta'gake' ga na'
 góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—iBa bebankze Xanžon! iBla'
 lawe', na' Smon ble'ele' Le'!

³⁵Naž benne' chope' ka' bžéngekle'
légake' dan' goken chégake' lo
 nezen', na' kan beyónbia'gake'
 Jesusen' katen' bzožje' yet xtilen'.

**Benne' wsedle ka' che Jesús
 želé'egekle' Le'**

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶Kate' ne zcháljgake' kan zej nak
 da' ki, Jesusen' la' bedjsoatие' gachje
 láwe'le gan nníta'gake', na' gože'
légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷Naž bžébegake' dan' žékgekle'
zlé'egekle' to bxin. ³⁸Jesusen' gože'
légake':

—iBiz chen' že' zédlele? iBiz chen'
 zza' láže'le da' ki? ³⁹Le wia ni'a na'a.
 Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia
 neda', dan' to bxin bi dan' bela', na'
 bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken
 chia' neda'.

⁴⁰Kate' ne zchalje' da' ni, blo'e'ele'
légake' ni'a ne'e. ⁴¹Lo yela' žebél
 chégake' bi bejlé'gake', na' bebángekle'.
 Che len Jesusen' gože' légake':

—¿De da' gawa'?

42 Naž bnéžjwgake' Le' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'.

43 Jesusen' wz'i'en, na' bdawen' láwgake'. **44** Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožkza' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsedle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žala' gaken chia' neda.”

45 Naž bzejni'ile' légake' da ka' zej nyejwn le'e yich la'y, **46** na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'l'i'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, **47** na' dot yežlyó nga žala' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak

benách ka', na' yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. Lo yež Jerusalén so lawle wchaljle chia', **48** dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. **49** Le wia nga, neda' sela'a chele da' bchebe laže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

(*Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11*)

50 Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. **51** Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios. **52** Wdé bka'n zéngake' Le', lo yela' žebél chégake' beyéjgake' Jerusalén. **53** Wnníta'gakze' lo zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe láwgake' Le'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

1 Kate' wzó law, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. **2** Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó law žata' yežlyó nga. **3** Lo na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da'zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' lo na' Bennen'. **4** Napkze Bennen' yela' nban, na' yela' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' lo yichj lázdo'gak benách ka'. **5** Baní' na' wza'nín' gan nak chol' che yela' got, san bi gok da' chol' na' wsolen baní' na'.

6 Dios bsele'e to benne' lie' Zwa ga ni. **7** Benne' ni ble'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejle'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. **8** Zwan' bi nake' banín', san bla'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. **9** Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken li laže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e lo yichj lázdo'gak yógo'te benách ka'.

10 Bennen' nake' baní' ble'e yežlyó nga, na' lo ne'e Le' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyónbia'gake' Le'.

11 Ble'e gan nak chie', san benne' ka' nbáblene' bi wzí' lo ná'gake' Le'. **12** Benne' ka' bejlé'gake' che Jesusen' wzí' lo ná'gake' Le', na' yógo'te benne' ki, Le' bene' ga wzí' lo ná'gake' gákake' zí'nkze Dios. **13** Benne' kizej nake' zí'in Dios, kege dan'zej nake' zí'ngak benách chie' ka', na' kege dan' náljgake' ni'a che da' zdan láže'gakkze', o dan' žénele no benne' gaken ki, sanzej nake' ki dan' naken da' žénekzele Dios.

14 Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdálene' žo'o, na' yela' nží'il che Dios, na' da' naken dot da' li wzóalengaken Le'. Ble'elto' yela' zen chie', na' yela' zen chien' naken da' bnezjw Xe' chie' dan' nake' bi' byo tlichia' chie'. **15** Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnníe' zížje, na' wnné':

—Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnníá: "Benne' za' ze'e ka neda' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' Le' zga'ale' ka neda'."

16 Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnze' da' zenze' chežo. **17** Da' bchi'le Dios blan' chežo lo na' Moisés, san yela' nží'il che Dios, na' da' naken dot da' li blá'gaken chežo lo na' Jesúš, Benne' Criston'. **18** Nitó

benne' bi na' le'ele' Dios, san bi'
byo tlica' che Dios, Bennen' nži'il
Xažo Dios Le', Benne' ni bene' ga
nónbia'žo Dios.

**Da' wnná Žwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis, che Jesús**
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹Da' ni naken da' bzoa li Žwa,
katen' benne' judío wnná bia' ka',
benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén,
bséla'gake' bxoz ka' gan zoa Žwan',
tzen len benne' ka' zej nake' za'só
Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak
bxoz ka', nich nnábgekle' Žwan', na'
wnnágake':

—¿Nozkze benne' le'?

²⁰Kwáselo bchalj Žwan', na' bi
bkache'e da' nake', san bchalje'
káteze naken, na' wnné':

—Bi naka' Benne' Criston', Bennen'
bchebe laže' Dios sele'e chežo.

²¹Naž wnnábgekle' le' da' yoble,
na' wnnágake':

—¿Nozkze le'? ¿Cha' len' Lías,
benne' bchalje' lo wláz Dios ža
ni'te?

Žwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' le':

—¿Cha' len' benne' žala' yide'
nich wchalje' lo wláz Dios?

Bchebe Žwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²²Naž wnnábgekle' le':

—¿Nozkze le'? Wnná neto' nich
gak wzenlo' benne' ka' bséla'gake'
neto'. ¿Biz znno' le' non' nako'?

²³Bchebe Žwan', na' gože' légake':

—Neda' naka' bennen', nyejw le'e
yiche la'y ka nak chie', dan' znnan:
“Zenle chii' to benne' žliže' lo latje
dach, znne': Le yejón chawe' yichj

lázdo'le dan' za' la' Xanžon' gan
zoale.” Ki wnná Isaás, bennen'
bchalje' lo wláz Dios.

²⁴Benne' ka' bséla'gak benne'
judío wnná bia' ka' zej nake' benne'
yodo' fariseo ka'. ²⁵Wnnábgekle'
Žwan', na' belyi'e le':

—¿Biz chen' žezó' benách ka' nis
cha' bi nako' le' Benne' Criston', na'
bi nako' Lías, na' bi nako' bennen'
žala' yedjchalje' lo wláz Dios?

²⁶Bchebe Žwan', na' gože' légake':

—Neda' žezó' benách ka' nis lo
nis, san zoa to benne' gachje láwe'le
gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'.

²⁷Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka
neda', na' nakže' blo ka neda', na' bi
naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸Yógo'te da' ki gókgaken gan
nbab yež Betábara, gan nak
yechelá'a yego Jordán, zaka' gan
zla' wbíž, gan bezóa Žwan' benách
ka' nis.

**Jesús nake' ka zíla'do', bia
žótgake'-ba' law Dios**

²⁹Ža chope ža Žwa ble'ele' za'
Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake'
zíla'do' che Dios, na' žeké'e dola'
chegak benách ka' nníta'gake'
yežlyó nga. ³⁰Le' nake' Bennen'
wnnía' chie': “Za' za' to Benne'
ka neda', na' nakže' blo ka neda',
dan' zoakze' zga'ale' ka neda'.”

³¹Bi bénbi'a-ne' zga'ale, san bla'a,
na' žezó' benách ka' nis nich
gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³²Žwan' bzoa lie' chie', na' wnné':

—Ble'ela' Dios Be' La'y, bžoje'
ya'babá che Dios, na' betje', na'
wnné'e kan znna' to plomdo'. Ble'e
gan zoa Jesusen', na' bgá'nlene' Le'.

33 Bi bénbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich yezóa' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': "Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'nlene' Le', Bennen' gone' da' zloézeze yela' žezóa nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y." **34** Na'a, ba ble'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Zi'n Dios.

**Benne' nežw ka', benne'
bénłengake' Jesús tzen**

35 Yetó že na', da' yoble wzóa Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónłengake' le' tzen, wnníta'lengake' le'. **36** Kate' Zwan' ble'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónłengake' le' tzen, na' wnné': —Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zíla'do' che Dios.

37 Chope benne' ka', benne' žónłengake' Zwan' tzen, béngekle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. **38** Naž beyéchj Jesusen', na' ble'ele' chope benne' kizej nawe' Le', na' gože' lágake':

—¿Bizen' žilje?

Bely'i'e Le':

—Benne' wsedle, ¿gaze zo'?

39 Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Le da, na' l'élelen.

Naž jákłene' Le', na' blé'egekle' gan zoe', na' bgá'nlene' Le' že na', dan' ba žale.

40 Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' béngekle' da' bchálj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'. **41** Ndrezen' bejdilje' zga'ale benne' biche'e, bennen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesías.

Mesías naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: "Benne' Criston" na' len diža' xiža': "Benne' bséla'kze Dios."

42 Naž Ndrezen' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' ble'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás. Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: "Pedro" len diža' xtil, na' len diža' xiža': "Bedw" da' znnan: "Yej."

Jesús žliže' Lip, na' Natanael

43 Kate' za' ža'ní' yetó že, gónele Jesusen' cheje' gan nbab Galilea. Bejkake' Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

44 Lipen' nake' benne' yež Betsaida, da' naken lažgak Ndres, na' Bedon'.

45 Lipen' bejdilje' Natanael, na' gože' le':

—Ba bžel-lto' Bennen' bzoj Moisés kan nak chie' gan nyejw da' bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios bzójgake' kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n Jwsé, benne' yež Nasaret.

46 Natanael na' gože' le':

—¿La' to da' naken chawé' lo yež Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

47 Kate' Jesusen' ble'ele' za' Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le wia nga to benne' nake' da' li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

48 Naž Natanael na' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nakžkzen' nónbi'o neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen' wzó' zan yag higon', ble'ela' le'.

49 Naž bechebe Natanael, na' gože' Le':

—iBenne' wsedle, Le' nako' Zi'n Dios! iLe' nako' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka'!

50 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žejli'o chia', dan' goža' le':
"Ble'ela' le' zan yag higon"? Le'elo'
da' zénle'eže ka' ka da' ni.

51 Lezka' Jesusen' gože' légake', na'
wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw
ya'abá, na' wbás che ya'abá ka'
želyetje', na' želbene' gan zoa' neda',
Benne' Golje' Benách.

Lni che yela' zchag na' da'
goken lo yež Kaná

2 Wdé chonnie ža, gok lni che
yela' zchag na' lo yež Kaná gan
nbab Galilea, na' zoa xna' Jesusen'
ga na'. **2** Lezka' wzóa no benne' bliže'
Jesusen' len benne' wsedle chie' ka',
nich yídgake' lni na'. **3** Kate' bebíz
xis uba, dan' yé'jgake', xna' Jesusen'
gože' Le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken.

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ¿Biz chen' znnio' neda'?
Bi na' žin ža wloe'ela' law yela' wak
chia'.

5 Naž xna' Jesusen' gože' benne'
wen žin ka', benne' zkqwá'gake' da'
že'j žáwgake', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

6 Wnníta'gak xope yeso' yej ga
na', da' ka' zkóngekle benne' judío
ka' žin kate' zíbgake' ni'a nágake'
kan žónteze žóngake', na' žože
chope chonnie že'e nis to to yeso' ka'.
7 Jesusen' gože' benne' wen žin ka',
na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis.

8 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan'
law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'. **9** Bennen'
znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha'
nak dži' nisen' da' ba beyaken
xis uba, san bi nnezle' gan zan'.
Nnázgekle benne' wen žin ka',
benne' belgache'e nisen'. Naž
bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže'
bennen' zchag ne'e, **10** na' gože' le':

—Yógo'te benne' znézjwgake'
zga'ale xis uba dan' nakžen dži', na'
kate' ba né'jgake', naž znézjwgake'
da' bi naken dži!. Le', na' zejte na'a
wdape chi'o xis uba da' nakžen dži'.

11 Ben Jesusen' yela' wak ni, da'
gok bian', lo yež Kaná gan nbab
Galilea, na' nak yela' wak ni da'
nežw da' bene'. Ka' goken, bloe'ele'
law yela' wak zen chie', na' benne'
wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

12 Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež
Kapernaum, tzen len xne'e, na'
benne' biche'e ka', na' benne' wsedle
chie' ka', na' wnníta'gake' lo yež
Kapernaum na' zan ža.

Jesús žebeje' benne' ka' li'a yodo'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

13 Kate' za' žin Lni Pasko' kate'
žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan
ben Dios katen' bebeje' xa xtó'gake'
ka' lo yežlyó Egipto, na' Jesusen'
wyeje' lo yež Jerusalén. **14** Bejxake'e
benách ka' lo yežen', benne' ka'
nníta'gake' li'a yodo', na' žóte'gake'
bež ka', na' zila' ka', na' plomdo' ka',
bia ka' žótgake'-ba' law Dios. Lezka'
žé'gak benne' ka' ga na', benne'
zchá'gake' mežw ka' da' zá'gaken dot
yežlyó nga. **15** Katen' ble'lel Jesusen'

da' ni, na' bchoke' do las ka' nich chinne' benne' ka', na' bechache' yógo'te benne' ka' na'le gan nak li'a yodo', na' lezka' blage' na'le zila' ka', na' bež ka'. Besdinnje' xmežw benne' ka' zchá'gake' mežwn', na' bžixé' blag ka' chégake!. ¹⁶Naž Jesusen' gože' benne' ka', benne' žóte'gake' plomdo' ka', na' wnné':

—Le yeká'a da' ki. Bi gonle liž Xa' ka to lawe' ya'a.

¹⁷Naž bejsá' láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dan' žékele'ela' che ližo', na' žeye zla lázda'wa'."

¹⁸Naž beži'igak benne' judío wnná bia' ka' nníta'gake' ga na', na' belyi'e Jesusen':

—¿Bíz yela' wak wloe'elo' neto' da' gak bian' nzi' lo no'o žono' da' ki?

¹⁹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wzía yi' yodo' ni, na' yechonne žaze yechisan'.

²⁰Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xope-yon yiz ba zej žóngake' yodo' nga, na' Le', ¿chonne žaze yechison'?

²¹Yodon', dan' bchalj Jesusen' chen, naken la' kwinkze'. ²²Che len, katen' bebán Jesusen' lo yela' got, bejsá' láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan wnné', na' bejlé'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, na' lezka' da' bchalj Jesusen'.

Jesús nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'

²³Kate' ne zoa Jesusen' lo yež Jerusalén, kate' žak Lni Pasko', benne' zan bejlé'gake' chie' Le', dan'

blé'egekle' yela' wak ka' da' žone'.

²⁴Jesusen' bi bxen laže'e légake', dan' nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'. ²⁵Bi žon byenen no benne' wloe'ele' Jesusen' kan zej nak benách ka', dan' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka'.

Jesús zcháljlene' Nikodemo

3 Nikodemo, to benne' yodo' fariseo, nbáblene' benne' judío wnná bia' ka'. ²Benne' ni ble'e gan zoa Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsadle. Nnezla' Dios bsele'e Le' nich wsedlo' neto'. Bi zoa no benne' gak gone' yela' wak ka', da' zej nak bian', kan zej nak da' ka' žono' Le', cha' bi zoaßen Dios le'.

³Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'ele' latjen' gan znnna bia' Dios.

⁴Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nakxkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? ¿Wak yeyoé'e le'e xne'e, na' galje' yetó?

⁵Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe' gan znnna bia' Dios. ⁶Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, Be' La'y nbánlene'. ⁷Bi yebanol' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble. ⁸Gáte'teze žak be', na' ženlo' znné ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—čNakxkzen' gak da' ni, cha'?
10Bechebe Jesusen', na' gože' le':
 —čŽsedlo' benách Israel ka', na'
 bi nnezlo' da' ki? **11**Da' li žapa' le',
 da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da'
 ble'elto' zloe'elto' le'e, san bi zzi' lo
 na'le dan' zsedlo'. **12**Cha' bi žeje'le'
 chia' kate' zcháljlena' le'e kan zej
 nak da' ka' žákgaken yežlyó nga,
 čnakxkze gak chejle'le chia' cha'
 wcháljlena' le'e che da' ka' žákgaken
 ya'abá che Dios?

13'Batkle wžén no benne' ya'abá
 che Dios, san toza' neda', Benne'
 Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá
 che Dios, na' betja' nga, san zoakza'
 ya'abá che Dios. **14**Kan ben Moisés
 lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya,
 bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon
 byenen gaken chia' neda', Benne'
 Golje' Benách, wchísgake' neda' to
 le'e yag. **15**Ki gaken chia', nich bi
 kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake'
 chia', san gata' yela' nban da' zejlí
 kanne chégake'.

Dios nží'ile'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

16—Dan' nží'ile'el Dios benách
 yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne'
 lo yela' got, nich bi kwia yi'gak
 benne' ka' chejlé'gake' chie', san
 gata' yela' nban da' zejlí kanne
 chégake'. **17**Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó
 nga, kege nich choge' chegak
 benách ka' nnítá'gake' yežlyó nga
 kwia yi'gake', san nich yelágake'
 ni'a chie' Le'.

18'Nóte'ze benne' žeji'e che
 Benne' nake' Zi'n Dios, bi nžog
 chie' kwia yi'e, san no benne' bi
 žeji'e chie', ba nžog chie' gate'
 dan' bi žeji'e che Benne' nake'

tlícha'tekze Zi'n Dios. **19**Che len ba
 nžog chegak benách ka' gátgake',
 dan' bla' Bennen' nake' baní' yežlyó
 nga, san benách ki žaz láže'gake'
 da' nak choł, na' kege Bennen' nake'
 baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe'
 da' žóngake'. **20**Yógo'te benne' ka',
 benne' žóngake' da' zinnj, bi žaz
 láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo
 baní', nich bi nna' da' žóngake'.
21Benne' ka' žóngake' da' nak dot
 da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia'
 žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

22Wdé na', Jesusen' wyéjlene'
 benne' ka' žónlengake' Le' tzen,
 na' bžíngake' gan nbab Judea, na'
 wzóalene' légake' gan žezágake'
 benách ka' nis. **23**Lezka' Zwa žezóe'
 benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón,
 gawze gan že' yež Salim, dan' de nis
 zil ga na'. Belžín benne' ka' latjen'
 nich yezágake' nis. **24**Ki goken
 kate' Zwan' bi na' yejwe' liž ya.

25Naž bale benne' ka', benne'
 žónlengake' Zwan' tzen, wzó
 láwgake' zdíl díža'gake' len benne'
 judío ka' kan nak che yela' žeyón
 kwin chawe' chegak benne' yodo'
 ka'. **26**Bžíngake' gan zoa Zwan', na'
 belyi'e le':

—Benne' wsedle. Bwia nga.
 Benne' wzóalene' le' yechelá'a
 yego Jordán, bennen' bzoa lio' chie',
 žezóe' benách ka' nis, na' želžín
 yógo'te benách ka' gan zoe'.

27Naž bechebe Zwan', na' gože'
 légake':

—Cha' zoa no benne' zoa da' nzi'
 lo ne'e, naken da' ba bde Dios lo
 ne'e. **28**Bénkzelele dan' bchalja'

katen' wnnia': "Bi naka' neda' Benne' Criston" san Dios bsele'e neda' nich wzenla' benach ka' za' ze'e Le. ²⁹Benne' byo, bennen' zzi'e xkwide' no'le zchag na'be', nake' benne' zchag ne'e, san ljež bennen' zchag ne'e, na' žónlène' le' tzen, zze nage' chie', na' Žebele' dan' Ženle' da' zchalj bennen' zchag ne'e. Lezka' Žebéle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. ³⁰Žon byenen gakže blo Benne' Criston', san žon byenen yéxjwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

³¹Lezka' wnná Zwan':

—Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo ka yógo'te benach. No benne' nake' che yežlyó nga, che yežlyó nga nakze', na' zchaljze' che da' žaken yežlyó nga, san Bennen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka yógo'te benach ka'. ³²Benne' ni zchalje' che da' ble'ele', na' che da' benle', san bi zoa no benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. ³³Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', zloe'ele' law žejli'e nak dot da' li da' znnna Dios. ³⁴Bennen' bselá' Dios, zchalje' diža' che Dios, dan' Dios na'kze dot laže'e bsele'e Dios Be' La'y len Bennen'. ³⁵Xažo Dios nži'ile' Zi'n'e, na' ba bdie' lo na' Zi'n'en' yógo'te da' de. ³⁶Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios, ba de yela' nban da' žejli' kanne chie', san bennen' bi žejli'e che Zi'n'en', bi gata' yela' nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

Jesús zcháljlene' to no'le nbabe' Samaria

4 Béngekle benne' yodo' fariseo ka' kan benne' ka' žónlengake

Jesusen' tzen zej nyanže' ka benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benach nis ka benach ka' žezóa Zwan' nis. ²Jesús na'kze bi žezóe' benach ka' nis, san benne' wsedle chie' ka' žezágake' benach ka' nis. ³Kate' wnnezle Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab Galilea.

⁴Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab Samaria. ⁵Ka' goken, bla' Jesusen' to yeždo' gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen' gawze gan de yežlyón' da' bnežjw Jakob che Jwsé chie' ža ni'te. ⁶Lo latjen' Jakoben' bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' bla' Jesusen' ga na', wži'e Žo'a a yežw nisen' dan' bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbíž. ⁷Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne' wsedle chie' ka' lo yežen' nich chejxi'gake' bi da' gáwgake'.

⁹Naž no'le Samaria na' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Znnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako' benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de chawé' benach Samaria ka'.

¹⁰Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no Bennen' ži'le' le': "Benn da' ye'ja'" na' le' nnablo' Le', na' Le' gonnie' chio' nis da' gonneen yela' nban.

¹¹Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na' želte žia nis ni. ¿Gaz za' nisen' dan' žonnen yela' nban? ¹²¿Nakžo' Le' zen ka Jakob, xa wdé chežo,

bennen' benne' cheto' yežw nis ni, ga ni wzi'e nis da' we'je', na' da' we'jgak zi'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan ye'jen', ¹⁴san nóteteze benne' ye'je' nisen' da' wnežjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan' wnežjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj lázda'we' ka to gan žal nis, da' gonnен yela' nban da' zejlí kanne chie'.

¹⁵Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-la', na' biž yedjxi'a nis nga.

¹⁶Jesusen' wnné':

—Wyéj, bejlíž benne' byo chio', na' le da ga zoa' ni.

¹⁷Bež'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze znnno': “Bi zoa benne' byo chia” ¹⁸dan' ba wzóaleno' gayo' benne' byo ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi nake' benne' byo chio'. Da' ni znnno', da' likze znnno'.

¹⁹Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁰Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wkán' zengak benách ka' Dios.

²¹Jesusen' wnné':

—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wkán' zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsaole law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsaole lo yež Jerusalén. ²²Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío

ka'. ²³Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wkán' zéngake' Dios, wkán' zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, lágake', dan' žénele Xažo Dios wkán' zengak benne' ka' Le' ki. ²⁴Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wkán' zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, lágake'.

²⁵Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: “Benne' Criston”). Kate' le'e Le', wlo'e'ele' žo'o yógo'te.

²⁶Jesusen' wnné':

—Lekze' zcháljlene' le'.

²⁷La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zcháljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “¿Biz znnablo' le?” o “¿Biz da' zcháljlene' le?”. ²⁸Naž no'len' bka'ne' že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' mnítagake' ga na', ²⁹na' wnné':

—Le da, l'é'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. ¿Nakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'.

³¹Kate' nezej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³²Jesusen' gože' lágake':

—De to da' žawa', da' bi nónbia'le.

³³Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Noz benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴Naž Jesusen' gože' lágake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na'

yeyóž gona' xchine'. ³⁵Ki znnale le'e: "Yetáp byo' žin že lapžo." Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wíale benách ka'zej nake' ka gan goz Dios, da' ba nbižen nich chejlapžon. ³⁶Bennen' zlapé' zzi'e lazjwe', na' dan' zlapen', naken nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tzen benne' žazen', na' benne' zlapen'. ³⁷Nak dot da' li da' znnan: "To benne' žaze', na' yetóe' zlapé!" ³⁸Neda' bsela'a le'e chejlaple gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹Benne' zan, benne' Samaria ka', benne' nnítá'gake' lo yež Sikar na', bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che xtiža' no'len', dan' bchalje' kan nak chie', na' wnné: "Gože' neda' yógo'te da' ba bena!" ⁴⁰Kate' bžingak benne' Samaria ka' gan zoa Jesusen', góta'yoegakle' Le' gá'nlene' légake'. Yechóp že bga'n Jesusen' ga na'. ⁴¹Ka' goken, benne' zanže bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che da' bchaljkze' Le'. ⁴²Naž benne' ka' belyi'e no'len', na' wnnágake':

—Na'a žejele' to' chie', kégeze ni'a che da' bchaljo' le', san lezka' dan' benlto' neto' chie' Le', na' nnezltó' da' li Bennen' nake' Benne' Criston', Bennen' žeslé' benách ka' nnítá'gake' yežlyó nga.

Žeyón Jesús xkwide' byo che to benne' wnná bia'

⁴³Yechóp že ka', bezá' Jesusen' gan nbab Samaria, na' wyeje' gan nbab Galilea. ⁴⁴Ki bene', dan' bchaljkze Jesusen', na' wnné: "Benne' wláz ka' che to benne' zchalje' lo wláz Dios bi žápegake'

le' ba la'ne." ⁴⁵Kate' belá' Jesusen' gan nbab Galilea, wdápegak benne' Galilea ka' Le' ba la'ne dan' lezka' jake' lo yež Jerusalén katen' gok Lni Pasko', na' blé'egekle' da' ka' ben Jesusen' ga na'.

⁴⁶Naž beyéj Jesusen' lo yež Kaná gan nbab Galilea, gan beyone' nis xis uba. Lo yež Kapernaum na' zoa to benne' wnná bia', benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' lo wláz benne' znnna bi'e, na' xkwide' byo chie' da'be' yižwé!. ⁴⁷Kate' bennen' benle' ba bezá' Jesusen' gan nbab Judea, na' ba bežine' gan nbab Galilea na', naž wyeje' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le' yide' liže', nich yeyone' xkwide' byo chien', dan' ba žek gatbe'. ⁴⁸Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi le'elele da' ka'zej nak bian', na' yela' wak ka' da' gona'.

⁴⁹Naž bennen' nzi' lo ne'e lo wláz benne' znnna bi'e gože' Jesusen', na' wnné:

—Benne', date ná'tege nich bi gat xkwide' byo chian'.

⁵⁰Naž Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Nban xkwide' byo chion'.

Bennen' bejlí'e da' wnná Jesusen', na' zeyeje'. ⁵¹Kate' ne yoe'e nez zeyeje', bale benne' wen žin chie' bedjhággake' le', na' bzéngekle' le', na' wnnágake':

—Nban xkwide' byo chion'.

⁵²Wnnable' légake' batx wzó law žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje že bežój-be' da' lan'.

⁵³Naž wnnezle xa xkwide' byon', beyakbe' kate' Jesusen' ne zchájlene' le', na' gože' le': "Nban

xkwide' byo chion!" Che len bejl'i'e che Jesusen', na' lezka' benách ka' nnita'gake' liže' bejl'égake' chie'.

⁵⁴ Yela' wak ni naken da' bežopen da' ben Jesusen' katen' wzóe' gan nbab Galilea, da' goken wdé bezé'e gan nbab Judea.

Žeyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

5 Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. ²Lo yežen', gawze gan žo'ogak zila' ka', že' to bej nis zen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na'zej nnita' gayo' zchil zen chen. ³Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka'zej de'e yižwé', benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen!. ⁴Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bíte'ze yižwé' da' de'e. ⁵Zoa to benne' ga na', bazej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. ⁶Katen' Jesusen' ble'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnnezle' bazej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—¿Žénelo' yeyako?

⁷Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'o benne' yoble zga'ale' ka neda'.

⁸Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

⁹La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni naken ža la'y chegak benne' judío ka'. ¹⁰Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

¹¹Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' beyone' neda' gožkze' neda', na' wnné': "Beywá' dan' delon', na' beyéj."

¹²Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nož bennen' gože' le': "Beywá' da' delon', na' beyéj"?

¹³Bennen' beyake' bi nnezel' nozen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan'zej nnita' benne' zan ga na'. ¹⁴Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake'e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' dola', nich bi gak chio' to da'nakže zi' ka dan' goken chio'.

¹⁵Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'. ¹⁶Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gótgake' Le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. ¹⁷Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

¹⁸Che len gónežegekle benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios Xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

19 Naž bechebe Jesusen', na' gože' lēgake':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' zle'ela' žon Xažo Dios.

Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'n'e'. **20** Xažo Dios nzi'ile' neda', Zi'n'e', na' zlœ'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže ka' ka da' ni wloe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e.

21 Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne' yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'n'e', znezjwa' yela' nban chégake' kan žénekzela'. **22** Xažo Dios bi zchi'a laže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'n'e', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka'.

23 Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'n'e', ba la'ne, kan žápegake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze benne' bi žape' neda', Zi'n'e', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'en'.

24 Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žejl'i'e che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejlí kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejlí kanne chie'. **25** Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba zžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngekle' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngekle' xtiža'a, na' góngake' kan znnan, gata' yela' nban chégake'. **26** Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnežjwe' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie'

lo na'a neda', Zi'n'e', wnežjwa' yela' nban chegak benách ka'. **27** Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. **28** Bi yebán láže'le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngekle' chi'a, **29** na' yežjgake' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' běngake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' běngake' da' zinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

30 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a laža'a, na' kan zchi'a laža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénezela' neda', san kan žénekzele Xa', Bennen' bsele'e neda'. **31** Cha' neda' zchalja' chia' kwinka', bi zaka' dan' zchalja'. **32** Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen' nake' Xa', na' nnežla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. **33** Le'e bséla'le benne' ka' bejnńabgekle' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzoa lie' kan nak chia' naken dot da' li. **34** Neda' bi žiážjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san znnia' da' ki nich yelale le'e.

35 Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nín', na' le'e, to chí'ido'ze wyáz láže'le si'le baní chien'. **36** Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' záká'žen ka dan' bzoa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' žona', na' da' ka' zzoa lígaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo

Dios bsele'e neda'. ³⁷Lezka' Xažo
 Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie'
 kan nak chia'. Batkle bénlele chie',
 na' batkle blé'elele lawe', ³⁸na' bi
 nzi' lo na'le xtiže'e, dan' bi žejle'le
 chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'.
³⁹Žsédtezle le'e da' nyejw le'e yiche
 la'y, dan' žéklele gata' yela' nban
 da' zejlí kanne chele ni'a che dan'
 nyejwn le'e yiche la'y, na' dan'
 nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin
 kan nak chia' neda'. ⁴⁰Bi žénelele
 góñlenle neda' tzen nich gata' yela'
 nban chele.

⁴¹Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape
 no benne' neda'. ⁴²Neda' nónbi'a le'e,
 na' nnezla' bi nží'ilele Dios. ⁴³Bla'a
 nga lo wláz Xažo Dios, na' le'e bi
zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne'
 yoble, benne' yide' žakze chie', si'
lo na'le bennen'. ⁴⁴¿Nakxkze gak
 chejle'le che Dios cha' zzi'le yela'
 ba la'ne da' žaple lježle tole yetole,
 na' bi žiljle yela' ba la'ne da' gape
 Dios tlica' le'e? ⁴⁵Bi wzóa yichjle
 yesbaga'a le'e zia law Xa. Bennen'
 yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés,
 bennen' žxen lážel'e-ne', la'kze gote'
 ža ni'te. ⁴⁶Chela' žejle'le che Moisés
 na', lezka' chejle'le chia' neda', dan'
 bzoj Moisés na' kan nak chia' neda'.
⁴⁷Na'a, ¿nakxkze gak chejle'le da'
 žchalja' neda' cha' bi žejle'le da' ka'
 bzoj Moisés na'?

Jesús zwawe' gayo' mil benne' ka'
 (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

6 Wdé gok da' ni, wyéj Jesusen'
 yechelá'a nisdo' che gan
 nbab Galilea, dan' nzin' Nisdo' Che
 Tiberias, benne' Sésar. ²Benne'
 zan bejnáwgake' Jesusen' dan'
 blé'egekle' yela' wak ka' da' bene',

katen' beyone' benne' yižwé' ka'.
³Naž Jesusen' wžene' to law ya'ado',
 gan wžé'lene' benne' wsedle chie'
 ka'. ⁴Za' žin Lni Pasko' kate' benne'
 judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben
 Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka'
lo yežlyó Egípto. ⁵Kate' Jesusen'
 bchis lawe', blé'ele' benne' zan,
 benne' zá'gake' gan zoe', na' gože'
 Lip:

—¿Gaz žel-lžo yet xtil dan' gawgak
 benne' zan ki?

⁶Ki wnná Jesusen' nich nnezel' da'
 nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da'
 gone'. ⁷Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lazjw to
 benne' che xono' byo', benne' zan ki
 bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸Naž to benne' wsedle che
 Jesusen', bennen' lie' Ndres, benne'
 biche' Smon Bedw, gože' Le', na'
 wnné':

⁹—Zoa to xkwide' byo nga,
 nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej
 naken zoa' sebada, na' chope bel ka'.
 ¿Wak wawžo benne' zan ki len da'
 láte'do'ze ni?

¹⁰Naž Jesusen' gože' légake':
 —Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo
 yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wžé'gak
 ka gayo' mil benne' ka' ga na'. ¹¹Naž
 Jesusen' bexwe' yet xtil ka'. Kate'
 beyóz gože' Dios "Žóxkeno'" bdisen'
 chegak benne' wsedle chie' ka', na'
légake' belyisen' chegak yógo'te
 benne' ka' žé'gake' gan yo'o daka'.
Lezka' béngegake' chegak bel ka', na'
 bdáwgake' kan gónegekle' gáwgake'.
¹²Kate' ba bélgegekle', Jesusen' gože'
 benne' wsedle chie' ka', na' wnné':
 —Le yetób da' bizjw ka' da' zej
 nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³Betóbgaken', na' beschá'gake' chežinno ḵkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka'zej naken zoa' sebada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdáwgaken'. ¹⁴Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' Bennen' zchalje' lo wláz Dios, Bennen' žala' yide' yežlyó nga.

¹⁵Dan' nnezelje Jesusen' ženegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e lágake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze' to law ya'a.

Jesús zze'e lo nisdo'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžíngake' žoa'a nisdo'. ¹⁷Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nisdon', nich žíngake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak chol, Jesusen' bi na' žine' gan mnítá'gake'. ¹⁸Wzó law žák be' wale lo nisdon', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zzažo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nisdon', na' ze'e zbig'e' gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰Naž Jesusen' gože' lágake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyílgake' Jesús

²²Ža chope ža, gókbe'egekle benne' zan ka', benne'zej nga'ne' yechelá'a nisdon', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga na', na' Jesusen' bi wžénlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san lágakze'

jake'. ²³Naž bžojgak yebaše barkw ka' lo yež Tiberias, na' bžíngaken to latje da' žen' gawze gan bdáwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: "Žóxkeno" chen. ²⁴Dan' blé'egekle' biž zoa Jesusen' ga na', na' bi zej nnita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžíngake' lo yež Kapernaum, gan bejdíljgake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵Kate' bžingak benne' zan ka' yechelá'a nisdon', bejxáka'gake' Jesusen', na' bely'i'e Le':

—Benne' wsedle, ībatx beló'o nga?

²⁶Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Da' li žapa' le'e: žeyiljle neda', kege dan' blé'elegekle yela' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' béljelele. ²⁷Le gon žín, kege nich si'le yela' waw da' zde chen, san nich si'le yela' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chele. Yela' waw ki naken da' wnežjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios bloe'ele' law naka' Zl'he'.

²⁸Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—İBiz da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹Bechebe Jesusen', na' gože' lágake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—İBiz da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'?

¿Bíz yela' wak gono? ³¹Xa gole chežo ka' bdáwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Moisés benne' chégake' yet xtil che ya'abá, dan' bdáwgaken!"

³²Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet xtilen'. ³³Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yela' nban chegak benách ka', benne' nnita'gake' yežlyó nga.

³⁴Naž belyi'e Le':

—Xan, bénnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵Jesusen' gože' légake':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóteteze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóteteze benne' chejl'i'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejele'le chia'. ³⁷Yógo'te benne' ka' žonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesbí'igaka'-ne!. ³⁸Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan žénela' nedkza', san nich gona' kan žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹Da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' že ze lawte že. ⁴⁰Da' žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yela' nban chegak yógo'te benne' ka' l'é'gekle' neda', Zi'ne', na' chejl'gake' chia' neda', na'

neda' yesbángaka'-ne' že ze lawte že na'.

⁴¹Naž benne' judío wnná bia' ka' wnnégake' che Jesusen', dan' wnné: "Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá." ⁴²Che len wnnágake':

—Kege benne' ni Jesusen', zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ⁴³Nakx chen', znnna benne' ni: "Bžoja' ya'abá che Dios?"

⁴³Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nnele chia' la' le'eze. ⁴⁴Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' že ze lawte že na'.

⁴⁵Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan ki: "Dios wsedle' yógo'te benách." Che len, yógo'te benne' ka', benne' želenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

⁴⁶'Bi zoa no benne' ble'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. ⁴⁷Da' li žapa' le'e: nóteteze benne' žejl'i'e chia' neda' de yela' nban da' žejlí kanne chie'. ⁴⁸Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. ⁴⁹Xa xto'le ka' bdáwgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a že chégake', gótgake'. ⁵⁰Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóteteze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. ⁵¹Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóteteze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a,

da' znezjwan' nich gata' yela' nban
chegak benách ka' nnítagake'
yežlyó nga.

⁵²Naž benne' judío wnná bia' ka'
belchíx ljéžgake', na' wnnágake':

—čNakx gak gonn benne' ni
xpele'e nich gawžon?

⁵³Che len Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle
xpela'a neda', Benne' Golje' Benách,
na' cha' bi ye'jle xchena', bi de yela'
nban na' chele. ⁵⁴Nóte'teze benne'
gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', de
yela' nban da' zejlí kanne chie', na'
neda' yesbana'-ne' že ze lawte že na'.

⁵⁵Ki naken dan' nak xpela'a yela'
waw da' li, na' xchena' naken to da'
li da' ye'jen no benne'. ⁵⁶Nóte'teze
benne' gawe' xpela'a, na' ye'je'
xchena', sóalenteze' neda', na' neda'
sóalenteza' le'. ⁵⁷Kan zoa nban
Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na'
neda' nbánlena' Le', lezka' nóteteze
benne' gawe' neda', soe' nbánlene'
neda'. ⁵⁸Da' ni naken yet xtil da'
bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken
ka yet xtilen' dan' nzin' maná, dan'
bdawgak xa xto'le ka', na' kate' bza'
ža chégake', gótgake'. Nóte'teze
benne' gawe' yet xtil ni gak bane' to
chi'ize.

⁵⁹Da' ni bchalj Jesusen' gan nak
to lo yo'o gan zdobgak benne' judío
ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na'
gok da' ni kate' ne žsedle' benách ka'
nnítagake' lo yež Kapernaum.

**Da' žonnen yela' nban
da' zejlí kanne chežo**

⁶⁰Kate' benne' wsedle ka' che
Jesusen' béngekle' da' ki, benne'
zan ládjwgake' wnnágake' chen, na'
wnnágake':

—Zédele'e nak diža' ni. ¿Nozkze
benne' gak si' lo ne'en?

⁶¹Wnnezle Jesusen' znnegak
benne' wsedle chie' ka' che xtiže'e,
na' wnnable' légake', na' wnné':

—čZon diža' ni le'e zede?

⁶²¿Nakxkze gaken cha' le'elele neda',
Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan
wzóa' zga'ale? ⁶³Da' nak che Dios
Be' La'y naken da' žonnen yela' nban
chele. Da' nakze bela' žen bi gak gon
chawen' le'e. Diža' da' bcháljlena'
le'e naken che Dios Be' La'y, na'
žonnen yela' nban chegak benách
ka'. ⁶⁴Na'a, bálele le'e bi žejele'e chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele'
Le' že ni'te no benne' ka' bi
žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen'
wdíe' Le' lo na'gak benne' ka'
gótgake' Le'. ⁶⁵Che len wnné':

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no
benne' gónlene' neda' tzen, cha' bi
we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶Gok chope láže'gak benne' zan
ža na', benne' wsedle chie' ka', na'
biž wdálengake' Le' tzen. ⁶⁷Naž
Jesusen' wnnable' benne' chežinno,
benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—čLezka' le'e yekwasle?

⁶⁸Bechebe Bedw, na' gože' Le':

—Xan, čnoz benne' chéjlento? Le'
napo' diža' da' žonnen yela' nban da'
zejlí kanne cheto'. ⁶⁹Neto' žejele' to'
chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne'
Criston', Bennen' bsela' Dios, na'
nako' Zi'nkze Dios ban.

⁷⁰Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Wžekza' neda' le'e chežínnole ki,
san to benne' ládjwle le'e žonlen da'
xiwe' le' tzen.

⁷¹Da' ni bchalj Jesusen' che Judas
Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon,

dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le'
lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na'
 nbáblene' yechinéj benne' wsedle
 chie' ka'!

**Bi žeje'lé'gak benne' biche'
 Jesúš chie' Le'**

7 Wdé gok da' ni, wdé Jesusen'
 gan nbab Galilea. Bi gónele'
 cheje' gan nbab Judea dan'
 ženegekle benne' judío wnná bia' ka',
 benne' nníta'gake' ga na', gótgake'
Le'. ²Ža na' za' žin lni chegak benne'
 judío ka' kate' žejsá' láže'gake' ka
 xa wdé chégake' wnníta'gake' gan
 besbíngake' zan yo'o lága'do!. ³Che
 len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e
Le', na' wnnágake':

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab
 Judea nich l'égekle benne' wsedle
 chio' ka', benne' nníta'gake' ga na',
yela' wak ka' da' žono!. ⁴Cha' žénele
 no benne' gónbia'gak benách ka' le',
 bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan'
 žono' yela' wak zen ki, bloe'el kwino'
lawgak yógo'te benách ka' nich
l'égekle' da' žono'.

⁵Ki wnnagak benne' biche'e ka'
 dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'.

⁶Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi na' žin ža chia' nich wloe'ela'
 dan' naka' lawgak benách ka', san
 ža ni naken nich bi da' gonle le'e.

⁷Benách ka' nníta'gake' yežlyó
 nga bi zzóagake' le'e chela'ale,
 san zzóagake' neda' chela'ale dan'
zloe'ela' law kan zej nake', na' da'
 znia' nak bian' bi nak chawé' da'
žóngake'. ⁸Le chej le'e lni na'. Bi
 cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na'
 žin ža chia'.

⁹Kate' beyóž gože' légake' da' ki,
 bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰Wdé jak benne' biche' Jesusen'
 ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege
 kwáselo, san ngáche'ze wyeje'.

¹¹Gan žak lni na', wdiljgak benne'
 judío wnná bia' ka' Jesusen', na'
 wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹²Benne' zan bchálijgake' da'
 zanlē'e kan nak che Jesusen'. Bale'
 wnnágake':

—Nake' chawé'.

Yebał' wnnágake':

—Bi nake' chawé' dan' žon láže'le'
 benách ka'.

¹³Nitó benne' bi bchalje' kwáselo
 kan nak che Jesusen', dan' benne'
 zan ka' zžébegake' benne' judío
 wnná bia' ka'.

¹⁴Kate' ba bžin gachje lni na',
bla' Jesusen' li'a yodo', na' bsdle'
 benách ka' nníta'gake' ga na'.

¹⁵Bebán láže'gak benne' judío ka',
 na' wnnágake':

—¿Nakx chen', žaklē'e bennen', na'
 bi nsedle' che yodo'?

¹⁶Bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Da' žseda' neda', kege chezan',
 san naken che Xažo Dios, Bennen'
 bsele'e neda'. ¹⁷Cha' žénele no
 benne' gone' kan žénele Dios, na'
 gákbe'le' cha' nak che Dios da'
 žseda' benách ka' o cha' žakze chia'
zchajla'. ¹⁸Nóte'teze benne' zchajje'
 žakze chie', žone' ki nich gápegak
 benách ka' le' ba la'ne, san bennen'
 žénele' gápegak benách ka' ba la'ne
 bennen' bsele'e le', benne' ni zchajje'
 da' naken dot da' li, na' bi žon laž'e.

¹⁹'Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le
 Dios, san nitole le'e bi žonle kan

znna xtiže'e. ¿Bíz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰Beži'igak benne' zan ka', na' bely'i'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nozkze benne' žénele' gote' le'?

²¹Bechebe Jesusen', na' gože' lęgake':

—To yela' wak bena', na' žebán láže'le yógo'tele. ²²Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo bela' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzí'en lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo bela' chegak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³Cha' želzi'be' lo bela' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' znna da' bchi'le Moisés, ižza'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴Bi žala' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a laže' kan nak da' li.

Jesús zlöe'ele' gan bžoje'

²⁵Naž bchaljgak bałe benne' ka' nnita'gake' lo yež Jerusalén, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' žeyiljgak benne' judío wnnábia' ka' nich gótgake' Le'? ²⁶Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Le'. ižákbe'egakle benne' ka', benne' znna biágake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žala' nna bie' žo'o? ²⁷Benne' ni, nnezlžo ga benne' Le'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Le'.

²⁸Wzóá Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—¿Nónbia'le neda', na' nnézlele ga benne' neda'? Bla'a yežlyó nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Le', bi nónbia'le-ne'. ²⁹Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Le', na' Lekze' bsele'e neda'.

³⁰Naž ben byéngake' séngake' Le', san nitó benne' bi bejwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' nich choe'e lo ná'gake'. ³¹Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnnágake':

—Kate' la' Benne' Criston', ¿gone' da' zanže yela' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želsele'e benne' ka' nich séngake' Jesú

³²Béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', na' bxoz wnnábia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake' nich chejxéngake' Le'.

³³Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chíido'ze sóalena' le'e, na' naž yeýáa gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴Yeyiljle neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e.

³⁵Naž benne' judío ka' bely'i'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Gaz chej benne' ni, gan bi yežél-lžo-ne'? ¿Cheje' gan zej nnita' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyó nga, na' wsedle' benne' zi'to' ka'? ³⁶¿Bíz zejlás dan' wnné': “Yeyiljle neda', na' bi yežél-lele neda'” na' lezka': “Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yela' nban chežo

³⁷Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wzó ža' Jesusen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' źbiž yichj lázda'we', žala' yide' gan zoa', na' ye'je'. ³⁸Nóte'teze benne' žejl'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Lo yichj lázdo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego" dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yela' nban chégake'.

³⁹Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žala' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

Žak chóplegak benách ka'

⁴⁰Kate' benne' zan ka' béngekle' da' ki, bałe' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' bennen' zchalje' lo wláz Dios, bennen' bchebe laže' Dios sełe'e chežo.

⁴¹Yebale' wnnágake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'. Wnnagak yebałe' benách ka':

—¿Galj Benne' Criston' gan nbab Galilea? ⁴²Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Galj Benne' Criston' ladjw zi'n za'só Dabí ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín!"

⁴³Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'. ⁴⁴Gónegekle' bałe' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesús

⁴⁵Naž ni'a na'gak bxoz wnná bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežíngake' ganzej nnita' benne' yodo' wnná bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wnnágake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj bennen'.

⁴⁷Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Be'le latje ben láže'le' le'e?

⁴⁸¿Zoa no benne' wnná bia', o no benne' yodo' fariseo, bejl'i'e chie'?

⁴⁹Benne' ki, benne' bi žákgake' xtíža' Dios, zej nbage'e zia.

⁵⁰Lezka' zoa Nikodemo ga na', bennen' blé'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' légake':

⁵¹—¿Chogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich nnézležo biz bene'?

⁵²Naž beži'igake' yebałe' ka', na' belyi'e le'e:

—Nako' le' benne' Galilea? Bel da' nyejw le'e yich la'y, na' wi' batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo wláz Dios gan nbab Galilea.

⁵³Naž che chégake' beyéjgake' lížgake'.

8 Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a Yag Olibo.

No'len' bene' dola' da' źka'n ditjen yela' zchag na'

²Kate' za' ža'ní', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bžingak yógo'te benách ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga na', na' bsedle' légake'. ³Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le gan zoa Jesusen', no'len' blé'gekle' žone' dola' da' źka'n ditjen yela' zchag na'. Bzégake' le' gachje láwe'le benách ka' zze nágake' che Jesusen', ⁴na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, no'le ni wzento'-ne' žone' dola' da' ūka'n ditjen yela' ūchag na'. ⁵Lo da' bchi'le Moisés, gože' ūo' wže'ežo yej to no'le žone' da' ki, nich gate'. ?Na'a Le', biz ūnno'?

⁶Ki wnnágake' nich bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' ūzia. Naž byechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' bzoje' lo yon' len ūben ne'e. ⁷Kate' wnnáble'gekle' Le', naž bezé Jesusen', na' gože' légake':

—Nólele le'e bi naple dola' wak so ūlawle wže'ele-ne' yej.

⁸Da' yoble beyechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' wzó ūlawe' ūzjoje' da' yoble lo yon'. ⁹Kate' béngekle' da' ni, na' lázdo'gake' bcheben légake', na' bežojgak to tógake'. Zgá'alegak benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé na' benne' kwide' ka'. Toze Jesusen' bga'ne' ūlen no'len', ga na' zoe' gachje ūlawe'le benne' ka' ūze nágake' chie' Le'. ¹⁰Naž Jesusen' bezíe' da' yoble, na' bi ble'ele' nitó benne' ūesbage'e' no'len' ūzia, san toze no'len', na' gože' le':

—No'le, ?gaz zej nnita' benne' ka' besbága'gake' le' ūzia? ?Bi zoa no benne' ūchoge' chio' gato'?

¹¹No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi ūchoga' chio' gato'. Beyéj ližo', na' biž gono' dola'.

Jesús nake' baní' chegak benne' ka'

¹²Da' yoble Jesusen' bcháljlene' légake', na' wnné':

—Neda' naka' baní' chegak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga. Nóte'teze benne' sá'lene' neda' tzen, bi te' gan nak chol, san soaßen baní' le', nich

le'ele' kan gata' yela' nban da' zej lí kanne chie'.

¹³Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Le' ūzhoa lio' chio' kwinzo'. Bi zaka' da' ūzhoa lion'. Dáče'ze naken.

¹⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lá'kze ūzhoa lian' chia' kwinza', dot da' li nak da' ūzhoa lian' dan' nnezla' gan bžoja', na' gan cha'a, san le'e bi nnézlele gan za'a, na' gan yeyá'a. ¹⁵Le'e ūzhi'a ūlaže'le kan zej nak da' ka' ūákagaken yežlyó nga, san neda', ūakaze chia' bi ūzhi'a ūlaža'a nitó benne'. ¹⁶Lá'kze wchi'a ūlaža'a, ka nak da' li wchi'a ūlaža'a, dan' kege nedza' wchi'a ūlaža'a, san Xa', Bennen' bsele'e neda', góñlene' neda' tzen. ¹⁷Lezka' da' bsedle Moisés nyejw le'e yich la'y, na' ūnnan: "Da' ūzhoa ligak chope benne', naken dot da' li." ¹⁸Neda' ūzhoa lia' chia' kwinza', na' Xa', Bennen' bsele'e neda', lezka' ūzhoa lie' chia' neda'.

¹⁹Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—?Gaz ūzhoa Xo'?

Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nónbia'le neda', na' bi nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda', lezka' Xa' góñbia'le-ne'.

²⁰Bchalj Jesusen' da' ni kate' ne zoe' ūsedle' benách ka' lo ūchil yodo', gan zej nnita' kak ka' gan ūzgo'gake' mežw che yodo', san nitó benne' bi bexwe' Le', dan' bi na' ūzin ūchiae' choe'e lo nágake'.

Znna Jesús: "Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e"

²¹Da' yoble Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yeyiljle no benne' yeslé' le'e, san ga'n dola' da' nbágale, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.

²²Naž bchaljgak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Got kwine'? Wnné': "Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e."

²³Jesusen' gože' légake':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴Che len goža' le'e: "Ga'n dola' da' nbágale, na' gatle." Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n dola' da' nbágale, na' gatle.

²⁵Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nožkze benne' nako'?

Jesusen' gože' légake':

—Naka' kan ba goža' le'e že ni'te.

²⁶Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li zchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' zchalje Le', zcháljlenan' benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga.

²⁷Bi bejnf'igekle' zcháljlene' légake' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸Che len Jesusen' gože' légake':

—Kate' žin že wchisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' bloe'el Xa' neda' zchaljan'. ²⁹Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteza' da' žaz laže' Le'.

³⁰Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejlé'gake' chie'.

No benne' nake' che Dios, na'
no benne' nake' wen laže'

³¹Naž Jesusen' gože' benne' judío ka', benne' žejlé'gake' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan znna xtiža'a, da' li gakle benne' wsedle chia' ka'.

³²Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran nakto', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. ³⁴Biz chen' znnó: "Yeslán le'e"?

³⁴Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: Yogo'te benne' wen dola' ka', yó'ogake' lo na' dola'.

³⁵To benne' ndo'w bi gá'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' zi'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶Ki naken, cha' Bennen' nake' Zi'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale. ³⁷Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a. ³⁸Neda' zchalja' che da' ble'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'. ⁴⁰Na'a, žénelele gotle neda', la'kze zcháljlenan' le'e da' nak dot da' li, dan' benla' bchalj Dios. Bi ben Bran na' ki. ⁴¹Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi nakto' zi'n zi' ka'. Toze Dios nake' Xato'.

⁴²Naž Jesusen' gože' légake':

—Chela' da' li nak Dios Xale, si' lo na'le neda', dan' bžoja' gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó nga. Kege

žakze chia' bla'a, san Dios na'kze bsele'e neda'. ⁴³ ¿Bi nnézlele biz chen' bi gak chejnf'ilele da' znnia'? Naken dan' bi žénelele wzé nagle xtiža'a. ⁴⁴ Xakzle naken da' xiwe'. Nakle che da' xiwen', na' žénelele gonle da' žaz laže' xalen'. Ža ni'te da' xiwen' naken benne' wetw benách ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak dot da' li, dan' bi zchaljen da' li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka nakkzen zchaljen, dan' naken benne' wen laže', na' naken ka xágakkze benne' wen laže' ka'. ⁴⁵ Dan' zchalja' neda' da' li, bi žejele'le chia'. ⁴⁶ ¿Nózlele le'e gak yesbága'le neda' dol'a? Cha' zchalja' da' li, čbiz chen' bi žejele'le chia'? ⁴⁷ No benne' nake' che Dios, zze nage' xtiža' Dios, san le'e, dan' bi nakle che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

**Benne' Criston' zoakze'
zga'ale' ka Bran**

⁴⁸ Naž beži'igak benne' judío ka', na' belyi'e Jesusen': —Káteze wnnato' kate' wnnato' nako' benne' Samaria, na' žonlen da' xiwe' Le' tzen.

⁴⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi žonlen da' xiwe' neda' tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne, na' le'e zzoale neda' chela'ale. ⁵⁰ Bi zka'n zen kwina'. Zoa No Benne' zka'n zene' neda', na' Le' zchi'a laže'e žo'o. ⁵¹ Da' li žapa' le'e: nóteteze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

⁵² Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonlen da' xiwe' Le' tzen. Bran gote', na' lezka' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, san Le' znnno: "Nóteteze benne'

si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen!."

⁵³ ¿Nakžo' Le' zen ka xažo Bran? Gote' le', na' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ¿Nozkzen' žon kwino'?

⁵⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Cha' neda' wká'n zen kwina', yela' zen na' bi be zakan'. Xa' zka'n zene' neda', na' le'e znnale nake' Dios chele. ⁵⁵ Bi nónbia'le Xažo Dios, san neda' nónbi'a-ne'. Chela' nnia': bi nónbi'a-ne', na' gaka' benne' wen laže' kan nakle le'e. Nakle benne' wen laže' ka'. Na'a, da' li nónbi'a-ne', na' nzi' lo na'a xtiže'e. ⁵⁶ Xale Bran bebele' dan' žala' le'ele' ža soa' neda' yežlyó nga, na' la'kze gote' ža ni'te, ble'elen', na' bebéle'ele'.

⁵⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz. ¿Ble'elo' Bran na'?

⁵⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi na' soa Bran na', neda' ba zoakza'.

⁵⁹ Naž békwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen', san Le' bkache' kwine' láwgake', na' bežoje' la' li'a yodon'. Wdíe' gachje láwe'le gan nnítä'gake', na' beyeje'.

Jesús žeyone' to benne' golje' lo chole

9   Kate' ne zda Jesusen' to latje, ble'ele' to benne' golje' lo chole. ² Benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, ¿noz ben dol'a, dan' golje' lo chole? ¿Benne' ni, cha' xa xne'e?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi naken dan' ben benne' ni dol'a, na' kege dan' bengak xa xne'e

dola', san naken nich la' law yela' wak zen che Dios ni'a che benne' ni. ⁴Zon byenen gonžo xchin Xa', Bennen' bsele'e neda', kate' ne nak ka te ža. Žin ža gak chol' che yela' got, katen' bi gak nitó benne' gone' žin. ⁵Kate' ne zoa' yežlyó nga, naka' baní' chegak benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga.

⁶Kate' beyóz bchalj Jesusen' da' ni, bži'e zene' lo yo, na' bene' góna'do' len zene' na', na' wdeben' yej law benne' lo cholén'. ⁷Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtib lawo' lo bez nis da' nzin' Siloé. (Siloé naken to diža' hebreo da' znnan: nsela').

Naž benne' lo cholén' wyeje' ga na', na' bejtibe' lawe'. Kate' bezé'e ga na', ba zle'ele'. ⁸Naž bebán láže'gak benne' zjo'o li'a ka', len benne' ka' blé'egake' le' zga'ale katen' goke' lo chole, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' wži'e, na' wnnable' no benne' bi da' wnežjwe' chie'?

⁹Bale' wnnágake':

—Lekze'.

Yebale' wnnágake':

—Kegen', san kan znnna' law bennen', lezka' znnna' law benne' ni.

Le' wnné':

—Nedan'.

¹⁰Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nakxkze goken, byaljw yej lawo'?

¹¹Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' lie' Jesús bene' góna'do', na' wdeben' yej lawa', na' gože' neda': "Wyéj žoa'a bez nis da' nzin' Siloé, na' bejtib lawo'." Wyá'a ga na', na' bejtiba' lawa', na' la' byáljwte yej lawa'.

¹²Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

Le' gože' légake':

—Bi nnezla'.

Benne' yodo' ka' znnábgekle' binlo bennen' byaljw yej lawe'

¹³Naž bché'gake' bennen' goke' lo chole, na' bejzégake' le' lawgak benne' yodo' fariseo ka'. ¹⁴Dan' nak ža la'y chégake' kate' ben Jesusen' góna'don', na' bsaljwe' yej law bennen' goke' lo chole, ¹⁵che len benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' le' da' yoble nakx goken byaljw yej lawe'. Le' gože' légake':

—Bdebe' góna'do' yej lawa', na' bejtib', na' zle'ela'.

¹⁶Naž bchaljgak bale benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Yebale' wnnágake':

—¿Wak to benne' dola' gone' yela' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chóplegake'. ¹⁷Da' yoble wnnábgekle' bennen' goke' lo chole, na' wnnágake':

—¿Biz znnó' le' che bennen', znnno' bsaljwe' yej lawo'?

Le' wnné':

—Nake' benne' zchalje' lo wláz Dios.

¹⁸Benne' judío wnná bia' ka' bi bejlé'gake' cha' goke' lo chole katen' golje', na' byaljw yej lawe'. Che len blížgake' xa xna' bennen' byaljw yej lawe'. ¹⁹Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni zi'nle, znnale golje' lo chole? ¿Nakxkze naken zle'ele' na'a?

20 Bechébegak xa xne'e ka', na'
bely'i'e légake':

—Nnezlto' benne' ni nake' zí'nto',
na' golje' lo chole, **21** san nakx
goken, zle'ele' na'a, bi nnezlto', na'
noz bennen' bsaljwe' yej lawe', bi
nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake'
benne' wak. Lekze' nne'.

22 Ki wnnagak xa xna' bennen'
goke' lo chole, dan' zžébegake'
benne' judío wnná bia' ka', dan' ba
ben xtiža'gake' cha' nóteteze benne'
nne' nak Jesusen' Benne' Criston',
to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o
gan zdogbuk benne' judío ka' nich
yéngakel' xtiža' Dios. **23** Che len
wnnagak xa xne'e: "Le nnable' le',
dan' ba nake' benne' wak."

24 Naž benne' judío wnná bia' ka'
da' yoble blížgake' bennen' goke' lo
chole, na' bely'i'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da'
likze. Neto' nnezlto' nak bennen'
benne' dola'.

25 Naž bechebe bennen' goke' lo
chole, na' wnné':

—Cha' nake' benne' dola' bi nnezla'.
To da' nnezla'. Zga'ale goka' lo chole,
na' na'a zle'ela'.

26 Wnnábgakle' le' da' yoble, na'
wnnágake':

—čBíz bene' chio'? čNakx bene'
nich bsaljwe' yej lawo'?

27 Bechebe bennen', na' gože'
légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si'
lo na'le xtiža'a. čBíz chen' žénelele
yénlele da' yoble? čZénelele
góñlenle Le' tzen?

28 Naž bká'ngake' le' ka'ze, na'
wnnágake':

—Le' žónleno' bennen' tzen, san
neto' žónlento' Moisés tzen. **29** Neto'

nnezlto' Dios bcháljlene' Moisés
na', san kan nak che benne' ni, bi
nnezlto' noz benne' bsele'e Le'.

30 Naž bechebe bennen', na' gože'
légake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le'e
bi nnézlele noz benne' bsele'e bennen',
na' Le' bsaljwe' yej law to benne' golje'
lo chole. **31** Chela' bi nak bennen' che
Dios, bi be gak gone'.

34 Naž beži'igak benne' yodo' ka',
na' bely'i'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o
dola'. čZénekzlo' le' wsedlo' neto'?

Naž bebéjgake' le' na'le'.

No benne' ka' zej nchólgekle'

35 Benle Jesusen' kan bengak
benne' judío wnná bia' ka',
bebéjgake' bennen' goke' lo chole.
Kate' bežage' le', gože' le':

—čZejli'o che Zi'n Dios?

36 Bechebe' le', na' gože' Jesusen':
—čNozen', nich chejli'a chie'?

37 Jesusen' gože' le':

—Ba ble'elo' le', na' neda' nga
zcháljlene' le', naka' Zi'n Dios.

38 Naž bennen' byaljw yej lawe',
bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa' lo no'o, čZejli'a chio' Le'.

39 Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a
yežlyó nga, nich l'égekle' benne' ka'
zej nchólgekle', na' gakgak ka benne' lo
chole benne' ka' žékgakle' zle'gekle'.

40 Kate' benne' yodo' fariseo ka',
benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen',
béngekle' da' ni, naž bely'i'e Le':

—¿Nakto' benne' nchólgekle'?

⁴¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Chela' ncholze yej lawle, bi nbága'le dola'. Na'a znnale:

“Zlé'elto!” Che len nbága'le dola'.

Žsaka' lebe Jesús che
le'je chegak zila' ka'

10 Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no

benne' bi choe'e gan žo'ogak zila' ka'
lo le'je chégakba', san žoe'e ga yoble,
benne' ni nake' wbán, na' zbankze'.

²Bennen' žoe'e gan žo'ogak zila' ka'
nake' benne' žape chi'ikze' lágakba'.

³Nich cho'o benne' ni, žsaljw benne'
zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka',
na' lágakba' žéngeklba' chie', na'
žeyónbia'gakba'-ne'. Le' žlijgake'-ba'
to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje'
lágakba'. ⁴Kate' ba wleje' yógo'te
zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe'
láwgakba', na' lágakba' žejnáwgakba'
le', dan' žeyónbia'gakba' chie'.

⁵Bi chejnáwgakba' benne' yoble,
san wzónnjgeklba' le', dan' bi
nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble
ka'.

⁶Jesusen' bcháljlene' lágake' da' ni
da' bsaka' lebe', san bi bejn'íigekle'
dan' gože' lágake'.

Jesús nake' Bennen' žape chi'e zila' ka'

⁷Naž Jesusen' bcháljlene' lágake'
da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka
to gan žo'ogak zila' ka'. ⁸Ba blá'gak
benne' zan, benne' ka' wnnágake'
zej nake' Benne' Criston', san yógo'te
benne' ka' bžíngake' zgá'alegake' ka
neda', zej nake' benne' wbán ka', na'
želbankze', na' bi wzé naggak zila'

ka' chégake'. ⁹Neda' naka' ka to gan
žo'ogak benách ka'. Nóte'teze benne'
chó'olene' neda', yelá bennen', na'
gake' ka to zila' žo'oba', na' žežojba',
na' žél-lba' da' žawba'.

¹⁰Za'ze benne' wbán nich kwane'-
ba', na' gote'-ba', na' wzía yi'e-ba'.

Neda' blá'a nich gata' yela' nban da'
zejlí kanne chegak benách ka' zej
nake' ka zila' chia' ka', na' gáta'zeze
yela' nban da' zej lí kanne chégake'.

¹¹Neda' žape chi'a benách chia' ka'
kan žon bennen', lo yela' ži'i laže'
chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen'
žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe'
yela' nban chie' ni'a chegak zila' chie'
ka'. ¹²Benne' nazjwe', benne' žape
chi'e zila' ka', zlé'ele' za' beko' yixe'
snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje',
na' beko' yixe' snia na' žejtáwy'a'ba'
zila' ka', na' žeslásba' lágakba'. Ki žon
benne' nazjwen', benne' žape chi'e
zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape
zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba'
chekze'. ¹³Žzonnj benne' nazjwen'
dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze'
mežw, na' bi že' laže'e lágakba'.

¹⁴⁻¹⁵Neda', lo yela' ži'i laže' chia'
žape chi'a zila' ka'. Kan nonbia' Xažo
Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan',
lezka' benách chia' ka', benne' zej
nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e
neda', na' zdia' yela' nban chia'
ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka',
bia zej nakba' chia' nónbia'gakba'
neda'. ¹⁶Lezka' zej nnita' zila' yoble
chia' ka', bia ka' bi zej nbabba' nga.
Lezka' žala' chejxí'gaka'-ba'. Bia ka'
yéngeklba' chia', na' gákgakba' toze
len yebale zila' chia' ka', na' nedkza'
gape chi'a lágakba'.

¹⁷'Che len Xan' nži'ile' neda', dan'
zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da'

yoble, da' zejlás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. ¹⁸Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdían', na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

¹⁹Kate' béngekle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-lá'a lázgake' kan žékgekle' che Jesusen'. ²⁰Benne' zan ládjwgake' wnnágake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal yichj lázda'we'. ¿Biz chen' zze nagle chie' Le'?

²¹Yebale' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. ¿Wak to be' xiwe' wsaljwn yej lawgak benne' lo chole' ka'?

**Benne' judío wnná bia' ka'
zzóagake' Jesús chelá'ale**

²²Zak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' Iní lo yež Jerusalén, kate' žejsá' láže'gake' ka bdégake' yodo' chégake' lo na' Dios. ²³Zda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón.

²⁴Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéchjgake' Jesusen', na' belyi'e Le': —¿Batxkze wsano' žono' ga žek zedlto'? Cha' nako' Benne' Criston', kwáselo bloe'el neto'.

²⁵Jesusen' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'. ²⁶Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e. ²⁷Zila' chia' ka' žéngelba' chia', na' žeyónbia'gakba' neda', na' neda'

nónbia'gaka'-ba', na' zá'lengakba' neda' tzen. ²⁸Neda' znezjwa' yela' nban da' zejlí kanne chégakba', na' bi kwia yí'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwéjgake'-ba' lo na'a neda'.

²⁹Xažo Dios bénngake'-ba' chia', na' Le' napže' yela' wak ka yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwéjgake'-ba' lo na' Xan'. ³⁰Neda', na' Xažo Dios, toze nakto'.

³¹Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' békxwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen'. ³²Jesusen' gože' légake':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wžé'ele neda' yej?

³³Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' belyi'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wžé'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' benachze, na' žon kwino' Dios.

³⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: "Neda' znnia': nakle dios ka'." ³⁵Nnézkzelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyéjwkzen to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljlen Dios légake' nzi' lágake' dios ka'.

³⁶Diosen' bebeje' neda' chekze', na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znnale chia': "Le' bi zchaljo' chawe' che Dios" dan' wnnía: "Zi'n Dios naka'?" ³⁷Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. ³⁸Cha' žona' žin da' bde Dios lo na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejlé' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

39 Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

40 Naž wyéj Jesusen' da' yoble yechelá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'. **41** Benne' zan bžíngake' gan zoa Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žała' gak che benne' ni, dot da' li naken.

42 Che len benne' zan bejlé'gake' che Jesusen' gan zoe'.

Da' gok katen' got Lásaro

11 Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwé!. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. **2** Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwé', na' lezka' nake' no'len' wloé'e da' zla' zix ni'a Xanžom', na' besbiže' ni'e len yicha' yichje!. **3** Belseł'a' no'le zan Lásaron' to benne' bejlíže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro, bennen' nži'ilo'-ne', die' yižwé'.

4 Kate' Jesusen' benle' da' ni, gože' benne' ka' nnítalengake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da' gotten le' to chi'ize, san naken nich la' law yela' zen che Dios, na' ni'a che yižwé' ni lezka' la' law yela' zen chia' neda', Zi'n Diosen'.

5 Jesusen' nži'ilie' Martan', na' no'le bile Martan', na' Lásaron!. **6** La'kze Jesusen' nži'ilie' légake', kate' benle' de' Lásaron' yižwé', bga'ne' gan zoe' yechóp ža ka!. **7** Wdé chope ža ka', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o da' yoble gan nbab Judea.

8 Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, gónegekle benne' judío wnná bia' ka' wžé'gake' Le' yej. ¿Chejo' da' yoble ga na'?

9 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zej de chežinno hora te ža. No benne' zde' te ža, bi chejchegwe', dan' zle'ele', dan' baní' da' zoan yežlyó nga zóalenen le'. **10** Cha' bennen' zde' žel, na' chejchegwe', dan' bi zoałen banín' le'.

11 Kate' Jesusen' beyóž bchalje' da' ni, naž gože' légake':

—Ztas Lásaro, benne' lježzon', na' cha'a neda' ga na' nich yesbana'-ne'.

12 Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xan, cha' ztase', yeyake'.

13 Jesusen' wnné' ki dan' ba got Lásaron', san légake' žékgekle' wnné': “Ztasze Lásaron!.” **14** Naž Jesusen' gože' légake' kwáselo, na' wnné':

—Ba got Lásaron!. **15** Žebela' dan' bi wzó'a' ga na', dan' gak na'a to da' gon chawen' le'e, dan' gonen ga chejle'le chia!. Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

16 Naž Mas, to benne' žónlene' Jesusen' tzen, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, gože' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

Jesús žesbane' benne' gat ka', na' nbánlenžo-ne'

17-19 Yež Betania na' žen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' nga'nzen ka zza'žo to hóraze. Che len ba

bžingak benne' zan, benne' judío ka', gan jez nnita' Marta, na' Lia, nich yeyón zéngake' lágake', dan' ba got benne' zángake'. Kate' Jesusen' bžine' ga na', benle' ba gok tape ža yo'o Lásaron' lo yežw ba. ²⁰Katen' benle Martan' za' Jesusen', naž bžoje' lo yo'o, na' bejchage' Le', san Lian' bga'nze' lo yo'o. ²¹Martan' gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'. ²²Lezka' na'a, nnezla' yógo'te da' nnabolo' Dios, Le' gonnén' chio'.

²³Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

²⁴Martan' gože' Le':

—Nnezla' yebane' kate' žin ža ze lawte ža na' katen' yebangak benne' gat ka'.

²⁵Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' jez nbanlen benách ka'. Nóteteze benne' chejlí'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', ²⁶na' yógo'te benne' ka' nnítalengake' nbángake', na' žejl'é'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. *Žejl'i'o* da' ni?

²⁷Martan' gože' Le':

—O', Xan. Žejl'i'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios sele'e yežlyó nga.

*Zbeže Jesús dan' žeyache'
laže'le' no'le zan Lásaro ka'*

²⁸Kate' Marta beyóž bchalje' da' ni, beyeje' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' znnie' le'.

²⁹Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó ža'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'.

³⁰Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Le'.

³¹Kate' benne' judío ka', benne' nnítalengake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó ža' Lian', na' taríaze bžoje', naž bejnáwgake' le', na' wnnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

³²Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' ble'ele' Le', byechwe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

³³Kate' ble'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zbežegak benne' judío ka' jez nnítalengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, ³⁴na' wnné':

—¿Gaz bkáče'le-ne'?

Bely'e Le':

—Da wio'.

³⁵Wžeže Jesusen'. ³⁶Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nží'ile'ele' le'.

³⁷Bale' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo chole. ¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?

Žebán Lásaro lo yela' got

³⁸Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a yej gan nadjw yežw ban', na' da' to yej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'. ³⁹Jesusen' gože' benne' ka' nnítalengake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a yej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Le':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap ža nate'.

- 40** Jesusen' wnné':
—¿Kege gožkza' le' cha' žejl'i'o,
le'eło' yela' wak zen che Dios?
- 41** Naž beká'agake' yej blagen'
da' nsejwn gan žo'o no benne' lo
blojen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia
Jesusen' ya'abale, na' wnné':
—Xe, žapa' Le': "Žóxkeno" dan'
ženlo' chia' neda'. **42** Neda' nnezla'
žéntezelo' chia' neda', san zchalja' ki
nich gak da' chawe' chegak benne'
zan ki, na' nich chejlé'gake' Le'
bséla'kzo' neda'.
- 43** Kate' beyóz bchalj Jesusen' da'
ni, wnníe' zižje, na' wnné':
—Lásaro, bežój kile.
- 44** Bežój benne' gaten' lo yežw ban',
zej nžej ni'a ne'e len láže'do' ka', na'
ngache' lawe' len yetó láže'do'. Naž
Jesusen' gože' légake':
—Le yeséž laže' ka' lo ni'a ne'e, na'
le we' latje yezé'e.
- Žon xtíža'gak benne' wnná bia' ka'**
nich gótgake' Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)
- 45** Benne' zan, benne' judío ka',
jáklené' Lia tzen, na' blé'egekle' dan'
ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'.
- 46** Bale' jake' gan jez nnita' benne'
yodo' fariseo ka', na' bzéngekle'
légake' kan ben Jesusen'. **47** Naž
bdobgak tzen benne' yodo' wchi'a
laže' ka' len benne' yodo' fariseo
ka', na' bxoz wnná bia' ka', na'
wnnágake':
—¿Nakxkze gonžo? Žon bennen'
da' zan yela' wak zen. **48** Cha'
wnéžjwžo Le' latje gonže' kan žone',
yógo'te benách chejlé'gake' chie', na'
yídegak benne' Roma ka' nga, na'
wchínnjgake' yodo' la'y chežo, na'
yež chežo nga.
- 49** Naž bchalj Kaifás, bennen' nake'
bxoz blo yizen', na' žónlene' légake'
tzen, na' gože' légake':
—Le'e bi be nnézlele, **50** na' bi
žákbe'elele žon byenen gat to benne'
ni'a chegak benách ka', nich bi kwia
yi'gak yógo'te benne' judío ka'.
- 51** Kege žakze chie' bchalje' da'
ni, san dan' nake' bxoz blo yizen',
che len bchalje' lo wláz Dios kan
žala' gat Jesusen' ni'a chegak benne'
yežen'. **52** Gat Jesusen', kégeze ni'a
che yežen', san lezka' gate' nich
wtobe' zí'n Dios ka', benne' yej
násłase', nich gákgake' toze. **53** Ka'
goken, la' ža na'ze ben xtíža'gake'
gótgake' Jesusen'. **54** Che len biž
wdá Jesusen' kwáselo gan jez nnita'
benne' judío ka', san bezé'e ga na',
na' wyeje' to latje gawze gan nak
latje dach, na' ble'e lo yež Efraín,
gan bga'ne' tzen len benne' wsedle
chie' ka'.
- 55** Kate' ža na' za' gawze Lni
Pasko' chegak benne' judío ka'
kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios
katen' bebeje' benách chie' ka' lo
yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan
lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén
kate' za' žin lni na', nich chejpá'
kwíngake' kan nak che yodo'.
- 56** Benne' ka' nnítá'gake' lo yež
Jerusalén beyíljgake' Jesusen', na'
katen' wnnítá'gake' lo zchil yodo',
belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na'
wnnágake':
—¿Biz znnale le'e? ¿Wide' lni, cha'
bi yide'?
- 57** Ba wnnagak bxoz wnná bia' ka'
len benne' yodo' fariseo ka', cha'
no benne' nnezla' gan zoa Jesusen',
žala' yedžzenle' légake' nich gak
chejxéngake' Le'.

To no'le lie' Lia zgo'e da' zla' zix ni'a
Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Kate' ne zej nga'n yexóp že
žin Lni Pasko' kate' žejsá'
láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje'
benách chie' ka' lo yežlyó Egípto, bla'
Jesusen' lo yež Betania, gan zoa Lásaro,
bennen' gote', na' besbán Jesusen' le'
lo yela' got. ²Naž bsí'ni'agake' to yela'
waw ga na' da' gaw Jesusen'. Lia, no'le
zan Lásaron', wloé'e yela' wawn', na' že
Lásaron' ladjuw benne' ka' zé'lengake'
Jesusen' tzen, gan že'j žawgake'. ³Naž
Lian' bexwe' ka to ya da' zla' zix che
yeje susén las, da' záka'le'en, na'
wloé'en lo ni'a Jesusen'. Besbiže' ni'e
len yicha' yichje'. Dot lo yo'on' wžé' be'
zixen'. ⁴Naž bchalj to benne' wsedle
che Jesusen', bennen' lie' Judas
Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, na'
nake' bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak
benne' yodo' ka', na' wnné':

⁵—¿Biz chen' bi wdó'w da' zla'
zixen', da' zakan' lázjwžo che to
yiz, na' gak no benne' chise' mežwn'
chegak benne' yache' ka'? ⁶(Wnné'
ki, kege dan' že' laže'e benne' yache'
ka', san nake' wbán, na' lekze' noe'e
bzod mežw chégake', na' zká'lane'
mežwn' da' zgó'ogake' lo bzoden').

⁷Naž Jesusen' gože' le':
—Le we'e latje, dan' nak da' ni da'
bene' to da' zpe'en che že gacha'a
lo yežw ba. ⁸Benne' yache' ka' zej
nnítalenteze' le'e, san neda' bi
gá'nteza' gan zoale.

Benne' judío wnná bia' ka'
ženegekle' gótgake' Lásaro

⁹Kate' béngekle benne' judío ka'
zoa Jesusen' lo yež Betania, benne'

zan žake' ga na', kégeze dan' zoa
Jesusen' ga na', san lezka' dan'
ženegekle' lé'gekle' Lásaro, bennen'
besbán Jesusen' lo yela' got. ¹⁰Naž
bxoz wnná bia' ka' ben xtíža'gake'
lezka' gótgake' Lásaron'. ¹¹Ka' goken
dan' benne' zan, benne' judío ka',
žejlé'gake' che Jesusen', na' ba wlé'
yíchjgake' bxoz wnná bia' ka' ni'a
che Lásaron'!

**Zka'n zéngake' Jesús kate' žoe'e yež
Jerusalén**

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹²Bžingak benne' zan lo yež
Jerusalén že Lni Pasko', na' že
chope že béngekle' za' Jesusen' lo
yežen'. ¹³Naž wdíchjwgake' zin ka',
na' bžójgake' nich chejchággake'
Jesusen', na' wžéžeya'agake' zižje,
na' wnnágake':

—iGa'n zen Dios! iGa'n zen Benne'
ni ze'e lo wláz Xanžon', na' nna bi'e
benách Israel ka'!

¹⁴Jesusen' bžel-le' to búrrodo', na'
wžié'-ba' kan nyejw le'e yiche la'y,
da' znnan:

¹⁵Bi žébele le'e, zoale yež Sión.
Le wia nga, za' Benne' nna bi'e
le'e.
Žie' to búrrodo'.

¹⁶Kate' gok da' ni, bi bejn'iigekle
benne' wsedle ka' che Jesusen', san
wdé na', kate' bebane' Le' lo yela'
got, na' beyepe' ya'abá che Dios, naž
bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e
yiche la'y kan žala' gaken chie', na'
ki goken chie'.

¹⁷Lezka' benne' ka' wnnítalengake'
Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen'
bgache'e lo yežw ba, na' besbane'
le' lo yela' got, bzoa lígake' che
da' bene'. ¹⁸Lezka' che len bžojgak

benne' ka', na' bejchággake' Jesusen', dan' béngekle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' Le'. ¹⁹Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan zónlengak yógo'te benách Le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žílgake' Jesús

²⁰Bale benne' zi'to' ka'zej
nžage' benne' ka' bžíngake' lo
yež Jerusalén ža Lni Paskon' nich
wká'n zéngake' Dios. ²¹Benne'
zi'to' ka' bejchággake' Lip, benne'
Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na'
góta'yoegakle' le', na' wnnágake':

—Benne', žénelto' le'elto' Bennen'
lie' Jesús.

²²Wyéj Lipen', na' bzenle' Ndres
da' ni. Naž Ndrezent' len Lipen'
bejzéngeklen' Jesusen'. ²³Bechebe
Jesusen', na' gože' légake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne'
Golje' Benách, na' yeý'a latje
chia' ya'abá che Dios. ²⁴Da' li žapa'
le'e: ga'n toze to bínnedo' cha' bi
gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te
che bínnedon', lan', na' wnežjwn
bínnedo' zánle'eže. ²⁵No benne' že'
láže'ze' yela' nban chie', wniten',
dan' gat to chi'ize bennen'. No
benne' bi že' láže'ze' yela' nban
da' nape' yežlyó nga gape chi'en,
na' gata' yela' nban da' zejlí kanne
chie'. ²⁶Cha' žénele no benne' gone'
xchina', žala' gólnene' neda' tzen, na'
gan chejsóa' neda', chejsóa bennen'
žone' xchina'. Cha' žon to benne'
xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús zlöe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. *¿Bizkze*
nnia'? *¿Nnia': Xe*, beslá neda' lo da'
žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a,
nich soela' da' žala' gaken chia' na'a.
²⁸Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje'
ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen
chia', na' da' yoble gona' ga la' lawn.

²⁹Benne' zan, benne' ka'
nnítal'gake' ga na', béngekle' chi'i na',
na' wnnágake':

—iWzi' wnnén!

Yebałe benne' ka' wnnágake':

—To wbás che ya'abá che Dios
bcháljlene' Le'.

³⁰Naž bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia'
neda', san ni'a chele le'e. ³¹Ba bžin
ža wchi'a laže' Dios benách yežlyó
nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe'
na'le, dan' znnna bian' benách ka'
nnítal'gake' yežlyó nga. ³²Na'a, cha'
benne' ka', benne' gótgake' neda',
wchísgake' neda', Benne' Golje'
Benách, ža'le, gona' ga dobgak
yógo'te benách ka' gan soa' neda'.

³³Len da' ni da' bchalj Jesusen'
blo'e'ele' law kan gate'. ³⁴Benne' zan
ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Neto' benlto' chegak benne'
ka', benne' bél'gake' xtiža' Dios, da'
znnan: "Sóateze Benne' Criston!."
¿Biz chen' znnno' Le': "Žon byenen
wchísgake' Benne' Golje' Benách?"
¿Nozkzen' Benne' Golje' Benách?

³⁵Naž Jesusen' gože' légake':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na'
naka' baní' chele. Le da kate' ne
zóalena' le'e, na' de banín' chele,
nich bi gak chol nitle. Nóte'ze
benne' zde' gan nak chol bi nnezle'

gan zeje'. ³⁶Kate' ne zóala'lena' le'e, naka' baní' chele. Le chejlé' chia' neda', naka' baní' chele nich gakle zi'n Bennen' nake' banín' da' naken li laže'.

Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyeje', na' benít lawe' gan nnít'a'gake'.

Da' žonen ga bi žeje'l'gak benne' judío ka' che Jesús

³⁷La'kze ben Jesusen' da' zan yela' wak zen lawgak benne' judío ka', bi bejlé'gake' chie'. ³⁸Ka' goken, bžin dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Xan, čnozkze benne' bejlí'e da' bchaljto'?

čNozkze benne' bloe'el Xanžo
Dios le' yela' wak chie'?

³⁹Ka' goken, bi gok chejlé'gake' che Jesusen'. Goken kan wnná Isaásen' katen' wnné':

⁴⁰Dios bene' ga gok chol yichj lázdo'gake', na' gok choch lázdo'gake' nich bi l'é'egkle' len yej láwgate', na' nich bi chejní'igekle' lo yichj lázdo'gake'.

Na' wnná Dios:

Bi yeyákgake' chia' nich yeyona' légake'.

⁴¹Bchalj Isaásen' da' ni dan' ble'ele' yela' zen che Benne' Criston', na' bchalje' kan gak chie' Le'.

⁴²La'kze goken ki, bejlé'gak benne' zan che Jesusen'. Lezka' bejlé'gak bale' benne' wnná bia' ka' chie', san dan' zžébegake' benne' yodo' fariseo ka', bi bzoa lígake' chie' kwáselo. Ki bengake' nich bi kwéjgake' légake' to chi'ize gan zdóbgake'

nich yéngekle' xtiža' Dios. ⁴³Lezka' bengake' ki dan' že' láže'gakže' gápegak benách ka' légake' ba la'ne, ka že' láže'gake' gape Dios légake' ba la'ne.

Kwia yí'gake' dan' bi žejl'é'gake' da' bchalj Jesús

⁴⁴Jesusen' wnné' zižje, na' wnné':

—No benne' žeji'e chia' neda', kege chia' nedza' žeji'e, san lezka' žeji'e che Xa', Bennen' bsele'e neda'.

⁴⁵Lezka', no benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁶Neda' naka' baní', na' bla' a yežlyó nga, nich bi ga'ngak benne' ka' lo chole, yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chia' neda'. ⁴⁷Cha' ženle no benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege neda' choga' che bennen' kwia yi'e, dan' bla'a nga, kege nich choga' chegak benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸No benne' zzoe' neda' chela'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a, ba zoa da' chogen chie' kwia yi'e. Dižan' dan' bcháljenja' le'e naken da' chogen che bennen' kwia yi'e že za lawte že na'. ⁴⁹Ki naken dan' zchalja', kege žakze chia', san Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' neda' da' žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'. ⁵⁰Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan' neda'.

Jesús žibe' ní'agak benne'
wsedle chie' ka'

13 Bžin že za' žin Lni Pasko'
kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benách

chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen' nnézkzele' za' žin že chie' gate', katen' wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'. Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na'a nži'ile' légake' na' zejte gate' lo wláz légake'.

²Da' xiwe' ba ngo'o yeſan' Judas Iskariote, zin' to benne' lie' Smon, nich wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ³Jesusen' nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na' yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios, Xe', ba bdie' lo ne'e Le' dot yeſa' wnná bia' chie'. ⁴Che len, kate' ne že'j žáwgake', wzó ža' Jesusen', na' beké'e lažen' žxoa xkože'e. Bexwe' to laže' da' žesbižlenžon na'žo, da' bde'en li'e. ⁵Naž wdé'e nis to lo ziga' ya, na' wzó lawe' žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka', na' žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶Kate' bžin Jesusen' gan že' Smon Bedw, Bedon' gože' Le':

—Xan, bi žala' chibo' Le' ni'a.

⁷Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san te na'a chejni'ilon'.

⁸Naž Bedon' gože' Le':

—Bi chibkzo' Le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo' góñleno' neda' tzen.

⁹Naž Smon Bedon' gože' Le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka' chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaše', ní'aze' žon byenen chažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na' le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹Ki wnná Jesusen': "Kege yógo'tele nakle chawe'" dan'

nnézkzele' no benne' ládjwgake' wdíe' Le'.

¹²Beyóž wdíb Jesusen' ní'agake', na' beyakwe' lažen' bxoa xkože'e. Bebi'e gan že'j žáwgake', na' gože' légake':

—¿Žejní'ilele dan' za' bena' chele?

¹³Le'e že'le neda': "Benne' Wsedle" na': "Xan." Da' li nak da' znnale, dan' ki naka'. ¹⁴Na'a, cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsedle chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵To da' blee'elan' le'e nich gonle le'e kan bena' neda'. ¹⁶Da' li žapa' le'e: to benne' wen žin bi nakže' blo ka Xane', na' to benne' wbás bi nakže' blo ka bennen' bsele'e le'. ¹⁷Cha' žejní'ilele yógo'te da' ki, ba nez zen gaken chele le'e cha' gonle ki.

¹⁸Da' ni da' znnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza' benne' ka' wžekza' neda', san žon byenen gak dan' nyejwn le'e yiche la'y, dan' znnan: "To benne' že'j žáwlene' neda' tzen wži'e chia' neda'!" ¹⁹Na'a zloe'ela' le'e zga'ale kan gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le zoakza' neda'. ²⁰Da' li žapa' le'e: no benne' gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' sel'a'a neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa' ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesús znné' wdé Judas Le' lo na'gak benách ka'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹Kate' beyóž bchaj] Jesusen' da' ni, gok nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ládjwle le'e nga wdíe' neda'.

²²Naž benne' wsedle chie' ka' bwágake' law ljéžgake' toe' yetóe',

na' gok zédgekle', na' wzá' láže'gake' nólegake' bchalj Jesusen' chie'.

²³To benne' wsedle chie', bennen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'.

²⁴Smon Bedw bлоé'ezele' bennen' nich nnable' Jesusen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵Naž bennen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, čnozen' bchaljo' chie'?

²⁶Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtíl da' nbisen.

Naž besbise' yet xtílen', na' bi'en che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon. ²⁷Beyóz bdaw Judas na' yet xtílen', wyáz da' xiwe' lo yichj lázda'we'. Naž Jesusen' gože' le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸Yezika' benne' wsedle ka' che Jesusen', benne' žé'gake' ga na', na' že'j žáwgake', bi žejn'igekle' biz chen' gože' le' ki. ²⁹Dan' nwa' Judas na' bzod mežw chégake', che len gókgekle' bale' Jesusen' gože' le': "Bejxí' da' gawžo" o wnné: "Bia' late' chegak benne' yache' ka." ³⁰Katen' Judas na' beyóz bdawe' yet xtílen', na' la' bžojtie', ne nak žel.

Jesús čchi'le' žo'o to da' kobe da' žon byenen gonžon

³¹Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda', Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law yela' zen che Dios.

³²Cha' la' law yela' zen che Dios ni'a chia' neda', Zí'ne', lezka' gonkze Dios ga la' law yela' zen chia' neda', Zí'ne', na' la' gontie' ki. ³³Le'e, zí'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e. Yeyilje neda', na' kan ba goža' benne' judío

ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a neda', bi gak yidle žakze chele.

³⁴To da' kobe zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole. Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ží'ilele lježle tole yetole. ³⁵Cha' ží'ilele lježle tole yetole, gékbe'egekle yógo'te benách žónlenle neda' tzen.

Jesús zinne' nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶Naž Smon Bedw wnnable'
Jesusen', na' wnné:

—Xan, čgazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné:

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda' na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷Bedon' gože' Le':

—Xan, čbiž chen' bi gak sá'lena' Le' na'a? Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata' dan' nži'ila' Le'.

³⁸Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—čWdío' yela' nban chio' dan' nži'ilo' neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže leko', wži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.

**Jesús nake' nez da' chéjlenžo
nich žinžo gan zoa Xažo Dios**

14 Wnná Jesusen':
—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios, na' le chejlé' chia' neda'. ²Latje zan zej den liž Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza' latje chele gan chejsoale. ³Cha' chejkweza' latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da' yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich gan chejsó'a neda', lezka' le'e chejsoale ga na'. ⁴Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka' nónbia'le nez.

⁵Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'.

¿Nakxkze gak gónbia'to' nezen'?

⁶Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak dot da' li, na' naka' Benne'zej nbanlen benách ka'. Ni'a chia' nedza' gak la' no benne' gan zoa Xažo Dios. ⁷Chela' nónbia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a, nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸Naž Lip gože' Le':

—Xan, blœ'el neto' Xon', ná'teze.

⁹Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóalena' le'. ¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': "Bloe'el neto' Xon"? ¹⁰¿Bi žejl'i'o zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'? Da' ki da' zcháljlena' le', kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalenkze' neda', na' Lekze' žone' žin ki. ¹¹Le chejl'e' chia', zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejl'e' chia' neda' ni'a che žin da' žona'. ¹²Da' li žapa' le': da' ka' žona' neda', lezka' gon bennen' žejl'i'e chia' neda', na' da' ženže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios. ¹³Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wloé'ela' law neda', Zi'n Dios, yela' baní' zen che Xažo Dios. ¹⁴Bíte'teze dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

Jesús sele'e Dios Be' La'y
yedjsóalene' benách chie' ka'

¹⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nží'ilele neda', le gon da' žapa' le', ¹⁶na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' sele'e Benne'

yoble, Benne' gáklen'e' le', Benne' gon choche' le', na' sóalenteze' le'. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' znnakze' da' li. ¹⁷Benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenke' le', na' soe' lo yichj lázdo'le. ¹⁸Bi wka'na' le' ka xkwide' wžéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'. ¹⁹Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yelé'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le', to chí'ize soale nbanle. ²⁰Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le', nnézkzelele zóalenkza' Xažo Dios, na' le'e zóalenle neda', na' neda' zóalenkza' le'. ²¹Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan znnan, nak bia' nží'ile' neda'. Xažo Dios ží'ile' bennen' nží'ile' neda', na' neda' ží'ilá' bennen', na' wloé'e law' lawe' le'.

²²Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, ¿nakxkze gak wloé'e lawo' lawto' neto', na' bi wloé'e lawo' lawgak benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga?

²³Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nží'ile' neda' gone' kan znnna xtiža'a, na' Xažo Dios ží'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lázda'we'. ²⁴Nóte'teze benne' bi nží'ile' neda' bi žone' kan znnna xtiža'a. Da' bénlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²⁵Žapkza' le' da' ki kate' ne zóalena' le', ²⁶san Dios Be' La'y, Bennen' sela' Xažo Dios chele, gáklen'e' le', na' gon choche' le'e

dan' wkónlele žin la' neda'. Wsadle' le'e yógo'te, na' wsé'e láže'le kan nak yógo'te da' ba goža' le'e.

²⁷'Wka'na' da' wká'n ži yichj lázdo'le. Dan' wká'n ži yichj lázdo'le da' gonna' chele, bi naken ka da' znézjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Bi gek zédlele, na' bi žébele. ²⁸Ba bénlele da' ba goža' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nží'ilele neda', na' yebélele katen' goža' le'e yeyá'a gan zoa Xažo Dios, dan' nakže blo Xažo Dios ka naka' neda'. ²⁹Na'a, ba goža' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹'Biž wcháljlenna' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe', dan' znnna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki žala' gaken nich nnézgakle benách ka' nníta'gake' yežlyó nga nží'ilila' Xažo Dios, na' žona' kan ba gože' neda' gona'. Le so ža', na' le cho'o.

Kan nak che lba uba, na'
chegak ni'a nen' ka'

15 Lezka' Jesusen' gože' légake':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li laže', na' Xa' nake' ka benne' žaz ža'n, benne' žape chi'e lban'. ²Choge' bíte'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be želbían, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' želbían, nich gákgaken chawe', na' kwíagaken yelate'. ³Le'e ba nakle chawe' ni'a che dižan' da' ba bcháljlenna' le'e. ⁴Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban',

bi be gak kwian žakze chen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, lezka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezle neda' tzen.

⁵'Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' zbian da' zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶No benne' bi gónlenteze' neda' tzen, gak chie' kan žak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej naken chawe', Zchóggake' ni'a nen' ka', na' bížgaken. Katen' ba nbižgak ni'a nen' ka', na' wtóbgaken', na' chó'ngaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷'Cha' gónlentezle neda' tzen, na' cha' gonle kan znnna xtiža'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸Gaple le'e Xažo Dios ba la'ne katen' gonle xchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' želbían, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' žónlengake' neda' tzen. ⁹Kan Xažo Dios nží'ile' neda', lezka' nží'ilila' le'e. Le gónteze kan žala' gon no benne' nží'ilila'-ne'. ¹⁰Cha' gonle kan žapa' le'e, gonle kan žala' gon no benne' nží'ilila'-ne', kan neda' žona' kan Xažo Dios ba gože' neda' gona', na' žónteza' da' žaz laže' Dios, Bennen' nží'ile' neda'.

¹¹'Da' ki žapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li laže' kan yebélele. ¹²Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle: le ži'il lježle tole yetole, kan neda' nží'ilila' le'e. ¹³Bi gak no benne' ží'ižele' lježe' ka gon bennen' wdí'e yela' nban chie', na' gate' nich gáklene' lježe' ka' dan' nží'ile' légake'. ¹⁴Le'e nakle ljéža'do' ka' cha' gonle kan bchi'la'

le'e gonle. ¹⁵Biž nnia' chele nakle wen žin chia' ka', dan' bi nnezele benne' wen žin da' gon xane'. Neda' wnnia' chele nakle ljéza'do' ka', dan' bena' ga nnézlele yógo'te da' gož Xa' neda' gona'. ¹⁶Kege le'e wžele neda', san neda' wžekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan žongak ni'a na' lban', da' ka' želbían da' zenle'e, na' gá'nteze dan' gonle. Ki gaken, Xažo Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wkónlele žin la' neda'. ¹⁷Da' ni naken da' zchi'l'a le'e gonle. Le ž'il lježle tole yetole.

Góngake' chegak benách che Jesús kan béngake' chie'

¹⁸Lezka' wnná Jesusen': —Cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' le'e chela'ale, nnézlele ba bzóagake' neda' chela'ale zga'ale kan zzóagake' le'e chela'ale na'a. ¹⁹Chela' nakle toze len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, ží'igekle' le'e kanzej nži'ile' ljéžgake' ka', san zzóagake' le'e chela'ale dan' bi nakle toze len légake'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰Le chejsá' láže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnia': "Benne' wen žin bi nakže' blo ka xane!" Cha' wžia láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia láže'gake' le'e. Cha'zej nnita' benne' ka' žóngake' kan znnna xtiža'a, lezka' góngake' kan znnna xtiža'le le'e. ²¹Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bizej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ²²Chela' bi bla'a, na' chela' bi bcháljlena' légake', bi bága'gake'

dola', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágake' che dola' da' zej nbage'e nich yebéj chawé' kwíngake'. ²³No benne' zzoe' neda' chela'ale, lezka' zzoe' Xažo Dios chela'ale. ²⁴Chela' bi bena' yela' wak zen ka' gan nníta'gake', da' ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' dola'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zzóagake' neda' chela'ale, na' lezka' zzóagake' Xa' chela'ale. ²⁵Ki goken, bžin da' znnna xtiža' Dios, dan' wzí' lo ná'gake', dan' znnan: "Zzóagake' neda' chela'ale na' bi zoa biz chen'."

²⁶'Kate' yedjsoaлен Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. Nake' Ben' sel'a' chele lo wláz Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷Lezka' le'e wzóa lile chia', dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na'zejte na'a.

16 'Da' ki goža' le'e, nich bi gak chope láže'le. ²Zin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' ža na' gékgekle' cha' gótgake' le'e góngake' xchin Dios. ³Ki góngake' dan' bizej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bizej nónbi'e neda'. ⁴Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapkza' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

—Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵Na'a yeyá'a, na' chejsóalena' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi nnale: "¿Gaz chejo'?"

6Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. **7**Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže chawe' chele cha' yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedjsóalen Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' selá'a-ne', na' yedjsóalene' le'e. Le' gáklené' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. **8**Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nnítá'gake' yežlyó nga zej nbage'e dola', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'.

9Zej nbage'e dola' dan' bi žejlé'gake' chia' neda!. **10**Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž lē'gekle' neda'.

11Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' znna bian' benách ka' nnítá'gake' yežlyó nga.

12'Da' zanže žénela' wcháljlena' le'e, san bi gak chejn'iilelen na'a.

13Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wsedle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje' yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. **14**Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. **15**Yógo'te da' naken che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wnnía' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' láže' yeyaken yela' žebél

16Lezka' wnná Jesusen':

—Yetó chí'ido'ze, biž lē'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yelé'elele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

17Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—iBiz zejlás dan' gože' ſo'o? Wnné': "Yetó chí'ido'ze, na' biž lē'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yelé'elele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios."

18Naž wnnágake':

—iBizkze zejlás da' ni, dan' wnné': "Yetó chí'ido'ze"? Bi žejni'ilto' dan' wnné'.

19Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' nnábgekle' Le', na' gože' légake':

—iZnnáblele lježle kan nak che dan' wnnía': yetó chí'ido'ze, na' biž lē'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yelé'elele neda'? **20**Da' li žapa' le'e: kwéžele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nnítá'gake' yežlyó nga yebégekle' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' láže' chelen' yeyaken yela' žebél katen' yelé'elele neda'.

21To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zzákali'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to zkwide' byodo' chie', biž žejsá' láže'le dan' wzake'e, san žebele' dan' ba golj to zkwide' byodo' yežlyó nga. **22**Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebél chelen'.

23'Ža na' bi be nnábblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nnábblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', Le' gonnén' chele. **24**Na' zejte na'a ža bi zkónlele žin la' neda' kate' bi da' znáblele Xažo Dios. Le nnable' ki, na' gata' chele da' nnábblele-ne', nich gak dot li láže' yela' žebél chele.

**Jesús, Benne' Criston', bežoje'
chawe' lo da' gok chie'**

25 Lezka' wnná Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljlena' le'e. Žin ža kate' biž wcháljlena' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljlena' le'e kan nak che Xažo Dios. **26-27** Ža na' nnáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Xažo Dios lo wlazle le'e, dan' Xažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejele'le bžoja' gan zoe' Le'. **28** Bžoja' gan zoa Xažo Dios, na' bla'a yežlyó nga. Yeto' da' gaken, yezá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

29 Naž benne' wsedle chie' ka' bely'i e Le', na' wnnágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. **30** Na'a žákbe'elto' nnézkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nnable' Le', dan' zloe'elo' neto' da' za' nnabton'. Che len žejele' to' bžojo' gan zoa Dios.

31 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žejele'le chia' neda' na'a? **32** Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gásłasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Xažo Dios zóalenkze' neda'.

33 Da' ki goža' le'e nich ga'n ži yichj lázdo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

**Jesús znnable' Dios gáklene'
benách chie' ka'**

17 Kate' beyož bchalj Jesusen'
da' ki, bchis lawe', na' bwie'
ya'abale, na' wnné':

—Dios, Xe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'no', nich gak gona' ga la' law yela' zen chio' Le'. **2** Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wnná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a yela' nban da' zejlí kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. **3** Ki gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' zej nónbi'e Le', nako' Dios tlichá', na' lezka' zej nónbi'e neda', Jesúš, Benne' Criston', na' nnézgekle' Le' bselo'o neda'.

4' Neda' ba bena' ga nla' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyož bena' žin da' bdio' lo na'a gona'.

5 Na'a, Xe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen da'gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate'gota' yežlyó nga.

6' Ba bloe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ládjwgak benách ka' mnítä'gake' yežlyó nga. Benne' ki gókgake' chio', na' Le' bénngako'-ne' chia', na' žóngake' kan znna xtižo'o. **7** Na'a nnézgekle' yógo'te da' ka' benno' chia' zá'gaken lo no'o Le', **8** dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' légake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egekle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bselo'o Le' neda'.

9' Neda' žáta'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žáta'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nnítä'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan'zej nake' chio' Le'. **10** Yógo'te benne' ka', benne'zej nake' chia', lezka'zej nake' chio', na' benne' ka'zej nake' chio' lezka'zej nake' chia', na' kanzej nak benne' ka' zloe'e lawn yela' zen chia'.

¹¹'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsóalena' Le'. Znnabla' Le', Xe la'y, len yela' wak chio' gape chi'o benne' ki benno' chia', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹²Katen' wzóalengaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkonla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san toze bennen' nake' ka zi'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chí'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél.

¹⁴Neda' ba bdia' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi žónlengake' légake' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵Žáta'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶Bi žónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách ka' tzen. ¹⁷Bebéj-gake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸Kan beno' Le', bselo'o neda' ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žséla'gaka'-ne' ládjwgak benách ka'.

¹⁹Dan' nží'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gákgake' cheze chio' dan' nží' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰Žáta'yoela' Le', kege chégakze benne' ki, san lezka' chegak benne' ka' chejle'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki.

²¹Žáta'yoela' Le' gono' ga gákgake' toze yógo'tegake', na' lezka' gákgake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gákgake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda'. ²²Yela' ží'i lažen' da' benno' chia', neda' bnezjwan' chégake', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³Le' nako' toze len neda', na' neda' gaka' toze len légake', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda', na' nží'ilo' benne' ki kan nží'ilo' neda'!

²⁴Xe, žénela' yedjsóalengak benne' ki neda', benne' ka' benno' chia', gan chejsóa', nich l'égekle' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nží'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵Xe chawé', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnézgekle' bséla'kzo' Le' neda'. ²⁶Bena' ga nnézgekle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnézgekle' da' ni, nich kan nží'ilo' Le' neda', lezka' ží'igekle' ljéžgake' ka', na' nich gakkza' neda' toze len légake'.

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

18 Kate' beyóz bchajl' Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlengake' Le' tzen. Wdí'e yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na' wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' latjen'. ²Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chí'i. ³Naž Judas na'

bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ni'a na'gak bxoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gan zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' chégake' ka'. ⁴Dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te da' žala' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' légake':

—¿Noz benne' žeyiljle?

⁵Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljto'-ne'. Jesusen' gože' légake':

—Nedkzan'.

(Lezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónlene' benne' ka' tzen.) ⁶Kate' Jesusen' gože' légake': "Nedkzan" naž bebíga'gake', na' wbíxgake' lo yo. ⁷Jesusen' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—¿Noz benne' žeyiljle?

Belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nazaret, žeyiljto'-ne'.

⁸Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'. Cha' žeyiljle neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

⁹Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': "Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe!"

¹⁰Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža. ¹¹Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. ¿Bi žala' saka'a dan' wnná Xan' gaken chia'?

Zžin Jesús law bxoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹²Benne' ka' žjake' lo wdile len bennen' zchi'e légake', na' benne'

ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', békwgake' Jesusen', na' bchéjgake' Le'. ¹³Naž bché'gake' Le' law Anás, dan' nake' xto' zi'n Kaifás, bennen' nake' bxoz blo yizen'. ¹⁴Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' blee'ele' légake' gakže chawé' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež chégake'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵Smon Bedw len yetó benne' wsadle che Jesusen', jake' xkózé'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Le'. Benne' wsadle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bxoz blo, dan' nonbia' bxoz blon' le'.

¹⁶Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsadlen' nonbia' bxoz blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'.

¹⁷Naž no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—¿Lezka' le' žónleno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

¹⁸Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bžéngake' yi', na' zégake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Lezka' Bedon' zélene' légake' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bxoz blo zbeje' Jesús diža'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹Naž bxoz blo wleje' Jesusen' diža' nich nnezle' no benne'

ka' žónlengake' Le' tzen, na' bi da' žsedle Jesusen' benách ka'.

20 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kwáselo bcháljlena' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. **21** ČBiz chen' zbejo' neda' diža'? Wléj diža' benne' ka' béngekle' da' bcháljlengaka'-ne'. Bwia nga, nnézgekle benne' ka' dan' bcháljlengaka'-ne'.

22 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—¿Ki žebi'o law bxoz blon?

23 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', bloe'el bíz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', čbzí chen' wdapo'o neda'?

24 Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bennen' nake' bxoz blo.

Da' yoble znna Bedw bi nónbi'e Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

25 Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nnítal'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—¿Lezka' le' žónleno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

26 Zoa to benne' wen žin che bxoz blo ga na', na' nake' ljež bennen' bchog Bedon' yid nage', na' benne' wen žin ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón', žónleno' Jesusen' tzen.

27 Da' yoble beží'i Bedon', na' la' wžéžete leko'.

Zché'gake' Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

28 Naž bché'gake' Jesusen', na' bezá'gake' liž Kaifás, na' bžíngake' yolawé' che benne' wnná bia', dan' nzin' Pretorio. Dan' ba ža'ní' ža na', na' benne' judío ka' bi wyó'gake' yolawen' dan' žékgekle' bága'gake' zia cha' chó'ogake' ga na', da' gonen ga bi gak gáwgake' xche' Lni Pasko', lnin' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto. **29** Naž bžoj Pilato, benne' wnná bian', na' ble'e gan nnítal'gake', na' gože' légake':

—¿Biz zia žesbága'le benne' ni?

30 Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

31 Naž Pilaton' gože' légake', na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le wchi'a laže' e Le' kan znnna da' žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no benne'.

32 Ka' goken, bžin xtiža' Jesusen', da' wnnié' kan gate'. **33** Naž Pilaton' beyo'e yolawen', na' bliže' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

34 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Zakze chio' znnno' ki, o gožgak benách ka' le' ki naken chia'?

35 Pilaton' gože' Le':

—¿Žeklo' naka' benne' judío?

Benne' wláz chio' ka', na' bxoz wnná bia' ka', bdégake' Le' lo na'a. ¿Bizkze beno'?

36 Naž bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Znna bi'a neda', san kege kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake yežlyó nga. Chela' znna bi'a kan znna bia'gak benách ka', na' tilgak benne' ka' žónlengake neda' tzen, nich bi wé'gake latje no benne' wdié' neda' lo na'gak benne' judío ka'. Kan znna bi'a neda' bi naken kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake yežlyó nga.

37 Naž Pilaton' gože' Le:

—¿Nako' benne' znna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože' le:

—Naka' kan znno'. Che len golja' yežlyó nga, nich wzóa lia' che da' naken dot da' li. Yogo'te benne' ka', benne' žóngake da' naken dot da' li, zze nággake da' znbia'.

38 Pilaton' gože' Le:

—¿Bizen' da' naken dot da' li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Kate' beyóž wnná Pilato ki, bežoje' ga na', na' ble'e da' yoble gan zej nnita' benne' judío wnná bia' ka', na' gože' légake':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. **39** Le'e de to da' žonteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, znnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. žénelele wsana' lo na'le benne' znna bi'e benne' judío ka'?

40 Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to'.

Barrabásen' nake' benne' wen da' zinnj.

19 Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake'

lo wdile chíngake' Le'. **2** Benne' ka' žjake' lo wdile béngeake to da' naken ni'a na' yag yeché' kan nak da' naken oro da' žia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwgak benne' wnná bia' ka'. **3** Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le:

—iGa'n zeno' le', benne' znna bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

4 Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnézlele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'e.

5 Naž bžoj Jesusen', na' žia yichje' da' naken ni'a na' yag yechen', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légake':

—Nga zoa bennen'.

6 Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' blé'gekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze! iBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejdé'e le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

7 Naž benne' judío ka' belyi'e le:

—De cheto' to da' wnnakze Dios da' žsedlen neto', da' znnan žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Zi'n Dios.

8 Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. **9** Da' yoble beyoé'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—¿Gazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

10 Naž Pilaton' gože' Le:

—¿Bi žechebo', na' bi w_{lo}e'elo'
neda' da' žono'? ¿Bi nnezlo' nzi' lo
na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi'
lo na'a wsana' Le'?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' le':
—Bi be nzi' lo no'o gono' chia'
chela' bi bde Dios lo no'o yela' wnná
bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda'
lo no'o nbágaze' zia ka le'.

¹²La' na'ze gónele Pilaton' wsane'
Jesusen', san wžézeya'agak benne'
judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago'
chawe' benne' Sésar, bennen' znna
bi'e dot yežlyó nga. No benne' žon
kwine' benne' wnná bia', zžile' che
benne' Sésar na'.

¹³Kate' benle Pilaton' da' ni, gože'
ni'a ne'e ka' chejxí'gake' Jesusen',
na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e,
latjen' nzin' Li'a Ga Žoagak Yej Blag
Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin'
Gabata. ¹⁴Ža na' naken ža za' žin
Lni Pasko', na' nak wawbíž. Naž
Pilaton' gože' benne' judío wnná bia'
ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' znna bi'e le'e.

¹⁵Wžézeya'agake' zižje, na'
wnnágake':

—iBete! iBete! iBde'e le'e yag
kroze!

Pilaton' gože' légake':

—¿Znnáblele neda' wdá'a bennen'
znna bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak bxoz wnná bia' ka', na'
wnnágake':

—Bi zoa yetó benne' znna bi'e
neto'. Toze benne' Sésar znna bi'e
neto'.

¹⁶Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo
ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e
yag kroze. Naž békwgake' Jesusen',
na' bché'gake' Le' na'le.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41; Lk. 23:26-49)

¹⁷Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e
yag kroze chie', nich cheje' latjen'
dan' nzin' Latje Che Žit Yichjžo, na'
kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota.
¹⁸Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e
yag krozen', na' bdá'gake' yechope
benne' le'e yag kroze ka' ga na'.
Chelá'a weje zej de'e, na' Jesusen'
de'e gachje lágwe'le gan da'gak chope
benne' ka'. ¹⁹Pilaton' bsele'e to
benne' bzoje' to da' bde'e le'e yag
kroze yichjle Jesusen', da' znnan ki:
“Jesús, benne' Nasaret, benne' znna
bi'e benne' judío ka!” ²⁰Benne' zan,
benne' judío ka', belgake' dižan',
dan' nakan gawze žoa'a yež gan
bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen',
na' dižan' nyejwn len diža' hebreo,
na' len diža' griego, na' len diža'
latín. ²¹Bxoz wnná bia' ka' chegak
benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na'
wnnágake':

—Bi wzojo': “Benne' znna bi'e
benne' judío ka.” Bzoy ki: “Le' wnné'
nna bi'e benne' judío ka.”

²²Beží'i Pilaton', na' gože' légake':

—Da' ba bzoja', to chi'ize bzojan'.

²³Kate' benne' ka' žjake' lo wdile',
beyóž bdá'gake' Jesusen' le'e yag
krozen', na' békwgake' laže' da'
gokwe'. Wléjgaken' tápele, na' goken
to kwe' weje da'gota' che chégake'.
Lezka' békwgake' lažen' da' bxoa
yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san
naken to wlize. ²⁴Naž benne' ka'
žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe'
yetóe', na' wnnágake':

—Bi chogžon, san gakže chawe'
kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo
nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e
yiche la'y, da' znnan:

Wdísgake' laže' nakwa' che
chégake',
na' che laže' chia' wléjgake' da'
nak bian'.

Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵Gawze gan da' Jesusen' le'e yag
krozen' wnnít'a'gak no'le ka'. Zej
nake' xne'e, na' no'le bile xne'e, na'
Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen.

²⁶Kate' Jesusen' ble'ele xne'e, na'
lezka' ble'ele benne' wsedle chie',
bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože'
xne'e:

—Nó'ledo', bwia zi'no' zoe' kwito'
le'.

²⁷Naž gože' benne' wsedle chie'
na':

—Bwia, xno'o zoe' kwito' le'.

La' ža na'ze benne' wsedlen' bchi'e
le' nich chejsó'e liže'.

²⁸Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen'
yógo'te ba goken, na' nich žin da'
nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Zbilá' nis.

²⁹De to že'e ga na', da' yožen nop
zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile
besbise' to da' błol len nop zichjen',
na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en
žoa'a Jesusen' nich xopen!. ³⁰Beyóž
we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba nakten.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be'
nakkze', na' gote'.

**Benne' žeje' lo wdile žadwe'
yag ntoche' le'el sina' Jesús**

³¹Naž, dan' nak ža za' žin Lni
Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak
benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate'
nak ža la'y chégake', na' naken to
ža la'y zente, che len benne' judío

ka' góta'yoegakle' Pilaton' yi'e benne'
ka' žjake' lo wdile, chejtíchjwgake'
xkachjgak benne' ka' dágake' le'e
yag kroze ka', na' wetíngake' légake'
le'e yag kroze ka'. ³²Che len benne'
ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga
na', na' bdíchjwgake' xkachje benne'
nežw, na' lezka' bénge' che yetó
bennen' dálene' Jesusen' le'e yag
kroze. ³³Kate' bžíngake' gan da'
Jesusen', blé'egakle' ba gote', na' bi
bdíchjwgake' xkachje'.

³⁴Naž to benne' žeje' lo wdile
godwe' yag ntoche' chie' le'el sina'
Jesusen', na' la' bžožte žen, na' nis.

³⁵Neda', Zwa, ble'ela' da' ni, na' zzoa
lian', na' da' znnia' naken dot da' li.
Nnézkzela' zchalja' da' naken dot
da' li, nich lezka' le'e chejle'le che
Jesusen'. ³⁶Ki goken, bžin da' nyejw
le'e yiche la'y, da' znnan: "Bi gachjw
nitó žit yoe'e." ³⁷Yetó da' nyejw le'e
yiche znnan ki: "Wíagake' bennen'
godwe' Le' yag ntoche'."

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸Wdé gokgak yógo'te da' ki,
Jwsé, to benne' yež Arimatea,
benne' žónlene' Jesusen' tzen, san
ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío
wnná bia' ka', wyeje', na' wnnable'
Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'.
Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén'
gan da' Jesusen' le'e yag krozen',
na' beké'e Le'. ³⁹Lezka' Nikodemo,
bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen'
žel, ble'e ga na', na' noe'e to nežw
sla' che yag mirra, da' nchixen to
da' zla' zix, da' naken ka to gaywá'
ya. ⁴⁰Naž Jwsén' len Nikodemon'
betínngake' Jesusen', na' bchél'gake'
Le' láže'do' ka', na' bdébgake' lawn

nežw slan' che mirra, da' nchixen
da' zla' zix. Béngake' kan žónteze
žongak benne' judío ka' kate'
zkáche'gake' benne' gat ka'. ⁴¹Gawze
gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze
de to yežlyó, na' gachje láwe'le
yežlyón' zoa to yežw ba kobe da'
nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo
yežw ban' bi na' gache' nitó benne'.
⁴²Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban'
dan' žen' gawze, na' dan' nak ža
zkwezgak benne' judío ka' che Lni
Paskon'.

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

20 Kate' ba nak zildo' ža nežw,
na' ne nak chol, wyéj Lia
Madlen žoa'a yežw ban', na' ble'ele'
ba bkwas yej blag da' bsejwn gan
žo'o no benne' lo yežw ban'. ²Naž
taría taría beyéj Lian' gan zoa Smon
Bedw, na' zoaļen yetó benne' wsedle
le', bennen' Jesusen' nži'ilé' le', na'
gože' légake':

—iBebéjgake' Xanžon' lo yežw ban',
na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'

³Naž bžoj Bedon' len yetó benne'
wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'.

⁴Tzen wzál'e'gake', san yetóen'
taríaže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale'
le' bžine' žoa'a yežw ban'. ⁵Byechwe',
na' bwie' lo yežw ban', na' ble'ele'
láže'do' ka' da' bchélga'ken' Jesusen',
da' ka'zej nnitan' ga na', san bi
wyoé'e lo yežw ban'. ⁶Wdé na'
bla' Smon Bedon' xkóže'le benne'
wsedlen', na' wyoé'e le' lo yežw ban',
na' ble'ele' láže'do' ka'zej nnitan'
ga na'. ⁷Lezka' ble'ele' láže'don' da'
bchélga'ken' yichj Jesusen', na' bi
žé'lenen yezika' láže'do' ka', san
chela'ale ndoben. ⁸Naž wyó'o benne'

wsedlen', bennen' bžine' zga'ale'
žoa'a yežw ban', na' ble'ele' kan
naken, na' bejli'e da' wnná Jesusen'.
⁹Ka' goken, dan' bi na' chejní'ilé'
da' nyejw le'e yiche la'y kan žon
byenen gaken che Jesusen', da'
znnan yebane' lo yela' got. ¹⁰Naž
žopte benne' wsedle ka' beyéjgake'
lížgake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Mr. 16:9-11)

¹¹Bga'n Lia kwitle yežw ban', na'
zbeže'. Kate' ne zbeže', byechwe', na'
bwie' lo yežw ban'. ¹²Ble'ele' chope
wbás che ya'abá che Dios nníta'gake'
ga na', na' zej nakwe' laž' chich.
Žé'gake' ga na', toe' yichjle yežw
ban', na' yetóe' xní'ale yežw ban'
gan wló'ogake' Jesusen'. ¹³Wbás che
ya'abá ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', čbz chen' zbežo'?

Lian' gože' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi
nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴Kate' beyóž wnné' ki, bwie'
xkóže'le', na' ble'ele' Jesusen', zoe' ga
na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'.

¹⁵Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo', čbz chen' zbežo'? Nož
benne' žeyiljo?

Dan' žekle Lian' nake' Le' benne'
žape chi'e yežlyón', na' gože' Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-ne',
blo'el neda' gan wló'o-ne', na' neda'
yeyoá'a-ne'.

¹⁶Naž Jesusen' gože' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len diža'
hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan: "Benne'
Wsedle chia!"

¹⁷Jesusen' gože' le':
—Bi kano' neda', dan' bi na' yeyepa'
gan zoa Xa'. Na'a, wyéj gan zej
nnita' benne' ljéza'do' ka', na' gož-
gake': “Ki wnná Jesusen': yeyepa'
gan zoa Xa', na' lezka' nake' Xale.
Nake' Dios chia', na' Dios chele.”

¹⁸Naž wyéj Lia Madlen', na'
bezenle' benne' wsedle ka' che
Jesusen' ba bele'ele' Xanžon', na' kan
nak dan' wnné'.

Zloe'e law Jesús lawgak benne' wsedle chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹Kate' ba gole ža na', da' naken
ža nežw, zej ndobe benne' wsedle
ka' che Jesusen', na' nyejw yo'o gan
nníta'gake' dan' zžébegake' benne'
judío wnná bia' ka'. Naž bloe'e
law Jesusen' gachje lámwe'le gan
nníta'gake', na' gože' lágake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁰Kate' beyóž gože' lágake' da' ni,
bloe'e'le' lágake' ne'e, na' le'el sine'e'.
Naž bebegekle benne' wsedle chie'
ka' dan' želé'egekle' Xanžon'. ²¹Naž
Jesusen' gože' lágake' da' yoble, na'
wnné':

—Ga'n ži yichj lázdo'le. Kan ben
Xa', bsele'e neda', lezka' žsel'a le'e
chjenle xchina'.

²²Kate' beyóž wnné' da' ni, blobe'
lámwak', na' gože' lágake':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y. ²³No
benne' yenít lawle, bennen' ben
dola', ba yo'o yela' ženít law chie',
na' no benne' bi yenít lawle le', ga'n
dola' da' nbaga' benne' wen dolan'.

Bi žejlé' Mas bebán Jesús

²⁴Mas bi wzóalene' lágake' katen'
Jesusen' bedjwíe' lágake'. Nak

Masen' to benne' chežinnoe' ka', na'
lezka' lie' Benne' Kwach. ²⁵Wdé na'
yezika' benne' wsedle ka' bely'i'e
Masen', na' wnnágake':

—Ba ble'elto' Xanžon'.

Masen' gože' lágake':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan bdin
bdidjwn', na' wdía' xben na'a gan bdin
bdidjwn', na' wdía' na'a le'el sine'e gan
bdin yag ntochen', bi chejli'a.

²⁶Kate' ba gok yexono' ža, benne'
wsedle chie' ka' zej ndobe' da' yoble
lo yo'on', na' zoalen Masen' lágake'.
La'kze nyejw yo'o gan nníta'gake',
bloe'e law Jesusen' gachje lámwe'le
gan nníta'gake', na' gože' lágake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁷Naž Jesusen' gože' Masen', na'
wnné':

—Bde xben no'o nga, na' bwia na'a
nga. Bde no'o le'el sina'a nga, na' biž
gak chope lažo'o, san bejlé' chia'.

²⁸Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

²⁹Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' ble'elo' neda', žejli'o.
Ba nez zen gaken chegak benne' ka'
chejlé'gake' chia' la'kze bi le'egakle' neda'.

Da' žénele gon da' nyejw le'e yiche ni

³⁰Ben Jesusen' da' zanže yela' wak
zen ka' lawgak benne' wsedle chie' ka',
da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni. ³¹Da'
ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak
Jesusen' Benne' Criston', Bennen' bsela'
Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate'
chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejlí
kanne chele dan' žejle'le chie' Le'.

Zloe'e law Jesús lawgak gaže benne' wsedle chie' ka'

21 Wdé gok da' ki, bloe'e law
Jesusen' da' yoble lawgak

benne' wsedle chie' ka' gan nak
žoa'a nisdo' da' nzin' Nisdo' Che
Tiberias, na' ki goken kan b_{lo}e'e
l_{aw}e' l_{awg}ake'. ²Zej ndobe Smon
Bedw, na' Mas, bennen' lezka' lie'
Benne' Kwach, na' Natanael, benne'
yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na'
lezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope
benne' wsedle ka' che Jesusen'.

³Smon Bedwn' gože' l_{ég}ake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yezika' benne' ka' belyi'e le', na'
wnnágake':

—Sá'lento' le'.

Naž jake', na' wžéngake' to
lo barkw, na' yelen' nitó bel bi
wžéngake'. ⁴Kate' za' ža'ní', bejsé'
Jesusen' žoa'a nisdon', na' benne'
wsedle chie' ka' bi gókbe'egekle' cha'
Jesusen'. ⁵Naž Jesusen' gože' l_{ég}ake':
—Zí'na'do' ka', čbi de bel chele?

Bež'i'gake', na' belyi'e Le':

—Nitoba'.

⁶Naž Jesusen' gože' l_{ég}ake':

—Le wsé yixjw bel chele chelá'a li
ža barkwn', na' senle-ba'.

Naž bségaken', na' biž gok
yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na'
bel ka'. ⁷Naž benne' wsedle, bennen'
nži'il Jesusen', gože' Bedon', na'
wnné':

—iXanžon'!

Kate' benle Smon Bedon',
“Xanžon” beyakwe' laže' gokwe', da'
beké'en zga'ale, na' wyaze' lo nis.

⁸Yezika' benne' wsedle ka' bsá'gake'
barkwn', na' bedjzóbgake' yixjw'n'
dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan
de yo biž, da' nakze ka to gaywá'
lka' ní'ažo. ⁹Katen' bžíngake' lo yo
bižen', na' blé'egekle' že' to yi' balje
ga na', na' ſoa to bel lawen', na'

lezka' de yet ga na'. ¹⁰Jesusen' gože'
l_{ég}ake':

—Le yedjwá' bel ka' ba wzéngakleba'
ga zoa' ni.

¹¹Bebén Bedon' lo barkwn', na'
wzobe' yixjwn' zaka' lo yo bižle,
na' nža'ten bel ži'a ka', to gaywá'
chonne-yonba'. La'kze zej nak bel
zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. ¹²Naž
Jesusen' gože' l_{ég}ake':

—Le da gawle.

Nitó benne' wsedle chie' bi
bežogle' nnable' Le', bi nne': “¿Noz
Le?” Nnézkzegekle' nake' Xanžon'.
¹³Naž wbiga' Jesusen', na' bexwe'
yet ka', na' lezka' bel na', na' bi'en
chégake'.

¹⁴Da' ni naken da' chonne chi'i
blo'e e law Jesusen' lawgak benne'
wsedle chie' ka' wdé bebane' lo yela'
got.

Jesús zcháljlene' Smon Bedw

¹⁵Kate' beyož bdáwgake', Jesusen'
gože' Smon Bedw:

—Smon, zi'n Jonás, čnží'iželo'
neda' kan zej nži'il benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—O', Xan. Le' nnézkzeló' nži'ilá' Le'.
Jesusen' gože' le':

—Bwaw zíla'd' chia' ka'.

¹⁶Jesusen' gože' le' da' chope chi'i,
na' wnné':

—Smon, zi'n Jonás, čnží'ilo' neda'
dot lažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—O', Xan. Le' nnézkzeló' nži'ilá' Le'.
Jesusen' gože' le':

—Bwaw zíla' chia' ka'.

¹⁷Jesusen' gože' le' da' chonne
chi'i:

—Smon, zi'n Jonás, čnží'ilo' neda'?

Gok nyache' laže' Bedon' dan'
chonn chi'i wnnable' le', na' wnné':
“čNž'iilo' neda?” na' bechebe Bedon'
na' gože' Le':

—Xan, yógo'te nnézkzelo' Le'.
Nnezlo' nž'iila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw žila' chia' ka'. ¹⁸Da' li žapa'
le', katen' goko' žkwide', žakze chio'
bwakw kwino', na' kan znnazen
chio' wdó'. Kate' golo', wlío' no'o, na'
benne' yoble wakwe' le' laže', na'
chiae' le' gan bi yénelo' chejo'.

¹⁹Da' ni wnná Jesusen' nak bian'
kan gat Bedon', dan' chejté'e le'e
yag kroze, nich ga'n zen Dios. Kate'
beyőž wnná Jesusen' ki, yetó da'
wnné':

—Benlen neda' tzen.

Zchalj Jesús kan gak che benne'
wsedlen', bennen' nž'iile'

²⁰Byechj Bedon', na' ble'ele'
benne' wsedlen' Jesusen' nž'iile'
le', zedjnawe' légake'. Nake' benne'

wsedlen' wži'e kwit Jesusen' katen'
bdáwgake', na' gože' Jesusen': “Xan,
čnoz bennen' wdíe' Le?” ²¹Kate'
Bedon' ble'ele' le', gože' Jesusen':

—Xan, čbiž gon benne' ni?

²²Jesusen' gože' le':

—Cha' žénela' ga'n bennen' kate'
yela'ža', bi žala' gek zedlo'. Benlen
neda' tzen le'.

²³Wzé diža' ni gan zej nnita'
lježžo ka', benne' ka' žejl'é'gake' che
Jesusen'. Žékgekle' bi gat benne'
wsedlen'. Jesusen' bi gože' le' bi
gate', san ki wnné': “Cha' žénela'
ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala'
gek zedlo.”

²⁴Benne' wsedlen' naka' neda',
Zwa. Zzoa lia' da' ki, na' bzoja' le'e
yiche da' ki, na' nnézlele da' znnia'
naken dot da' li.

²⁵Ben Jesusen' da' zanže ka'.
Chela' no benne' wzoje' légaken le'e
yiche to ton, žekla' bi gata' latje
yežlyó nga ga kwa'gak yiche ka'
žala' wzojen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAK BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

Dios žone' da' bchebe laže'e,
žsele'e Dios Be' La'y

1 Kate' bzoja' chio' le' zga'ale,
Teófilo, benne' zaka', neda',
Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law
Jesusen' žone', na' žsedle', ²na' zejte
beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za'
yeyepe' ya'abán', ne zoālen Dios
Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak
benne' wbás chie' ka', benne' ka'
wžekze' Le'. ³Wdé wzaka' Jesusen',
na' gote'. Naž bebane', na' bloe'e
lawe' lawgak benne' wbás chie'
ka'. Bloe'e lawe' lawgake' da' zan da' gok
biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak
no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i
bloe'e lawe' lawgake' dot choplalj
ža, na' bcháljlene' légake' kan znna
bia' Dios.

⁴Katen' wnnít'a'gake' tzen, gože'
légake' bi yekwásgake' lo yež
Jerusalén, na' wnné':

—Le kwez ga na' da' bchebe laže'
Xa' sele'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka'
nis lo nis, na' bi de yeschá gak
chele da' zloe'l yela' žezóa nisen',
dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene'
le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶Naž benne' ka' zej ndobe' gan
zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—Xan, ċongo' ga nna bia'gak
benách Israel ka' da' yoble ža ni
zoažo na'a?

⁷Jesusen' gože' légake':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi
yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'.

⁸Si'le le'e yela' wak kate' yide
Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž
wchaljle kan nak chia' neda' lo yež
Jerusalén, na' dot gan nbab Judea,
na' gan nbab Samaria, na' ga žíntele
dot yežlyó nga.

⁹Kate' beyóž bcháljlene' légake'
da' ni, na' kate' ne zwíagake'
Le', la' beyeptie' lo be'ze gan
že' to bejw da' bkachen' Le', na'
biž blé'gekle' Le'. ¹⁰Kate' ne
zwíagake' ya'abale kate' ne žeyepe
Jesusen', bla'gak chope wbás che
ya'abá ka' gan nnít'a'gake', wbás
ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze.

¹¹Zoptie' góžgake' légake', na'
wnnágake':

—Benne' Galilea ka', ċbiž chen'
zwíale ya'abale? Yela'kze Jesusen'
da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen'

bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

Zbégake' Matías nich chaze' latje che Judas

¹²Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e že la'y chégake'. ¹³Kate' bežíngake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo yo'o, gan zej nnita' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, zi'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' Jakoben'. ¹⁴Yógo'te benne' ki bcháljlengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebale no'le ka', bénlengake' légake' tzen.

¹⁵La' že na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nnita' lježjo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gokgak ka xoplalj benne' ka' zej ndobe' ga na'. ¹⁶Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Ljéža'do' ka!. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y zgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wzéngake' Jesusen'. ¹⁷Judas na' wbáblene' že'o, na' bénlene' že'o tzen žin ni. ¹⁸Wzí'gake' to yežlyó len lazjw che da' zia da' ben bennen'. Judas na' wbixe', na' wžeza' li'e, na' bžojgak yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹Kate' benne' ka', benne' nnítal'gake' lo yež Jerusalén béngekle' da' ni, naž bé'gake' la

yežlyón' Aséldama, to diža' hebreo da' znnan len diža' xiža': "Yežlyó Che Žen." ²⁰Ka' goken che Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y da' nzin' Salmo Ka', da' znnan:

Bga'n liže' ka'ze,
na' bi bžel no benne' zoe' lo
yo'on'.

Lezka' znnan:

Benne' yoble yedíe' lo wlaze'.

²¹⁻²²'Na'a žon byenen kwežo to benne' gónlene' že'o tzen nich wzóa lie' che Jesusen', kan bebane' lo yela' got. Žala' gake' to benne' nbabe' benne' ka' bénlengake' že'o tzen že ni'te katen' Xanžo Jesusen' wdálene' že'o, benne' ka' wnnítal'engake' že'o katen' Zwa bezóe' benne' ka' nis, na' zejte že beyepe Jesusen' ya'abá che Dios, katen' bezé'e gan zoažo.

²³Naž wléjgake' chope benne' ka', Jwsé, na' Matías. Jwsén' lezka' lie' Sabás, na' zoa yetó le' Justo. ²⁴Naž bcháljlengake' Dios, na' wnnágake':

—Xanto' Dios, nónbia'kzo' yichj lázdo'gak yógo'te benách. Bloe'el neto' nole benne' chope' ki ba wžekzo' Le', ²⁵nich gone' žin ni, na' gake' wbás chio', nich chaze' latje che Judas, bennen' bnite' latje chie' dan' bene' dola', na' wyeje' latje chekze' lo latje chol.

²⁶Naž bžójgake' lágake' le'e yiche ka', to che Jwsé, na' yetó che Matías. Bchíxegake' da' ka', na' bebéjgake' ton, gan nyejw la Matías. Ka' goken, Matíasen' wbáblene' yechinéj benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Dios Be' La'y žedjsóalene'
benne' ka' che Benne' Cristo

2 Kate' ba bžin že Pentecostés,
zej ndobe' tzen yógo'te benne'

ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.
2 Cholze benle žak žaxto' da' bžojen ya'abá, da' benlen kan ženle kate' žak to be' wale, na' benlen dot lo yo'o gan žé'gake'. **3** Bla' lawgak yi'do' ka' lo be'ze lawgake', na' wdísgaken che chégake', na' bejsóalengaken légake'. **4** Dios Be' La'y bedjsóalene' yógo'tegake', na' wzó lawgake' zcháljgake' diža' yoble ka', kan nak da' bnezjw Dios Be' la'y che chégake'.

5 Kate' ža na' wnníta'gak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na'zej nžoje' yógo'te yež dot yežlyó nga. **6** Kate' benne' zan ka' béngekle' žak žaxton', bdóbgake' ga na', na' gok zédgekle', dan' béngekle' zcháljgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' len diža' che chégake'. **7** Yógo'tegake' béngeklen', na' bebángekle', na' wnnágake':

—Le wia nga. ¿Kege benne' Galilea ka' yógo'te benne' ki zcháljgake'? **8** ¿Nakxkzen' ženlžo zcháljgake' xtíža'žo da' zcháljžo to tožo? **9** Žo'o nga nakžo benne' yež zan, benne'zej nžoje':

Gan nbab Partia, na' gan nbab Media.

Gan nbab Elam, na' gan nbab Mesopotamia.

Gan nbab Judea, na' gan nbab Kapadosia.

Gan nbab Ponto, na' gan nbab Asia.

10 Gan nbab Frijia, na' gan nbab Panfilia.

Gan nbab lo yežlyó Ejipto.

Gan nbab Áfrika, gan zoaže zi'to' gan nbab Cirene.

Lezka'zej nnita' benne' yež Roma ka' nga. Bale'zej nake' benne' judío

ka', na' yebaše' nzi' lo ná'gake' da' žejlé'gak benne' judío ka' che Dios. **11** Lezka'zej nnita' benne' ka' nga, benne'zej nžoje' yežlyó Creta, na' gan nbab Arabia. Ženlžo zcháljgake' diža' che chežo, na' želzenle' žo'o da' zen ka' da' ben Dios, da' žóngaken ga žebán láže'zo.

12 Ka' goken, bebángekle' yógo'tegake', na' benne' zanle'e ka' gok zédgekle'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bizkzen' da' žaken?

13 Bale' ben dítjgekle' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' wnnágake':

—Želzózele'.

Da' bchalj Bedw lawgak benách ka'

14 Naž Bedw wzélene' yechinéj benne' wbás ka' sela'a Benne' Criston', na' wzó lawe' znnie' zižje, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' che gan nbab Judea, na' yógo'tele zoale lo yež Jerusalén nga. Da' ni žala' nnézlele. Le wzé nag da' yapa' le'e. **15** Neto' bi zzožleto' kan žéklele le'e, dan' ne zoažo xsile, na' bi zzožle nitó benne' ka na'a. **16** Da' ni da' žaken naken dan' wnná Joel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

17 Ki wnná Dios:

Da' ni gaken ža ze lawte ža ka'.

Sela'a Be' La'y chia'.

Chejsóalene' yógo'te benách ka'.

Zi'nlé ka', benne' byo ka', na'

no'le ka', wcháljgake' lo wlaza' neda'.

Le'e dáwe'gekle xkwide' ka' da' wloe'la' law,

na' benne' gole ka' nnégekle' yele.

- ¹⁸ Kate' žin že na' chisa' Be' La'y chia', na' chejsóalene' wen žin chia' ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' wcháljgake' lo wlaza' neda'.
¹⁹ Wloe'ela' law ya'abá ža'le da' ka' góngaken ga yebángekle benách ka', na' lo yežlyó že'le wloe'ela' law da' ka'zej nak bian', da' ka'zej naken žen che we', na' yi', na' žen che yin'.
²⁰ Chol wbíž, na' gak byo' xna kan nak žen. Ki gaken kate' za' žin že na' Dios ba bло'e'len. Gak že na' ka da' batkle ble'el-len.
²¹ Yelagak yógo'te benne' ka' wlížgake' La Xanžon' cha' chejlé'gake' chie' Le'.
²² 'Le wzé nag da' ni da' žapa' le'e, benne' Israel ka'. Dios na'kze wdape' Jesúš, benne' Nasaret, ba la'ne, lawle le'e. Dios bi'e Le' latje bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, da'zej naken yela' wak ka', na' da' ka'zej nak bian'. Yógo'te da' ki ben Dios lo na' Jesusen', kan ba nnézkzelele le'e. ²³ Lezka', Dios bi'e to benne' latje bdie' Jesusen' lo na'le. Ka' goken, kan gónekzele Dios gaken, na' kan nak da' bkweze' že ni'te. Le'ekze wženle Jesusen', na' bdele-ne' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' bétgake' Le' katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze.
²⁴ Naž Dios na'kze besbane' Jesusen', na' beslé' Le' lo yela' got, dan' bi gok ga'ne' to chi'ize lo yela' gotten'. ²⁵ Kan nak da' ni, Dabí bchalje' lo wláz Dios že ni'te kan nak che Jesusen', na' wnné':

Blé'etezela' Xanžon', na' wzóe' lawa'. Le' zoe' kwita' li že, na' noxe' neda', nich bi gak no benne' bi da' gone' chia'.
²⁶ Che len bebéle'ela', na' lo yela' žebél chia' bela'. Che len wxén laža'a Le' na' zejté že gata'.
²⁷ Xana' Dios, nnezla' bi wka'no' neda' latje chol chegak benne' gat ka'. Bi go'o latje kwia yi' bela' žen chia'. Naka' benne' nží'ikzelo' Le'.
²⁸ Bzejni'ilo' neda' kan žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'. Gono' ga yebela' dan' zóalenkzo' neda'.
²⁹ 'Na'a, ljéža'do' ka'. Nak bia' got xa gole chežo Dabín', na' bgache' lo yežw ba, na' ba chien' žen' gan zoažo na' zejté na'a že. ³⁰ Dabín' bchalje' lo wláz Dios, na' wnnezle' ben choch Dios da' bchebe laže'e gone' chie', gone' ga galj Benne' Criston' ladjw za'sóe' ka', na' Le' nna bi'e latje che Dabín'. ³¹ Ble'el Dabín' da' ni zga'ale, na' bchalje' kan bebán Benne' Criston', na' kan goken, bi bga'ne' latje chol chegak benne' gat ka', na' bi wzía yi' bela' žen chie'.
³² Dios besbane' Jesusen' lo yela' got, na' kan gok da' ni yógo'teto' zzoa lito' chen. ³³ Ka' goken, Dios, len yela' wak chie', bchise' Le' ža'le gan nápeli'e yela' wnná bia'. Na'a, Jesusen', Benne' Criston', ba bsele'e Dios Be' La'y ga ni, na' žaken kan bchebe laže' Dios gone' lo na' Benne' Criston', na' Dios Be' La'y na' žone'

da' ki da' zlé'elele, na' žénlele. ³⁴Bi beyepe Dabín' ya'abá che Dios, san Dabí na'kzen' wnné:

Xanžo Dios gože' Xana:
 "Wžé' kwita' li ža gan nak blo
³⁵ kate' gonža' ga benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe' wzóa
zíbgake' lawo' Le'."

³⁶'Na'a, benne' Israel ka', žala'
 nnézlele da' nakkzen. Jesús nikze,
 Bennen' bda'le-ne' le'e yag kroze,
 Dios bene' ga nake' Xanžo, na'
 Benne' Weslá chežo.

³⁷Kate' benne' ka' béngekle' da' ni,
 gok zédgekle', na' belyi'e Bedon', na'
 yezika' benne' wbás ka' che Jesús,
 Benne' Criston', na' wnnágake':

—Lježto' ka', čnakxkzen' gonto'?

³⁸Naž Bedon' gože' légake:

—Le yeyát laže', na' le yezóa nis
 to tole lo la Jesús, Benne' Criston',
 nich yenít law Dios dola' da'
 nbága'le, na' Dios Be' La'y, Bennen'
selá' Dios chele, yedjsóalene' le'e.
³⁹Da' bchebe laže' Dios naken chele
 le'e, na' chegak zi'nle ka', na' lezka'
 chegak yógo'te benách zi'to' ka',
 yógo'te benne' ka' wlíž Xanžo Dios
légake'.

⁴⁰Da' ki, na' da' zan da' ki bchalj
 Bedon', da' bzejni'ile' légake'
 kwáselo, na' wnné:

—Le gon da' gon ga yelale, na' le
 kwas gan zej nnita' benne' wen da'
zinj ka', benne' ka' nnít'a'gake' ža ni
 zoažo na'a.

⁴¹Ka' goken, benne' ka', benne'
wzí' lo ná'gake' da' bchalj
 Bedon', bezóagake' nis. Kate' ža
 na' ka chonn mil benne' ka' wzó
láwgake' zónlengake' légake' tzen.
⁴²Yógo'tegake' béngeake' dot da'
 bsédgekle benne' wbás ka' bsela'

Benne' Criston'. Gókgake' toze toe'
len yetóe', na' we'j bdáwgake' tzen
 da' žesá' láže'žo kan got Jesusen', na'
 tzen bcháljlengake' Dios.

Kan bengak benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Cristo

⁴³Benne' wbás ka' che Benne'
 Criston' béngeake' da' zan da'
žóngaken ga žebán láže'žo, na' da'
 zan da' zej nak bian', san bžébegak
 yezika' benách ka'. ⁴⁴Yógo'te
 benne' ka', benne' žejl'é'gake' che
 Benne' Criston', gókgake' toze, na'
 beyóngake' toze yógo'te da' zej nape'.

⁴⁵Kate' blé'egekle' zej nnita' benne'
 ka' zoa bi da' želyázjеле', benne' ka'
žónlengake' légake' tzen, naž benne'
 ka' zoa bi da' nápegake', béte'gaken',
 na' belyise' mežwn' da' wzí'gake' che
 chegak benne' ka' želyázjеле'. ⁴⁶Tža
 tža bdóbgake' tzen lo zchil yodo',
 na' gan nak lo lížgake' ka' gan we'j
 bdáwgake' da' žesá' láže'žo kan got
Xanžon'. We'j bdáwgake' tzen, na'
 bebégekle', na' gókgake' dot li laže'.

⁴⁷Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te
 benách ka' wdápegake' légake' ba
 la'ne. Tža tža Xanžon' bzane' benne'
 ka' zdóbgake' chie', benne' ka'
želágake'.

Žeyák to benne' bi žak se'e

3 Kate' ža na' Bedw len Zwa
 jake' tzen lo zchil yodo', katen'
zdobgak benách ka' ga na', nich
 wcháljlengake' Dios, ne naken
 žedá chonne. ²Gan želdí' zoa to
 benne' bi žak se'e kate' wzó law ža
 ni'te katen' nake' xkwide'. Tža tža
žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na'
 želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin'
 Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki béngeake'

chie' nich nnable' no benne' bi da' wnežjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' želyoé'e lo zchil yodon'. ³Benne' ni, katen' ble'ele' Bedon' len Žwan', benne' ka' zjake' gan žo'gak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' lágake' bi da' wnéžjwgake' chie'. ⁴Naž Bedon' len Žwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':

—Bwia neto'.

⁵Naž bennen' bze nage' chégake' dan' žxen laže'e bi da' wnéžjwgake' chie'. ⁶Bedon' gože' le':

—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che yela' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

⁷Naž Bedon' bexwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitjte bechj ni'e. ⁸Naž wzá' bennen', na' wxite', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Žwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxite', na' źka'n ūzene' Dios. ⁹Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', blé'egekle' le' zze'e, na' źka'n ūzene' Dios. ¹⁰Ka' goken, bžébegake', na' bebángekle' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' ūbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' ūnnabe' no benne' bi da' wnežjwe' chie'.

Da' bchalj Bedw lo zchil yodo'

¹¹Bennen' bi gok se'e, na' beyake', bexwe' na' Bedw len na' Žwa. Naž bdobgak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebángekle'. ¹²Kate' ble'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', čbiz chen' žebánlele che da' ni? ¹³Biz chen' zwiale neto', na' žéklele len yela' wak chezto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto' benne' ni, na' bento' ga zze'e? ¹⁴Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdé chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápel'i'e Ži'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' ūnna biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. ¹⁵Bzoale cheł'a ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnáblele Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'. ¹⁶Ka' goken, bětkzele Bennen' žonnkze' yela' nban da' zejlí kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, na' kan nak da' ni ūzoa lito' chen lawle le'e. ¹⁷Dan' bejlé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na' ūl'e'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' ūl'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

¹⁷Na'a, ljéža'do' ka', nnezlá' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejn'ile, na' bi bejn'igekle benne' ka' ūnna biá'gake' le'e. ¹⁸Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan žalá' saka' Benne' Criston'. ¹⁹Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e dola' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. ²⁰Naž sel'e Jesusen' da' yoble, Bennen' za ni'te bzoe' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. ²¹Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da'

wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. ²²Lezka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e chele to benne' galje' ládjwgak biche' lježle ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Žon byenen wzé nagle-ne' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. ²³Yógo'te benne' ka', benne' bi wzé nággake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia yí'gake', na' kwásłengake' benách ka' che Dios."

²⁴Kan nak ža ni zoažo na'a, bloé'egekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'. ²⁵Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' źka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: "Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' mnítä'gake' dot yežlyó nga." ²⁶Katen' Dios besbane' Ži'ne' lo yela' got, na' bsele'e Le' nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

Želžín Bedw len Žwa lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

4 Kate' Bedw len Žwa ne zcháljłengake' benách ka', bxoz judío ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' źchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžíntegake' gan mnítä'gake'. ²Bžá'agak benne' ki dan' ſzédgekle Bedon' len Žwan' benách ka', na' zzéngekle' légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. ³Naž békwgake' Bedon' len Žwan', na'

bséjwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'.

⁴Benne' zan bejlé'gake' che Benne' Criston' dan' béngekle' da' bchaljgak Bedon' len Žwan'. Na'a, légakze benne' byo ka', benne' žejl'é'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka gayo' mile'.

⁵Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén. ⁶Lezka' Anás, bxoz blo, na' Kaifás, na' Žwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bxoz blon', bdóbgake' ga na'. ⁷Naž bché'gake' Bedon' len Žwan', na' bzégake' légake' gachje láwe'le gan mnítä'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' ki? ¿Noz benne' bdie' lo na'le yela' wnná bian'?

⁸Naž Bedon' gože' légake', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' źnna bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. ⁹¿Znnáblele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakx beyake' chawe'? ¹⁰Žzejni'ilton' le'e nich nnézgeklen yógo'te benách Israel ka'. Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yela' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret. Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yela' got. ¹¹Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': "Yej na' da' bzoale le'e chela'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yej da' wžekza' neda' nich gaken yej blo che ze'e." ¹²Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka', dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³Kate' blé'egekle'zej nak Bedon', na' Zwan', benne' wechógláže' ka', gókbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na'zej nake' benne' gazjw ka', na'bebángekle', na' besá'láže'gake' Bedon' len Zwan' wnníta'lengake' Jesusen'.

¹⁴Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' lágake', na' bi be gok nnégake' chégake'. ¹⁵Naž góžgake' benne' ni'a nágake' ka' yebéjgake' Bedon' len Zwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtíza'gake' la' légakse'. ¹⁶Wnnágake':

—¿Nakxkzen' gonžo chegak benne' ki? Da' li béngekle' to da' žonen ga žebángekle benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' mníta'gake' Jerusalén, nnézgekle' da' ki. Bi gak wži'ižo che da' ki. ¹⁷Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngeklen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljlengake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

¹⁸Naž blížgake' Bedon' len Zwan', na' bchí'igekle' légake' nich biž wcháljlengake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. ¹⁹Naž beží'i Bedon' len Zwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a láže' le'e cha' nak chawé law Dios wzé nágžeto' xtíza'le le'e ka xtíza' Dios. ²⁰Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' ble'elto', na' da' benlto'.

²¹Naž benne' yodo' wchi'a láže' ka' bchí'igekle' légake', na' naž bsane' légake' dan' bi bžélgekle' nakle wsaka' zí'gake' légake'. Ki béngekle' dan' bžébegake' benne' wláž ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. ²²Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'zo, ba zeje' ka choplalj yiz.

Znnábgekle' Dios gone' ga gákake' wechógláže'

²³Kate' bsángake' Bedon' len Zwan', na' benne' ki bežíngake' gan zej nníta' ljéžgake' ka', na' bzéngekle' lágake' yógo'te da' wnnagak bxoz wnnábia' ka' len benne' gole ka'. ²⁴Kate' béngekle' da' ni, tzen bcháljlengake' Dios, na' wnnágake':

—iXanto' Dios, ga'n zen Lo! Le' nako' Dios, na' beno' ya'abá. Beno' yežlyó nga. Beno' nisdo'. Beno' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'.

²⁵Lo wlazo' Le' bchalj Dabí, benne' wen žin chion', na' wzoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Biz chen' žongak benách ka' žo'osbé, na' zza' láže'gake' da' bi zej naken chawé?

²⁶Bengak benne' wnnábia' ka' žo'osbé lo yežlyó nga, na' gokgak toze benne' blo ka'. Bží'igake' chio' Le', Xanto' Dios, na' lezka' che Benne' Criston', Bennen' wžekzo' Le'.

²⁷'Da' li Herodes len Ponsio Pilato, na' benne' zí'to' ka', na' benne' Israel ka', gókgake' toze lo yež nga. Bzóagake' Jesús, Zí'no' la'y, cheláale, Bennen' bzoakzo' cheto'. ²⁸Béngake' yógo'te da' wnnó' Le' zga'ale kan góngake', na' goken kan ben chocho' xtízo'o kan žala' gaken. ²⁹Na'a, Xanto', bwia da' zchí'igekle' neto', na' ben ga gakto' wechógláže', nich wchaljto' xtízo'o, neto' benne' wen žin chio' ka'. ³⁰Ben ga gak yeyonto' benne' yižwé' ka', na' ben ga soa'len yela' wak zen chio' neto', na' ben ga gak gonto' da' ka' góngaken ga yebán láže'to', na' da' ka' gak

biá'gaken. Ki gaken dan' Jesús, Zi'no' la'y, zóalene' neto'. Ka'kze gaken.

³¹ Kate' beyóž bcháljlengake' Dios, wzíz latjen' gan wnníta'gake', na' Dios Be' La'y wzóalene' yógo'tegake', na' len yela' wechób laže' chégake' bcháljgake' xtiža' Dios.

Žeyóngake' toze da' ka' nápegake'

³² Benne' zan, benne' žejl'é'gake' che Benne' Criston', toze kan že' yichj láždo'gake', na' toze kan béngake'. Nitó benne' ládjwgake' bi wnné' nak cheze' da' nape', san beyóngake' toze da' nápegake'.

³³ Len yela' wak zen, benne' wbás ka' bsel'a Xanžo Jesusen', bzoa lígake' kan bebane' Le', na' yela' ži'i laže' che Dios wzóalenen yógo'tegake'.

³⁴ Nitó benne' bi be byázjele', benne' zoe' ládjwgake'. Yógo'te benne' ka' zoa bi da' nápegake', yežlyó chégake', o lížgake', béte'gaken', na' mežw chen yjwá'gaken', ³⁵na' bdégaken' lo na'gak benne' wbás ka' bsel'a Benne' Criston', na' lágake' belyisen' chegak benne' ka', benne' zoa bi da' žiažjen chégake'. ³⁶Jwsé, bennen' bzoagak wbás ka' bsel'a Benne' Criston' yetó le', Bernabé, da' znnan len diža' xiža', Benne' Žeyón Zene', zoe' ga na'. Nbáblene' za'só Lebí ka', na' golje' lo yežlyó Chipre, da' žen' gachje láwe'le nisdo'. ³⁷Bernabén' bete'e to kwe' yežlyó chie', na' yjwe' mežw chen, na' bdién' lo na'gak benne' wbás ka' bsel'a Benne' Criston'.

Dola' da' ben Ananías
tzen len Safira, zo'le'

5 Zoa to benne' yoble lie'
Ananías, na' bete'e to kwe'

yežlyó chie'. Zo'le', Safira, bénlene' le' tzen. ²Bkache' Ananásen' late' mežw che yežlyón', na' nnezel zo'le' dan' bene'. Da' bega'nzen yjwen', na' wloé'en lo na'gak benne' wbás ka' bsel'a Benne' Criston', na' wnné':

—Kíte'ze wzí'a.

3 Bedw gože' le':

—Ananás, čwyó'o da' xiwe' lo yichj lazdo'o, na' benen ga žénelo' gon láže'lo' Dios Be' La'y, na' bkacho'o che mežw che yežlyó chion'? ⁴Katen' bga'n yežlyón' lo no'o, čbi goken chekzo? Kate' beyóž beto'on, čbi wyó'o mežwn' lo na'kzo? ⁵Biz chen' wzé' yichjo' gono' da' ni? Dios na'kze góñelo' gon láže'lo', kege bénne'ze.

⁵⁻⁶Kate' benle Ananásen' da' ni, la' wbíxtie' lo yo ba nate'. Naž belbíga'te xkwide' ka', na' bchél'gakbe' le' laže', na' bebéjgakbe' le', na' bejkáche'gakbe' le'. Bžébegak yógo'te benne' ka' béngekle' kan gok da' ni.

⁷Ka chonne hora wdé na', bžin zo'le Ananásen' ga na', na' bi nnezel' dan' goken che benne' byo chien'.

⁸Naž Bedon' gože' le':

—Wnná neda'. ⁹Kíte'ze wzí'le che yežlyó chelen'?

No'len' wnné':

—O', kíte'ze wzí'to'.

⁹Naž Bedon' gože' le':

—¹⁰Biz chen' ben toze xtíža'le, na' góñelele gon láže'le Dios Be' la'y? Bwia nga. Ná'tege yela'gak xkwide' ka', bi' ka' bejkáche'gakbe' benne' byo chion', na' lezka' yebéjgakbe' le'.

¹⁰Naž no'len' la' wbíxtie' xni'a Bedon', ba nate'. Katen' beyo'ogak xkwide' ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba nate'. Naž bebéjgakbe'-ne', na'

bejkáche'gakbe'-ne' kwit benne'
byo chien'. ¹¹Che len yógo'te
benách ka' che Dios bžébegake', na'
lezka' bžébegak yógo'te benne' ka'
béngekle' kan gok da' ni.

**Benne' wbás ka' žóngake'
yela' wak zan**

¹²Benne' wbás ka' bsela' Benne'
Criston' béngekle' da' zan da' zej
nak bian', na' yela' wak zen ka'
lawgak benne' ka'. Bdóbgake' tzen
yógo'tegake' lo zchil yodo' da' nzin'
Zchil Che Salomón. ¹³Ladjw benne'
ka', benne' bi zejlé'gake' che Benne'
Criston', bi bežogle nitó benne'
górlene' légake' toze, na' benne'
wláž ka' wdápegake' légake' ba la'ne.
¹⁴Naž yebale' benne' zan, benne'
byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che
Benne' Criston'. ¹⁵Kate' blé'egekle
benách ka' da' ka' žongak benne'
ka' zejlé'gake' che Benne' Criston',
belyóe' benne' yižwé' ka' lo blag
ka', na' yebale' lo da'aze ka', na'
yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez
nich kate' te Bedon' ga na', zolze
chie' chelen bałe benne' yižwé' ka',
nich yeýkgake'. ¹⁶Lezka' bžojgak
benách yež gawze ka', na' bžíngake'
lo yež Jerusalén, zej noe'e benne'
yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e
dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na'
beyákgake' yógo'tegake'.

**Benne' yodo' ka' źsaka'
zí'gake' benne' wbás ka'**

¹⁷Che len bxoz blo len benne'
yodo' saduseo ka', benne' ka'
zónlengake' bxoz blon' tzen,
béxwgake' Bedw. ¹⁸Naž bxoz blon'
len benne' ka' zónlengake' le' tzen,
lezka' béxwgake' wbás ka' bsela'

Benne' Criston', na' bséjwgake'
légake' liž ya. ¹⁹Naž la' yel na'ze bla'
to wbás che ya'abá che Xanžon', na'
bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'.
²⁰Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejsé lo zchil
yodo', na' le wchaljlen benách ka'
nnítá'gake' ga na', na' le wzenle
légake' kan nak che yela' nban da'
zejlí kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹Kate' béngekle' da' wnná
wbasen', na' kate' za' ža'ní'
zildo', belyoé'e lo zchil yodo', na'
bsédgekle' benne' ka' nnítá'gake' ga
na'.

La' na'ze bxoz blon' len benne'
ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'.
Btóbgake' benne' gole ka' len benne'
yodo' wchi'a laže' ka', na' bséla'gake'
ni'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich
chejxí'gake' benne' wbás ka' bsela'
Benne' Criston', dan' žékgekle' ne
nnítá'gake' ga na!. ²²Kate' bžingak
ni'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi
bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na'
naž beyéjgake', na' bzéngekle' benne'
yodo' ka' da' žaken. ²³Belyi'e benne'
yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnágake':

—Da' li bejxáka'to' nyéwté liž
yan', na' benne' ka' žape ch'igaken'
wnnítá'gake' ga na', san kate'
bsálwjton', bi bejxáka'to' nitó benne'
lo yo'on'.

²⁴Naž bxoz blon' len bxoz wnná
bia' ka', na' bennen' zchi'e ni'a na'gak
benne' yodo' ka', kate' béngekle' da'
ni, gok zédgake' dan' bi nnézgekle'
gate žin da' žaken. ²⁵Naž bla' to
benne' ga na'. Bzenle' légake', na'
wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bséjwle
liž ya nnítá'gake' lo zchil yodo', na'
žsédgekle' benách ka'!

26 Naž wyéj bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka' tzen len ni'a ná'gake' ka', na' béxwgake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', san bi be da' zia béngeake' chégake', dan' bžébegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžé'egake' légake' yej. **27** Kate' ba bedjch'égake' benne' wbás ka', bzégake' légake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bxoz blon' wnnable' légake', **28** na' wnné:

—¿Bi bchi'leto' le'e biž wséidle benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' zséidle dot lo yež Jerusalén, na' zénelele yesbága'le neto' zia ni'a che yela' got che bennen'.

29 Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', bechébegake', na' wnnágake':

—Žon byenen wzé nágzeto' xtiža' Dios ka xtiža'gak benách ka'. **30** Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak xa xto'žo ka' besbane' Le'. **31** Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Weslá, na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gak yenít lawe' dola' da' zej nbage'e. **32** Kan nak da' ni, neto' zzoa liton', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' žsela' Dios nich sóalene' benne' ka' žóngake' kan znna xtiže'e.

33 Kate' béngekle benne' yodo' wchi'a laže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'. **34** Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzf'e lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Benne' ni žákli'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ni'a

ná'gake' ka' yebéjgake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'. **35** Naž gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné:

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwinle kan nak da' zénelele gonle chegak benne' ki. **36** Žala' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Bla' Teudas, na' ben kwine' ka to benne' blo. Benne' ka' bénłengake' le' tzen wbábgake' ka tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdile bétgake' le', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bénłengake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'. **37** Wdé gok dan', bla' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gak yógo'te benách ka' le'e yiche nich chízjwgake' lázgake', na' bénłengak benne' zan le' tzen. Lezka' bétgake' bennen', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bénłengake' le' tzen.

38 Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chégake'. Cha' dan' znnágake' o dan' žóngake' naken chégakze benách ka', na' kwia yin', **39** san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjlen. iLe gape chi'i kwinle bi tíl'-lenle Dios!

40 Naž béngeake' toze diža len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' bdíngake' légake'. Bchí'igekle' légake' nich bi wzénzegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légake'. **41** Benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' bžójgake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' žebéle'gekle' dan' be' Dios légake' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'. **42** Tža tža bsédtetzgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che

Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

Zbégake' gaže benne' nich gákłengake' benách yache' ka'

6 Kate' ū ka', belyán benách ka' żejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' żejlé'gake' che Benne' Criston', na' żcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' żcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' żcháljgake' diža' griego, katen' bdísgake' da' gawgak no'le wzebe ka'. **2**Naž benne' chezinno wbás ka' bsela' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' żejlé'gake' chie', na' belyi'e légake':

—Bi nak chawe' soato' žize, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'. **3**Che len, lježto' ka', žala' kwеле gaže benne' byo ka' ládjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gákgake' benne' ka' zápegak yógo'te benách ka' légake' ba la'ne. Žala' gákgake' benne' žejn'i'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légake'. **4**Neto' wcháljlentezto' Dios, na' wsedlto' benách ka' xtiže'e.

5Wyáz láže'gak yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot laže'e żejl'i'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Lezka' wžégake' Lip, na' Prókoro, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež Antiokía, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wká'n zene' Dios kan žongak benne' judío ka'. **6**Naž bzégake' benne'

ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoa ná'gake' légake', na' wnnábgekle' Dios gákłene' légake'.

7Wzeže xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' żejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nnítia'gake' lo yež Jerusalén. Lezka' benne' zan, bxoz judío ka', wzí' lo ná'gake' da' żejležo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

8Naž Esteban, zoalen yela' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'.

9Naž bžojgak bale benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o Chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Lezka' benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandría, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, běngake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl díža'gake' len Esteban na'. **10**Bi bzoele xtiža'gake', dan' bchajl Esteban na' len yela' žejn'i'il dan' bnezw Dios Be' La'y le'.

11Naž bdížjwgake' benne' wen laže' ka', nich nnágake': “Neto' benlto' da' zna Esteban na', znnie' che Moisés, na' che Dios.” **12**Ka' goken, benne' ki běngake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Lezka' běngake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Yógo'te benne' ki belbía dí'e Esteban na'. Béxwgake' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. **13**Lezka' bnnítia'gake' láwgake' bale benne' ka' nich nnágake' da' wen laže', na' wnnágake':

—Bi zoa ži benne' ni znnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios ž'o. ¹⁴Bentlo' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wch'é'e da' ka' žóneteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés ž'o.

¹⁵Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwíagake' Esteban na', na' blé'egekle lawe', da' znnan' kan znnna' law to wbás che ya'abá che Dios.

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

7 Naž bxoz blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—¿Nakkze ki?
²Bechebe Esteban, na' wnné':
 —Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, bloe'e lawe' gan wzóa Bran, xažo wdé na', katen' wzó'e gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³Dios gože' le': "Bžojo', na' bkwaslen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wloe'elan' le!" ⁴Naž bžoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got xa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni láte'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bchebe laže'e wnežjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó xkwide' chie'. ⁶Lezka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na'

za'só' ka' gákgake' ka benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zí'gake' lágake' tape gaywá' yiz." ⁷Lezka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gákgake' benne' ndo'w ka', na' te na' žójgake' ga na', na' wkán zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸Dios bénlene' Bran na' to diža' da' zk'a'n chawen', na' gože' le' choge' lo bela' chegak benne' byo ka' nníta'gake' liže' to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zk'a'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' xa Isaak, xkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' xono' ža, bchoge' lo bela' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, xkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežinnote xkwide' byo chie', benne' ka' gókgake' xa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

⁹Xa wdé chežo ka', lo yela' zge'el chégake', béte'gake' xkwide' Jwsé, bi' bíche'gake', lo na'gak benne' ka' bejché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' xkwide' Jwsén', ¹⁰na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žeñj'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' xkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

¹¹Naž gokle' e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ža na'. Bi bžel da' gawgak xa wdé chežo ka'. ¹²Kate' benle Jakob de zoa' stribi lo yežlyó

Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka'zej nake' xa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i jake' ga na'. ¹³Kate' da' chope chi'i jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne' biche'e ka' le'. Ka' goken, wnnezle benne' Faraón no benne' ka'zej nake' biche' Jwsén'. ¹⁴Naž Jwsén' bsele'e diža', na' bene' ga bla' Jakob, benne' nake' xe', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gókgake' chonnalj chi benne' ka'. ¹⁵Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' gotgak xa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a ža chégake'. ¹⁶Katen' got to to xa wdé chežo ka', na' za'sogake' ka' yjwá'gake' légake' lo yežlyó che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yežw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zi'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

¹⁷Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka'zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gókgake' benne' zanle'e katen' wnníta'gake' lo yežlyó Ejipton'. ¹⁸Naž bla' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benle' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklen'e benne' Ejipto ka'. ¹⁹Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'. ²⁰La' ža na'ze golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o lížgake'. ²¹Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' bla' bi' no'le che benne'

Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka xkwide' chekze'. ²²Ka' goken, bsdle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³'Kate' bazej xkwide' Moisés na' choplalj yiz, wnná láže'be' chejwíabe' benne' wláž chebe' ka', benne' Israel ka'. ²⁴Kate' bžinbe' gan nníta'gake', ble'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to benne' wláž chebe'. Naž góklenbe' benne' wláž cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wzón bennen' lo wláž benne' wláž cheben'. ²⁵Gokle Moisés na' chejn'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekzbe' légake', san légake' bi bejnj'igekle'. ²⁶Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdile', na' gónelbe' wzóa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ¿Biz chen' žsaka' zi'le biche' lježle?" ²⁷Naž bennen' žone' lježe' da' zia bžige'e xkwide' Moisés na', na' wnné': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'? ²⁸¿Žénelo' goto' nedá' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?" ²⁹Kate' benle xkwide' Moisés na' da' ni, naž bzonnjbe' ga na', na' bejsoabe' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag nálenbe' to xkwide' no'le lo yežen', na' goljgak chope xkwide' byo chie'.

³⁰'Kate' ba wdé choplalj yiz wzóe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nzin' Sinaí, na' bloe'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yéche'do' da'

žeyen. ³¹Kate' Moisés na' ble'ele' yin', bebanle', na' wbige'e gawze nich le'e'en' binlo, na' benle' chi'i Xanžon'.

³²Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yela' zžebe chie' wzízeli'e, na' biž bežogle' wien'. ³³Xanžon' gože' le': "Wléj zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga. ³⁴Da' li ba ble'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nníta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légake'. Da na'a, sela'a le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵La'kze benne' wláž ka' che Moisés na' bzóagake' le' chela'ale, na' wnnágake': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wzóe', katen' bloe'e lawe' lo yag yéche'don' da' žeyen. ³⁶Moisés nikze bebeje' benne' wláž chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' béngeken ga bebán láže'gake' benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna, na' lezka' bene' láwgake' choplalj yiz gan nak lo latje dach. ³⁷Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka, na' gake' Benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wzé nagle-ne'." ³⁸Lezka' Moisés na'kze wzóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach,

na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wzóalene' xa xtožo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' zloe'elen kan gak gata' yela' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejte že zaožo na'a.

³⁹Bi gónegekle xa xtožo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légake', san bzóagake' le' chela'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰Katen' wzóalene' na' law Ya'a Sinaí na', légake' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi nnezlto' bi gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹Naž béngeken' to beždo' da' naken ya oro, na' bétgake' to zíla'do', na' bdégake'ba' law beže oron', na' béngeken' lni law bežen' dan' béngeken'. ⁴²Che len Dios bsane' légake', na' wléj yichje' légake'. Naž bka'n zéngake' yi' ka' da' zej nnitan' ya'abá. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljlene' lo wláz Dios, da' znnan:

Le'e, benne' Israel ka', žwlo'ole lawa' neda' bia beže ka', bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba', dan' benle lo latje dach choplalj yiz?

⁴³Bi wlo'ole-ba' lawa' neda', san bia'le Molok, lo'a chelen'. Lezka' bia'le to da' naken ka belj ya'abá da' nzin' Dios Refán, dan' bzoale ka dios chele. Da' ka' gókgaken lo'a chele ka'. Le'kze béngeken' nich bka'n zenle légaken. Che len, yeba' le'e lo yežlyó chele,

na' wchi'a le'e zí'to'že gan že'
yežlyó Babilonia.

⁴⁴'Katen' wnnít'a'gak xa xto'žo ka'
lo latje dach, na' gota' to yo'o laže'
chégake' gan wdape chí'igake' da'
bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios
wzóalene' légake'. Béngake' yo'o
lažen' kan Dios gože' Moisés gonen',
katen' gože' le' gonen' kan nak dan'
ble'ele', da' bloe'l Dios le' law ya'a
na'. ⁴⁵Lezka' bdégake' yo'o lažen'
lo na'gak zí'ngake' ka' na' zejte že
na' xa xto'žo ka' bedjwá'gaken' lo
yežlyó nga, katen' wzoālen Josué
légake', na' beká'agake' yežlyón' lo
na'gak benách zí'to' ka', benne' ka'
blag Dios lawgak xa xto'žo ka'. Ki
béngake' yiz zan kate' bžinte že
wzóá Dabí. ⁴⁶Dios wyáz laže'e
Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e
le' latje gone' to yo'o gan soa Dios
che Jakob. ⁴⁷Diosen' bi bi'e le' latje,
san Salomón, zí'n Dabín', bene' to
yo'o che Diosen!. ⁴⁸Ki bene', la'kze
bi zoa Dios, Benne' wak zenlee, to
lo yodo' da' bengak benách ka'. Kan
nak da' ni wnná to benne' bchalje'
lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a znna
bi'a
na' yežlyó naken ga zhoa ni'a.
Ki wnná Xanžon: ¿Gonkzle le'
to liža'?
¿Zoakze to latje gan žon byenen
yezí' laža'a?

⁵⁰ ¿Kege len na'kza' bena' yógo'te
da' ki?

⁵¹ Naž Esteban na' gože' benne'
yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':
—Le'e, benne' choch laže' ka', bi
be žazen lo yichj lázdo'le. Nak
zižje yichj lázdo'le kan žak chegak
benách ka' bi zej nónbi'e Dios.

Zží'itezle che Dios Be' La'y. Kan
bengak xa xto'le ka', lezka' žonle
le'e. ⁵²Xa xto'le ka' wžia láže'gake'
yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo
wláz Dios. Lezka' bétgake' benne'
ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la'
Benne' Criston', Benne' Chawé', na'
na'a, katen' bla' Benne' Chawen',
le'ekze betle-ne' len na'gak benne'
ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze.
⁵³Le'ekze nzi' lo na'le da' bsdle
Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá
ka' lo na'gak xa xto'le ka', san bi
žonle kan znnan.

Žótgake' Esteban

⁵⁴Kate' benne' yodo' wchi'a
laže' ka' béngekle' da' ki, naž
bžá'ale'egake' Esteban, na' lo yela'
zž'a' chégake' le' bxej láygake'.
⁵⁵Naž Esteban na' bwie' ya'abale,
na' zoālen Dios Be' La'y le', ble'ele'
latje baní' gan zoa Dios, na' lezka'
Jesusen', zie' kwit li že che Dios gan
nak blo. ⁵⁶Naž wnné':

—Le wia nga. Zle'ela' nyajw
ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách
kwit li že che Dios.

⁵⁷Naž benne' yodo' wchi'a
laže' ka' bséjwgake' nággake', na'
wžéžeya'agake' zižje, na' tzen
belbága'gake' le'. ⁵⁸Wléjgake' le'
na'le žoa'a yežen', na' bžé'egake'
le' yej. Benne' ka' besbága'gake'
Esteban na' zia bségake' laže' zelxóá
yéngake' gan nak xni'a to benne' lie'
Saulo katen' bžé'egake' Esteban na'
yej. ⁵⁹Kate' ne zžé'egake' Esteban na'
le', le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wzí' be' nakkza'.

⁶⁰Naž byechwe', na' bzoa zibe'.

Wnné' zižje, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' dola' ni.

Kate' beyóž bchalje' da' ni, na' gote'.

**Saulo žbia laže'e benách
ka' che Benne' Cristo**

8 ¹⁻³Saulo bénlene' tzen benne'
ka' bétgake' Esteban.

La' na'ze benne' ka' zka'n zéngake'
Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen',
biá'gake' Esteban, na' bejkáche'gake'
le'. Belbéželi'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka',
benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen',
belbía láže'li'e benách ka' che Benne'
Criston', benne' ka'zej nnite'e lo
yež Jerusalén. Lezka' Saulo wžia
laže'e benne' ka' žejlé'gake' chie'
Le'. Wyoé'e lížgake' ka', na' bežwe'
benne' byo ka', na' no'le ka', na'
bsejwe' lágake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka bdachgak benne'
ka' žejlé'gake' che Benne' Criston',
belgáselase' dot gan nbab Judea,
na' gan nbab Samaria, na' lágakze
benne' wbás ka' bsela' Benne'
Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawé' gan nbab Samaria

⁴Benne' ka' belgáselase' jake'
yógo'te latje, na' bzégake' diža'
chawen!. ⁵Naž Lip, to benne'
žónlene' tzen benne' ka' belgáselase',
wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa
lie' che Benne' Criston!. ⁶Bdobgak
benách Samaria ka', na' dot
láže'gake' bze nággake' da' wnná
Lipen', dan' béngekle' xtiže'e, na'
blé'egekle' da'zej nak bia' ka' da'
žone!. ⁷Ka' goken, dan' bene' ga
bežojgak be'zan, be' xiwe' ka'zej
yo'o benách ka', na' belbéžeya'an
zižje, na' beyakgak benne' zan,
benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok

sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak
ni'a ná'gake'. ⁸Ka' goken, bebégekle
benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹Wzóa to benne' lie' Smon ga na'.
Nake' benne' zga'ale goke' benne'
wžá' wnné ya'a lo yežen', na' ben
láže'le' benne' Samaria ka', na' lekze'
wnné' nake' benne' wak zente.

¹⁰Yógo'te benne' ka' bze nággake'
che benne' ni, gan zzo law benne'
gaxjw ka', na'zejte benne' blo ka',
na' wnnágake': "Benne' ni, nzi' lo
ne'e yela' wak zen che Dios." ¹¹Ka'
goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan'
scha ba ben láže'le' lágake' len yela'
wžá' wnné ya'a chie'.

¹²Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen'
che diža' chawen' kan znnna bia'
Dios, na' kan nak che Jesús, Benne'
Criston', naž bezóagake' nis, benne'
byo ka', na' no'le ka'. ¹³Lezka' Smon
na' bejlé' che Jesusen', na' bezóe'
nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'.
Kate' ble'ele' yela' wak zen ka' da'
zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle
Smon na'.

¹⁴Kate' benne' wbás ka' bsela'
Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake'
lo yež Jerusalén, béngekle' kan
goken, benne' ka'zej nbabe' Samaria
ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž
bsela'gake' Bedw len Zwa ga na'.

¹⁵Kate' Bedon' len Zwan' bžíngake'
ga na', naž góta'yoegakle' Dios lo
wláz benne' ka' žejlé'gake' che Benne'
Criston', nich yedjsoa len Dios Be'
La'y lágake'. ¹⁶Kate' bžinte ža na', bi
na' yedjsoa len Dios Be' La'y lágake'.
Bezóazegake' nis nich gákgake' toze
len Xanžo Jesusen'. ¹⁷Naž Bedon'
len Zwan' belxoa ná'gake' benne'
Samaria ka'. Góta'yoegakle' Dios, na'
bedjsoa len Dios Be' La'y lágake'.

¹⁸Kate' ble'el Smon, bennen' goke' wz'á, dan' goken katen' benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston' belxóa nágake' benách ka', bedjsoalen Dios Be' La'y légake', na' gónele' chizjwe' légake' mežw, ¹⁹na' gože' légake':

—Benn yela' wak ni chia', nich kate' xoa na'a nóte'teze benne', yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰Naž Bedon' gože' le', na' wnné': —Kwia yi' mežw chion' tzen len le', dan' žeklo' len mežw si'o yela' wak che Dios. ²¹Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj lazdo'o bi naken chawe' law Dios. ²²Beyát laže' che da' kegle da' žono', na' góta'yoele Dios, cha' yenít lawe' chio' da' ni da' zza' lažo'o. ²³Zle'ela' nbago'o zia, na' njejo' lo yelj che da' xiwe'.

²⁴Naž bež'i' Smon na', na' gože' légake':

—Le wlíž Dios, na' le gáta'yoele Xanžon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵Kate' Bedon' len Zwan' beyóž bzoa lígake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' xtiža' Dios lo yežen', naž lezka' bcháljgake' che diža' chawen' gan zej nnita' da' zan lažgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yež Jerusalén.

Lip zcháljlene' to benne' nbabe' yežlyó Etiopía

²⁶Naž to wbás che ya'abá bcháljlene' Lip, na' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj zaka' gan zde wbíž byo' zag ka'. Žino' gan zla' nez da' zejen Jerusalén, na' zejten yež Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷Naž wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yežlyó Etiopía, benne' wbíž.

Lo yežlyó Etiopía na' naked' benne' blo law Kandase, no'len' znna bi'e benách Etiopía ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yela' wnni'a che no'len', dan' žen' liže'. Wyéj benne' ni lo yež Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸Na'a, zeyeje' laže', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te. ²⁹Naž Dios Be' La'y gože' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰Kate' ba wbiga' Lipen' ga na', benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaíasen'. Lipen' gože' le':

—¿Žejni'ilo' dan' žolo'?

³¹Bež'i' benne' Etiopía na', na' wnné': —¿Nakx gak chejn'ilan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naž góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³²Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zíla'do',
bché'gake' Le' nich gótgake' Le',
na' ka zíla'do',
bia bi zbéžeba' kate' zchóggake'
yícha'ba',
lezka' ben Le', bi bsaljw žoe'e, na'
bi be wnné'.

³³Bzóagake' Le' chela'ale,
na' bi biá'gake' latje no benne'
wchi'a laže'e Le'.

¿Nozkze benne' gak wloe'ele'
zia da' zej nbaga' benne' wláz
chie' ka'?

Légakkze' bétgake' Le'.

³⁴Naž benne' wbižen' wnnable'
Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoele' le' wzejni'ilo' neda'.
¿Noz benne' wnná bennen' bchalje'

lo wláz Dios da' ni kan nak chie'?
¿Bchalje' chekze', o che benne'
yoble?

³⁵Naž len la' diža' nize wzó law
Lipen', na' bzejni'ile' le' diža' chawen'
kan nak che Jesusen'. ³⁶Katen' jez
yo'e nez zjake', bžíngake' gan de
nis. Naž benne' wbižen' gože' Lipen',
na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga. iWakkze
yezó'a' nis?

³⁷Lipen' gože' le':

—Cha' žejli'o dot lažo'o, gak yezó'
nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne' Criston',
nake' Zí'n Dios.

³⁸Naž wleke' karret chien' žize,
na' žoptie' bětjgake', na' wyázgake'
lo nisen'. Naž Lipen' bezó'e benne'
wbižen' nis. ³⁹Kate' bežójgake' lo
nisen', Dios Be' La'y bechi'e Lipen',
na' biž ble'l benne' wbižen' le'. Naž
beyo'e nezen', zeyeje', na' žebele'.

⁴⁰Kate' ba žakbe'l Lipen', ba zoe'
lo yež Asoto. Wdíe' yógo'te yež ka'
zej nnitan' ga na', na' bchalje' diža'
chawen' ga bžintie' lo yež Sesarea.

Saulo žeyake' che Benne' Cristo

9 Xakte na' bi bsan Saulo zbia
laže'e benne' ka' žejl'égake'
che Xanžon', na' gónele' gote'
légake'. Nich gone' ki wyeje' law
bxoz blo, ²na' wnnable' le' gone' to
yiche wnná bia' da' chjo'e lawgak
benne' wnná bia' ka' chegak yo'o
ka' gan zdobgak benne' judío ka'
nich yéngekle' xtiža' Dios, benne'
ka' nnítiga'gake' lo yež Damasko, na'
cha' chejxake'e benne' byo ka', o
no'le ka' ga na', benne' žejl'égake'
che Jesusen', na' gak yechi'e légake'

zej nžeje' lo yež Jerusalén. ³Kate'
Saulon' len benne' ka' žónlengake' le'
tzen, nezej yoe'e nezen' zjake', na'
kate' za' žíngake' lo yež Damaskon',
ka' gaze wza'ni'ile'e to baní' da' zan'
ya'abá, dan' wza'nín' gan zjake'.

⁴Naž Saulon' bgo'ne' lo yo, na' benle'
chi'i to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, čbiž chen' zbia
lažo'o neda'?

⁵Saulo wnnable' Le', na' wnné':

—¿Noz Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Bennen' zbia
lažo'o. Žsaka' zi' kwino', dan' zži'o
chia'. Žak chio' kan žak che beže,
bia ţsaka' zi' kwinba' kate' zlibba'
yag ntoche' da' žóngekle'-ba' zi'.

⁶Naž Saulon' wzízli'e, na' bžebe'.
Wnné':

—Xan, čbiž žénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na'
sel'a to benne' gan so', benne'
wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷Bžébegak benne' ka' zjáklene'
Saulon' tzen, dan' béngekle' chi'in',
la'kze bi blé'egakle' nitó benne'.

⁸Naž beyás Saulon', na' kate' bxá'
yej lawe', bi be zle'ele'. Che len
béxwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo
yež Damaskon'. ⁹Saulon' wzó'e ga
na' chonne ža nchol yej lawe', na' bi
be we'j bdawe'.

¹⁰Lezka' Ananías, to benne' žejli'e
che Benne' Criston', zoe' lo yež
Damaskon', na' Xanžon' blo'ee lawe'
gan zoe' lo da' ble'e dáwe'le', na'
gože' le':

—Ananías.

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Xan.

¹¹Xanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoele' Dios lo yo'on'. ¹²Ba ble'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoa ne'e le' nich yejaljw yej lawe'.

¹³Naž beží'i Ananías na', na' gože' Le':

—Xan, benne' zan ba bzéngekle' neda' kan žon bennen', dan' benle'e da' zia chegak benne' ka' žejl'é'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén. ¹⁴Lezka' ze'e nga, na' lo wláz bxoz wnná bia' ka' nzi lo ne'e yela' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka' zcháljlengake' Dios ni'a che Lo'.

¹⁵Naž Xanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyéj, dan' wžekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' znna biá'gake' légake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'. ¹⁶Wloe'ela' le' da' zan da' sákali'e lo wlaza' neda', katen' gone' xchina'.

¹⁷Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoé'e yo'on'. Bxoa ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Xanžo Jesús, Benen' bloe'e lawe' lo nez gan zo'o, bsele'e neda' nich yejaljw yej lawo', na' nich yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

¹⁸La' na'ze da'zej naken ka zeza' bel ka' béxjwgaken lo yej lawe', na' la' beyálwjte yej lawe'. Naž wzó ža' Saulon', na' bezóe' nis. ¹⁹Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoaa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

²⁰La' wzó lawte Saulo zzoaa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngelké' xtiža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Zi'n Dios.

²¹Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' želenle' chie', na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, benne' ka' zcháljlengake' Dios lo la Jesusen'? Nich gone' ki ble'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bxoz wnná bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

²²Saulon' gok chochže', na' bene' ga wžé' zédgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bloe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjinná bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

²³Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' béngake' toze diža' gótgake' Saulon'. ²⁴Dot ža dot yele benne' judío ka' wžé' náwgake' le' gan zdégake' lo ze'e da' žape chi'in yežen', nich gótgake' le', san gókbe'ele Saulon' da' ženegekle' góngake' chie'. ²⁵Naž benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit zen da' nžejen do, na' btínnegake' le' na'le lo ze'en' dan' žape chi'in yežen'.

Žežín Saulo lo yež Jerusalén

²⁶Kate' bežín Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka'

žejl'égake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejl'égake' žejl'é Saulon' che Benne' Criston'. ²⁷Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nnita' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Bzenle' lágake' kan gok che Saulon', na' kan ble'ele' Xanžon' lo nez, na' Xanžo na'kze bcháljlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yela' wechóg laže' bzoa lie' che Jesusen'. ²⁸Naž Saulon' wzóalene' lágake' lo yež Jerusalén, na' bénlene' lágake' tzen. ²⁹Len yela' wechóg laže' Saulon' bzoa lie' che Xanžon', na' bdíl diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zcháljgake' diža' griego, na' lágake' gónegekle' gótgake' le'. ³⁰Kate' lježžo ka', benne' žejl'égake' che Benne' Criston' gókbe'egekle' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bsela'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

³¹Naž gok chawé' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnítá'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na' gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y lágake'.

Bedw žeyone' Eneas

³²Yetó da' goken, kate' Bedw ne žejwíe' lježžo ka', ble'e gan zej nnita' benne' ka' žejl'égake' che Jesusen' lo yež Lida. ³³Bejxake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yižwé', na' bi žak se'e. ³⁴Bedon' gože' le':

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.

La' wyaste Enéasen!. ³⁵Yógo'te benne' ka' nnítá'gake' lo yež Lida,

na' lo yež Sarón, blé'egekle' le', na' bejl'égake' che Xanžon', na' beyákgake' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶Yetó da' goken, lo yež Jope wzóá to no'le žejli'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawé', na' da' žákłengaken benne' yache' ka'.

³⁷Da' goken ža na', wdá' Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo'o gan nak da' chope kwia. ³⁸Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejl'égake' che Benne' Criston', béngekle' zoa Bedon' ga na'. Che len bsela'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegekle' le', na' belyi'e le':

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' lágake'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo'o gan de no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgake' dot kwite', na' želbeže'. Bloé'egekle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' lágake'.

⁴⁰Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nnítá'gake' ga na' na'le. Naž bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. Byechje' gan de Dorkasen', na' wnné':

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' ble'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e.

⁴¹Bedon' bexwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliž'e' benne' ka' žejl'égake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejzíe' Dorkasen' lágake', ba' bebane'. ⁴²Kan gok da' ni wzé diža'

chen dot lo yež Jope, na' bejle'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid za beže.

Da' ben Bedw lo liž Kornelio

10 Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdile, benne' ka' légake' Benne' Italia Žjake' Lo Wdile. ²Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' Le'. Yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže' žónlengake' le' tzen. Kornelion' znežjwe' mežw zan da' žáklenen benne' yache' ka', na' zcháljlentez' Dios. ³Žedá chonne Kornelion' ble' dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴Bžebe Kornelion'. Bwie' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—ćBíz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zcháljleno'-ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ⁵Na'a, žala' selo'o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlžgake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ⁶Bennen' zoe' liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon, na' zoa liže' zoa'a nisdo'. Bedon' wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljlene' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdile, benne' zka'n zene' Dios, na' žónlene' tzen benne' ka' nníta'gake' liž Kornelion'. ⁸Kate' beyóž bzenle'

légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹Ža chope ža, katen' zej yo'e nez, na' za' žíngake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžén Bedon' yíchjo'ole nich wcháljlene' Dios, ne nak wawbíz.

¹⁰La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', ble'e dáwe'le'. ¹¹Ble'ele' njaljw ya'abá, na' to da' naken ka to laže' žeje' zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹²Žiagak bia yixe' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba'. ¹³Naž benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵Da' bežope chi'i benle' chi'i bennen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: “Bi naken chawe’.”

¹⁶Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la' beyepten ya'abá.

¹⁷Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biz zejlás dan' ble'e dáwe'le', benne' ka' bsela' Kornelion' bžíngake' ga na', na' wnnábgake' gan zoa liž Smon na'. ¹⁸Kate' bžíngake' ža yo'on', blížgake' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgakle' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' lezka' lie' Bedw. ¹⁹Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' ble'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžingak chonne benne' ka' nga, na' žílgake' le'.

20 Wzó ža' na'a. Betj zan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjleno' légake', dan' bsela'a nedkza' légake'.

21 Naž betj Bedon' zan yo'o gan zej nnita' benne' ka' bsela' Kornelion', na' gože' légake':

—Neda' bennen' žiljle. čBiz chen' za'le nga?

22 Bechébegake', na' bely'i'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judío ka' zápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'il'e le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljlene' le', na' gože' le' sele'e benne' ka' yedjlížgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

23 Naž Bedon' wloé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjlene' légake'. Bale lježo ka' bén lengake' le' tzen, benne' ka' nnítagake' lo yež Jopen'.

24 Ža chonne ža, bžíngake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nži'ižele', gan nak liže'. **25** Kate' wyáz Bedon' li'a, bžoj Kornelion' lo yo'on', na' bejchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na'kze. **26** Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža!. Lezka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

27 Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. **28** Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' znnan bi žala' gonlen to benne' judío tzen o chó'olene' to

benne' zi'to'. Na'a, Dios ba bloe'ele' neda' bi žala' nnia' che nitó benne' nake' ka'ze o bi nake' chawe'. **29** Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a znnaba', čbiž chen' wnnele neda'?

30 Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, ble'ela' to ukwide' byo. Bloe'e lawbe' lawá neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten.

31 Gožbe' neda', na' wnnabe': “Kornelio. Dios ženle' da' znnabolo' ne', na' nnezle' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. **32** Na'a, bsela' benne' ka' lo yež Jope nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a nisdo'. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' le' diža' chawen!” **33** Ka' goken, la' bsela'tia' benne' ka' chejtílgake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios nich wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

34 Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwie' yela' zneze chegak benách ka', san tlebe kan zle'ele' žo'o. **35** Žaz laže' Dios benách ka' nnítagake' dot yežlyó nga, benne' ka' zžébegake' Le', na' žóngake' da' naken chawe'. **36** Dios bdie' xtiže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bsele'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe'

benách ka', na' bžinen chežo lo na' Jesúš, Benne' Criston'. Lekze' nake' Xanžo yógo'težo. ³⁷Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchajl Zwa nich yezóagak benách ka' nis. ³⁸Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bsele'e Dios Be' La'y len yela' wak zen chie', na' Le' bénlene' Jesusen' tzen. Nnézkzelele kan wdé', na' kan bene' da' naken chawé', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na' da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios Le'. ³⁹Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bégake' Le', katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁴⁰Naž Dios besbane' Le' kate' gok chonnie ža nate', na' bene' ga bloe'e lawe' gan wzoato' neto'. ⁴¹Bi bloe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lázveto' neto' bloe'e lawe'. Dios wžekze' neto' ža ni'te nich wzóa lito' che Jesusen', na' wej' bdáwlento' Le' tzen wdé bebane' lo yela' got. ⁴²Dios gože' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzoakze Dios nich wchi'a laže' benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³Lezka' yógo'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, bzoa lígake' che Jesusen', na' wnnágake': "Yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le', Dios yenít lawe' dola' da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'."

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' zi'to' ka'

⁴⁴Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bžinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' légake', yógo'te benne' ka' belyenle'

dan' bchajl Bedon'. ⁴⁵Bebán láže'gkle benne' judío ka', benne' ka' žejl'égake' che Benne' Criston', na' bžíngake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bselá' Xažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío. ⁴⁶Ki béngekla' zchaljgak benne' zi'to' ka' diža' yoble, na' zka'n zéngake' Dios. ⁴⁷Naž bchajl Bedon', na' wnné':

—¿Wak no benne' wžóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Xanžo Jesúš. Naž benne' ka' góta'yoegkle' Bedon' gá'nlene' légake' chope chonnie ža ka'.

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesúš lo yež Jerusalén

11 Béngekla' benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston' len lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzí' lo ná'gake' xtiža' Dios. ²Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' žejl'égake' che Benne' Criston', bdil díža'gake' len le'. ³Belyi'e Bedon':

—¿Biz chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwlento' légake' tzen?

⁴Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légake' kan nak dot dan' goken, ⁵na' wnné':

—Wzó lo yež Jope, na' kate' ne zcháljlena' Dios, blee'e dáwe'la' to da' blee'e'l Dios neda'. Ble'ela' to da' naken ka to laže' žeje zen, dan'

nžejen dap kwe'te. Betjen zan ya'abá, na' bžinen gan zoa'. ⁶Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, ble'ela' bia yixe' ka'zej nnita' tape ni'a nágakba', bia yixe' snia ka', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba'. ⁷Benla' chi'i to benne' gože' neda': "Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'." ⁸Naž goža'-ne': "O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto', o da' bi naken chawe'." ⁹Naž da' bežope chi'i bliž benne' ya'abán' neda', na' gože' neda': "Da' ben chawe' Dios, bi nno chen: bi naken chawe'." ¹⁰Chonne chi'i gok da' ni, na' naž dot dan' ble'ela' la' beyepten ya'abá. ¹¹La' na'ze bžíntegak chonne benne' ža yo'o gan zoa', benne' ka'zej nžoje' lo yež Sesarea. Bsel'a' to benne' lie' Kornelio légake', na' bedjdíljgake' neda'. ¹²Dios Be' La'y gože' neda': "Wyejlen légake', na' bi gak chope lažo'o." Lezka' wzá'lengak žopte lježzo ki neda' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea gan wyo'oto' liž to benne' zoe' ga na'. ¹³Bennen' bzenle' neto' da' ble'ele' kate' bla' to wbás che ya'abá lo liže'. Wzíe' lawe', na' gože' le': "Na'a bsel'a' benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ¹⁴Bennen' wzenle' le' diža' chawen' kan gak yeló' le', na' lezka' yelagak yógo'te benne' ka' nnít'a'gake' ližo'!" ¹⁵Katen' wzó lawá zcháljlena' légake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake' kan bedjsóalene' žo'o zga'ale. ¹⁶Naž bejsá' laža'a da' wnná Xanžon', katen' wnné': "Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, san le'e, gak chele da' zloé'ezele yela' žezóa nisen', dan' Dios Be'

La'y yedjsóalene' le'e." ¹⁷Che len, cha' Dios bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' légake', tlebe kan bene' chežo žo'o, nolžo žejležo che Xanžo Jesúš, Benne' Criston', čnozkze neda' wži'a che Dios?

¹⁸Naž, kate' béngekle' da' ni wnníta'gake' žize, na' bka'n zéngake' Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje benne' ka' bi zej nake' judío, žeyát láže'gake' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

Benne' yež Antiokía ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

¹⁹Katen' benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bétgake' Esteban, na' belbía láže'gake' yezika' benne' ka' žejlé'gake' chie', naž bzonnjgak benne' ki, na' góslasgake'. Bejnníta'gake' yež zan gan nbab Fenisia, na' lo yežlyó Chipre, na' lo yež Antiokía, gan bzoa lígake' che xtiža' Dios, san láwgakze benne' judío ka'. ²⁰Lezka' yezika' benne' ka' bénlengake' légake' tzen, benne' ka' zej nbabe' yežlyó Chipre, na' benne' yež Sirene ka'. Benne' ki, kate' bžíngake' lo yež Antiokía, lezka' bcháljlengake' benne' zi'to' ka', na' bzoa lígake' che diža' chawen' kan nak che Xanžo Jesúš. ²¹Yela' wak che Xanžon' wzóalenen légake', na' benne' zan bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie' Le'.

²²Kate' bžin diža' kan gok da' ni, benne' ka' che Benne' Criston', benne' nnít'a'gake' lo yež Jerusalén, béngeklen', na' bsela'gake' Bernabé nich cheje' lo yež Antiokía na'. ²³Kate' Bernabén' ble'e lo yež

Antiokía, b_{le}'ele' da' žonn Dios chégake', na' bebele'. Goze' l_égake' žala' chejlé' tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'. ²⁴Bernabén' nake' benne' chawé', na' Dios Be' La'y zóalene' le', na' dot láže'e žejl'i'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabén', benne' zan lo yežen' bejlé'gake' che Xanžon'.

²⁵Wdé na', wyéj Bernabén' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'. ²⁶Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bénlengake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bségekle' benne' zan ka'. Lo yež Antiokían', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe' Benne' Criston'.

²⁷Kate' ža ka' bałe benne' ka', benne' zcháljgake' lo wláz Dios, bžójgake' lo yež Jerusalén, na' bžíngake' lo yež Antiokían'. ²⁸Wzé Agabo, to benne' žónlene' benne' ka' tzen, na' lo wláz Dios Be' La'y bzejni'ile' l_égake', na' wnné':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' znnna bia' Klaudio, benne' Roma. ²⁹Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, séla'gake' ka da' nápegake', da' gáklenen lježzo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. ³⁰Ki béngeke', na' dan' bnézjwgake', bdégaken' lo na'gak Bernabén', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

Žótgake' Jakob, na'
žséjwgake' Bedw liž ya

12 Kate' ža ka' Herodes, benne' znnna bi'e, bene' ga békwgake' bałe benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zí'gake' l_égake'. ²Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bétgake' Jakob, benne' biche' Zwa. Bé'gake' le' ya ntoche'. ³Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga békwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žawgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen. ⁴Wdé békwgake' Bedon', na' bséjwgake' le' liž ya, na' bdégake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdile Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' béngeke' nich gape chí'igake' le'. Bžia láže' Herodes na' yebeje' Bedon' lawgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínnegekle' kan ben Dios katen' yebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. ⁵Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bcháljlentezegake' Dios, na' wnnábgekle' Le' gáklen' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶Kate' za' žin ža žia láže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' ztase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdile kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebale benne' ka' žjake' lo wdile ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios b_{lo}e' lawe' ga na', na' wza'ni'le'e baní' liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane'

le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyéž do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bxoa laže' yeno', na' da len neda'.

⁹Bežój Bedon', na' wyéjlene' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' yele znnele. ¹⁰Katen' ba wdégake' gan zej nnita' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake', na' bžíngake' gan zoa da' naken ya, da' nbagan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežójgake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžíngake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon!. ¹¹Naž gókbe'ele Bedon', na' lo yichj lázdo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bsela' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹²Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' ble'e ža' yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žežlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljlengake' Dios. ¹³Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nožen!. ¹⁴Katen' beyónbia'be' chi'i Bedon', lo yela' žebél chebe' bi bsáljwbén, san taríaze beyejbe' lo yo'on', na'

bejzenlbe' benne' ka' nnítá'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵Naž belyi'e-be':

—Nak yał yichjo'.

Lebe' chochže ben xtíža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliž'e' benne' ka' nnítá'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwgake' yo'o, to belnítzele' katen' blé'egekle' le'. ¹⁷Naž Bedon' bchis ne'e nich nnítá'gake' žize, na' bzenle' légake' kan ben Xanžon', bebeje' le' liž yan'. Gože' légake':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸Kate' za' ža'ní' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo wdile kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹Naž bsela' Herodes benne' ka' chejxí'gake' Bedon'. Katen' bi bžélgekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdile. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdil díža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nnítá'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje chegak benne' ka' nnítá'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' légake', biž bi želsele'e chégake'. Naž benne' Tiro ka', len

benne' Sidón ka', gókgake' toze, na' béngake' ga bchálj Blasto lo wláz lágake' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' zíngake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawé' diža' bizjw chégake'. ²¹Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' chégake', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' láwgake'.

²²Naž wžézeya'agak benne' ka', na' wnnágake':

—iKege bénne'ze nga! iDios na'kze zchalje'!

²³La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wzi'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le' Herodes na', na' gote' dan' žáwgakba' le'.

²⁴Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljgake' diža' chawé' da' nežw chi'i

²⁵Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnítá'gake' lo yež Jerusalén, na' bezá'gake' ga na', na' beyéjgake' lo yež Antiokía. Lézka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13 La' ža na'ze wnnítá'gak benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' wsedle ka', lo yež Antiokía, benne' ka'zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake':

Bernabé,
Smon, (lezka' lie' Benne' Gasj),
Lusio, (benne' yež Sirene),
Saulo,
Manaén, (benne' bgól-lene' tzen
Herodes, benne' znnna bi'e gan
nbab Galilea).

²Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' lágake', na' wnné':
—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' lágake' góngaken'.

³Katen' beyóž béngake' wbás, na' bcháljlengake' Dios, naž bxoá ná'gake' chope' ki, na' bséla'gake' lágake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawé' lo yežlyó Chipre

⁴Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bsela' Dios Be' La'y lágake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' lágake' gan nak to yežlyó lo nisdo' da' nzin' Chipre.

⁵Kate' bžíngake' lo yež Salamina, bcháljgake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngake' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklenbe' lágake'. ⁶Kate' beyóž wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnitan' lo yežlyó Chipren', da' zoan lo nisdo', naž bžíngake' lo yež Pafos gan bejxáka'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' znné' zchalje' lo wláz Dios.

⁷Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná bia', benne' jejni'ile'. Benne' wnná bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan'

gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná bian' che Dios. Benne' wzán' lezka' lie' Elimas len xtíža'gak benne' zi'to' ka'. ⁹Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzúa choch lawe', na' zoalen Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka zi'nkze da' xiwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe!. ¿Bi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'? ¹¹Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' chol yej lawo', na' bi le'elo' wbíž bale ža ka'.

La' wchołte yej law Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' goxwe' ne'e, nich wchi'e le'. ¹²Katen' benne' wnná bian' ble'ele' da' goken, na' bebanle' kan nak xtíža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

¹³Naž Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wzéngake' to lo barkw, na' bezá'gake' lo yež Pafos, na' bžíngake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwidé' Zwa blá'alenbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. ¹⁴Wdé na' bezá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyoé'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtíža' Dios, na' lo yo'on' wzé'gake'. ¹⁵Naž to benne' zoe' ga na' bele' to da' bsedle Moisés, na' lezka' to da' wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé na' benne' wnná bia' che yo'on'

bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nnale da' wzejni'ilen neto', le nnan.

¹⁶Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. ¹⁷Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xtožo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gókgake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yela' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón. ¹⁸Choplalj yiz Dios goke' zen laže' len légake' katen' wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. ¹⁹Kate' beyóž bchinne' gaže kwe' yež ka' wnníta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezwje' xa xtožo ka' yežlyó chegak benne' ka'. ²⁰Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yon yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'le' légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ²¹Naž belnnable' Dios wzóe' to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. ²²Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios blo'e'ele' kan nak Dabín', katen' wnné: "Nnezla' Dabí, zi'n Isaí, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' žénela' gone!" ²³Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe laže' Dios gone'.

²⁴Zga'ale kate' bla' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yezóagake' nis. ²⁵Katen' za' yejóž wchálj Zwan',

na' wnné': “¿Nozkze žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen' žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' ūzele' da' žleje'.”

²⁶Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' žébele Dios. Dios na'kze bsebale diža' ni chele nich yelale. ²⁷Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókbe'egekle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejnf'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, žedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejni' il chégake' bengake' da' benen ga bžin dan' znnna dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. ²⁸La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóggake' chie' gate', san belnnable' Pilato yi'e benne' ka' gótgake' Le'. ²⁹Kate' beyóž bengake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', belétjgake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba. ³⁰Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, ³¹na' zan ža bloe'e law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' ble'e lo yež Jerusalén. Na'a, zzoa ligak benne' ka' chie' Le' lawgak benach ka'.

³²Ka' naken, lezka' neto' zháljlento' le'e diža' chawen' kan nak dan' bchebe laže' Dios gone' chegak xa xtožo ka'. ³³Dan' bchebe laže' Dios gone' chégake', Lekze' bene' ga goken lawžo žo'o, nakžo za'sogake' ka'. Ki bene' katen' besbane' Jesusen', na' goken kan nyejw le'e yiche gan zoa salmo da'

chopen', dan' znnan ki: “Le' nako' Zi'na'. Neda' bzoakza' Le'.” ³⁴Ka naken, Dios besbane' Le' lo yela' got nich bi kwia yi' bela' žen chie', Dios na'kze wnné' ki: “Wnezjwa' chio' da' ba nez žen da' bchebe laža' che Dabí.” ³⁵Che len lezka' nyejw le'e yiche, gan zoa yetó salmo, da' znnan ki: “Bi go'o latje ga'n benne' la'y chio' gan kwia yi' bela' žen chie'.” ³⁶Da' goken che Dabín' nak bian'. Wdé bene' žin lawgak benne' wláž chie' ka', kan Dios gože' le' gone', naž gote', na' wló'ogake' le' lo yežw ba gan wnníta'gak xa xta'we' ka', na' wzía yi' bela' žen chie'. ³⁷Na'a, kan nak che Jesusen', Dios besbane' Le', na' bi wzía yi' bela' žen chie' lo yežw ba. ³⁸Le'e, ljéža'do' ka', žala' nnézlele da' ni da' zzenla' le'e. Ni'a che da' ben Jesusen' Dios ženít lawe' chele le'e dola' da' nbága'le. ³⁹Na'a, Dios žeyón chawe'e yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' žeké'e dola' ka' da' bi gok yeká'a da' wnná xtiža' Dios, dan' bde Moisés chežo. ⁴⁰Le gape chi'i kwinle na'a nich bi gak chele da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan ki:

⁴¹ Le wia nga, le'e, benne' ka' bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale le'e,

na' la'kze no benne' wlo'e ele' le'e da' zejlás žin na', bi chejle'le chie'.

⁴²Kate' Pablón' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bežójgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío

ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, naž góta'yoegakle benne' ka' légake' wzéngekle' légake' da' ki kate' žin yetó že la'y chégake'. ⁴³Kate' benne' ka'zej ndobe' lo yo'on', bežójgake' ga na', benne' zan, benne' judío ka', len benne' ka' beyákgake' judío, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, bénlengake' Pablón' len Bernabén' tzen. Chope' ki bcháljlengake' légake', na' ben chóchgake' légake' nich gá'nteze chóchgake', na' nich wxén láže'gake' da' gonnze Dios chégake'.

⁴⁴Yexono' že ka' katen' bžin yetó že la'y chégake', na' bdobgak yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' che yežen' nich yéngekle' xtiža' Dios. ⁴⁵Naž bgé'egekle benne' judío ka', benne' bi žejl'é'gake' che Jesusen', kate' blé'egekle' benne' zan ka', na' che len wnnégake' che da' znna Pablón', na' beží'igake' chen. ⁴⁶Naž Pablón' len Bernabén', len yela' wechógláže' chégake', belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e néžwle xtiža' Dios, san dan' zzoale chela'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejlí kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'. ⁴⁷Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wchaljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki znna da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné':

Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka', na' gako' Benne' yeslé' benách ka' dot yežlyó nga.

⁴⁸Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nnítagake' ga na', béngekle' da' ni,

na' bebégekle', na' bka'n zéngake' Xanžon' ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlyón', béngeklen'. ⁵⁰Naž benne' judío ka', benne' bi žejl'é'gake' che Jesusen', belkó'o yele'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egekle' Pablón', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o yele'e no'le blo ka', no'le zka'n zéngake' Dios. Ka' goken, béngekle' ga belbía láže'gake' Pablón', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlyó chégake'. ⁵¹Naž Pablón' len Bernabén', bechínnjgake' bixte yo da' dan' lábgake', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵²Bebégekle benne' ka' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' légake'.

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

14 Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyo'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ²Naž benne' judío ka', benne' bi žejl'é'gake' chie', belkó'o yele'e bale benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egekle' chawen' lježžo ka', benne' žejl'é'gake' chie' Le'. ³Dan' bejlé'gak benne' zan ka' che Benne' Criston',

Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na' zan ža, na' lo yela' wechógo laže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze błoe'ele' da' wnnágake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e légake' latje bénengake' da' ka'zej nak bian', na' da' ka'žóngaken ga žebángekle benách ka'. ⁴Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Bale' bénłengake' benne' judío ka' tzen, benne' ka' bi žejl'é'gake' che Jesusen', na' yebale' bénłengake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston', tzen. ⁵Naž benne' judío ka', benne' bi žejl'é'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bénłengake' tzen benne' ka' znnna biá'gake' légake', na' bdóbgake' nich góngake' benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston' zia, na' nich wžé'egake' légake' yej. ⁶Kate' Pablon' len Bernabén' gókbe'egekle' da' ni, bzónnijgake' ga na', na' jake' lo yež Listra, na' lo yež Derbe, yež ka'zej nbaben Likaonia, gan wdégake' yógo'te yeždo' ka', da' jez nnitan' gawze. ⁷Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Listra

⁸Lo yež Listra wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókbe'ele' žejli'che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰Naž wnné zižje Pablon', na' gože' le':

—Wzé.

La' bxíte'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹Kate' benne' Listra ka' blé'egekle' dan' ben Pablon', wzó láwgake'

znnégake' zižje len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnnágake':

—iDios ka' benne' ki! Béjtgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan znnna'gak benne' ka'!

¹²Wnnágake' Bernabén' nake' Júpiter, kan nak la dios blo chégake', na' wnnágake' Pablon' nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' kan znnágake' žon Merkurion!. ¹³Gan nníta'gake' zoa yodo' che Júpiter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bxoz che Júpiter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'yeje ka', na' žónłengak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gótgake' beže ka' lawgak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' légake' kan žóngake' chegak dios ka' chégake'. ¹⁴Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston', gókbe'egekle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' jez nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxite' Pablon', na' Bernabén', na' bejchážgake' gachje láwe'le benne' zan ka'. Wnnégake' zižje, ¹⁵na' gózgake' légake':

—Le'e, benne' ka'. čBíz chen' žonle da' ki? Lezka' bénne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zzenlto' le'e da' nikze žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga, na' nisdo', na' yógo'te da' jez nnitan' to to latje ka'. ¹⁶Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xnézgake', ¹⁷san bene' ga nak bia' da' nake', ni'a che da' chawé' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan

zoažo, na' žone' ga želgole da' žazžon.
Zwawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

¹⁸La'kze Bernabén' len Pablón' góžgake' lágake' da' ki, kánneze bzógegekle' bséjwgake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gógtake' beže ka' láwgake'.

¹⁹Naž bałe benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžíngake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o yele'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'egake' Pablo yej, na' bzóbgake' le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'. ²⁰Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablón', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablón' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

²¹Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdé na' beyéjgake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía. ²²Kate' Bernabén' len Pablón' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóchgake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Bely'i'e lágake':

—Cho'ožo žo'o gan znna bia' Dios, san žon byenen sákažo da' zan da' gaken chežo.

²³Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablón' len Benabén' bnnítá'gake' benne' gole ka' nich gape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljlengake' Dios, na' běngake' wbás, naž bdégake' lágake' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žežíngake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

²⁴Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Pisidia, na' bžíngake' gan nbab Panfilia. ²⁵Kate' beyóž bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia.

²⁶Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežíngake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' bséla'gake' lágake' nich chejzégake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' lágake' lo na' Dios, Bennen' žon chawé'e lágake' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyóž běngake'. ²⁷Katen' bežíngake' lo yež Antiokía, na' bdobgak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnítá'gake' ga na'. Naž Pablón' len Bernabén' bžéngake' lágake' kan zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' ležka' kan ben Dios, bi'e benách zi'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁸Zan ža Pablón' len Bernabén' bgá'nlengake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

15 Naž bałe benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžíngake' lo yež Antiokía. Bsédgake' lježo ka', na' wnnágake': —Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo bela' chele kan žónteze žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

²Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len lágake', na' gokle'e žo'osbé. Wdé na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablón' len Bernabén',

na' yeba_{le} lježžo ka', nich chjake' lo yež Jerusalén, nich lá'gake' lawgak benne' wbás ka' bsel_a' Benne' Criston', na' lezka' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljlengake' légake kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' yalze da' zsédgakle benne' ka'.

³ Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' légake nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bzéngekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyakgak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebégekle yógo'te lježžo ka'.

⁴Pablón' len Bernabén' bžíngake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bsel_e' Le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wdápegake' légake ba la'ne. Pablón' len Bernabén' bzéngekle' légake yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'. ⁵Naž bale benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnnágake':

—Žon byenen chog lo bela' chegak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo légake góngake' kan znna da' bchi'le Moisés žo'o.

⁶ Naž benne' wbás ka' bsel_a' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdóbgake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. ⁷Wdé bcháljgake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' légake:

—Ljéža'do' ka'. Nnézkzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wchalja' xtiže'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngakle' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁸Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' légake ba la'ne, dan' bsele'e Dios Be' La'y chégake', kan bsele'e Le' chežo žo'o. ⁹Bi bche'e kan bene' chégake', na' chežo, na' lezka' beyón chawé'e yichj lázdo'gake dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰Na'a, čbiž chen' zži'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi gok wá'gaken xa xto'žo ka'. ¹¹Žejlé'žo yelažo ni'a cheze da' ben Xanžo Jesúš lo wláz žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka' yelágake' légake.

¹²Katen' beyóž bchalj Bedon' da' ni, na' yógo'tegake' wnníta'gake' žize, na' bze nággake' da' bchaljgak Bernabén', na' Pablón'. Benne' ki bzéngekle' légake da' ka' da' zej nak bian' da' žóngaken ga žebángekle benách ka', da' ka' ben Dios lo ná'gake' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. ¹³Katen' beyóž wnnagak Bernabén', na' Pablón' da' ni, bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁴Smón Bedw ba bzenle' žo'o kan ben Dios, bloe'ele' law yela' wak chie' da' nežw chi'i lawgak benách zi'to' ka' nich bebeje' benách ka' che Leze', benne' ka' nníta'gake' ládjwgake'. ¹⁵Kan nak da' ni naken tlebe len xtíža'gak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

- ¹⁶ Kate' ža ka' te ža ki yelá'a, na' wchisa' to Benne' nna bi'e, Bennen' chaze' latje che Dabí, bennen' wnná bi'e. Gona' kan žon to benne' žechise' to yo'o nyinnj. Lezka' yechisa' benne' za'sóe' ka', benne' ka' jez nga'né. Gona' kan žon to benne' žechise' to ze'e gole. Ki gona' nich yechisa' da' wnná bia' Dabín',
- ¹⁷ na' nich chiljgak yezika' benách ka' Xanžon'. Benách zi'to' ka' chílgake' Lé', na' si' lágake': Benách Ka' Che Dios.
- ¹⁸ Ki wnnakze Xanžo, Bennen' ža ni'te bene' ga jez nak bia' yógo'te da' ki.
- ¹⁹ Che len žekla' neda' bi žala' wséjwžo xnezagak benách zi'to' ka', benne' ka' žeyákgake' che Dios. ²⁰ Žala' wzojžo chégake' nich wká'ngake' da' ka' da' bi žala' gáwgake', da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' bi góngake' da' sban ka', na' bi gáwgake' bela' chegak bia yixe' ka' len xchéngakba', na' bi gáwgake' xchen nóte'teze bia yixe'. ²¹ Ža ni'te, na'zejte na'a ža jez nnita' benne' ka' zcháljgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios yógo'te yež ka', na' zcháljgake' che da' bzoj Moisés. Žolgakkzen' ža la'y ka'.
- ²² Naž benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' yógo'te benne' ka' che Benne' Criston', wyáz láže'gake' wžégake' bale benne' ka' ládjwgake' nich séla'gake' lágake' lo yež Antiokía, tzen len Pablón', na' Bernabén'.

Chope' ka' wžégake' jez nake' Judas len Silas. Judas na' lezka' lie' Barsabás. Chope' ki jez nake' benne' blo ládjwgak lježo ka'. ²³ Bzójgake' to le'e yiche da' bdégake' lo ná'gake', nich chjwá'gaken', dan' znnan ki: "Neto', benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' lježo ka', žapto' le'e: "Padiox" lježto' ka', nakle benách zi'to' ka', na' zoale lo yež Antiokía, na' lo yež ka' jez nbaben Siria, na' Silicia. ²⁴ Benlto' kan žongak bale benne' ka', benne' bžójgake' ga ni zoato', san bi bsela'to' lágake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znnágake', na' zchíxgake' yichj lázdo'le, dan' znnágake' žon byenen chog lo bela' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan znná da' bchi'le Moisés. ²⁵ Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze xtíža'to', wžeto' chope benne', na' séla'to' lágake' nich yedjwíagake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo. ²⁶ Bernabén', na' Pablón' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' jez nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁷ Ki naken, zséla'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni. ²⁸ Dios Be' La'y bло'ele' neto' da' žaz láže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yesbága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

²⁹ Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'. Bi gawle žen. Bi gawle bela' chegak bia yixe' ka' len xchéngakba'. Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi'i kwinle, nich gonle kan znnagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'!"

³⁰Ka' goken, benne' ka' bséla'gake' bžíngake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake' ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'. ³¹Katen' beyož bélgaken', bebégekle' ni'a che da' nyejw le'e yichen', da' žeyón zenen légake'. ³²Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zcháljgake' lo wláz Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bcháljlengake' lježjo ka', nich beyón zéngake' légake', na' ben chóchgake' légake'. ³³Wdé bžégekle' chope' ka' ga na' bale ža, naž lježjo ka' bzégake' légake' diža' nich yeyéjgake' lo yež Jerusalén gan zej nnita' benne' ka' bséla'gake' légake'. ³⁴Wyáz laže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokían'. ³⁵Lezka' Pablón', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsédgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che xtiža' Xanžon'. Lezka' bengak benách zanže ka'.

Zzo law Pablo žežzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶Kate' ba wdé bale ža Pablo gože' Bernabé:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwíazho lježjo ka' nníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchaljžo xtiža' Xanžon', nich le'elžo kan žak chégake'.

³⁷Gónele Bernabén' wché'gake' xkwide' Zwa Markos, nich chéjlenbe' légake', ³⁸san bi wyáz laže' Pablón' wché'gake'-be' nich chéjlenbe' légake' dan' blá'alenbe' légake' gan

nbab Panfilia, na' biž yjénlenbe' légake' žin che Xanžon'. ³⁹Bi gok toze xtiža'gak Bernabén', na' Pablón', ga bžinte bla'a lázgake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e xkwide' Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰Pablón' wžié' Silas nich chéjlen'e le' tzen. Naž lježjo ka' wló'ogake' légake' lo na' Xanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe' e' légake'. Naž Pablón' len Sílasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹Wdégake' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Sílisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež ka'!

Xkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

16 Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to xkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žeje'le'be' che Benne' Criston'. Nakbe' zi'n to no'le judío žežli'e che Benne' Criston', san xabe' bi nake' judío. ²Lježjo ka', benne' nníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'.

³Gónele Pablón' chejlen xkwiden'e. Bchi'e-be', na' bchoge' lo bela' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' nnézgekle' yógo'tegake' bi nak xabe' benne' judío. ⁴Kate' Pablón' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan zej nnita' yež ka', na' to to yež ka' bdégake' lo na'gak lježjo ka' nníta'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Bdégake' yichen' lo ná'gake' nich

góngake' kan znnan. ⁵Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žeje'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

**Benne' Masedonia žliž'e Pablo
lo da' ble'e dáwe'le'**

⁶Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki béngek' dan' bsejw Dios Be' La'y xnézgake', nich bi chejháljgake' xtiža' Xanžon' gan nbab Asia. ⁷Kate' bžíngake' gan nbab Misia, gónegekle' chjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žselá' Jesusen' chežo, bi bi'e légake' latje. ⁸Naž wdégake' cheł'a ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzó'a lo yež Troasen', gan wzó law'a žónlena' Pablón' tzen. ⁹Lo yežen' Dios błoe'le' Pablón' to da' ble'e dáwe'le'. To benne' byo, benne' Masedonia, błoe'e law'e gan zoe', na' góta'yoele' Pablón', na' wnné': "Da lažto', gan nbab Masedonia, na' goklen neto!" ¹⁰Kate' Pablón' ble'e'le' da' ni, dan' ble'e dáwe'le', la' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókbe'elto' Dios ba bliž'e neto' nich chejchaljto' diža' chawen' chie' lawgak benách ka' nnítagake' lo yežlyón'.

**Da' bengak Pablo, na'
Silas lo yež Filipos**

¹¹Naž wžento' to lo barkw, na' wza'to' lo yež Troas. Wdeto' ga bžínteto' lo yež Samotrasia, na' wdé yetó že bžinto' lo yež Neápolis. ¹²Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Filipos, yežen' nakžen blo ka yógo'te yež ka' zej nbaben chełá'a

na' che gan nbab Masedonia. Lo yežen' zej nnita' benách wláz ka' chegak benne' Roma ka'. Wzoato' lo yežen' bale ža. ¹³Kate' bžin to že la'y, bžojto' lo yež, na' wyejto' žoa'a yego gan zdóbgakkze benne' ka' che yežen' nich wcháljlengake' Dios, na' wže'to' ga na', na' bcháljlento' no'le ka' zej ndobe' ga na', kan nak xtiža' Xanžon'. ¹⁴Zoa Lidia ládjwgake', to no'le che yež Tiatira. Nake' no'le žótí'e laže' xna da' záka'le'en. No'le ni zka'n zene' Dios, na' bze nage' da' bcháljl Pablón', na' Xanžon' góklene' no'len' nich wzí' lo ne'e dan' wnná Pablón'. ¹⁵Naž bezóe' le' nis, na' lezka' belzóa nis benách ka' nnítagake' liže'. Wdé na' góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che Xanžon', le cho'o liža', na' le soa ga na'!

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶Yetó da' goken to že kate' ne zejto' gan zcháljlento' Dios, bedjhág to xkwide' no'le neto', na' yo'obe' be' da' žonen ga znnéyá'abe'. Len yela' wnnéyá'a chebe' benbe' ga benne' xanbe' ka' belzí'lí'e mežw. ¹⁷Xkwide' no'len' bejnawbe' Pablón', na' neto'. Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin Dios, Benne' wak zente. Zloé'egekle' le'e kan gak yelale.

¹⁸Ki benbe' zan že. Katen' biž wyáz laže' Pablón', byechje', na' bliž'e ben' yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žapa' le': bežój lo yichj lázdo'w xkwide' no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹Kate' xanbe' ka' gókbe'egekle' ba bežój ben' da' benen ga wnnéyá'abe',

na' biž sí'gake' mežw ni'a chebe', che len békwgake' Pablón' len Silas, na' bch'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka', benne' ka' zej ndobe' gan nak lawe' ya'a. ²⁰Bzégake' légake' lawgak benne' yolawe' ka', na' wnnágake':

—Benne' ki zej nake' benne' judío ka', na' žóngake' ga žongak benne' wláž chežo ka' žo'osbé. ²¹Žsédgekle' da' bi žala' si' lo nažo, na' da' bi žala' gonžon, dan' nbabžo yež Roma.

²²Benne' zan ka' bží'igake' che Pablón' len Sílasen'. Naž benne' yolawe' ka' góžgake' ni'a ná'gake' ka' yeká'gake' laže' da' zej nakw Pablón', na' Sílasen', na' chíngake' légake' yid. ²³Wdé belyínli'e légake', na' bséjwgake' légake' liž yan. Góžgake' benne' žejwe' liž yan' gape chi'e légake'. ²⁴Benne' ni, kate' ba góžgake' le' ki, bsejwe' légake' lo liž yan' ni'te, na' wloé'e ní'agake' lo bloj yag ka'!

²⁵Gachje yele Pablón' len Sílasen' zcháljlengake' Dios, na' žolgake' da' žoe láwgake' Le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'.

²⁶Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžintе wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyoé'e lo yo'on', na' beyéž do ya ka' da' zej nžejen benne' ka' zej yoe' ga na'.

²⁷Bebán bennen' žejwe' liž yan'. Kate' ble'ele' zej nyaljw gan želyoé'e liž yan', bleje' ya ntoche' chie' nich got kwine'. Ki gónele' gone' dan' žekle' ba bzonnjgak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸Naž wnné zižé Pablón', na' bliže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzízl'i'e lo yela'

zžebe chie', na' bzoa zibe' xní'agak Pablón', na' Sílasen'. ³⁰Kate' ba bebeje' légake' lo liž yan', gože' légake':

—Le'e, benne' ka', čbiž žala' gona' nich yelá'?

³¹Légake' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesúš, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' nnítá'gake' ližo'.

³²Bcháljlengake' le' tzen len yógo'te benách ka' nnítá'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žejwe' liž yan' la' bche'tie' légake', na' bejtibe' légake' gan zíagake' we'. Wdé na', la' bezoatíe' nis, na' lezka' belzóá nis yógo'te benách ka' nnítá'gake' liže'. ³⁴Naž bchi'e légake' liže', na' bi'e da' we'j bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nnítá'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵Kate' za' ža'ní' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e bennen' žejwe' liž yan', na' wnnágake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶Naž bennen' žejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyéž gan zoale.

³⁷Naž bžoj Pablón', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan znnna benne' Roma, benne' wnná bia'. Bséjwgake' neto' liž yan', na' neto' nbabto' yež Roma na'. Čna'a wsángake' neto' ži žize? iBi gaken ki! Žala' yedjsángake' légakkze' neto'.

³⁸Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bžengekle' lágake' da' ni, na' lágake' bžébegake' kate' béngekle'zej nbab Pablón', na' Sílasen' yež Roma. ³⁹Kate' bžíngake' liž yan', góta'yoegakle' Pablón' len Sílasen' bi yesbága'gake' lágake' zia. Naž belbeje' lágake' liž yan', na' góta'yoegakle' lágake' žójgake' lo yežen'. ⁴⁰Naž Pablón' len Sílasen' bžójgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'gekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', beyón zéngake' lágake', na' la' bezá'tegake' ga na'.

**Benne' yež Tesalónika
ka' žóngake' žo'osbé**

17 Wdé Pablo len Silas lo yež Anfípolis, na' lo yež Apolonia, na' bžíngake' lo yež Tesalónika, gan zoa to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios. ²Bga'n Pablón' lo yežen' galj ža, na' ka žónteze žone', wyoé'e yo'on' kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', na' bcháljlene' lágake' xtiža' Dios. ³Bzejni'ile' lágake', na' bloe'ele' lágake' žsede da' nyejw le'e yiche la'y žon byenen saka' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide', na' gate' nich yeslé' lágake', na' te gate', na' yebane' lo yela' got. Naž Pablón' gože' lágake', na' wnné': —Ka' goken che Bennen' lie' Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan nak chie'. Benne' ni nake' Benne' Criston'. ⁴Naž bale' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénlengake' Pablón' len Sílasen' tzen. Lezka' benne' zan, benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake' che Benne'

Criston'. Lezka' no'le zan, no'le blo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ⁵Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', lo yela' zge'el chégake' Pablo, btóbgake' benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' kon želdaze' ga na'. Kate' ba btóbgake' benne' zan ka', béngekle' žo'osbé dot lo yežen', na' de chgi' belyoé'e liž Jasón nich kwéjgake' Pablón' len Sílasen' lawgak benách ka', benne' ka' žóngake' žo'osbé. ⁶Kate' bi bžélgekle' Pablón' len Sílasen', naž belbeje' Jasón, na' yezika' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', na' bché'gake' lágake' lawgak benne' yolawe' ka'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Ba bžingak benne' ka' nga, benne' ka' zchíxgake' benách ka' dot yežlyó nga. ⁷Jasón ni wloé'e lágake' liže'. Zží'igake' che da' znna benne' Sésar, bennen' znna bi'e žo'o, na' znnágake' zoa yetó benne' znna bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸Kate' benne' wláž ka', na' benne' yolawe' ka', béngekle' da' ni, wžé' zédgekle'. ⁹Naž, benne' yolawe' ka' wzí'gake' mežw da' bka'ngak Jasón na', na' yezika' benne' ka', nich wsángake' lágake'.

**Da' bengak Pablo len
Silas lo yež Berea**

¹⁰Naž lježžo ka', benne' Tesalónika ka', la' belséla'tie' Pablo len Silas kate' ne nak žel, na' jake' lo yež Berea. Katen' bžíngake' ga na', belyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' che yežen' nich yéngakle' xtiža' Dios. ¹¹Benne' ki gókgakže' chawe' ka zej nak benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, dan'

wz' lo ná'gake' xtiža' Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža bél'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, nich nnézgekle' cha' nak dot da' li dan' znnna Pablón'. ¹²Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ¹³Naž kate' gókbe'egakle benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, lezka' zchalj Pablón' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' béngeake' ga bengak benne' zan žo'osbé ga na'. ¹⁴Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablón', nich cheje' žoa'a nisdo', san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakze' lo yež Berea na'. ¹⁵Benne' Berea ka' bché'gake' Pablón' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtgeake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablón', nich yé'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablón'.

Da' ben Pablo lo yež Atenas

¹⁶Kate' ne zoa Pablo zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' láže'e dan' ble'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'. ¹⁷Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios. Lezka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'. ¹⁸Pablón' bcháljlene' bale' benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' zsédgakle benne' epikúreo ka', na' da' zsédgakle benne' estoiko ka'. Bale' wnnágake': —¿Bíz chen zchalj benne' wnnel'e ni?

Yebale' wnnágake': —Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnnágake' dan' zchalj Pablón' láwgake' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán. ¹⁹Naž békxwgake' na' Pablón', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdóbgake' nich wcháljgake', na' wnnágake':

—¿Wak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen? ²⁰Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' nnezlto' bizen' dan' zchaljo' chen.

²¹Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žéngakle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

²²Naž wzé Pablón' gachje láwe'le li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele dios ka' chele. ²³Katen' wdía' lo yež nga ble'ela' da' zan da' zka'n zenle, na' lezka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' znnan ki: "To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'." Dios na' zka'n zenle-ne' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

²⁴Dios ni bene' yežlyó nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyó nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'. ²⁵Bi be žiážjele' da' gak wnézjwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiážjegekle'.

²⁶'Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, na' bloe'ele' ža žala' nníta'gake',

na' gan žala' nníta'gake'. ²⁷Dios bzoakze' chégake' nich chílgake' Le', cha' nákteze wžélgekle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. ²⁸Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak bałe benne' ka' wnníta'gake' ládjwle le'e, benne' ka' bzójgake' da' ka' žol-le, na' wnnágake': "Ljež Dios nakžo." ²⁹Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka to lo'a da' naken ya oro, o ya plat, o da' naken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj lázdo'gake'. ³⁰Dios bzoe' chela'ale da' ka' béngekla' lo yela' bi žejni'il chégake' yiz ka' da' ba wdégaken, san na'a ženele' yeját láže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyo' nga. ³¹Dios ba bлоe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawé' kan wchi'a laže'e légake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

³²Katen' béngekla' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' bałe' ben dítjegakle' Le', na' yebale' wnnágake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

³³Naž bežój Pablo' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'. ³⁴Bałe' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénłengake' Pablo' tzen. Zoa Dionisio ládjwgake'. Nake' benne' bénłene' tzen benne' ka' zdóbgake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebale' benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo lo yež Korinto

18 Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto. ²Bejxake'e Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le', no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyéj Pablón' gan zoa Akilan' len Prisilan'. ³Dan' lébeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablón', che len bgá'nlene' légake', na' tzen béngekla' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. ⁴Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyóo Pablón' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' légake' diža' chawen'. Gónele' wlo'e'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da' li da' zzenle' légake' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

⁵Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablo' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka'. Pablo' wnné:

—Jesusen' nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide' yeslé' légake'.

⁶Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžíb Pablo' laže' da' nakwe', dan' zlo'e'elen zbej yichje' légake' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légake':

—La' kwínzele nbága'le žia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an.

Na'a, cha'a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷ Naž Pablón' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios. ⁸ Crispo nake' benne' blo che yo'on' Bejlí'e che Xanžo Jesúš, na' bénlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nnítagake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' béngekle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis. ⁹ Naž Xanžon' na'kze gože' Pablón' lo da' ble'e dáwe'le', na' wnné':

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰ dan' zóalenka' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej nake' chia'.

¹¹ To yiz yo'o gachje bga'n Pablón' ga na', na' bsedle' légake' xtiža' Dios.

¹² Kate' bžin ža znna bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' békwgake' Pablón', na' bché'gake' le' gan zchi'a laže' Galión na'. ¹³ Bely'i'e Galión na':

—Benne' ni zko'o yele'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴ Kate' za' wchálj Pablón', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné':

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' znna benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wzé naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵ san dan' nak diža' bizjw che díža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' zséidlele l'ézele, le wká'n chawen' l'ékzele, dan' bi žénela' wchi'a laža'a da' ki.

¹⁶ Naž Galión na' bchache' légake' lo yolawe'. ¹⁷ Naž yógo'te benne' wláž ka' békwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chel'a'ale da' žóngake'.

¹⁸ Bga'n Pablón' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježzo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe laže'e law Dios gone'. Naž wžene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlengak Prisila len Akila le'. ¹⁹ Kate' bžíngake' lo yež Éfeso, wlá'a lázgake'. Wyó'o Pablón' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nnítagake' ga na'.

²⁰ Benne' ka' góta'yoegakle' Pablón' gá'nlene' légake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹ Bzele' diža' légake', na' wnné':

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablón' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Éfeson'.

Pablo žežzenle' benách diža' chawé' da' chonne chi'i

²² Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwíe' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiokía. ²³ Wdé wzóe' ga na' bałe ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nnitan' gan nbab Galasia, na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježzo ka' nnítagake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

**Zchalj Apolo che Benne'
Cristo lo yež Éfeso**

24 To ža na' bla' Apolo lo yež Éfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandría lo yežlyó Ejipto. Žákli'e zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e yiche la'y. **25** Lezka' nsedle' kan nak da' žeje'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsedle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žeza benách ka' nis kan ben Zwa. **26** Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios. Kate' béngekle Prisila len Akila da' zchalj Apolon', na' bchégake' le' cheze, na' bzejn'igekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. **27** Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Éfeso, ben chóchgake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápegake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókłe'elenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoałen Dios légake'. **28** Ki goken dan' Apolon' bzoa zie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' bloe'ele' légake' Bennen' lie' Jesúś nake' Benne' Criston'.

Da' ben Pablo lo yež Éfeso

19 Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nnita' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Éfeso. Lo yežen' bejxake'e bale' benne' ka' žejlé'gake'

che Benne' Criston'. **2** Pablón' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bedjoalen Dios Be' La'y le'e katen' bejle'le che Benne' Criston'?

Bely'i'e le':

—Bi na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

3 Naž Pablón' wnnable' légake', na' wnné':

—Nakx gok da' bezoaale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

4 Pablón' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejlé'gake' che Bennen' za' ze'e ka le', Bennen' lie' Jesúś, na' nake' Le' Benne' Criston'.

5 Kate' benne' ka' béngekle' da' ni dan' znna Pablón', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che Xanžo Jesúś.

6 Kate' Pablón' bxoa ne'e légake', na' wnnable' Dios lo wlázgake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wláz Dios. **7** Gokgak benne' ki chežinnoe'.

8 Wzó Pablón' ga na' ka chonnie byo', na' žó'oteze' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngakle' xtiža' Dios, na' lo yela' wechóglaze' bchalje' láwgake'.

Bcháljlene' légake', na' gónele' wloe'ele' légake' nak da' li da' znne' kan znna bia' Dios. **9** Bale' ben chóchgake' yichj lázdo'gake', na' bi bejle'gake' che Benne' Criston', na' wnnégake' che xtiža' Xanžon' gan zej nnita' benne' zan ka'. Naž Pablón'

bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka' na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan zdóbgake' lo yo'o gan žsede Tiranno benách ka'. ¹⁰Ki bénenteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nníta'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngekle' kan nak che Xanžo Jesusen'. ¹¹Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹²Ka' goken, bałe benne' ka' békxwgake' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' chelá'a ka' da' bde'e li'e, na' yjwá'gake' légaken gan zej nnita' benne' yižwé' ka'. Beyákgake' kan zej nak yižwé' ka' che chégake', na' bežojgak be' xiwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³Naž bałe benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' zbéjgake' be' xiwe' ka', gónegekle' wkóngekle' žin la Xanžo Jesusen' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake':

—Ni'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojele.

¹⁴Ki bengak gaže benne' byo zi'n Eseba, to benne' judío, benne' blo ládjwgak bxoz wnná bia' ka'.

¹⁵Beží'i be' xiwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nnezla' no benne' nake' Pablon', san le'e, čnoz benne' le'e?

¹⁶Naž bxite' bennen' yoe'e be' xiwe', na' bsaka' zi'e légake'. Blej bchochje' yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka' légake'. Ka' goken bzonnjgak benne' gaže ka' lo yo'on', zej nak gale yídzegake', na' wé'zegake'. ¹⁷Kan gok da' ni wzé diža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso,

benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', béngeklen', na' yógo'tegake' bžébegake' Dios. Che len bka'n zéngake' la Xanžo Jesusen'.

¹⁸Lezka' bžingak benne' zan, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bexóalapagake' dola' da' zej nbage'e, na' bлоé'gekle' da' kegle ka' da' ba béngeake'. ¹⁹Lezka' bengak benne' zan, benne' ka' zga'ale béngeake' yela' wžá'. Bžíngake' zej noe'e yiche wžá' chégake' ka', na' bzéygake' da' ka' lawgak yógo'te benách ka'. Blábgake' kan záka'gak yiche ka', na' goken chi yon mil mežw plat. ²⁰Ka' goken, wzé'e diža', na' xtiža' Xanžon' benen ga beyakgak benách zan chie' Le'. Dot láže'gake' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

²¹Wdé gok da' ki, Pablon' ben byene' cheje' lo yež Jerusalén, san gónele' tie' zga'ale yež ka' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. Wnne':

—Te cha'a lo yež Jerusalén, žon byenen cha'a lo yež Roma.

²²Naž bsele'e chope xkwide' byo ka' gan nbab Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' le' tzen, na' légakbe' Timoteo, na' Erasto, san lekze' bga'ne' bałe ža gan nbab Asia na'.

Benne' Éfeso ka' žóngake' žo'osbé lo yežen'

²³Kate' ža ka' bengak benne' Éfeso ka' žo'osbé, na' beží'igake' che xtiža' Xanžon'. ²⁴Demetrio, to benne' wen da' zej naken ya plat, bene' ga béngeake' žo'osbé na'. Demetron' žonkze' liž lo'a ka' da' zej naken ya plat, da' ka' zej naken che dios no'le chégake' lie' Diana. Benne' ka'

žóngake' žin ni zzí'gake' mežw zan.
25 Demetrimon' btobe' yezika' benne'
 ka' žóngake' la' žin níze, na' gože'
 lágake':

—Le'e, ljéža'do' ka', nnézkzelele
 kan nak žin da' žonžo, žonnen
 mežw chežo. **26** Zlé'elele, na' zénlele
 kan žon Pablon'. Kégeze lo yež
 Éfeso nga, san dot gan nbab Asia,
 ba bene' ga beyakgak benne' zan
 che Benne' Criston', na' ba bche'e
 kan žóngake', dan' ži'e lágake' da' ka'
 žongak benách ka' bi zej naken dios.
27 Kégeze ga'n ka'ze žin ni da' žonžo,
 san lezka' ga'n ka'ze yodo' che dios
 no'le zen lie' Diana. Ki gaken, ga'n
 ka'ze yela' zen che dios no'le ni,
 diosen ūka'n ūengak benách dot
 gan nbab Asia, na' lezka' benách ka'
 nnít'a'gake' dot yežlýo nga.

28 Kate' béngekle benne' ka' da' ni,
 belže'e, na' wžéžeya'agake' zižje, na'
 wnnágake':

—iGa'n zen Diana, dios no'le chežo
 žo'o, benne' Éfeso ka'!

29 Ka' goken, bengak benách ka'
 žo'osbé dot lo yežen', na' tzen jake'
 taríaze la' li'a yolawe'. Bzóbgake'
 Gayo len Aristarko ga na', benne'
 ka' zej nbabe' Masedonia, na'
 žónlengake' Pablon' tzen. **30** Gónele
 Pablon' choe'e gan zej nnita' benne'
 zan ka', san benne' ka' žejl'gake'
 che Benne' Criston' bi bé'gake' le'
 latje. **31** Lezka' bengak bale benne'
 yolawe' ka' che gan nbab Asia,
 benne' ka' zlé'egekle' Pablon' chawé.
 Bsél'a'gake' benne' ka' góta'yoegekle'
 le' bi choe'e la' li'a yolawen'. **32** Gan
 žóngake' žo'osbé, na' zbéžeya'agake',
 to da' znnágake' bale', na' yetó da'
 znnágake' yebale'. Ka' goken dan'
 zej nchixe benne' zan ka' žóngake'

žo'osbé, na' yeláte'ze ka ndachgak
 benne' ka' bi nnézgakle' biz chen'
 zej ndobe' ga na'. **33** Naž benne' judío,
 ka' bebéjgake' Kantr, to benne' judío,
 laduw benne' zan ka', na' bzégake'
 le' lágake'. Blœ'el Kantren' len
 ne'e, nich kwé'gake' žize, dan'
 gónele' nne' da' gáklenen benne'
 judío ka' lawgak yógo'te benne' ka'.
34 Katen' gókbe'egekle' nake' benne'
 judío, na' tzen wžéžeya'agake' zižje
 yógo'tegake' ka chope hora, na'
 wnnágake':

—iGa'n zen Diana, dios no'le chežo
 žo'o, benne' Éfeso ka'!

35 Naž benne' wzój che yolawe'
 bene' ga wž'egak benne' zan ka' žize,
 na' wnné':

—Benne' Éfeso ka', nnézgakle
 yógo'te benách zoa yodo' che
 Diana nga, dios no'le zen, na' žo'o
 ni, benne' Éfeso ka', žape chi'ižo
 yodon', na' lezka' yej na' da' naken
 lo'a Diana na', dan' bžojen ya'abá,
 na' bežjwn ga zoažo ni. **36** Bi gak
 nitó benne' wži'e che da' ni. Che
 len žon byenen soale žize, na' bi
 be ka gónele. **37** Bche'le benne' ki
 nga, na' bi želbane' da' že' yodo',
 na' bi wnné zí'gake' che dios
 no'le chele. **38** Che len, cha' zoa
 diža' bizjw chegak Demetrimon', na'
 chegak benne' wen da' zej naken
 ya plat, benne' ka' nnít'a'lengake'
 le', len nóté'teze benne', de latje
 gan wzé nagto' chégake', na' de gan
 zoa benne' wchi'a laže'e lágake', ga
 na' gak yesbága'gake' ljéžgake' zia
 toe' yetó'e. **39** Na'a, cha' de yetó da'
 nnable, wak wkán cháwe'žon kate'
 dobjak benne' yolawe' ka', kan
 znná yolawe' che yež Roma. **40** Wak
 no benne' yesbáge'e žo'o zia ni'a

che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zži'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo bžiz chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹Kate' beyóz bchalje' da' ni, besele'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

20 Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' légake'. Wdé na' bzele' diža' légake', na' la' bkwastie' len légake'. Bžoje' ga na', na' wyeje' gan nbab Masedonia. ²Wdíe' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' nníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³Wzóa Pablón' ga na' ka chonnie byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegekle benne' judío ka' góxwgake' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴Sópater, zi'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Trófimo, benne' Asia ka', bén lengake' le' tzen. ⁵Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka Pablón', na' bžíngake' lo yež Troas, gan belbeze' le'. ⁶Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablón'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judío ka' yet xtíl da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka Pablón', na' zbezgake' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷Ža nežw bdobgak benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston' nich yej' gáwgake' da' žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsedle Pablo légake', na' dan' žala' yeze'e ga na' kate' za' ža'ní' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte wdé gachje yele. ⁸Gan zej ndobe' naken lo yo'o ža'le, na' zej nnita' da' zan da' zgóogaken baní' ga na'. ⁹Wzóa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o baní' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablón' da' zchalje'. Gan že' ztas xkwiden' naken da' chonnie kwia lo yo'on', na' ztászebe' wbíxtebe', na' bžíntebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰Betj Pablón' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beyeje'e-be'. Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹Kate' ba bebén Pablón' ža'le, bejwe' yet xtíl, na' bdawen'. Naž Pablón' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹²Xkwide' byon', bin' wbixbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zénle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Miletó

¹³Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtíža'to', dan' gónele Pablón' cheje' ga na' sa'ze ni'e. ¹⁴Kate' ba bžagto'ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵Bezá' barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nisdon' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan

de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chi'i. Yetó ža bžinto' lo yež Miletto.

¹⁶Ki bento' dan' Pablón' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi želes' gan nbab Asia, dan' žak láže'lí'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

**Da' bchalj Pablo lawgak benne'
Éfeso ka' lo yež Miletto**

¹⁷Kate' ne zoa Pablo lo yež Miletto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnít'a'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸Kate' bžíngake' gan zoa Pablón', le' gože' lágake':

—Le'e ba nnézkzelele kan béntega' gan zoale kate' wzó law bla'a gan nbab Asia. ¹⁹Tža tža bena' xchin Xanžon' lo yela' gaxjw laže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele, na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰Bcháljteza' gan zoale yógo'te da' žóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsedla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo ližle ka'. ²¹Bzoa lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' nich chejlé'gake' che Xanžo Jesúš, Benne' Criston'. ²²Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' bží' gaken chia' ga na'. ²³Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zlo'e'le' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', znne' wséjwgake' neda'

liž ya, na' gon zí'gake' neda'. ²⁴Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesúš lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len yela' žebél.

²⁵'Ba bchalja' lawle le'e kan znna bia' Dios. Na'a, nnezla' biž le'elele neda'. ²⁶Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi be nbaga'a neda' che nitole le'e. ²⁷Bi be zoa da' bi bsedla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. ²⁸Che len, le gape chí'i kwinle, na' le gape chí'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklenle, na' gape chí'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláz lágake', na' blalje' xchene' da' beyá'wle' lágake'. ²⁹Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchíxgake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake' kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. ³⁰Žojgak benne' ka' nnít'a'gake' ládjwle, na' wcháljgake' da' wen laže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' žónlengake' le'e tzen. ³¹Che len, le gak ban laže', na' le yesá' laže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ilá' le'e to tole na' sejte wžeža' ni'a chele.

³²'Na'a, zí'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le' gon chawe'e le'e, na' gone' kan znna xtiž'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka' ba wleje' cheze'. ³³Batkle wdán laža'a

da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o laže' chégake'.
34 Nnézkzelele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bénlengake' neda' tzen žin. **35** Len yógo'te da' bena', bloe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklenžo benne' ka' želyážjele'. Žala' chejsá' láže'zo dan' wnná Xanžo Jesúš na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znezjwe' ka' da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

36 Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, naž bzoa zibe', na' bénlene' tzen yógo'tegake', bcháljlengake' Dios.

37 Naž yógo'tegake' belbeže', na' byéla'gake' yen Pablon', na' bchag láwgake' le'. **38** Ki béngake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lélé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžíngake' ga bebene' le' lo barkw.

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

21 Wdé beza'to' gan wnnítá'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežlyodon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Pátara. **2** Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez.

3 Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. **4** Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejlé'gake' che Benne'

Criston', na' bgá'nlenlo' légake' gaže ža. Dan' ba bloe'el Dios Be' La'y légake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén.

5 Wdé na' katen' za' yežojo' ga na', yógo'tegake' wzá'lengake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzoa zibto' žoa'a nisdo', na' bcháljlento' Dios.
6 Beyóž wdéla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' légake' beyéjgake' lížgake'.

7 Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojo' lo barkwn'. Wdapto' "Padiox" benne' lježto ka' nnítá'gake' ga na', na' bgá'nlenlo' légake' to ža. **8** Kate' za' ža'ní' yetó ža, bežój Pablon' ga na', na' neto' bénlento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nlenlo' le'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bénlene' tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gáklenžake' benách ka' che Benne' Criston'. **9** Zej nnita' tape xkwide' no'le che Lipen', na' zcháljgakbe' lo wláz Dios. **10** Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo wláz Dios. **11** Benne' ni bedjwíe' neto', na' bexwe' yid nžejen le'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

—Ki zna Dios Be' La'y: "Ki gongak benne' judío ka', benne' nnítá'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' le' lo na'gak benne' zi'to' ka'."

12 Kate' benlto' da' ni, neto' len benne' ka' nnítá'gake' ga na'

góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén. ¹³Bež'i' Pablon', na' wnné':

—¿Bíz da' ni žonle, zbéžele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che Xanžo Jesús.

¹⁴Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

—Gak kan nna Xanžon'.

¹⁵Kate' ba wdegak ža ka', bkwezto' dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén. ¹⁶Bale benne' ka' che yež Sesarea na', benne' zejl'é'gake' che Benne' Criston', wzálengake' neto', na' Mnasón, to benne' Chipre, bénlene' légake' tzen. Žejli'e che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' chejga'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwíe' Jakob

¹⁷Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježzo ka', benne' zejl'é'gake' che Benne' Criston', len yela' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. ¹⁸Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwiato' Jakob, na' jez ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ¹⁹Kate' Pablon' ba wdape' légake' "Padiox" bzenle' légake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e le' gan jez nnita' benách zi'to' ka'. ²⁰Kate' béngekle' da' ni, bka'n zéngake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

—Zlékzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', zejl'é'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žapele'egake' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²¹Ba béngekle' da' ka'

znnagak benách ka' kan naken chio', znnágake' zzejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ladjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o légake' bi chóggake' lo bela' chegak xkwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'. ²²¿Nakx gonžo na'a? Dobgak benne' zan kate' yéngekle' ba beló'o nga. ²³Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nnítallengak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe láž'e'gake' law Dios to da' góngake'. ²⁴Bche' benne' ki len le', na' benlen légake' tzen nich gon chawe' kwinle kan nak che yodo', na' wdizjw le' da' žala' chízjwgake' nich góngake' yidze yíchjgake', nich nnézgekle yógo'te benne' judío ka' bi nakkze dan' znnégake' chio', san lezka' le' žono' da' naken chawe', na' žapo' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²⁵Kan nak chegak benách zi'to' ka', benne' ka' zejl'é'gake' che Benne' Criston', ba bento' chawe' diža', na' ba bzojto' kan žala' góngake'. Bi žon byenen gape chí'igake' da' ki da' žónteze žongak benne' judío ka', san toze:

Bi yej' gáwgake' da' wlo'ogak
benách ka' lawgak lo'a ka'.
Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' bela' chegak bia
yixe' ka' len xchéngakba'.
Bi góngake' da' sban.

Žóxwgake' Pablo la' li'a yodo'

²⁶Naž Pablo bchi'le tape benne' ka' len le', na' ža chope ža ben chawe' kwine' tzen len légake' kan nak che yodo'. Naž wyaze' la' li'a yodo', nich gak bia' biz ža yejóž góngake' da'

gon chawe' kwíngake', že na' žala' chjwá'gake' da' kó'ogake' law Dios to toe'. ²⁷Kate' za' yeožgak gaže ža ka', bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, blé'egekle' Pablón' la' li'a yodo'. Béngake' ga bengak benne' zan žo'osbé, na' békwgake' Pablón'. ²⁸Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le gaklen neto', le'e, benne' Israel ka'. Benne' ni zsedle' yógo'te benách yógo'te latje nich wká'ngake' ka'ze yež chežo, na' da' bchi'le Moisés, na' yodo' chežo nga. Na'a, ba wloé'e benne' zi'to' ka' lo yodo' nga. Ki žone', zka'n ditjle' latje la'y nga.

²⁹Ki wnnágake' dan' zga'ale blé'egekle' Pablón' lo yež tzen len Trófimo, benne' Éfeso, na' žékgake' bchi'e bennen' lo yodon'.

³⁰Ka' goken, bdobgak yógo'te benne' ka' che yežen', na' bžíngake' ga na'. Naž wzéngake' Pablón', na' wzóbgake' le', na' bebéjgake' le' na'le la' li'a yodon', na' la' bséwjtegake' gan žó'ogake' la' li'a yodon'. ³¹Kate' za' gótgake' Pablón', bžin diža' law benne' blo, benne' žeje' lo wdile'.

Benle' žongak yógo'te benách mnítágake' lo yež Jerusalén žo'osbé. ³²Naž benne' blon' la' btobtie' benne' ka' žjake' lo wdile, tzen len benne' ka' zché'gake' légake', na' taríaze wyéjlene' légake' gan žongak benne' ka' žo'osbé. Katen' blé'egekle' benne' blon' len benne' ka' žjake' lo wdile, naž bsángake' zwaw zázagake' Pablón'. ³³Wbiga' benne' blon' ga na', na' bexwe' Pablón'. Gože' benne' ka' žjake' lo wdile wchéjgake' le' len chope do ya. Wdé na' wnnable' benne' zan ka', na' wnné':

—¿Nozkze benne' ni, na' biz bene'?

³⁴Benne' zan ka' belbéžeyi'e, na' che chégake' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablón' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵Katen' bžíngake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablón', dan' žíadi'igak benne' zan ka' légake'. ³⁶Za'gak benne' ka' xkózé'l'gake'. Želbéžeyi'e, na' znnágake':

—iLe gote'!

Da' bchalj Pablo lawgak benne' zan ka'

³⁷Kate' wzó láwgake' kó'ogake' Pablo lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, na' wnné':

—¿Gonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablón':

—¿Žako' diža' griego? ³⁸¿Kege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹Naž Pablón' gože' le', na' wnné':

—Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Siliśia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablón' wzé' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnnítágake' žize, naž Pablón' bcháljlene' légake' len diža' hebreo.

22 Ki wnná Pablón':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéza'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žona'.

²Kate' béngekle' zchalje' diža' hebreo, wnníta'gakže' žize. Pablon' gože' légake', na' wnné':

³—Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsedle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgekle xa xto'žo ka'. Be' láže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. ⁴Zga'ale wzía laža'a benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiža' Benne' Criston', na' bchi'a légake' gan gátgake'. Wzéngaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. ⁵Lezka' wak wzóa ligak bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' béngekle'. Bzójgake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' lježjo judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' légake' zia.

Zloe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

⁶Naž wnná Pablo:

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damaskon', katen' goken wawbíž, ka' gaze wyép yes baní' da' zan' ya'abá, na' bsa'nín' gan zeyá'a. ⁷La' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, čbiž chen' žbia lažo'o neda'?" ⁸Naž wnnabla' Le', na' wnníá': "¿Noz Le', Xan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' žbia lažo'o." ⁹Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egekle' banín', na' bžébegake', san bi béngekle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. ¹⁰Naž goža'-ne':

"¿Biz žala' gona', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Beyás, na' wyéj lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono!" ¹¹Dan' biž bi blé'ela' dan' bdi'i yes baní' na' yej lawa', che len benne' ka' zéjlengake' neda' tzen béxwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

¹²Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan znna da' bchi'le Dios, na' benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. ¹³Ananíasen' blé'e gan wzóa', na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyaljw yej lawo." La' na'ze beyaljw yej lawa', na' blé'ela' le'. ¹⁴Le' gože' neda': "Dios chegak xa xto'žo ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žénekzele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. ¹⁵Ki naken dan' žala' wzóa lio' chie' Le' lawgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' légake' da' ba blé'elo', na' da' ba benlo'. ¹⁶Na'a, čbiž chen' želo'? Wzó ža', na' bezóa nis. Wnnable Xanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e dola' da' nbago'o."

Jesús bsele'e Pablo nich wzóa lie' chie' Le'

¹⁷Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljlena' Dios lo žchil yodo', na' blé'e dáwe'la'. ¹⁸Ble'ela' Xanžon', na' gože' neda': "Tariáze wyéj. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegate' ba la'ne da' wchaljo' chia'." ¹⁹Neda' goža'-ne': "Xan, nnézgekle' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne'

judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlé'gake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. ²⁰Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzóa' ga na', na' bénlen'a tzen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' bxoa yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." ²¹Naž Xanžon' gože' neda': "Wyéj, dan' žsel'a le' lawgak benách zí'to' ka!"

Pablo zcháljlene' benne' blo,
benne' žeje' lo wdile

²²Nize ze law bze naggak benne' judío ka' che Pablo, na' naž wžézeya'agake'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le got bennen'. Bi žala' soe' nbane'.

²³Naž, dan' belbéžeyi'e, na' lo yela' zža'a chégake', bchézgake' laže' da'zej nakwe', na' belgo'ne' goxo', ²⁴che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože' benne' ka' žjake' lo wdile wché'gake' Pablón' lo yo'o zen na'. Lezka' gože' légake' chíngake' Pablón' nich nne' da' nakkzen, nich nneze' biz chen' želbéžeya'a ki benne' judío ka' che Pablón'. ²⁵Kate' ne zchéjgake' ni'a na' Pablón' len yid ka' nich chíngake' le', Pablón' gože' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', na' wnné':

—¿De latje chinle neda'? Neda' nbaba' Roma, na' bi bchi'a laže' nitó benne' neda' cha' nbaga'a zia.

²⁶Kate' benle bennen' da' ni, wyeje', na' bejzenle' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile. Gože' le':

—Bízkze žonžo? Benne' ni nbabe' Roma.

²⁷Naž benne' blon' ble'e gan zoa Pablón', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo' Roma.

Pablón' gože' le':

—O', nbabkza'!

²⁸Beží'i benne' blon', na' wnné':

—Neda' wdízjwkza' mežw zan nich baba' Roma.

Naž Pablón' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma katen' golja' dan'zej nbab xa xna'a Roma.

²⁹Kate' béngekle benne' ka' da' ni, benne' ka' za' chíngake' Pablón', naž bebíga'gake' gan zoe'. Lezka' bžebé benne' blon' katen' wnneze' nbab Pablón' Roma, dan' ba wnné' wchéjgake' le'.

Zla' Pablo lawgak benne' yodo',
benne' wchi'a laže' ka'

³⁰Ža chope ža, gónele benne' blon' nneze' kwáselo bizen' da' žesbága'gak benne' judío ka' Pablo zia. Wnné' besež'e do yan' da' nžejen Pablón', na' wnné' dobjak bxož wnná bia', bxož judío ka' len yógo'te benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'. Naž bebeje' Pablón' gan bséjwgake' le', na' bzie' le' láwgake'.

23 Naž Pablón' bwie' lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—L'e'e, ljéža'do' ka'. Na' zejte na'a žonkza' da' chawé'. Ki naken, bi zoa da' žesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios.

²Naž Ananías, bxož blo, gože' benne' ka' nníta'gake' dot kwit Pablón' káp'a'gake' žoe'e. ³Pablón' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio' le', benne' zloé'ezele chawé' kwino'. Že'kzo' zchi'a lažo'o neda' kan bchi'le Moisés, san zdetle žono' kan bchi'kzle Moisesen', znnó' káp'a'gake' neda'?

⁴Benne' ka' nnita'gake' ga na'
bely'i'e Pablón:

—čžiliž zi'o bxoz blo che Dios?

⁵Pablón' gože' lágake':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejw le'e
yiche da' znnan: "Bi wlíž zi'o benne'
znna bi'e benách wláž chio' ka'" san
neda' bi gókbe'ela' nake' bxoz blo.

⁶Naž gókbe'ele Pablón' bale' zej
nake' benne' yodo' saduseo ka', na'
yezíka'gake' benne' yodo' fariseo ka'.
Wnnié' zižje lawgak benne' yodo',
benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne'
fariseo, na' naka' zi'n to benne'
fariseo. Na'a zchi'a láže'le neda' dan'
žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.

⁷Kate' wnná Pablón' da' ni, bžoj
chóplegak benne' yodo' fariseo
ka', na' benne' yodo' saduseo ka',
na' beldíl diže'e la' lágakze'. ⁸Ki
béngake' dan' znnagak benne'
saduseo ka' bi yebangak benne' gat
ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá
ka', na' bi zej nnita' be' nákgakkze
benách ka', san benne' yodo' fariseo
ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da'
ki. ⁹Che len wzéžeya'agake'. Naž
wzó ža'gak benne' wsedle, benne'
yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na'
wnnágake':

—Žeklo' neto' bi be da' zia nbaga'
benne' ni, dan' cha' bchaljlen to
be' nakkze no benne' le', o cha'
bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi
žala' wzí'ižo che Dios.

¹⁰Kate' ba beldíl díža'le'e benne'
judío ka', na' bžebé benne' blon',
benne' žeje' lo wdile, dan' žekle'
wzóž tile' Pablón'. Naž wnné' chjak
benne' ka' žjake' lo wdile, nich
chejbéjgake' Pablón' ladjw benne'
judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o

zen gan zdobgak benne' ka' žjake' lo
wdile.

¹¹Kate' ba nak žel ža na'ze, bloe'e
law Xanžon' gan zoa Pablón', na'
gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba
bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén
nga, ležka' žon byenen wchaljo'
chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze diža' gótgake' Pablo

¹²Kate' za' ža'ní yetó ža, bale benne'
judío ka' bengake' toze diža', na' ben
choch xtíža'gake', na' wnnágake' Dios
wsaka' zi'e lágake' cha' bi góngake' dan'
bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be
yej gáwgake' na' zejte gótgake' Pablón'.

¹³Nnita'gakže ka chopalaj benne' ka',
benne' ben choch xtíža'gake' ki. ¹⁴Jak
benne' ki gan zej nnita' bxoz wnná bia'
ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka',
na' wnnágake':

—Ba ben choch xtíža'to', na'
znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha'
bi gonto' ki, na' bi be yej gawto' na'
zejte gotto' Pablón'. ¹⁵Na'a, le'e len
benne' yodo' wchi'a laže' ka', le ye'
benne' blon', benne' žeje' lo wdile,
nich yedjwá'gake' Pablón' wxé, nich
žine' gan ndoble, na' nnale žénelele
nnáblele Pablón' to diža' gaze lo
de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na'
gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶Benle xkwide' byo che no'le zan
Pablón' kan kwe' náwgake' Pablón',
na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen
na', na' bejzenben' Pablón'. ¹⁷Pablón'
blíže' to benne' zchi'e benne' ka'
žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo,
dan' nwa'be' to diža' ye'be'-ne'.

¹⁸Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa
benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' zénelbe' wcháljljenbe' le'.

¹⁹Benne' blon' bexwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—¿Bizen' zénelo' yi'o neda'?

²⁰Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze xtíza'gake' gáta'yoegakle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Yé'gake' le' zénegekle' nnábgekle' le' to diža' gaze lo de, ²¹san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nnítá'gakže ka chóplalijgake' kwe' náwgake' Pablón'. Ba ben choch xtíza'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios légake' zi' cha' bi gótgake' Pablón', na' bi be yej' gáwgake' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nnítá'gake' ban laže', na' želbe' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

²²Naž benne' blon', benne' žeje' lo wdile, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele' e xkwidén'.

Zla' Pablo law Féliks,
benne' blo wnná bia'

²³Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile to toe', na' gože' légake' wkwézgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', na' chonnalj chi benne' ka' žjake' lo wdile, benne' žíagake' bia ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne'zej noe'e yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. ²⁴Lezka' gože' légake' wkwézgake' to bia, da' kwia

Pablón', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

²⁵Lezka' bsele'e to yiche da' znnan ki: ²⁶“Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. ²⁷Benne' ni žselá'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdile, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. ²⁸Gónela' nnezla' biž bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' chégake' ka'. ²⁹Kate' bchi'a laža'a dižan' kwáselo, wnnezla' žesbága'gake' le' zia kan nak da' znnna da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. ³⁰Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žselá'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wloé'gekle' le' bi diža'zej nape' le'. Dios gon chawé'e le'.”

³¹Naž benne' ka' žjake' lo wdile bexwgake' Pablón', na' bengake' kan ba gož benne' blon' légake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³²Kate' za' ža'ní' yetó ža benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žíagake' bia ka', beyó'ogake' nez, zché'gake' Pablón'.

³³Kate' benne' ka' zché'gake' Pablón' bzíngake' lo yež Sesarea, bdégake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzégake' Pablón' lawe'. ³⁴Kate' beyóž bel benne' blo wnná bian'

yichen', na' wnnable' Pablon' gaz benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Siliśia, ³⁵ gož' le':

—Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gož' benne' ka' gape chí'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' znna bi'e ga na'.

Pablo zchalje' law Féliks

24 Wdé gayo' źa, bla' Ananías, bxoż blo, ga na', tzen len bałe benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákli'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ²Katen' ba blížgake' Pablon', na' ble'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

—Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo yela' žejn'i'il chio' cháwe'do' znna bi'o benách wláž cheto' ka'. ³Yógo'te da' ki žonen ga žak chawe' gáte'ze, na' dot láže'to' že'to' le': "Žóxkeno'." ⁴Na'a, nich bi gon lelto' le', žáta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chí'ido'. ⁵Gókbe'elto' benne' ni zko'o yele'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nnítal'gake' dot yežlyó zzí'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ládjwgak benne' ka' zej nzi'e da' bsedle benne' Nasaret na'. ⁶Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento' ne', na' gónele' wchi'a láže'to' le' kan znna da' zseldito'. ⁷Naž Lisiás, benne' blo, benne' żeje' lo wdile', ble'e gan zoato', na' len yela' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸Naž gož Lisiás na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yídgake' lawo' le'. Na'a, le'kzo',

kate' nnabla' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwáselo yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot laža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a lažo'o da' žak chegak benách lažto' ka'. ¹¹Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežinno že wyá'a lo yež Jerusalén nich wkán' zena' Dios. ¹²Bi bejxáka'gake' neda' zdil diža' a len no benne', na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdóbga'ke' nich yéngekle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³Lezka' bi gak kwej lígake' da' ki da' žesbága'gake' neda' zia. ¹⁴Da' nize žexóalapa' lawo'. Kan žona' xchin Dios chegak xa xto'to' ka' naken tłebe len da' zsédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' żejli'a yógo'te da' znna xtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzogjak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ¹⁵Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen laža'a Le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶Che len žon byena' bi baga'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nnita' benách wláž chia' ka' nich wnežjwa' mežw da' gáklenen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸Kate' ne žona' da' ki, bale benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab

Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzó'a
la' li'a yodo', na' ba wléj chawe'
kwina' kan nak che yodo', na' bi
ntoba' benách zan, na' bi bena' ga
gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne'
judío ka', benne' zej nžoje' gan
nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le',
na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej
nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala'
nnagak benne' judío ki cha' bi da'
bžél'gekle' da' zinnj da' bena' katen'
bla'a lawgak benne' yodo' ka', benne'
zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze
katen' wzó'a láwgake', zižje wžežia',
wnniá: "Zchi'a láže'le neda' na'a dan'
žxen laža'a yebangak benne' gat ka'."

²²Kate' benle Féliks na' da' ni, na'
dan' kwáselo ba nnezle' kan nak che
da' žsedle Pablon', bzoe' chela'ale
diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon',
benne' žeje' lo wdile, na' yejyóz
yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Félikš na' gože' benne'
zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile,
benne' zoe' ga na', gape chi'e
Pablón', san we'e le' latje te' la' lí'ale,
na' bi wsejwe' xnežgak lježe' ka'
yedjwíágake' le', nich bi da' góngake'
chie'.

²⁴Chope chonne žaze wdé na', da'
yoble bla' Féliks na' ga na' tzen len
Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío.
Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage'
chie' kan nak da' žejele'žo che Jesúš,
Benne' Criston'. ²⁵Kate' bchalj
Pablon' kan žala' gakžo chaw'e', na'
nna bia' kwinžo, na' lažo law Dios
gan wchi'a laže'e ž'o o ža da' za'
za', naž bžebe Féliks na', na' gože'
Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje,
wliža' le' yetó.

²⁶Lezka' gónele Féliks na' si'e
mežw da' wnejzjw Pablón' nich
wsane' le', na' che len, zan chi'i bliž'e'
Pablón', na' bchájlene' le'. ²⁷Kate'
gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje
che Féliks na', na' dan' gónele Féliks
na' gone' da' žaz láže'gak benne'
judío ka', na' bka'ne' Pablón' nyejwe'
liž ya.

Zla' Pablo law Festo

25

25 Bła' Festo lo yež Sesarea
nich chaze' latje chie',
gan gake' benne' blo wnná bia'.
Wdé chonne ža bezé'e lo yežen',
na' wyeje' lo yež Jerusalén. ²Naž
bla'gak bxoz wnná bia' ka' len
benne' blo ka' chegak benne' judío
ka' law Feston', nich yesbága'gake'
Pablo zia. Góta'yoegkle' Feston'
³gone' da' ženegekle', na' sele'e
benne' ka' chejxí'gake' Pablón', nich
yežine' lo yež Jerusalén. Gónegekle'
kwe' náwgake' le' lo nez nich
gótgake' le'. ⁴Beží'i Feston', na' gože'
légake':

—Nžej Pablón' lo yež Sesarea, na'
žala' cha'a neda' ga na' wxé wiž
nize. ⁵Che len, nóté'tezlele le'e
nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na'
cha' nbaga' bennen' zia, na' gak
vesbágale-ne' zia.

6 Bga'n Feston' lo yež Jerusalén
xono' ža. Naž beyeie' lo vež

Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža,
wži'e gan zchi'a laž'e'e, na' gože
benne' ka' chejxí'gake' Pablón'!

⁷Kate' bla' Pablón' ga na', benne' judío ka', benne' ka' jez nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnnégake' chie'. Besbága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnnégake' chie'.

⁸Naž wnná Pablón' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zží'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' chégake', na' kege che benne' Sésar, bennen' znna bi'e ū'o.

⁹Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablón':

—¿Žénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znnégake' chio'?

¹⁰Beží'i Pablón', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláz benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj bena' chegak benne' judío ka', na' ba nnézkzelo' da' ni. ¹¹Chela' bena' to da' zinnj, o bíte'ze da' gonen ga baga'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

¹²Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablón':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zchalj Pablo law Agripa, benne' znna bi'e

¹³Wdé chope chonne že, Agripa, benne' znna bi'e, ble'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwíagake' Festo. ¹⁴Kate' ba wnníta'gake' ga na' zan že, Feston' bzenle' Agripán', benne' znna bi'e, kan nak che Pablón'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. ¹⁵Kate' wzóa'

lo yež Jerusalén, bla'gak bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnnégake' che benne' ni. Wnnábgekle' neda' choga' chie' gate'. ¹⁶Neda' becheba', na' goža' légake' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yecheba' chen. ¹⁷Che len, kate' bžíngake' légake' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó že, wžl'a gan zchi'a laža'a, na' bsela'a benne' ka' bejxí'gake' Pablón'. ¹⁸Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' kan gokla' nnágake'.

¹⁹Wnnégake' chie' bałe diža' bizjw kan nak da' zejlél'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesúś, bennen' gote', san Pablón' žon choch xtiže'e znné'e zoe' nbane' da' yoble.

²⁰Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablón' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki.

²¹Naž kate' wnnáb Pablón' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdile gape chí'igake' le' na' zejte selá'a-ne' law benne' Sésar.

²²Naž Agripán' gože' Feston':

—Lezka' neda' žénela' yenla' da' nna bennen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

²³Kate' za' ža'ni' yetó že, len yela' zen belá' Agripán' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake', tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bséla'gake' benne' ka' chejxí'gake' Pablón'. ²⁴Naž Feston' gože' Agripán', bennen' znna bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa bennen' lawle le'e, na' zlé'elele-ne'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, znnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. ²⁵Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e zia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' sela'a-ne' law Auguston'. ²⁶Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' sela'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyóz znnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. ²⁷Žekla' neda' bi nak chawe' sela'a to benne' nžjeje' ga na' cha' bi gak wloe'ela' zia da' nbage'e.

Da' bchalj Pablo law Agripa

26 Naž Agripan' gože' Pablo:
—De latje wchaljo'.

Bli na' Pablón' law Agripan', na'
wzó lawe' zchalje', na' wnné':

²—Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja'
lo wlaza' neda' lawo' le' kan nak
yógo'te da' žesbágak benne' judío
ka' neda' zia. ³Žaz laže'ža' dan'
nónbi'o yógo'te da' žónteze žongak
benne' judío ka', na' lezka' da' ki da'
zdil díza'to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

4Lezka' wnná Pablón':
—Nnézkzegekle yógo'te benne'
judío ka' kan bena' katen' gok yiz
kwide' chia' gan zej nnita' benách

wláž chia' ka', na' lezka' lo yež
Jerusalén. ⁵Lezka' nnézkzegekle',
na' wak nnágake' kan bena' ža ni'te.
Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo
ka' žon byéngake' zka'n zéngakže'
Dios ka žongak yezika' benne' judío
ka'. ⁶Na'a, zoa' nga lawle le'e nich
no benne' wchi'a laže'e neda' dan'
žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie'
yesbane' benne' gat ka', na' gone'
kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to'
ka'. ⁷Žxen láže'gak benne' chežinno
kwe' lježto' ka' sí'gake' dan' bchebe
laže' Dios chégake'. Che len zka'n
zéngake' Dios, na' žóngake' xchine'
te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni,
žesbágak benne' judío ka' neda'
zia. Ki naken, benne' wnná bia',
Agripa. ⁸Na'a, čžéklele le'e bi nak
da' chejle'žo, yesbane' Dios benne'
gat ka'?

Pablo wžía laže'e benách ka' che Benne' Cristo

9Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da'
zan žala' gona' nich wži'a che
Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰Ki bena'
lo yež Jerusalén. Bsejwa' benne'
zan liž ya, benne' ka' žejl'é'gake'
che Jesusen', dan' bdegak bxož
wnná bia' ka' yela' wnná bia'
lo na'a. Katen' bétgake' benne'
ka', bénlengaka'-ne' tzen. ¹¹Zan
chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich
wsángake' kan žejl'é'gake' che
Benne' Criston'. Ki bena' gan
nak lo yo'o gan zdobgak benne'
judío ka' nich yéngekle' xtiža'
Dios. Bzá'ale'egaka'-ne', na' wžía
láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a
gan zej nnita' yež zí'to' ka' nich
bejxéngaka'-ne'.

**Pablo z_loe'e'le' kan beyake'
che Benne' Cristo**

12Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' bxoz wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdégake' yela' wnná bia' lo na'a. **13**Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbíž, ble'ela' to baní' ya'abá da' wza'ní'zen ka wbíž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne' ka' zá'lengake' neda' tzen. **14**Naž yógo'teto' bgo'nto' lo yo, na' benla' chii' to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': "Saulo, Saulo, c_ibz chen' zbia lažo'o neda'? Žon zi' kwino', zži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwinba', kate' zl_bba' yag ntoche' da' zóngekle'ba' zi'." **15**Naž goža'-ne': "¿Noz le', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Neda' Jesús, Bennen' zbia lažo'o. **16**Na'a, beyás, na' wzé, dan' blo'e' lawa' na'a, nich wzó'a' le' gono' xchina', na' wzó'a li' kan nak che da' ni da' ba ble'elo', na' chegak da' ka' wloe'ela' le', katen' wloé'e lawa' gan zo'. **17**Yeslá' le' lo na'gak benne' wláz chio' ka', na' lo na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsel'a'a le' lawgak benne' ka'. **18**Žsel'a'a le' gan nnítal'gake' nich gono' ga yeyaljw yej láwgake', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' jez nak che da' chol, na' tágake' lo baní'. Yežójgake' lo na' da' xiwe', na' cházgake' lo na' Dios. Cha' chejlé'gake' chia' neda', Dios yenít lawe' chégake', na' yeké'e dola' da' jez nbage'e, na' gata' chégake' latje báblengake' benách ka', benne' ka' Dios ba wleje' cheze!"

**Ben Pablo kan nak da'
blo'e'el Xanžo le'**

19Lezka' wnná Pablón':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' blo'e'l Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'. **20**Bzejni'ila' benne' ka' nnítal'gake' lo yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nnítal'gake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' nnítal'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' góngake' da' gak bia' ba beyát láže'gake'. **21**Dan' bena' ki, wzengak benne' judío ka' neda' katen' wzó'a la' li'a yodo', na' gónegekle' gógtgake' neda'. **22**Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot laža'a zchalja' lawgak benne' gaxjw ka', na' lawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken. **23**Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'li'e, na' te gate' gake' Benne' nežw yebane' lo yela' got, nich wloe'ele' law gak wxén láže'gak benách ka' žíngake' lo latje baní' chie', na' soa no benne' wzó'a lie' che da' ki lawgak benne' wláz cheto' ka', na' lezka' lawgak benách zi'to' ka'."

**Pablo zzejni'ile' Agripa nich
chejlí'e che Benne' Cristo**

24Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' lo wlaze', naž Festo wnnié' zižje, na' wnné':

—Žak yal yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yal yichjo'.

25Naž Pablón' gože' le':

—Bi nak yal yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'. **26**Agrípakze', benne' ni znna bi'e, nnézkzele' da'

ni, na' che len, dot laža'a zchajla'
lawe' le'. Nnézkele' da' ni, dan' bi
 goken bagáche'ze. ²⁷ Benne' wnná
 bia', Agripa. Čežili'o da' wnnagak
 benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios?
 Nnezla' žežili'o da' ni.

²⁸ Naž Agripan' gože' Pablon':
 —Yeláte'ze žek gono' neda' che
 Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios žénela',
la'kze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze
 le', san lezka' yógo'te benne' ki,
 benne' želyenle' chia', gakle dot
 kan naka' neda', naka' che Benne'
 Criston', san kege chejle do ya kan
 nžaja' neda'.

³⁰ Kate' beyóž bchalj Pablon' ki,
 na' wzó ža' benne' blo wnná bian',
 na' lezka' wzó ža'gak bennen' znna
 bi'e, na' Berenise, na' benne' ka'
 žé'lengake' légake' tzen. ³¹ Katen'
 bžójgake' cheze, na' ben chawe'
 xtíža'gake', na' wnnágake':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga
 bage'e zia gate', o yejwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni
 chela' bi wnnable' cheje' law benne'
 Sésar nich wchi'a laže'e le'.

Želsele'e Pablo lo yež Roma

27 Katen' ba ben toze
xtíža'gake' séla'gake' neto'
 to lo barkw nich chejto' lo yež
 Roma, gan nbab Italia, békxwgake'
 Pablo, na' yebaše benne' ka' jez
 nžaje'. Bdégake' légake' lo na' Julio,
 benne' zchi'e to kwe' benne' žjake'
lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che
 Augusto, bennen' nake' benne' Sésar.
² Wžento' to lo barkw che gan nbab
 Adramitio, dan' žala' ten gan zej

nnita' yež ka' gan želžín barkw ka',
 yež ka' jez nbaben lo yežlyó Asia, na'
 yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež
 Sesarea. Lezka' žonlen Aristarko
 neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika,
 to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za'
 ža'ní' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón,
 na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka'
 žjake' lo wdile, lo yela' ži'i laže' chie',
 bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita'
 benne' lježo ka' nich wnézjwgake'
le' bi da' žiážele'. ⁴ Wdé na', bebento'
lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto'
 chelá'a gan že' yežlyó Chipre gan že'
 ži ben' da' žaken. Ki béngake' dan'
 ben' da' žaken lo nisdo', zan' zaka'
 lawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nisdon' gan
 nla' gan nbab Silisia, na' gan nbab
 Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to
 yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo
wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e
 to barkw ga na' da' nžojen lo yež
 Alejandría, na' zejen gan nbab Italia.
Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wza'
 barkwn' cho laže' zan ža, na' len
 yela' zzáka'le'e bžinto' gan nla' to
 yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben'
 da' žaken bžiga' neto', na' wdeto'
 chelá'a yežlyó da' nzin' Creta gan že'
 ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nla'
 yež Salmón. ⁸ Len yela' zzáka'le'e
 wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan',
 na' bžinto' to latje gan želžín barkw
 ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan'
 žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wžél-le'eto', ba bžin ža
 žon zož gak ditje bíteteze barkw
 cha' zzan' lo nisdo' lo ža ka', dan' ba
 wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na'
 za' žin byo' zag ka' kate' žakle'e be'.
 Che len Pablon' bzejni'ile' légake',
¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žákbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tzen len da' ka' nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak bennen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' xankzen, ka dan' wnná Pablon'. ¹²Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze xtíza'gake' yekwásgake' ga na', cha' wak žíngake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chela'ale gan žen wbíž, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' wale lo nisdo'

¹³Dan' žaken to be'do' da' za' zaka' chela'ale gan zde wbíž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechísgake' ya zi'i da' njejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta. ¹⁴Yetó chí'ido'ze, gok to be' wale da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón. ¹⁵Dan' ben' da' žaken zzejen chela'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bégake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁶Kate' wdé barkwn' ga bžinten chela'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chela'ale gan bi žakle'ben', na' len yela' zzáka'le'e bchísgake' bárkwdon', da' žoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'. ¹⁷Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóchgake'

barkw zen na'. Bdégake' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo nisdo'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bégake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁸Kate' za' ža'ní' yetó ža, dan' be' wale da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bale ywa' da' nwa' barkwn' lo nisdo'. ¹⁹Ža chonnie ža, len na' kwinto' bžo'nto' da' zkóngekle' žin lo barkwn' lo nisdon'. ²⁰Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbíž o belj ka', na' dan' žakle'ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bxen láže'to' yelato'.

²¹Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawé' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyón' Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni. ²²Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni. ²³Ki gaken dan' wdé yele bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' xchine'. ²⁴Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nníta'lengake' le' lo barkw ni." ²⁵Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'. ²⁶Ki gaken la'kze žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen žo'o.

²⁷Kate' ba wdé xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo nisdo' da'

nzin' Adriátko, na' gachje yele gókgekle benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó. ²⁸Belžo'ne' to do lo nisdon', na' belnnezle' galje wes naken ga bžinten žante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakzen chi wes.

²⁹Dan' bžébegake' chejžé' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya zi'i lo nis, da' ka' jez nžejen do ya, na' zzóagaken žize barkw. Len yela' žek zedle chégake' belbeze' cha'ní'. ³⁰Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Blétjgake' bárkwdon' da' žian lo barkw zen na' lo nisdo'. Béngake' ka žénegekle' kó'ogake' ya zi'i na' yelate' zi'to', da' nžejen do ya, na' zoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle. ³¹Naž Pablon' gožé' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile tzen len benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Cha' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

³²Naž benne' ka' žjake' lo wdile belchoge' do ka' da' jez nžejen bárkwdon', na' bégake' latje wbixen lo nisdo'.

³³Kate' za' ža'ní', Pablon' góta'yoelé' légake' gáwgake' late'. Gože' légake':

—Na'a ba gok xda' ža žnna'le dot yele, na' žonle wbás, na'bi be bdawle. ³⁴Che len, žáta'yoela' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

³⁵Kate' beyóz bchalj Pablon' da' ni, bexwe' yet xtil, na' gožé' Dios: "Žóxkeno!" Ki bene' lawgak

yógo'tegake'. Naž bzožje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'. ³⁶Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'. ³⁷Ka wyo'oto' lo barkwn', wbabto' chope gaywá' chonn'lalj chino' toto'. ³⁸Wdé bdáwgake', na' béljegekle', naž belžo'ne' zoa' stribé da' nwa' barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Zbia yi' barkw lo nisdo'

³⁹Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bénbia'gake' yežlyón'. Blé'egekle' to gan zžin nisdon' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' zoa'a nisdo' lo latjen'. Gónegekle' góngake' ga cho'o' barkwn' ga na'. ⁴⁰Naž beséžgake' do ya ka' da' jez nžejen ya zi'i ka' da' zzóagaken barkwn' žize, na' bsángake' légaken, na' belbixen lo nisdo'. Lezka' beséžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechísgake' laže' che barkwn', da' ztoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan zžin nisdo' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'. ⁴¹Kate' bžin barkwi' to latje gan zchaggak chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nisdon', na' bga'nze barkwn' ga na!. Biž gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nisdon' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴²Naž gónegekle benne' ka' žjake' lo wdile gótgake' benne' ka' jez nžejen, nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjgake'. ⁴³Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile gónele' yeslé' Pablon', na' gožé' légake' bi

góngake' kan žénegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žíngake' lo yo biž. ⁴⁴Lezka' gože' benne' ka'zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezíka'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágake' yógo'tegake', na' bžíngake' lo yo bizen'.

**Da' ben Pablo lo yežlyó
da' nzin' Malta**

28 Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta.

²Benne' xiža' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. Bžéngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché'l kwinto', dan' žak yew, na' žakle'e zag. ³Naž Pablo bežwe' chelén zis wage biždo', na' katen' wloé'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žzonnlba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴Kate' benne' xiža' ka' blé'egekle' belen', bia nála'ba' yen na' Pablon', naž bely'i'e ljéžgake':

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo nisdo', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵Pablon' bžíbesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gokle'. ⁶Benne' xiža' ka' nníta'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbézgake' batze kwi'e yi, o bix'e gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blé'egekle' bi be gokle', gókgake' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón',

na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe'e da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwíe' le', na' wdé bcháljlene' Dios, bxoa ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹Dan' ben Pablon' da' ni, lezka' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', bžíngake' gan zoe', na' beyákgake'. ¹⁰Benne' ka' wdápegake' neto' ba la'ne, na' bénngake' da' zan da' góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bénngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Zžin Pablo lo yež Roma

¹¹Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wžento' to lo barkw che yež Alejandría, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' jez da'gak lo'a ka' jez nzin' Kástor len Pólucks, dios kwach ka' chegak benne' Alejandría ka'.

¹²Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto' chonne ža. ¹³Beza'to' ga na', na' wdeto' chela'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde wbíz byo' zag ka', na' bezá'to' ga na', na' ža chope ža la' bžínteto' lo yež Puteoli.

¹⁴Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejl'égake' che Benne' Criston', na' góta'yoegake' neto' gá'nleno' lágake' xono' ža.

Kate' wdé ža ka', bezá'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' n'ato'.

¹⁵Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba béngekle' za' žinto' ga na', na' bžójgake' bedjhággake' neto'. Bžíngake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yebale' bžíngake' to latje nzin'

Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' ble'ele' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: "Žóxkeno!."

¹⁶Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' zjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' jez nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchajl Pablo lo yež Roma

¹⁷Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate' ba jez ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláz chežo ka', na' kege chegak da' žónente žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdégake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. ¹⁸Naž kate' ba wnnábgekle benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókbe'egekle' bi nbaga'a zia gata'. ¹⁹Benne' judío ka' bséjwgake' xnezgak benne' ka' gónegekle' wsángake' neda', na' ben byenen wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wláz chežo ka' zia. ²⁰Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljlena' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen lážežo ž'o'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo. ²¹Naž légake' bely'i'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nbab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wloe'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. ²²Na'a, žénelto' yenlto' da' nno', da' žeji'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' jez nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

²³Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan bdóbga'ke' gan zoe'. Wzó law Pablo zildo', na' gótele', bzejni'ile' légake', na' bzenle' légake' kwáselo kan znnna bia' Dios. Gónele' wloe'ele' légake' nak dot da' li da' zchalje' kan nak che Jesusen'. Nich gone' ki bkonle' žin da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ²⁴Bale' wzí' lo ná'gake' da' bchajl Pablon', san yezíka'gake' bi bejlé'gaken'. ²⁵Dan' gok chóplegake', wzó láwgake' žezá'gake' ga na', na' Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Nakkze da' li da' wnná Dios Be' La'y lo na' Isaías, bennen' bchajlje' lo wláz Dios, dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka', katen' wnné':

²⁶Wyéj lawgak benne' ka', na' yé'gako'-ne':
Wzé nagle, san bi chejní'ilele.
Wiale, san bi lé'elele.

²⁷Benne' ki nak zide yichj lázdo'gake'
na' bi be žazen lo yichj lázdo'gake'.
Žóngake' kan žongak benne' lo chole ka'.
Bi zlé'egekle' len yej láwgake'
na' bi žénegekle nággake',
na' bi žejn' il yichj lázdo'gake'
na' bi žénegekle' yejákgake' che
Dios

nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸Na'a, žala' nnézlele da' ni. Dios
žsele'e neto' lawgak benách zi'to'
ka' nich yelágake', katen' yéngekle'
xtiže'e.

²⁹Kate' beyóž bchalj Pablon'
da' ki, naž bežojgak benne'
judío ka', na' želdíl díža'gake' la'
légakze'.

³⁰Pablon' bga'ne' ga na' chopiz,
na' wzóe' to lo yo'o gan žizjwe', na'
wdape' ba la'ne yógo'te benne' ka'
bedjwíagake' le'. ³¹Len yela' wechób
laže' bchalje' kan znna bia' Dios.
Bsedle' benách ka' kan nak che
Xanžo Jesús, Benne' Criston', na'
bi wzóa no benne' wsejwe' xneze'.
Ka'kze naken.

DIŽA' DA' BSELĀ' PABLO LO YEŽ ROMA

Pablo žape' "Padiox" benách
ka' che Jesús lo yež Roma

1 Neda', Pablo, naka' benne'
ndo'w che Jesús, Benne'
Criston', na' wbás chie', dan' bliž
Dios neda', na' wžekze' neda' nich
wchalja' diža' chawé' chien'.

²Bchebe laže' Dios že ni'te sele'e
diža' chawen' chežo. Bene' ki lo
na'gak benne' ka' bcháljgake' lo
wlaze' Le', na' lémak' bzójgake'
xtiže'e le'e yiche la'y che Dios.
³Bzójgake' yógo'te da' žala' gon
zí'nkze Dios, Bennen' nake' Xanžo
Jesús, Benne' Criston'. Lo yela'
benách chie' nake' za'só Dabí,
bennen' wnná bi'e benách Israel ka',
⁴san kan nak be' nakkze', da' naken
la'y, nak bia' nake' Zí'n Dios, na' nape'
dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan'
bebane' lo yela' got. ⁵Ni'a che da' ben
Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn
Dios chežo lo yela' ži'i laže' chie', na'
bzoe' neda' wbás chie' nich lo wlaze'
Le' gona' ga benách ka' nnita'gake'
dot yežlyó nga chejlé'gake' chie' Le',
na' góngake' kan znná xtiže'e. ⁶Benle
le'e da' zinnj tzen len benách ka'
nnita'gake' yežlyó nga, san na'a ba
bliž Dios le'e nich gakle che Jesús,
Benne' Criston'.

⁷Dios nži'ile' le'e, na' bliže' le'e
nich gakle che Leze'. Znnabla'
Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne'
Criston', gon chawé'e le'e, na' wká'n
zie' yichj lázdo'le.

Žénele Pablo chejwíe' benách
ka' che Jesús lo yež Roma

⁸Zzo lawá' zzoja' chele da' ni. Dan'
nakžo che Jesús, Benne' Criston',
žapa' Dios: "Žóxkeno" kan nak
chele yógo'tele, dan' zchaljgak
benách ka' nnita'gake' dot yežlyó
nga kan žeje'le chie' Le'. ⁹Dot
laža'a žona' xchin Dios, na' zchalja'
diža' chawen' kan nak che Zi'ne'.
Nnézkzele Dios zcháljlenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawé'e
le'e. ¹⁰Znnabla' Dios, cha' naken
da' žénele' Le', gonne' neda' latje
yedjwía' le'e. ¹¹Ki znnabla'-ne' dan'
žak laža'a le'ela' le'e nich gak gona'
ga gata' chele to da' wnežjw Dios
Be' La'y chele, da' gonen ga gólele lo
da' nak che Xanžon'. ¹²Dan' žénela'
naken gon chochžo tožo yetožo,
dan' žeje'žo to tožo che Jesús,
Benne' Criston'.

¹³Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele
da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida'
gan zoale, san na' žeje' na'a bi na'
gonnen chia'. Žénela' yida' gan

zoale nich gona' ga yebélenlele da' zchalja', kan žebélengeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež zi'to' ka', chegak benách ka'zej nsedle', na' chegak benách ka' bizej nsedle'. ¹⁵Che len, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchalja' diža' chawen' gan zoale le'e lo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶Bi žedoe'ela' zchalja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' ſejlē'gaken'. Gan zzo law, ženele Dios yéngeklen benne' judío ka', na' te na' yéngeklen benách zi'to' ka'. ¹⁷Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le', cha' chejle'žo chie' Le', na' bi gak chope láže'žo. Kan nak da' ni nyew le'e yiche la'y, da' znnan: "No benne' nake' chawe' dan' ſejli'e che Dios, gata' yela' nban chie!"

Zia da'zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bloe'ele' law bi zle'ele' chawe' yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' wsaka' zi'e légake', benne' ka', lo yela' bi nak chawe' chégake' zzóagake' chela'ale da' naken dot da' li. ¹⁹Ki naken chégake' dan' bla' da' nak bian' zoakze Dios lawgak yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze bloe'elen' law gan nníta'gake'. ²⁰Ža ni'te katen' wzó law gota' yežlyó nga, na'zejte na'a ža, da' ka' ben Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo

che Dios, kan zej nak yela' wak zen chie', na' da' nakkze' Le'. Che len, bi gak nnágake' bi zej nbage'e zia. ²¹Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n zéngake' le' kan žala' wká'n zenžone', na' bi belyi'e Le': "Žóxkeno!". Che len dáče'ze beyák da' zza' láže'gake', na' bchol yichj lázdo'gake' dan' béngake' zide yichj lázdo'gake'. ²²La'kze gókgakle' ſejnij'ile'egakle', beyákgake' benne' bi nnezle ka', ²³dan' bká'ngake' yela' zen che Dios, Benne' zóateze', na' bka'n zéngake' lo'a ka', da' ka' zej naken ka benne' ka' žátgakkze', na' ka bia ka' zoa xílgakba', na' ka bia yixé' ka' želdaba' lo yo, na' ka bele ka' žzob kwíngakba' lo yo.

²⁴Che len Dios bebéj yichje' légake' nich góngake' da' kegle ka' da' zze láže'gake', na' ki goken, bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'.

²⁵Goken ki dan' bká'ngake' xtiža' Dios, da' naken dot da' li, na' wzí' lo ná'gake' to da' wen laže'. Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n zéntezžo. Ka'kze gaken.

²⁶Che len Dios bebéj yichje' légake' nich góngake' da' ka' zze láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo. No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalen benne' byo, nich góngake' da' zej naken sban. ²⁷Lezka' bengak benne' byo ka', bká'ngake' yela' zzoalen no'le, na' wzé láže'gake' da' zej nak sban da' žóngake' toe' len yetóe', na' béngake' da' žóngaken ga žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la' ljež benne' byógakze'. Benne' ka' béngake' ki zzáka'gake' lo bela' žen chégake' dan' bebi'i Dios chégake' da' naken tlebe len dolan' da' béngake' dan' bká'ngake' Dios.

28 Dan' bi gónegekle' gápegake'
Dios ba la'ne, che len bebéj yichje'
légake' nich sa' láže'gake' da' wen
laže', na' góngake' da' bi zakan'.
29 Žóntezgake' yógo'te da' bi zej
nak chawe'.
 Žóngake' yela' sto' ka'.
 Žóngake' da' kegle.
 Ždan láže'gake' yela' gape.
 Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe'.
 Zgé'egekle' ljéžgake' ka'.
 Žótgake' ljéžgake' ka'.
 Ždfl'-lengake' ljéžgake' ka'.
 Žon láže'gake' benách ka'.
 Žónle'egake' da' zinnj.
 Žnnégake' che ljéžgake' ka'.
30 Žnnágake' da' wen laže' che
ljéžgake' ka'.
 Bi zlé'egekle' Dios chawe'.
 Zej nake' benne' bizjw ka'.
 Žon kwíngake' benne' blo ka'.
 Zka'n zen kwíngake'.
 Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.
 Žeží'igake' che xa xná'gake'.
31 Zej nake' benne' bi žejni'il ka'.
 Bi žóngake' da' bchebe láže'gake'
góngake'.
 Bi zej nake' ži'i laže' kan žala'
gákgake'.
 Bi ženít láwgake' che ljéžgake' ka'.
 Bi žeyache' láže'gakle' ljéžgake' ka'.
32 Nnézkegekle' da' bzoa Dios to
chi'ize kan žala' gak chegak benne'
ka' žóngake' da' ki, gátgake' to
chi'ize. La'kze nnézgaklen', kégeze
žóngake' ki, san žaz láže'gake'
benne' ka' žóngake' da' ki.

Chog Dios chegak benne' wen
da' zinnj ka' gátgake'

2 Che len, bi gak gon kwino'
chawe', no benne' nako', cha'
znnio' che lježo'. Katen' znnio' che

lježo', žesbaga' kwino' zia, dan'
znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'.
2 Nnézkzelžo kan žchi'a laže' Dios.
 Lo da' naken dot da' li žchi'a laže'e
benne' wen da' zinnj ka'. **3** Le' znnio'
chegak benne' ka' žóngake' da' kegle,
na' lezka' žono' le'. **4** Žeklo' wdé
gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'?
4 ¿Zka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che
Dios, na' yela' zbez zen laže' chie',
na' kan žone', zzele' nich že'e le'? **5** Bi
nnézkzel' Dios žónlene' le' lo yela'
ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje
yeyát lažo'o? **5** Lo yela' lazdo' zížje
chio' bi beyát lažo'o. Che len ztobo'
yela' zzaka' da' yebí'i Dios chio' kate'
wchi'a laže'e benne' ka', na' gak
bia' naken kan žala' gon Dios kate'
choge' chegak benne' wen da' zinnj
ka' gátgake'. **6** La' ža na'ze yebí'ikze
Dios che to to benne' kan zej nak
da' béngeake' to toe'. **7** Wnejzwe' yela'
nban da' zejlí kanne chegak benne'
ka' žóntezgake' da' naken chawe',
na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe'
da' znezjw Dios, na' žénegekle'
yežójgake' chawe' lawe' Le', nich
sóagake' nbángake' to chi'ize. **8** Dios,
lo yela' zža'a chie', wsaka' zi'e benne'
ka' zží'igake' che xtiž'e, benne' ka'
bi žénegekle' góngake' kan znnna da'
naken dot da' li, san žóngake' da'
bi naken chawe'. **9** Sáka'gak yógo'te
benne' ka' žóngake' da' kegle, na'
gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law
gaken ki chegak benne' judío ka', na'
lezka' gaken chegak benách zí'to' ka'.
10 Dios gon chawe'e yógo'te benne'
ka' žóngake' da' naken chawe', na'
gape' légake' ba la'ne, na' wkán zie'
yichj lázdo'gake'. Ga zzo law gone'
ki chegak benne' judío ka', na' lezka'
gone' chegak benách zí'to' ka'.

¹¹Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' zle'ele' yógo'te benách ka' ka' zej nakkze'. ¹²Gatgak yógo'te benách ka' žóngake' dola', la'kze bi žákbe'egekle' zží'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yéngekle' xtiže'e. Lezka', ka nak da' znna xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' dola'. ¹³Ki gaken dan' benne' ka' žéenzegekle' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yejakgak chawe' benne' ka' žóngake' kan znna xtiže'e na'. ¹⁴Ka nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan znna xtiža' Dios la'kze bi na' yéngeklen', zoa to da' bzoa Dios lo yichj lázdo'gake' da' žedlen légake'. ¹⁵Benne' ki zloé'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj lázdo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj lázdo'gake' nak bian' naken ki. Kan zza' laže'gake', žesbága'gake' ljéžgake' ka' zia, o žebéj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'. ¹⁶Ki yebí'i Dios chéga'ke' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' béngake', na' kan nak da' wzá' laže'gake'. Ki žedle diža' chawen' da' zchaljan!

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnnakze Dios

¹⁷Le' znnale nakle benne' judío ka', na' žen láže'le yelale dan' žonle kan znna xtiža' Dios, na' zka'n žen kwinle dan' žéklele nónbia'le Le', ¹⁸na' nnézkzelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'. ¹⁹Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan

žongak benne' lo chole ka'. Žéklele wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake'. ²⁰Žéklele wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle' láté'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žedlen benách ka' kan nak yela' žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li. ²¹Na'a, le'e žsédlele yezika' benách ka'. Bi žala' wsédl kwinle? Le'e znnale: "Bi kwano". ¿Zbanle le'e'? ²²Lezka' znnale: "Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'". ¿Zonle le'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'? Le'e bi zle'ele chawe' lo'a ka'. ¿Zbanle le'e da' zej že' lo yodo' chégaken? ²³Zka'n žen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios. ¿Zka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? ²⁴Nyejw le'e yiche la'y kan žonle, dan' znnan: "Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' znne zí'gake' che Dios." ²⁵Wak yebélenlele da' nžogen lo bela' chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle kan znna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka zej nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. ²⁶Che len, benne' byon', benne' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot kan znna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan' nak bian', la'kze bi nžogen lo bela' chekze'. ²⁷Benne' byon' bi nžog lo xpele'e da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' znna xtiže'e, ka žon benne' ni zloé'elen nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' nžog lo bela'

chele dan' nak bian' naken ki, san bi žonle kan znna xtiže'e na'. ²⁸ Cha' to benne' judío nakzen' lo bela' žen chie', bi nakkze' benne' judío, na' da' nak bian' da' nžogzen lo bela' chie' bi naken li laže'. ²⁹ Bennen' nake' ki lo yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' naken li laže' naken to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da' nak bian' da' naken li laže' naken che be' nakkžo, na' kege che yela' benachze chežo. Bennen' nake' che Dios ki, bi žápegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios na'kze žape' le' ba la'ne.

3 Cha' ki naken, čbiž da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío? čBiž da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo xpele'e? ² Da' cháwe'le'e naken chie', na' da' zan kan zej naken. Da' naken blo, Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. ³ Bale' bi žejlé'gake' che Dios. čŽeklo' bi gon Dios kan znna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? ⁴ Bi gaken ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan znna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te benách ka'. Kan nak chie' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Gak bia' nako' chawe' dan' žono'
kan znnno,
na' yežojo' chawe' cha' no benne'
wchi'a laže'e Le'.

⁵Kate' žonžo da' kegle, Dios znne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian' Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' znnágake': "Da' kegle da' žonžo nak bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e

žo'o." ⁶ Bi naken ki. Chela' ga'n zen Dios ni'a che da' kegle da' žonžo, čnakxkze gak wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga? ⁷ Kate' no benne' žon laže'e, Dios znne' bi zchalj bennen' da' naken dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nak dot da' li da' znnakze Dios. Zej nnita' benne' ka' znnágake' da' žon láže'gake' légake' žonen ga'ga'zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e dola'. Ki znnágake'. ⁸ čNnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne' ka' znne zí'gake' chežo znnágake' zsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo dola'

⁹ čBízkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', čnákkžeto' chawe' ka yezika' benách ka'? Bi naktó', dan' ba bloe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' dola', na' lezka' zej nbaga' benách zito' ka' dola'. Yógo'težo nbága'žo dola'. ¹⁰ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹ Nitó benne' žejni'ile'.

Nitó benne' žilje' Dios.

¹² Yógo'tegake' zdágake' ga yoble; yógo'tie' zej nnitle'.

Nitó benne' žone' da' nak chawe', nitóe'.

¹³ Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka' da' zej nyaljwn.

Len da' znnágake' žon láže'gakle' ljéžgake' ka'.

Diža' da' žežojen žoá'agake' naken ka da' yožen laye' bele snia ka'.

¹⁴ Len da' znnágake', znne zí'gake' chegak benne' ka'.

15 Nnítá'gake' zbézgake' nich gótgake' benách ka'.
16 Zbía yí'tezgake', na' žsaka' zí'tezgake' ljéžgake' ka'.
17 Bi gak gá'nłengake' ljéžgake' ka' cháwe'do'.
18 Bi zžébegake' Dios.
19 Nnezlžo bchajl̄ Dios yógo'te da' ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiž'e. Che len bi gak nitó benne' nne' bi nbage'e dola', na' yógo'te benách, benne' ka' nnítá'gake' dot yežlyó nga, Dios wchi'a laže'e lęgake'. **20** Že' láže'gak benne' judío ka' góngake' da' znna xtiž'a' Dios nich yeyákgake' chawé, san bi gak nitó benne' yeyake' chawé' ki, dan' bzoa Dios da' wnnakze' nich gákbe'elžo nbága'žo dola', dan' bi žonžo dot da' wnnakze' Le'.

Yelažo dan' žejl̄e'žo che Jesús, Benne' Cristo

21 Na'a, ba bla' law kan gak yeyakžo chawé' law Dios. Bi gak yeyakžo chawé' lawe' Le' cha' žónzežo kan znna xtiž'e, la'kze nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak benne' ka' bchál̄gake' lo wláz Dios, dan' zloe'elen kan gak yeyakžo chawé' lawe' Le'. **22** Dios žonkze' ga žeyakžo chawé' lawe' Le' dan' žejl̄e'žo che Jesús, Benne' Criston', na' gone' ga yeyakgak chawé' yógo'te benne' ka' chejl̄e'gake' chie' Le'. Tlebe zej nak yógo'te benách, **23** dan' yógo'tie' béngake' dola', na' bi zej nake' chawé' kan nak Dios dot chawé'. **24** Dios, lo yela' ži'i laže' chie', žonze' ga žeyakžo chawé' lawe' Le', na' beyone' žo'o chawé' dan' Jesús, Benne' Criston', beya'we' žo'o. **25** Ki goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne'

Criston', lo yela' got lo wlazzho žo'o. Le' blalje' xchene', da' žeká'n dola', dan' žaken chežo cha' žejl̄e'žo chie' Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le' nake' chawé', la'kze lo yela' zbez zen laže' chie' bzoc' chela'ale dola' ka' da' benžo ža ni'te. **26** Ki ben Dios, na' blose'el kwine' chawé' ža ni zoažo na'a, na' zga'ne' chawé' la'kze žeké'e dola' da' jez nbaga' benách ka', na' žone' ga žeyákgake' chawé' cha' žejl̄e'gake' che Jesús, Benne' Criston'.

27 ¿Wak wkán zen kwinžo dan' nakžo chawé' law Dios? Bi gakžo. ¿Bíz chen'? Naken dan' belažo, kege dan' žonžo kan znna xtiž'a' Dios, san dan' žejl̄e'zežo che Jesús, Benne' Criston'. **28** Na'a, nnezlžo žeyák chawé' to benne' law Dios dan' žejl̄i'e che Jesús, Benne' Criston', na' kege dan' žone' kan znna xtiž'a' Dios.

29 ¿Nak Dios Dios chégakze benne' judío ka'? ¿Bi nake' lezka' Dios chegak benách zi'to' ka'? O', lezka' nake' Dios chegak benách zi'to' ka', **30** dan' zoa toze Benne' nake' Dios. Dios na' žone' ga žeyakgak chawé' benne' judío ka' lawe' Le', benne' byo ka' nžog lo bela' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiž'e. Ki žone' Le' dan' žejl̄e'gake' che Jesús, Benne' Criston', na' lezka' gone' ga yeyakgak chawé' benne' zi'to' ka' lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog lo bela' chégake' dan' nak bian'. **31** Na'a, cha' belažo dan' žejl̄e'žo che Jesús, Benne' Criston', ¿wak nnažo biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi gakžo, san yela' žejl̄e' chežo zloe'elen nak choch xtiž'e na'.

Da' ben Bran žsedlen žo'o

4 ¿Bíz kze nnažo na'a? ¿Nakx beyák Bran, xa wdé cheto',

benne' judío ka', chawe' law Dios?
2Chela' beyák Bran chawe' law Dios dan' wzóa da' benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. **3**Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios ble'ele' le' ka benne' chawe' lawe' Le'." **4**Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žízjwžone' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. **5**Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyakgak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', znnne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. **6**Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios znnne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. **7**Ki wnná Dabín:

Ba nez zen naken che bennen'
 Dios ženít lawe' chie' ka nak
 da' kegle da' bene'.

Na' žek'e doł'a' da' nbage'e.

8Ba nez zen naken che bennen',
 Dios bi žesbage'e le' zia ni'a
 che doł'a' da' bene'.

9¿Žak da' chawe' ni chégakze
 benne' byo ka' nžog lo bela' chégakze
 dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža'
 Dios, o lezka' žaken chegak benne'
 byo ka' bi nžog ki lo bela' chégakze'?
 Ba wnnákzežo beyák chawe' Bran
 na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'.

10¿Batx beyák chawe' Bran na'?
 ¿Goken katen' ba nžog lo xpele'e
 dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi
 goken kate' ba nžogen lo xpele'e,
 san zga'ale goken. **11**Bran na'
 bejli'e che Dios katen' bi na' chog
 lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na'
 bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan'

zloe'elen ba beyake' chawe' law
 Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka
 xagak benne' ka' chejlé'gake' che
 Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake'
 dan' nak bian'. Dan' žejl'é'gake' che
 Dios, gak nna Dios zej nake' chawe'
 lawe' Le'. **12**Nak Bran na' xa wdé
 chegak benne' judío ka', benne'
 žejl'é'gake' che Dios. Kégeze nake'
 xagak benne' byo ka' nžog lo bela'
 chégakze' dan' nak bian', san lezka'
 nake' xagak benne' ka' žóngake' kan
 ben Bran na', dan' žejl'é'gake' che
 Dios kan ben Bran na' kate' bi na'
 chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

13Bchebe laže' Dios bi da'
 wnežjwe' che Bran na', na' chegak
 za'sóe' ka', gata' chégakze yežlyó
 ngakze. Gaken ki, kege dan'
 žóngake' kan znnna xtiža' Dios,
 san dan' beyákgake' chawe' lawe'
 Le' dan' žejl'é'gake' chie'. **14**Chela'
 yežlyó nga gata' chégakze benne'
 ka' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, bi
 gon byenen chejle'žo chie', na' gak
 da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'.
15Xtiža' Dios zloe'elen ž'o' nbága'žo
 zia, da' žonen ga chog Dios chežo
 gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze
 Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia
 dan' bi béngeake' kan wnnakze' Le'.

16Che len žebelžo dan' žala' si'žo
 dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo
 chie' Le', dan' nak bian' naken to
 da' žonnze' chežo. Ki naken nich
 gak bia' gata' dan' bchebe laže'
 Dios gonne' chegak yógo'te za'só
 Bran na', kégeze chegak benne'
 ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze
 Dios, san lezka' chegak benne' ka'

žejl'é'gake' che Dios kan bejl'é' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka xažo yógo'težo žo'o, nolžo žejle'žo che Dios. ¹⁷Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znnan: "Bzoa' le' ka xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó."

Ki naken, law Dios, Bennen' bejlé' Bran na' chie', nak Bran na' ka xažo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸Ki naken dan' Dios gože' Bran na': "Benne' zante gakgak za'só' ka." Bran na' bejl'i'e che Dios, na' bxen laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnežjwe' chie', la'kze bi gok le'ele' dan' žxen laže'e si'e, na' ka' goken, wy'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹Bran na' bi gok chop laže'e kan žežli'e che Dios, la'kze ba zeje' ka to gaywá' yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che bela' žen chie', da' ba natkzen dan' ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbíž. ²⁰Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žežl'é' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejl'i'e che Dios, na' bka'n zene' Dios. ²¹Dot laže'e bxen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²²Che len, Dios bzoe' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejl'i'e chie' Le'.

²³Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bzoe' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen', kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴san nich yebélenlžon lezka' žo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo

Jesusen' lo yela' got. ²⁵Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che dola' da' nbága'žo žo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo žo'o chawe' lawe' Le'.

Da' žata' chežo dan' ba
beyakžo chawe' law Dios

5 Na'a, znnna Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žežle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ²Dan' žežle'žo che Jesús, Benne' Criston', žežbelénložo da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen lázdo'žo. žežbelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' baní' che Dios. ³Kégeze ki žežbelžo, san lezka' žežbelžo kate' zzáká'žo, dan' nnezlžo da' zzáká'žo žsedlen žo'o kwežžo zen laže'. ⁴Kate' zbezžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gák'lene' žo'o. ⁵Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bsela' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlazžo žo'o, kate' ne gokžo benne' dola' ka'. ⁷Bi yénele no benne' gate' lo wláz to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wláz to benne' nake' dot chawe'. ⁸Dios zlöe'ele' žo'o kan nží'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o kate' ne gokžo benne' dola' ka'. ⁹Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, katen' blalje' xchene'. Che len žxen

läže'žežo Le' yeslē' žo'o lo že chog Dios chegak benne' dola' ka' gátgake' to chi'ize. ¹⁰Katen' bi ble'elžo Dios chawe', Zi'nkze Dios gote' lo wlazzō žo'o nich gak yeyakžo toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen läže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesúš, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

**Da' ben Adán, na' da'
ben Benne' Cristo**

¹²Bla' dola' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne', Adán, na' dan' bene' dola', lezka' wyó'o yela' got. Che len gatgak yógo'te benách ka' dan' yógo'tegake' jez nbage'e dola'. ¹³Zga'ale kate' bla' da' bchi'le Dios lo yežlyó nga, bengak benách ka' dola', benne' ka' wnníta'gake' yežlyó nga, na' gótgake', san Dios bi besbage'e benne' ka' zia dan' bi béngeake' ka znna xtiže'e. Ki goken dan' bi na' žin da' bchi'le Le' gan wnníta'gake'. ¹⁴Kate' wzó law zoa Adán, na' zejte že wzó Moisés gotgak yógo'te benách ka' dan' wbág'a'gake' dola', la'kze bi bzóagake' chela'ale to da' wnnakze Dios kan ben Adán na'. Yógo'te benách ka' jez nake' toze len Adán na' dan' jez nake' za'sóe' ka'. Da' ni zloe'elen žo'o kan gakgak yógo'te benách ka' toze len Benne' Criston', benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵Da' žonnze Dios chežo bi naken ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben Adán na'. Ni'a che dolan' da' ben toze bennen', gatgak yógo'te benách ka'. Da' zénle'eže naken da'

žonnze Dios chežo, dan' naken yela' nban da' zejlí kanne. Žonne' chežo da' ni ni'a che da' ben yetoze Benne', Jesúš, Benne' Criston'. ¹⁶Da' žonnze Dios chežo bi naken tlebe ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Da' bchog Dios che Adán na' ni'a che dolan' da' bene', lezka' bchog Dios chegak yógo'te benách ka'. Dan' žonnze Dios chežo naken nich gak yeyakžo chawe' lawe' Le' la'kze nbága'žo dola' zan. ¹⁷Wyó'o yela' got yežlyó nga ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Ni'a che da' ben yetoze Bennen', Jesúš, Benne' Criston', gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' yeyákgake' chawe' law Dios, dan' naken da' žonnze Dios chežo.

¹⁸Dios bchoge' chegak yógo'te benách ka' gátgake' ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Lezka' yógo'te benách ka' gak yeyákgake' chawe' lawe' Le' ni'a che da' nak chawe' dan' ben yetoze Bennen', na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

¹⁹Beyakgak benne' zan wen dola' ka' dan' bi ben toze bennen' kan znna xtiža' Dios. Lezka' benne' zan yeyákgake' chawe' law Dios dan' ben yetoze Bennen' kan znna xtiža' Dios.

²⁰Wyó'o da' wnnakze Dios lo yežlyó nga nich gak bia' jez nbaga' benách ka' dola'. Dan' gok bia' jez nbage'e dola', lezka' gok bia' zénle'eže nak da' žonnze Dios chegak benách ka'. ²¹Gota' yela' wak che dola' goten žo'o. Lezka' da' žonnze Dios chežo napen yela' wak gonen ga yeyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesúš, Benne' Criston', na' gonen ga gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo.

Zoažo nbanžo ni'a che
Jesús, Benne' Cristo

6 ¿Bízkze nnažo na'a? ¿Žala'
gonžo dola' nich lo yela' nži'il
che Dios Le' yénit lawe'e chežo
da' zanže? ²iBi góñkzežon! Nak
chežo ka ba gotžo to chi'ize nich
biž gonžo dola'. ¿Nakxkze gak
góñzežo dola'? ³¿Bi nnézlele kan
naken chežo? Cha' bezoažo nis nich
yeyakžo toze len Benne' Criston',
dan' bezoažo nis zloe'elen ž'o ba
wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴Kan
goken, gótlénžo-ne' tzen, lezka'
bgáche'lénžo-ne' tzen lo yežw ba
katen' bezoažo nis. Kan ben Dios,
len yela' wak zen chie' besbane'
Benne' Criston' lo yela' got, lezka'
bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen'
nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵Cha' bénlenžo tzen Benne'
Criston', na' gotžo kan gote' Le',
lezka' góñlenžo-ne' tzen, yebanžo
lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶Ba
nnézkzelžo da' ni: yela' benách
chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen
Le' tzen le'e yag kroze nich kwia yi'
yela' benách chežo da' bénlenžon
dola', nich biž nna bia' da' nak dola'
ž'o. ⁷Cha' nakžo toze len Bennen'
gote' ni'a che dola', na' ba beyakžo
chawe' law Dios, biž nbágažo dolan',
na' biž yo'ožo lo na' dola'. ⁸Na'a,
cha' nátlenžo tzen Benne' Criston',
žejle'žo yebánlenžo-ne' tzen, ⁹dan'
nnezlžo ba bebán Benne' Criston' lo
yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi
gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰Kan
goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a
che dola' da' wbágažo ž'o, san
kan naken, zoe' nbane', nbánlene'
Dios. ¹¹Lezka' žala' géklele le'e

naken chele ka ba nátkzele nich biž
gonle dola', san zoale nbanle nich
gonle kan znna xtiža' Dios, dan'
nakle toze len Xanžo Jesúš, Benne'
Criston'.

¹²Che len, bi we'le latje da' naken
dola', nich bi gonen ga gonle dola'
lo bela' žen chele da' gatkzen. Biž
gonle kan nak da' zze láže'le da'
kegle lo bela' žen chele. ¹³Bi wdé
kwinle lo na' da' naken dola', na' bi
gonle da' kegle, san le wdé kwinle
lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela'
got, na' le wdé bela' žen chele
lo ne'e nich góñlenen' da' naken
chawe'. ¹⁴Bi we'le latje da' naken
dola', nich bi gonen ga gonle dola',
dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan
znna da' chawe' chie' Le', na' kege
góñzele kan znna da' bchi'le' benách
dola' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak
che benne' ndo'w

¹⁵¿Bízkze nnažo na'a? ¿Žala'
gonžo dola' dan' biž yo'ožo lo na'
da' bchi'le Dios benách dola' ka',
san žonžo kan znna da' chawe' che
Dios? iBi gonžon! ¹⁶Ba nnézkzežon!
cha' wdé kwinle lo na' to benne'
nich gakle benne' ndo'w chie' ka',
na' nich gonle kan znna xtiže'e, to
chi'ize nakle benne' ndo'w ka' che
bennen' žonle kan znna xtiže'e.
Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich
gonle dola' da' gonen ga gatle, o
cha' wdé kwinle nich gonle kan
znna xtiža' Dios, Bennen' gone' ga
yeyakle chawe' lawe' Le'. ¹⁷Na'a,
žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle
benne' ndo'w ka' lo na' dola', na'a
dot láže'le žonle kan znna xtiža'
Dios, dan' bde kwinle lo nan!. ¹⁸Dan'

ba belale lo na' dola', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹Zcháljlena' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejní'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwinle tzen len bela' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle xchin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé bela' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle xchin da' naken chawe' nich gakle benne' ka'zej nake' che Dios.

²⁰Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' dola', bi benle xchin da' naken chawe'. ²¹Na'a, ḡok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedo'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'. ²²Na'a ba belale lo na' dola', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen ga nakle che Dios, na' žonen ga naple yela' nban da' zejlí kanne. ²³Lazjw no benne' žone' dola' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejlí kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len Xanžo Jesúš, Benne' Criston'.

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

7 Zí'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le Dios benách judío ka'. Nnálezkelele yo'o lo na' xtiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'. ²Lezka' to no'le nžag ná'lene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki znna da' bsedle Dios kan nak che yela' zchag na',

san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios dan' bchagen légake'. ³Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo yoble, gone' dola' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios na', na' na'a, cha' wchág ná'lene' to benne' byo yoble, bi gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴Lezka' žaken chele, zí'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka ba nátkzele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés žo'o, nich gak gakle che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz laže' Dios. ⁵Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' znna xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' béngeaken žin lo bela' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶Na'a ba belažo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkzežo kan nak da' znna xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le Moisés žo'o.

Zoalén neda' da' naken dola'

⁷ ¿Bízke nnažo na'a? ¿Žon da' wnnakze Dios ga žona' dola'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejní'il neda' da' znna xtiže'e, bi wnnezla' nak dola' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' znnan: "Bi se lažo'o da' de che lježo" bi nnezla' nak dola' yela' zze laže' da'

de che lježa'. ⁸Kate' benla' xtiže'e, na' gókbe'ela' da' nak dola' žonen žin lo bela' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken dola'. ⁹Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a dola', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰Dios bdixjwe' da' znna xtiže'e nich gonen ga gata' yela' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹Gok bia' nchíxela' kan nak dola', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a dola', na' žala' gata'.

¹²Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le' ž'o'o. ¹³¿Ben da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak dola' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak dola' da' žona!. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da'zej naken dola'zej nakle'en da' zinnj.

¹⁴Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yo'a lo na' dola' ka to benne' ndo'w chen. ¹⁵Na'a, bi žejni'il'a' da' žona!. Žénela' gona' kan znna xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken dola' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶Žona' dola' la'kze bi žénela' gona' dolan!. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona!. Che len nak bia' nak chawe' da' znna xtiže'e. ¹⁷Ki naken, kege nedza' žona' dolan!, san dola' da' zoalen neda' žonen ga žona' dolan!. ¹⁸Nnezla' da' nak chawe' bi zóalenen neda', o žala'

nnia', dan' naken chawe' bi zóalenen da' nak yela' benachze chia!. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san žóneteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰Che len, cha' žona' dola' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san dola' da' zóalenen neda' žonen ga žona' dolan!

²¹Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoalen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle. ²²Lo yichj lázda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³san žákbe'ela' zoa da' znna bia' neda' da' zoalen bela' žen chia', na' to da' zž'i'i che xtiža' Dios yo'on lo yichj lázda'wa'. Dan' zóalenen bela' žen chia' žonen ga žona' dola'.

²⁴iDa' nyáche'le'e naken chia' neda! ?Nozkze benne' gak yeslé' neda' lo yela' benachze chia' da' žonen ga žona' dola'? ²⁵iŽoxken Dios, ba belažo na'a ni'a che da' ben Xanžo Jesúš, Benne' Criston! Che len, kan nak da' yo'on lo yichj lázda'wa' žona' kan znna xtiža' Dios, la'kze yela' benachze chia' žonen ga žénela' gona' dola'.

Da' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o

8 Che len, benne' ka'zej nake' toze len Jesúš, Benne' Criston', biž bi zia zej nbage'e, benne' ka'biž žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', san žóngake' kan žénele Dios Be' La'y. ²Dan' naka' toze len Jesusen', Dios Be' La'y, Bennen' nbánlenžo, žáklene' neda'. Che len, ba belá' lo da' benen ga bena' dola', na' lezka' lo yela' got. ³Ba ben Dios

da' bi gok gon da' bchi'le' žo'o. Bi be gok gonen da' gáklenen žo'o dan' nakžo benachze. Che len Dios bsele'e Zi'nkze', Bennen' beyake' benáčh kan nakžo žo'o, nakžo benáčh dola' ka', san Le' bi be dola' bene'. Besbaga' kwine' dola' da' wbága'žo žo'o, na' ka' goken, Dios bchoge' chie' gote' ni'a che dola' da' žonžo lo yela' benachze chežo nich biž ga'nžo lo na' dolan!. ⁴Ki bene' nich gak gonžo da'zej naken chawe' da' že' xtiža' Dios žo'o gonžo, nolžo biž žonžo kan žénele yela' benachze chežo, san žonžo kan žénele Dios Be' La'y.

⁵Benne' ka', benne' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', že' láže'gake' da' naken che yela' benachze chégake', san benne' ka' žóngake' kan žénele Dios Be' La'y, že' láže'gake' da' naken che Dios Be' La'y. ⁶Cha' že' láže'zežo da' naken che yela' benachze chežo, gatžo to chi'ize, san cha' že' láže'žo da' naken che Dios Be' La'y, ba napžo yela' nban da'zejlí kanne, na' zga'n ži yichj láždo'žo. ⁷No benne' že' láže'ze' da' naken che yela' benachze chie', bi zchage' Dios chawe', dan' bi žon bennen' kan znna xtiža' Dios, na' bi gak gonen'. ⁸Che len, benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', bi gak góngake' da' žaz láže' Dios.

⁹Na'a, le'e biž žonle kan žénele yela' benachze chele, san žonle kan žénele Dios Be' La'y dan' zóalenzke' Le' le'e. Benne' Criston' bsele'e Dios Be' La'y chežo. No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi nake' toze len Benne' Criston'. ¹⁰Cha' Benne' Criston' zóalene' le'e, la'kze gat yela'

benachze chele ni'a che dola', soale nbanle ni'a che Dios Be' La'y dan' ben Dios ga nakle chawe' lawe' Le'. ¹¹Be' La'y che Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, zóalene' le'e. Dios, Bennen' besbankze' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got, gone' ga yebanle le'e lo bela' žen chele da' žatkzen. Ki gone' dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

¹²Che len, zí'na'do' ka', zoa to da' nbága'žo, san kege che yela' benachze chežo, nich bi gonžo kan žénele yela' benachze chežo na'. ¹³Cha' žonle kan žénele yela' benachze chele, gatle to chi'ize, san cha', len yela' wak che Dios Be' La'y, žonle ga kwia yi' da' žonle lo yela' benachze chele, na' gapple yela' nban da'zejlí kanne.

¹⁴Zej nak zí'nkze Dios yógo'te benne' ka' žóngake' ka žénele Dios Be' La'y. ¹⁵Dios Be' La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bmnite'e le'e da' yoble ka benne' ndo'w ka' nich žébele, san ba bene' le'e zí'nkze Dios, na' Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' znnážo: "Xe." ¹⁶Dios Be' La'y na' zzejní'ikzele' be' nakkžo, na' žone' ga nnezlžo nakžo zí'n Dios. ¹⁷Cha' ba nakžo zí'n Dios, lezka' da'zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha' sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen len Le' soažo lo yela' baní' chie'.

¹⁸Žekla' neda', da' zzáka'žo na'a bi be naken kan nak yela' baní' da' gata' chežo ža da' ba za'. ¹⁹Zbezgak yógo'te da' ben Dios, na' žak láže'gaken žinte ža na' katen' Dios wlo'e'le' law zej nak zí'nkze' benne' ka' žejl'é'gake' chie' Le'. ²⁰Yógo'te

da' ben Dios wdégaken lo na' da'
 žonen ga kwia yí'gaken, kege
 dan' gónegklen gaken ki, san ki
 goken dan' ben Dios ga naken ki.
Lezka' bene' ga gak wxén láže'gak
Le' da' ka' bene',²¹ na' yelagak
 yógo'te da' ka' ben Dios lo da'
 žonen ga zbia yí'gaken. Ki naken,
lezka' yebégeklen lo yela' žeslá da'
 záka'le'en da' yebélengekle benne'
 ka'zej nake' zi'n Dios. ²²Nnezlžo
 yógo'te da' ben Dios zzáka'gaken
 na' zejte na'a ža, kan zzaka' to no'le
 za' galj bi'do' chie'. ²³Kégeze yežlyó
 nga zzakan', san lezka' zzáka'žo
 žo'o, la'kze Dios Be' La'y záołene'
 žo'o. Le' nake' chežo da' zlöe'elen
 žo'o kan gákkzežo. ZZáka'žo
 kate' ne zbezžo ža na' katen' Dios
 wloe'ele' law nakžo zi'nkze' ka', ža
 na' lezka' yeskobe' beł' žen chežo.
²⁴Dan' žxen láže'žo gone' da' ni,
 belažo žo'o, san cha' gak le'lžo dan'
žxen láže'žo, bi naken to da' zbezžo
láže'žon. Bi zbezžo da' ba zle'lžon.
²⁵Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi
zle'lžo, na' lo yela' zbezžen láže'ž
zbezžon.

²⁶Lezka' Dios Be' La'y žákłene' žo'o
 kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi
 žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y
 zdekze' xtíža'žo law Dios, na' lo yela'
 znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi
 gak no benne' nne'. ²⁷Dios zwie' da'
 yo'o lo yichj láždo'gak benách ka', na'
 nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y
 na', na' Le', kan žénekzele Dios, zdie'
xtíža'gak benne' ka' law Dios, benne'
 ka'zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

²⁸Nnezlžo yógo'te da' žak chegak
 benne' ka'zej nži'ile' Dios žon

cháwe'gaken légake', benne' ka'
 bliž Dios légake' kan wnnakze'
 gone'. ²⁹Benne' ka' wžekze Dios
 zga'ale, lezka' bzoe' chégake' zga'ale
 gákgake' tlebe kan nak Zi'nkze',
 nich gak blo Zi'nen' ladjw benne'
 zan, benne' lježe ka'. ³⁰Benne' ka'
 bzoa Dios chégake' zga'ale kan
 žala' gákgake', lezka' bliž' légake',
 na' benne' ka' bliž', bene' légake'
 chawé lawe' Le', na' benne' ka'
 bene' légake' chawé, lezka' ba bzoe'
 chégake' s'gake' yela' banf' chie'.

³¹¿Bízkze nnažo na'a kan zej nak
 da' ki? Cha' Dios žákłene' žo'o, bi
 žala' žébežo la'kze soa da' gongak
 benách ka' chežo. ³²Dios, dot laž'e'e
 benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le'
 nich gote' lo wlazžo žo'o. Cha' ki
 ben Dios, žbi gónnli'e chežo tzen
 len Zi'nen' yógo'te da' žiážjelžo?

³³¿Nožkze benne' gak yesbage'e
 benne' ka' zia, benne' ka' wžekze
 Dios? Bi gak nitó benne' dan'
 benkze Dios ga ba beyakžo chawé
lawe' Le'. ³⁴¿Nožkze benne' gak
 choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi
 gak nitó benne' dan' gotkze Benne'
 Criston' lo wlazžo žo'o, na' da' nakže
 žen, bebane' lo yela' got, na' na'a
 zoe' kwit li ža che Dios gan nzi'
lo ne'e yela' wnná bia', na' znne
 chawé'e lo wlazžo žo'o law Dios.

³⁵La'kze zoa bi da' žaken chežo,
 nnézkzelžo Benne' Criston' nži'ile'
 žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o

la'kze zzáka'žo, o la'kze nak
 nyache' láže'žo,
la'kze zbia láže'gak benách ka'
 žo'o, o la'kze zdonžo,
 o la'kze žiažje da' gákwžo, o
la'kze žon zož chežo,
 o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

36 Kan zej nak da' ki nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dan' nakžo chio' Le',
žóntezgak benách ka' ga gatžo.
Nakžo ka zila' ka',
bia ka' ndégakba' lo na' benne'
gote' légakba'.

37 Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o
zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo
da' žaken chežo. **38-39** Che len žekla'
neda':

Bi be sáke'le gonen ga biž ži'il
Dios žo'o.
Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len
Xanžo Jesúš, Benne' Criston'.
Bi sáke'le gon yela' got o yela'
nban ga biž ži'ile' žo'o,
na' kege wbás che ya'abá ka',
o benne' wnná bia' ka', o yela'
wak che da' xiwe',
o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze
da' zan',
o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,
o bíte'teze da' ben Dios.

Dios wžekze' benne' Israel
ka' nich gákgake' chie'

9 Žchalja' da' naken dot da' li
dan' naka' che Benne' Criston',
na' da' znnia' naken tlebe len da'
znnakze Dios Be' La'y lo yichj
lázda'wa'. Bi žon laža'a. **2**Žakle'e
nyache' laža'a, na' žékitezela', **3**dan'
žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka',
benne' wláž chia' ka'. Chela' gaklen
légake', yénekzela' yebéj yichj Dios
neda', na' kwáslena' Benne' Criston'.
4Benne' wláž chia' ka' zej nake' za'só
Israel, na' Dios bi'e légake' latje
gákgake' zi'nkze' ka'. Yela' banf'
che Dios wzóalenen légake', na'
Dios bdie' lo ná'gake' diža' chie' da'
zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le'

žo'o. Blíže' légake' nich wká'n
zéngake' Le', na' bchebe laže'e gon
chawé'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a
chégake'. **5**Zej nake' za'sogak xa wdé
cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob,
na' ladjw ljéžgake' ka', kan nak yela'
benách chie', golj Benne' Criston',
Bennen' nakkze' Dios, na' znnna bi'e
yógo'te. iGa'n zénteze' Le'! Ka'kze
gaken.

6La'kze yógo'te benne' wláž
chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne'
Criston', bi žala' nnažo: "Beyák
xtiža' Dios dáče'ze." Kege yógo'te
za'só Israel zej nake' da' li benne'
Israel ka', benne' ka' zej nake' che
Dios. **7**La'kze goljgak benne' zan
za'só Bran, kege yógo'tegake'
gókgake' da' li za'só Bran na', san
naken kan nyejw le'e yiche la'y da'
znnan: "Za'só Isaak ka' gákgakze'
da' li za'só' ka'!" **8**Ki naken, benne'
ka' zej nake' zi'n to benne', bennen'
nake' che Dios, kege yógo'tegake'
zej nake' zi'nkze Dios. Na'a, benne'
ka' náljgake' ni'a che da' bchebe
laže' Dios zej nakze' da' li za'só
Bran na'. **9**Dan' bchebe laže' Dios
bi da' wnežjwe' che Bran na' znnan
ki: "Yetó yiz na'a ža yelá'a, na' Sara,
zolo', galje to bi' byodo' chie'."

10Kégeze da' ni goken ki, san
lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi'
byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto',
lo li'e, **11-13**katen' bi na' gálgakbe',
na' bi na' góngakbe' da' nak chawé'
o da' kegle, Dios gože' Rebeka na',
na' wnné: "Xkwide' nežw chio'
gonbe' xchin xkwide' bežopen!" Da'
ni naken tlebe len da' nyejw le'e
yiche kan wnná Dios, dan' znnan:
"Bži'ila' Jakob, na' kege Esaú." Ka'
goken, bga'n choch da' bzoa Dios to

chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zbekze Dios no benne' žliže'.

¹⁴ ¿Bíz̄kze nnažo na'a? ¿Žon Dios da' kegle? Bi žonen'. ¹⁵Dios gože' Moisés, na' wnné': "Yeyache' láže'la' no benne' žénela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' žénela' we' laža'a-ne'." ¹⁶Che len, bi žaken ki ni'a che da' ženegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' ženekzele Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. ¹⁷Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné': "Che len bzoa' le' gan znnna bi'o nich wloe'ela' law yela' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'." ¹⁸Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' ženekzele', na' lezka' žone' zižje yichj lázdo'w no benne' ženele' gone' zižje yichj lázda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

¹⁹Na'a ye'le neda': "Cha' ki naken, biž chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? ¿Nožkze benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' ženekzele' Le?" ²⁰Bi naken ki. ¿Nožkze le' znnio' che Dios? ¿Wak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na' nnan: "¿Biž chen' beno' neda' ki?" ²¹¿Bi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonižon žin ga nla' law, na' che la' gona' na'ze gone' yetó yeso' da' wkonižon žin ga bi nla' law?

²²Gónekzele Dios wloe'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela'

wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzoele' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'. ²³Ki ben Dios nich gak bia' záka'le' yela' baní' chie', dan' zloe'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzoe' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. ²⁴Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'. ²⁵Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné':

Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka', go'a lágake': "Benách chia' ka'." Na' benne' ka' bi bži'ilá', go'a lágake': "Benne' ka' nži'ilá'."

²⁶La' na'ze gan wnníta' kan nak chégake':

"Bi nakle benách chia' ka'" go'a lágake': "Zí'nkze Dios ban."

²⁷Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka', na' nníta'gake' kan že' yox žoa'a to yego zen, nbábzegake' yelágake'.

²⁸Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte

da' bchoge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁹Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia', chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka',

ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

30 ¿Bizkze nnažo na'a? Benne' ka' bi jez nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le', san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlē'gake' chie'. **31** Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' góngake' kan znna xtiža' Dios, da' žala' gonen ga gákgake' chawe' lawe' Le', bi gota' chégake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan znna xtiže'e. **32** ¿Biz chen' goken ki? Ki goken dan' bi bengaken' lo yela' žejlē' chégake' che Dios, san žakze chégake' gónegekle' góngake' kan znna xtiže'e, na' che len bchíxgekle', o wak nnažo: bejchégwgake' lo da' nzin': Yej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. **33** Kan nak da' ni nyejw le' yiche la'y da' znnan:

Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión
to benne' byo,
bennen' gake' ka to yej gan
chejchégo'gak benách ka',
yej na' gonen ga wchíxgekle'.
No benne' chejli'e chie' Le', bi
yedoe'ele'.

10 Zí'na'do' ka', da' žak laža'a,
na' da' znnabla' Dios gone'
chegak benách Israel ka', naken
gone' ga yelágake'. **2** Zzoa lia'
chégake', dot láže'gake' že' láže'gake'
Dios, san kege len yela' žejn' il
li laže'. **3** Bi nnézgekle' kan žon
Dios, žonze' ga nakžo chawe' lawe' Le',
san ženegekle' gon kwíngake'
chawe' law Dios žakze chégake', na'
bi nníta'gake' gaxjw laže' law Dios
nich gak gone' Le' lágake' chawe'
lawe' Le'. **4** Beyóz ben Benne' Criston'
da' ženele gon da' bchi'le Moisés

gonžo. Ben benne' Criston' ga gak
yeyakgak yógo'te benách ka' chawe'
law Dios, benne' ka' chejlé'gake'
chie' Le'.

5 Kan nak che no benne' cha'
yeyake' chawe' law Dios dan' žone'
kan znna xtiža' Dios, bzoj Moisés
da' znnan ki: "Bennen' gone' dot
kan znna xtiže'e, soe' nbane' dan'
žone' ki." **6** Na'a, kan nak che no
benne' yeyake' chawe' law Dios dan'
žejli'e chie' Le', znnan ki: "Bi nno'
lo yichj lazdo'o, bi nno': ¿Nozkze
benne' kwene' ya'abá che Dios? (dan'
naken: nich gone' ga yetj Benne'
Criston'), **7** na' bi nno': ¿Nozkze
benne' yetje' gan de latje che
benne' gat ka'? (dan' naken, nich
gone' ga kwen Benne' Criston', na'
yežoje' lo yela' got)." **8** Na'a, ¿bizkze
znnan? Ki znnan: "Gawze gan zo'
zoakze xtiža' Dios. Lo žo'o, na' lo
yichj lazdo'o zoa xtiže'e na'." Da' ni
naken diža' che da' žejle'žo che Dios
dan' zchaljton', na' znnato': **9** "Cha'
da' znnō' nak bian' Jesusen' nake'
Xano', na' cha' žejli'o dot lažo'o
Dios besbane' Le' lo yela' got, yeló'
le'." **10** Lo yichj lazdo'žo žejle'žo che
Jesusen' nich yeyakžo chawe', na'
ni'a che da' zchaljžo, zloe'elžo dan'
nak Jesusen', Benne' Criston', chežo
nich yelažo.

11 Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
"Bi yedoé'gekle yógo'te benne'
ka' žejlē'gake' chie' Le'." **12** Dios,
tlebe kan že' laže' benne' judío
ka', na' benne' zi'to' ka', benne'
ka' nníta'gake' dot yežlyó nga,
dan' Xanžo na'kze nake' Xangak
yógo'tegake', na' nápli'e bi da'
wnežjwe' chegak yógo'te benne'
ka' znnábgekle' Le'. **13** Kan nak da'

ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Yelagak yógo'te benne' ka' wlížgake' La Xanžon!" ¹⁴ ¿Nakx gak wlížgake' Le' cha' bi žejlé'gake' chie' Le'? ¿Nakx gak chejlé'gake' chie' Le' cha' batkle béngekle' kan nak chie'? ¿Nakx gak yéngekle' chie' cha' bi zoa no benne' wzenle' légake' xtiže'e? ¹⁵ ¿Nakxkze gak wzéngekle' xtiže'e cha' bi sela' no benne' légake'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche da' znnan: "Ba nez zen gaken chegak benne' ka' žingak benne' ka' gan nnít'a'gake', benne' ka' zcháljgake' da' zka'n ū yichj lázdožo." Ki znnna diža' chawe' che Benne' Criston'.

¹⁶ Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' chawen'. Kan nak da' ni, Isaías wnné: "Xan, ¿nozkze benne' bejli'e da' bchaljton?"

¹⁷ Ki naken, benne' ka' yéngekle' chejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngeklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a znnia: "¿Bi béngeklen'?" Da' li béngeklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Benle chí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

¹⁹ Lezka' znnaba: "¿Bi gókbe'gekle benne' Israel ka' da' ni?" Da' li gókbe'geklen'. Gan wzó law, bchalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné:

Gonkza' ga gé'elele le'e,
dan' ū'ila' benach ka' bizej
nbáblene' le'e.

Ni'a chegak benach ka' bi
žejn'i'gekle' gona' ga ža'ale.

²⁰ Wdé na' Isaías na' gókli'e benne' wechógo laže', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné:

Benne' ka', benne' bi bdílgake'
neda', bžélgake' neda'.

Blo'e lawa' lawgak benne' ka' bi
be wnnábgekle' neda'.

²¹ Na'a, kan nak chegak benne' Israel ka', bchalj Isaías na' lo wláz Dios, na' wnné: "Tža tža bli na'a, na' bliža' benach ka' bi žóngake' kan znnna xtiža'a, na' zzóagake' neda' chel'a'ale."

No benne' ka' yelágake'
ladjw benach Israel ka'

11 Na'a znnaba: ¿Bebéj yichj Dios benach Israel ka' to chi'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', zi'nkze Israel na'. ²Dios bi bebéj yichje' benach chie' ka', benne' ka' wžekze Le' ū ni'te nich gákgake' che Leze. ³Bi nnézlele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benach Israel ka' zia, na' wnné: ³"Xan, ba bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzeyto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgake' neda'." ⁴Na'a, žbiž bechebe Dios? Ki wnné: "Žape chia' chonnlalj chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zhoa zíbgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal."

⁵ Lezka' naken ū ni zoažo na'a, zej nga'n bale benne' Israel ka', benne' ka' wžekze Dios nich gákgake' chie' Le'. Le' žape chí'ikze' légake'. ⁶Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

⁷ ¿Bízke nnažo na'a? Bi wži'gak benne' Israel ka' dan' bdílgake', san

ba wzí'gaken benne' ka' wžekze
Dios nich gákagake' chie' Le', na'
yezíka'že' ka', Dios bene' zižje yichj
lázdo'gake'. ⁸Kan nak da' ni nyejw
le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bene'
ga zej nake' chol laže'." Ki bene', na'
la'kze gak le'egakle' da' žone' Le', na'
yéngakle' xtiže'e, bi žejn'igakle'. Ki
naken chégake' na' zejte ža ni zoažo
na'a. ⁹Kan nak da' ni lezka' bchalj
Dabí, katen' wnné:

Lni ka' chégake' yeyákgaken da'
séngaken légake',
na' ka to do yelj gan chéjgake'.
Lezka' góngaken ga chíxgakle',
na' Dios wsaka' zí'e légake'.
¹⁰Cholgak yej láwgake', nich bi
le'egakle',
na' to chi'ize yéchwgake' nich
wá'gake' ywa'.

Kan gak yelagak benách ka' bi zej nake' benne' judío

¹¹Na'a znnia': ¿Bchíxgakle benne'
judío ka' ga bzinté wnítgakle' to
chi'ize? Bi goken ki, san bzóagake'
xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios
žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej
nake' benne' judío nich gone' ga
gé'egakle benne' judío ka' légake'.
¹²Dan' bengak benne' judío ka',
bchíxgakle', benen ga bžin da'
naken ka to yela' wnni'a zen chegak
benách ka' nníta'gake' yežlyó
nga. Cha' ki goken, gota' to yela'
wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej
nake' benne' judío dan' wnítgakle'
benne' judío ka', na' da' zénle'eže
gata' chegak benách ka' nníta'gake'
yežlyó nga kate' yeyakgak benne'
judío ka' che Dios.

¹³Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi
nakle benne' judío, znnia': dan'

naka' wbás bselá' Dios nich wzenla'
benne' ka' bi zej nake' benne' judío
ka' xtiže'e, zkónle'ela' žin dan' nzi' lo
na'a, ¹⁴nich gak gona' ga gé'egakle
benne' wláz chia' ka' le'e, na' nich
gona' ga yelágake' bale'. ¹⁵Cha'gota'
latje chegak benách ka' nníta'gake'
dot yežlyó nga yeyákgake' che
Dios dan' wnítgakle benne' judío
ka' latje chégake', na' da' zénle'eže
gata' chegak benách ka', kate'
benne' judío ka' yeyákgake' lo latje
chégakkze' na'. Gaken kan žak kate'
žebangak benne' gat ka'. ¹⁶Cha'
znézjwžo che Dios kwa nildó' da'
žebejžon néžwle, lezka' kwa dan'
nga'nen naken che Leze', na' cha'
nnažo nak che Dios lwe yag, lezka'
ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷Zej nak bałe benne' judío ka' ka
ni'a na' to yag olibo chawé' da' ka'
zej nžogen, na' le'e, ka ni'a na' to
yag olibo yixé', bejda'le yag olibo
chawen', na' beyazle lo latje chegak
benne' ka' wzóggake', na' zzi'le
da' žonn lwen, na' xis yag olibo
chawen'. ¹⁸Che len, bi wká'n zen
kwinle, bi wzoale chela'ale benne'
ka' zej nake' ka ni'a nen ka', da'
zej nžogen. Cha' zka'n zen kwinle,
žala' nnézlele kege le'e zwawle lwe
yagen', san lwe yagen' zwawn le'e.

¹⁹Wak nno': "Wžoggak ni'a na'
yagen' nich gak chaza' neda' lo
latje chégaken." ²⁰Da' znnó' naken
dot da' li, san wzóggake' dan' bi
bejlé'gake' che Dios, na' bejdó' le'
yagen' dan' želj'i'o che Dios. Che len,
bi žala' wká'n zen kwino', san žala'
žebo' Dios. ²¹Cha' bsaka' zí'i Dios
benne' ka', benne' ka' zej nakkze'
ni'a na' yag chawen', lezka' wsaka'
zi'e le'. ²²Na'a, bwia nga kan nak

Dios ži'i laže', na' lezka' kan ūsaka' zí'li'e no benne'. Da' li ūsaka' zí'li'e benne' ka' bchígakle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tłebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' lezka' le' lo yag chien'. ²³Lezka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejlé' chégake', na' chejtá'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejtá'gaken' da' yoble. ²⁴Nako' le' ka ni'a na' yag olibo yixe' da' bchogen', na' bejtó'o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yixe'. Bi gakže zede chegak benne' ka'zej nakkze' ka ni'a na' yag chawen', chejtá'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gak yelagak benách Israel ka'

²⁵Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwinle ni'a che yela' žejni'il chele. Bałe benne' Israel ka' beyákgake' zižje laže', na' ki gákgake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bizej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yélágake', bazej nbabe' gan ūnna bia' Dios. ²⁶Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne' Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' ūnnan:

Žoj Benne' Weslá lo yež Sión, na' yeké'e da' kegle da' bengak za'só Jakob ka'.

²⁷Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légake' katen' yeká'a dola' da'zej nbage'e.

²⁸Ki naken, bzóagake' diža' žag da' ben Dios chela'ale, na' Dios wléj yichje' légake' nich gak yelale le'e, san lezka' nži'il Dios légake', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'. ²⁹To

chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'. ³⁰Kan nak chele, zga'ale bi benle kan ūnna xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'. ³¹Lezka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légake', kan žeyache' láže'le' le'e na'a. ³²Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bzóagake' xtiže'e chela'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejni'il chie'. Bi gak nitó benne' chejnii'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezel'e' da' ka' žon Dios. ³⁴¿Nozkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? ¿Nozkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵¿Nozkze benne' zoa da' bnežjwe' che Dios nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶Yógo'te da'zej denzej nžojen lo na' Dios, na'zej nnitan' ni'a chie' Le', na'zej nnitan' nich yebélenle' Le' légaken. iGa'n zen Dios to chi'ize! Ka'kze gaken.

Žala' wdé kwinžo lo na' Dios

12 Zí'na'do' ka'. Dios žeyache' láže'le' žo'o. Che len žáta'yoela' le'e wdé kwinle lo na' Dios, na' gakle ka to da'nak ban da' zdežo law Dios, nich gakle che Leze', dan' naken to da' žaz laže' Dios. Da' ni žala' gonle, da' naken tłebe len da' ūkán zenžo Dios. ²Biž gonle tłebe kan žongak benách ka' nnít'a'gake' ža ni zoažo na'a, san le gak benách kobe ka' dan' ba bkob Dios yichj lázdo'le. Le gon ki nich gak nnézlele da' chawe' da' žénele

Dios gonle, dan' žaz laže'e Le', na'
da' naken dot li laže'.
 ³ Na'a, dan' zoa da' bde Dios lo
na'a, žapa' yógo'tele: bi wká'n zen
kwinle, da' bi žala' gonle, san žala'
gakle gaxjw laže' kan zza' láže'le, na'
kan nak yela' žejlé' chele da' benn
Dios che chele. ⁴ Kan nak toze beła'
žen chežo, la'kze da' zan da' ka' jez
dan', na' kege toze žin žon to to
da' ka', ⁵ lezka' naken chežo. La'kze
benne' zan nakžo, nakžo ka toze
beła' žen dan' nžagžo žo'o Benne'
Criston', na' che len yógo'težo nakžo
toze tožo len yetožo.

⁶ To tožo nzi' lo na'žo to da' benn
Dios chežo, na' nža' to ton kan nak
da' benne' che chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie'
wchalje' lo wlaze' Le', len yela'
žejlé' chie', žala' wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe' chie'
gone' xchine', cháwe'do' žala'
gonen'.

No benne' Dios bnezjwe' chie'
wsedle' benách ka', cháwe'do'
žala' wsedle' légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe' chie'
wzejni'ile' benách ka', na'
cháwe'do' žala' wzejni'ile'
légake'.

No benne' bi da' wnezjwe' che
no benne' yoble, dot laže'e
žala' wnezjwen'.

No benne' znna bi'e benách
ka', lo yela' gaxjw laže' žala'
gonen'.

No benne' žákłene' lježe' ka', len
yela' žebél žala' gonen'.

**Kan žala' gon no benne'
nake' toze len Jesús**

⁹ Žala' ží'ilele lježle ka' dot láže'le.

Le wzóa da' kegle cheła'ale.
Le we' laže' gonle da' naken
chawe'.
 ¹⁰ Le ži'il lježle ka' kan nži'il
kwinkzle.
Kan žaple ba la'ne lježle žala'
gonle ga gakže' benne' blo.
 ¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na' bi
wedle.
Le gon xchin Xanžon' dot láže'le.
 ¹² Le yebél dan' zoa da' ž xen
láže'le.
Le kwez zen laže' kate' bi
zzákale.
Le wcháljlenteze Dios.
 ¹³ Le wnežjw benách ka' che
Jesusen' da' žiážjegekle'.
Le we' gan chejnnítá'gak benne'
ka' zlá'gake' ližle.
 ¹⁴ Le nnable Dios gon chawe'e
benne' ka' zbia láže'gake' le'e.
Le nnab gak chawe' chégake', na'
bi wžiale légake' zia.
 ¹⁵ Le yebél tzen len benne' ka'
žebégekle'.
Le kwéželen benne' ka'
žbéžegake'.
 ¹⁶ Le gak toze len lježle ka'.
Bi wká'n zen kwinle, san le
gonlen tzen benne' gaxjw laže'
ka'.
Bi gekle ba naple dot yela'
žejní'il.
 ¹⁷ Bi yebí'ile che nitó benne', bi
gonle da' zia che no benne'
žone' chele da' zia.
Le gon da' nak chawe' chegak
yógo'te benách.
 ¹⁸ Cha' sáke'le, le kwez chawe' len
yógo'te benách.
 ¹⁹ Zí'na'do' ka', bi yezi'le wzón
benách ka' la' le'eze, san le we' latje
yebí'i Dios chegak benne' ka', dan'

nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Nedkza' yezi'a wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. ²⁰Lezka' znnan: "Cha' zoa no benne' bi zle'ele' le' chawe', na' cha' zdone', bnezw da' gawe'. Cha' zbiile'nis, bnezw da' ye'je'." Kate' gono'ki, gono' ga yedoé'el bennen!. ²¹Bi go'o latje nna bia' da' kegle le', san wnná bia' da' keglen', wkonlo' žin da' naken chawe'.

13 Yógo'tele žala' gonle kan znnagak benne' yolawe' ka'. Dios bdekze' lo ná'gake' yela' wnná bia' da'zej nzi'e, na' wak nnažo bnníta'kze' Lé' benne' ka' lo latje chégake'. ²Che len, no benne' zzoe' no benne' yolawe' chela'ale, zzoe' chela'ale to da' bzoa Dios, na' benne' ka' žongake' ki, choge' chégake' kwia yí'gake'. ³Zej nnita' benne' yolawe' ka', kege nich wchébegake' no benne' žone' da' naken chawe', san nich wchébegake' no benne' žone' da' zinnj. Cha' ženelo' gono' ga bi wchébegake' le', ben da' naken chawe', na' yežojo' chawe' gan zchi'a láže'gake'. ⁴Benne' yolawen' nake' ni'a na' Dios nich gáklene' le', san cha' žono' da' zinnj, na' žala' žebo', dan' bi noe'e dáche'ze bar che yolawe'. Nake' ni'a na' Dios nich yebi'e da' žeyala' no benne' žone' da' zinnj. ⁵Che len žon byenen gonle kan znnna bennen' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kägeze dan' bde Dios lo ne'e wsaka' zi'e le'e, san lezka' nich kwe' ži' yichj lázdo'le law Dios. ⁶Che len žizjwle lazle che yolawe', dan'zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios, na' žongake' da' bdie' Le' lo ná'gake'.

⁷Le chizjw yógo'te benne' ka' da' nbága'le chégake'. Le chizjw lazle lo na' no benne' žala' wchizjwe' lazle. Le chizjw mežw no benne' žala' chízjwlen. Le žebe no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne no benne' žala' gapple le' ba la'ne. ⁸Bi be žala' bága'le che nitó benne', san toze žala' ží'ilele lježle ka', da' nbága'le chegak yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile' lježe' ba bene' dot da' znnna xtiža' Dios. ⁹Ki znnna xtiže'e:

Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.
Bi goto' benách ka'.
Bi kwano'.
Bi mnio' che lježo' da' wen laže'.
Bi dan lažo'o da' de che lježo'.

Da' wnné' ki, na' yógo'te da' yezika' da' wnné', yeyóz gon no benne' žone' kan znnna da' znnan ki: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁰Bennen' nži'ile' lježe' bi be žone' che lježe' da' kegle. Ki naken, bennen' nži'ile' lježe' žone' dot da' znnna xtiža' Dios.

¹¹Le gon ki dan' nnézlele kan žak ža ni zoažo na'a, na' lezka' nnézlele ba bžin ža žala' gakle ban laže' kan žebán no benne' ztase', dan' ba zoaže gawze ža yelažo lo da' kegle ka goken katen' wzó lawžo žejležo che Benne' Criston'. ¹²Gan zoažo na'a naken ka yele, na' za' te yelen', na' gan zoa Benne' Criston' naken ka te ža, na' za' chejsoažo ga na'. Che len žala' kwáslenžo da' žongak benách ka' gan nak chol. Kan žon to benne' žeje' lo wdile, zwakw kwine' da' žape chi'in le' lo wdile, lezka' žala' tažo lo baní' che Dios, dan' gape chi'in žo'o nich bi cho'ožo lo na' da' xiwe'. ¹³Nich gonžo ki žala'

gonžo da' chawe' kan žala' gon no benne' zde' te ža.

Bi žala' sožlžo, na' bi gáwle'ežo.

Bi žala' gonžo da' kegle, na' kege da' gon ditjen žo'o.

Bi žala' tíl-lénžo lježžo ka', na' bi gé'elžo légake'.

¹⁴Na'a, žala' yeyón kwinle lo yichj lázdo'le kan nak Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi we' láže'le gonle da' zdan láže'le lo yela' benachze chele.

Bi žala' nnežo chegak lježžo ka'

14 Le we' latje no benne' góñlene' le'e tzen, benne' žeji'e che Benne' Criston', la'kze bi nak dot li láže' kan žeji'e chie' Le'. Bi tíl-lénle-ne' kan nak da' žéklele le'e žala' gone'. ²Kan nak da' ni, zej nnita' benne' ka' žékgekle' wak gáwgake' bíte'teze da' žawgak benách ka', san yebale benne', benne' ka' bi nak dot li láže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', žáwgake' toze da' žazžo. ³Na'a, bennen' žawe' yógo'te bi žala' wzóe' chela'ale no benne' bi žawe' yógo'te, na' lezka', bennen' bi žawe' yógo'te bi žala' nnie' che bennen' žawe' yógo'te, dan' nzi' lo na' Dios bežope benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴¿Nozkze le', znnio' che benne' wen žin che benne' yoble? Law Xankze yežój chawe' o bi yežój chawe' no bennen' nake' wen žin che Dios. Yežoje' chawe' law Dios, dan' gonkze Xanžo Dios ga yežoje' chawe'.

⁵Zoalja to benne' zka'n zenže' to ža ka zka'n zene' yezika' ža ka', na' benne' yoble, toze kan zka'n zene' yógo'te ža. To tožo žala' wíazo cha'

nak chawe' da' žonžo. ⁶Bennen' zka'n zene' to ža, zka'n zenen' nich wká'n zene' Xanžon', na' bennen' bi zka'n zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi zka'n zenen'. Lezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene' Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóxkeno" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n zene' Xanžon', na' lezka' ži'e Dios: "Žóxkeno".

⁷Nitó benne' ládjwžo žo'o bi nak bane' cheze', na' nitó benne' bi žate' cheze'. ⁸Cha' zoažo nbanžo, nich ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na' cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon' gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'.

⁹Lezka' che len got Benne' Criston', na' bebane', nich gake' Xangak benne' gat ka', na' Xangak benne' ban ka'.

¹⁰Na'a le', ¿biz chen' znnio' che lježžo? ¿Biz chen' zzo' lježon' chela'ale? Žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan wchi'a láže'e žo'o. ¹¹Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Znna Xanžo: "Ni'a chia' nedkza', wzóa zibgak yógo'te benách ka' lawa' neda'.

Nnágake' kwáselo naka' Dios."

¹²Ki naken, Dios wchi'a láže'e yógo'težo.

Bi žala' gonžo da' gonen ga chíxgekle lježžo ka'

¹³Che len, biž žala' nnežo che lježžo ka', san žala' we' láže'žo bi gonžo bi da' gonen ga chíxgekle', o bi da' gonen ga góngake' dola'.

¹⁴Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon da' gak gonen ga biž nakžo chawe'

law Dios, na' da' bchalj Xanžo Jesusen' naken t^{le}be len da' ni. Cha' žekle no benne' zoa bi da' gak gonen ga biž nake' chawe' law Dios, che bennen', naken ki. ¹⁵ Cha' žono' le' ga gak lježo' nyache' laže'e, dan' žawo' le' da' žekle' le' bi žala' gawžon, bi žono' kan žala' gon no benne' nži'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' no benne', bennen' got Benne' Criston' ni'a chie'. ¹⁶ Che len, bi be gonle da' gonen ga nne zi'gak benách ka' che da' žeklele le'e nzi'ile latje gonlen. ¹⁷ Kate' znna bia' Dios žo'o, bi že' láže'žo da' ye'j gawžo, san že' láže'žo gakžo chawe' lawe' Le', na' ga'n ži yichj lázdo'žo, na' yebelžo, da' ka' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o. ¹⁸ No benne' žone' xchin Benne' Criston' kanzej nak da' ki, žone' da' žaz laže' Dios, na' yežoje' chawe' lawgak benách ka'.

¹⁹ Che len žala' gonžo chegak benách ka' da' góngaken ga gata' da' wká'n ži yichj lázdo'žo, na' da' gon chochen lázdo'žo kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁰ Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' bennen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li dan' znnagak benách ka': "Yógo'te de latje gawžon" san gonžo da' kegle cha' gonžo ga chixle lježo ni'a che da' žawžo. ²¹ Gakže chawe' cha' bi gawo' bela', na' bi ye'jo' xis uba, na' bi be gono' da' wchixen lježo', o da' gonen ga gak chope laže'e, o da' gonen ga biž žejli'e che Benne' Criston' dot laže'e. ²² Cha' žejli'o de latje bi da' gono', žala' gonon' law Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken che bennen'

bi žchebe lážda'we' le' ni'a che da' žekle' de latje gone', ²³ san bennen' žak chope laže'e ni'a che da' žaw'e', nbage'e zia, dan' žone' da' bi žekle' de latje gone'. Cha' žonžo da' žeklžo bi žala' gonžon, zbgá'žo dola'.

žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka'

15 Che len, cha' nakžo choch kan žejle'žo che Benne' Criston', žala' soelžo benne' ka' bi žejle'gake' chie' Le' dot láže'gake'. Bi žala' gonžo da' žaz láže'zežo žo'o. ² Yógo'težo žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka' nich gak chawe' chégake', na' gak choch láže'gake' kan žejle'gake' che Benne' Criston'. ³ Ki žala' gonžo, dan' bi ben Benne' Criston' da' wyáz láže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bedjbága'gak neda' diža' zi' ka' da' wnnegak benne' ka', da' wnné zí'gake' chio' Le', Dios." ⁴ Yógo'te da' bzójgake' le'e yiche la'y za ni'te, bzójgaken' nich wsedlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbezžo zen laže', na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen láže'žo. ⁵ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbezžo zen laže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gakle toze kan žonle le'e, na' gakle kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gakle. ⁶ Ki žala' gonle nich gakle toze, na' tzen wká'n zenle Dios, Xa Xanžo Jesusen'. ⁷ Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. ⁸ Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: blá' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich bloe'ele' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe laže'e wnežjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

**Benách zi'to' ka' yéngakle'
diža' chawe'**

9Lezka' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi jez nake' benne' judío yéngakle' xtiža' Dios dan' ſeyache' láže'le' légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako'

Le',

lawgak benách ka' nnít'a'gake' dot yežlyó nga,

na' gola' da' we lawa' Le'.

10Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga,

le yebél tzen len benách ka' che Dios.

11Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

iLe wká'n zen Xanžon',
yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!

iLe gole da' we lawn Le',
yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

12Lezka' bzoj Isaías da' znnan:

La' law Benne' nbáblene' benne'
ka' jez nake' za'só Isaí, xa
Dabí.

Gak blo Bennen' nich nna bi'e
benne' ka' bi jez nake' benne'
judío ka'.

Benne' ki wxén láže'gake' Le'.

13Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga yebéle'elele, na' ga'n ži yichj lázdo'le dan' ſejle'le chie' Le', na' gone' ga gak dot li láže' kan žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

14Zí'na'do' ka', ba nnézkzela'
žóntezle da' ka' naken chawe', na'

náple'ele yela' ſejn' il nich gak wzejn'ilele lježle ka'. **15**Na'a naka' wechógláže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e. **16**Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi jez nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi jez nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gákgake' che Leze'. Gákgake' ka to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz láže'le Le'.

17Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús,

Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz láža' kan nak da' bena' lo xchin

Dios. **18**Lezka' naka' wechógláže'

wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege

da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi jez nake' benne' judío

ka' kan zna xtiža' Dios. Da' ni

bene' Lekze', na' bkonle' žin da'
bchalja' neda', na' žin da' bena'

neda'. **19**Lezka' bkonle' žin da' ka'
zej nak bian' da' bloe'ele' law Le' lo

na'a neda', na' yela' wak žen ka' da'
bene', na' yela' wak che Dios Be'

La'y da' wžoalenen neda'. Ka' goken,
wžo lawa' zchalja' lo yež Jerusalén,

na' dot gawze na' zejte gan nbab Ilíriko, ba bchalja' diža' chawe' kan

nak che Benne' Criston'. **20**Be' láža' a
bchalja' diža' chawen' gan bi na'

yéngakle benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga

ba béngekla' benách ka', na' gona'
neda' ka žon to benne' žone' to yo'o

law len ze'e da' ba bdixjw benne'
yoble. **21**Ka bena' neda' naken kan

nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Lé'egekle benne' ka' nníta'gake'
gan bi benle nitó benne' kan
nak chie' Le',
na' chejn'i'gekle benne' ka'
batkle béngekle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²²Che len, la'kze zan chi'i gónela'
yida' gan zoale, bi na' gak yida'.
²³Na'a, dan' ba beyóž bena' žin che
Dios latje ki, na' zan yiz ba ženela'
yida' gan zoale, ²⁴che len, kate'
cha'a lo yežlyó Espana, tia' gan
zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía'
le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak
yego'ole neda' nez. ²⁵Na'a žala' cha'a
lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to
da' gákleneñ benne' ka' che Benne'
Criston' nníta'gake' ga na'. ²⁶Ki
gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka'
nníta'gake' gan nbab Masedonia, na'
gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da'
znéjwgake' chegak benách yache'
ka'zej nbabe' benách ka' che Benne'
Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež
Jerusalén. ²⁷Wyáz láže'gak benne'
ka' bi zej nake' benne' judío ka',
béngake' da' ni. Da' li naken to da'
zej nbage'e chegak benne' judío ka'.
Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake'
benne' judío ka' da' naken che Dios
ni'a che da' bengak benne' judío ka',
na' žala' gáklengake' benne' judío
ka' len da' nápgake'. ²⁸Che len, kate'
yeyóž wdía' dan' bnéjwgak benne'
ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia'
gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó
Espana. ²⁹Kate' la'a gan zoale, žxen
laža'a žínlena' yógo'te da' zebélenlžo
ni'a che diža' chawe' che Benne'
Criston'.
³⁰Ni'a che Xanžo Jesúš, Benne'
Criston', na' ni'a che yela' nži'il

da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj
lázdo'žo, neda' žáta'yoela' le'e,
zí'na'do' ka', nich wcháljenle Dios
tzen len neda', na' nnáblele-ne'
gáklene' neda'. ³¹Le nnable' gone'
ga yelá' neda' lo na'gak benne' ka'
bi žejlé'gake' che Benne' Criston',
benne' ka' nníta'gake' gan nbab
Judea, na' gone' ga chaz láže'gak
benne' ka' zej nake' che Benne'
Criston', benne' ka' nníta'gake' lo
yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a
ga na'. ³²Lezka' le nnable', cha' nak
da' znnna Dios, wnežjwe' neda' latje
la'a gan zoale lo yela' žebél chia',
nich yeží' láže'lena' le'e tzen. ³³Na'a
znnabla' Dios, Bennen' zka'n zie'
yichj lázdo'žo, sóalene' yógo'tele le'e.
Ka'kze gaken.

Benne' ka' che Jesúš žápegake'
“Padiox” ljéžgake' ka'

16 Le si' chawe' Febe, no'le
zanžon' nake' toze len
Xanžon'. Nake' no'le wen žin che
Dios, na' nbáblene' benne' ka' che
Benne' Criston' lo yež Sencrea. ²Lo
wláz Xanžon' le si' lo na'le no'len',
kan žala' gongak benách ka' che
Benne' Criston'. Le gáklene', na' le
gonn chie' bíte'ze da' žiážjelen'.
Lekze' góklene' benne' zan, na' lezka'
góklene' neda'.

³Le gape “Padiox” Prisila, na'
Akila, benne' byo chie'. Benne' ki
bénłengake' neda' tzen žin che
Jesúš, Benne' Criston'. ⁴Žopte benne'
ki wdégake' gan ben zož gátgake'
nich bengake' ga bi gata' neda', na'
žápegaka'-ne': “Žóxkenle” na' kege
nedza', san lezka' yógo'te lježžo ka'
zej nbabe' gan zej nnita' benách
ka' che Benne' Criston', benne'

ka' bizej nake' benne' judío ka', že'gake' légake': "Zóxkenle." ⁵Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prisilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ilá. Le' bejli'e che Benne' Criston' zga'ale' ka yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. ⁶Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdóble le'e. ⁷Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláž chia' ka'. Benne' ki byéjwłengake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' žápegake' légake' ba la'ne. Lezka' bejlé'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda'.

⁸Le gape "Padiox" Amplias, bennen' nži'ilá dan' nake' che Xanžon'. ⁹Le gape "Padiox" Urbano, bennen' bénlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' le gape "Padiox" Estakis, bennen' nži'ilá. ¹⁰Le gape "Padiox" Apeles, bennen' nak bia' žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo. ¹¹Le gape "Padiox" Herodión, benne' wláž chia'. Lezka' le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejlégake' che Xanžon'. ¹²Le gape "Padiox" Trifena len Trifosa, no'le ka' žóngake' žin che Xanžon'. Lezka' le gape "Padiox" Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'. ¹³Le gape "Padiox" Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Lezka' le gape "Padiox" xna' Rufo na', no'len' nake' ka xna'kza' neda'. ¹⁴Lezka' le gape "Padiox" Asíncrito, na' Flegonte, na' Hermas, na' Patrobas, na' Hermes, na' lezka' lježo ka'zej nake' toze

len Xanžon', na' nníta'lengake' benne' ka'. ¹⁵Lezka' le gape "Padiox" Filólogo len Julia, na' Neroe len no'le zane', na' lezka' Olimpas, na' yógo'te lježo ka' žejlégake' che Benne' Criston', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁶Le gape "Padiox" lježle ka', na' le chela' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježo ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbábłene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e "Padiox".

¹⁷Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga gak bia'gak benne' ka' žóngake' ga žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédgekle' da' bi naken tlebe len da' nsedle le'e. Le kwas gan zej nnita' benách ki, ¹⁸dan' bi žóngake' xchin Jesús, Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a chégake', na' žon láže'gekle' benne' gaxjw láže' ka', zkóngekle' žin diža' gaxjw láže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen láže'. ¹⁹Zze diža' žonle kan znnna xtiža' Xanžon', na' žéngekle yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle. ²⁰Dios, Bennen' zka'n zie' yichj láždo'žo, za' gone' ga wléj wchochjle da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e "Padiox." Lezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláž chia' ka', žápegake' le'e "Padiox."

²²Neda', Tersio, zzoja' da' znnna Pablo le'e yiche ni, lezka' žapa' le'e "Padiox" na' zoalen Xanžon' neda'.

²³Lezka' Gayo, bennen' žonne'
neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e
“Padiox.” Lezka' žonne' latje yógo'te
benách ka' che Benne' Criston'
zdóbgake' nga. Erasto, benne' yo'o
lo ne'e mežw che yež nga žape'
le'e “Padiox.” Lezka' Kuarto, benne'
lježžo, žape' le'e “Padiox.”

²⁴Znnabla' Xanžo Jesúš, Benne'
Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze
gaken.

iGa'n zen Dios!

²⁵Na'a, izka'n zento' Dios, Bennen'
gak gone' le'e choch ni'a che diža'
chawe' da' zchaljan', na' ni'a che da'

zchalja' kan nak che Jesús, Benne'
Criston', na' ni'a che da' bloe'e law
Dios che da' bgache' chie', dan'
bkache'e Le' ža ni'te ga bžinte na'a
ža! ²⁶Na'a ba bla' da' ni le'egak
yiche ka' da' bzojgak benne' ka'
bcháljgake' lo wláz Dios, Bennen'
zóateze', kan wnnakze' Le'. Na'a zej
nnita' benne' ka' zcháljgaken' gan
že'gak yógo'te benách ka' nich gak
chejlé'gake' che Benne' Criston', na'
nich gak góngake' kan znna xtiže'.

²⁷iNi'a che da' ben Jesúš, Benne'
Criston', ga'n zen to chi'ize Dios
tlícha'kze, Bennen' napkze' dot yela'
wak! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEŁA' PABLO ŁO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 Dios bliže' neda', Pablo, kan žénekzele' Le', nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Iježo Sóstenes žónlenе' neda' tzen.² Žapa' le'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios lo yež Corinto, na' nakle che Leze' dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' le'e nich gakle che Leze' tzen len yógo'te benne' ka' nnít'a'gake' gáte'teze, na' zcháljlengake' Dios, zkóngekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' lezka' Xanžo.³ Žáta'yoela' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' napžo dan' nakžo toze len Jesús

⁴ Žápeteza' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele le'e, dan' zoa da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ⁵ Dan' nakle toze len Benne' Criston', Dios ba bénnl'i'e chele da'zej naken chie'. Žáklenе' le'e lo yógo'te da' znnale, na' žone' ga'ježn'i'ile'elele. ⁶ Ki naken dan' dot láže'le wzí' lo

na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷ Che len, bi be žiážjelele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne zbezle ža na' yelá' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸ Lekze' gon choche' le'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze lawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Dios žone' kan znné', na' Lekze' bliže' le'e nich gakle toze len Zi'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Zej nžoj chople benách Corinto ka'

¹⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xtíža'le yógo'te. Bi žoj chóplele, san le gak toze kan zza' láže'le, na' kan žonle le'e. ¹¹ Ki žapa' le'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nnít'a'gake' liž Kloé bzéngekle' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdil díža'le. ¹² Znnia' da' ni: zej nža' da' znnale to tole. Bálezle znnale žónlenle Pablo tzen. Yebálezle znnale žónlenle Apolo tzen. Yebálezle znnale žónlenle Sefas tzen, na' yebálezle znnale žónlenle Benne' Criston' tzen. ¹³ ¿Bžoj chople Benne' Criston'? iWdá' neda', Pablo, le'e

yag kroze lo wlazle le'e? ¿Bezoale le'e nis nich gakle toze len neda'?
14 Žapa' Dios: "Žóxkeno" dan' bi bezó'a nis nitóžele le'e, san chopze Crispo len Gayo. **15** Che len bi gak nnale bezoale nis nich gakle toze len neda'. **16** Lezka' bezó'a nis Estéfanas len benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejsá' laža'a cha' bezó'a nis no benne' yoble ga na'. **17** Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezó'a benách ka' nis, san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege len yela' žejn'i'il chekza', nich bi wka'na' ka'ze yela' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' le'e yag kroze.

**Jesús napkze' yela' wak, na'
yela' žejn'i'il che Dios**

18 Žékgekle benne' ka', benne'zej nchol yichj lázdo'gake', da' zchaljžo kan nak che Jesúš, kan gote' le'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belažo, žákbe'elžo dan' zchaljžon napen yela' wak che Dios nich yeslán benách ka'. **19** Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Wloe'ela' law nak dáche'ze yela' žejn'i'il
chebak benne' ka'zej nnezle' da'
zenle'e.

Wzúa' chela'ale yela' žejn'i'il
chebak benne' ka' žejn'i'igekle'
da' zenle'e.

20 ¿Bízkze yebélenle no benne'
žejn'i'ile' da' zenle'e?
¿Bízkze yebélenle no benne'
nsédli'e?
¿Bízkze yebélenle no benne'
žákli'e zchalje'?

Dios ba bloe'ele' law nak yela'
žejn'i'il chebak benách ka', benne'

nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. **21** Dios, lo yela' žejn'i'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yela' žejn'i'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchaljžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

22 Žénegekle benne' judío ka'
lē'gekle' yela' wak ka' da'zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žeñegekle' yéngkle' da' wzejni'ilen légake'.

23 Žo'o zchaljžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchaljžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchígekle benne' judío ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. **24** Benne' ka' bliž Dios légake', la'kze zej nake' benne' judío ka', o benne' zi'to' ka', žákbe'gekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejn'i'il chie'.

25 Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nnezle, san dan' bene' nápežen yela' žejn'i'il ka da'zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wale, san dan' bene' nápežen yela' wak ka da'zej nape benách ka'. **26** Na'a, zí'na'do' ka', le žejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejn'i'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo ka'. **27** Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nnezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga yedoé'gekle benne' yežlyó ka',

benne' žejni'igekle'. Lezka' wžé Dios benne' ka' bizej nake' wale yežlyó nga nich gone' ga yedoēgekle benne' wale ka'. ²⁸Lezka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' ka'ze, na' bi be záka'gake', na' bizej nake' wale. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁹Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios. ³⁰Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejni'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len ž'o, ba beyakžo chawé, na' nakžo che Dios na'kze, na' belažo. ³¹Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Cha' zoa no benne' ženele' bi da' wká'n zene', žala' wká'n zene' Xanžo Dios."

Zchaljžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

2 Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejni'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'. ²Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze. ³Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wale chia', na' lo yela' zžebe wzízel'i'a. ⁴Bcháljlena' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejni'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalenen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnia'. ⁵Ki bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan' bénlele yela' žejni'il chegak benách ka', san dan' blé'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

⁶Zcháljleno' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios len yela' žejni'il cheto'. Yela' žejni'il ni bi naken ka da'zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka da'zej nape benne' ka' znnna biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'. ⁷Zchaljto' len yela' žejni'il da' bi gak no benne' žel-len', dan' znezjw Dios, dan' bgache' yela' žejni'il ni da' bzoa Dios ža ni te nich yebélenlžon. ⁸Benne' ka' znnna biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bénbia'gake' yela' žejni'il ni. Chela' bénbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze. ⁹Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Ba bkwez Dios da' ka' si'gak
benne' ka'zej nži'ile' Le',
da' ka' bi ble'el nitó benne', na' bi
benle' chégaken,
na' bi wzá' laže'gak benách ka'
kan jez naken.

¹⁰Na'a, Dios ba bzejni'ile' ž'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwíakze Dios Be' La'y yógo'te, na' Lezka' da' yo'o lo yichj lázdo'w Dios na'kze.

¹¹¿Nnezle no benne' da' yo'o lo yichj lázdo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Lezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj lázdo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'. ¹²Bi yo'ožo to be' da' zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y ž'o, Bennen' zchiz Dios yichj lázdo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' Le' chežo. ¹³Zchaljžo ka jez nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsédgakle benne' ka' ž'o' len yela' žejni'il chégakkze',

san len diža' ka' da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejni'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y légake' kan nak da' žsedle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsedle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yalze. Bi gak chejní'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni. ¹⁵No benne' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'.

¹⁶Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
  ¿Nozkze benne' nnezle' da' zza'
    laže' Xanžo?
  ¿Nozkze benne' gak wzejni'ile'
    Le'?

San da' zza' laže' Benne' Criston'
yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o.

Nakžo wen žin tzen len Dios

3 Che len, zí'na'do' ka', bi gok wcháljlena' le'e kan zcháljlena' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljlena' le'e kan zcháljlena' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejele'le che Benne' Criston'. ²Bseda' le'e da' bi naken zede, da' naken ka niže' da' we'jle. Bi bseda' le'e da' naken zede ka belá' da' gawlen. Bi gok chejní'ilele da' naken ka belá' da' gawlen, na' bi na' gakle na'a.
³Ki naken dan' nakle ka no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zgé'elele lježle ka', na' zdile díža'le, na' žejož chóplele, nakle ka no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka'

nníta'gake' yežlyó nga. ⁴Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' znne' žónlene' Pablo tzen, na' yetó benne' znne' žónlene' Apolo tzen, ne nakle ka no benne' nake' benachze.

⁵¿Bizkze naka' neda', Pablo? ¿Bizkzen' Apolo? Nakto' wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejle'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶Žin da' bento' lo yichj lázdo'le naken ka žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' bínbedo' ka', na' Apolo bxoen' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole bínnedon' da' wyazen lo yichj lázdo'le. ⁷Ki naken, láte'ze zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoen' nis, san záka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga zgole bínnedon'. ⁸Tlebe kan zej nak bennen' žazen', na' bennen' žxoen' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žóngake'. ⁹Nakto' neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios. ¹⁰Lo da' benn Dios chia', naka' ka to benne' blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wíažo kan zchisžo ze'e law len ze'en'.

¹¹Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús, Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹²Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken yej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix,

o da' naken yixe' ka'ze. ¹³Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin že wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'.

¹⁴Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežojen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'.

¹⁵Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶¿Bi nnézlele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le? ¹⁷Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸Bi gon laže'l kwinle. Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' žejn'i'ile'ele' kan žejn'i'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejn'i'il chie' da' naken dot li laže'. ¹⁹No benne' napze' yela' žejn'i'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios žone' ga zchíxgakle benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejn'i'il chégake!." ²⁰Lezka' znnan: "Xanžo nnezle' da' zza' laže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yogo'te yo'on lo na'le. ²²Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da'

za'. Yogo'te yo'ogaken lo na'le, ²³na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

Da' žongak benne' wbás
ka' bsel'a' Benne' Cristo

4 Che len, žala' géklele le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo na'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ²Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴Bi zchebe lázda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake' Benne' zchi'a laže'e neda'. ⁵Che len, bi žala' wchi'a láže'le nitó benne' zga'ale kate' žin ža chen. Le kwez ža na' yelá' Xanžon', na' Le' wloe'ele' law dan' ngache' gan nak chol, na' lezka' da' yo'o lo yichj lázdo'gak yogo'te benne' ka'. Naž Dios yebi'e che to to benne' da' gapen le' ba la'ne kan žala' gone' chie'.

⁶Na'a, zí'na'do' ka', kan nak da' ni, bchalja' che da' žonto' neto', Apolo, na' neda'. Gak wíale le'e kan žonto' neto' nich gak gonle kan nyéwze le'e yiche la'y, na' bi wká'n zenle to benne', na' bi wzoale chela'ale yetóe'.

⁷¿Ben no benne' ga nako' le' benne' blo? ¿Nzi' lo no'o to da' bi benn Dios chio'? Cha' Le' bennze' chio' dan' nzi' lo no'o, ¿biz chen' zka'n zen kwino', na' žeklo' žakze chio' wzí' lo no'on?

⁸¿Žéklele le'e nákžele benne' blo ka'? ¿Žéklele naple yela' wnni'a

chezle? ɔŽéklele znna bia'le, la'kze bi znna bia'to' neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak laža'a nna bia'le le'e nich gak nna biá'lento' le'e tzen. 9Žekla' neda' nak cheto', benne' wbás ka' che Dios, kan bzoe' neto' jejto' zante kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake' lawgak benách ka'. Nakto' ka to da' zwiagak benne' ka' mníta'gake' yežlyó nga, na' lezka' ka to da' zwiagak wbás che ya'abá ka'. 10Dan' žénelto' gonto' xchin Benne' Criston', žwe'to' benách ka' latje žékgekle' nakto' benne' bi nnezle ka', san le'e žéklele žakle da' zenle'e dan' nakle che Benne' Criston'. Le'e žéklele ba nakle benne' wale ka', san žékgekle benách neto' bi nakto' benne' wale ka'. Zzoagak benách ka' neto' chela'ale, san žápegake' le'e ba la'ne. 11Na' zejte na'a ža, zdonto', na' zbilto'. Bi de laže' da' gákwton'. Žon zi'gak benne' ka' neto', na' bi zoa ližto'. 12Žsaka' zi' kwinto', la' néto'ze žonto' žin. Žliž zi'gak benách ka' neto', san neto' znnablto' Dios gon chawe'le légake'. Žbia láže'gak benách ka' neto', san zzoelton'. 13Znnégake' cheto', san lo yela' gaxjw láže' zcháljlento' légake'. Na' zejte na'a ža nakto' ka bebe che yežlyó nga, na' ka to da' zzo'ngak yogo'te benách ka' na'le.

14Zzoja' chele da' ki, kege dan' žénela' gona' ga yedoé'ele, san žénela' wzejni'ilá' le'e, žona' kan žon to benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka', xkwide' ka' nži'ile'. 15La'kze gak nníta'gak zan gaywá' benne' ka' wsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', san toze benne' zoe', benne' nake' ka xakzle, bennen' bene' ga nakle che Benne' Criston'. Lo yela'

nban kobe da' naple dan' nakle toze len Benne' Criston', nedkza' naka' ka xale dan' zga'ala' neda' bzenla' le'e diža' chawe' da' wzí' lo na'le. 16Che len, žáta'yoela' le'e we' láže'le gonle kan žona' neda'.

17Che len zsel'a'a xkwide' Timoteo gan zoale. Dan' scha bénlenbe' neda' tzen žin che Xanžon' nakbe' ka zi'nkza', na' nakbe' dot li laže', na' nži'ilá'-be'. Gon xkwide' Timoteon' ga chejsá' láže'le da' ka' žseda' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žseda' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáte'teze gan ža'a. 18Bálele le'e zka'n zen kwinle dan' žéklele biž yelá' gan zoale. 19Na'a, la' yelá'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen yela' wak che Dios lágake'. 20Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen yela' wak che Dios le'e. 21¿Bizle žénelele? ɔŽénelele yelá' gan zoale len to bar nich sel'a' snia le'e, o len yela' nži'il, na' lo yela' gaxjw láže'?

Pablo zchi'a laže'e to
benne' žone' da' kegle

5 Zze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bizej nónbi'e Dios. 2Le'e zka'n zen kwinle, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' dolan' gan zoale. 3La'kze bi zóalena' le'e lo bela' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenkza' le'e ba

bchi'a laža'a bennen' žone' dołan'.
4 Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len yela' wak che Xanžo Jesusen', **5** le wdé bennen' lo na' da' xiwe' nich kwia yi' da' ženele bela' žen chie', san yelá be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

6 Bi žala' wká'n zen kwinle kan nak da' žonle. **7** Bi nnézlele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtíl gonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen?" **7** Na'a, le yekwás dołan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gakle chawe'. Naž gakle ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoažo Lni Pasko' kate' žawgake' yet xtíl da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgake' lo wlazžo žo'o zila' che Lni Paskon', zilan' nakkze Benne' Criston'. **8** Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' zloe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonlžo žin yet xtíl da' bi nzin' kwa zichj, yet xtílen' da' zloe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

9 Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi góñlenle tzen benne' ka' žóngake' da' kegle. **10** Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nnít'a'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. **11** Da' znnna da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi góñlenle tzen no benne' znnne' nake' che Benne' Criston', san

žone' da' kegle, o zze láže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o znnne zí'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlénle tzen benne' ki. **12-13** Bi nak chia' neda' wchi'a laža'a benne' ka' bi jez nake' toze len žo'o. Dios wchi'a láže'e légake'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' jez nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' keglen' gan zoale.

Bi žala' che'žo no lježžo law benne' zchi'a láže'e

6 Kate' zdile díža'le tole len yetole, ēnakxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejl'é'gake' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gake' le'e. **2** ¿Bi nnézlele da' gongak benne' ka' jez nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gake' ýogo'te benách ka' mnít'a'gake' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nnít'a'gake' yežlyó nga, ibi naple yela' žejn' il nich wchi'a láže'le diža' bizjw ki? **3** ¿Bi nnézlele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. **4** Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a laže'en, dan' žaken yežlyó nga, ibiz chen' žežle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo ná'gake' ládjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? **5** Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele. ¿Bi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a laže'e da' žak chegak lježle ka'? **6** ¿Nakxkze gak to benne' nake' che Benne' Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a

łáže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' légake'?

⁷ Da' li zchíxlele le'e kate' zdile díža'le. ¿Bíz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? ¿Bíz chen' bi sóelele kate' no benne' zbéjlane' da' den chele? ⁸ L'e'e žonle da' kegle, na' zbéjlanle, na' žonle ki chegak lježle ka', benne' jez nake' toze len Benne' Criston'!

⁹⁻¹⁰ ¿Bi nnézlele bi chazgak benách ka' bi jez nake' chawe' gan znna bia' Dios? Bi gon laže'l kwinle.

Bi chaz nitó benne' wen da'
zinnj gan znna bia' Dios,
na' nitó benne' zka'n zene' lo'a
ka',
na' nitó benne' zka'n ditje' yela'
zchag na',
na' nitó benne' byo, benne' žon
kwine' ka to no'le,
na' nitó benne' byo zóalene' la'
ljež benne' byoze',
na' nitó benne' wbán,
na' nitó benne' zdan laže'e yela'
gape,
na' nitó benne' že'je',
na' nitó benne' wnné le'e,
na' nitó benne' zbéjlane'.
Nitó benne' žone' da' ki bi chaze'
gan znna bia' Dios.

¹¹ Ki benle bálele le'e, san na'a ba bekwasle kan jez nak dola' da' wbágale, na' ba nakle che Dios na'kze, na' ba beyakle chawe' law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesusen'. Be' la'y che Dios žone' ga žaken ki chele.

Bela' žen chežo naken che Dios

¹² Znnagak benách ka': "Yo'o lo na'žo gonžo yógo'te." La'kze da' ni naken dot da' li, bi žala' gonžo

yógo'ten. La'kze de latje gona' yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian' neda'. ¹³ Lezka' znnagak benách ka': "Yela' waw nakzen da' chazen le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela' waw." Da' ni naken dot da' li, san žin ža wžia yi' Dios yela' waw, na' lezka' le'žo. Dios bene' bela' žen chežo, kege nich wkonlžon žin nich gonžo da' kegle. Naken nich yebélenlen Xanžon', na' Xanžon' nake' nich yebélenle bela' žen chežo L'e'. ¹⁴ Dios besbane' Xanžon' lo yela' got. Lezka', len yela' wak zen chie' yesbane' žo'o.

¹⁵ ¿Bi nnézlele, lo bela' žen chele nakle toze len da' nakkze Benne' Criston'? ¿Nakxze gak yekwasle to da' naken toze len Benne' Criston' nich gonle ga gaken toze len to no'le le'e? Bi žala' gonle ki. ¹⁶ ¿Bi nnézlele cha' to benne' byo zóalene' to no'le le'e, nake' toze len le'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Chope' gákgake' ka toze benne'." ¹⁷ Na'a, no benne' nake' toze len Xanžon', nake' toze len L'e' lo be' nakkze'.

¹⁸ Che len, bi gonle dola' da' naken da' sban. Bíte'zeze dola' yoble da' žon no benne', na'le lo da' nakkze' žone' dolan'. San no benne' žone' dola' da' naken da' sban, žone' dola' da' nžagen lekze'. ¹⁹ ¿Bi nnézlele bela' žen chele naken yodo' che Dios Be' La'y na', na' L'e' zoe' lo yichj lázdo'le. Che len bela' žen chele bi naken chezle. Na'a, naken che Dios. ²⁰ Dios beya'we' le'e, na' to da' zen wdizjwe'. Le wkonle žin bela' žen chele, na' lezka' be' nákkzele nich wká'n zenle Dios, dan' jez nak bela' žen chele, na' be' nákkzele che Dios.

Pablo žsedle' kan nak
che yela' zchag na'

7 Na'a, yecheba' che da' ka'
wnnáblele neda', da' ka' bzojle
chia' le'e yichen'. Gak chawe' che
no benne' byo cha' bi sóalene' no'le.
2 Dan' zónle'egak benách ka' da'
kegle gan zoale, yógo'te benne'
byo, benne'zej nbáblene' le'e žala'
nníta'lengake' no'le che chégake', na'
yógo'te no'le ka' žala' nníta'lengake'
benne' byo che chégake'. **3** No benne'
byo, benne' zoa zo'le', žala' gone'
che zo'le' kan nak yela' zon che yela'
zchag na', na' tlebe kan žala' gon
no'len' len benne' byo chien'. **4** Bela'
žen che no no'le bi yo'on lo na'ze',
san benne' byo chien' nzi' lo ne'en.
Lezka', bi yo'o lo na'ze no benne'
byo bela' žen chie', san zo'le' nzi' lo
ne'en. **5** No benne' byo len no no'le,
benne' ka'zej nžag ná'gake', bi žala'
wžóngake' toe' yetóe'. Wak góngake'
da' ni toze cha' góngake' toze diža'
bi chágake' to chíido'ze nich gak
wcháljlengake' Dios dot láže'gake'.
Te na', da' yoble benne' byon' žala'
sóalene' zo'le', nich bi sáke'le da'
xiwe' gonen ga chó'ogake' nez dola'
dan' bi gak nna bia' kwíngake'.

6 Da' ni da' žapa' le'e naken to da'
žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to
da' zchi'le' le'e. **7** Žekla' neda' gakže
chawe' ga'ngak toze yógo'te benne'
ka', kan zoa' toza' neda'. To to benne'
nzi' lo ne'e ka da' bnežjw Dios chie'
gone'. Toe' nzi'e to da' bnežjwen', na'
yetóe' nzi'e yetó da' bnežjwen'.

8 Na'a, žapa' benne' ka' nníta'gake'
toze, na' lezka' no'le wzebe
ka', znnia': gak chawe' chégake'
gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'.

9 Cha' bi gak nna bia' kwíngake',
wak wchág ná'gake', dan' gakže
chawe' wchág ná'gake', na' bi se
láže'gake' da' kegle.

10 Žápgaka' benne' ka' ba nžag
ná'gake', na' kege nedza' znnia'
da' ni, san Xanžon' znnakzen', na'
xtiže'e znnan: "To no'le bi žala'
kwáslene' benne' byo chie!" **11** Cha'
no no'le kwáslene' benne' byo chie',
žala' ga'ne' toze', o yeyake' toze len
benne' byo chien'. Lezka' benne' byo
bi žala' wka'ne' zo'le'.

12 Na'a, nedza' žápgaka' yezika'
benne' ka', na' kege Xanžon' wnne'
ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo,
benne' žejli'e che Benne' Criston', na'
zo'le' bi žejli'e che Xanžon', na' cha'
zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala'
kwáslene' zo'len'. **13** Lezka' znnia':
cha' zoa no no'le zanžo, no'len'
žejli'e che Benne' Criston', na' benne'
byo chie' bi žejli'e che Xanžon',
na' cha' benne' byo chien' žénele'
gá'nlene' le', na' no'len' bi žala'
kwáslene' le'. **14** Ki žala' góngake'.
Benne' byon', benne' bi žejli'e che
Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka
to benne' nake' che Leze' dan' nake'
toze len zo'le', no'len' žejli'e che
Benne' Criston', na' no no'le bi žejli'e
che Benne' Criston', Dios zle'ele' le'
ka to no'le nake' che Leze' dan' nake'
toze len benne' byo chie', bennen'
nake' lježžo, benne' žejli'e che
Benne' Criston'. Chela' bi naken ki,
gakgak zi'nle ka' ka zi'n zi' ka' law
Dios. San na'a,zej nakbe' che Dios.
15 No benne' byo, o no'le, bennen'
bi žejli'e che Benne' Criston', cha'
žénele' kwáslene' bennen' nžag
ná'lene', waken. Benne' lježžo na',
o no'le zanžo na', bennen' žejli'e

che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejli'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. ¹⁶Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yelá benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yelá no'le chion'.

¹⁷Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. ¹⁸Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. ¹⁹Bi be zaka' dan' nžog lo xpele'a' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' záka'le'en naken gonžo kan zna xtiža' Dios. ²⁰To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. ²¹Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. ²²Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. ²³Da' zenle'e naken da' wdizyw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwinle lo na'gak benách ka'. ²⁴Che len, zí'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gokle to tole katen' bliže' le'e.

²⁵Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon' neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' laže'l Xanžon' neda'. ²⁶Dan' žakgak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a, žekla' neda' gak chawé' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. ²⁷Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág ná'leno' to no'le. ²⁸Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le, bi gono' doł'a', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to benne' byo, bi gonbe' doł'a', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yela' zzaka' na'.

²⁹Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'lengake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'leno' to no'le. ³⁰Lezka', benne' ka' zbeže nyáče'gake' žala' yebégekle' len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégekle' žala' nnítá'gake' gaxjw laže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gákgake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹Benne' ka' zkóngekle' žin da' de yežlyó nga žala' gákgake' ka to benne' bi že' laže'e da' ka', dan' te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³²Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak gone' da' žaz laže' Xanžon'. ³³Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' zo'le'. ³⁴Lezka' žaken che to

no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'en' zoe' toze' že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak soe' che Dios lo bela' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'en' nžag ná'lene' to benne' byo že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' benne' byo chien'.

35 Žapa' le'e da' ki nich yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezle. Žénela' gonle da' žala' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

36 Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' ženele'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' dola'. **37** Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. **38** Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga'gab'e' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

39 To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yela' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo ženele', cha' benne' byon' žejl'e che Xanžon'.

40 Žekla' neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

Da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka'

8 Na'a, wchalja' kan nak che da' že'žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Znnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yela'

žejn'íl." Da' ni naken dot da' li. Yela' žejn'íl ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yela' nži'il chežo len lježžo žonen ga žáklenžo lježžon'. **2** Cha' zoa no benne' žekle' ba žejn'ile' yógo'te, bi na' chejní'ile' kan žala' chejní'ile', **3** san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

4 Na'a, kan nak che da' že'žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnezlžo bi be záka'gak lo'a ka' da' jez nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. **5** La'kze zej nnita' da' ka' žékgekle benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách ka', na' znnágake' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', **6** san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.

Le' bene' yógo'te da' zle'elžo, na' zoažo nbanžo nich wká'n zenžo Le'.

Toze Benne' nake' Xanžo,

Bennen' lie' Jesúš, Benne' Criston'.

Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nnitan', na' nbánlenžo Le'.

7 Kege yógo'te lježžo ka' žejn'ígekle' da' ni. Bale', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'žawgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'žawgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejl'e gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'žawgaken'. **8** Da' že'žawžo bi gonen ga gape Dios žo'o

ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi ga'nžežo ka'ze. ⁹Yo'o lo na'le ye'j gawle bíteze. Le gape chi'i kwinle nich bi gonle ga chíxgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰Le žeklo' napo' yela' žejn'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíteze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže' kan žejlí'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gono' ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹Cha' gono' ki, gono' ga chixle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejlí'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo' yela' žejn'il. ¿Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹²Cha' ki gono', gono' dola' da' yesbagan' lježo' zia, na' gono' ga chixle' dan' bi nak dot li laže' kan žejlí'e che Benne' Criston', na' lezka' gono' dola' da' zzoan Benne' Criston' chela'ale. ¹³Che len, cha' da' ye'j gawa' gonen ga chixle to lježa', biž gawa' bela' na', nich bi gona' ga gon lježan' dola'.

**Da' yo'o lo na' to benne'
wbás bselá' Jesús**

9 Neda' naka' benne' wbás bselá' Benne' Criston'. Le' beslakzé' neda'. Neda' ble'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne' Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo wláz Xanžon'. ²Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bselá' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle

le'e toze len Xanžon', da' nákkzzele nak bian' naka' benne' wbás bselá' Xanžon'.

³⁻⁴ Zej nnita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápgaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejlé'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon!. ⁶¿Žéklele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷Bi zoa no benne' cheje' lo wdile, cha' bi zoa no benne' chizjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' zila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' znnna da' nyejw le'e yiche lo da' bsdle Moissés. ⁹Lo dan' bsdle Moisés na' nyejw le'e yiche da' znnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' stribé." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže' beže ka', ¹⁰san nich yebélenžon žo'o. Che len nyejwn le'e yichen', na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže zoa' striben', žoptie' žala' wxén láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo yežlyón!. ¹¹Na'a, cha' bentó' neto' žin gan zoale le'e, dan' naken ka žin žaz, dan' naken che Dios Be' La'y, čéklele bi žala' yebélenito' to da' do' da' den chele kan žebélenle to benne' žaz ža'n da' zlapé'? ¹²Yezika' benne' ka', benne' zzejní'igekle' le'e, žebélengekle' da' den chele. ¹³Bi žala'že neto' yebélenlon'?

Batkle bebélenlo' da' ni da' nzi' lo na'ton', san bzoelto' yógo'te da' ki nich gak wchaljto' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'.¹³ Nnézkzelele kan žak chegak benne' ka' žóngake' žin che yodo', žebélengekle' da' ka' znézjwgak benách che yodo'. Lezka' bxoz ka', benne' zdégake' žen chegak bia beže ka' lo bkog la'y che Dios, žáwgake' bela' chegak bia beže ka'.¹⁴ Lezka' bdixjw Xanžon' kan žala' gak chegak benne' ka' zcháljgake' diža' chawe'. Benne' ka' žebélengekle' da' zcháljgake' žala' wáwgake' lágake'.¹⁵ Neda' batkle bebélenla' da' ni da' nzi' lo na'a, na' da' ni da' zzoja' le'e yiche ni, bi naken nich nnabla' no benne' bi da' wnežjwe' chia'. Žka'n zen kwina' dan' bi be zzi'a kate' zchalja' diža' chawen'. Yénežela' gata' ka go'a latje no benne' nnie' chia' zchalja' diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n zen kwina' dan' zchalja' diža' chawen', dan' žon byenen wchaljan'. Da' nyáche'le'e gaken chia' neda' cha' bi wchalja' diža' chawen'.¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen' dan' žénekzela', gak nnaba' lazjwa', san žon byenen wchaljan', dan' naken to da' besbaga' Dios neda' gona'.¹⁸ Bižkze yebélenla' cha'? Žebela' dan' bi nazjwa' kate' zchalja' diža' chawen'. Bi žebélenla' dan' yo'o lo na'a dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó benne' xana', ba ben kwina' ka to benne' ndo'w chegak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bale benách ka'.²⁰ Kate' zcháljlena' benne' judío ka', žon kwina' ka

to benne' judío nich gak gona' ga yelagak benne' judío ka'. Benne' judío ka' žóngake' kan znna da' bслед Moisés. Che len žon kwina' ka to benne' žone' kan znna xtiže'e na', la'kze bi yoa'a lo na' xtiže'e na'. Ki žona' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' žóngake' kan znna xtiže'e na'.²¹ Kate' zcháljlena' benách zi'to' ka', benne' ka' bi yó'ogake' lo na' da' bслед Moisés, žon kwina' ka to benne' zi'to' na', nich gak gona' ga yelágake'. Bi ūka'na' ka'ze da' wnná Dios. Neda' žona' kan znna xtiža' Benne' Criston'.²² Žon kwina' ka to benne' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejl'égake' chie' Le'. Žon kwina' kan zej nak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bale benne' ka'.²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga gak yéngekle benách ka' diža' chawen', nich gak yebélenla' lágake' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnézkzelele kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebélenle' latje blo. Lezka' žala' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje, nich gak yebélenlele da' yeb'i Dios chele.²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, znna bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich s'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebélenzelžon.²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxíti'e. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e zdile', na' bi zdí'a da' nitze.²⁷ Kan žon to benne' žliže'

benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona' neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak belə' žen chie' wale, na' znna bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka'

10 Žénela' wzejni'ilal' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzoe' to bejw da' wló'on zol yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légake' nich žójgake' lo yežlyó Ejipto. Lezka', yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nisdo' tzen len Moisés na'. ²Lo bejw na', na' lo nisdon', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian' gókgake' toze len Moisés na'. ³Lezka' yógo'tie' bdáwgake' yet xtildon', dan' bnežjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. ⁴Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnežjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen le'e yej na' da' bloe' law Dios Be' La'y, yej na' wbánłengake' légake'. Kan gok yej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánłenžo Le'. ⁵La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

⁶Yógo'te da' ki naken to da' žedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légake'. ⁷Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bałe benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Wžé'gak benne' ka' nich we'j bdáwgake', na' bezó žá'gake', na' béngeake' lni che lo'a na'." ⁸Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bałe benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-

žoa mile'. ⁹Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bałe benne' ka' Le', na' gótgake' dan' bdáwy'a'agak bele snia ka' légake'. ¹⁰Lezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnegak bałe benne' ka' chie' Le', na' to wbás che ya'abá bžia yi'e légake'.

¹¹Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsédeklen žo'o, na' jej nyejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za' yesyóž Dios che yežlyó nga. ¹²Che len, no benne' žekle' nake' benne' wale, žala' gape chi'i kwine', nich bi chixle'. ¹³Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan znnne', na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóelelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' wloe'le' le'e kan žoje lo na' da' xiwe', nich gak sóelelen.

¹⁴Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. ¹⁵Zcháljlena' le'e kan zcháljlena' benne' ka' žejn'igekle'. Le wchi'a laže' da' nnia' na'a. ¹⁶Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'jžo kate' žezá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon zloe'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Lezka', yet xtilen' da' zzozjžon, na' žawžon, zloe'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenžo da' bene' katen' bdie' belə' žen chie' lo wlazzó žo'o. ¹⁷La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' zloe'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

¹⁸Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žáwgake' law Dios da'

zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žáwgake' zloe'elen zej nake' toze len Dios. ¹⁹ ¿Bízkze zejlás da' znnia' nga? Bi znnia' zej nape lo'a ka' yela' wak, na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napen yela' wak. ²⁰ Ki znnia': benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege law Dios. Žénela' bi gakle toze len be' xiwe' ka'. ²¹ Bi gak ye'je dan' zloe'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' wloe'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle dan' zloe'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wloe'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. ²² ¿Gonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? ¿Zéklele nápžele yela' wak ka' da' nape' Le'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

²³ Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo nažo gonžon." Na'a, neda' znnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo nažo gonžon, san kege yógo'ten gonen ga gakže dot li laže' kan žeje'žo che Benne' Criston'. ²⁴ Žala' we' láže'žo gonžo da' gonen ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kégeze da' gonen ga gak chawe' che la' kwínzežo.

²⁵ Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁶ Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nnita' yežlyó nga."

²⁷ Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žeji'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi

be nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁸ Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' bloe'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lázda'we'. ²⁹ Znnia': "Nich bi kwe' zede lázdo'w bennen' bloe'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede lázdo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "¿Bíz chen' žala' wzóa' chela'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden lázdo'w benne' yoble?" ³⁰ Lezka' gak nna bennen': "Cha' yapa' Dios: žóxkeno', ni'a che da' žawa', čbiž chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan?" ³¹ Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios. ³² Bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che Dios. ³³ Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágake'!

11 Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

² Zapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' bdia' lo na'le. ³ Na'a, žénela' chejní'ilele nak Benne' Criston' Xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon'

nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'. ⁴Cha' no benne' byo zcháljlene Dios, o zchalje lo wláz Dios, na' nxoe zlapo'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze. ⁵Na'a, cha' to no'le zcháljlene Dios, o zchalje lo wláz Dios, na' bi be nxoe yichje', zka'ne' benne' byo chie' ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le lee, no'len' nžog yicha' yichje'. ⁶Cha' bi be nxoa no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'. Cha' gon ga yedoe'ele no'len' cha' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi xoe yichje'. ⁷To benne' byo bi be žala' xoe yichje' kate' zlee law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' zloee lawn yela' zen che Dios, san da' nak no'len' zloee lawn yela' zen che benne' byo chien'. ⁸Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'. ⁹Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'. ¹⁰Che len, no'len' žala' xoe yichje' da' zloeelen zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwíagak wbás che ya'abá ka' žo'o. ¹¹Na'a, law Xanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le. ¹²Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo náljlene' no'le, na' yógo'te zžójgaken lo na' Dios.

¹³Le wchi'a laže' la' leeze. čžala' wchaljlén to no'le Dios, na' bi be xoe yichje'? ¹⁴¿Bi zsedle yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne' byon', cha' žoee latje tonn yicha' yichje'? ¹⁵Na'a, cha' ntonn yicha' yichj no'len', naken yela' xtan

chie', dan' benn Dios yicha' yichje' nich yesbinen yichje'. ¹⁶Cha' zoa no benne' yénele' wžie che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' ţe'j žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžo

¹⁷Bi žapa' lee ba la'ne kan nak da' wzejni'ilá' lee na'a. Da' žonle katen' zdoble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸Zzo lawa' zzejni'ilá' lee da' ni da' zzéngekle benách ka' neda', na' znñágake' kate' zdoble che Benne' Criston', nžoj chóplele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹Žon byenen nníta' lengak benne' ka' lee, benne' ka' zsédgekle' da' wen laže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰Che len, kate' zdoble, dan' ţe'j žawle tzen bi naken da' ţe'j žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžon'. ²¹Ki naken dan' žon byenle to tole ţe'j žawle da' nwa'le che chele kate' ţe'j žawle tzen, na' che len zdonle bále, na' yebále ţe'j žawle na' zejte zzózlele. ²²¿Bi zoa ližle gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'ne benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedo'egekle benne' ka' bi be de chégake'. ¿Bízukze yapa' lee? ¿Gapa' lee ba la'ne? Bi žapa' lee ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³Xanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsedila' lee, kan ben Xanžo Jesusen' yelen' katen' to benne' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' bétgake' Le'. Bexwe' yet xtil, ²⁴na' wdé gože' Dios: "Zóxkeno" na' bzozjen', na' wnné: "Le gawn. Da' ni naken

xpela'a da' nzozjen lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda.' ²⁵Lezka', wdé bdáwgaken', bexwe' to zíga'do', na' wnné: "Da' yožen zíga'do' ni naken xchena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te chi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda.' ²⁶Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Xanžon'. Yógo'te chi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Xanžon'.

²⁷Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Xanžon', cha' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' dola', zka'ne' xpela', na' xchen Xanžon' ka'ze. ²⁸Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwínzežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹No benne' že'j žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zloe'elen da' gok che belá' žen che Xanžon', na' žesbaga' kwine' dola' ni'a che da' že'j žawe'. ³⁰Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' žónlengake' le'e tzen, na' zkwíde'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹Chela' wchi'a láže'žo la' kwínzežo, bi gon byenen wchi'a láže' Xanžon' žo'o. ³²Cha' gon byenen wchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' wsaka' zi'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nnít'a'gake' yežlyó nga.

³³Che len, zína'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Xanžon', le kwez tole yetole. ³⁴Cha' zoa no benne' zdone', žala' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a laže' Dios le'e

kate' doble. Zej nnita' yebale da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' yedjwía' le'e.

Yela' wak ka' da' žonn

Dios Be' La'y chežo

12 Na'a, zína'do' ka', žénela' chejní'ilele kan zej nak yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

²Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n zenle lo'a ka', da' ka' bi znnégaken. ³Che len, zzejni'ilá' le'e ki, na' znnia': ladjw yógo'te benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesúš, na' bi gak nitó benne' nne: "Jesús nake' Xanžo" cha' bi zoalén Dios Be' La'y le'.

⁴Na'a, nžá'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'. ⁵Lezka', nžá'gak to to žin ka' da' zde Xanžon' lo nažo, san toze nak Xanžon'. ⁶Lezka' nžá'gak to to yela' wak ka' da' napžo da' žónlenžo xchin Dios, san toze nak Xažo Dios, Bennen' žonne' chežo yela' wak ka' nich gonžo xchine'. ⁷Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yela' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenžon yógo'težo. ⁸Dios Be' La'y znezjwe' yela' wak che to benne' nich wchalje' len yela' žejní'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yela' sina'. ⁹Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yela' žejlé' che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich yejone' benne' yižwé' ka'. ¹⁰Znezjwe' yela' wak che

yetó benne' nich gone' yela' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wláz Dios, na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gákbe'le' cha' be' da' yo' to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'. ¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe' yela' wak ka' che to to benne' kan žénekzele' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze bela' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' jez žian lo bela' žen chežo, san da' zan ka' da' jez žian lo bela' žen chežo jez naken toze len bela' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y ž'o'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi jez ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e ž'o'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak bela' žen chežo, da' zan da' jez žian lo bela' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ní'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'.

¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot bela' žen chežo yej lawžo, čnakxkze gak yenlžo? Chela' nak doten nagžo,

čnakxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzoe' yógo'te da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo kan gónekzele' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo bela' žen chežo, na' biž soa bela' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' jez žian lo bela' žen chežo, san toze bela' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóaleno' neda!" Lezka', yichjžo bi gak yen' ní'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalénle neda!" ²² Na'a, da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo, da' ka' žeklžo jez nkwidé'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo bela' žen chežo. ²³ Lezka', da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo, da' ka' žeklžo jez nakžen ka'ze, da' ki zwákwžežon chawé', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lágaken, zwákwžežon xtan. ²⁴ Bi žon byenen gonžo ki che da' ka' jez nakže xtan che da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo. Dios bene' bela' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo ž'o'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo bela' žen chežo, gakgak zi' tzen len dan' yógo'te da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo, na' cha' to da' žian lo bela' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' jez žian lo bela' žen chežo žebélengeklen tzen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len bela' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka to da' ka' da' jez žian lo bela' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka'
che Benne' Criston'.
Ga bežope bnnite' benne' ka'
zcháljgake' lo wlaze' Le'.
Ga beyonne bnnite' benne' ka'
žsédgekle' benne' chie' ka'.
Naž bnnite' benne' ka' žóngake'
yela' wak che ya'abá ka'.
Naž bnnite' benne' ka'
žeyóngake' benne' yižwé' ka'.
Naž bnnite' benne' ka'
žákłengake' lježžo ka'.
Naž bnnite' benne' ka'
zloé'egekle' žo'o žin da'
gonžon.
Naž bnnite' benne' ka'
zcháljgake' diža' yoble da' bi
zej nsedle'.

²⁹Kege yógo'tie' jez nake' benne'
wbás ka' che Benne' Criston'. Kege
yógo'tie' zcháljgake' lo wláz Dios.
Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie'
ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yela'
wak che ya'abá ka'. ³⁰Kege yógo'tie'
nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne'
yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zcháljgake'
diža' yoble da' bi jez nsedle'. Kege
yógo'tie' zdégake' diža' yoble da'
bi jez nsedle'. ³¹Le we' laže' si' lo
na'le yela' wak ka' da' záka'gakžen.
Na'a, wloe'ela' le'e to da' záka'žen ka
yógo'te da' ki.

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile' žo'

13 La'kze zchalja' xtíža'gak
benách ka' da' bi nsedla',
na'lezka' xtíža'gak wbás che ya'abá
ka', san cha' bi nži'ilá' lježža', dan'
zchaljan' bi záka'žen ka žaxto' da'
žon to bžejw da' zkwežžon o da' žon
to ya da' ztilžon len lježen. ²La'kze
nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios,

na' nich chejni'ila' yógo'te da' jez
ngachen', na' yógo'te diža' che yela'
žejn'íl, na' la'kze nak dot li laže'
kan žejli'a che Dios, na' jezte gak
yeká'a ya'a zen ka', san cha' bi nži'ilá'
lježža', bi be zaka'a neda'. ³La'kze
chisa' dot da' de chia' nich wawa'
benách yache' ka', na' la'kze wdía'
bela' žen chia' ga wzeygak benách
ka' len dan' naka' toze len Benne'
Criston', san cha' bi nži'ilá' lježža', bi
yebélenla' dan' žona'.

- ⁴No benne' nži'ile' lježže':
Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i
laže'.
- Bi zge'ele' lježže'.
- Bi zka'n zen kwine', na' bi žon
kwine' benne' blo'.
- ⁵Bi žone' da' kegle, na' bi zdan
laže' e yela' gape.
- Bi zža'atие', na' bi žejsá' laže' e da'
zinny da' ben no benne' chie'.
- ⁶Bi žebele' kate' no benne' žone'
da' kegle.
- Žebele' kate' no benne' znné' da'
nak dot da' li.
- ⁷Zzoele' bíte'ze da' gon lježže'
chie'.
- Žejlé'ze' che lježže', na' žzen
láže'ze' gon lježže' da' nak
chawé'.
- Zbékzeze' zen laže'.
- ⁸Yela' nži'il batkle te chen. Te
che da' nzi' lo na'gak benách ka'
wcháljgake' lo wláz Dios. Žin ža
katen' biž gata' lo na'gak benách
ka' wcháljgake' diža' yoble da' bi
zej nsedle', na' te che yela' žejn'íl
chegak benách ka'. ⁹Láte'ze
žejn'ílžo na'a, na' láte'ze zchaljžo
lo wláz Dios. ¹⁰Kate' žin da' naken
dot li laže', naž yeyóž che da' naken
láte'ze.

¹¹Katen' goka' xkwide', bchalja' ka to xkwide', na' wlék yichja' ka to xkwide', na' wzá' laž'a ka to xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na' da'zej naken che bi' kwide' chia'. ¹²Na'a da' zle'elžo nakzen ka da' zle'elžo kate' zwia kwinžo to lo yej wan. Bi zle'elžo dot kan naken. Ža da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej naken. Na'a nónbi'a láte'ze. Ža da' za' gónb'i'a yógo'te kan Dios na'kze nónbi'e neda'. ¹³Na'a, nníta'tezgak yela' žejl' che Dios, na' yela' žxen laž'e Dios, na' yela' nži'il. Zej nnita' da' chonnie ki, san da' záka'že naken yela' nži'il.

**Yela' wak da' žonn Dios Be'
La'y chežo da' záka'žen**

14 Le gon byene ž'iilele lježle ka', na' le we' laž'e si'le yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' da' naken blo, yela' wak wchaljile lo wláz Dios. ²No benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', kege benách ka' zcháljlene'. Dios zcháljlene', dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da' znne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen' latje zchalje' kan zej nak da' ka' zej ngache' che Dios. ³Bennen' zchalje' lo wláz Dios, zcháljlene' benách ka' nich gakže dot li laž'e kan žejl'é'gake' che Benne' Criston'. Žon choche' légake', na' žeyón zene' légake'. ⁴Bennen' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žon choche' la' kwinze', san no benne' zchalje' lo wláz Dios žon choche' yógo'te benách ka' che Benne' Criston'.

⁵Žak laž'a wchaljile yógo'tele diža' yoble da' bi nsédlele, san da' žénežela' naken wchaljile lo wláz Dios. Žebélenželžo da' znna

to benne' zchalje' lo wláz Dios ka žebélenžo da' znna to benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa no benne' gak wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle', nich gon choche' benách ka' che Benne' Criston'. ⁶Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a gan zoale, cha' wcháljlena' le'e diža' yoble da' bi nsedla', bi be yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan' da' wcháljlena' le'e da' bloe'el Dios neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o, o diža' da' wchalja' lo wláz Dios, o diža' da' wsedlen žo'o.

⁷Lezka' žaken che da' ka' žóngaken žaxto', da' ka' bi zej nnita' nbángaken, kan nak bžejw da' zkwežon, o kan nak gitarra. Cha' bi žolgaken kan žala' gólgaken, čnakxkze gónbia'žo biž da' žolgaken, dan' žol bžejw na', o gitarra na'? ⁸Cha' bi kwež kan žala' kwež lozban' da' žližen benne' ka' lo wdile, čnožkze benne' wpá' kwine' nich cheje' lo wdilen? ⁹Lezka' žaken chele. Cha' len lóže'le zchalje' diža' da' bi zej nsedle benách ka', bi chejn'igekle' da' wchaljile. Ki gaken, dáche'ze wchaljile. ¹⁰Da' li zej nnita' da' zan diža' yoble yežlyó nga da' ka' zchaljgak da' zan kwe' benách zi'to' ka, na' zej nnita' benách ka' žejn'igekle' to to diža' yoble ka'. ¹¹Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da' zchalj to benne', gaka' ka to benne' zi'to' law bennen' zchalje', na' le' gake' law'a neda' ka to benne' zi'to'. ¹²Lezka' naken chele. Že' lážel'e'le si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo. Che len, le we' laž'e si'le da' ka' góngaken ga gákgakže choch benách ka' che Benne' Criston'.

¹³Che len, no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žala' nnable'

Dios wnejjwe' le' yela' wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'. ¹⁴Kate' žiliža' Dios, cha' zchalja' diža' yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza' cháwe'do' žiliža' Dios, san dan' bi žejni'ila' da' znnia', lo yela' žejni'il chia' bi žebélenla' dan' zchalja'. ¹⁵¿Nakxkze žala' gona' cha'? Wliža' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejni'il chia' wliža'-ne'. Gola' da' we lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejni'il chia' gola' da' we lawa'-ne'. ¹⁶Cha' toze lo be' nakkzo' žliž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejni'ile' dan' zchaljo', čnakxkze gak nne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno?" ¹⁷Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno!" Cha' bi žejni'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'. ¹⁸Žapa' Dios: "Žóxkeno" dan' zchaljža' diža' yoble da' bi nsedla' ka yogo'tele. ¹⁹Lawgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža' da' gak chejn'igekle benách ka' ka da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejn'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejn'igekle' dan' wchalja'.

²⁰Zí'na'do' ka', bi gakle ka xkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka xkwide' ka' nich bi gonle da' kegle, san le gak benne' ka' ba jez ngole' kan nak da' zza' láže'le. ²¹Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljlenna' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nágkake' xtiža'a." Ki znnna Xanžon'. ²²Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljžo diža' yoble da' bi nsedlžo

nich gaken to da' nak bian' lawgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege lawgak benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Žoe'e žo'o latje zchaljžo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'. ²³Che len, kate' doble tzen, yogo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchaljle diža' yoble da' bi nsedle, na' cha' chazgak benne' ka'zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na' chejlé'gake' che Benne' Criston', ċbi nnágake': "Nyal yichle"? ²⁴San cha' yogo'tele wchaljle lo wláz Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a laže'e le'. Ki gákbe'ele' dan' yenle' diža' da' wchaljle yogo'tele. ²⁵Gákbe'ele' kan nak da' zza' laže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nne': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdobžo che Jesúš

²⁶Che len, zí'na'do' ka', kate' zdoble che Benne' Criston', to benne' zóalene' le'e žole' to salmo, na' yetóe' žsedle' le'e to da' nsedle', na' yetóe' zloe'ele' le'e to da' bloe'el Dios le', na' yetóe' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' yetóe' zdie' diža' yoblen' da' bi nsedle'. Yogo'te da' gonle žala' gaken da' yebélengekle benne' ka' zdóbgake' che Benne' Criston'. ²⁷Kate' nnítiga'gak benne' ka' ga na', benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi jez nsedle', bi žala' wchaljgak ki benne' zanže ka chope chónnzele. Gak wchálj toze bennen', na' te na'

gak wchalje' yetóe', san žon byenen soa no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nséidle. ²⁸ Cha' bi gak no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nséidle, na' bennen' zchalje' diža' yoblen' da' bi nséidle, žala' soe' žize gan ndoble, na' gak wcháljlene' Dios len dižan' lo yichj lázda'we'. ²⁹ Lezka', benne' ka' zchaljgake' lo wláz Dios žala' wchaljgake' chope chonnze', na' yezika' benne' ka' zchaljgake' lo wláz Dios žala' wchi'a láže'gake' da' zchalj bennen'. ³⁰ Cha' Dios wloe'ele' to benne' ū'e ga na' da' znna xtiže'e dan' zchalj bennen', na' žala' soa žize bennen' zchalje'. ³¹ Yogo'tele gak wchaljle lo wláz Dios to tole nich wséidle yogo'tele, na' gakle choch yogo'tele. ³² Benne' ka' zchaljgake' lo wláz Dios gak nna biá'gake' kwíngake', na' kwé'gake' žize. ³³ Kege Dios žone' ga žonžo žo'osbé, dan' ženele' Le' gánlenžo lježzo ka' chawé'do', kan žone' gan zej nnita' yogo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala' kwé'gake' žize gan zdoble. Bi nzi' lo ná'gake' wchaljgake' ga na'. Žala' kwé'gake' gaxjw laže' kan znna xtiža' Dios. ³⁵ Cha' ženegekle' chejn'i'igekle' yelate', žala' nnábgekle' benne' byo che chégake' kate' ne nnít'a'gake' lížgake'. Bi žala' wchaljgak no'le ka' gan zdóbgake' che Dios.

³⁶ ¿Žéklele le'e Dios bnežjwe' xtiže'e lo na'le le'eze? ¿Žéklele le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e? ³⁷ Cha' zoa to benne' ládjwle, benne' žekle' zchalje' lo wláz Dios, o žekle' zoalen Dios Be' La'y le', benne' ni žala' si' lo ne'e nak da' zzoja' chele le'e yiche ni da' bsedle Xanžon'.

³⁸ San cha' bi wzé nage' diža' ni, bi žala' wzé nagle le'e che bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le we' laže' wchaljle lo wláz Dios, na' bi wséwjle xnez no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle'. ⁴⁰ Žala' gonžo yogo'te kan nak chawe', na' kan žala' gaken.

Kan gok, bebán Benne'
Cristo lo yela' got

15 Na'a, zí'na'do' ka', wzenla' le'e kan nak diža' chawen' da' bchalja' gan zoale, dan' wzí' lo na'le, na' žonen ga nakže li laže' kan žejele'le che Benne' Criston'. ² Ni'a che dižan' yelale, cha' gonle kan znna diža' chawen' dan' bchaljan' gan zoale, cha' da' li bejle'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bđia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znnan: "Got Benne' Criston' lo wlazzó ž'o dan' wbága'žo doł'a." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen benen'. ⁴ Lezka' znnan: "Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza' a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen goken chie'.

⁵ Wdé bebane' bloe'e law Benne' Criston', na' Bedon' ble'ele' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' blé'egekle' Le'. ⁶ Naž Benne' Criston' bloe'e lawe' lawgak benne' zanže ka gayo' gaywá' lježzo ka', benne' ka' žeje'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tzen. Yogo'te lježzo ki nnít'a'gake' nbángake' na'a, la'kze bale' ba gótgake'. ⁷ Naž Jakob ble'ele' Le', na' wdé na' bloe'e lawe' lawgak yogo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸Kate' ze lawte lezka' błoe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to żkwidé' goljbe' kate' ba wdé ža żala' galjbe'. ⁹Ki naken dan' nexjwa' neda' ka yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' wžia laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin. ¹¹Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljgak yebale benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejle' le' le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹²Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, żnakżkze znnale bálele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka?" ¹³Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' żejlé' chele chie' Le'. ¹⁵Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon laže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' znnato' besbane' Benne' Criston'. Chela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁷na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' żejlé' chele chie' Le', na' jez nga'n dola' da' nbágale. ¹⁸Lezka', benne' ka' ba gótgake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gótgake' cha' bi bebane' Le'. ¹⁹Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo

gak yebélenlžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ládjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got. ²¹Kan bła' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' bła' yela' yebán chegak benne' gat ka'. ²²Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' jez nake' żasó Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' jez nake' toze len Benne' Criston'. ²³To toe' yebane' kan żala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' jez nake' chie' Le' katen' yele'e. ²⁴Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne' Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdié' da' znnna bi'e Le' lo na' Xažo Dios. ²⁵Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' żži'igake' chie' Le', wzóa zíbgake' lawe' Le'. ²⁶Da' zdá'baga' Le', da' wchinnej' kate' ze lawte, naken yela' got. ²⁷Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'. ²⁸Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize yógo'ten.

²⁹Bálele le'e žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'. Cha' žéklele

bi yebangak benne' gat ka', čbiž chen' žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'?

³⁰Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. čBiž chen' žwe'to' latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejele' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ³²Cha' bdíl-lena' bia snia ka' lo yež Éfeso dan' wnnazen chia', čbižkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan znagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wiž."

³³Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da wen laže', na' dotle yechólele. ³⁴Le' yeját laže', na' biž gonle dola' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵Wákelja no benne' nne': "Nakxkze yebangak benne' gat ka'? čNakxkze gak bela' žen chégake' kate' yelá'gake'?" ³⁶Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen. ³⁷Da'žazo' lo yo naken to bínnedo'ze, cha' che zoa' stribé, o che yetó yixe' kwando'. Dan' žazo' bi naken yixe' kwando' da' žala' lan'. ³⁸Dios žone' ga gak to to yixe' kwando' kan nonkze' chen. Kan nak to to bínnedo' ka' žone' ga gak yixe' kwando' chen. ³⁹Lezka', bi nak toze kan nak bela' che chegak yógo'te bia yixe' ka'. Zoa to bela' chegak benne' ka', na' yetó kan nak bela' chegak bia yixe' ka'. Yetó kan nak bela' chegak byinne ka', na' yetó kan nak bela' chegak bel ka'. ⁴⁰Lezka' nža' bela' žen chegak

benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios ka nak bela' žen chegak benne' ka' zej nnite'e yežlyó nga. Zoa to yela' xtan chegak benne' ka' zej nnite'e ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yela' xtan chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴¹Zoa to yela' xtan che wbíz, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yela' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yela' xtan che yetó belj ya'abá. ⁴²Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to bela' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. ⁴³Kate' zgache' e lo yežw ba nake' to bela' žen ka'ze, na' da' zkwidé'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' wale. ⁴⁴Kate' zgache' e lo yežw ba nake' to bela' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to bela' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkzžo.

⁴⁵Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánlenžo.

⁴⁶Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yela' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. ⁴⁷Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope', Bennen' nake' Xanžon', bžoje' ya'abá che Dios. ⁴⁸Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnñita'gake' ya'abá che Dios gákgake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. ⁴⁹Kan de

chežo na'a to bela' žen da' naken
kan gok bela' žen che bennen' goke'
yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak
Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

⁵⁰Ki znnna da' ni da' žapa' le'e,
zí'na'do' ka', znnnia': da' naken bela'
žen bi chazen gan znnna bia' Dios, na'
lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zoan to
chi'ize. ⁵¹Le wia nga, žapa' le'e to da'
bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios
wché'e kan nakžo yógo'težo. ⁵²To
chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze
yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze
lawten. Kwež lozban', na' yebangak
benne' gat ka', na' gákga'ke' to da'
soan to chi'ize, na' Dios wché'e da'
nakžo yógo'težo ž'o'. ⁵³Da' nakžo da'
kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to
chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten,
yeyaken to da' batkle gaten. ⁵⁴Katen'
dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan
to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba
beyaken to da' batkle gaten, naž gak
dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Begá'a to chi'ize yela' got.

Ben Benne' Criston' da' ni.

⁵⁵Biž bi gak gon yela' got chežo.
Biž gak gon ga gatžo.

⁵⁶Wak bi gon yela' got chežo
dan' nbága'žo dola', na' nbága'žo
dola' dan' zžil'ijo che xtiža' Dios.

⁵⁷Žoxken Dios. Le' benkze' ga
belažo lo yela' got ni'a che da' ben
Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸Che len, zí'na'do' ka', le soa choch.
Le gak dot li laže' nich góntezle xchin
Xanžon' dan' nnézkzelele žin da' žonle
che Xanžon' bi naken dáche'ze.

Wnějwgak benne' Corinto ka'
da' žiážjegac ljéžgake' ka'

16 Na'a, kan nak che mežwn'
da' wnějwjle dan' gáklenen

lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che
Benne' Criston', na' nníta'gake' lo
yež Jerusalén, le gon na'a kan goža'
yógo'te kwe' benách ka' che Benne'
Criston', benne' ka' nníta'gake' gan
nbab Galasia. ²Tža tža nežw, to tole
žala' ko'o cháwe'le late' mežw, kan
nak da' žonn Dios chele. Le gape
chi'in, nich bi gon byenen wtoblen
katen' la'a gan zoale. ³Katen' la'a
gan zoale, sela'a benne' ka' kwele
le'e nich chjake' lo yež Jerusalén.
Wzoja' le'e yiche da' gonen ga gak
biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da'
wnějwjlen. ⁴Cha' žala' cha'a neda'
ga na', na' wak sá'klene' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵La'a gan zoale kate' yeyóž tia' lo
yež ka' gan nbab Masedonia, dan'
žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶Žekla'
gá'nlena' le'e to chi'i, o ga'nla' ga na'
byo' zag ka'. Naž gak gáklenle neda',
na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan
žala' cha'a. ⁷Kate' la'a yedjwía' le'e
bi žénela' teza' ga na'. Žxen laža'a
sóalena' le'e scha, cha' Xanžon' we'e
neda' latje. ⁸Ga'na' nga lo yež Éfeso
kate' žinže ža Pentecostés, ⁹dan' de
latje gona' to žin zen che Xanžon'
nga, lalkze benne' zan žon byéngake'
wséjwgake' xneza'.

¹⁰Cha' xkwide' Timoteo la'be' gan
zoale, le we' laže'-be', nich bi gak
nyache' láže'be' katen' sóalenbe'
le'e. Ki žala' gonle dan' žonbe' xchin
Xanžon' kan žona' neda' xchine'.

¹¹Che len, bi žala' no benne' wzóe'-
be' chela'ale. Le gaklen-be', na' binlo
le yego'o-be' nez, nich yela'be' ga
zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na'
lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen
žin.

¹²Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoel'e'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

¹³Le gak ban laže', na' le gak choch kan žeje'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch lázdo'le. ¹⁴Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanas, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' bejlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' xchingak benách ka' che Dios. ¹⁶Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gapple ba la'ne benne' ka'zej nake' ka nakgak lježžo ki, na' lezka' kanzej nak benne' ka' žónlengake' légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷Žebela' dan' bžingak Estéfanas, na' Fortunato, na' Akaiko ga zoa' ni,

dan' góklengake' neda' lo wlazle le'e.

¹⁸Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga žápegake' le'e "Padiox." Akila len zo'le', Prisila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lízgake', žápegake' le'e "Padiox." ²⁰Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga žápegake' le'e "Padiox." Le gape "Padiox" tole yetole, na' le chela' lježle ka'.

²¹Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' znnia': žapa' le'e "Padiox."

²²No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesúis, Benne' Criston', ba nbage'e zia.

Da, Xan.

²³Znnabla' Xanžo Jesúis, Benne' Criston', gon chawé'e le'e. ²⁴Nži'ilala' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesúis, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELĀ' PABLO ŁO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox"
benáč ka' che Jesúš

1 Neda', Pablo, žapa' le'e
"Padiox", le'e zdoble che Dios
lo yež Corinto, na' lezka' yógo'tele
nakle che Dios gan nbab Acaya.
Neda' naka' wbás che Jesúš, Benne'
Criston', dan' ženele Dios gaka'
ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe'
neda' tzen. ²Znnabla' Xažo Dios
len Xanžo Jesúš, Benne' Criston',
we' laže'e le'e, na' wkán' žie' yichj
lázdo'le.

Da' ka' wzaka' Pablo

³iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesúš,
Benne' Criston', dan' nake' Xažo,
Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na'
žeyón zénteze' žo'o! ⁴Dios žeyón
zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo,
nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa
bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo
légake' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵Kan žan da' zzáka'žo kan wzaka'
Benne' Criston', lezka' žan da'
žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze
len Benne' Criston!. ⁶Che len, cha'
zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto'
nich gak yeyón zento' lježto' ka',
na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios

žeyón zene' neto', žaken ki nich
gak yeyón zento' le'e, na' lo yela'
zbez zen laže' chele, gak sóelele
da' ka' zzáka'le, kan lezka' žaken
cheto'. ⁷Zxen láže'to' ga'nle choch
kan žejle'le che Dios, dan' nnezltō'
cha' sáka'le le'e tzen len neto',
lezka' yebélele tzen len neto' dan'
Dios žeyón zene' žo'o.

⁸Žénelto' nnézlele, zí'na'do'
ka', kan nak da' zan da' goken
cheto' gan nbab Asia. Wdetlen
dan' goken cheto', na' gokžen
zi' ka da' gok soelto'. Ki goken,
biž bxen láže'to' soato' nbanto'.
⁹Gokltō' goken cheto' kan žak
chegak benne' ka' ba nžog chégake'
gátgake'. Goken ki cheto' nich
bi wxén láže'to' la' kwínzeto',
san wxén láže'to' Dios, Bennen'
žesbane' benne' gat ka!. ¹⁰Dios
beslē' neto' lo da' benen ga ben
zož gatto', na' žeslē' neto' tža tža.
Žxen láže'to' Le' yeslē' neto' ki da'
yoble, ¹¹cha' gáklenle neto', na'
wcháljlenle Dios, na' nnáblele-
ne' gáklenle' neto'. Dios gone' kan
nnáblele-ne' tzen len benne' zan,
na' gon chawé'e neto', na' légake'
yé'gake' Dios: "Žóxkeno" ni'a
cheto'.

**Biz chen' zžele Pablo nich
cheje' yež Corinto**

¹²Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zlo'elen neto', len yela' li laže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' lezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' góklenen neto', na' kege len yela' žejni'il chezto' bento' ki. ¹³Zzojto' chele le'e toze da' gak gol-le, na' da' gak chejn'iilele. Žak laža'a chejn'iilele dot zen ¹⁴dan' žejni'il late'. Naž kate' žin že yelá' Xanžo Jesúš, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

¹⁵⁻¹⁶Dan' bxeñ laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdí'a gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yezá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chi'i. Te na' gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. ¹⁷¿Zéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena? ¿Zéklele lo yela' benachze chia' žona' da' znnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? ¹⁸Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan znnna xtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. ¹⁹Bi zchaljze Jesúš, Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jeseñen' zchalje' da' naken dot da' li. ²⁰Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak nnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. ²¹Dios na'kze žone' ga žxen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne'

Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. ²²Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdó'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnezlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

²³Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkzele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naked dot da' li. Nnézkzele' Le' bi bedjwía' le'e lo yež Corinto, nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. ²⁴Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žeje'le che Benne' Criston', dan' ba nakle choch kan žeje'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonen ga yebélele.

2 Che len be' laža'a bi yedjwía' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache' láže'le. ²Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, čnozkze benne' gone' ga yebela' neda'? ³Žala' gona' ga gak nyache' laže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? ³Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwía' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' žxen laža'a le'e, nnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. ⁴Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wžé' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' zejte wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézlele kan nží'ile'ela' le'e.

**žala' yenít lawžo che no
benne' žone' da' kegle**

⁵Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene' late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e.

Žnnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. ⁶Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. ⁷Na'a, žala' yenít lawle bennen', na' gon chochole le', nich bi tetlen gak nyache' laže'e, na' nich bi yeyale' to chi'ize. ⁸Che len žáta'yoela' le'e gonle da' gak bia' nží'ilele-ne' dot láže'le. ⁹Lezka' che len bzoja' chele, le'e yichen'. Gónela' si' bi'a le'e nich nneza' cha' žóntezle kan znnna xtiža'a. ¹⁰Kate' ženít lawle le'e che no benne', lezka' neda' ženít lawa' chie'. Kate' ženít lawa' che no benne', zoa bi da' bene', žonan' lo wláz Benne' Criston' nich gak chawe' chele le'e. ¹¹Ki žona' nich bi sáke'le da' xiwe' bi da' gonen chežo, dan' ba nnezlžo da' žénelen gonen chežo.

Wžé' zedle Pablo lo yež Troas

¹²Katen' bla'a lo yež Troas nich wchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston', na' Xanžon' bénnl'i'e neda' latje wchalja' ga na'. ¹³La'kze goken ki, wžé' zedla' dan' bi bejxaka'a bi' lježžo Tito ga na'. Che len bkwáslena' benne' ka', na' wyá'a gan nbab Masedonia.

Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo toze len Jesús

¹⁴Žoxken Dios, Bennen' zché'teze' žo'o ka to da' nak bian' beyóz beslá Benne' Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o žin nich zloe'ele' law kan gak gónbia'gak benách ka' Benne' Criston!. Nakžo ka to da' zla' zix, da' žisen gáte'ze. ¹⁵Nakžo ka to da' zla' zix, da' zzey Benne' Criston' law Dios, na' zchisen' lawgak benne' ka' ba belágake', na' lawgak benne' ka' zej nnitle!. ¹⁶Lawgak benne' ka'

zej nnitle' nakžo ka to da' zla' zgot da' nak bian' gátgake', san lawgak benne' ka' ba belágake' nakžo ka to da' zla' zix da' nak bian' sóatezžo nbanžo. ¹⁷Bi žonto' kan žongak benne' zan, benne' zkóngekle' xtiža' Dios žin ka to da' žóte'gaken', na' žá'wgaken', san dan' bselá' Dios neto', dot láže'to' zchaljto' lawe' Le', dan' nakto' toze len Benne' Criston'.

Diža' da' žeyonen žo'o toze len Dios

3 ¹Žéklele le'e zka'n zen kwinto' katen' zchaljto' ki? ²Žon byenen wlo'e'elto' le'e to yiche da' nak bian' da' nakto'? ³Žon byenen nnablto' le'e gonnle to yiche ki cheto' kan žongak bale benách ka'? ²Le'ekze nakle ka to yiche da' nak bian' da' nakto', dan' nyejwn lo yichj láždo'žo, na' yógo'te benách gak gólgaken', na' chejní'igeklen'. ³Da' nakle nla' law ka to yiche da' bzoj Benne' Criston', dan' bsele'e lo na'to' neto'. Bi nyejw to le'e yiche, san Be' La'y che Dios ban bzojen', kege to lo yej blag, san lo yichj láždo'le bzojen'.

⁴Ki zchaljto' dan' žxen láže'to' Dios dan' nakto' toze len Benne' Criston'. ⁵Bi žeklto' zoa bi da' gak gonto' néto'ze, san Dios žonne' yela' wak cheto' nich bi da' gonto'. ⁶Dios bennkze' yela' wak cheto' nich gonto' xchine' lo diža' koben', da' žeyonen žo'o toze len Dios. Diža' ni bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze

bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yela' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyeple'e yes banín' law Moisés na'. Ka' goken, bi gok wíagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yela' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake',⁸ da' zénle'eže nak yela' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y.

⁹Wzóa to yela' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách ka' gátgake'. Da' zénle'eže nak yela' baní' che da' žonen ga znna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'.¹⁰ Dan' záka'le'e yela' baní' da' nla' lawn na'a, láte'do'ze nga'n yela' baní' da' bla' lawn katen' Dios bnežjwe' da' bchi'le' benách ka'.¹¹ Cha' wzóa yela' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yela' baní' che da' zoan to chí'ize.

¹² Dan' napto' da' ni da' žxen láže'to', zchaljto' lo yela' wechóg láže' cheto'.¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache'e lawe' len to láže'do', nich bi l'égekle benách Israel ka' yela' baní' da' zej znitlen.¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gake' benne' ka'. Na'zejte na'a že katen' žolgake' yiche che diža' golén' da' žeyonen benách ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej láwgake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'.¹⁵ Na'zejte na'a že, katen' žolgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka to láže'do' yej láwgake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'.¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'.¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljto' che Dios Be' La'y. Gan

zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yela' weslá ga na'.¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka to yej wan gan zla' law yela' baní' che law Xanžon', na' yela' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yela' baní' chie' len žo'o.

4 Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'.² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žóngaken ga žedoe'lelžo. Bi žon láže'lto' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios. Dan' zchaljto' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe' law Dios.³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejn'i'igekle' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake' bi žejn'i'igeklen'.⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon kwinen ka dios, na' znna bian' benách ka' zej nnite'e že ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchol yichj lázdo'gake' nich bi l'égekle' yela' baní' che diža' chawen' kan nak yela' baní' che Benne' Criston', Bennen' znn'e'e dot kan znna' Dios na'kze.⁵ Bi zchaljto' che la' kwíñzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenltó' benách ka' Le' nake' Xanžo, na' neto' naktó' wen žin chele dan' nži'ilto' Jesusen'.⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol, nake' Bennen' ūsa'ní'e lo yichj lázdo'žo, na' zzejní'ile' žo'o nich gónbia'žo yela' baní' che Dios, da' ūza'nín' žoa'a law Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejele'žo che Dios
žonžo kan žénele' Le'

7 Yela' wnni'a che Dios ni yo'on lo yichj lázdo'žo ž'o'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yela' wak zen na' naken che Dios, na' kege chézežo.

8 Žsaka' zí'gake' neto', san bi zkwide' láže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope láže'to'.

9 Žbia láže'gake' neto', san bi žebéj yichj Dios neto'.

Žžó'ngake' neto' lo yo, san bi žbía yí'gake' neto'.

10 Lo bela' žen cheto' žáttezto' tzen len Jesús,
san nak bia' lo bela' žen cheto'
zoato' nbánlento' Le' tzen.

11 Kate' ne zoato' nbanto', žónenteze zož gatto' dan' nakto' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' Le' tzen lo bela' žen cheto', da' znitlen.

12 Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yela' nban chele le'e.

13 Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bejl'i'a che Dios, na' che len bchalja!" Lezka' žaken cheto', žejele'to' che Dios, na' che len zchaljto'. **14** Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' Xanžo Jesúš, lezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzíe' neto' tzen len le'e lawe' Le'. **15** Yógo'te da' ki žákaken ki nich gak chawe' chele le'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benáčh zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žóxkeno" na' ga'n zen Dios.

16 Che len, bi žak chope láže'to'. La'kze žbia yi' bela' žen cheto',

yógo'te ža zkobe Dios da' nakto' lo yichj lázdo'to'. **17** Da' láte'do'ze da' zzáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'elenlžo da' soan to chi'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. **18** Bi že' láže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak le'elžo že' láže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak le'elžo soan to chi'ize.

5 Nnezlžo kate' kwia yi' bela' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chi'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' Le'. **2** Che len zbeže láže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka to ližžo ya'abá che Dios. **3** Cho'ožo da' koben' kan žákwžo to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo bela' žen chežo. **4** Kate' ne zoažo lo bela' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže' chežo. Bi žonžo ki dan' žénelžo wka'nžo bela' žen chežo, san žénelžo cho'ožo to chi'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo bela' žen chežo da' žbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' jejlí kanne. **5** Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y ž'o'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' sí'kzežo dan' bkweze' chežo.

6 Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'.

7 Žonžo kan žonžo dan' žejele'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'elžon. **8** Dan' žxen láže'žo da' ni, žénelžo wka'nžo bela' žen chežo nga nich chejsóalažo Xanžon'. **9** Che len že' láže'žo gonžo da' žaz

laže' Xanžon', cha' ga'nžo lo bela'
žen chežo nga, o cha' chejsóalenžo
Xanžon' ga na'. ¹⁰Ki žonžo dan' žon
byenen lažo yógo'težo law Benne'
Criston' gan žie zchi'a laže'e. Naž
yebi'e che chežo kanzej nak da'
benžo kate' ne yo'ožo lo bela' žen
chežo nga, cha' benžo da' zej naken
chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

¹¹Che len, dan' zžébeto' Dios, že'
láže'to' wzejni'ilto' benách ka'. Dios
nnézkzele' kanzej nak da' ka' yo'o
lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a
lezka' le'e nnézlele binlo dan' yo'on
lo yichj lázdo'to'. ¹²Bi žebéj kwinto'
chawe' lawle le'e, san ženelto' gata'
latje chele gapple neto' ba la'ne, nich
gak yechéble, bi da' ye'le benne' ka'
zka'n zen kwíngake' kan zlo'eze
law kwíngake', na' kege kanzej
nake' lo yichj lázdo'gake'. ¹³Cha'
nyal yichjto', naken nich ga'n zen
Dios, na' cha' bi nyal yichjto', naken
nich gak da' chawe' chele le'e. ¹⁴Žon
byenen bi da' gonto' dan' nž'il
Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo
toze' Le' gote' lo wlazgak yógo'te
benách, na' che len nak chegak
yógo'te benách ka' kan nátlengake'
Le' tzen. ¹⁵Le' gote' lo wlazgak
yógo'te benách ka' nich biž bi
gongak benne' ka' zej nnita' nbane'
da' naken chégakze', san da' naken
che Bennen' gote' lo wlazgake', na'
bebane' lo yela' got. ¹⁶Che len, biž
gónbia'to' benách ka' kanzej nakze'
lo bela' žen chégake', na' la'kze
kítēze bénbia'to' Benne' Criston',
bi nónbia'to'-ne' ki na'a. ¹⁷Cha' ba
beyák nóte'zeze benne' toze len
Benne' Criston', ba nake' benne'

kobe. Ba wdé che da' gokgak zga'ale,
na' ba zej nkoben yógo'ten.

¹⁸Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen'
beyone' žo'o toze len Lekze' lo
na' Benne' Criston', na' bdie' lo
na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak
yógo'te benách ka' toze len Le'. ¹⁹Da'
žchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene'
Benne' Criston' tzen, na' bene' ga
gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake'
yežlyo' nga toze len Lekze', na' bi
žejsá' laže'e dola' da' wbága'gake!"
Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan
gak yeyakgak benách ka' toze len
Le'. ²⁰Na'a, nakto' wbás ka' che
Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios
na'kze žáta'yoel' le'e lo na'to' neto'.
Che len žáta'yoel' le'e lo wláz
Benne' Criston', le yeyák toze len
Dios. ²¹Benne' Criston' bi be dola'
bene', san Dios bdie' Le' ka to benne'
dola' lo wlazžo žo'o nich gata' latje
chežo gakžo chawe' kan nak Dios
na'kze, dan' nakžo toze len Benne'
Criston'.

6 Dan' žónlento' Dios tzen žin,
žáta'yoel' le'e, na' znnato' bi
wdele ka'ze da' chawe' da' ženele
Dios gone' chele. ²Nyejw le'e yiche
la'y kan wnná Dios, da' znnan:

To ža wžé' laža'a le', benla' chio',
na' ža bena' ga gak yeló',
góklena' le'.

Le wia nga. Na'a naken ža že' laže'e
žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

³Bi ženelto' bi da' gonto' da' gonen
ga wchixle no benne', nich bi soa no
benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'.

⁴Ni'a che yógo'te da' žonto', že'
láže'to' gak bia' nakto' wen žin che
Dios. Che len, len yela' zbeze zen
laže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da'
ka' žiážjelto', na' da' ka' žóngaken ga

že' zedlto'. ⁵Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžia láže'gake' neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota' cheto' latje taste' o bi da' gawto'. ⁶Be' láže'to' gak bia' nako' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni

dan' nako' laždo' yaž,
na' dan' napto' yela' žejn'il,
na' dan' zbezto' zen laže',
na' dan' nako' ži'i laže',
na' dan' zoalen Dios Be' La'y
neto',
na' dan' nak li laže' kan nži'ilto'
lježto' ka'.

⁷Zchaljto' da' naken dot da' li,
na' zoalen yela' wak che Dios
neto'.

Da' nak chawe' naken ka to da'
zdíl-lento' lo wdile,
na' lezka' da' žape chi'in neto' lo
wdilen'.

⁸Zej nnita' benne' ka' žápegake'
neto' ba la'ne,
na' lezka' benne' ka' zzóagake'
neto' cheļa'ale.
Zej nnita' benne' ka' žliž zí'gake'
neto',
na' lezka' benne' ka' žliž
cháwe'gake' neto'.

La'kze benách ka' znnágake' žon
láže'to', zchaljto' da' naken dot
da' li.

⁹La'kzezej nnita' benách ka' bi
zej nónbi'e neto',
lezka'zej nnita' benne' ka'zej
nónbi'e neto'.

Zdato' gan žon zož gatto', san ne
zoato' nbanto'.

Žóngake' neto' da' zia, san bi
žótgake' neto'.

¹⁰Žóngake' neto' nyache' laže', san
žebétezelto'.

Nakto' benne' yache' ka', san
žonnto' yela' wnni'a li laže'
chegak benne' zan ka'.
La'kze bi be de cheto', yógo'te da'
de naken cheto'.

¹¹Dot láže'to' zcháljlento' le'e,
zí'na'do' ka', le'e zoale lo yež Corinto.
Bloe'elto' le'e kan da' li že' láže'to'
le'e. ¹²Cha' bi nakžo toze bi naken
dan' bi že' láže'to' le'e, san le'ekze bi
že' láže'le neto'. ¹³Na'a, zcháljlena'
le'e kan žon to benne' zcháljlene'
zi'nkze' ka', na' znnia': le yebí'i cheto'
kan žónlento' le'e. Le we' laže' neto'.

Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios ban

¹⁴Bi gónlenle tzen benách ka' bi
žejl'é'gake' che Dios.

Bi gak gak toze da' nak chawe'
len da' kegle.

Bi gak gak toze da' nak chol len
da' nak baní'.

¹⁵Bi gak gak toze Benne' Criston'
len da' xiwe'.

Bi gak gak toze to benne' žejli'e
che Benne' Criston' len to
benne' bi žejli'e chie'.

¹⁶Bi gak gak toze yodo' che Dios
len lo'a ka'.

Le'ekze nakle ka to yodo' gan yo'o
Dios ban. Kan nak da' ni, Dios
na'kze wnné':

Sóalena' légake', na' tálena'
légake'.
Gaka' Dios chégake',
na' légake' gákake' benách chia'
ka'.

¹⁷Che len, lezka' wnné' ki:
Le yežój ládjwgake', na' le kwas
gan nnítá'gake'.

Wnná Xanžo: "Bi gónlenle
légake' tzen da' kegle,
na' si' lo na'a le'e.

18 Neda' gaka' Xakzle,
na' le'e gakle zi'na' ka', benne'
byo ka', na' no'le ka,"
Ki znna Xanžo, Bennen' napkze'
dot yela' wak.

7 Da' ki da' bchebe laže' Dios zej
naken chežo, ljéža'do' ka'. Che
len žala' yeyón kwinžo chawé, na'
yekwasžo bíte'zeze da' ūka'n ditjen
bel'a' ūzen chežo, na' be' nakkžo. Lo
yela' zžebe Dios chežo žala' gakžo
che Leze'.

Beyát laže'gak benne' Corinto ka'

2 Le si' lo na'le neto'. Bi bento' no
benne' ládjwle le'e zia. Bi bento' ga
chixle no benne'. Bi ben laže'lto'
no benne'. **3** Zchalja' ki, kege nich
yesbaga'a le'e zia, san naken ka
wnnía' zga'ale, na' da' yoble znnia':
zoa' ban laže' soa' nbánlena' le'e
o gátlena' le'e dan' že' laže'a le'e.
4 Žxenle'e laže'a le'e, zi'na'do' ka',
na' žapa' le'e ba'la'ne. La'kze da'
zan da' zzáka'to', zóali'a choch, na'
žebéle'ela'.

5 Katen' bžinto' gan nbab
Masedonia, na'zejte na'a ža, bi žata'
cheto' latje yezi' laže'to', san da' zan
da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl'-
lengake' neto', na' lo yichj lázdo'to'
zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'.
6 Naž Dios, Bennen' žon choche' no
benne' za' gak chope laže'e, ben
choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito
ga zoato' ni. **7** Bi gokzen dan' bežinbe'
ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenlbe'
neto' kan le'e ben chochle lázdo'be'.
Bzenlbe' neto' kan ženele'elele
yel'e'elele neda', na' kan nak nyache'
laže'le ni'a che da' goken ga na', na'
lezka' kan že' laže'le neda'. Yogo'te da'
ki žóngaken ga žebéle'ela'.

8 La'kze da' bzoja' chele le'e le'e
yiche nežwn' benen ga gok nyache'
láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a
na'a. Zga'ale gok nyache' laža'a
kate' gókbe'ela' benen ga gok
nyache' laže'le le'e to chi'ido', **9** san
na'a žebela', kege dan' gok nyache'
láže'le, san dan' ben yela' nyache'
laže' chele na' ga beyát laže'le. Dios
bkonle' žin yela' nyache' laže' chele
na', nich bi wchíxelele le'e ni'a che
da' bento' neto'. **10** Yela' nyache' laže'
da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát
laže' no benne' nich yelé', na' che
len bi žala' gak nyache' laže'žo ni'a
chen, san yela' nyache' laže' da'
naken che yežlyó nga žonen ga
žatgak benách ka'. **11** Le wia nga kan
bkonle Dios žin yela' nyache' laže'
chele na':

Benen ga že' laže'le Dios.

Benen ga gónelele yežoje
chawé'.

Benen ga bža'ale bennen' bene'
dolan'.

Benen ga zžébele Dios.

Benen ga be' laže'le gonle kan
znna xtiža' Dios.

Benen ga nží'ilele Dios dot
laže'le.

Benen ga gónelele gonle zia
bennen' bene' dolan'.

Benle da' nak bia' bi be dola'
nbága'le ni'a che dan' goken.

12 Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen',
bi gokzen ni'a che bennen' bene'
dolan', na' kégeze ni'a che bennen'
wžake'e, san lezka' nich gak bia' law
Dios da' li že' laže'le neto'. **13** Da' ni
ben chochen lázdo'to'. Kégeze beyák
choch lázdo'to' san žebéle'elto' dan'
žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle
le'e, na' ben chochle lázdo'be'.

14 Bka'n zena' le'e law xkwide'
Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'.
Bcháljlentezto' le'e da' nak dot
da' li, na' lezka' nak dot da' li da'
bcháljlento' xkwide' Titon' katen'
wdapto' le'e ba la'ne. **15** Zej žakže dot
li laže' kan nži'il xkwide' Titon' le'e
kate' žejsá' láže'be' kan benle kan
znna xtíža'to', na' kan wdaple-be' ba
la'ne lo yela' zžebe Dios chele, na' lo
yela' gaxjw laže' chele. **16** Žebéle'ela'
dan' gak wxeñ laža'a le'e dot laža'a.

Kan žala' wnézjwžo da' napžo

8 Na'a, zí'na'do' ka', ženelto'
wzenlto' le'e kan nak da'
benn Dios chegak kwe' ka' benách
ka' che Benne' Criston', benne' ka'
nníta'gake' gan nbab Masedonia.
2 La'kze da' zenle'e wzáka'gake'
lo da' ka' gókgaken chégake', da'
zenle'e bebégekle', na' dot láže'gake'
bnézjwgake' da' zenle'e la'kze jez
nake' benách yache' ka'. **3** Neda'
zzoa lia' kan nak chégake', dot
láže'gake' bnézjwgake' yógo'te da' gok
wnézjwgake', na' bnézjwgakže' ka'
da' gókgake'. **4** De chgi' wnnábgekle'
neto', na' góta'yoel'egekle' neto' we'to'
légake' latje tzen len neto' gákłengake'
lježo ka' žejlé'gake' che Benne'
Criston'. **5** Béngakže' kan wlék yichjto'
góngake', dan' zga'ale bde kwíngake'
lo na' Xanžon', na' lezka' lo na'to' neto',
na' naken da' žaz laže' Dios. **6** Che len
wnnablto' xkwide' Titon' yeyóž gonbe'
xchinbe' gan zoale le'e, nich wtobbe'
mežw da' znézjwle le'e lo yela' ži'i
laže' chele, kan wzó lawbe' benbe'
zga'ale. **7** Nakle benne' blo ka' kan nak
yógo'te da' žonle,
kan žejele'le che Benne' Criston',
na'

kan žejní'ilele, na'
kan zzejní'ilele benách ka', na'
kan že' láže'le gonle da' naken
chawe', na'
kan nži'ilele neto'.

Lezka' žala' gakle benne' blo ka'
kan gáklenle lježle ka', na' lo yela'
ži'i laže' chele soa bi da' wnézjwle
chégake'.

8 Bi žon byena' gonle le'e
ki. Zchalja' kan žongak yebałe
benách ka', kan dot láže'gake' bi
da' znézjwgake'. Ki žona' nich
gona' ga gonle da' gak bia' nak
dot li laže' kan nži'ilele lježle ka'.

9 Nnézkzelele da' benn Xanžo Jesúš,
Benne' Criston', chežo. Gota' yela'
wnni'a zen chie', san nich gákłene'
le'e beyake' benne' yache' nich gata'
yela' wnni'a chele, dan' goke' Le'
yache'.

10 Ki žekla' neda': gakže chawe'
chele cha' yeyóž gonle da' wzó
lawle žonle ba gok to yiz. Gokle
benne' blo ka', kégeze kan bnézjwle,
san lezka' kan gónelele wnézjwle.

11 Na'a, dot láže'le le yesyóž gonle
dan' wzó lawle žonle, na' dot
láže'le bnézjwle. Le wnežjw na'a
kan sáke'le. **12** Cha' ženelele bi da'
wnézjwle, Dios žape' ba la'ne da'
znézjwle kan nak da' deze chele.
Bi znnabe' wnézjwžele ka da' deze
chele.

13 Bi ženela' gona' ga wnézjwle
le'e da' gáklenen yezika' benách
ka' na' zejte yážjelele le'e. **14** Ženela'
gak tlebe kan de chele, na' chégake'.
Na'a da' zenle'e de chele da' gak
wnézjwle nich soa da' gata' chegak
benne' ka' žiážjegekle'. Naž kate'
yážjelele le'e, légake' gak bi da'
wnézjwgake' chele nich ki gak tlebe

kan de chele, na' chégake'. ¹⁵Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byážjele".

**Kan žongak xkwide'
Tito, na' lježbe' ka'**

¹⁶Žoxken Dios, Le' bene' ga že' laže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e. ¹⁷Kégeze žonbe' kan znnna xtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejvíabe' le'e.

¹⁸Žséla'to' to lježžo tzen len lebe', lježzon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'. ¹⁹Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sá'lene' neto' tzen chjwa'to' dan' znézwle le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰Ki gaken, góñlene' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan žónlento' mežwn' da' zenle'e da' znézwle le'e, da' gáklenen benách yache' ka'. ²¹Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

²²Lezka' žséla'to' yetó lježžo tzen len légake', bennen' ble'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot laže'e žénele' góñlene' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen laže'e le'e, žénezele' gáklenen neto' lo žin ni. ²³Cha' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' žónlenbe' neda' tzen žin nich gákleno' le'e. Cha' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo

ki, bséla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légake', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'. ²⁴Le gon ga gak bia' nží'ilele légake' nich gákbe'gekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnézgekle' nak dot da' li da' chawe' da' znnato' kan nak chele.

**Mežw da' ztobžo da'
gáklenen lježžo ka'**

9 Kan nak da' znézwle da' gáklenen lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ²Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nnítá'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' légake' kan nak chele le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen láždo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³Na'a, žsel'a'a lježžo ki gan zoale nich gak bia' nak dot da' li da' znnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnia' chele, ba zoale gonle dan' gáklenen lježžo ka'. ⁴Cha' bale benách Masedonia ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', yídłengake' neda' tzen, na' cha' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedo'e'lto' dan' bxen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedo'e'elele. ⁵Che len gokla' žala' sel'a'a lježžo ki nich žíngake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklengegake' le'e nich yeyóž wtoble dan' bchebe láže'le wnézjwlen. Ki gaken, yeyóž wtoble

mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znézjwlen dan' žénekzelele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnézjwle.

6 Le chejsá' laže' da' znnan:
No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'.
No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

7 To tole žala' wnézjwle kan ba wnnale lo yichj lázdo'le, na' kege lo yela' nyache' laže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nži'il Dios no benne' dot laže'e znezjwe'. **8** Dios gak yebi'e chele da' zenle'e kan žiážjelele nich gata' chele yógo'te dan' žiážjelele, na' ga'n chele nich gak gáklenle no benne' zoa da' žiážjele'. **9** Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnežjwe', da' znnan:

Dot laže'e bnežjwe' chegak
benách yache' ka'.

Nak biá'teze yela' ži'i laže' chie'.

10 Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazžo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnežjwe' chele da' gak wnézjwle le'e, dan' naken ka da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelaple, da' naken da' chawe' da' žonlen.

11 Dios gone' ga gáta'le'eze yela' wnni'a chele nich gak wnézjwle da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnézjwle, dan' chiston' lo wlazle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'."

12 Da' znézjwle dan' gáklenen lježzo ka', kégeze gonnен chégake' da' žiážjegekle', san gonen ga yé'gake' Dios: "Žóxkeno'." **13** Kate' gonle ki, na' wkán' zéngake' Dios dan' gak bia' žonle kan znnna diža' chawen' che Benne' Criston' kan znnale žonle. Lezka' we láwgake' Le', dan' nakle

le'e ži'i laže', na' znézjwle chégake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'. **14** Wcháljlengake' Dios, na' nnábgekle' Le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' láže'li'e le'e. **15** iŽoxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' záka'le'en!

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Pablo

10 Znnagak bálele le'e naka' gaxjw laže' kate' ne zóalena' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žselá' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Bennen' Criston' gaxjw laže', na' ži'i laže', neda', Pablo, žáta'yoela' le'e **2** nich bi gonle ga gon byenen selá' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' selá' snia benne' ka' znnágake' žonto' žin ni lo yela' benachze cheto'. **3** Da' li nakto' benách, san kege žakze cheto' žonto' xchin Dios. **4** Da' ka' zdíl-lento' lo wdile, bi zej naken ka da' ka' zdíl-lengak benne' ka' nnítá'gake' yežlyó nga, san da' ka' zdíl-lenton' zej napen yela' wak che Dios, dan' zkonlto' žin nich wžia yi'to' da' wale ka' che da' xiwe'. Žžia yi'to' da' wen laže' ka' da' znnna da' xiwe' kan nak cheto', **5** na' yógo'te da' ka' zkonlen žin nich gonen ga wkán' zen kwinžo, nich gonen ga bi gak gónbia'žo Dios. Žonto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' laže'gak benách ka', da ka' žóngaken ga zží'igake' che Dios, nich gak gonto' kan znnna Bennen' Criston'. **6** Te gonle da' gak bia' dot laže'le žonle kan znnna xtiža' Bennen' Criston', soato' selto' snia yógo'te benne' ka' zží'igake' che xtiže'e.

7 Zwiale da' nla' lawze. Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žekle'

nake' che Benne' Criston', lezka'
žala' gákbe'le' da' ni: kan le' nake'
 che Benne' Criston', lezka' neto'
 nakto' chie'. ⁸Bi žedoe'ela' la'kze
 wdetlen bka'n zen kwina' kan nak
yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo
na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich
 gak gónzeto' li laže' kan žejle' che
 Benne' Criston', na' kege nich wžia
 yi'to' le'e. ⁹Bi žénela' géklele žénela'
 wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e
 yiche ni. ¹⁰Zej nnita' benne' ka' ga
 na', benne' ka' nnágake': "Kanzej
 nak da' ka' zzoj Pablo chežo, zsele'
 ž'o snia, na' žesbage'e ž'o zia, san
 kate' zóalene' ž'o žon kwine' gaxjw
laže', na' diža' zen laže' zchalje'."

¹¹Bennen' znnie' cheto' ki žala'
 gákbe'ele' da' ni: kan nakto' kate'
 zzojto' chele le'e yiche kate' zoato'
 zi'to' gan zoale, lezka' gakto' lo da'
 gonto' katen' sóalento' le'e.

¹²Da' li bi žežoglo' nnato' nakto'
 tlebe kanzej nak benne' ka' zka'n
zen kwíngake'. Benne' bi nnezel
 ka'zej nak benne' ka'. Lo da' zza'
laže'gake' znnágake' kan žala'
 gakgak benách ka', na' zchi'a'
laže'gake' la' légakze' kan nak dan'
zza' laže'gake'. ¹³Neto' bi wka'nže
zen kwinto' kan žala' gonto', san
 toze kan nak žin da' bde Dios lo
na'to', na' lo žin na', žala' gonton'
 gan zoale le'e. ¹⁴Cha' bde Dios lo
na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi
 wdetle benton' katen' bžinto' gan
 zoale, katen' bcháljlento' le'e diža'
 chawen!. ¹⁵Bi zka'n zen kwinto' kan
 nak žin da' bengak yezika' benách
 ka', san toze kan nak žin da' bde
 Dios lo na'to'. Žxen laže'to' gakže li
laže' kan žejle' che Benne' Criston'
 nich gak gonto' žin gan zoale da'

zákažen, kan nak da' bde Dios lo
na'to' gonton!. ¹⁶Naž gak wchaljto'
 diža' chawen' gan zej nnita' yež ka'
 žé'gaken zí'to'že gan zoale. Ki gaken,
 bi gon byenen wká'n zen kwinto'
 ni'a che žin da' bengak yezika'
 benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
 No benne' žénele' bi da' wká'n
zene',
 da' benkze Xanžon' žala' wká'n
zenen'.

¹⁸Ba bežój chawe' to benne' kate'
znnna Xanžon' ba bežoje' chawe', na'
 kege kate' znnne' ki che la' kwinze'.

Pablo, na' benne' ka' žon kwíngake' wbás ka' che Jesúš

11 Žénela' gakle zen laže' len
 neda' kate' ne zchalja' lo
yela' bi nnezle chia'. Le we' laže'le
 neda!. ²Že' laže'a le'e kan Dios
 na'kze že' laže'le' le'e, dan' nakle
 kan nak to xkwide' no'le nakbe'
 dot li laže', no'len' bezía'-be' kwit
 Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe'
Lekze'. ³Zžeba' la' no benne' gan
 zoale, na' gon laže'le' le'e, na' gone'
 ga wsanle kan dot laže'le' nž'i'ilele
 Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le
 Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina'
 chen, ben laže'len le'. ⁴Ki znnia'
 dan' dot laže'le' žwe'le no benne'
 latje ze'e gan zoale, na' zchalje'
 kan nak che xtiža' Jesúš, da' nžan'
 kan nak da' bsedlto' le'e, na' zzi' lo
na'le to be', na' to diža' chawe', da'
 ka'zej nžan' kan nak Be' La'y na',
 na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le
 da' bcháljto' neto!. ⁵Žekla' bi nakža'
 neda' ka'ze kan zej nak benne' ka',
 benne' žéklele le'e zej nákl'i' zen,
 na' znnágake' zej nake' wbás ka' che

Benne' Criston'. ⁶La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejn'i il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bloe'elto' le'e kan nak yela' žejn'i il da' napton'.

⁷ ¿Bi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e. ⁸Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benáčh ka' che Benne' Criston', dan' wz'i'a mežw da' bnéžjwgake' chia' nich gok bena' žin gan zoale le'e. ⁹Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byážjela', bi bsaka' zi'a nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnéžjwgake' chia' dan' byážjelan'. Batkle bsaka' zi'a le'e, na' tlebe kan gona'. ¹⁰Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóálenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya. ¹¹¿Zéklele bi nži'ilá' le'e dan' znnia' ki? Nnézkzele Dios nži'ilá' le'e.

¹²Gónteza' kan žona' na'a, nich bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' ka' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' znnágake' žongake' xchine' Lé' kan žonton' neto'. ¹³Bi zej nake' wbás ka' bselá' Benne' Criston'. Žon láže'gake' kan nak žin da' žongake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Lezka' da' xiwe' na'kze zloe'l kwinen ka to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'. ¹⁵Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'l kwíngake' ka benne' ka' žongake' xchin Bennen' nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žongake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žéklele nyal yichja', le gonn neda' latje wchajla' ka to benne' nyal yichje', nich wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷Da' ni da' znnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'. ¹⁸Zej nnita' benne' zan zka'n zen kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žakze chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'. ¹⁹Dan' žéklele žakle da' zenle'e, dot láže'le žwe'le latje wchajlgak benne' ka' nyal yíchjgake'. ²⁰Lezka' žwe'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e, o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale. ²¹Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaxjw laže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchajla' ka to benne' nyal yichje'.

²²¿Zej nake' benne' hebreo ka'?

Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' benne' Israel ka'?

Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' za'só Bran? Lezka' naka' neda'.

²³¿Zej nake' wen žin ka' che Benne' Criston'? Lezka' nakža' neda'.

(Zchalja' ka to benne' nyal yichje' kate' zchalja' ki.)

Benža' neda' žin ka bénge'ké' légake'.

Byejwa' liž ya da' zanže chi'i ka byéjwgake' légake'.

- Bdingak benách ka' neda' lo
yo da' zanže chi'i kan gok
chégake'.
Ben zož gata' da' zanže chi'i ka
goken chégake'.
24 Gayo' chi'i bdingak benne' judío
ka' neda' yid.
(To to chi'i ka' bdíngake' neda' to
galje žoa chi'i).
25 Chonne chi'i bdíngake' neda' yag.
To chi'i bžé'egake' neda' yej.
Chonne chi'i wyoá'a to lo barkw
da' wzía yin' lo nisdo'.
To chi'i wyoá'a to yele, na' to že
lo nis lo nisdon'.
26 Zan chi'i katen' wyoá'a nez,
wdí'a gan ben zož chia' che lo
yego ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wbán ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wláž chia' ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' zi'to' ka',
na' gan ben zož chia' lo yež,
na' gan ben zož chia' lo latje
dach,
na' gan ben zož chia' lo nisdo',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wen laže' ka', benne'
ka' znnázegake' zejl'égake' che
Benne' Criston'.
27 Žin zen bena', na' bedó laža'a.
Zan chi'i bi gota' chia' latje tasa'.
Wdona', na' wbił'a.
Zan chi'i bi gota' chia' da' gawa',
o gan wchél kwina', o laže' da'
gakwa'.
28 Yógo'te že gok zedla' dan' že'le'e
laža'a yógo'te kwe' benách ka'
che Benne' Criston'.
29 Kate' no benne' zkwide' laže'e,
lezka' neda' zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga wchixle
to lježžo, zža'a bennen' žone'
ki.

30 Cha' žon byenen wká'n zen
kwina', wká'n zen kwina' kan zej
nak da' ka' zej nak bian' zkwidé'la'.
31 iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús,
Benne' Criston! Le' nnézkzele'
zchalja' da' nak dot da' li. **32** Katen'
wzóá' lo yež Damasko, benne' lie'
Aretas, bennen' gota' lo ne'e lo wláz
benne' znna bi'e gan nbab Roma,
bnnite'e benne' ka' wžé' náwgake'
nich séngake' neda', **33** san lježžo
ka' bdégake' neda' to ga že'o baní'
che yo'o, ne yo'a to xkwite zen, na'
btínmegake' neda' na'le lo ze'e da'
žape chi'in yežen'. Ka' goken, belá'
lo na'gak benne' ka' wžé' náwgake'
ned'a.

Da' błe'e dáwe'le Pablo, na'
da' błoe'el Dios le'

12 Da' li bi żala' wká'n zen
kwina'. La'kze ki naken,
na'a wchalja' kan zej nak da' ka'
ble'e dáwe'la', na' da' ka' błoe'el
Xanžon' neda'. **2** Nónbia'kza' to
benne' zejli'e che Benne' Criston',
na' ba gok xdá' yiz wzóá no benne'
bchi'e le' ya'abá che Dios. Bi nnezla'
cha' wyeje' ga na' lo bela' zen chie',
o lo be' nakkze'. Toze Dios nnezle'.
3 Nnézkzel'a wyaze' latje xtan che
Dios, da' nzin' paraíso. Bi nnezla'
cha' wyeje' ga na' lo bela' zen chie',
o bi. Toze Dios nnezle'. **4** Katen'
wzóé' ga na', benle' da' ka' žóngaken
ga žebanlžo, da' ka' bi de latje no
benne' wchalje' chégaken. **5** Gak
wká'n zena' bennen', san bi wká'n
zen kwina'. Toze wká'n zen kwina'
kan nak da' nak bia' zkwidé'la'.

6La'kze yénela' wká'n zen kwina', bi gaka' benne' bi nnezle, dan' nnia' da' nak dot da' li. Na'a, bi wká'n zen kwina' dan' bi žénela' gapže no benne' neda' ba la'ne kanzej nak da' ka' ble'ela' neda', o kan nak da' benla' neda'.

7Naž, nich bi ttle wká'n zen kwina' dan' ble'ela' da' ka' da' žóngaken ga žebanlžo, Dios bzo'e to yižwé' da' žlale'en lo xpela'a kan žla gan zga'a to yeche'. Yižwén' goken ka to da' bkonle žin da' xiwe', nich bsaka' zin' neda'. Ki goken chia' nich bi ttle wká'n zen kwina'. **8**Chonne chii góta'yoela' Xanžon', na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'. **9**Xanžon' gože' neda': "Nakte chio' da' že' laža'a le'. Yebélenželo' da' že' laža'a le' kate' zkwíde'lo!" Che len, žebéle'ela' dan' zkwíde'la'. Dan' žaken ki chia', na' žáklenže yela' wak che Benne' Criston' neda'. **10**Che len, dan' nži'ilä Benne' Criston', žebela' kate' zkwíde'la', na' kate' no benne' žliž zí'e neda', na' kate' zoa da' žiážjela', na' kate' no benne' zbia laže'e neda', na' kate' zoa bi da' žaken chia'. Kate' zkwíde'la', napža' yela' wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej nake' che Jesús

11Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja' kanzej nak da' chawé' ka' da' bena' neda'. Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala' wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka' neda', bi nakža' ka'ze kanzej nak benne' ka' žéklele le'e zej náklje' zen, benne' ka' znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. **12**Da' ka' bena' lo yela' zbez zen laže' chia' gan zoale

le'e zej nak bian' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanlžo, na' yela' wak zen che ya'abá che Dios. **13**Toze da' bi bena' gan zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika' kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j gawan'. Le si' zen chia' dan' bi bena' ki chele.

14Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne chii'. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela' gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da' den chele. Bi' že'n ka', bi žon byenen wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe' ka' žala' wáwgake' zí'ngake' ka'. **15**Dot laža'a wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé kwina' ni'a chele nich gak da' chawé' chele, la'kze žekla' neda' kate' nži'ižela' le'e, zej žeyache' yela' nži'il chele len neda'.

16Nnékzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a, bálele nnale goka' sina', na' len da' wen laže' bebélenla' da de chele. **17**¿Žéklele ben laže'la' le'e katen' bsel'a' benne' wbás chia' ka' gan zoale? **18**Góta'yoela' xkwide' Titon' yidbe' gan zoale, na' bsel'a' a lježjón' tzen len lebe'. ¿Žéklele ben laže'le xkwide' Titon' le'e? ¿Bi bento' tlebe kan žonto' xkwide' Titon', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

19¿Žéklele le'e, zí'na'do' ka', žebéj kwinto' chawé' lawle le'e? Law Dios zchajto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. **20**Zžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle kate' la'a

gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Zžeba' zdílele, na' zgé'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítjеле lježle ka', na' znnele che lježle ka', na' zka'n zen kwinle, na' žonle žo'osbé. ²¹Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' béngek' dola', na' bi beyát láže'gake' kan jez nak da' kegle da' béngek', na' da' ka' wzé láže'gake' da' kegle.

**Da' gož Pablo benne' Corinto
ka' ga ze lawte**

13 Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Žon byenen nníta'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóa lígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia.” ²Ba bchi'la' benne' ka' béngek' dola' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žóngake' dola', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble, bi gaka' gaxjw laže' katen' tílegaka' ne'. ³Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biá'gaken zchalja' ki. Bi zkwíde'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yela' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. ⁴Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwíde'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yela' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwíde'lto' tzen len Le', san dan' nakto' toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yela' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵Le wia kwinle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínele. čBi nnézlele zoalen Jesúš, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷Žližto' Dios, na' znnablto'-ne' gáklenè le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojo' chawé' neto', san nich gonle le'e da' naken chawé', la'kze géklele zchíxelto' neto'. ⁸Bi gak wži'ito' che da' nak dot da' li, san gak góñzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹Che len žebelto' kate' zkwíde'lto', na' le'e žak chochle. Žližtezo' Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia yi'a le'e.

¹¹Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' laže' gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' laže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n zie' yichj lázdo'žo. ¹²Le gape “Padiox” lježle ka', tole yetole, na' le cheł'a' lježle ka'. ¹³Yógo'te lježzo ka' nníta'gake' nga žápegake' le'e “Padiox”.

¹⁴Znnabla' Dios len Xanžo Jesúš, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gakle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO GAN NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox" benách ka'
che Jesús gan nbab Galasia

1 ¹⁻²Neda', Pablo, žapa' le'e
benách ka' che Benne' Cristo
gan nbab Galasia, na' lježžo ka'
nníta'gake' nga, žónlengake' neda'
tzen. Neda' naka' benne' wbás che
Benne' Criston'. Bi belsela' benách
ka' neda'. Jesús, Benne' Criston',
bséla'kze' neda', na' Xažo Dios,
Bennen' besbane' Jesusen' lo yela'
got, bénlene' Le' tzen. ³Znnabla'
Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne'
Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n
žie' yichj lázdo'le. ⁴Jesús na'kze,
Benne' Criston', bde kwine' lo yela'
got ni'a che dola' da' wbága'žo, na'
beslér' žo'o lo da' kegle da' žaken ža
ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken
da' gónekzele Xažo Dios. ⁵iGa'n
žénteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawé' kan nak
che Jesús, Benne' Cristo

⁶Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan'
la' zká'ntele Dios. Le' bliže' le'e
nich gakle che Leze' dan' Jesús,
Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san
na'a žénelele si' lo na'le to diža'

chawé' yoble. ⁷Da' li bi zoa yetó
diža' chawé' san zchalja' ki dan' zej
nnita' benne' ka' zchíxgake' lježžo
ka', na' žénegekle' wchá'gake' diža'
chawen' kan nak che Benne' Criston'.
⁸Cha' zoa no benne' zchalje' to
diža' chawé' da' bi naken tlebe
len dan' bchaljto' neto' lawle le'e,
znnabla' Dios wsaka' zí'e bennen'.
Žala' wsaka' zí'e nedkza' cha' gona'
ki, na' cha' to wbás che ya'abá gone'
ki, Dios na'kze wsaka' zí'e le'. ⁹Ba
wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia'
ki da' yoble: cha' zoa no benne'
zchalje' to diža' chawé' da' bi naken
tlebe len dan' ba wzí' lo na'len,
znnabla' Dios wsaka' zí'e bennen'.

¹⁰¿Žéklele žénela' gapple neda' ba
la'ne kate' zchalja' ki? O'o. Žénela'
yežoja' chawé' law Dios. ¿Žéklele
žénela' chaz láže'gak benách ka'
neda'? Chela' yénela' chaz láže'gak
benách ka' neda', bi gaka' wen žin
che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás
che Benne' Cristo

¹¹Na'a, žala' nnézlele da' ni,
zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan'
zchalja' bi zan' lo yichj lázdo'gak
benách ka'. ¹²Kege no benne' bdie'

diža' chawen' lo na'a, na' kege no benne' b^{sedlen'} neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní' ikzele' neda' kan nak diža' chawe' chien'. ¹³Ba bénkzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnézkzelele kan bena', katen' wžia láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wžia yi'a légake'. ¹⁴Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne' ka' zjake' yiz ka zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka léngake' da' bdegak xa wdé cheto' ka' lo na'to' kan bénenteze béngake'. ¹⁵Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i láže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xchine'. ¹⁶Naž, katen' gónekzele Dios, bene' ga bénbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen' kan nak chie' Le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtija' no benne' nake' benachze nich wsedle' neda', ¹⁷na' bi wyá'a lo yež Jerusalén nich chejwía' benne' ka' gókgake' wbás ka' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸Ka' goken, katen' ba wdé chonnie yiz wyá'a lo yež Jerusalén, na' bejwía' Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža'. ¹⁹Katen' wzó'a ga na' bi ble'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' ble'ela'-ne'. ²⁰Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkzele Dios bi žon laža'a.

²¹Wdé na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' jez nbaben Siria, na'

da' ka' jez nbaben Silisia. ²²Kate' ža ka' lježžo ka' jez nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bénbia'gake' neda'. ²³Belyenle' toze dan' bchaljgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžia laže' že'o zga'ale, zze diže'e na'a che da' žejlé'žo, dan' gónele' wžia yi'e." ²⁴Ka' goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

Yezika' benne' wbás ka' che
Jesús zzi' lo ná'gake' Pablo

2 Kate' ba gok xda' yiz, wyá'alená' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchi'a xkwide' Tito, bin' bénlenbe' neda' tzen žin. ²Wyá'a ga na' dan' bloe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bla'a ga na', na' cheł'a ale bcháljlena' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' léngake' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bema' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bema', na' žin da' žona' na'a. ³La'kze xkwide' Titon', bi' lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónenteze žongak benne' judío ka'. ⁴Da' li, bałe benách ka' wnnítiga'gake' ga na', benne' žilj láže' ka', na' wnnágake' jez nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo bela' che xkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki zbiga'gake' gan zoažo že'o, na' zwíagake' kan žonžo nich nnézgekle' kan belažo lo na' da' bchi'le Moisés. Belažo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo

da' yoble ka benne' ka'zej ndo'e lo
na' xtiža' Moisés na'. ⁵Nitó chí'ido'ze,
bi be'to' légake' latje. Ki bento' nich
gape chí'ito' da' nak dot da' li che
diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶Benne' ka' žeklžo nzi' lo
ná'gake' žin che Benne' Criston' bi
bchí'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi
že' laža'a kan zej nake', dan' bi
zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a
láže'gak benách ka' žo'o. ⁷Bi
bchí'igekle' neda' nitó da' kobe,
dan' gókbe'egakle' Dios bdie' lo na'a
žin chie' da' žona', nich chejzenla'
benách zi'to' ka' diža' chawen', tlebe
kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie',
na' zzenle' benne' judío ka' diža'
chawen'. ⁸Dios, len yela' wak chie',
bene' neda' wbás chie' nich wsedla'
benách zi'to' ka', tlebe kan bene'
Bedon' wbás chie' nich wsedle' le'
benne' judío ka'.

⁹Jakob len Bedon', na' Zwa, benne'
ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che
Benne' Criston', gókbe'egakle' bde
Dios lo na'a žin ni. Che len wzí'
lo ná'gake' neda' len Bernabé, na'
bento' toze diža' chjento' xchin Dios
gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda'
len Bernabé, na' légake' góngake'
xchin Dios gan nníta'gak benne'
judío ka'. ¹⁰Góta'yoegakle' neto' toze
chejsá' láže'to' gáklenko' benách
yache' ka', na' da' ni že' láže'teza'
žona'.

Pablo bdile' Bedw lo yež Antiokía

¹¹Naž kate' bla' Bedon' lo yež
Antiokía, bdila'-ne', dan' bchixle'
kan bene'. ¹²Ka' goken dan' zga'ale
bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen,
na' bene' ki na' zejte bžingak bale
benne' ka' zej nake' toze len Jakob.

Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž
bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan'
bžebé' bi da' gongak benne' ka' nzi'
lo ná'gake' žóngake' ga chog lo bela'
chegak benne' byo, benne' zi'to' ka',
kan znna da' bchi'le Moisés. ¹³Naž
yebale benne' judío ka', benne'
žejlé'gake' che Benne' Criston',
bénlengake' Bedon' tzen kan žone'
lo yela' zžeba chie', na' ka' goken
ga bžinte lezka' bžeba Bernabé,
na' le' bénlene' légake' tzen. ¹⁴Naž
kate' ble'ela' bi žóngake' kan znna
da' naken dot da' li da' žsedle
diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon'
lawgak yógo'te benne' ka' che
Benne' Criston' wnníta'gake' ga na',
na' wnnia': "Nako' le' benne' judío,
san žono' le' kan žongak benách
zi'to' ka', na' kege kan žongak benne'
judío ka'. ¿Bíz chen' žénelo' gon
byeno' gongak benách zi'to' ka' kan
žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan'
žejlé'gake' che Jesús kan
želagak benách zi'to' ka'

¹⁵Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo
benne' judío ka' dan' xa xna'žo ka'
zej nake' benne' judío ka', na' kege
nakžo benách zi'to' ka', benne' bi
zej nónbi'e Dios. ¹⁶Nnézkzelžo nitó
benne' bi yeyake' chawé' law Dios
dan' žone' kan znna da' bchi'le
Moisés. Toze yeyák chawé' lawe' Le'
no benne' žejli'e che Jesús, Benne'
Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che
Jesusen', nich beyakžo chawé' law
Dios, na' kege dan' žonžo kan znna
da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák
nitó benne' chawé' law Dios dan'
žone' kan znna da' bchi'le Moisés
na'. ¹⁷Na'a, žeklžo beyakžo chawé'

law Dios dan' žejeľežo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' dola' kan zej nak benách zi'to' ka', čžala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo dola'? O'o. ¹⁸ Cha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' zka'n ditja' da' znnakze Dios."

¹⁹ Dan' bi gok gona' kan znnna da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan znnakze Dios. ²⁰ Nak chia' ka ba gótlena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Che len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lázda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žeji'a che Zi'n Dios, Bennen' bží'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzó'a chela'ale da' žonne' Dios chežo. Chela' gak to benne' yeyake' chawe' law Dios, dan' žone' da' znnna da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

Da' znnna da' bchi'le Moisés, na'
da' žejeľežo che Benne' Cristo

3 iLe'e, benne' bi nnezle ka'
iLe'e, benne' Galasia ka'
čWzó'a no benne' bene' chele yela'
wžá' nich biž gonle kan znnna da'
naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto'
le'e da' žata' chežo dan' got Jesús,
Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le
wchebe neda' da' ni. čBedjoaolen
Dios Be' La'y le'e dan' benle kan
znnna da' bchi'le Moisés na' o dan'
bejle'le diža' chawen' da' bénlele?
³ čNakžke goken nakle benne' bi
nnezle ki? Wzó lawle nakle che

Dios dan' zoažen Dios Be' La'y le'e.
čŽéklele žakze chele gak gonle
ga gak dot li laže' kan nakle che
Dios? ⁴ čDáche'ze gok chele yógo'te
dan' wzáka'le? iBi goken ki! ⁵ Kate'
Dios zsele'e Dios Be' La'y nich
yedjsóalene' le'e, na' žonne' le'e
latje gonle yela' wak che ya'abá ka',
čžone' ki dan' žonle kan znnna da'
bchi'le Moisés na' o dan' žeji'le'zele
diža' chawen' da' bénlele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
“Bran bejli'e che Dios, na' Dios
wnně' nake' chawe' lawe' Le'
dan' bejli'e chie!” ⁷ Che len žala'
nnézlele, benne' ka' žeji'le'gake'
che Dios, légakze' jez nake' da' li
za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche
la'y, da' bla' lawn zga'ale kan gon
Dios, dan' znnan, benne' zi'to'
ka', benne' chejli'gake' chie' Le',
gákgake' chawe' lawe' Le'. Che len
Dios blo'ele' Bran na' zga'ale kan
nak diža' chawen', na' wnně': “Lo
na' Za'só' gon chawa'a benách ka'
nníta'gake' dot yežlyó nga.” ⁹ Ki
naken, Bran na' bejli'e che Dios, na'
Dios wnně' nake' chawe'. Lezka' na'a,
Dios žone' chawe' yógo'te benne' ka'
žeji'le'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen
láže'gake' yeyákgake' chawe' law
Dios dan' žóngake' kan znnna da'
bchi'le Moisés. Ki naken dan' nyejw
le'e yiche la'y da' znnan: “Zej nbaga'
zia yógo'te benne' ka' bi žóngake'
dot da' znnna xtiže'e.” ¹¹ Na'a, nak
bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law
Dios dan' žone' da' znnna xtiže'e, dan'
nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Soa
nban bennen' beyake' chawe' law
Dios dan' žeji'le' chie' Le'.” ¹² Kan
žeyák chawe' law Dios no benne'

žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen laže'e yeyake' chawē' lawe' Le' dan' žone' kan wnnā Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Soa nban no benne' žone' dot da' znnna xtiže'e."

¹³Benne' Criston' beslē' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžog chie' gate' lo wlazzō žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Zej nbaga' ūia yógo'te benne' ka'zej de'e to le'e yag." ¹⁴Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe laže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawē' benách zi'to' ka' lo na' Jesúš, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe laže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da'
bchebe laže' Dios gone'

¹⁵Na'a, ūína'do' ka', žapa' le'e to da' ūsaka' leba', to da' žaken chežo, na' znnia': Kate' chope benne' ka' ba běngake' toze xtíža'gake', na' ba ben chóchgake' dižan', naž bi gak nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶Dios bchebe laže'e to da' gone' che Bran, na' che ūa'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi znnan: "za'sóe' ka'", da' ūchaljen chegak benne' zan, san znnan: "che ūa'sóe'." Da' ni ūchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷Da' ni ženela' nnia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe laže'e gone' kan znnna da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi

gak yeká'an dan' bchebe laže' Dios gonen', na' bi gak wsolen. ¹⁸Na'a, cha' žala' gonžo kan znnna xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe laže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe laže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe laže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹Cha' ki naken, čbiž chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia' ūia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bla' law ūa'só Bran na', Bennen' bchebe laže' Dios wnežjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbás che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰Kate' toze benne' zoa da' ūchebe laže'e gonen', bi žon byenen soa no benne' wdíe' dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biž chen' gož Dios benách
ka' góngake' da' zej nyejw
lo da' bzoj Moisés

²¹Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, čnaken tlebe len dan' bchebe laže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonen ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawē' law Dios cha' gonžo kan znnna xtiže'e. ²²San da' nyejwn le'e yiche la'y znnan yógo'težo nbága'žo dola'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe laže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesúš, Benne' Criston'.

²³Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' znnna xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' ūchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawē' law Dios cha' chejle'žo chie'

Le'. ²⁴Ki naken, da' znna xtiža' Dios bchi'len ž'o'o, na' goken chežo ka to benne' bsedle' ž'o'o na' jezte ža bloe'e law Jesúš, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁵Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bsdelen ž'o'o biž zchi'len ž'o'o.

²⁶Yógo'tele le'e nakle zi'nkze Dios dan' žejle'le che Jesúš, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. ²⁷Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyákgake' toze len Jesúš, Benne' Criston', ba beyákgake' kan nakkze' Le'. ²⁸Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', na' biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesúš, Benne' Criston', yógo'tele lezka' beyakle toze len lježle tole yetole. ²⁹Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', lezka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnežjwe' che Bran na'.

4 Da' ni naken da' žénela' nnia': ¹Kate' ne zbez to xkwide' byo ža wloé'e law xabe' ba žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. ²Kate' nezejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchi'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' jezte ža ba bdixjw xabe' chebe'. ³Lezka' žaken chežo. Katen' gokžo ka xkwide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchí'igeklen ž'o'o. ⁴Naž kate'

bza'a ža, Dios bsele'e Zi'nkze' nga. Goke' zi'in to no'le kan nakžo ž'o'o, na' da' zsédgéklen Le'. ⁵Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légake', nich gak yeyakžo ž'o'o zi'nkze Dios.

⁶Nich gak bia' ba nakle zi'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le, na' Lekze' zcháljlene' Dios lo wlazle le'e, na' znne': "Xe." ⁷Ki naken, ba nakle zi'nkze Dios, na' biž nakle ka benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle zi'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'le gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'le benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesúš

⁸Katen' bi na' gónbiale Dios, gokle ka benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' dios ka'.

⁹Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, čbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? Žénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan znna xtiže'e? ¹⁰Zka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. ¹¹Zžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbiale da' naken dot da' li. Žeyák dáche'ze žin da' bena'?

¹²Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žala' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' zia benle chia' neda'.

¹³Ba nnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na'

dan' gókli'a yižwé'. ¹⁴Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' chela'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdaple neda' ba la'ne, toze kan gapple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gapple ba la'ne Jesúš na'kze, Benne' Criston'. ¹⁵Bebéle'elete ža na'. ¿Bízkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nnia' kan goken chele: Chela' gok to da' sáke'le gonle, na' kwejle yej lawkzle, na' gonnlen chia' neda'. ¹⁶Na'a, ižéklele beyaka' to benne' bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e káteze naken?

¹⁷Benne' ka' zchíxgake' le'e že' láže'gake' le'e, san kege nich gaken chawe' chele. Ženegekle' góngake' ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le légake'. ¹⁸Na'a, chawe' naken soa no benne' že' láže'le le'e, san toze cha' naken nich gak chawe' chele. Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate' ne zóalena' le'e. ¹⁹Le'e, zí'na'do' ka', kan žak che to no'le za' galj bi' že'n chie', zzáka'l'i'e, lezka' zzáka'l'i'a neda' da' yoble ni'a chele le'e kate' žinže ža gakle dot kan nak Benne' Criston'. ²⁰Žak láže'l'i'a sóalena' le'e na'a nich gak wcháljlena' le'e to diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

Da' žsedle da' goken che Agar, na' che Sara, zo'le Bran

²¹Na'a, nólele le'e ženelele wdé kwinle lo na' da' bchi'le Moisés na', le wia da' ni da' nnia'. ¿Batkle bze nagle da' znnna xtiža' Moisés na'? ²²Lo xtiže'e znnan ki: "Wnnítá'gak chope xkwide' byo ka' che Bran. Tobe' gokbe' zí'n to no'le ndo'w, na' yetobe' gokbe' zí'n to no'le bi ndo'e. ²³Zí'n no'le ndo'w na' goljbe' lo ni'a

lo na' to benne' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', san zí'n no'le bi ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže' Dios gone' ga galjbe'." ²⁴Da' ni naken to da' žsaka' leben. Kan gok chegak chope no'le ki žsedlen kan zej nak chope diža' nžag, da' ka' Dios bénlene' benách ka'. To diža' nžag na' naken da' ben Dios law ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar, no'le ndo'w che Sara zloe'elen kan naken. Benne' ka' zej nzi' diža' nžag ni zej nake' ka zí'n Agar na', na' zej nake' ka benne' ndo'w ka' lo na' diža' nžag na'. ²⁵Da' gok Agar na' lezka' zloe'elen kan nak ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Arabia, na' lezka' zloe'elen kan nak yež Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan' naken ka to benne' ndo'w tzen len benne' ka' zej nnite'e lo yežen'. ²⁶San bi ndo'gak benách ka' che Jerusalén na' da' žen' ya'abá che Dios, na' žo'o ni nakžo benách wláz ka' che yežen'. ²⁷Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Bebél, no'le wbíž, bi zoa zí'no'.
Lo yela' žebél chio' wžézeya'a,
 la'kze batkle gok chio' da'
 zzáka'l'kze to no'le
 za' galj bi' že'n chie'.
 Bebél la'kze nbej yichjgak
 benách ka' le',
 dan' Dios gone' ga yánle'eže
 zí'no' ka'
 ka xkwide' ka' che no'len'
 zóalene' benne' byo chie'.

²⁸Zí'na'do' ka', žo'o ni nakžo kan gok Isaak, zí'n Bran. Nakžo ka za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe laže' Dios gáljgakbe' chie'. ²⁹Kate' ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', wžia láže'be' xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yela' wak che

Dios Be' La'y. Lezka' žaken chežo na'a, želbía láže'gak benách ka' nnít'a'gake' yežlyó nga žo'o. ³⁰Na'a, čbíz^kze znna da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan: "Bebéj no'le ndo'w na' na'le tzen len zi'ne', dan' bi gak si' zi'n no'len' tzen len zi'n no'le bi ndo'e da' bchebe laže' Dios gatan' che zi'n no'le bi ndo'e na!" ³¹Ki naken, zí'na'do' ka', bi nakžo kan gok zi'n no'le ndo'w na'. Žo'o nakžo ka zi'n no'le bi ndo'e na'.

**Le gape chi'i kwinle, nich
ga'nle lo yela' želá**

5 Ba belažo dan' beslá Benne' Criston' žo'o. Le soa choch cha', na' le ga'n lo yela' želá na'. Bi wzó kwinle da' yoble lo na' da' bchi'le Moisés na', nich bi gakle ka benne' ndo'w ka' chen.

²Le wzé nag da' znnia'. Neda', Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no benne' latje choge' lo bela' chele kan znna da' bchi'le Moisés na', bi yebélenlele da' ben Benne' Criston'. ³Da' yoble žénela' yapa' no benne' byo žwe'e latje no benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' znna da' bchi'le Moisés na'. ⁴Nólele le'e žékklele yeyakle chawé law Dios dan' žonle kan znna xtiža' Moisés na', ba bkwáslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. ⁵Žo'o ni žxen láže'žo yeyakžo chawé law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejležo che Benne' Criston'. ⁶Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo bela' chežo kan znna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo bela' chežo. Da' záka'že naken chejležo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

⁷Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. čNakžkze goken bka'nle da' naken dot da' li? ⁸Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. ⁹Bi gal láže'le da' znnan: "Láte'ze kwa zichj che yet xtíl žonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen!". ¹⁰Dan' nakžo toze len Xanžon', žxen laža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' laža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' žchixe' le'e, nóte'teze benne' nake'.

¹¹Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', jez nnita' benne' ka' znnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo bela' chegak benne' byo ka' kan znna da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, čbíz chen' želbía láže'gak benne' judío ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹²Kan nak chegak benne' ka' zchíxgake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo bela' chele, žak laža'a chóggake' to chi'ize kwíngake'.

¹³Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gakle benách nla ka'. Bi wkónlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nži'ille lježle ka'. ¹⁴Yógo'te da' znna xtiža' Dios žon bennen' žone' kan znna xtiža' Dios da' znnan: "Žala' ži'il' lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁵Na'a, cha' znnle che lježle tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' lježgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwinle nich bi wzía yile lježle tole yetole.

**Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon
Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo**

¹⁶Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na'

naž biž gonle kan žénelelo lo yela'
benachze chele. ¹⁷Da' žénelžo
gonžo lo yela' benachze chežo bi
naken tlebe len da' žénele Dios Be'
La'y gonžon, na' da' žénele Dios
Be' La'y bi naken tlebe len da' ka'
žénelžo gonžo lo yela' benachze
chežo. Da' chopen ki, bi zej naken
tlebe, na' che len bi gak gonle kan
žénekzelele. ¹⁸Na'a, cha' žonle kan
žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na'
da' bchi'le Moisés na'.

¹⁹Zej nak bia' da' žongak benách
ka', benne' ka' žóngake' kan žénele
yela' benachze chégake':

Zka'n dítjgake' yela' zchag na'.
Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle,
na' da' bi naken chawe'.

²⁰Zka'n žéngake' lo'a ka', na'
žóngake' yela' wžá'.
Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe',
na' želdíl-lene' légake'.

Zg'égekle' ljéžgake' ka', na'
želžé'e.

Zze láže'gake' da' kegle.
Želžój chóplegake', na' zbéjgake'
chela'ale benách ka'.

²¹Zdan láže'gake' yela' gape, na'
žótgake' benách ka'.
Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka' žóngake'.
Da' zan da' ki žóngake'. Neda' zchi'la'
le'e na'a nich bi gonle ki, kan
bchi'la' le'e zga'ale, znnia': benne' ka'
žóngake' ki bi gak cházgake' gan
znnna bia' Dios.

²²Na'a, nak bia' Dios Be' La'y žone'
žin lo yichj lázdo'žo dan' žonžo ki:

Nži'ilžo lježžo ka', na' žebéle'lžo.
Zga'n ſi yichj lázdo'žo, na'
zbezžo zen laže'.

Že' láže'žo lježžo ka', na' nakžo
žili laže'.

Žonžo kan znnnažo.

²³Nakžo gaxjw laže', na' znnna
bia'žo kwinžo.

Da' bchi'le Moisés ž'o bi zži'il che
da' ki. ²⁴Benne' ka' zej nake' che
Benne' Criston' biž žóngake' kan
žénekzegekle', na' bi žóngake' da'
zdanze láže'gake' lo yela' benachze
chégake'. ²⁵Dios Be' La'y nbánlenžo.
Lekze' žala' nna bi'e žo'o kan nak
yógo'te da' žonžo.

²⁶Bi žala' wká'n zen kwinžo, na'
bi wcha'žo lježžo tožo yetožo, na' bi
ge'elžo lježžo tožo yetožo.

Žala' gáklenžo lježžo ka'

6 Na'a, zí'na'do' ka', cha' lé'elele
žon to lježle dola', naž nólele
le'e zoālen Dios Be' La'y le'e, žala'
gonle ga yeját laže' bennen', san
žon byenen gonle ki lo yela' gaxjw
laže' chele, na' le gape chi'i kwinle
nich bi gon da' xiwe' ga bágale dola'.
²Le gaklen lježle tole yetole kan
nak ywa' da' nbágale. Cha' gonle ki,
na' gonle kan znnna da' gož Benne'
Criston' ž'o gonžo.

³Cha' zoa no benne' žekle' nake'
benne' zen, san bi be nake', benne'
ni žon láže'le' la' kwinze'. ⁴To to
benne' žala' wie' binlo da' žonkze'.
Naž cha' yežoje' chawe', gak wká'n
zen kwine' kan nak da' ba bene',
na' bi gon byenen wie' kan bengak
yezika' benách ka' cha' bene' le' da'
nakže chawe' o bi bene' ki. ⁵To to
benne' žala' we'e da' besbaga' Dios
le'.

⁶Cha' zoa no benne' žsedle' le'
diža' chawen', žala' wnéžywle bennen'
žsedle' le'e late' da' den chele.

⁷Bi gon laže'l kwinle, dan' bi gak
gon láže'lele Dios. Yelaple kan nak

da' gozle. ⁸Cha' da' žazlezej naken da' ka' žonle kan ždanze láže'le lo yela' benachze chele, na' da' yelaple gaken yela' got. Cha' da' žazlezej naken da' ka' žonle kan žaz láže' Dios Be' La'y, na' yelaple da' gonn Dios Be' La'y chele, da' naken yela' nban da' zejlí kanne. ⁹Ki naken, bi žala' wsanžo gonžo da' naken chawe', na' cha' bi yekwasžo, žin ža yelapžon. ¹⁰Che len, bátteze gata' latje chežo, žala' gonžo da' nak chawe' chegak yógo'te benách ka', na' da' naken blo, žala' gonžo ki chegak lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

¹¹Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'. ¹²Benne' ka' ženegekle' góngake' ga chog lo bela' chele kan znna da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežójgake' chawe' lawgak benne' judío ka', nich bi kwia láže'gake' légake' dan' zcháljgake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹³Na'a, benne' byo ka' nžog lo bela' chégake' kan znna da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan znna da' bchi'le'. Ženegekle'

góngake' ga chog lo bela' chele nich gak wkán zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e.

¹⁴Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlyó nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'. ¹⁵Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo bela' chežo kan znna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo bela' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj lázdo'žo. ¹⁶Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' kan znna da' žsedla' nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios, znablal' Dios wkán zie' yichj lázdo'gake', na' yeyache' laže'e' légake'.

¹⁷Na'a so law, biž gak no benne' gone' ga kwe' zedla' neda', dan' zej že' lo xpela'a yiž ka' da' zej nak bian' naka' wen žin che Xanžo Jesusen'.

¹⁸Na'a, zí'na'do' ka', znablal' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELĀ' PABLO ŁO YEŽ ÉFESO

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox",
nakle che Dios, na' žeſlē'le che
Jesús, Benne' Criston', na' zoale Ło
yež Éfeso. Naka' neda' wbás bselā'
Jesús, Benne' Criston', dan' Dios
na'kze gónele' gaka' ki. ²Znnabla'
Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne'
Criston', we' laže'e le'e, na' wkán zie'
yichj lázdo'le.

Da' żonn Dios chežo dan'
nakžo toze len Jesús

³iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús,
Benne' Criston'! Dan' nakžo toze
len Benne' Criston', Dios ba benne'
chežo yógo'te da' naken chawe' che
ya'abá chie', dan' bsele'e Dios Be'
La'y nich yedjsóalene' žo'o. ⁴Zga'ale
kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze'
žo'o nich gakžo che Łeze' ni'a che
Benne' Criston', na' nich gakžo
benách la'y chie' ka', na' nich gakžo
chawe' lawe' Łe'. ⁵Dios bkweze'
zga'ale si' lo ne'e žo'o ka zi'nkze'
ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne'
Criston', dan' wyáz laže'e Łe' gone'
ki, na' dan' naken da' gónekzele'
gone'. ⁶Žala' wkán zéntezžo Dios
ni'a che da' benne' chežo, dan'

bennze' chežo dan' nakžo toze
len Zi'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷Benne'
Criston' beya'we' žo'o katen' gote' Ło
wlazžo žo'o nich gak yenít law Dios
žo'o che doł'a' da' nbága'žo. Ki ben
Dios dan' nži'ile'ele' žo'o. ⁸Błoe'ele'
law kan nži'ile' žo'o dan' benne'
chežo yela' sina' chie', na' yela'
żejní'il chie' ⁹nich gak gónbia'žo
da' bkweze' chežo, na' bło'e'ele' žo'o
da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale
gonen' Ło na' Benne' Criston'. ¹⁰Dan'
bzoakze Dios gonen' kate' žinte
ža, naken gone' ga gakgak toze,
na' chazgak Ło na' Benne' Criston'
yógo'te da' de, da' ka'zej nnitan'
ya'abá che Dios, na' da' ka'zej
nnitan' yežlyó nga.

¹¹Dan' nakžo toze len Benne'
Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale
nich gak chežo da' naken che Xažo
Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak
da' gónekzele' Łe'. Nake' Łe' Bennen'
žone' yógo'te kan žénekzele' Łe'.
¹²Ki ben Dios nich wkán zenžo-ne'
kan nak yela' zen chie', žo'o ni žxen
láže'žo Benne' Criston' zgá'aležo ka
yezika' benách ka'. ¹³Łežka' goken
chele le'e. Katen' bénlele diža' da'
naken dot da' li, diža' chawen' kan
gak yelažo, na' bejle'le che Benne'
Criston', na' Dios bzoe' chele da'

nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo. ¹⁴Dan' zoalen Dios Be' La'y ž'o'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyóz yeya'we' ž'o'o, ž'o'o na' ba nakžo chie' Le'. Ki naken nich ga'n zen yela' baní' chie'.

**Pablo znnable' Dios wzejni'ile'
benách ka' che Jesús**

¹⁵Che len, katen' benla' kan žeje'le che Xanžo Jesusen', na' kan nží'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶bi žsana' žapa' Dios: "Žóxkeno" ni'a chele. Žejsá' laža'a le'e kate' zcháljlena' Dios, ¹⁷Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yela' wak. Znnabla'-ne' sele'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yela' žejní'il, na' zloe'ele' ž'o'o da' nakkze Dios.

¹⁸Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e lo yichj lázdo'le nich gak nnézlele kan nak da' žxen láže'žo, dan' bliže' le'e nich yebélenelen, na' nich nnézlele kan nak yela' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Le', ¹⁹na' nich nnézlele kato da' zen nak yela' wak chie', dan' žáklenen ž'o'o, nolžo žeje'žo chie' Le'. Yela' wak zen ni naken da' bloe'el law Dios ²⁰katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' bene' ga wži'e kwit li ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, ²¹ga na' znna bi'e benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej

nake' xangak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. ²²Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzoe' Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xanžo lo yógo'te da' zej naken chežo. ²³Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka bela' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo bela' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

Belažo dan' nži'il Dios ž'o'o

2 Dios ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chele, la'kze zga'ale gokle ka benne' gat ka' ni'a che dola' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinnj da' benle. ²Ža na' benle tlebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nnítia'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' znna bian' lo be'ze, na' zkonlen žin benne' ka' bi žóngake' kan znna xtiža' Dios. ³Lezka' gokžo yógo'težo ž'o'o, dan' benžo kan wzeze láže'žo, na' kan wyáz láže'žo lo yela' benachze chežo. Che len wbága'žo dola' law Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. ⁴⁻⁵Naž katen' gokžo ka benne' gat ka' ni'a che dolan' da' wbága'žo, Dios besbane' ž'o'o lo yela' got tzen len Benne' Criston' dan' beyache' láže'le' ž'o'o, na' bží'ile'ele' ž'o'o. Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e. ⁶Dios besbane' ž'o'o tzen len Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen len Le' gan znna bi'e ya'abá chie' Le'. ⁷Katen' ben Dios ki, bloe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wnni'a

che da' bennze' chežo, katen' bsele'e Jesúš, Benne' Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nží'ile'ele' žo'o. ⁸Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e dan' že'le'le che Benne' Criston'. Beslé' le'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle le'e, san dan' naken da' žonze Dios. ⁹Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benkze' le'. ¹⁰Da' nakžo naken da' benkze' Dios. Dan' nakžo toze len Jesúš, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

**Že' ſi yichj lázdo'žo law Dios
ni'a che da' ben Jesúš**

¹¹Le chejsá' laže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che len benne' judío ka', benne' želchogē' lo bela' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, na' znnágake'zej nake' benne' nžog lo bela' chégake', znnágake' nakle le'e benne' bi nžog lo bela' chégake'. ¹²Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' lawgak benách Israel ka', na' bi wzile da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe laže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi wzóa da' žxen laže'le, na' bi bénbia'le Dios. ¹³Na'a, nakle toze len Jesúš, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' le'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o. ¹⁴Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj lázdo'žo law Dios. Le' bene' ga beyakgak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsole' yela' zža'a dan' bebejen légake'

chople, dan' goken ka to ze'e sibe. ¹⁵Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' bsole' da' ka' zchi'igeklen benne' judío ka', da' ka'zej nyejwn lo da' bzoz Moisés na', na' chope kwe' benne' ka', beyone' légake' toze benách kobe, benne' ka'zej nake' toze len Lekze'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsole' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' légake' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj lázdo'gake' law Dios.

¹⁷Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' gawze.

¹⁸Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalenkze Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlyó da' bi naken chele, san nbáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka yej ka' da'zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Jesúš na'kze, Benne' Criston', nake' ka yej blo che len ze'e na'. ²¹Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka'zej nnita' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²²Le'ekze nakle toze len Benne'

Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gakle ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zoalen Dios Be' la'y le'e.

**Nak Pablo wen žin nich
wchalje' diža' chawe'**

3 Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesúš, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách zi'to' ka'. ²Žekla' ba nnézkzelele kan ben Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebélenlele da' žonne' chežo. ³Dios bloe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzoja' chele le'e láte'do'ze. ⁴Kate' gol-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bloe'ele' law kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶Ki znnna da' bgachen': "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' jez naken che Dios, na' yeýákgake' ka toze benách, na' lezka' gata' yela' žebél chégake' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnežjwe' chégake' dan' jez nake' toze len Jesúš, Benne' Criston!." ⁷Dios, lo yela' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda!. Lo yela' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸Néxjwža' neda' ka yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nníta'gak benách

zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoakze Dios že ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' znnna biá'gake' len benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yela' žejní'il che Dios, kate' lē'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoakze' Le' že ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesúš, Benne' Criston'. ¹²Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba nzi'žo latje bíga'žo dot láže'žo law Dios, dan' zejle'žo chie' Le'. ¹³Che len žáta'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gáklena' le'e, dan' gonen ga gak chawe' chele.

Kan nak yela' nži'il che Jesúš

¹⁴Che len zhoa ziba' law Xa Xanžo Jesúš, Benne' Criston'. ¹⁵Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁶Znnabla' Xažo Dios, lo yela' wnni'a da' zenle'e chie', wnežjwe' chele yela' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le. ¹⁷Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' zejle'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yela' nži'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nži'ilene', ¹⁸nich gak chejn'iilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nži'il^eele' žo'o gáte'teze

na' to chi'ize. ¹⁹Žnnabla' Dios gone' ga gónbia'le yela' nži'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e.

²⁰Na'a, iga'n zen Dios, Bennen' gak gónl'ež'e' kan gak nnablžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yela' wak chie' lo yichj lázdo'žo! ²¹iGa'n zénteze Dios lawgak benách ka' che Benne' Criston', na' law Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zágaken! Ka'kze gaken.

Dios Be' La'y žone' ž'o'o
toze len lježžo ka'

4 Na'a, neda' žáta'yoela' le'e, ne nyejwa liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Žnnabla' le'e gonle dot kan žala' gongak benne' ka' bliž Dios nich gákgake' che Leze', kan lezka' bliž' le'e. ²Le gak gaxjw laže', na' ži'i laže'. Le kwez zen laže', na' le we' laže' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele. ³Le we' laže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e, na' gonle ki lo yela' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

⁴ Toze nak bela' žen che Benne' Criston' da' nžagžo ž'o'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' ž'o'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios ž'o'o nich yebélenžon.

⁵ Toze nak Xanžon', na' toze da' žejle'žo, na' toze da' bezoažo nis.

⁶ Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' znna bi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo, na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

⁷To tožo nzi'žo to yela' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo. ⁸Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na'
bchi'e benne' zan, benne' ka'
beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' chegak benách ka' da'
žonnze' chégake'.

⁹ iBizkze zejlás dan' znnan:
"beyepe??" Žsedlen žo'o betje'
zga'ale, na' ble'e že'le lo yežlyo
nga. ¹⁰Bennen' betje' nake' Bennen'
beyepe' žá'teže ya'abale nich
besché'e yógo'te len da' nakkze'
Le'. ¹¹Benne' Criston' bennkze' che
chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e bale benne' ka' latje gákgake'
wbás chie' ka'.

Bene' ga zchaljgak yebale benne'
ka' lo wláz Dios.

Bsele'e yebale benne' ka'
chejháljgake' diža' chawen'.
Bnnite' yebale benne' ka' nich
gape chí'igake' benách chie'
ka'.

Wžíe' yebale' nich wsédgekle'
benách chie' ka'.

¹²Benne' Criston' bpa'kze' benách
chie' ka' nich gak góngake' xchine',
nich góngake' ga gakgak dot li
laže' benne' ka'zej nake' ka bela'
žen chekze' Le'. ¹³Ki gaken na'
zejte yeyakžo toze yógo'težo kan
žejle'žo che Benne' Criston', Zi'n
Dios, na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo
wale, na' yeyakžo dot kan nakkze
Benne' Criston'. ¹⁴Biž gakžo ka
xkwide' ka', kanzej nak benne' ka'
la' zchá'tegake' kan žóngake', na'
zej nake' ka to da' zejen law nis
yego, o ka to da' zche' bíteteze be'
žaken, na' zzi' lo ná'gake' bíteteze

diža' da' žsedle no benne' légake', bennen' žon láže'le' légake' len yela' sina' chie', na' žone' ga zchíxgekle benách ka'. ¹⁵Na'a, dan' nži'ilžo žo'o lježžo ka', žala' wchaljžo da' naken dot da' li nich gak yeyakžo dot kan nak Benne' Criston', na' gakžo toze len Le', Bennen' nake' Xane dot bela' žen chie', da' nakžo žo'o. ¹⁶Benne' Criston' žonkze' ga nžag chawe' bela' žen chie', da' nakžo žo'o, na' dot bela' žen chien' nžagen tzen ni'a che da' žon toze bela' žen chien'. Kate' žonžo xchinžo to tožo žo'o, žo'o na' nžagžo bela' žen chien', na' doten zgolen, na' žaken dot li laže', kan zej žakže dot li laže' kan nži'ilžo lježžo ka'.

**Yela' nban kobe da' napžo
dan' nakžo che Jesús**

¹⁷Lo wláz Xanžon' žapa' le'e da' ni, na' zdian' lo na'le', znnia': biž gonle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, benne' ka' žóngake' kan želzá' láže'gakze', ¹⁸na' zej nchol yichj lázdo'gake'. Dan' zej nake' benne' bi nnezel ka', na' zej non zižje lázdo'gake', che len bi zej nzi'e yela' nban da' žonn Dios chežo.

¹⁹ Bi žedoé'egekle'.

Bde kwíngake' nich góngake' da'
zinnj.

Dot láže'gake' žóngake' yógo'te
da' kegle.

²⁰Benne' ka' bsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', bi bsédgekle' le'e gonle kan žongak benách ki.

²¹Da' naken dot da' li da' bénlele kan nak che Benne' Criston', na' da' nakle chie' Le', zsédgeklen le'e da' naken dot da' li da' zóalenen Jesusen!. ²²Le nna bia' yela'

benachze chele da' gokle zga'ale, dan' znitlen ni'a che yela' zze laže' chele da' kegle dan' ben láže'len le'e. ²³Le yeyák kobe lo yichj lázdo'le', na' lo be' nákkzele. ²⁴Le si' yela' benách kobe da' žon Dios kan nakkze' Le', dan' zla' lawn dan' žonen ga žonle da' naken chawe', na' da' naken li laže'.

²⁵Che len, biž gon láže'le. Yógo'težo žala' wcháljlenžo lježžo ka' da' naken dot da' li, dan' nžagžo yógo'težo bela' žen che Benne' Criston'.

²⁶Cha' ža'le, bi žala' gonle dola'. Bi ža'le scha. ²⁷Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

²⁸No benne' zbaně' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnejzjwe' chegak benách yache' ka'.

²⁹Bi nne zí'le, san le nna da' naken chawe', da' gáklenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. ³⁰Bi gonle nyache' laže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zoálen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin že yeyóž yeslé' le'e lo na' dola'.

³¹Le kwas ládjwle le'e:

Yela' zge'el, na' yela' zža'a,
na' yela' zze laže',
na' yela' zdile dižá, na' yela'
wnné zí',
na' yógo'te da' kegle.

³²Žala' gakle ží'i laže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenít lawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benít lawe' chele le'e dan' nakle toze len Benne' Criston'.

**Kan žala' gakgak benne'
ka' zej nake' zí'n Dios**

5 Dan' nakle zí'nkze Dios, na'
le' nži'ile' le'e, le we' laže'

gakle kan nake' Le'. ²Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ū'i'lele lježle ka', kan Benne' Criston' bž'i'ile'ele' ū'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlazžo ū'o. Ben kwine' ka to biado' ūotžo-ba' law Dios ni'a che dola' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka to da' zla' zix, da' ūaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

³Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le yela' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ⁴Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Zóxkeno."
⁵Ba nnézkzelele bi chaz nitó benne' gan znna bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' ūone' da' sban, o bennen' ūone' da' kegle, o bennen' zdan laže'e yela' gape. Bennen' zdan laže'e yela' gape nake' ka to benne' zka'n zene' lo'a ka'. ⁶Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che dola' ki Dios gone' zia benne' ka' bi ūóngake' kan znna xtižee'. ⁷Bi gónlenle tzen benách ki.

⁸Zga'ale wyo'ole le'e da' nak chol, san na'a yo'ole baní' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', ⁹dan' ūon banín' ga gakžo ū'i' laže', na' ga wchaljžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. ¹⁰Le we' laže' nnézlele da' ūaz laže' Xanžon'. ¹¹Bi gónlenle tzen benne' ka' ūóngake' da' zinnj, dan' ūóngake' gan nak chol, san le yebéj lawe' law dan' ūóngake'. ¹²Yedoé'elžo wchaljžo kan nak da' ūongak benne' ka' ngáche'ze. ¹³Kate' bi da' yebéj ūaw'e' law, gak bia' yógo'te kan jez naken, dan' gon

da' nak baní' ga gak bia' yógo'ten.

¹⁴Che len nyejw le'e yiche da' znnan:

Bebán, le' na' ztaso'.

Wyase ladjuw benne' gat ka'.

Benne' Criston' wza'ni'e chio'.

¹⁵Le wia kwinle kan žonle. Bi gakle benne' bi ūejn'i'gekle', san le gak benne' ūejn'i'gekle'. ¹⁶Le wkonle ūin latje da' den chele dan' ba zoažo ža bi žak chawe' chežo. ¹⁷Bi gakle benne' bi nnezle ka'. Le we' laže' chejn'i'lele da' ūénele Xanžon' gonlen. ¹⁸Bi sôžlele, dan' gon yela' zzožle ga nítlele to chi'ize. Le we' latje nna bia' Dios Be' La'y le'e.

¹⁹Le wchaljlen lježle tole yetole, wkónlele ūin salmo ka', na' da' ka' ūol-le che Dios, na' da' ka' ūol-le ni'a che Dios Be' La'y. Dot láže'žo žala' golžo che Dios da' wká'n ūenen Le'.

²⁰Le wkonle ūin la Xanžo Jesúš, Benne' Criston', na' le ye' Xažo Dios: "Zóxkeno" ni'a che yógo'te da' žaken.

Kan žala' gonžo chegak lježžo ka'

²¹Le gon kan znna xtiža' lježle tole yetole nich ki wká'n ūenle Dios.

²²Le'e, no'le ka', le gon kan znna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle kan znna xtiža' Xanžon'.

²³Ki žala' gonle dan' znna bia' to benne' byo ūo'le' kan ūon Benne' Criston', znna bi'e benách chie' ka'. Benne' Criston' nake' Benne' ūeslé' benách chie' ka', benne' ka' jez nžage' bela' ūen chie' Le'. ²⁴Kan ūongak benách ka' che Benne' Criston' kan znna xtižee', lezka' žala' gongak no'le ka' kan znna xtiža'gak benne' byo che chégake' lo yógo'te da' žaken.

²⁵Le'e, benne' byo ka', le ūi'il no'le che chele kan Benne' Criston' nži'ile'

benách chie' ka', na' bde kwine' nich gote' lo wlázgake'. ²⁶Ki got Benne' Criston' nich wnnite'e benách chie' ka' lo na' Dios, na' zej nyaže' to lo nis da' naken xtíže'e. ²⁷Got Benne' Criston' lo wlázgake' nich gak wzíe' légake' law Dios, zej nake' ka to laže' xtan, da' bi naken sban, na' bi xonjen, na' bi zoa nitó da' zhinnjen, dan' žone' ga gákgake' dot chawe', na' ga bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ²⁸Le ží'il no'le che chele kan nži'il kwinle. No benne' byo nži'il zo'le, nži'il kwine'. ²⁹Bi zoa no benne' žon zi' kwine', san zwaw kwine', na' žape chi'i kwine', kan žon Benne' Criston' len benách chie' ka', ³⁰benne' ka' zej nžage' bela' žen chie', na' žo'o nžagžo bela' žen chien'. Nakžo žo'o ka xpele'e, na' žit chie' ka'. ³¹Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Che len benne' byo žala' wka'ne' xa xne'e nich chejsóalene' no'le chie', na' da' chope' yeyákgake' ka toze benne'." ³²Da' ni da' nyejwn le'e yiche zloe'elen law to da' naken dot da' li, na' neda' žekla' lezka' zchaljen kan nak che Benne' Criston', na' chegak benách chie' ka'. ³³Lezka' zchaljen kan nak chele. Yógo'tele le'e, benne' byo ka', žala' ží'ilele no'le che chele kan nži'il kwinle, na' le'e, no'le ka', žala' gapple ba la'ne benne' byon' che chele.

6 Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan znnna xtíža'gak xa xna'le nich ki gonle kan znnna xtíža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. ²Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' znnan: "Wdape ba la'ne xa xno'o, ³na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

⁴Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak zí'nle ka', san le yesgól légakbe', na' le sel-gakbe' snia, na' le wsedlegakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

⁵Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan znnna xtíža'gak xanle ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebé chele, na' le gon xchíngake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁶Le gon xchíngake', kégeze kate' ne zwágake' le'e, nich yežójzele chawe' lágake', san dot láže'le le gon xchíngake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁷Dot láže'le le gon xchíngake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. ⁸Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

⁹Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légake'. Le chejsá' laže' kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégake', na' Le' bi zche'e kan žone' che to to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

¹⁰Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. ¹¹Le gape chi'i kwinle, wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonen ga bága'le dola'. ¹²Bi zdíl-lenzežo

benáčh ka', benne' jez nake' bela', na' žit, san zdíl-lénžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' znna biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' jez nnitan' yežlyó nga gan nak chol. ¹³Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóelelen, na' kate' yeyóz gonle ki, na' ga'nle choch.

¹⁴Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chí'in le'e kan žon to laže' žeje da' žape chí'in lcho'w to benne' žeje' lo wdile.

¹⁵Le soa ban laže' nich gak wchaljle diža' chawen' da' zka'n žin yichj lázdo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to benne' žeje' lo wdile, na' zleje' zele' ni'e.

¹⁶Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi galá' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' jez naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

¹⁷Yela' žešlá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chí'in yichjle.

Xtižá' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y chežo, nich wtíl-lénžon da' bi naken chawe'.

¹⁸Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wcháljlenteze Dios, zoalen Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' jez nake' chie' Le'. ¹⁹Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechógl laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benáčh ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'. ²⁰Dios bdie' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan', na' dan' bena' ki nyejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechógl laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹Tíkiko, lježžo na' nži'ilžo-ne', na' žone' xchin Xanžon' dot laže'e, wloe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²²Che len, sela'a-ne' gan zoale, na' wloe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj lázdo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston', yógo'tele na' nakle chie' Le'.

²⁴Dios gon chawe'e le'e, yógo'tele na' nži'ilele Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nak li laže' yela' nži'il chele Le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELĀ' PABLO ŁO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox",
le'e na' žejele'le che Jesús,
Benne' Criston', na' nólele žáklenle
benách chie' ka', na' nólele le'e žape
chi'ile légake'. Zoale yež Filipos, na'
nakle che Dios, na' nakle toze len
Jesusen'. Xkwide' Timoteo žónlenbe'
neda' tzen, na' nakto' wen žin che
Jesusen'. ²Znnabla' Xažo Dios len
Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon
chaw'e le'e, na' wkán' zie' yichj
lázdo'le.

Pablo znnable' Dios gáklene'
benách ka' che Jesús

³Žapa' Dios: "Žóxkeno" kate'
zza' laža'a chele le'e. ⁴Žebela' kate'
zcháljenia' Dios, na' znnabla'-ne'
gáklene' le'e ⁵dan' žejsá' laža'a kan
bénlenle neda' tzen žin che diža'
chawen'. Wzó lawle žonle žin na' ža
na' bénlelen, na' žonlen na' zejte
na'a ža. ⁶Dios wzó lawe' žone' to
da' naken chaw'e lo yichj lázdo'le.
Žxen laža'a Łe' gónteze' ki na' zejte
ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷Kan
zza' laža'a chele naken kan žala'
gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele

žebélenlele da' žonn Dios chežo,
na' lo be' nakkzle žónlenle neda'
tzen kate' ne nyejwa' liž ya nga, na'
ki gonle kate' žina' lawgak benne'
yolawe' ka' nich wloe'ela' law, na'
gon chi'a diža' chawen' che Benne'
Criston'. ⁸Nnézkzele Dios kan
nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús,
Benne' Criston', nží'ile'ekzele' zo'o.
⁹Znnabla' Dios gone' ga ží'ižezele
lježle ka', na' gónnli'e yela' sına', na'
yela' žejni'il chele, ¹⁰nich gak kwele
da' nákle'eže chaw'e'. Cha' gaken ki
chele, na' gakle dot chaw'e', na' bi
gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža
na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹Da' nakle
nak bian' da' naken chaw'e' da' žon
Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich
la' law yela' baní' che Dios, na' nich
ga'n zene' Łe'.

Zoažo nbanžo nich gakžo
kan nak Jesús

¹²Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele da'
ni: yógo'te da' goken chia' góklenen
neda' nichgota' latje chia' bchalja'
diža' chawen'. ¹³Ka' goken, yógo'te
ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len
yezika' benne' ka', nnézgekle'
nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin
Benne' Criston'. ¹⁴Dan' nyejwa' neda'

liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga,zej nakž' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž zžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵Da' li bale' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zgé'egekle' neda', na' želdíl diž'e, san yebałe' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶Benne' ka' zgé'egekle' neda' zcháljgake' che Benne' Criston' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Ženegekle' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne nyejwa' liž ya nga. ¹⁷Benne' dot laže' ka', lo yela' nži'il chégake' zcháljgake' chie' Le', dan' nnézgakle' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diž'a chawen'. ¹⁸Bi žonen ga že' zedla'. Žebela' dan' zcháljgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zcháljgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹dan' nnezla' yela' neda' lo da' žaken chia', nyejwa' liž ya nga, dan' znnáblele le'e Dios gaken ki, na' dan' žaklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' zsela' Jesúš, Benne' Criston', chežo. ²⁰Ki žénela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedoe'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yela' wechóg laže', na' lo na'a neda' gá'nteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon byenen la' gattia' o cha' soa' nbana'. ²¹Kan žekla' neda', cha' zoa' nbana', naken nich gaka' kan nak Benne' Criston', na' cha' gata', gaken to da' nakžen chawe'. ²²Cha' gak gona' žin da' gáklenen diž'a chawen' che Benne' Criston' cha' soaza' nbana', bi nnezla' bile žala' kwian'. ²³Nak zede kwian'. Žénela' gata' nich chejsóalena'

Benne' Criston', da' gakžen chawe' chia', ²⁴san žonže byenen soaza' nbana' nich gak gáklena' le'e. ²⁵Dan' nnezla' naken ki, lezka' nnezla' gá'nlena' le'e nich gáklena' le'e nich gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' yebéželele dan' žejle'le chie' Le'. ²⁶Ki naken, yedjsóalena' le'e da' yoble, da' gonen ga chaz láže'le Jesúš, Benne' Criston', ni'a che da' gone', gáklenen neda'.

²⁷Le we' láže'ze gakle kan naken tlebe len diž'a chawen' che Benne' Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía' le'e o cha' soa' zí'to', yenla' nakle choch, na' nakle toze kan žonle tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan' chežo ni'a che diž'a chawen'. ²⁸Bi we'le latje benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe' nich bi wchébegake' le'e. Da' ni wloe'elen légake' kwia yí'gake', san yelale le'e, dan' gak bia' Dios žáklenkze' le'e. ²⁹Dios žonne' le'e latje gonle xchin Benne' Criston', kégeze kan žejle'le chie', san lezka' kan zzáka'le katen' žonle xchinen'. ³⁰Na'a, gak gónlenle neda' tzen we' láže'žo wchaljžo diž'a chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a katen' bena' ki zga'ale, na' žénlele kan lezka' zzaka'a na'a.

Jesús goke' gaxjw laže',
na' wz'e yela' zen

2 Dan' Benne' Criston' žon choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie' žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze len Dios Be' La'y, na' nži'il lele lježle ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole yetole, ²le gon ga yebéle'žela'. Nich gonle ki, žala' gakle toze len lježle ka', na' gak toze kan nži'il lele lježle tole yetole. Lezka' žala' gakle

toze lo be' nákkzele, na' kan zza' láže'le. ³Kan nak da' žonle, bi be žala' gonle lo yela' zdan yela' gape chele o nich wká'n zen kwinle, san cháwe'do' žala' gonle yógo'te, na' bi géklele nákzele le'e blo ka lježle ka'. ⁴Lezka' le we' láže' gak chawé' chegak lježle ka', na' kege chele le'eze.

⁵Žala' gakle gaxjw láže' kan gok Jesúš, Benne' Criston', gaxjw láže'. ⁶Le' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, san bi gokle' žala' gon byene' ga'ne' tlebe kan nak Dios. ⁷Bzoakze' chela'ale yógo'te da' wdape', na' ben kwine' ka to benne' ndo'w. Golje' kan žaljgak benách ka', na' goke' benách. ⁸Katen' goke' benne', goke' gaxjw láže', na' bene' kan znna xtiža' Dios, na' gote'. Wdé'e le'e yag kroze kan žak che to benne' wen da' zinnj. ⁹Che len Dios bechise' Le', na' bene' ga nake' blo ya'abá chie', na' bzoe' chie' to la da' zákažen ka yógo'te lagak benách ka'. ¹⁰Ki ben Dios nich wzóa zibgak yógo'te benne' ka', benne' nníta'gake' ya'abá chie', na' yežlyó nga, na' lo latje chol, katen' yéngekle' la Jesusen'. ¹¹Yógo'tegake' nnágake' kwáselo nak Jesúš, Benne' Criston', Xángake' nich ga'n zen Xažo Dios.

Žala' gakžo ka da' ka' zgó'ogaken baní' yežlyó nga

¹²Che len, zí'na'do' ka', kan bénlele da' wnnia' katen' wzóalena' le'e, na'a žon byenžen gonle kan znnia' kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Le gon xchin Xanžon' na'zejte yeyóž yeslé' le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele Le', na' lo yela' žzize. ¹³Dios žonkze' žin lo yichj lázdo'le,

na' žone' ga žénelele gonle da' žaz laže'le, na' lezka' žonne' yela' wak chele nich gak gonlen.

¹⁴Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele chen, na' bi til' díža'le. ¹⁵Ki žala' gonle, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, san nich gakle li laže' zí'n Dios, na' gakle dot chawé' yežlyó nga, gan zoale ladjw benách ka' bi zej nake' chawé', na' zzóagake' Dios chela'ale. Le'e zgo'le baní' ládwjgake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak chol nga. ¹⁶Žonle ki kate' zchaljle díža' da' zbánlenžo láwgake'. Cha' ki gonle, na' gak yebéle'ela' ni'a che da' nákkzele le'e že na' yelá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáche'ze wdía' gan ben zož gata', na' bénli'a žin. ¹⁷Yela' žejl'é' chele che Benne' Criston' naken to da' žaz laže' Dios. Chela' gon byenen gata' neda' nich gak li laže' yela' žejl'é' chele chie' Le', yebela', na' gak da' chawé' chia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gak da' chawé' chele le'e tzen len neda'.

Kan žongak žkwide' Timoteo, na' žkwide' Epafroditó

¹⁹Cha' ki žénele Xanžo Jesusen', žxen laža'a la' séla'tia' žkwide' Timoteo gan zoale, nich gak yebela' katen' yela'be' nga, na' yedjloé'elbe' neda' kan žaken chele. ²⁰Tozbe' lebe' zza' láže'be' kan zza' laža'a neda', na' že' láže'le'ebe' le'e. ²¹Yógo'te benne' yezika' že' láže'gake' da' naken chégakze'. Bi že' láže'gake' xchin Benne' Criston'. ²²Nnézkzelele kan ben žkwide' Timoteon', bežojbe' chawé'. Bénlenbe' neda' tzen žin che

diža' chawen', na' nakbe' chia' ka to xkwide' byo, žónlenbe' xabe' tzen žin. ²³Sela'a xkwide' Timoteon' gan zoale katen' nnezla' bi da' gaken chia' nga, ²⁴la'kze žxen laža'a Xanžon' gone' ga la' yedjwíatia' le'e.

²⁵Lezka' žekla' žon byenen sel'a'a bi' lježo Epaafroditu gan zoale. Xkwide' ni bénlenbe' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' wdíl-lento' da' xiwe'. Le'e bséla'kzele-be' ga zoa' ni nich gáklenbe' neda'. ²⁶Lebe' žénekzelbe' yedjwíabe' le'e, lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe' le'e dan' nnézlele wda'be' yižwé. ²⁷Da' li wda'be' yižwé, na' gok gatbe', san Dios beyache' láže'le'-be', na' kégeze lebe', san lezka' beyache' láže'le' neda', nich bi gakže nyache' laža'a ka naka' na'a. ²⁸Che len, gónežela' sel'a-be' gan zoale nich gak yebélele da' yoble katen' yelé'elelebe', na' biž gak nyache' laža'a neda'. ²⁹Le si' lo na'le-be' lo yela' žebél chele, dan' nakbe' bi' lježo žejle'be' che Benne' Criston'. Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'zej nake' kan nakbe' lebe', ³⁰dan' ben zož chebe' gatbe' dan' benbe' xchin Benne' Criston', na' dan' góklenbe' neda' lo wlazle le'e.

Da' naken dot chawe'

3 Na'a, zí'na'do' ka', le yebél dan' nakle toze len Xanžon'. Bi že' zedla' wzoja' chele da' yoble kan nak dan' bzoja' chele zga'ale, dan' gáklenen le'e. ²Le gape chi'i kwinal chegak benne' ka' žóngake' da' zinnj. Zej nake' ka bia yixe' snia ka', benne' ka' žon byéngake' chog lo bela' chegak benne' byo ka' da' nak bia' nzí'gake' xtiža' Dios. ³Da' nak bian'

nzi'žo xtiža' Dios, dan' naken dot li laže', zóalenen žo'o. Dan' žejle'žo che Dios, yo'o Dios Be' La'y yichj lázdo'žo, na' žebelžo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Bi žxen láže'žo to da' žiazen lo bela' žen chežo. ⁴La'kze žxen láže'žo naken ki, lezka' neda' de chia' to da' gak wxén laža'a. Cha' zoa no benne' žekle' yelé' dan' zoa da' chawe' da' bene', neda' ba benža' ka da' ben bennen':

⁵ Wžóg lo xpela'a dan' nak bian' katen' goka' xono' ža.

Golja' ladjw biche' ljež benne' Israel ka'.

Nbáblena' za'só Benjamín, zi'nkze Israel na'.

Xa xna'a jez nake' benne' hebreo ka'.

Goka' benne' yodo' fariseo kan bka'n zena' Dios.

⁶Be' láže'li'a xtiže'e ga bžinte wžia laža'a benách ka' che Benne' Criston'.

Ch'a wak to benne' gake' chawe' law Dios dan' žone' kan znna xtiža' Dios, bi gok no benne' bi da' nnie' chia'.

⁷Na'a, da ka' bxen laža'a zga'ale, ba bzoan' chela'ale dan' naka' che Benne' Criston'. ⁸Kégeze da' ki, san lezka' bnnita' chela'ale yógo'te da' jez den, nich gak gónbi'a Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' záka'težen ka yógo'te da' ka'. Nich gónbi'a Le' bnnita' chela'ale yógo'te da' ka', na' žekla' jez naken ka bebe, nich gata' chia' da' žonn Benne' Criston' chežo, ⁹na' nich gaka' toze len Le'. Beyaka' chawe', kege dan' žona' kan znna xtiže'e, san Dios na'kze beyone' neda' chawe' dan'

žejli'a che Benne' Criston', kan žeyone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. ¹⁰Žénezela' gónb'i'a Benne' Criston', na' soaßen yela' wak che Dios neda', dan' bkonle' žin katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' nich gónlena' Le' tzen, saka'a neda' kan wzake'e Le', na' nich soa' gata' kan gote' Le', ¹¹dan' žxen laž'a a Dios, yesbane' neda' lo yela' got.

Da' žonžo nich lažo latje chežo

¹²Bi znnia' ba napa' yógo'te da' ki da' gonn Dios chia', na' bi žekla' ba naka' dot chawe' lawe' Le'. Na'a, žon byena' gata' chia' yógo'te da' ka' dan' ba wzí' lo na' Jesúš, Benne' Criston', neda'. ¹³Le'e, zí'na'do' ka', bi na' gapa' da' ki, san toze da' žon byena'. Zzal laž'a da' ba napa', na' žon byena' gata' chia' da' za'. ¹⁴Žona' kan žon to benne' taría taría žitje' lo witje nich gata' chie' to da' yebélenle'. Ki žona' nich gata' chia' da' bliž Dios žo'o nich gatan' chežo ya'abá chie' dan' nakžo toze len Jesúš, Benne' Criston'.

¹⁵Ki žala' gonžo yógo'težo žo'o, nak dot li laž'e' kan žejlé'žo che Benne' Criston'. Cha' žéklele bálele žala' gonle to da' yoble, znnabla' Dios wzejni'ile' le'e. ¹⁶Na'a, kan nak da' ba nzi' lo na'žo, žala' góntežon.

¹⁷Le'e, zí'na'do' ka', le gon kan žona' neda'. Ba bsedlto' le'e kan žala' gonle. Le wia kan žongak benne' ka' žóngake' kan bento' neto'. ¹⁸Ba gožkza' le'e zan chi'i, na' žapa' le'e da' yoble len yela' žbeže chia', znnia': da' žongak benne' zan žonen gazej nake' ka benne' ka' bi zl'é'gekle' Benne' Criston' chawe',

dan' zzóagake' cheła'ale da' benkze' Le' le'e yag kroze. ¹⁹Chjak benne' ka' žóngake' ki lo yi' gabíl dan' dios chégake' naken da' zzeze láže'gake', na' zka'n zen kwíngake' ni'a che da' žóngake', da' ka' žala' gonen ga yedoé'gekle'. Že' láže'zegake' da' de yežlyó nga, ²⁰san žo'o že' láže'žo da' de ya'abá che Dios gan nbabžo, na' žbezžo ža yelá' Xanžo Jesúš, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, katen' yežoje' ya'abá che Dios. ²¹Le' wché'e bela' žen chežo, da' kwia yi'kzen, na' gone' ga yeyaken kan nak bela' žen chekze' Le', da' soan to chi'ize. Ki gone' len yela' wak zen chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e yógo'te.

Žala' yebétezelénlo Xanžo

4 Che len, zí'na'do' ka', le gak choch kan žejlé'le che Xanžon'. Nží'ile'ela' le'e, na' žénela' yedjwía' le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle chia' ka to da' chawe' da' benn Dios chia'.

²Le'e, Ebodia len Síntike, žáta'yoela' le'e gakle toze kan žala' gakgak benne' ka'zej nake' che Xanžon'. ³Na'a, lježa' li laž'e', žénela' gákleno' chope' ka', dan' bénlengake' neda' tzen žin, bchaljto' diža' chawen', na' bénlengak Klemente len yezika' lježa' ka', neto' tzen. Bazej nyejw lágake' ya'abá che Dios ganzej nyejw lagak benne' ka' ba de yela' nban da'zejlí kanne chégake'.

⁴Le yebétezelénle Xanžon'. Da' yoble, znnia': Le yebél. ⁵Le gak ži'i laž'e' len yógo'te benách ka'. Za' yelá' Xanžon'.

⁶Bi kwe' zedle, san le nnable Dios da' žiažjen chele, na' le yi'e:

“Žóxkeno” ni'a che yógo'te dan' znnable. ⁷Dios wkán' žie' yichj lázdo'le, kan zdetlen ka da' gak chejn'i gekele benách ka'. Dan' zzoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le, na' da' zza' láže'le, dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸Da' žapa' le'e kate' ze lawte, zí'na'do' ka', le sa' láže'le che:
Da' ka' zej naken chawe'.
Da' ka' žon cháwe'gaken benách ka'.

Da' naken dot da' li.

Da' naken li láže'.

Da' žebélenlžo.

Da' naken dot láže'.

Da' naken xtan.

Da' žala' gapžon ba la'ne.

⁹Le gon kan bsevla' le'e, dan' wzí' lo na'le, kan bcháljlena' le'e, na' kan bena' gan zoale. Dios, Bennen' žonne' chežo da' zkán žin yichj lázdo'žo sóalene' le'e.

**Da' chawe' da' bengak benne'
yež Filipos ka' che Pablo**

¹⁰Žebélenla' Xanžon' dan' že' láže'le le'e neda' da' yoble. Bi znnia' gol láže'le neda', san bi na' gata' latje chele gáklenle neda'. ¹¹Lezka', bi znnia' ki dan' zoa bi da' žiážjela', dan' ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'. ¹²Ba wdía' lo yela' yache', na' lo yela' wnni'a. Nsedla' soa' nákteze, cha' neljla' o zbil zdona', na' cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiážjela'. ¹³Yógo'te zzáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'. ¹⁴Benle le'e da' chawe' katen' góklenle neda', na' beyón zenle neda' katen' wzaka'a.

¹⁵Le'e, benne' yež Filipos ka', nnézkzele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen!. Ládwjgak benách ka' che Benne' Criston', bi wzóa no benne' góklenle neda', san lé'ezele góklenle neda'. Bséla'le chia' dan' bnézjwlen, dan' wzí' lo na'le da' bzenla' le'e. ¹⁶Katen' wzóa' lo yež Tesalónika, to chope chi'i bséla'le dan' bnézjwlen chia' katen' byážjelan'. ¹⁷Bi že' laža'a bi da' si'an, san žénela' gáta'že chele da' yebélenlelen ya'abá che Dios. ¹⁸Žapa' le'e: ba wzí'a yógo'te dan' bséla'le chia', na' wdetle ka da' byážjela'. Dan' bséla'le lo na' xkwide' Epafroditon' benen ga goken ki. Dan' bnézjwlen naken ka to da' zla' zix' da' zla'ten law Dios, na' ka to da' zgo'ožon law Dios da' žaz laže'le Le'. ¹⁹Dios wnežjwe' chele yógo'te da' žiážjelele, kan nak yela' wnni'a da' žen' ya'abá chie', dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁰iGa'n žénteze Xažo Dios! Ka'kze gaken.

**Benách ka' che Jesús žápegake'
"Padiox" ljéžgake' ka'**

²¹Lo wlaza' neda', le gape "Padiox" benne' ka' zej nake' che Dios ga na', dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. Lježžo ka' nnítá'gake' nga, benne' ka' žónlengake' neda' tzen, žápegake' le'e "Padiox." ²²Lezka' yógo'te benne' ka' nnítá'gake' nga, benne' ka' zej nake' che Dios, žápegake' le'e "Padiox." Lezka' benne' wen žin ka' nnítá'gake' liž benne' znnia bi'e dot gan nbab Roma žápegake' le'e "Padiox."

²³Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELĀ' PABLO ŁO YEŽ COLOSAS

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 ¹⁻²Neda', Pablo, žapa' le'e
"Padiox", nakle che Dios, na'
nakle lježto' ka' žejele' che Benne'
Criston', na' zoale lo yež Colosas.
Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e,
na' wká'n zie' yichj lázdo'le. Naka'
wbás che Jesús, Benne' Criston',
dan' zénele Dios gaka' ki. Bi' lježzo
Timoteo žónlenbe' neda' tzen.

Pablo zcháljlene' Dios, na'
zie' Le': "Žóxkeno"

³Kate' zcháljlento' Dios, Xa Xanžo
Jesús, Benne' Criston', zé'tezto'-
ne': "Žóxkeno" ka nak chele, na'
znnablto'-ne' gon chawe'e le'e ⁴dan'
benlto' kan žejele' che Jesús, Benne'
Criston', na' kan nží'ilele yógo'te
benne' ka'zej nake' che Dios. ⁵Ki
žonle dan' žxen laže'le da' bchebe
laže' Xanžon' gonne' chele, Bennen'
zoe' ya'abá che Dios, dan' bénlelen
katen' bžin chele le'e da' naken
dot da' li che diža' chawen'. ⁶Diža'
chawen' bžinen chele kan zžinen
dot yežlyó nga. Žonen žin, na' zze
diža' chen dot yežlyó nga, tlebe
kan žaken gan zoale le'e. Ki žaken

ža ni'te katen' bénlelen, na'zejte
na'a ža, na' da' li bénbia'le kan žon
chawe' Dios ž'o. ⁷Epafras bsdle'
le'e da' ni. Nake' benne' nži'ilžo-ne',
na' žónlene' neto' tzen žin, na' lezka'
nake' wen žin li laže' che Benne'
Criston', na' žáklenе' le'e. ⁸Benne' ni
bzenle' neto' kan nží'ilele lježle ka',
da' gak gonlen dan' zoalen Dios Be'
La'y le'e.

⁹Che len lezka' neto', ža ni'te
katen' gókbe'elto' da' ni, na'zejte
na'a ža bi žsento' zcháljlento' Dios,
na' znnablto'-ne' gáklenе' le'e, na'
gone' ga gónbia'le dot da' zénekzele'
Le', na' wnežjwe' chele dot yela'
žejní'il, na' yela' sina' da' zgo'o
Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. ¹⁰Ki
znnablto'-ne' nich gak gonle kan
žala' gongak benne' ka'zej nake'
che Xanžon', na' nich gak gonle
yógo'te da' žaz laže' Le', na' nich
gak gonle yógo'te da' naken chawe',
na' gakže li laže' kan nónbia'le Dios.
¹¹Znnablto'-ne' gon choche' le'e, na'
wnežjwe' chele yela' wak chawe'
chie', nich gak sóelele yógo'te da'
žaken, na' nich gakle zen laže',
na' yebéle'ele. ¹²Ło yela' žebél
chele le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno"
dan' bdie' lo na'žo gata' chežo

latje lo baní' chie', nich góñlenžo tzen benne' ka'zej nake' che Leze'.
13 Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' da' xiwe', dan' znna bian' latje chol, na' bdie' žo'o gan znna bia' Zi'nkze', Benen' nži'ile'. 14 Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' benít lawe' chežo dola' da' wbága'žo.

**Beyakžo toze len Dios dan'
got Jesús lo wlazžo žo'o**

15 Benne' Criston' nake' tłebe kan nak Dios na'kze, Benen' bi gak le'elžo. Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka yógo'te da' ben Dios.
16 Lo na' Benne' Criston' ben Dios yógo'te da'zej den, da'ka'zej nnitan' ya'abá, na' da'ka'zej nnitan' yežlyó nga, da'ka' zle'elžon, na' da'ka'bi gak le'elžon, da ka'zej naken latje blo ka', na' yela' wnná bia', na' da'ka' nzi' lo ná'gaken yela' zen, na' yela' wak che ya'abá che Dios, na' che yežlyó nga, Ben Dios yógo'te da'ka' lo na' Benne' Criston' nich yebélenle' Le' légaken. 17 Benne' Criston' wzoakze' zga'ale' ka yógo'te da'zej den, na' yógo'ten nnítá'gaken ni'a che yela' wak chie' Le'. 18 Benne' Criston' nake' Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela' nban chégake'. Lezka' nake' Benen' nežw bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich gake' blo lawgak yógo'te da'zej den.
19 Ka' goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da' nakkze' Le' len Benne' Criston'. 20 Ni'a che da'ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak gá'hlengak Le' chawe' yógo'te da'zej den, da'ka'zej nnitan' yežlyó nga, na' da'ka'zej nnitan' ya'abá. Beyone' légaken toze len Lekze' dan' blalj

Benne' Criston' xchene' katen' gote' le'e yag kroze.

21 Le'e, zga'ale bkwaslenle Dios, na' gokle ka benne' ka' bi zle'egekle' Dios chawe' lo yichj lázdo'le ni'a che zia da' wbága'le, san na'a ba beyone' le'e toze len Lekze'. 22 Ka' goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na' gote' lo wlazle le'e nich gak wzíe' le'e law Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. 23 Ki gaken cha' ga'nle choch kan żejle'le che Benne' Criston', na' gakle ka to yo'o da' že' lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le kan žxen láže'le diža' chawen' dan' bénlele, dan' zze diža' chen dot yežlyó nga dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzoe' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža' chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

24 Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo bela' žen chia' zzáka'lena' Benne' Criston' tzen lo wláz bela' žen chie' Le', da' naken benách chie' ka'. 25 Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne' Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na' wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. 26 Zzejni'ilá' benách ka' da' ngache', dan' bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok góñbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile' benách ka'zej nake' che Leze' kan nak chen. 27 Dios gónekzele' gone' ga góñbia'gak benách zi'to'ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki znna dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake' da'nak bian' gak chazle le'e lo baní' chie'."

28 Zchajlto' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na' žsedito' légake' len yela' žejni'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. **29** Nich gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yejóž gona' da' ni, zkonla' žin dot yela' wak, na' yela' wnná bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2 Ljéža'do' ka', žénela' nnézlele že' láže'l'i'a gona' da' gáklenen le'e len benách ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' l'égekple' neda'. **2** Žona' ki nich gon chocha' yógo'tele le'e nich gakle toze lo yela' nži'il, na' gata' yela' žebél chele, na' gapple dot yela' wnni'a che yela' žxen laže' da' naken li laže', da' žonn yela' žejni'il chežo. Ki žaken nich gónbial'e da' bgache' che Xažo Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'. **3** Lo na' Benne' Criston' žebélenlžo dot yela' wnni'a che yela' žejni'il, na' yela' sina' che Dios. **4** Da' ni žapa' le'e nich bi gak no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen laže'. **5** La'kze zoa' zi'to' gan zoale le'e lo bela' žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela' dan' ženla' že' cháwe'le, na' nakle choch kan žeje'le' che Benne' Criston'.

6 Che len, kan wzí' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle yógo'te da' gonle, zóalene' Le' le'e. **7** Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka' kan nyas to ze'e lo lenen, le soa'len Benne' Criston'. Le soa'choch kan žeje'le' chie' Le', kan ba bsédlele. Le yé'teze Dios: "Žóxkeno!"

Da' kobe da' nakžo dan'
nakžo toze len Jesús

8 Le gape chi'i kwinle nich bi we'le no benne' latje gon láže'le' le'e, bennen' wkonle' žin yela' žejni'il chegak benách ka', na' diža' ka' znnázegake' zej naken dot da' li, kan nak da' žonteze žongak benách ka', na' kan nak da' žsédgakle benách ka', da' naken che yežlyó nga, na' kege da' naken xtiža' Benne' Criston'.

9 Dot da' nakkze Dios zóalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, **10** na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' znnna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' bi da' nzi' lo ná'gake'. **11** Nžog lo bela' chegak benne' judío, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoa'len le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bi naken to da' nonen lo ni'a lo na'gak benách ka'. Benne' judío ka' zchóggake' to yiddo' chegak bi' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' bénlenlen dola'. Ki naken chele dan' bénlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. **12** Katen' bezoale le'e mis bgáche'lenle Benne' Criston' tzen lo yežw ba, na' bebánlenle-ne' tzen dan' bejle'le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. **13** Zga'ale gokle le'e ka benne' gat ka' ni'a che dola' da' wbágale, na' bi wzoa'len le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benít

lawe' chele le'e yógo'te dola' ka'
da' wbága'le. ¹⁴Dios bsole' da' ka'
wbága'žo, da' ka' zej nyejwn le'e
yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka'
žesbága'gaken žo'o zia. Beké'e da' ka'
wbága'žo, na' bde'en le'e yag kroze
ka to da' wbaga' Benne' Criston'.

¹⁵Katen' got Benne' Criston' le'e
yag krozen', beké'e yela' wnná bia'
chegak be' xiwe' wnná bia' ka', na'
chegak be' ka' nzi' lo ná'gaken yela'
wak che da' xiwe', dan' bloe'ele' dan'
zej nakkze be' xiwe' ka', na' beké'e
yela' wnná bia' chégaken, katen'
gote' le'e yag kroze na'.

Žala' we' láže'žo da' naken che ya'abá che Dios

¹⁶Che len, bi we'le no benne'
latje yesbage'e le'e zia ni'a che da'
že'j žawle, o dan' bi žapele ža lni
da' žápegak benne' Israel ka', da'
žápegake' kate' zoa byo' že'n ka', na'
ža la'y ka' chégake'. ¹⁷Yógo'te da' ki
zej naken ka to bixin che da' žala'
gaken, na' zloé'ezegeklen da' napžo
ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸Bi we'le
no benne' latje gone' ga wnitle
le'e da' žeyala' chele, bennen' žon
byénli'e gakgak benne' ka' gaxjw
laže', na' wka'n zéngake' wbás che
ya'abá ka'. Znnágake' bloe'el Dios
légake' da' ka' bi blé'egeklen', na'
zka'n zen kwíngake' kan nak da'
že'ze yíchjgake' lo yela' benachze
chégake'. ¹⁹No benne' žone' ki
bi nake' toze len Benne' Criston',
Bennen' nake' Xanžon', na' Le' zzoa
choche' bela' žen chie', da' nakžo
žo'o. Zwawen', na' žone' ga naken
toze ni'a che da' zej lo žit lo bin, na'
zgole bela' žen chie' na' kan žénele
Dios wženen'.

²⁰Le'e ba nátlenle Benne' Criston'
tzen nich biž wchí'igekle da' wsedle
ka' che yežlyó nga le'e. Biž chen'
žonle kan ne nakle che yežlyó nga,
na' žo'le latje zchí'igekle da' wsedle
ka' chen le'e? ²¹Ki znnagak da'
wsedle ka' che yežlyó nga:

Bi wkonle žin da' ni.

Bi gawo' dan'.

Bi kano' yetó da' den.

²²Yógo'te da' ki kwia yi'gaken katen'
ba bkonlžo légaken žin. Ki zej nak
da' ka' zchí'igekle benách ka', da'
wsedle ka' nzi' lo ná'gake'. ²³Da' li,
da' wsedle ki, žékgekle benách ka'
zej napen yela' žejní'il. Žóngaken
ga zloe'el kwíngake' ka benne' yodo'
ka', na' ka benne' gaxjw laže' ka', na'
žsaka' zí'gake' bela' žen chégake',
san da' wsedle ki bi žáklengaken
légake' nich gak nna biá'gake' da'
ka' zze láže'gake' lo yela' benachze
chégake'.

3 Na'a, cha' le'e bebánlenle
Benne' Criston' tzen, le we'
laže' da' naken che ya'abá che Dios
gan že' Benne' Criston' kwit li ža
che Dios, gan nake' blo. ²Le sa' laže'
da' žaken ža'le, na' kege da' žaken
yežlyó ngaze. ³Naken chele ka ba
natle, na' yela' nban chele žape chi'i
Benne' Criston' gan zoakze Dios.
⁴Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen.
Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e
tzen len Le' lo baní' chie'.

Yela' nban gole, na' yela' nban kobe

⁵Che len, le gon ga kwia yi'gak da'
zej zoažen le'e, da ka' zej naken che
yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj,

na' da' zze láže'le da' kegle,

na' da' zze láže'le da' naken sban,

na' yela' zdan yela' gape.
 Ki žala' gonle dan' no benne' zdan laže'e yela' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' bennen' zdan laže'en bi zdan laže'e Dios, na' bi gak wkán zene' Le' dot laže'e. ⁶Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan znna xtiže'e. ⁷Lezka' benle le'e dola' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken. ⁸Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ūa'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'.
 Biž gonle da' zia che no benne'.
 Biž nne xíwe'le, na' biž wchaljle da' kegle.

⁹Bi gon láže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios žekobe' yichj lázdo'le nich yeyákžele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbiale Le' dot kan nake' Le'. ¹¹Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston':

Biž nakžo benne' zi'to' ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo bela' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo bela' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejn'igekle', na' benne' ka' bi žejn'igekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹²Dios nži'il le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala': We' láže'le lježle ka', na' gakle ži'i laže', na' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' zen laže'.

¹³Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenít law che lježle tole yetole kan ben Benne' Criston', benít lawe' chele le'e. ¹⁴Da' nakže blo ka yógo'te da' ki, žala' ži'ile yógo'te benách ka', dan' nak yela' nži'il da' žonen žo'o toze, na' li laže'. ¹⁵Le we' latje da' zka'n ži yichj lázdo'žo nna bian' yichj lázdo'le. Dan' zka'n žin yichj lázdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakle toze lo bela' žen che Benne' Criston'. Le ye' Dios: "Žóxkeno."

¹⁶Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yela' wnni'a zen. Dan' zoalen yela' žejn'i il che Dios le'e, le wsedle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot láže'le le gol che Dios salmo ka', na' da' ka' žol-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žol-le, na' le ye' Dios: "Žóxkeno." ¹⁷Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljlen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno" dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

**Da' žala' gonžo che lježžo
ka' dan' nakžo che Jesús**

¹⁸Le'e, no'le ka' nžag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan znna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

¹⁹Le'e, benne' byo ka' nžag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wchébele-ne'.

²⁰Le'e, xkwide' ka', le gon kan znna yógo'te xtiža'gak xa xna'le. Da' ni žaz laže' Xanžon'.

²¹Le'e, nólele nakle xagak xkwide' ka', bi ttle sel-le zi'nle ka' snia, nich bi yexjw láže'gakbe.

22 Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan znna yógo'te xtíž'a'gak benne' xanle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' zwíagake' le'e kan žongak benne' ka' ženezegekle' góngake' ga chaz láže'gak benách ka', san dot láže'le le gon xchíngake' kan žala' gongak benne' ka' zžébegake' Dios.

23 Kan nak yógo'te da' žonle, le gonen dot láže'le, dan' gaken kan žonle xchin Xanžon', na' kege kan žónzele xchingak benách ka'. **24** Ba nnézkzelele yebí'i Xanžon' chele, na' wnežjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' jez nake' ka zi'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle xchin Xanžo Jesúš, Benne' Criston'. **25** No benne' žone' da' kegle, yebí'i Xanžon' che bennēn' kan nak da' kegle da' bene', dan' bi wchá' Dios kan žala' yebi'e che chegak benách ka'.

4 Le'e, nólele nakle xangak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li láže', kan zkónlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' láže' lezka' zoa Xanle ya'abá che Dios.

2 Le'e, yógo'tele, le wcháljlenteze Dios. Le sóateze wcháljlénle-ne', na' le yi'e: "Žóxkeno".

3 Kate' ne zcháljlénle Dios, lezka' le nnable' gáklenle' neto', nich wnežjwe' neto' latje wchaljto' xtiža' Xanžon', nich gak wzejni'ilto' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki nyejwa' liž ya nga.

4 lezka' le nnable Dios wnežjwe' neda' latje wzejni'ilta' benách ka' da' ngachen' kan žala' gona'.

5 lo yela' žejní'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi

žejl'é'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin že ka' gonn Dios chele nich gonle xchine'. **6** Zala' wchaljle diža' cháwe'do' ka' nich sí'gaken benách ka', kan zží'ižo bela' zede' nich gaken dži', na' ki nnézlele kan žala' yechéble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

7 Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. lezka' nake' wen žin li láže' che Xanžon', na' žónlenle' neda' tzen žin chie' le'. **8** Che len žsel'a'a-ne' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. **9** Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chéjlene' le' tzen. lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che Xanžon'. Chope' ki wzéngekle' le'e yógo'te da' žaken nga.

10 Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e "Padiox." lezka' xkwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žápebe' le'e "Padiox." Ba goža' le'e da' žala' gonle nich gáklenle xkwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. **11** lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesúš, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e "Padiox." Zej nnita' benne' zan, benne' judío ka', žejl'é'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judío ka' žónlengake' neda' tzen žin che xtiža' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. **12** Epafras, bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox." Dot laže' e zcháljlénle' Dios, na' žáta'yoetzele' le' gon chawe'e le'e nich gakle li

laže', na' sóatezle gonle yógo'te
da' žénekzele Dios. ¹³Zzoa lia' kan
nak che Epafras na', že' laže'e le'e,
na' lezka' benne' ka' nníta'gake' lo
yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis.
¹⁴ Demas žape' le'e "Padiox" na'
lezka' Lukas, bennen' žeyone'
benách ka', žape' le'e "Padiox" na'
nži'ilžo-ne'.

¹⁵ Le gape "Padiox" lježžo ka'
nníta'gake' lo yež Laodisea, na'
lezka' Ninfas len benne' ka' che
Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake'

liže'. ¹⁶Kate' yeyóž gol-le yiche
ni gan zoale, le gon ga gólgaken
benách ka' che Benne' Criston'
nníta'gake' lo yež Laodisea. Le
gol le'e yichen' séla'gak benách
Laodisea ka' chele. ¹⁷Le ye' Arkipo:
"Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon'
lo no'o."

¹⁸Neda', Pablo, zjojkza' díža'do' ni
le'e yiche, znnia': žapa' le'e "Padiox."
Le chejsá' laže' kan žak chia' ga
nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Dios gon
chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELÀ' PABLO ŁO YEŽ TESALÓNIKA

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox",
nakle che Benne' Criston', na'
zoale lo yež Tesalónika. Nakle toze
len Dios, na' lezka' len Xanžo Jesúš,
Benne' Criston'. Silbano len xkwide'
Timoteo žón'lengake' neda' tzen.
Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesúš,
Benne' Criston', gon chawee' le'e, na'
wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' nak bia' žejeľ'gak benne'
Tesalónika ka' che Dios

2 Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'"
kate' žejsá' láže'to' kan nak chele
yógo'tele. žejsá' láže'tezto' le'e, na'
zoa da' znnabló' Dios ni'a chele
katen' zcháljlento'-ne'. **3** žejsá'
láže'tezto' law Xažo Dios kan nak
da' žonle dan' žejeľ'le che Benne'
Criston', na' kan nak žin da' žonle
dan' nži'ilele-ne', na' kan náktezle
choch dan' žxen láže'le Xanžo
Jesúš, Benne' Criston'. **4** Le'e, lježto'
ka', Dios nži'ile' le'e, na' nnezlto'
wžekze' Le'e le'e. **5** Ki naken dan'
wzí' lo na'le diža' chawen', da'
zchaljton'. Kege len diža'ze, san
lezka' len yela' wak bžinen chele,

na' Dios Be' La'y ben chochen',
na' dot láže'le bxen láže'len.
Nnézkzelele kan gokto' gan zoale
le'e dan' nži'ilto' le'e.

6 Le'e bcha' kwinle, na' žonle
kan žonto' neto', na' lezka' kan ben
Xanžon', dan' wzí' lo na'le xtiže'e,
na' la'kze wzáka'le'ele, bebelele
dan' yo'ole Dios Be' La'y. **7** Ki naken,
ba nakle to da' nak bian' lawgak
yógo'te benne' ka' žejeľ'gake'
che Benne' Criston', benne' ka'
nníta'gake' gan nbab Masedonia,
na' gan nbab Akaya. **8** Ki naken
dan' wzé xtiža' Xanžon' lo na'le le'e.
Kégeze gan nbab Masedonia, na'
gan nbab Akaya, san lezka' yógo'te
latje wzé diža' kan žejeľ'le che
Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da'
nnato', **9** dan' la' légakze benne' ka'
zzéngekle' neto' kan wdaple neto' ba
la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj
yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios
nich gonle xchin Dios ban, Bennen'
nakkze' Dios. **10** Na'a, zbezle ža yelá'
Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios.
Dios na'kze besbane' Le' lo yela' got.
Benne' ni nake' Jesusen', Bennen'
žeslé' žo'o lo dola', nich bi soa da'
gonen ga gon Dios žo'o zia ža da'
zan'.

**Xchin Dios da' ben Pablo
lo yež Tesalónika**

2 Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóalento' le'e bi goken dáche'ze. ²Nnézlele kan gok cheto' lo yež Filipos, kan wzáka'to', na' bengak benne' ka' neto' zia. Naž katen' bla'to' gan zoale le'e gokto' wechóg laže' dan' wzoalen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža' chawen' da' bde Dios lo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wláž chele ka' bží'igake' che xtíza'to'. ³Katen' bzenlto' le'e xtíza' Dios, bchaljto', kege dan' nchíxelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. ⁴Dan' žxen laže' Dios neto', bdie' lo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljton'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a láže'e da' yo'on yichj lázdo'žo. ⁵Nnézkzelele batkle bcháljlento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi bebéj chawe' kwinto' kan žon no benne' ženele' si'e da' de chele. Nnézkzele Dios naken ki. ⁶Bi wdiljto' yela' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' lo na'to' ye'to' le'e bi da' gonle dan' nakto' wbás ka' bsela' Benne' Criston', ⁷wzóalento' le'e lo yela' ži'i laže', na' bento' kan žongak xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape chí'igake' légakbe' lo yela' ži'i laže'. ⁸Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža' chawen' che Dios, san yeláte'ze bi goken wdekzto' lo na'le yela' nban cheto', dan' nží'i le'elto' le'e. ⁹Žejsá'

láže'le, lježto' ka', kan goken katen' bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios, kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža, na' yele bento' žin nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e.

¹⁰Le'e, lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', gak wzóa lile le'e kan bento', na' nnézkzele Dios kan wdálento' le'e dot kan žaz laže' Dios, na' dot cháwe'do', na' kan bi gak nitó benne' nnie' chen. ¹¹Lezka' nnézlele kan bento' kan žon to xa xkwide' ka' chegak zí'ne' ka', bcháljlento' le'e, na' ben chochto' le'e to tole. ¹²Bsa'to' láže'le gonle kan žala' gon no benne' nake' che Dios. Lekze' bliže' le'e nich gak chazle gan znnna bi'e Le' lo baní' chie'.

¹³Che len lezka' že'tezto' Dios: "Žóxkeno!" Ki žonto' dan' wzí' lo na'le xtíza' Dios da' bénlele, dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len, kege ka xtíza' benachze, san kan da' li naken, xtíza' Dios naken. Xtíze'e na' žonen žin lo yichj lázdo'le le'e, le'e na' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁴Le'e, lježto' ka', žaken chele kan žaken chegak benách ka' che Dios, benne' ka' zej nake' che Jesúš, Benne' Criston', na' nnítalgake' gan nbab Judea. Ki naken dan' ba wzáka'le'ele lo na'gak benách wláž chele ka', tlebe kan wzáka'gake' légake' lo na'gak benách wláž chégake' ka', benne' ka' zej nake' benne' judío ka'. ¹⁵Benne' judío ka' bétgake' Xanžo Jesusen', na' lezka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. Lezka' belbía láže'gake', na' blágkake' neto'. Bi žóngake' da' žaz laže' Dios, dan' bi zlé'egekle' chawe' yógo'te benách zí'to' ka'.

¹⁶Lezka' zséjwgake' xnezto' neto', nich bi wcháljlento' benách zi'to' ka', benne' ka' bi zej nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan' zcháljlento' légake' nich yelágake'. Ki žaken, zzántezgake' dola' ka' da' zej nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da' gonen ga chog Dios chégake' kwia yí'gake'.

Pablo žénele' chejwíe' lježžo
ka' lo yež Tesalónika

¹⁷Na'a, lježto' ka', žak nyache' láže'to' kan žaken che to benne' wzebe dan' ben byene soato' zi'to' gan zoale le'e to chi'ido', san la'kze bi zle'elto' le'e, bi na' gal láže'to' le'e. Che len, žéneželto' yele'elto' le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'. ¹⁸Che len lezka' gónelto' yidto' gan zoale, na' neda', Pablo, da' li be' laža'a yida' ga na' chope chonnie chi'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'. ¹⁹¿Bizkze da' žonen ga žxen láže'to', o da' žon ga žebelto', o da' chawe' da' žala' gapto', da' yebélenlto' law Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' yelé'e? ¿Kege le'ekze na'? ²⁰Le'ekze nakle da' žonen ga žak cheto' yela' ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3 Che len, kate' biž gok soelton', na' ben xtíza'to' ga'nto' chopto' lo yež Atenas, ²na' bséla'to' bi' lježžo, Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi' wen žin che Dios, na' zónlenbe' neda' tzen zchaljto' diža' chawen' che Benne' Criston'. Bséla'to'-be' gan zoale nich gon chochbe' le'e, na' wzejni'ilbe' le'e kan žala' chejle'le che Benne' Criston', ³nich bi gak chope laže' no benne' ládjwle le'e ni'a che da' žsaka' zí'gak benách ki neto', dan' nnézkzele zoažo yežlyó nga nich soelžo da' ki.

⁴Lezka' katen' wzóalento' le'e, bzenlto' le'e kan za' gak chežo da' wsaka' zí'gake' ž'o kan ba goken cheto', na' nnézkzeelen. ⁵Che len, katen' biž gok soelan', na' bsela'a xkwide' Timoteon' gan zoale nich yedjzenlbe' neda' kan nak chele, kan žeje'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga bága'gak benách ka' dola', bi bden le'e nez dola', na' cha' žin da' bentoo' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žeje'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yela' ži'i láže' chele žejsá' láže'tezle neto', na' lezka' kan žak láže'le yelé'elele neto', kan neto' lezka' žak láže'to' yele'elto' le'e. ⁷Che len, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žeje'le le'e che Benne' Criston'. ⁸Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žeje'le che Xanžon'. ⁹¿Nakxkze gak ye'to' Dios: "Žóxkeno" kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebéle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰De chgi' žiližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak yele'elto' le'e, nich gak wsa'to' da' žiážjelele kan nak da' žeje'le che Benne' Criston'.

¹¹Na'a znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale.

¹²Lezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li laže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' lezka'

nži'iltó' le'e. ¹³Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawé' yichj lázdo'le law Xažo Dios kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gone' ki na' zejte ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen len benách la'y chie' ka'.

Da' žonžo da' žaz laže' Dios

4 Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchí'letó' le'e nich gonle kan nak da' ba bsdelto' le'e kan žala' gonle da' žaz laže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezle.

²Ba nnézkzelele da' ka' gožto' le'e gonle, dan' wnnato' lo wláz Xanžo Jesusen'. ³Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle. ⁴Nnázlele to tole kan žala' sóalenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gapple légake' ba la'ne. ⁵Bi žala' sóalenle no'le chele lo yela' zze laže' da' sban, kan žongak benách ka' bizej nake' che Dios, na' bizej nónbi'e Dios.

⁶Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tetle gone', na' bi gon láže'le' lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawé' lawe' Le'. ⁸Ki naken, no benne' zzoe' chela'ale da' ni, kege benachze zzoe' chela'ale, san Dios na'kze zzoe' chela'ale, dan' bselá' Dios Dios Be' La'y nich sóalen'e žo'o, na' Lekze' znne' da' ni.

⁹Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ží'ilele lježle ka',

dan' Dios na'kze ba bsdle' le'e kan žala' ží'ilele lježle tole yetole. ¹⁰Da' li nži'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nnít'a'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ží'iželele yógo'te lježle ka'. ¹¹Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le kwezel cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kze, na' gonkze žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹²Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bizej nbáblene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³Lezka', lježto' ka', žénelto' nnézlele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴Cha' žeje'žo got Jesusen', na' bebane', lezka' žala' wxén láže'žo Dios, gone' ga benne' gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' znnan ki: "Žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'!" ¹⁶Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chie' dan' len yela' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chii wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁷Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó

nga, wchise' žo'o tzen len légake' lo
bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon'
lo be'ze. Ki gaken, sóalentezžo
Xanžon'. ¹⁸Che len, le yeýón zen
lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5 Na'a, kan nak ža na' o yelen'
katen' gakgak da' ki, bi žon
byenen wzoja' chele le'e le'e yiche,
lježto' ka'. ²Le'e ba nnézkzelele kan
gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen'
yežine', kon yela'kze' kan zla' to
benne' wbán žel. ³Kate' nnagak
benách ka': "Zga'n cháwe'žo, na' bi be
gaken chežo" naž la' žinte da' wžia
yin' légake', dan' gaken chégake' kan
zla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n
chie', na' bi yelá nitó benne' ladjw
benách ka' nníta'gake' yežlyó nga
katen' gak dan' žala' gaken. ⁴Na'a,
lježto' ka', bi nchol-le, na' che len
bi žin ža na' chele ngáche'ze kan
zla' benne' wbán. ⁵Yógo'tele nakle
benách ka' che baní', na' che te ža. Bi
nakžo benách ka' che žel, na' kege
che da' naken chol. ⁶Che len, bi žala'
te yele lawžo kan žak chegak benne'
ka' bi zej nbábłene' žo'o, san žala'
soato' ban laže', na' kwežžo cháwe'do'.
⁷Benne' ka' ztágake', ztásgake'
žel, na' benne' ka' zzóžgekle', lezka'
zzóžgekle' žel. ⁸Na'a, žo'o nakžo che
te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do',
dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in
žo'o, da' naken yela' žejlé' che Dios,
na' yela' nži'il, na' da' žxen laže'žo
yelažo naken ka to lapa' ya da' žape
chi'in yichjžo. ⁹Ki naken dan' bzoa
Dios žo'o nga, kege nich lažo gan
choge' chežo gatžo, san nich yelažo
dan' žxen laže'žo Xanžo Jesús, Benne'
Criston', ¹⁰dan' got Jesusen' lo wlazzó
žo'o nich soažo nbanžo tzen len
Le' katen' yelé'e, la'kze ba natžo o

soažo nbanžo ža na'. ¹¹Che len žala'
wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon
chochle lježle tole yetole kan ba
žonle.

**Pablo zzejni'ile' lježe' ka'
žejlé'gake' che Jesús**

¹²Žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', si'
lo na'le benne' ka' žóngake' xchin
Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka'
znna biá'gake' le'e lo wláz Xanžon',
na' zzejní'igekle' le'e. ¹³Lezka'
žáta'yoelto' le'e, gaple légake' ba
la'ne lo yela' nži'il chele, dan'
žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka'
cháwe'do' tole yetole.

¹⁴Lezka' zzejni'iltó' le'e, lježto' ka',
nich wsá'le láže'gak benne' ka' bi
žóngake' žin, na' gon chochle benne'
ka' žedó láže'gake', na' gáklenle benne'
ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che
Benne' Criston', na' žala' gakle gaxjw
laže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵Le gape chi'i kwinle nich bi
yebéj láže'le lježle ka', na' bi be
yebí'ile che no benne' bi da' gone'
chele, san le we' laže' góntezle da'
naken chawé' che lježle tole yetole,
na' chegak yógo'te benách ka'.

¹⁶Le yebétezle, ¹⁷na' le
wcháljlenteze Dios, ¹⁸na' le yi'e
Le': "Žóxkeno." Ki žala' gonle ni'a
che yógo'te da' žaken chele, dan' zej
nak da' ki da' žénele Dios gonle dan'
nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be'
La'y le'e, ²⁰na' bi wzoale chela'ale
xtiža' no benne' zchaļje' lo wláz
Dios, ²¹san le si' bia' yógo'ten. Le si'
lo na'le da' naken chawé', ²²na' bi be
gonle da' kegle.

²³Dios na'kze, Bennen' zka'n žie' yichj
lázdo'žo, gone' ga gakle dot chawé', na'

gape chi'e be' nákkzele, na' yichj lázdo'le, na' bela' žen chele, na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁴Dios žone' kan znné', na' nake' Bennen' bliže' le'e. Lekze' gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵Le'e, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto'.

²⁶Le gape "Padiox" yógo'te lježžo ka', na' le chela' légake' lo yela' nži'il chele.

²⁷Ni'a che Xanžo Dios zchi'la' le'e gol-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELĀ' PABLO ŁO YEŽ TESALÓNIKA

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox."
Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Žónlengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ²Znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe' le'e, na' wká'n zie' yichj lázdo'le.

Dios choge' chegak benách
dola' ka' gátgake'

³Žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" kan nak chele le'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan'zej žakže dot li laže' kan žeje'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴Che len, len yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen laže', na' žeje'le che Dios la'kze želbía laže'gak benne' ka' le'e, na' zzáka'le'ele, san zzóelelen. ⁵Da' ki jez nak bian' nak chawe' kan zchi'a laže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zzáka'le le'e na'a, nich gak chazle gan znnna bi'e Le'.

⁶Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' zsaka' zí'gake'

le'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷Yetó da' gaken, le'e zzáka'le na'a, na' yebí'i Dios chele, gone' ga yeži' laže'le tzen len neto', ža na' yelo'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónlengak wbás che ya'abá ka' Le' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wloé'egakle' law yela' wak zen chie'. ⁸La' law Benne' Criston' ža na' ka to yi' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan znnna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹Benách ki, yebi'e chégake', na' to chi'ize chejchó'ogake' lo yi' gabíl. To chi'ize kwásgake' law Xanžon', na' gan nla' law yela' baní' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰Ki gaken ža na' katen' yelé'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' Le', na' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' yebán laže'gakle chie'. Lezka' gonle le'e dan' bejle'le da' bzenlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹Che len zcháljlentezto' Dios chežo, na' znnablto'-ne' gon chawe' le'e, na' gáklen' le'e nich sáke'lele si'le dan' bliže' le'e nich yebélenlelen. Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' yógo'te da'

že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle lo yela' žejlé' chele chie' Le'. Gak gonle da' ki len yela' wak che Dios. ¹²Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesúš, Benne' Criston' ni'a che da' žonle le'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' Le'. Gaken ki dan' nž'il Dios le'e tzen len Xanžo Jesúš, Benne' Criston'.

La' law benne' yoe'e da' xiwe'

2 Na'a, kan nak che ža na' katen' yelá' Xanžo Jesúš, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' Le', žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', ²nich bi we'le latje no benne' wchixé' le'e kan nak da' wzí' lo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen laže'ka', cha' nnázegake' zoalen Dios Be' La'y légake', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to le'e yiche da' mnágake' neto' bséla'ton', cha' nnágake': "Ba wdé ža na' kate' yelá' Xanžon'." ³Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e, dan' bi žin ža na' kate' yelá' Jesusen' cha' bi la' lawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wzí'igake' che Dios, na' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios lo yí' gabíl. ⁴Bennen', lo yela' zka'n zen kwine', wszejwe' xnezzgak, na' wzí'e chegak yógo'te da'zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka Dios.

⁵Bi žejsá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? ⁶Na'a, nnézlele no Benne' žsejwe' xnez

bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže ža chien'. ⁷Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže ža yekwás kwin Bennen' žsejwe' xneze'. ⁸Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesúš, Benne' Criston', wléj wchochje' le' len be' da' zžojen žoe'e, na' wzí'a yi'e le' len yela' baní' che ža yelé'e. ⁹Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebángekle benách ka'. ¹⁰Len yela' wak che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia yí'gake' dan' bi wzí' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelágake'. ¹¹Che len Dios we'e latje gaken chégake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len légake' nich chejlé'gake' da' wen lažen'. ¹²Ki gaken nich bága'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejlé'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kegle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelágake'

¹³Le'e, lježto' ka', na' nž'il Xanžon' le'e, žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gakle dot chawe' law Dios, dan' žejlé'le da' naken dot da' li. ¹⁴Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle Xanžo Jesúš, Benne' Criston' tzen lo baní' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchajlton'.

¹⁵Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bséidle, dan' bcháljlento' le'e, na' bzojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷Znnablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gakle choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón žénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonnze Dios chežo.

Da' žala' nnablžo Dios

3 Yetoze, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gákłene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápegak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ²Lezka' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žežle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³Na'a, dan' žon Xanžon' kan znnne', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵Znnablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich žf'ižezele Dios, na' gakle zen láže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle gan zej nnita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷Nnézkzelele žala' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be žin

žonto' neto' gan zoale. ⁸Bi bdawto' da' bénnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó laže', bento' žin lawe' ža, na' yele, nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e. ⁹Ki bento' nich gakto' lawle le'e ka to da' zlo'e'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰Lezka' katen' wzóalento' le'e, bchi'leto' le'e ki, da' znnan: "Cha' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonnle da' gawe!." ¹¹Kíte'ze znnato' dan' ženltó' nnítalengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹²Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ilto' légake' góngake' žin lo yela' zbez chawé'do', nich gak gáwgake' da' naken chégakkze'.

¹³Na'a, lježto' ka', bi soa žile, góntezle da' nak chawe'. ¹⁴Cha' no benne' bi gone' kan znnna xtíža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi góñlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' láže'e le'e ka lježkzle.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶Znnablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj lázdo'le lo yógo'te da' žonle, na' sóalene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj lázdo'žo.

¹⁷Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Padiox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žsel'a'a. Kíte'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELÀ' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo ži'e "Padiox" xkwide' Timoteo

1 ¹⁻²Neda', Pablo, Žapa' le'
"Padiox" ljéža'do' Timoteo.
Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda'
tzen žin che Dios. Naka' wbás bselà'
Jesús, Benne' Criston' dan' naken
da' wnnakze Dios, Bennen' žesl'é'
žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo
Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen
ljáže'žo. Znnabla' Xažo Dios len
Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo
yela' ži'i laže' chie' gon chawe' le',
na' yeyache' ljáže'le' le', na' wkán' žie'
yichj lazdo'o.

Pablo zchalje' che da' žsédgekle
benne' wen laže' ka'

³Žáta'yoela' le' gono' na'a kan
góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab
Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso,
na' wchi'lo' bałe benne' ka' ga na'
nich bi wsédgekle' to da' nyalen, ⁴na'
nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze
ka', na' lagak da' zan kwe' xá xto'gak
benách ka', da' ka' žóngaken ga že'
ljáže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da'
ki bi žon chóchgaken benách ka'
che Dios lo da' žejl'é'gake' chie' Le'.

⁵Da' žénela' gon da' ni da' žapa'
le', naken nich ží'igekle lježjo ka'

ljéžgake' ka' dot láže'gake', na' gak
chawe' da' zza' láže'gake', na' gak
dot li laže' kan žejl'é'gake' che Dios.
⁶Kan zej nak da' ki, bałe benne' ka'
bi bezójgake' chawe', san wyó'ogake'
nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi
naken da' li. ⁷Ženegekle' wsédgekle'
benách ka' kan zej nak da' žsadle da'
wnnakze Dios, la'kze bi žejn'igekle'
da' ka' znnázegake', na' da' žon
chóchgake'.

⁸Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios
naken chawe', cha' zkonlžon žin kan
žala' gonžo. ⁹Lezka' nnezlžo Dios
bdixjwe' da' wnnakze', kege nich
nna bian' benách chawe' ka', san
nich nna bian' benne' ki:

Benne' ka' zží'igake' che xtiža'
Dios,
benne' ka' bi žóngake' da' bsedle'
Le',
benne' ka' zzóagake' Dios chelá'ale,
benne' ka' žóngake' da' zinnj,
benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios,
benne' ka' zká'ngake' ka'ze da'
naken che Dios,
benne' ka' žótgake' xá xná'gake',
benne' ka' žótgake' benách ka',
¹⁰benne' ka' žóngake' da' kegle,
benne' byo ka' nníta'lengake' la'
ljež benne' byoze' ka',

benne' ka' zbángake' xkwide' ka'
 nich góte'gake' légakbe',
 benne' ka' žon láže'gake',
 benne' ka' žon chóchgake'
xtíža'gake' kate' žon láže'gake',
 benne' ka' zží'igake' che da'
 chawe' da' žsedlžo.

¹¹Nnezlžo naken ki dan' bžin
 diža' chawen' chežo, da' benn Dios,
 Benne' la'y, chežo lo yela' ū'i láže'
 chie', dan' bdie' lo na'a wchaljan.

Pablo ū'e Benne' Criston': "Žóxkeno"

¹²Žapa' Xanžo Jesúš, Benne'
 Criston', Bennen' žon choche' neda':
 "Žóxkeno" dan' bxen laže'e neda', na'
 bzoe' neda' nich gona' xchine'. ¹³Ki
 bene' la'kze neda' wnné zi'a chie'
 zga'ale, na' wžia' laža'a benách chie'
 ka', na' da' zan da' zia bena' chégake',
 san Benne' Criston' beyache' láže'le'
 neda', dan' benan' lo yela' bi žejní'l
 chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'.
¹⁴Na'a, da' zenle'e nak da' bnežjw
Xanžon' chia' lo yela' ū'i láže' chie',
 dan' žonen ga žejle'žo chie' Le',
 na' lezka' žonen ga nž'ilžo Jesúš,
 Benne' Criston'.

¹⁵Diža' dot da' li da' ni, da' zakan'
 si' lo na'gak yógo'te benách, na'
 znnan: "Jesúš na'kze, Benne'
 Criston', ble'e yežlyó nga nich beslé'
 benách dola' ka'" na' beslé' neda'
la'kze nakža' neda' benne' dola' ka'
 yógo'te benách yezika' ka'. ¹⁶Che len
 beyache' lažel' Jesúš, Benne' Criston',
 neda', benne' dola', na' blo'e'ele' law
 kan nak yela' zen láže' zen chie',
 nich gaka' to da' zloe'elen benách ka'
 kan gata' yela' nban da' zejlí kanne
chégake', cha' chejle'gake' chie' Le'.
¹⁷Na'a znna': iGa'n zen Dios! iLe'
 znna biá'teze', na' batkle te chie'! Bi

gak le'elžo-ne'. Nake' tlícha'tekze
 Dios, Bennen' nnézkzele' yógo'te.
 iChie' Le' gáktele yela' žape ba la'ne,
 na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža
 da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

¹⁸Zí'na'do' Timoteo, zdia' lo no'o
 le' da' ni da' žedla' nich gono' xchin
 Dios ka to benne' dot laže'e žeje' lo
wdile, ka zej nak da' ka' wnnagak
 benne' ka' zga'ale kan gak chio',
 benne' ka' bcháljgake' da' blo'e'el
 Dios légake'. ¹⁹Lo yela' žejlé' chio'
 che Benne' Criston' žala' gono' ki,
 nak dot chawe' yichj lazdo'o, dan'
 ba bchíxgekle bałe benách ka',
 benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo
 che Benne' Criston' cheła'ale'. ²⁰Ki
 bengak Himeneo len Kantr, benne'
 ka' bdia' lo na' da' xiwe' nich
 wsédgekle' kan žala' góngake', nich
 biž nne zí'gake' che da' naken che
 Dios.

Da' žedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

2 Che len da' naken blo da'
zzejni'ila' benách ka' naken
 kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan
žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala'
nnablžo-ne' bi da' žiáželžo, na' kan
žala' yežo-ne': "Žóxkeno!" Da' ki žala'
 gonžo lo wlazgak yógo'te benách
 ka'. ²Lezka' žala' gonžo lo wlazgak
 benne' wnná bia' ka', na' lo wlazgak
 yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo
 nich gak chawe' chežo, na' nich gak
 kwežžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki
lo yela' žejlé' chežo che Dios, na' lo
yela' li láže' chežo. ³Da' ni naken
 chawe', na' da' žaz láže' Dios, Bennen'
 žeslé' žo'o. ⁴Dios na'kze žénele'
 yelagak yógo'te benne' ka', na' žénele'
 gónbia'gake' da' naken dot da' li.

⁵Toze Benne' nake' Dios, na' toze Benne' žeyone' benách ka' toze len Dios, Jesús, Benne' Criston', Bennen' golje' benách. ⁶Lekze' bde kwine' lo yela' got, katen' besbaga' kwine' da' zia da' wbága'gak yógo'te benách ka' ni'a che dola' da' wbága'gake'. Dios bloe'ele' law kan gok da' ni che Jesusen' katen' bžin ža chie' gote'. ⁷Kan nak da' ni, Dios bzoe' neda' nich wchaljan', na' nich gaka' wbás bsela' Benne' Criston', nich wsedla' benách zi'to' ka' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' naken dot da' li. Zhalja' da' li, na' bi žon laža'a.

⁸Na'a, žénela' wcháljlengak benne' ka' Dios, na' gáta'yoegakle' Le' gáte'ze, zej nake' dot chawe', na' bi zžá'agake' ljéžgake' ka', na' bi zdil díža'gake'. ⁹Lezka', žénela' gákwgak no'le ka' da' naken binlo. Da' zej nak xtan da' žala' wloé'egekle' law zej naken yela' gaxjw laže', na' yela' nak li laže', na' kege da' zpá'gake' yichj láwgake', na' da' ka' zej naken oro, na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en. ¹⁰Da' chawe' da' žóngake' wloé'elen da' zej nake', kan žon da' žákwgake' da' naken binlo. Ki žala' gongak no'le ka' zej nónbi'e Dios. ¹¹Žala' ga'ngak no'le ka' žize kate' no benne' byo ne žsedle' légake', na' gákgake' gaxjw laže'. ¹²Bi žonna' no'le ka' latje wsédgekgle', na' bi nna biá'gake' benne' byo ka'. Žala' gángake' žize gan zej ndobe benách ka' che Benne' Criston'. ¹³Ki žala' gaken dan' bzoa Dios zga'ale Adán, na' wdé na' bzoe' Eba. ¹⁴Adán na', bi ben láže'le da' xiwe' le', san zo'len', ben láže'len le'. Ka' goken, bži'i no'len' che da' bchi'lekze Dios légake', ¹⁵san yelá

no no'le cha' znnite'e xkwide' ka', na' cha' gónteze' kan nak tlebe len da' žejle'žo che Dios, na' gonen' len yela' nži'il, na' cha' gake' dot chawe', na' dot li laže'.

Kan žala' gakgak benne'
ka' žape chí'igake' žo'o

3 Nak dot da' li dižan' dan' znnan: "Cha' že' laže' to benne' gake' benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', zdan laže'e to žin chawe!." ²No benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston':

Žon byenen bi soa no benne' gak bi da' nnie' chie'.

Žala' soa toze zo'le.

Žala' gake' ban laže'.

Žala' gake' dot li laže'.

Žala' gake' gaxjw laže'.

Žala' wi'e latje gan ga'ngak lježžo ka' žíngake' liže'.

Žala' sáke'le' wsedle' benách ka'.

³ Bi žala' gake' benne' že'je'.

Bi žala' gake' benne' snia.

Bi žala' dan láže'ze' si'e mežw.

Žala' gake' ži'i laže'.

Žala' gake' zen laže'.

Žala' gake' benne' bi zdan laže'e yela' gape.

⁴ Žala' nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'.

Zí'ne' ka' žala' góngakbe' kan znna xtiže'e.

Žala' gápegakbe' xágakben' ba la'ne.

⁵(Nakxkze gak to benne' gape chi'e benách ka' che Dios cha' bi žak nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'?) ⁶Bi žala' gake' benne' la' wzó lawtie' nake' tzen len Benne' Criston', nich bi tetle wkán zen kwine', na' bi gak chie' kan gok

che da' xiwe', dan' bka'n zen kwinen, na' Dios bchoge' chen kwia yin'.

⁷ Benne' ka' bizej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žala' nne cháwe'gake' chie' nich bi soa no benne' wzóe' le' chełla'ale, nich bi chejžeje' lo yelj che da' xiwe'.

Kan gakgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' gákłengake' žo'o

⁸ Lezka' benne' ka' nzi' lo ná'gake' gákłengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gákłengake' dot li laže'.
Žala' góngake' kan znnágake'.
Žala' gákłengake' benne' bi že'j ka'.
Žala' gákłengake' benne' ka' bi zdángake' yeła' gape.

⁹ Žala' gape chí'igake' da' žejele'žo che Benne' Criston'.
Žala' gak dot chawe' yichj lázdo'gake'.

¹⁰ Žala' si' bia'le lęgake' zga'ale, na' naž si' lo ná'gake' gákłengake' benne' ka' gákłengake' benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zoa no benne' gak bi da' nnie' chégake'.

¹¹ Lezka', no'le che chégake' žala' gákłengake' dot li láže'gake', na' bi gákłengake' benne' wenné che lježe'.
Žala' gákłengake' zen laže', na' gákłengake' dot chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

¹² Benne' ka' nzi' lo ná'gake' gákłengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che chégake'.
Žala' nna biá'gake' binlo zi'ngake' ka', na' benne' ka' nnita'gake' lížgake' ka'.

¹³ Žon byenen gaken ki, dan' nzi' lo ná'gake' latje gan gápegak benách ka' xtíža'gake' ba la'ne, cha' žóngake' binlo žin da' žóngake' žákłengake'

benách ka' che Benne' Criston', na' gákłengake' benne' wechóglaze' kate' zcháljgake' kan nak da' žejele'žo che Jesús, Benne' Criston'.

Da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios

¹⁴ Zzoja' diža' ki chio' le', la'kze žxen laža'a yedjwia' le' bayente.

¹⁵ Cha' wžela', zzoja' da' ki chio' nich nnezlo' kan žala' gono' lawgak benách ka' nnita'gake' liž Dios, benne' ka' zej nake' che Dios ban, na' zej nake' choch, na' zcháljgake' da' naken dot da' li. Zej nake' ka yag ka' da' zóxgaken yo'o, na' ka da' ka' žon chóhgaken ze'e. ¹⁶ Da' li, zenle'e nak da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios, kan nyejw le'e yiche da' znnan:

Dios bloe'e lawe', na' goke' benách.

Gok bia' nake' chawe' dan' wyo'e Dios Be' La'y.

Blé'egekle wbás ka' che ya'abá che Dios Le'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak benách zi'to' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Le' lo yežlyó nga.

Dios bchise' Le' ža'le gan nake' blo.

Benne' ka' kwej yíchjgake' da' žejele'žo che Jesús

4 Kwáselo zchalj Dios Be' La'y, znnne': "Ža ze lawte ža ka' bale benách ka' wži'igake' che Benne' Criston!" Kwej yíchjgake' da' žejele'žo chie' Le'. Wzé nággake' xtíža'gak benne' ka' yó'ogake' be' wen laže' ka', na' wzé nággake' da' wsédgekle be' xiwe' ka'. ² Wzé nággake' xtíža'gak benách ka' zloé'ezele chawe'

kwíngake', benne' ka' zcháljgake'
da' wen laže'. Ba nzid lázdo'gake'
nich bi yesbagan' légake' zia. ³Ki
naken, wséjwgake' xnezgak benne'
ka' žénegekle' wchág ná'gake', na'
wchí'igekle' benách ka' nich bi
gáwgake' da' bnezjw Dios nich
yebélenlzon, da' gak gawgak benne'
ka' żejlé'gake' che Dios, benne' ka'
zej nónbi'e da' naken dot da' li,
na' žé'gake' Dios: "Žóxkeno" kate'
žáwgaken'. ⁴Chawe' jez nak yógo'te
da' ben Dios, na' bi be žala' wzoažo
cheła'ale cha' žežo Dios: "Žóxkeno"
kate' žawžon. ⁵Zsedle xtiža' Dios
žo'o, Le' yeyone' chawe' yógo'te da'
žala' gawžo cha' wcháljlenžo-ne', na'
nnablžo-ne' gon chawe'e da' gawžo.

Kan žežój chawe' benne' wen žin che Jesús

⁶Cha' wsedlo' lježžo ka' da' ki,
na' yežojo' chawe', na' gako' benne'
wen žin li laže' che Jesús, Benne'
Criston', na' gak bia' nsedlo' binlo
kan nak che da' żejle'žo chie' Le', na'
kan nak da' chawe' da' zsedlžo, da'
žape chi'on. ⁷Bzoa cheła'ale diža'
ka'ze ka' che yežlyó nga kan zej nak
da' zchaljgak no'le gole ka'. Bénteze
da' gonen ga gako' choch nich gono'
kan žénele Dios. ⁸Láte'ze yebélenlo'
da' gono' da' gonen ga gakže wale'
ni'a no'o, san da' zen da' yebélenlo'
da' gono' nich gako' wale' lo da'
naken che Dios. Da' ni naken da'
yebélenlžo yežlyó nga, na' lezka' da'
yebélenlžo ža ka' te yezažo yežlyó
nga. ⁹Diža' ni naken dot da' li, na'
zakan' si' lo ná'gaken yógo'te benách
ka'. ¹⁰Che len, da' zenle'e zsaka' zi'
kwinžo žonžo žin, dan' ž xen láže'žo
Dios ban. Benne' Criston' gote' nich

yeslé' yógo'te benách ka'. Žeslé'
benne' ka' żejlé'gake' chie' Le'.

¹¹Bchi'le, na' bsedle benách ka'
nich góngake' da' ki. ¹²Bi žala'
no benne' wzóe' le' cheła'ale dan'
nako' xkwide', san žala' gono' da'
wloe'elen benne' ka' żejlé'gake' che
Dios žala' góngake' kan žono' le'. Ki
wloe'elo' légake':

Len da' zchaljo', na' len da' žono',
kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan yo'o
Dios Be' La'y,
kan žono' kan znno', na' kan
nako' dot chawe'.

¹³Kate' ne zbezo' na'zejte la'a neda'
gan zo', be' láže'zeze golo' yiche la'y
lawgak benách ka' nnít'a'gake' gan
zo'. Bzejn'i-i-gekle' da' ni, na' bsdelen
légake'. ¹⁴Bi wdío' ka'ze da' benn
Dios chio', dan' benne' chio' kan
wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo
wláz Dios kan gaken chio', katen'
bxoa ná'gake' le', na' benne' gole
ka', benne' žape chí'igake' benách
ka' che Benne' Criston', wnnábgekle'
Dios gon chawe'e le'.

¹⁵Bénteze da' ki. Be' láže'zeze gono'
ki, nich lé'gekle yógo'te benách ka'
kan zej žata' chio' da' ka' zej naken
che Benne' Criston'. ¹⁶Wdape chí'i
kwino', na' wdape chí'i da' zsedlžo.
Bénteze da' ki, na' cha' žono' ki,
na' yeló' le', na' yelagak benne' ka'
yéngekle' le'.

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

5 Bi tilo' benne' byo gole ka',
san bzejn'i-i-gekle' ka xakzo'
ka'. Bzejn'il xkwide' byo ka' ka bi'
bíche'kzo' ka'. ²Bzejn'il no'le gole
ka' ka xna'kzo' ka'. Bzejn'il xkwide'
no'le ka' ka bi' zankzo' ka', nak dot
chawe' da' z za' lažo'o.

³Wdape ba la'ne no'le wzebe ka', no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'. ⁴Cha' zoa to no'le wzebe zej nnita' xkwide' chie' ka', o za'sóe' ka', žala' wsédgek^{lbe'} góngak^{be'} kan ženele Dios, na' gáklengakbe' zga'ale benách ka' nníta'gake' lížgak^{be'} ka', na' yebí'igak^{be'} chegak xa' xná'gakbe'. Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios. ⁵Na'a, no'len' da' li nake' no'le wzebe, na' nga'ne' toze', žxen laže'e Dios, na' dot ža' dot yel zcháljlene' Le', na' znnábtezle' Le' ni'a chegak benách chie' ka', ⁶san no'le wzebe na', no'len' zone' kan nak da' zdan laže'e, nake' ka to no'le gat kate' ne zoe' nbane'. ⁷Lezka', bchi'le benách ka' nníta'gake' gan zo', nich góngake' kan nak tlebe len da' ki, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ⁸Cha' zoa no benne' bi zwawe' lježe' ka', na' da' nakže blo, cha' bi zwawe' benách ka' nníta'gake' liže', na' žžie' che da' žejležo che Benne' Criston', na' nbágá'ze' žia ka to benne' bi žejli'e che Dios.

⁹Toze no'le wzebe na', no'len' ba zejže' ka chonn^{lalj} yiz, gak báblene' benne' ka' žáklengakle-ne', cha' bi bka'ne' benne' byo chie' nich sóalene' yetó benne' byo. ¹⁰Žon byenen soa no benne' wzóa lie' kan nak che no'le wzebe na' kan nak da' chawe' da' zone'. Gáklenle-ne' cha' besgole' xkwide' ka', na' cha' zwi'e gan ga'ngak lježo ka' zá'gake' yež zi'to', na' žžíngake' liže', na' cha' znezjwe' da' ye'j gawgak benách ka' che Dios, na' cha' žáklene' benne' ka' zzák'a'gake', na' cha' žónteze' da' naken chawe'.

¹¹No'le wzebe ka' bi na' žéjgake' chonn^{lalj} yiz, bi žala' báblengake'

no'le ka' žáklengakle-ne', dan' góngake' kan zdan láže'zegake', na' wží'igake' che Benne' Criston', na' yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble. ¹²Cha' góngake' ki, na' bága'gake' dola' dan' wzóagake' chela'ale da' bejlé'gake' che Benne' Criston' zga'ale. ¹³Lezka' gákgake' no'le ža'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi be žin žóngake', na' kégeze gákgake' ža'wed, san lezka' gákgake' no'le wenné che ljéžgake' ka', na' gákgake' benne' wedile ka', na' nnágake' da' kegle. ¹⁴Che len, žénela' wchág na'gak no'le wzebe ka' da' yoble, no'le ka' bi nápegake' zan yiz, na' yesgól^{gake'} xkwide' ka', na' wsédgek^{lbe'} binlo xkwide' ka' nníta'gak^{be'} yo'o che chégake', nich bi wé'gake' latje no benne' nnie' chežo, bennen' žži'e chežo žo'o, nolžo žejležo che Benne' Criston'. ¹⁵Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake' bałe', na' žóngake' kan ženele da' xiwe'.

¹⁶Cha' zej nnita' no'le wzebe ka' liž no benne' byo o no no'le, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' žala' gáklene' légake', nich bi wsaka' zí'gake' benách ka' che Benne' Criston'. Ki gaken, benách ka' che Benne' Criston' gak gáklengake' no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'.

¹⁷Wdápeže ba la'ne benne' gole' ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', na' znná biá'gake' binlo, na' wdápeže'eže ba la'ne benne' gole ka' žóngake' žin, benne' zzégake' diža' chawen', na' žségek^{lbe'} benách ka'. ¹⁸Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do žoa' bežen' zlejba' zoa' stribé." Lezka'

znnan: "Benne' wen žin nake' zi si'e lažjwe'."

¹⁹ Bi si' lo no'o da' znnna no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nnita' chope chonne benne' ka' zzoa lígake' dan' bene'. ²⁰ Benne' ka' žóntezgake' dola', bdil-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹ Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xažo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znnagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²² Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' dola' ni'a che da' žone' cha' gone' dola'.

²³ Biž ye'jo' nisze. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wal nich ga'nen chawe'.

²⁴ Dola' ka' da' zej nbaga' bałe benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žíngake' gan wchi'a laže' Dios lígake', na' te na' la' law dola' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵ Lezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nla' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chi'ize žin na' da' bene'.

6 Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gápele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe' che La Dios, na' che da' bsdle' Le'. ² Benne' ndo'w ka' cha' žeje'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' lígake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xchíngake'

dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ilé' lígake'. Bsedle benách ka' nnítaga'ke' ga na' kan nak da' ni, na' bzejní'i-gekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenlžon

³ Cha' zoa no benne' zsedle' da' yoble, na' bi zsedle' diža' chawen' che Xažo Jesús, Benne' Criston', dan' zsedlen žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, ⁴ zka'n zen kwin bennen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka', na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga zgé'gekle benách ka' ljéžgake' ka', na' zdil' lengake' lígake'. Lezka' diža' ki žóngaken ga znné zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láž'e'gake' chégake' da' kegle. ⁵ Lezka' žóngaken ga zdil' diža'gak benách ka', benne' ka' bi žejní'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgekle' gak sí'gake' mežw zen cha' góñlengake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. ⁶ Da' zente naken da' žebélenlžon kate' len yela' zen laže' zka'n zenžo Dios. ⁷ Bi be bia'žo žo'o katen' bla'žo yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywa'žo katen' yeza'žo yežlyó nga. ⁸ Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwžon, žala' chaz láže'zon. ⁹ Benne' ka' zdan láž'e'gake' yela' gape, gak chégake' da' gonen ga bága'gake' dola', na' chéjgake' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégake' dan láž'e'gake' da' zan da' den, da' ka' gon dítjgaken lígake'. Da' ki wžia yí'gaken lígake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Dan' zdan láž'e'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te

da' kegle. Bale benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégake' da' zan da' žsaka' zí'gaken légake'.

**Benne' žone' xchin Jesús nake'
ka benne' žeje' lo wdile**

¹¹Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bž'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen laže', na' gaxjw laže'.
¹²Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žeje'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnto' yela' nban da' zejlí kanne. Blíž Dios le' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejlí'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'.
¹³⁻¹⁴Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáselo law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonon ga no benne' nnie' chio'. Ki žala' gono' na'zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'.
¹⁵Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wlo'e'ele' law Le'.
 Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná bia', na' znnna bi'e yógo'te benne' ka' znnna biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka'

zej nake' xangak benách ka'.
¹⁶Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo baní' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle ble'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žeape Le' ba la'ne, na' yela' wnná bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnlí'e yógo'te da' žebélenlžon.
¹⁸Bchí'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' légake'.
¹⁹Cha' góngake' ki, na' wtóbake' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban li laže' chégake'.

Da' bchi'le Pablo xkwide' Timoteo

²⁰Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žákgake' da' zenle'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'.
²¹Bale benách ka', benne' wzí' lo ná'gake' diža' ki, bchíxgekle' kan nak da' žeje'žo che Benne' Criston'.

Znnabla' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELÀ' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox"
xkwide' Timoteo

1 ¹⁻²Neda', Pablo, žapa' le'
"Padiox" ljéza'do' Timoteo.

Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda'
tzen žin che Benne' Criston', na'
nži'il'a' le'. Naka' wbás bselà' Benne'
Criston' dan' ženele Dios gaka' ki,
nich gak da' bchebe laže'e, wnejzjwe'
yela' nban da' zejlí kanne chežo,
dan' zoalen Jesús, Benne' Criston'.
Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús,
Benne' Criston', gon chaw'e le', na'
yeyache' láže'le' le', na' wká'n zie'
yichj lazdo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³Kate' zcháljlena' Dios žapa'
Le' "žóxkeno'" kan nak chio' le'. Bi
žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot
yel, law Dios, Bennen' žona' xchine'
dot laža'a kan bengak xa wdé chia'
ka'. ⁴Kate' žejsá' laža'a kan wžežo',
na' žak laža'a yele'ela' le', nich gak
yebela' dot laža'a. ⁵Žapa' Dios:
"žóxkeno'" dan' bžin chia' diža' da'
žonen ga žejsá' laža'a kan žejlí'o che
Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo'
Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake'
chie' Le' zgá'alegake' ka le', na'

nnézkzela' lezka' le' žejlí'o chie' Le'
na'a.

⁶Dan' naken ki, žsa'a lažo'o
yesbano' da' benn Dios chio', dan'
wzi'o katen' neda' bxoa na'a le', na'
wnnabla' Dios bi da' gonne' chio'.

⁷Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios
chežo, bi nake' to be' da' gonen ga
žébežo, san benkze' Le' Be' La'y
chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone'
ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo
lježžo ka', na' ga znna bia' kwinžo.

⁸Che len, bi yedoe'elo' wchaljo' che
Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak
chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan'
žona' xchin Xanžon', san benlen
tzen benne' ka' zzáka'gake' dan'
zzéngkle' benách ka' diža' chawen'.
Dios wnejzjwe' yela' wak chio' nich
gak gono' ki. ⁹Dios na'kze beslé' žo'o,
na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawen'.
Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawen'
da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan'
gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e
žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale
kate' bi na' soa yežlyó nga, dan'
nakžo che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁰Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo,
dan' bla' law ni'a che Jesús, Benne'
Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e
yela' wak che yela' got, na' bloe'ele'

law gak gópežo yela' nban da' zejlí kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹Benne' Criston' wžie' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka'. ¹²Che len zzaka'a da' ka' da' žákgaken chia' nga, san bi žedoe'ela', dan' nónbi'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chie' da' bdia' lo ne'e na'zejte ža yelé'e.

¹³Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' zloe'elen kan žala' wloe'elo' benách ka' kan žeje'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžone'. ¹⁴Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵Ba nnézkzelo' kan bengak yogo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' gan nbab Asia, wléj yichjgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbáblene' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nnita'gake' liž Onesiforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla'a neda' lo yež Roma, dot láže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi bedoe'ele' ni'a chia' neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžaja' do ya. ¹⁸Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkzelo' kan góklene' žo'o, katen' wzoažo lo yež Éfeso.

Timoteo žala' gakbe' ka to
benne' žeje' lo wdile

2 Na'a, zí'na'do', ben choch
lazdo'o lo da' žonn Jesús,

Benne' Criston', chio'. ²Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa lígaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake' kan znnágake', benne' ka' gak wsédgekle' yezika' benách ka'.

³Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot láže'e žeje' lo wdile. ⁴No benne' žeje' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nnita'gake' yežlyo' nga, nich chaz láže' bennen' wžie' le' nich gake' benne' chie' žeje' lo wdile. ⁵Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶Benne' žaz ža'ne', zga'ale' le' si'e che da' yelape'. ⁷Bsa' láže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yogo'ten.

⁸Bejsá' láže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yela' got. Ki znnna diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹Dan' zchalja' diža' chawen', zzaka'a da' žaken chia', na'zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰Che len zzoela' yogo'te da' ki dan' nži'ilä' benne' ka' wžekze Dios, nich yelágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich si'gake' baní' li láže' chie'.

¹¹Naken káteze znnna da' ni:

Cha' nátlenžo Le', sóalenžo-ne'
nbanžo.

¹²Cha' soelžo da' sáka'žo, nna
biálenžo Le' tzen.

Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le'
nne' bi nónbi'e žo'o.

¹³La'kze bi žonžo kan znnnažo, Le'
žónteze' kan znnne'.

Le' bi gak wché'e da' nakkze' Le'.

**Benne' wen žin che Jesús,
benne' žežoje' chawe'**

14Bsa' láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchí'i-gekle' nich bi til díža'gake' kan zej nak diža' ka'ze ka'. Diža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' lágaken. **15**Be' láže'teze yežojo' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žeđoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin diža' da' naken dot da' li. **16**Na'a, bkwas gan zej nnita' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' diža' ka'ze ka', dan' žongak diža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. **17**Segak diža' ka' da' zcháljgake' kan žzen yižwé' nozo' da' žlan. Himeneo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. **18**Benne' ki bchíxgekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' znnágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' bale benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston!. **19**Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' znnan: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie!" Lezka' znnan: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston!"

20To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Zkonlžo balen žin kwáselo, na' yebalen ga bi nak kwáselo. **21**Nich gakžo kan zej nak da' ka' zkonlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

22Bzoa chela'ale da' ka' žóngaken ga se laže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' laže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejlí'o che Benne' Criston', na' da' žonen ga nži'ilو lježo' ka', na' da' žonen ga zgánlenžo' lježo ka' chawé'do'. Kan zej nak da' ki, benlen tzen benne' ka' zcháljlengake' Xanžon', ne nak dot chawe' yichj lázdo'gake'. **23**Na'a, lezka' bzoa chela'ale diža' ka'ze ka', na' diža' da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo' žóngaken ga zdlí díža'gak benách ka'. **24**Benne' wen žin che Xanžon' bi žala' til díža'lene' benách ka', san žala' gake' gaxjw láže' lawgak yógo'te benách. Žala' gak wsedle' benách ka', na' gake' zen laže'. **25**Lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile' benne' ka' zži'igake' che da' zchalje'. Cha' gone' ki, Dios gak wnejjwe' lágake' latje yeyát láže'gake' nich gónbia'gake' da' naken dot da' li. **26**Ki yelágake' lo yelj che da' xiwe' gan zej nžje', na' yeyákgake' chawe' nich góngake' kan žénele Dios.

**Kan gakgak benách ka'
ža se lawte ža ka'**

3 Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'. **2**Kate' ža ka' nníta'gak benne' ka' góngake' ki:

ži'igekle' la' kwíngakze', na' dan láže'gake' yela' gape.
Wká'n zen kwíngake', na' gon kwíngake' benne' blo ka'.
Nne zí'gake' che da' ka' zej naken la'y.
Wži'igake' che xa xná'gake'.
Gákgake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.
 3 Bi ū'i'gekle' kan žala' góngake'. Gákgake' benne' zižje laže' ka'. Nnégake' che ljéžgake' ka'.
 Bi nna bia' kwíngake', na' gákgake' benne' ža'a ka'.
 Bi lē'egekle' chawe' da' naken chawe'.
 4 Gákgake' benne' wdé ljéžgake' ka', na' bi gá'ngake' chawe'. Wloé'el kwíngake' ka benne' zen ka'. Žf'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege Dios.
 5 Wloé'el kwíngake' ka benne' ka' zej nónbi'e Dios, san bi soa�en yela' wak che Dios lágake'.
 Bkwas gan zej nnita' benách ka'. 6 Lezka', lo yela' wen laže' chégake' chó'ogake' yo'o ka', na' gon láže'gakle' no'le bi nnezle ka' nich si' lo na'gak no'le ka' da' žsédgekle'. No'le ka' bágagake' dola' zan, na' we' láže'gake' da' ka' dan láže'gakze', da' ka' bi zej zakan'. 7 Yéntezgekle no'le ka' diža' ka' da' wchaljgak benne' ka', san bi chejn'igekle' da' naken dot da' li. 8 Kan gokgak Janes len Jambres, benne' ka' bží'igake' che Moisés, lezka' gakgak benne' ki, wží'igake' che da' naken dot da' li. Gákgake' benne' choł laže' ka', na' chíxgekle' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'. 9 Bi be sí'gakže', san gak bia' zej nake' benne' bi nnezle ka' lawgak yógo'te benách ka', na' gak chégake' kan gok chegak Janes len Jambres, benne' ka' bžia' yi' Dios.

Da' bsa' laže' Pablo Timoteo

10 Nnézkelo' le' kan nak da' žseda' neda' benách ka', na' da' žona'. Nnezlo'

da' že' laže'a gona', na' kan žejli'a che Benne' Criston', na' kan naka' gaxjw laže', na' kan nži'il'a' lježa' ka', na' kan zzoela' da' žak chia!. 11 Lezka' nnezlo' kan wžia láže'gak benách ka' neda', na' da' ka' wzaka'a, da' ka' gókgaken chia' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Listra. Da' ka' wžia láže'gak benne' ka' neda' bzoelan', na' Xanžo Jesusen' beslé' neda' lo yógo'te da' ka'. 12 Yógo'te benne' ka', benne' žénegekle' gákgake' dot chawe' dan' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', lezka' sáka'gake' da' ka' kwia láže'gak benách ka' lágake'.

13 Na'a, benne' wen da' zinnj ka', na' benne' wen laže' ka', góngakže' ki. Gon láže'gekle' benách ka', na' benách ka' gon láže'gekle' lágake'.

14 Na'a, wdape chi'i da' ka' nsedlo', na' da' wz' lo no'o, dan' nónbia'kzo' benne' ka' bsédgekle' le'. 15 Katen' goko' xkwide', na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejn'igeklen le' nich yel' dan' žejli'o che Jesús, Benne' Criston'. 16 Yógo'te da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y Dios bzejni'ile' benách chie' ka', benne' ka' bzójgake' da' bchalj Dios. Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan' nich wsédgeklen žo'o, na' wloé'egeklen da' gonžo, na' yego'gaken žo'o nez chawe', na' wzejn'igeklen žo'o nich gakžo chawe'. 17 Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne' nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te da' naken chawe'.

4 1-2 Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'l'a' le' wzenlo' benách ka' xtiža' Xanžon'. Lekze' wchi'a laže' e benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na' katen' yel' e nich nna bi'e. Be' laže' gono' da' ni, cha' žak chawe' chio' o bi žak chawe'. Lo yela' zen laže' chio', bloe'el dan' žongak benách ka', na'

bsa' láže'gake', na' bzejn'i-i-gekle' kan nak dan' źsedlžo žo'o. ³Ki žala' gono' dan' žin ža katen' bi wzé nággake' da' chawe' da' źsedlžo, san yénegekle' yéngakle' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgake' chégake' benne' ka' wsédgekle' légake' da' zdan láže'zegake'. ⁴Wzóagake' chela'ale da' naken dot da' li, na' si' lo ná'gake' diža' ka'ze ka'. ⁵Na'a, žala' gako' zen láže' lo yógo'te da' žono'. Bzóel da' wsaka' zí'gake' le'. Bzenle benách ka' diža' chawen'. Dot lažo'o ben žin dan' wló'o Benne' Criston' lo no'o gono'.

⁶Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona' xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za' žinen. ⁷Kan žon no benne' dot laže'e žeje' lo wdile, lezka' bena' neda' žin, na' ba beyóž bena' neda' dan' wló'o Benne' Criston' lo na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len da' žejle'žo chie' Le'. ⁸Na'a za' si'kza' da' žala' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe' kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza' gonnen', san lezka' gonnen' chegak yógo'te benne' ka' zej nži'ile' Le', na' dot láže'gake' želbeze' ža yelé'e.

Da' bzoj Pablo kan žala' gon Timoteo

⁹Be' laže' yidtio' ga zoa' ni, ¹⁰dan' bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da' žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito gan nbab Dalmasia. ¹¹Toze Lukas zóalene' neda'. Bche' xkwide' Markos nich yídlenbe' le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen xchin Benne' Criston'. ¹²Bsel'a xkwide' Tíkiko

lo yež Éfeso. ¹³Katen' yido', bedjwá' laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na' da' nakže blo, yichen' da' naken yid.

¹⁴Kantr, benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' zia. Xanžo na'kze yebí'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'. ¹⁵Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zží'ilí'e che da' zchaljžo.

¹⁶Kate' da' nežw chi'i bla'a neda' lawgak benne' yolawé ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan láže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi žénela' yebéj yichj Dios légake'. ¹⁷Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyóž wchalja' xtí'e' nich yéngeklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka belá' lo na'gak beže yixé' ka'. ¹⁸Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chie' neda' kate' žintia' gan znna bi'e Le' ya'abá che Dios. iGa'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹⁹Wdape "Padiox" Prisila len Akila, na' lezka' benách ka' nnítá'gake' liž Onesíforo. ²⁰Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Miletó dan' žake' yižwé. ²¹Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježzo ka' nnítá'gake' nga, žápegake' le' "Padiox."

²²Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TITO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Tito

1 Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox"
Ijéža'do' Tito. Nako' ka zí'nkza'
dan' bénleno' neda' tzen žin che
Benne' Criston'. Naka' wen žin che
Dios, na' benne' wbás bsela' Jesúš,
Benne' Criston'. Bsele'e neda' nich
gona' ga chejle'gak benách ka' chie'
Le', benne' ka' wžekze Dios, nich
gónbia'gake' da' naken dot da' li kan
žala' gon no benne' nónbi'e Dios.
2 Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba
nzi'a yela' nban da' zejlí kanne da'
bchebe laže' Dios wnežjwe' chežo
žo'o že ni'te kate' bi na' gata' yógo'te
da' zej nnitan', na' Le' žonkze' da'
bchebe laže' e gonen'. **3** Kate' bžin ža
chen, Dios bloe'ele' law xtiže'e, da'
bdien' lo na'a neda' wchaljan'. Dios
nakze gože' neda' gona' ki. Nakzze'
Le' Benne' Weslá chežo. **4** Znnabla'
Xažo Dios len Xanžo Jesúš, Benne'
Criston', Bennen' beslē' žo'o, gon
chawe'e le', na' yeŷache' láže'le' le',
na' wká'n žie' yichj lazdo'o.

**Žin che Jesúš da' žon Tito
lo yežlyó Creta**

5 Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich
wsó'o da' žiážjegekle benách ka'

che Benne' Criston', benne' ka'
nnít'a'gake' ga na', nich gákgake'
dot li laže', na' nich wnnito'o
benne' gole ka' yógo'te yež ka',
benne' ka' gape chí'igake' benách
ka' che Benne' Criston', benne' ka'
nnít'a'gake' to to yež ka', kan ba
goža' le' gono'. **6** To benne' gole,
benne' žape chi'e benách ka' che
Benne' Criston':

Žala' gake' benne' bi žone' da'
gak no benne' nnie' chen.
Žala' soa toze zo'le'.
Žala' chejle'gak zí'ne' ka' che
Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne'
nnie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin,
o zží'igakbe' che xa xná'gakbe').

7 Bi žala' gone' da' gak no benne'
nnie' chie' kan žone' xchin
Dios.
Bi žala' gake' benne' zide, o
benne' ža'a,
o benne' že'je', o benne' wedile
diža',
o benne' zdan laže'e yela' gape.

8 Žala' wnežjwe' gan ga'ngak
lježzo ka' želžine' liže'.
Žala' dan laže'e gone' da' naken
chawe'.
Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.
 Žala' žebe' Dios, na' nna bia'
 kwine'.

9 Žala' gape chi'e diža' da' li kan ba
 nsedle', nich gak wzejni'ile' benách
 ka' kan naken tlebe len da' chawe'
 da' žsedlžo, na' nich gak wzóa že'
 benne' ka' zží'igake' chen.

10 Ki žala' gak gone' dan' zží'igak
 benne' zan che xtíža'žo, benne' ka'
 zcháljgake' da' bi zakan', na' žon
 láže'gekle' benách ka'. Benne' zan,
 benne' žóngake' ki,zej nake' benne'
 judío ka', benne' ka' znnágake' žon
 byenen chog lo xpéla'gak benne'
 byo ka' da' nak bian'zej nzi'e xtíža'
 Dios. **11** Benne' ki, žon byenen wzóa
 žio' légake', dan' zchíxgake' yógo'te
 benách ka' nníta'gake' bíte'teze yo'o
 gan želyo'e, na' žsédgake' da' bi
 žala' wsédgakele'. Ki žóngake' nich
 s'gakze' mežw.

12 To benne' wbáblene' benách
 Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo
 wláz yodo' chégake', wnné':
 Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.
 Zej nake' ka beko' yixe' snia ka'.
 Zej nake' benne' za'wed, benne'
 wawle'e ka'.

13 Da' ni da' bchalje' kan zej nake'
 naken dot da' li. Che len bdíl'gake'
 nich gak li láže' kan žejlé'gake'
 che Benne' Criston', **14** na' nich bi
 wzé nággake' diža' ka'ze ka' da'
 zcháljgak benne' judío ka', na' bi
 góngake' kan znnna benách ka' žala'
 góngake', benne' ka' bzóagake'
 cheła'ale da' naken dot da' li.

15 Yógo'te da' non Dios naken
 chawe' chegak benne' chawe' ka',
 san chegak benne' ka' bi zej nake'
 chawe', benne' ka' bi žejlé'gake' che
 Dios, bi be zoalen légake' da' naken

chawe', san dot da' zej nake' naken
 sban, na' zejte da' zzbek yíchjgake',
 na' da' zza' láže'gake'. **16** Znnágake'
 zej nónbi'e Dios, san da' žóngake' bi
 naken tlebe len dan' znnágake', dan'
 zej nake' benne' bi žaz laže' ka'. Bi
 žóngake' kan znnágake', na' bi gak
 góngake' nitó da' naken chawe'.

Žala' wsedlžo da' naken chawe'
2 Na'a, da' zchaljo' žala' gaken
 tlebe len da' chawe' da'
 žsedlžo.

2 Bsedle benne' byo, benne' gole ka':
 Žala' wcháljgake' diža' chawe'
 ka'.
 Žala' gákgake' benne' chawe' ka'.
 Žala' gákake' benne'
 žejní'igekle'.
 Žala' chejlé'gake' che Benne'
 Criston' dot láže'gake'.
 Žala' ží'igekle' ljéžgake' ka'.
 Žala' sóegekle' da' gak chégake'.

3 Bsedle no'le gole ka':
 Žala' góngake' da' žaz laže' Dios.
 Bi žala' nnégake' che ljéžgake'
 ka'.
 Bi žala' yé'jgake'.
 Da' žóngake' žala' wsedlen da'
 nak chawe'.

4 Bsedle xkwide' no'le ka'.
 Žala' ží'igeklbe' benne' byo che
 chégakbe', na' zí'ngakbe' ka'.
5 Žala' gákakbe' no'le žejni'ile'.
 Žala' gákakbe' no'le chawe' ka'.
 Žala' gape chí'igakbe' da' de
 lížgakbe'.
 Žala' gákgakbe' ží'i laže'.
 Žala' gápegakbe' ba la'ne benne'
 byo che chégakbe'.
 Žala' bi góngakbe' da' gonen ga
 no benne' nnie' che xtíža' Dios.
6 Bsedle xkwide' byo ka':

Žala' gákgakbe' xkwide' žejni'ile.
⁷Žala' góntezo' da' naken chawe',
 na' ki wloe'elo' légakbe' kan
 žala' góngakbe'. Kan žsedlo' žala'
 wloe'elen nako' li laže', na' gaxjw
 laže'. ⁸Žala' wchaljo' diža' chawe' ka'
 nich bi soa da' gak no benne' nnie'
 chen, nich yedoe'ele no benne' wži'e
 chen, na' bi gak nnie' chele le'e.
⁹Bsedle lježžo ka', benne' žejlé'gake'
 che Benne' Criston', na'zej nake'
 benne' ndo'w ka':
 Žala' gákgake' gaxjw laže' len
 xángake' ka'.
 Žala' góngake' yógo'te da' žaz
 láže'gak xángake' ka'.
 Bi žala' wži'igake' che xángake'
 ka'.
¹⁰Bi žala' wkache' lángake' da'
 naken che xángake' ka'.
 Žala' wloé'el kwíngake' chawe'
 lo yógo'te da' žóngake'.
 Yógo'te da' žóngake' žala'
 wloe'elen nak chawe' xtiža'
 Dios, Bennen' besl' žo'o.
¹¹Yela' ži'i laže' che Dios ba bla'
 lawn lawgak yógo'te benách ka'
 nich yelágake'. ¹²Len žsedlen žo'o
 biž žala' gonžo da' bi žaz laže' Dios,
 na' bi dan láže'žo da' naken che
 yežlyó nga, san žala' gakžo zen
 laže', na' gakžo chawe' ža ni zoažo
 na'a, na' gonžo kan žénekzele Dios.
¹³Žala' kwežžo da' žxen láže'žo
 gonen ga gak yela' ba nez zen chežo,
 dan' gaken ža na' katen' la' law
 Jesúš, Benne' Criston', lo bani' zen
 chie'. Nake' Dios zen, na' Bennen'
 žesl' žo'o. Lekze' bchebe laže'e
 gone' da' ni. ¹⁴Lekze' bde kwine'
 lo wlazzho žo'o, nich beya'we' žo'o
 lo yógo'te da' bi naken chawe', na'
 žeone' žo'o chawe' nich gakžo

benách chie' ka', na' nich yénelžo
 gonžo da' naken chawe'.

¹⁵Bsedle da' ki, na' bzejni'ilen
 benne' ka', na' len yela' wnná bia'
 bdil-gake'. Bénteze ki, nich bi gak
 no benne' wka'ne' xtižo'o ka'ze.

Da' žala' gongak benách
 ka' žejlé'gake' che Jesúš

3 Bsa' láže'gak lježžo ka' nich
 góngake' kan znnagak benne'
 ka' nzi' lo nágake' yela' wnná
 bia', na' benne' yolawé' ka', nich
 góngake' kan znnna xtiža'gake'. Žala'
 sóatezgake' góngake' da' naken
 chawe'. ²Bi žala' nnégake' chegak
 ljéžgake' ka', na' bi žala' til dža'gake'
 len légake', san žala' gákgake' gaxjw
 laže', na' dot li laže' lawgak yógo'te
 benách ka'.

³Lezka' žo'o, zga'ale gokžo benne'
 bi žejni'ile ka', na' bži'ižo che
 Dios. Wdažo wnitlžo, na' gokžo ka
 benne' ndo'w ka', dan' benžo da'
 bdan láže'žo, da' bi naken chawe',
 na' yezika' da' wyáz láže'žo. Lezka'
 benžo žo'o da' kegle, na' bge'elžo
 lježžo ka'. Bi blé'egekle benách
 ka' žo'o chawe', na' žo'o bi ble'elžo
 lježžo ka' chawe' tožo yetožo. ⁴Naž
 bla' law Dios, Bennen' žesl' žo'o, na'
 nak bia' nake' dot chawe', na' nži'ile'
 yógo'te benách ka'. ⁵Besl' žo'o, kege
 dan' zoa bi da' naken chawe' da'
 benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le'
 žo'o. Beyone' žo'o chawe', na' bene'
 ga nakžo benne' kobe ka'. Napžo
 yela' nban kobe dan' zoažen Dios Be'
 La'y žo'o. ⁶Dios bsele'e Dios Be' La'y
 chežo dan' nakžo che Jesúš, Benne'
 Criston', Bennen' žesl' žo'o. ⁷Be'
 laže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe'
 nich gata' yela' nban da' zejlí kanne

chežo, dan' ž xen láže'žo gonne'
chežo.

⁸Da' ni da' zzoja' chio' le' naken
dot da' li. Žénela' wsedlo' benne' ka'
žejlé'gake' che Dios, da' ki, nich we'
láže'gake' góntezgake' da' naken
chawe'. Da' ni naken chawe', na'
záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te
benách. ⁹Na'a, bi go'o no benne'
latje wchalje' da' bi zakan', o we'
láže'e kan zej nak lagak da' zan kwe'
xa xto'gak benách ka', o wchalje'
diža' bizjw ka', o til diže'e kan nak
che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi
zej zakan', na' bi gáklengaken nitó
benne'.

¹⁰Cha' zoa no benne' ga na', benne'
žone' chope la'a benách ka' che
Benne' Criston', te wsó'o láže'e
to yetó chi'i, cha' bi yenle' chio',
na' žala' yebejle-ne' gan zdoble.
¹¹Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba
beyake' benne' bi nake' chawe', na'
žone' dołal. Ba nbage'e žia ni'a che
dan' žone'.

Da' bzoj Pablo da' žala' gon Tito

¹²Kate' sela'a Artemas o Tíkiko
gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni
lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan'
ga'na' nga byo' zag ka!. ¹³Senas,
bennen' zdie' diža' da' znna benne'
yolawé', na' Apolo, žíngake' gan
zoale le'e. Begó'o lágake' nez len
yela' žaklen, nich bi be yážjegekle'.
¹⁴Bsadle lježo ka' góntezgake'
da' naken chawe', nich gata' bi da'
wnézjwgake' chegak benne' ka' zoa
bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki
zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zzélgake' diža' benách ka'

¹⁵Yógo'te benne' ka' nnítalengake'
neda' žápegake' le' "Padiox." Wdape
"Padiox" benne' ka' nnítalengake' ga
na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan'
žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios
gon chawe'e yógo'tele le'e. Kálkze
gaken.

DIŽA' DA' BSELÀ' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox" Filemón

1-2 Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ilto' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanžo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' Le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdöbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. 3 Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n zie' yichj lázdo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

4 Žejsá' láže'teza' le' kate' zcháljlena' Dios chežo, na' žápeteza' Le': "Žóxkeno." 5 Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ilto' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' Le', na' kan nži'ilto' yógo'te benách ka' ba wžie' Le'. 6 Znnabla' Dios gone' ga gona'le' žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich

si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da' žonn Jesúš, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i laže' chie'. 7 Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ilto' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala' yenít lawe' Onésimo, xkwide' ndo'w chie'

8 Che len, la'kze nzi' lo na'a, dan' naka' wbás bselà' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono', 9 žáta'yoela' le' lo yela' ži'i laže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesúš, Benne' Criston'. 10 Žáta'yoela' le' lo wláz xkwide' Onésimo, xkwiden' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka zí'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

11 Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. 12 Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ilta'-be'. 13 Gónela' gá'nlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', 14 san bi be ženela' gona' da' bi naken da' žak laž'o le', nich

bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' žénekzelon'.
15 Bkwasljga xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'. **16** Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježkzo', dan' nakbe' bi' lježjo žejle'be' che Benne' Criston', na' nži'ilžo-be'. Nakbe' ki chia' neda', na' žala' gákžebe' ki chio' le', kege ka lježzo', san ka bi' bicho' o žejle'be' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

17 Che len, cha' nako' toze len neda', wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne. **18** Cha' bi da' zia benbe' chio' o cha' bi da' nbága'be' chio', wnnáteze neda' nbaga'an.
19 Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni chio', znnia': nedkza' chizjwa' bi da' nbága'be', na' kege yapa' le': lezka' nbago'o le' chia' neda' yógo'te da' napo' dan' bena' neda' ga napo' le' yela' nban da' zejlí kanne.
20 Ka'kze gaken, bicha'a. Cha' zoa da' yebélenlo' dan' nakžo che Xanžon',

ben da' ba góta'yoela' le' dan' naka' bicho' o žejli'a che Benne' Criston', na' nich gono' ga yeyák laža'a.

21 Zzoja' da' ni chio', dan' žxen laža'a le', gono' kan znnna xtiža'a, na' nnezla' gono' yelate' ka da' ba góta'yoela' le'. **22** Lezka' znnabla' le' wkwezo' gan soa' ližo', dan' žxen laža'a yežoja' liž ya nga, na' la'a gan zoale le'e dan' zcháljenle Dios, na' znnáblele-ne' lo wlaza' neda'.

Pablo zzoje' da' žápegake' “Padiox” Filemón

23 Epafras žape' le' “Padiox.” Nyéwjlene' neda' tzen liž ya nga dan' žone' xchin Jesús, Benne' Criston'. **24** Lezka' Markos, na' Aristarko, na' Demas, na' Lukas, žápegake' le' “Padiox.” Benne' ki žónlengake' neda' tzen žin che Benne' Criston'.

25 Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chaw'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH HEBREO KA'

Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'

1 Zan chi'i, na' da' zan kan ben
Dios, bcháljlene' xa xto'žo
ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka'
bcháljgake' lo wlaze' Le'. **2**Ža ni
zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios
bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios
wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da'
zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne'
na', Dios bene' yežlyó nga. **3**Zi'ne'
na' nake' ka to da' žsa'ní' len yela'
baní' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na'
zloe'elen law dot da' nakkze Dios.
Zi'ne' na' žonkze' ga nnita'tezgak
yógo'te da'zej den, žkonle' žin
da' zinne' len yela' wak zen chie'.
Katen' beyož bene' da' žeyón žo'o
chawe' law Dios dan' beké'e dola' da'
nbága'žo, na' bejži'e kwit li ža che
Dios, Bennen' ži'e znna bi'e žale.

Zi'n Dios nakže' blo ka
wbás che ya'abá ka'

4Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che
ya'abá ka' che Dios, dan' nakže blo
da' lie' kazej nak lagak wbás la'y
chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake'
Zi'nkze'. **5**Dios batkle gože' to wbás
che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne',
katen' wnné':

Nako' Le' Zi'na'.

Bloe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che
ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen'
wnné':

Neda' naka' Xe',
na' Le' nake' Zi'na'.

6Lezka', katen' Dios bzoe' Zi'nkzen'
lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá
yéngkle' xtiža' Le'.

7Kan jez nak wbás che ya'abá chie'
ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka
be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka'
ka yi'.

8Na'a, kan nakkze Zi'ne', wnné':

Gan ži'o znna bi'o, nna biátizo',
Dios.

Nak chawe' kan znna bi'o.

9Nži'iloi' da' nak chawe', na' kege
da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo
no'o yela' wnná bia',
na' bena' ga napžo' Le' yela'
žebél
ka da' napgak lježo' ka'.

10Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno'
yežlyó nga,

na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chi'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb
to laže'.

¹² na' ka to laže' wtobo' légaken,
na' chó'ngakon' ka to laže' teb,
san Le', batkle wchá' kwino'
na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che
ya'abá chie' kan gože' Zí'ne', katen'
wnné':

Wžé' kwita' li ža
kate' gonža' ga wzóa zibgak
lawo'
benne' ka' bi zlé'gegkle' Le'
chawé'.

¹⁴ Yógo'te wbás che ya'abá ka' che
Dios zej nake' be' wen žin ka'
che Dios, na' bsele'e légake' nich
gáklengake' benne' ka' želágake'.

Bi žala' wzoažo chela'ale yela' žeslá

2 Che len, žala' we' láže'le'ežo
da' ba benlžo, nich bi wzoažo
xtiža' Dios chela'ale. ²Dižan' da'
bžinen chežo ža ni'te lo na'gak wbás
ka' che ya'abá che Dios, naken dot
da' li, na' yógo'te benne' ka', benne' bi
béngake' kan znna dižan', Dios bsaka'
zi'e légake' kan nak tlebe len da'
béngake'. ³Lezka' bi yelažo žo'o lo
da' wsaka' zi' Dios žo'o cha' wzoažo
chela'ale yela' žeslá ni. Xanžo na'kze
bchajlen' zga'ale, na' benne' ka'
béngekle' chie' Le' bloé'gegkle' žo'o
naken dot da' li. ⁴Lezka' Dios na'kze
bloé'ele' žo'o naken dot da' li, dan'
bene' da' ka' zej nak bian', na' da' ka'
žongaken ga žebanlžo, na' da' zan
yela' wak zen ka', na' benne' chežo
da' ka' zej naken che Dios Be' La'y
kan gónekzele' Le'.

Dios bene' ga beyák Jesúš
kan nakžo žo'o

⁵Dios bi bdie' lo na'gak wbás ka'
che ya'abá chie' yežlyó da' zan', dan'
zchaljto' chen. ⁶Na'a, kan nak da'
ni, nyejw le'e yiche la'y da' wnná to
benne' bzoa lien', katen' wnné':

Dios, žebanla' dan' že' lažo'o
benách ka'.

Žebánle'ela' dan' žákleno' légake'.

⁷Beno' légake' to chí'ido'ze yelate'
gaxjw
ka zej nak wbás ka' che ya'abá
chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela' zen,
na' yela' ba la'ne.

⁸Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich
nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo ná'gake'
yógo'te, bi be bka'ne' da' bi bdien'
lo ná'gake', san na' zejte na'a ža, bi
zle'elžo yo'o yógo'ten lo ná'gake'.

⁹Nnezlžo da' goken che Jesusen'.
Dios bene' ga goke' to chí'ido'ze
yelate' gaxjw ka zej nak wbás
ka' che ya'abá chien', dan' goke'
benachze nich gote', na' wzake'e lo
yela' got lo wlazgak yógo'te benách
ka', dan' be' laže' Dios žo'o nich
goken ki. Dan' ben Jesusen' da' ni,
Dios bene' ga nape' yela' zen, na'
yela' ba la'ne.

¹⁰Dios bene' yógo'te da' zle'elžo, na'
žone' ga zej nnitan'. Dios bene' kan
žala' gone' katen' bene' ga nak bia'
nak Benne' Criston' Benne' Weslá li
laže' ni'a che da' wzake'e. Ki ben Dios
che Benne' Criston', Bennen' bene'
yela' žeslá nich gak yechi'e benne'
zan ya'abá che Dios. ¹¹Le' žeyón
chawé'e benách ka' nich gákgake' che
Dios. Benne' ka' žeyón chawé' Benne'

Criston', toze nak Xágake', na' Xakze'. Che len, Zi'n Dios bi žedoe'ele' katen' znne' zej nake' biche'e ka'. ¹²Ka nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: Wcháljléna' bicha'a ka' kan nako'

Le', Dios.

Ga jez ndobe benách chio' ka'
gola' da' we lawa' Le'.

¹³Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',
Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴Che len, dan' jez nak zi'ne' ka'
bela' žen, lezka' Benne' Criston' ben
kwine' kan zej nake', na' golje' bela'
žen. Ki bene' nich gok gote', na' ka'
goken beké'e yela' wnná bia' che da'
xiwe', dan' wzí' lo nan' gotten benách
ka'. ¹⁵Ki ben Benne' Criston' nich gok
beslé' yógo'te benne' ka' gókgake' ka
benne' ndo'w ka' kate' ne jez nnite'e
nbángake', dan' bžébegake' yela' got.
¹⁶Nak bia' bi bene' ki nich gáklené'
wbás che ya'abá ka' che Dios, san
nich góklene' benne' ka' jez nake'
za'só Bran. ¹⁷Che len, ben byenen
gok Benne' Criston' kan zej nak lješe'
ka', nich gake' law Dios to bxoz blo,
benne' žone' kan znne', na' žeyache'
láže' le' benách ka', na' lezka' nich
gone' da' gon ga gata' lo ne'e yeké'e
dola' da' jez nbaga' benách ka'. ¹⁸Na'a,
dan' wzáka' kze Benne' Criston', na'
dan' ben da' xiwe' da' gónen gon
ga bage'e Le' dola', che len nape'
yela' wak gáklené' benne' ka', žon da'
xiwe' da' žénen gonen ga bágágake'
dola'.

Jesús nakže' blo ka Moisés

3 Che len, zi'na'do' ka', le'e na'
nakle che Dios dan' bliže' le'e,

le wia binlo kan nak Jesús, Benne'
Criston'. Nake' wbás bselá' Dios, na'
lezka' bxoz blo che da' nzi' lo nažo.

²Jesusen' žone' kan znna xtiža'
Dios, Bennen' bzoe' Le' latje chie',
na' žone' kan ben Moisés, benne'
bene' kan znna xtiža' Dios, da' bene'
lawgak yógo'te benách ka' che Dios.

³Jesusen' nakže' blo ka Moisés na',
nich ga'n zene' Le', kan nakže blo to
benne' nak chie' to yo'o ka no benne'
wen žin zoe' lo yo'on'. ⁴Yógo'te yo'o,
zoa no benne' benen', san Dios bene'
yógo'te da' zle'elžo. ⁵Da' li Moisés na'
bene' kan znna xtiža' Dios lawgak
benách ka' che Dios, san goke' ka
to benne' wen žin, nich bdie' da' ka'
wnnakze Dios lawgak benách ka'.

⁶San Benne' Criston' nake' Zi'nkze
Dios, na' žone' kan znna xtiža' Dios.
Na'a benách ka' che Dios jez yoe' lo
ne'e Le'. Žo'o nakžo benách ka' che
Dios cha' ga'nžo choch na' jezte ža
ze lawte ža ka', kan žon chochžo
lázdžožo, na' kan žebélenžo da'
žxen láže'žo.

De latje gan yezí' láže'gak benách ka' che Dios

⁷Che len, nyejw le'e yiche kan
wnná Dios Be' La'y, da' znnan:

Na'a, cha' žénlele da' zchalj Dios,

⁸bi gonle zide lázdžo'le
kan bengak benne' ka' bží'igake'
che Dios

katén' gónegekle' si' biá'gake' Le'
lo latje dach.

⁹Gónegekle xa xtó'le ka' si'
biá'gake' neda'

la'kze blé'gegekle' da' ka' bena'
choplalj yiz.

¹⁰Che len bžá'a benách ka'
wnnítá'gake' ža na',

na' wnnia': "Zchíxtezgekle' kan
zza' láže'gake'.

Bi žénegekle' yéngekle' da'
žénela' góngake'."

11 Che len bž'a'a légake', na' ben
chocha' xtiž'a'a, na' wnnia':
Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake'
tzen len neda'.

12 Le gape chi'i kwinle, zí'na'do'
ka', nich bi gonle zide yichj lázdo'le
nitole le'e, na' bi kwáslenle Dios
ban, na' bi wsanle žejele' che
Dios. **13** Na'a, le wzejn'il tole yetole
yógo'te ža, kate' ne naken ža ni
zoažo na'a, nich bi gon lažel' da'
nak dola' le'e, na' bi gonle zide yichj
lázdo'le nitole le'e. **14** Yógo'težo
góñlenžo Benne' Criston' tzen cha'
ga'nžo choch na' žeje ža ze lawte
ža ka', kan wzó law žon chochžo
kwinžo.

15 Ki žala' gonžo kate' ne znna
xtiža' Dios:

Na'a, cha' žénlele chi'i Dios,
Bi gonle zide yichj lázdo'le,
Kan bengak benne' ka' bž'i'gake'
che Dios.

16 ¿Noz benne' ka' béngekle' xtiža'
Dios, na' bž'i'gake' chie' Le'? Yógo'te
benne' ka' bebéj Moisés lo yežlyó
Egipto bengake' ki. **17** ¿Noz benne'
ka' bž'a'a Dios légake' chopalj yiz?
Gokgak benne' ka' bengake' dola',
na' gótgake' lo latje dach. **18** ¿Noz
benne' ka' Dios ben choche' xtiž'e',
na' wnné' bi chó'ogake' gan yezi'
láže'gake' tzen len Le'? Gokgak
benne' ka' bi bengake' kan znna
xtiža' Dios. **19** Na'a, žákbe'elžo bi gok
chó'ogake' ga na' dan' bi bejlé'gake'
che Dios.

4 Na'a, kate' ne nga'n da' bchebe
laže' Dios, gone' ga gak

cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo,
žala' žébežo wnitžo latje cho'ožo
ga na'. **2** Benlžo žo'o diža' chawen'
kan béngekle' légake', san dižan'
da' béngekle' bi góklenen légake',
dan' bi bejlé'gake' che Dios katen'
béngeklen'. **3** Žo'o žejele'žo che Dios,
na' cho'ožo latje chie' gan yezi'
láže'žo. Naken kan wnná Dios:

Che len bž'a'a légake'
na' ben chocha' xtiž'a'a, wnnia':
"Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake'
tzen len neda'."

De latje cho'ožo gan yezi' láže'lenžo
Dios tzen, la'kze beyóž ben Dios
xchine' ža ni'te katen' bene' yežlyó
nga, na' ba bezí' laže'e. **4** Nyejw le'e
yiche la'y da' zchaljen kan nak che
ža gaže ža, da' znna: "Bezí' laže'
Dios ža gaže ža lo žin da' bene'."

5 Ga yoble znna: "Bi chó'ogake'
gan yezi' láže'gake' tzen len neda'."

6 Benne' ka' béngekle' diža' chawen'
zga'ale, bi wyó'gake' ga na' dan' bi
bengake' kan znna xtiža' Dios. Che
len, žala' cho'ogak benách yoble ka'
ga na'. **7** Che len, lezka' bloe'el Dios
to ža yoble, na' wnné: "na'a ža."
Ka' goken, kate' ba wdé yiz zan, na'
bchalj Dios lo na' Dabí, kan nyejw
le'e yiche la'y, da' znna:

Na'a ža, cha' žénlele da' zchalj
Dios,

bi gonle zide lázdo'le.

8 Chela' ben Josué ga bezí' láže'gake',
bi bchalj Dios wdé na' che yetó
ža katen' yezi' láže'gak benách ka'
tzen len Le'. **9** Che len, nga'n latje
chegak benách ka' che Dios nich
yezi' láže'lengeke' Le' tzen. **10** Benne'
ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake'
tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo
žin da' žóngake', kan bezí' laže'

Diosen' lo žin da' bene' Le'. ¹¹Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wž'ižo che xtiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

¹²Xtiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yela' wak. Zchogžen ka žon to ya ntoche' da' ntonchen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkzžo, na' da' zoa lo yichj lázdžo'žo, ka nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' zbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo. ¹³Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yogo'te da' benkze Dios nla' lawn, na' nžojen lawe' law Dios. Lawe' Le' žon byenen wloe'lžo da' ka' da' benžo.

Jesús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

¹⁴Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Jesúš, Zi'n Dios. Che len žala' ga'nžo choch lo da' nzi' lo na'žo. ¹⁵Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'ko kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelem gon ga baga' Lekze' dol'a' dot kan žonen da' žénelen gonen ga bága'žo žo'ko dol'a', san Jesusen', bi be dol'a' bene'. ¹⁶Che len, dot láže'žo žala' bíga'žo gawze gan že' znna bia' Dios, Bennen' žáklen'e' žo'o, na' nnablžone' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yela' žili' laže' chie', gáklen'e' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5 Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' bxoz blo, na' zzoe' le' nich gone' da' ka' zone' law Dios lo wlazgak benách ka', na' nich wdíe' law Dios

da' ka' znéžjwgake', na' bia yixe' ka' žótgake' lo bkog la'y ni'a che dola' da' zej nbage'e. ²Bxoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen láže' len benne' bi nnezle ka', benne' ka' zchíxgekle'. ³Dan' nak b_xoz blon' benachze, che len žala' wdíe' law Dios to bia yixe', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che dola' da' nbágakze' le', kan žone' ni'a che dola' da' zej nbaga' benách ka'.

⁴Bi gak nitó benne' gon kwine' b_xoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' b_xoz blo, kan wžié' Aarón, bennen' goke' b_xoz blo nežw. ⁵Lezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' Bxoz Blo, san Dios bzoe' Le' Bxoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'!

Bzoa' Le' na'a.

⁶Lezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' nákteto' Bxoz,
kan gok Melkisedek b_xoz.

⁷Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga, bcháljlene' Dios, na' góta'yoee' Le'. Wžézeyi'e, na' wžeze' law Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo yela' got, na' Dios benle' chie' dan' bžebé' Dios dot laže'e. ⁸La'kze goke' Zi'n Dios, bsedle' gone' kan znna xtiža' Dios ni'a che da' ka' gókgaken chie', da' ka' wzake'e. ⁹Katen' ba gok Benne' Criston' dot kan žala' gak Bxoz Blo, na' Dios bene' Le' Benne' žeslé' to chi'ize yógo'te benne' ka' žóngake' kan znna xtiže'e. ¹⁰Naž Dios bzoe' Le' Bxoz Blo kan gok Melkisedek na' b_xoz blo.

Žon zož chežo wž'ižo che Benne' Cristo

¹¹Kan nak da' ni, žala' wcháljlento' le'e da' zan, dan' naken zede

wzejni' ilto' le'e, dan' bi na' chejn'i'ilele. ¹²Ba wdé že žala' gak wséidlele le'e benále ka' xtiža' Dios, dan' ba bénlele scha, san žon byenen no benne' wsedle' le'e da' yoble da' bi naken zede dan' ba nzi' lo na' no benne' zzo lawe' ţejli'e che Benne' Criston'. Nga'le ka to xkwide' ţe'ndo', bi'don' ne žáze'be' niže', na' bi gak gawbe' yela' waw choch. ¹³No benne' žon byenen soa no benne' wsedle' le' da' bi naken zede, nake' ka to xkwide' ne žáze'be' niže'. Bi nsedle' kan nak tlebe len da' naken chawe'. ¹⁴Yela' waw choch naken da' ţawgak benne' ka' ba zej nake' benne' wale ka', benne' ka' žónbia'gakle' da' naken chawe', na' da' bi naken chawe', dan' ba bkóngekle' žin yela' ţejni' il chégake'.

6 Che len, bi žala' wsédtelzho da' ka' ba bsedlžo katen' wzó lawžo ženlžo kan nak che Benne' Criston'. Žala' góložeo lo yichj lázdo'žo nich gakžo dot li laže' benále chie' ka'. Bi žon byenen wsedlžo da' yoble da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'
kan biž žala' gonžo da' kegle ka',
na'
kan žala' chejle'žo che Dios, na'
² da' ka' ţsedlžo kan žala' yezoažo
nis, na'
kan žala' xoa na'žo benále ka'
žejlé'gake' che Benne' Criston',
na'
kan yebangak benne' gat ka', na'
kan chog Dios chegak benne'
wen da' zinnj ka' gátgake' to
chi'ize.

Cha' ba nsedlžo yogo'te da' ki bi žon byenen wsédtelzho. ³Ki gonžo cha' Dios gonne' žo'o latje.

4-6 ¿Wak gonžo ga yeyát láže'gak da' yoble benne' ka' ţebéj yichjgake' Dios, na' zží'igake' chie' Le'? Cha' bžin baní che Dios lo yichj lázdo'gake', na' cha' wzí'gake' da' znezjw Dios, na' gókgake' toze len Dios Be' La'y, na' cha' wzí'gake' diža' chawen' che Dios, na' yela' wak che da' za', na' cha' naž yebéj yichjgake' Dios, na' wzí'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Zi'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjekle' Le' lawgak yogo'te benále ka'. ⁷Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka yežlyón' da' zzin' nis yejw da' zbižen lawlen zan chi'i. Cha' yežlyón' znezjwn da' yebélengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz laže'en, ⁸san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

⁹La'kze zchaljto' ki, lježto' ka', nži'ilto' le'e, na' ţeklto' nakle ka yežlyón' da' znezjwle'en, na' ţebélenlele yela' weslá da' ba nzi'le. ¹⁰Dios nake' chawe', na' bi gal laže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nži'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légake'. ¹¹Na'a, žénelto' we' láže'le lježle tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le. ¹²Žénelto' bi gakle za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle zen láže', na' si'le da' ka' bchebe laže' Dios gonne' chežo.

¹³Ki naken dan' ben choch Dios xtiže'e katen' bchebe laže'e bi da' wnezejwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo ka Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwinze'.

¹⁴Ki wnná Dios: "Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'." ¹⁵Bran na' wleze' zen laže', na' gota' chie' da' bchebe laže'e Dios wnezejwe' chie'.

¹⁶Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e.

¹⁷Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe laže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwinze'. Bene' ki dan' gónele' wloe'ele' benne' ka' žala' sí'gake' da' bchebe laže'e wnezejwe' chégake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. ¹⁸Dan' bchebe laže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon laže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. ¹⁹Dan' ūxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj lázdo'žo, na' naken ka to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' ūxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoan zkóže'le laže' da' nałan' lo yodon' da' zoan ya'abá che Dios. ²⁰Wy'o' Jesusen' lo wlazžo žo'o gan zoa Dios ka to benne' zloe'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bxoz blo.

Jesús nake' Bxoz Blo kan gok Melkisedek

7 Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka'

goke' bxoz che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zezá' Bran, zeyeje' wdé gok wdile katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. ²Bran na' bnezejwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi kwe' che yógo'te da' wzi'e lo wdilen'. Da' zejlás la Melkisedek na' znnan len diža' xiža: "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka' nake' benne' znnan bi'e lo yež Salem, da' znnan len diža' xiža: "Benne' Wnná Bia' Zka'n Žie.'" ³Bi nyejw le'e yiche da' znnan wnnita'gak xa xne'e, o xa xta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Zi'n Dios dan' nake' to chi'ize bxoz blo.

⁴Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' xažo Bran na'kze bnezejwe' chie' to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdilen'. ⁵Lo da' bžoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' bxoz ka', sí'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só Bran na'. ⁶Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzi'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezejwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', ⁷na' bi gak nitó benne' wži'e che da' znnan: "Bennen' nakže' blo law Dios znnable' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gaxjw."

⁸Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žátgakkze', san Melkisedek

na', zoa da' znnan kan nak chie', da' znnan zoe' nbane'. ⁹Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'soe' ka', benne' ka' zzí'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdízjwgake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzí'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', xa gole wdé chégake'. ¹⁰Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe' Lebín', na' za'soe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

¹¹Benách Israel ka' zzí'gake' xtiža' Moisés lo na'gak bxoz ka', benne' ka'zej nake' za'só Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan' žóngake' kan znnna da' bchi'le Moisés na', bi gon byenen soa yetó bxoz kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. ¹²Cha' bcha' Dios kan žala' gak bxoz, na' žon byenen wch'é'e da' zchi'le benách ka'. ¹³Xanžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só Israel ka naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só ka' gan nbab Xanžon', nitó benne' goke' bxoz law Dios. ¹⁴Naken ki dan' nak bia' golj Xanžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gókgake' bxoz ka'.

¹⁵Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' bxoz, ba bloe'e law yetó BXoz, Jesusen'.

¹⁶Benne' ni, bi nake' BXoz dan' znnna da' bsedle Moisés na' kanzej nak lježe' ka', san nake' BXoz dan' nape' yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen. ¹⁷Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le', da' znnan:

To chi'ize nako' Le' BXoz
kan gok Melkisedek bxoz.

¹⁸Na'a, ba wdé che diža' goleñ' ka žala' gak bxoz, dan' bi wdapkzen yela' wak, na' bi be gok gonen.

¹⁹Dan' bchi'le Moisés bi gok yeyonen dot chawe' benách ka' law Dios. Na'a, ba wy'o to da' žxen láže'žo da' nakžen chawe', da' žonen ga gak bígážo law Dios.

²⁰Katen' ben Dios ga nak Jesusen' BXoz, ben choche' xtiže'e. ²¹Bi ben choch Dios xtiže'e katen' wzí'e benne' ka' nich gókgake' bxoz ka', san katen' wzí'e Jesusen' nich gake' BXoz, na' ben choche' xtiže'e, na' wnné'e:

Ben chocha' xtiža'a neda', Xano', wnnía':

"Bi wchá'a kan gona'.

To chi'ize nako' Le' BXoz
kan gok Melkisedek bxoz."

²²Che len, Benne' Criston' nake' Bennen' žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe' dan' nakžen chawe' ka gok da' nežwn'. ²³BXoz ka' gókgake' benne' zan, dan' bi gok góngake' nga dan' gótgake', ²⁴san dan' zóateze Jesusen', to chi'ize nake' BXoz, na' batkle gon byenen chaz no benne' latje chie' nich gake' bxoz. ²⁵Che len, to chi'ize gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbigá'gake' law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze' nbane', na' znnne chawe' lo wlázgake' law Diosen'.

²⁶Ben byenen soa to BXoz Blo ki chežo. Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi žónlene' benne' dola' ka' tzen, san nakže' zen ka yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷Jesusen' bi nake' kanzej nak bxoz blo ka', benne' ka' nnítá'gake' yežlyó nga, dan' ben

byenen wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake' bia yixe' ka' lawe' Le' ni'a che dola' da'zej nbága'kze', na' wdé na' tlebe bengake' ni'a che dola' da'zej nbaga' benách ka'. Na'a, Jesusen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen' bde kwine' law Dios, na' blalje' xchenkze' ni'a che dola' da'zej nbaga' yógo'te benách ka'. ²⁸Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bizej nake' dot chawe',zej nake' bxoz, san wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben choche' xtiž'e, na' bene' ga nak Zi'nkze' Bxoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala' gak to bxoz che Dios.

Jesús nake' Bxoz Blo chežo

8 Na'a, kan nak da' ba wnnia', znnan ki: zoa to Bxoz Blo ki chežo, Bennen' wži'e kwit li ža che Dios gan ži'e, znnna bi'e ya'abá. ²Le' žone' žin ka Bxoz Blo lo latjen' dan' naken dot la'y, dan' naken yodon' dan' bchis Xanžo Dios, na' kege benne' ka'. ³Dios zbie' yógo'te bxoz blo ka' nich wdégake' lawe' Le' da' ka' znezjwgak benách ka', na' lezka' xchengak bia yixe' ka'. Che len ben byenen soa da' wdé Benne' Criston' law Dios. ⁴Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' bxoz, dan'zej nnita'teze bxoz ka' nga, benne' ka' zdégake' law Dios da' ka' znezjwgak benách ka' kan znnna da' bchi'le Moisés. ⁵Bxoz ki žongake' žin che to da' zloé'ezelen, dan' naken ka to bxin che dan' zoan ya'abá che Dios. Ki naken dan' wnná Dios katen' gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na' wnné': "Bwia nga, ben yógo'te dot kan nak dan' bloe'ela' le' law ya'a na'." ⁶Na'a, Bxoz Blo chežo ni, žone' žin che da'

záka'žen, na' ni'a che da' bene' Le' zoa chežo to diža' da' zka'n chawe' da' záka'žen, dan' zchaljen che to da' záka'žen, dan' bchebe laže' Dios gatan' chežo.

⁷Chela' wdape dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn' dot yela' wak, bi ben byenen soa to diža' bežope da' zka'n chawen!. ⁸Na'a, Dios zloe'ele' bi beyakgak benne' ka' dot chawe' lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnán:

Le wia nga, znnna Xanžo Dios:
"Za'gak ža ka'
katen' wzóa' to diža' kobe da'
wkán chawen',
dan' góñlena' benne' Israel ka',
na' benne' Judá ka'.

⁹Bi gaken kan gok dižan' da'
zka'n chawen',
dan' bénlena' xa xtó'gake' ka',
ža na' bežwa' nágake',
na' bebéjgaka'-ne' lo yežlyó Egipto.

Dan' wléj yichjgake' diža' chia'
da' zka'n chawen',
neda' wléj yichjgaka'-ne'." Ki znnna Xanžo Dios:

¹⁰"Che len, ki gak diža' da' wkán chawen'
dan' góñlena' benách Israel ka'
te ža ki." Ki znnna Xanžo Dios:
"Wchiza' lo yichj lázdo'gake' da'
wchi'la'
na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.
Naž gaka' Dios chégake'
na' lágake' gákgake' benách chia'
ka'.

¹¹Bi gon byenen no benne' wsedle'
lježle', na' nne':
Benbia' Xanžo Dios.
Ki gaken dan' góñbia'gake'
yógo'tegake' neda',

gan so law no benne' nake'
gaxjw,
na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légake',
na' yenít lawa' da' kegle da'
béngake',
na' biž chejsá' laža'a dola' da' zej
nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža'
kobe da' zka'n chawen', naken dan'
ba bgole diža' nežwn', na' za' te che
dan' ba ngolen, na' ba naken da' ba
wdén.

Latj la'y da' žen' ngaze, na'
Latj La'y da' žen' ya'abá

9 Na'a, kan nak dižan' da' zka'n
chawe' da' nežwn', wnníta'gak
da' zchi'l ka' kan žala' wká'n zenžo
Dios, da' ka' bžággaken dižan'. Latje
la'y, da' bžagen dižan', goken che
yežlyó nga. ²Ki gok yo'o la'y na' da'
goken yid. Lo latjen' da' wžén' lawle,
dan' nzin' latje la'y, wnníta'gak da'
ka' nwá'gaken yi', na' bkog la'y gan
bkwá'gake' yet xtildo' ka' law Dios.
³ Xkóž'e'le laže' bežope dan' nalan'
lo yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje
la'yte, ⁴na' lo latjen' wzóa to bkog
da' goken oro gan bzéygake' yale,
na' lezka' wzóa to kak ga'na', gan
wyó'o dižan' da' zka'n chawen', na'
gokw kak na' oro, na' loe'ele kak
na' wnníta'gak zíga'don' da' goken
oro, gan wyó'o yet xtildo' da' nzin'
maná', len bar che Aarón, dan'
beyeklen ni'a ne'ndo', na' lezka' yej
blag ka', gan nyejw dižan' da' zka'n
chawen'. ⁵⁻⁶Law kak na' wnníta'gak
chope wbás che ya'abá ka', da' ka'
gókgaken oro, na' zej nzin' kerubín
che latje gan blo'e' law Dios, na'
zoagak xílgaken lawle latje gan bde

bxoz blo žen che to zíla'do' ni'a che
dola'. Ki bnnita' cháwe'gake' da' ki.
Žáztezgak bxoz ka' lo latjen' da' žen'
lawle, gan žóngake' žin chégake'
che da' zka'n zéngake' Dios. Bi gak
wchalja' na'a dot kan gokgak da' ki.

⁷Lo latje bežopen', toze bxoz
blo wyo'é'e toze chi'i twiz twiz,
na' bi'e žen, da' bdien' law Dios
ni'a che dola' da' nbágakze' le', na'
lezka' ni'a che dola' da' zej nbaga'
benách ka', dola' ka' béngake' da'
bi gókbe'gegklen'. ⁸Dios Be' La'y
zzejni'ile' žo'o bi gok lažo law Dios
na'kze kate' ne zkóngekle' žin lo
latje la'yen' da' žen' lawle lo yo'o
la'y da' goken yid, da' bžagen diža'
nežwn' da' zka'n chawen'. ⁹Da' ki
zej naken to da' zloé'ezelen da'
žaken na'a ža. Da' ka' bdégake'
law Dios len žen chegak bia yixe'
ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi
gok yeyóngaken yichj lázdo'gak
benne' ka' dot chawe', benne' ka'
bka'n zéngake' Dios ki. ¹⁰Da' ki
bloé'ezegklen kan nak chegak da'
we'j bdáwgake', na' kan žala' gon
chawe' kwíngake', na' che da' bsedle
Dios kan žala' gak che bela' žen
chégake'. Dios bnnite' da' ki chégake'
na' zejte ža žala' wché'e yógo'te da'
ka'.

¹¹Na'a, ba bedjlá' law Benne'
Criston', Bennen' nake' Bxoz Blo
che da' naken dot chawe', dan' bla'
lawn ni'a che da' bene' Le'. Latje
La'y gan wyo'é'e Le' naken blo, na'
naken dot chawe', na' bi naken da'
bengak benách ka', na' bi naken che
yežlyó nga. ¹²Na'a, ba wyó'o Benne'
Criston' lo Latje La'yen', da' žen'
ža'le, kege len xchengak bežod' ka',
na' xchengak chibo ka', san len žen

chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje Ła'yten', na' ka' goken, bene' ga belažo to ch'i^{ze}. ¹³Da' li, xchengak beže ka', na' chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia bzéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchébgake' lo yichjgak benne' ka'zej nbage'e dola', gok yeká'gaken dola' ka' da'zej nbaga' benách ka' nich yeyóngaken légake' chawe' lo bela' žen chégake' kan nak che yela' yodo' chégake'. ¹⁴Na'a, xchen Benne' Criston' gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na' goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen' zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne' Criston' žeyonen yichj lázdó'žo dot chawe' lo da' ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga gatgak benách ka'. Ki bene' nich gak bígá'žo nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵Che len Jesús, Benne' Criston', nake' Bennen' ben choche' diža' kobern' da' zka'n chawé', dan' gote' Le', na' beké'e dola' da' wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža' nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote' nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnežjwe' chegak benne' ka' wžie', da' ka' zóatezgaken. ¹⁶Kate' žat to benne', na' cha' ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da' ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat bennen' nich gak góngake' kan znna dan' bzojen'. ¹⁷Kate' ba nat bennen', naž gak góngake' kan znna dižan', san kate' ne zoe' nbane', bi gak góngake' kan znna. ¹⁸Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wzakan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloe'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' bexwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo

ka', dan' nchixen nis, na' bexwe' to yíxe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bxite' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰Naž gože' lágake': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan znna." ²¹Lezka' Moisés bxite' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²²Kan znna xtiža' Dios, yeláte'ze ka dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wlálgake' žen, bi yegá'a dola'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an dola'

²³Ki naken, ben byenen wzóá da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, ben byenen soa to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka xchengak bia beždo' ka'. ²⁴Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyoé'e Le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlázko žo'o. ²⁵Bxzoblo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe' latje la'yte twiz twiz len žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶Chela' goken ki, na' gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža

ze lawte že ka', toze chi'i bla' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e dola' chežo.

²⁷Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légake', ²⁸lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e dola' da' jez nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežope chi'i, kege nich yeké'e dola', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbézgake' Le'.

10 Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloéezelen kan nak da' chawe' da' zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' bla'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia bežod' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ²Chela' gok yeyonen légake' dot chawe', na' bi bdétezgake' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyákgake' dot chawe' biž gákbe'gekle' jez nbage'e dola'. ³Žen na' da' bdégake' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' jez nbage'e dola'. ⁴Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an dola'.

⁵Che len, kate' bla' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Bi žénelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le', san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶Bi žaz lažo' wzéy no benne' bia beže ka' lawo', o wdé no benne' xchéngakba' lawo' ni'a che dola'.

⁷Naž wnnia': "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios.

Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸Dan' nyejw zga'ale znnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni zloéelen žo'o biž žaz laže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légake' góngake' ki. ⁹Wdé na' znnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios." Da' ni zloéelen žo'o žeká' Dios dan' bdégake' lawe' Le' zga'ale, na' zzoe' latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'.

¹⁰Na'a, Dios zeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlazzožo žo'o, na' gote' toze chi'i.

¹¹Da' li yógo'te bxoz ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, zzégake' tža tža, na' žóngake' xchíngake', na' tlebe kan žóngake', na' zan chi'i zdégake' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an dola'. ¹²Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che dola', na' naž bejži'e kwit li že che Dios, ¹³ga na' zbeze' že gon Dios ga benne' ka' bi zlé'gekle' Le' chawe' wzóa zíbgake' lawe' Le'. ¹⁴Ni'a che toze da' bdie' law Dios, to chi'ize bene' ga jez nak benne' chie' ka' dot chawe', na' bdie' légake' lo na' Dios. ¹⁵Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie' da' wnné' zga'ale, na' nyejwn le'e yiche, znnne':

¹⁶Ki gak dižan' da' wká'n chawen' da' gónlena' légake' Te že ki. Znna Xanžo Dios: "Wchiza' xtiža'a lo yichj láždo'gake', na' wzojan' lo yichj láždo'gake'."

¹⁷Wdé na' wnné':

Biž chejsá' laža'a dola' da' wbága'gake',

na' zia da' bengake'.

¹⁸Che len, cha' ba begá'a dola', biž žon byenen bi da' wdežo law Dios ni'a che dola'.

Gak bíga'žo law Dios

¹⁹Na'a, zí'na'do' ka', gak bíga'žo law Dios dot láže'žo ni'a che xchen Jesúš, Benne' Criston'. ²⁰Chéjlenžo to nez kobe, da' naken li laže', dan' bzoa Benne' Criston', dan' zžinen xkóže'le lažen' da' bsejwen gan gak chó'ogake' latjen' da' nakten la'y, dan' nnažo, nezen' dan' bsaljwe' chežo dan' bdie' bela' žen chekze'. ²¹Jesusen' nake' Bxoz zente chežo, na' znna bi'e benách ka' che Dios. ²²Che len gak bíga'žo law Dios dot láže'žo, na' lo yela' žxen laže' chežo, dan' žejele'žo che Benne' Criston', dan' ba beyone' yichj lázdo'žo dot chawe', nich bi yesbaga' lázdo'žo žo'o zia, na' beyone' bela' žen chežo dot chawe' len to nis da' záka'le'en. ²³Žala' soa chochžo, na' bi gak chope láže'žo kan nak da' žxen láže'žo che da' nzi' lo na'žo, da' bchebe láže' Dioš gonne' chežo, na' Le' žone' kan znne'. ²⁴Žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo lježo ka', na' gonžo da' naken chawe'. ²⁵Bale benách biž zdóblengake' žo'o. Bi žala' gonžo žo'o kan žongak benách ka', san žala' gon chochžo tožo yetožo, na' górněžo ki dan' zle'elžo za' žin ža yelá' Xanžon'.

²⁶Cha' zéjlenžo žonžo dola' kate' ba nónbia'žo da' naken dot da' li, bi be zoa da' gak wdežo law Dios da' yeká'an dolan'. ²⁷Benne' ka' žóngake' ki, lo yela' zžebe chégake' želbeze' ža chog Dios chégake' chó'ogake' lo

yi' gabíl, dan' wzéytezen benne' ka' zží'igake' che Dios. ²⁸Kate' to benne' bzoe' chela'ale da' bchi'le Moisés, bétgake' le' cha' chope chonne benne' ka' bzoa lígake' da' bene', na' nitó benne' beyache' láže'le' le'. ²⁹Na'a, cha' no benne' wzóe' chela'ale Zi'n Dios, wzóe' chela'ale xchene' da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', dan' žeyonen žo'o chawe', na' bága'že' zia. No benne' gone' ki wka'ne' ka'ze Dios Be' La'y, Bennen' žonne' chežo da' žiážjelžo. ³⁰Ki gaken dan' nónbia'žo Dios, Bennen' wnné': "Chia' neda' nak yela' žezi' wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. Lézka' wnné': "Xanžon' wchi'a laže'e benách chie' ka'." ³¹Žala' žebe no benne' žala' wsaka' zi'i Dios ban le'.

³²Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdégaken katen' za' bžin baní' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zí'gake' le'e. ³³Bliž zí'gak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e zia lawgak benách ka', na' le'e bénlenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki.

³⁴Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka'zej nyejwe' liž ya, na' lo yela' žebél chele bzóelele benne' ka' wléjgake' ližle da' ka'gota' chele. Ki benle dan' nnézlele da'nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dioszej naken chele. ³⁵Na'a, bi wka'nle dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebí'i Dios chele.

³⁶Žon byenen kwezle zen laže', nich kate' ba benle kan žénele Dioš gonle, na' si'le da' bchebe láže'le gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' znnan:

³⁷Yetó chí'ido'ze
la' Bennen' žala' yide',

na' bi že_{le}'.

- 38** Naž no benne' nake' chawe' lawa'
neda',
yelá bennen' dan' že_{li}'e chia'
neda'.
Cha' yekwase', na' wzóe' neda'
che_{la}'ale,
biž chaz laža'a-ne'.

39 Na'a, žo'o ni bi nakžo ka benne'
ka' zkwašgake', na' zzóagake' Dios
che_{la}'ale, na' kwia yí'gake', san
že_{le}'žo che Benne' Criston', na' ba
nzi'žo yela' žeslá.

Kan žała' chejle'žo che Dios

11 Na'a, dan' že_{le}'žo che
Dios, nnezlžo si'žo da' žxen
láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo.
2 Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che
Dios, na' che len nyejw le'e yiche
la'y kan goken chégake', da' znnan:
"Bežójgake' chawe' law Dios."

3 Dan' že_{le}'žo che Dios, nnezlžo
bene' Le' yežlyó nga len to díža'ze.
Lezka', katen' ben Dios yógo'te da'
zle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

4 Dan' bejlé' Abel, zi'n Adán, che
Dios, na' bdie' žen che bia yíxe'do'
ka' law Dios, to da' záka'žen ka da'
bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law
Dios, na' che len Dios bchalje' che
Abel na', na' wnné' nake' chawe',
na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe'
Le'. La'kze ba nat Abel na', na'zejte
na'a ža, naken kan ne zchalje', dan'
bejli'e che Dios.

5 Dan' bejlé' Enok, za'só Adán
na' che Dios, wdí'e ya'abá che
Dios, na' bi gote', na' biž blé'gekle'
le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw
le'e yiche la'y kan nak chie', da'
znnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e
le', Enok na' bene' da' žaz laže' Dios."

6 Na'a, cha' bi že_{le}'žo che Dios, bi
gak gonžo da' žaz laže'e Le', na'
nich bíga'žo law Dios, žon byenen
chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe'
che no benne' znnable' Le' gáklen'e
le'.

7 Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan
žala' gakgak da' bi na' gekle Noé
na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé
na' kan zna xtiža' Dios, na' bene'
barkw žen na' da' nzin' Arka, na' lo
barkwn' belagak lježe' ka' tzen len
le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga
nak bia' nžog chegak benách ka'
nnít'a'gake' yežlyó nga gátgake', na'
belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

8 Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé'
Bran na' che Dios, na' bene' kan
zna xtiža' Dios na', na' bezé'e laže'
nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e
ka to da' gaken chie' to chi'ize, na'
bžoje' laže' la'kze bi wnezel' gan
žala' cheje'. **9** Dan' bejlé' Bran na'
che Dios, goke' ka to benne' zi'to'
lo yežlyón' da' bchebe laže' Dios
wnežjwe' chie'. Wzóe' to lo yo'o
láže'do', na' lezka' ben Isaak, zi'n
Bran na', na' lezka' ben Jakob, za'só
Bran na', benne' ka' bchebe laže'
Dios wnežjwe' chégake' dan' bchebe
laže' wnežjwe' che Bran na'. **10** Ki
ben Bran na', dan' bxeñ laže'e gata'
chie' yežen' da' zoan to chi'ize len
ze'e chen, dan' ben Dios.

11 Lezka' Sara, zo'le Bran na', la'kze
goke' no'le wbíž, bejli'e che Dios, na'
Le' bnežjwe' chie' yela' wak nich
golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide'
byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie',
dan' bejli'e che Dios gone' kan
zna xtiže'e da' bchebe laže'e chie'.
12 Che len, la'kze Bran na' ba bgól
li'e, goljgak zanle'e za'sóe' ka', na'

gókgake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego zen, na' nitó benne' bi gak wlabe' légake'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wzí'gake' dan' bchebe laže' Dios wnežjwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' zí'to'ze blé'egekle' dan' žala' sí'gake'. Bejlé'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, bloé'egekle' zej nake' ka benne' zi'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, zloé'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžójgake', na' gok yeyéjgake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawe', dan' zoan ya'abá che Dios. Che len bi žedo'el Dios kate' znnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wzí' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan zdégake' bia ka' žotgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe laže' Dios wnežjwe' chie'. ¹⁸ Ki bene' la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lona' xkwide' Isaak chio' gona' ga nníta'gak za'só' ka!" ¹⁹ Ki ben Bran na' dan' gókb'e'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' lebžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

²⁰ Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe' xkwide' Jakob, na' xkwide' Esaú, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. ²¹ Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon

chawe' to to zi'n Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nyechwe' lo bar chie'. ²² Dan' bejlé' Jwsén' che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežójgake' lo yežlyó Egipto, na' gože' légake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnníta'gake'.

²³ Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake' be' chonhe byo', dan' blé'egekle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na' bi bžébegake' bennen' znna bi'e lo yežlyó Egipto, bennen' gože' légake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. ²⁴ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na'. ²⁵ Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka yebélenlbe' to chí'ido'ze da' ka' žebélengekle benne' ka' žóngake' dola'. ²⁶ Goklbe' záka'že wlíž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí'i Dios chebe'. ²⁷ Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoele' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžo-ne'.

²⁸ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan žó'gake' lížgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala' gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi

gote' zi'ngak benne' Israel ka'. ²⁹Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna. Katen' gónegekle benne' Egipto ka' tégake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

³⁰Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyóz wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape ch'i'in yežen'.

³¹Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len bnežjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi béngek' kan znnna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žáklenen benách Jerikó ka'.

³²¿Bízaže žala' nnia'? Žiažje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

³³Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóchgake' da' zan yež zen ka', na' béngek' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnežjwe' chégake'. Bséjwgake' žoá'agak beže yixe' ka'. ³⁴Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' légake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' légake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóchgake' lo wdile. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to' ka', benne' ka' žjake' lo wdile. ³⁵No'le chégake', no'le ka' wnnita'gake' ža ka', bezí'gake' xkwide' ka' che chégake' katen' bebángakbe' lo yela' got.

Yebale benne' ka' gótgake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' légake', na' dan' bi gónegekle'

kwásłengake' Dios, bi wzí'gake' latje wsangak benách ka' légake', nich gata' yela' yebán lo yela' got chégake', dan' gókgekle' záka'žen.

³⁶Yebale' bzóegekle' yela' žon ditjle, na' yela' zi' che yid, na' byéjwgake' liž ya, gan bžéjgake' do ya. ³⁷Bžé'egak benách ka' bałe' yej, na' bchéza'gake' yebale'. Bsaka' zí'gake' légake', na' bétgake' bałe' len ya ntoche'. Wdégake' nile na'le, na' gókgake' yid žagak zila' ka', na' chibo ka'. Gókgake' benne' yache', na' belzáka'li'e, na' besbága'gak benách ka' légake' zia. ³⁸Ki gokgak benne' ka', na' benách ka' wnnita'gake' yežlyó nga bi gókgake' zi sí'gake' yela' ba nez zen chégake'. Wdágakze' lo latje dach ka', na' law ya'a ka', na' wnnita'gakze' lo bloj ka', na' lo yežw ka' zan yo.

³⁹Yógo'tegake' bežójgake' chawe' law Dios dan' bejlé'gake' chie' Le', la'kze bi wzí'gake' yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnežjwe' chégake'. ⁴⁰Ka' goken, dan' ba bkwez Dios chežo to da' nakžen chawe' nich katen' yeyone' légake' dot chawe', žo'o ni gónlenžo légake' tzen.

Žala' wíažo Benne' Cristo

12 Lezka' žo'o, dan'zej nnita' dot kwitžo benne' zanle'e, benne' ka' zloé'egekle' kan žejlé'gake' che Dios, che len žala' wzaožo chela'ale yógo'te da' kegle ka' da'zej naken ka to da' nak zi'i da' nwa'žo, na' lezka' yógo'te dol'a' ka' da' nzéngaken žo'o, na' lo yela' zbez zen laže' chežo, žala' gonžo xchin Dios, da' naken ka sále'ežo lo witje gan nyazzžo. ²Žala' wíažo Jesúš, Bennen' žone' ga gak chejle'žo che Dios, na'

žone' ga žak dot li laže' yela' žejlé' chežo. Jesusen' wzake'e le'e yag kroze, na' bzoele' yela' žedoé'l chen, dan' gónele' si'e yela' žebél da' gata' chie', na' bejži'e kwit li ža che Dios, gan ži'e znna bi'e.

³Le wia Jesusen', kan wzáka'l i'e katen' bsaka' zí'gak benne' dola' ka' Le', nich bi yedó láže'le, na' nich bi gak chope láže'le. ⁴Na' zejte na'a ža, bi na' sóelete na' zejte no benne' gone' le'e we' dan' zdíl-lensle da' naken dola'. ⁵¿Gol láže'le dan' zzejni'il Dios le'e? Nakle ka zí'nkze' ka', dan' nyejw le'e yiche da' wnné:

Zi'na', bi wzó' chela'ale da' gon

Xano' Dios,

katen' wsedle wzejni'ile' le', na' bi yebéj yichjo' Le' katen' sele' le' snia.

⁶Xanžo Dios zzele' snia no benne' nži'ile', na' ūsedle zzejni'ile' yógo'te benne' ka' nzi' lo ne'e gákgake' zi'nkze' ka'.

⁷Zala' sóelete da' sel Dios le'e snia, dan' žone' ki chele dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi sel xabe' lebe' snia. ⁸Na'a, cha' bi zzel Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze' Dios. ⁹Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo légake' ba la'ne. Ki naken, žala' góñzežo kan znna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo. ¹⁰Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gókgakle' naken chawé, san kate' Dios zzele' žo'o snia, naken to da' gáklernen žo'o, nich gakžo la'y kan

nakkze' Le'. ¹¹Da' li bi nla' law na'a da' chawé' da' sí'žon che da' zzele' žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzele' žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonen ga gakžo zen laže', na' ga gakžo chawé'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹²Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakle choch gonle da' naken chawé'. ¹³Le cho'o to nez chawé', na' bi gonle ga wká'n no benne' nezen', benne' žedó laže'le, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴Le we' laže' gánlensle yógo'te benách ka' chawé', na' gakle li laže' zi'nkze' Xanžo Dios. Cha' bi gakle chawé' law Xanžon', bi gak lé'elele-ne'. ¹⁵Le gape chi'i kwinle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yixe' sła', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakle chawé'.

¹⁶Le gape chi'i kwinle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawé' o da' zka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wale che xabe'. ¹⁷Ba nnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawé'e le'. Beyache' laže'le xe' le', san bi gota' latje yeyát laže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸Kan žak chele bi naken kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbíga'gake' légake' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák chol te ža dan' wžé' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹Béngakle' belbežo lozba'

ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngekle' da' ki, na' góta'yoegakle' Moisés biž wchaljlen Dios légake'. ²⁰Ki bengake' dan' bi gok sóegekle' da' gož Dios légake', katen' wnné: "Cha' chejléj to bia yíxe'do'ze ya'a nga, žala' wžé'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹Dan' blé'egekle' bcheble'en légake', na' Moisés wnné: "Zžébel'i'a, na' žzízel'i'a."

²²Na'a, žala' žébežele le'e dan' zbíga'le zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³Zbíga'le gawze gan zej ndobe zi'nkze Dios, benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche da' zoan ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a laže'e yógo'te benách ka', na' gan zej nnita' be' ka', be' gókgakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'. ²⁴Zbíga'le law Jesúš, Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženít law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Kaín, bi' bíche'be' Abel na' chela'ale.

²⁵Che len, le gape chi'i kwinle nich bi wzoale chela'ale Bennen' zchalje'. Bi belagak benne' ka' bží'igake' che bennen' blíže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken chežo, bi yelažo cha' wží'ižo che Bennen' žlíže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios. ²⁶Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe laže'e, na' wnné: "Yetoze chi'i, na' kege yežlyoze wxiza', san lezka' ya'abá wxiza'." ²⁷Katen' wnné:

"Yetoze chi'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak zízegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi gak zízegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios. ²⁸Che len, dan' žala' gata' to latje chežo gan nna bia'žo, da' bi zizen, žala' yežo Dios: "Žóxkeno" na' lo yela' zen laže', na' lo yela' zžebe Le' žala' wká'n zenžone' kan žaz laže'e Le', ²⁹dan' nak Dios chežo ka to yi' da' wzía yin' da' kegle.

Da' žala' gonžo dan' žaz laže' Dios

13 Žala' ží'itezlele lježle tole yetole. ²Le chejsá' laže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate' bałe benách ka' bengake' ki, bnníta'gake' wbás che ya'abá ka' lížgake', la'kze bi gókbe'egekle' gókgake' wbás che ya'abá ka'.

³Le we' laže' benne' ka' zej nyejwe' liž ya ka žónlenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéwjle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' želbía láže'gak benách ka' légake', kan zzáka'le le'e tzen len légake'.

⁴Žala' gapple ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žala' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n dítjgake' yela' zchag na'.

⁵Bi dan láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi kwej yichja' le'." ⁶Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znnan:

Xanžo Dios nake' Bennen'
žáklene' neda'.

Bi žeba' bi da' gak gon no benne'
chia'.

⁷Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' zsédgakle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' žóngake', na' le gon kan žongake' lo yela' žejlé' chégake'.

⁸Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chí'ize. ⁹Bi we'le latje benne' ka' zsédgakle' da' yoble, na' da' nžan' ka da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da' žonnze Dios chele, na' kege da' zsédgakle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklenen benne' ka' že' láže'gaken'.

¹⁰Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' žóngake' žin che bkogen' da' zoalen diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' błan' zga'ale. ¹¹Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che dola', san bzéygake' belá' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež. ¹²L^{ezka'} wzaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'. ¹³Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben dítjgakle benách ka' Le'. ¹⁴Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan to chí'ize, san zbezzo to da' zan!. ¹⁵Che len, žala' wká'n žéntezžo Dios, na' wkonlžo žin la Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n zenžo Dios naken ka to da' zdežo lawe' Le'. Žala' yežo Dios: "Žóxkeno" ni'a che da' nake' Le'. ¹⁶Bi gal laže' gonle da' naken chawe', na' gáklenle lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

¹⁷Le gon kan znna xtiža'gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we' latje wchí'igakle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lázdo'le, kan žongak

benne' ka' žala' wloé'egekle' law Dios da' béngeke'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél chégake', na' kege lo yela' nyache' laže' chégake', dan' bi yebélenlele žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹⁸Le wchajljen Dios, na' le nnable' gáklenle' neto', dan' žxen láže'to' soa ži yichj lázdo'to', na' bi yesbagán' neto' zia, na' že' láže'to' góntezto' da' naken chawe'. ¹⁹Da' nakže blo, žáta'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklenen žo'o

²⁰Na'a, zcháljlento' Dios, Bennen' zka'n chawe' e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Xanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Žila', dan' blalje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chí'ize. ²¹Znnabloto'-ne' gone' ga gakle dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gakle kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. iGá'nteze žen Benne' Criston! Ka'kze gaken.

²²Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele. ²³Žala' nnézlele ba bežój zkwidé' Timoteo, bi' lježžon', liž ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa' ni, na' gónlenbe' neda' tzen yedjwíato' le'e.

²⁴Le gape "Padiox" lježžo ka' žape chí'igake' le'e, na' lezka' yógo'te benne' ka' Dios ba bebeje' che Leze'. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó Italia nga, na' žejlé'gake' che Benne' Criston', žápegake' le'e "Padiox."

²⁵Znnabla' Dios gon chawe' e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

Žedw žape' "Padiox" benne'
judío ka' žej nake' che Jesús

1 Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox."
Le'e na' nbáblenle chežinno
kwe' lježgak benách Israel ka', na'
náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen
žin che Dios, na' che Xanžo Jesúš,
Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejni'il chežo

²Zí'na'do' ka', kate' gak bi da'
gaken chele dan' si' bian' le'e,
žala' yebélele dot láže'le ³dan'
nnézkzelele, kate' bi da' žaken
chele da' zzi' bian' le'e kan žeje'le
che Benne' Criston', da' ni žsedlen
le'e gakle zen láže' kate' zzáka'le.
⁴Le we' láže' gak dot li láže' yela'
zen láže' chele, nich gakle benne'
žejni'igekle', na' bi be yáželele che
da' ki.

⁵Cha' zoa no benne' ládjwle
le'e, benne' bi žejni'ile' da' ki,
žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze
wnežjwe' yela' žejni'il chie', dan'
znežjwe' dot láže' chegak yógo'te
benách ka', na' bi žek zi'le' gonnén'
chežo. ⁶Na'a, no benne' bi da'
znnable' Dios, žon byenen chejli'e
chie' Le', na' bi gak chope láže'e. No
benne' žak chope láže'e, žaken chie'

kan žak che bebe da' zejzen law
nisdo' katen' žak be' da' ztan nisen',
na' nisen' zchen' nile na'le. ⁷No
benne' žaken chie' ki bi gak wxeén
láže'le bi da' si'e da' wnežjw Xanžon'
chie'. ⁸Bennen' zda láže'le bi zžel-le'
nakle gone'.

⁹Cha' zoa no benne' lježžo, benne'
žejli'e che Benne' Criston', na' no
no nake' yežlyó nga, žala' yebéle'
dan' ba nake' benne' zaka' law Dios.
¹⁰Benne' lježžon', benne' nape' yela'
wnni'a, žala' yebéle' kate' žon Dios
ga biž žxen láže'le dan' nape'. No
benne' žxen láže'le yela' wnni'a
chie', gak chie' kan žak che yeje
yíxe'do', la' zdete chen. ¹¹Ki naken,
dan' gak che bennen' kan žak che
yeje yíxe'don', katen' zla' wbíž, na'
zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na'
zyinnj yéjedo' chen, na' znitile yela'
xtan chen. Lezka' gaken che bennen'
nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne
žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

¹²Ba nez zen gaken che bennen'
zzeole' da' zzi' bia' le'. Kate' ba
bežoje' chawé', na' gata' yela' nban
da' zejlí kanne chie', da' bchebe
láže'le Dios wnežjwe' chegak benne'
ka' zej nži'ile' Le'. ¹³Kate' bi da' žak

chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e ž'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. ¹⁴Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze laže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. ¹⁵Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo dola', na' kate' ba benžo dolan', la' dola' na'ze žesbagan' ž'o zia, da' gonen ga gatžo.

¹⁶Zi'na'do' ka', bi gon laže'l kwinle. ¹⁷Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' žale, na' zžójgaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san Le' bi zcha' kwine', na' bi zche'e kan žone', na' zónnteze' da' naken chawe' chežo. ¹⁸Kan žénekzele Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chien' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to weláp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' Le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li laže'

¹⁹Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénlele, san bi žala' nnétele, na' bi žá'atele. ²⁰Bennen' la' zžá'at'ie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹Che len, le wzóa chela'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj lázdo'le, dan' gak gonen ga yelale.

²²Na'a, le gon kan znna diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha'

yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³No benne' žénele' diža' ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yej wan, ²⁴dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan znnne'e. ²⁵Na'a, no benne' bi žal láže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li, da' gak gonen ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan znnna xtiža' Dios na', gak chawé' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶Cha' no benne' ládjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape chie' lože'e nich bi nnaze' ka', bennen' žon laže'l kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' Le'. ²⁷Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li laže', naken gáklenžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne

2 Zi'na'do' ka', cha' žeje'le' che Xažo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wchale kan gaple ba la'ne to to benne'. ²Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba la'ne

to to lježle, na' gon kwinle ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵Zí'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka'zej nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan znna bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnežjwe' chegak benne' ka'zej nži'ile' Le'. ⁶Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' ūsaka' zí'gake' le'e, na' zkon'gekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawé' ka'. ⁷Benne' wnni'a ka' lezka' znne zí'gake' che la Jesúš, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Zí'in Dios lezka' le'e nzi' lale zí'in Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios zo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' znnan: "Žala' zí'ilō lježo' kan nzi'il kwino!." ⁹Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle dola', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan znna xtiže'e. ¹⁰Cha' žon to benne' dot kan znna xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' znna xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' znna xtiže'e. ¹¹Dios na'kze wnné': "Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'" na' lezka' wnné': "Bi goto' benách ka'." Na'a, cha' bi žono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹²Kan nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios

légake' kan znna xtiže'e, da' bchalje' nich yelažo. ¹³Benne' ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežójgake' chawe' kate' Dios wchi'a laže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejle'žo che Jesúš

¹⁴Zí'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': "Žejli'a che Benne' Criston'" san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yelá bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlē'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶na' cha' to benne' ladjwle le'e ye'ze' légake': "Binlo le yeyéj ližle; ba beljle" san cha' bi be wnežjwe' chégake' dan' želyázjele', bi góklene' légake'. ¹⁷Lezka' žaken che no benne' znna' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' žejlē' chien'.

¹⁸Wak no benne' yi'e lježe': "Le' znno' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wloe'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žona'." ¹⁹Le' znno' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' znno'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žzízegaken dan' zžébegaken Le'. ²⁰Le', benne' bi be nnezlo'. Žala' nnézkzel' cha' zoa no benne' znna' žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlē' chien'. ²¹Nak bia'

Bran, xažo wdé, bežoje' chawe' law
 Dios ni'a che da' bene', katen' bdie'
kwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-
 be' kan žongak benáčh ka' zdégake'
 da' zzéygake' law Dios, la'kze bi
 bzeye'-be'. ²²Na'a gak nnézlele kan
 goken che Bran na'. Dan' bene' gok
 bian' bejli'e che Dios. Che len nak
 bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios
 ni'a che dan' bene'. ²³Ki goken, na'
 nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
 "Bran bejli'e che Dios, na' Dios
ble'ele' da' bene' ka to da' benen ga
 beyake' chawe' lawe' Le'." Che len
wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žežój
 chawe' to benne' ni'a che da' žone',
 na' kege dan' znnaze' žejli'e che
 Dios. ²⁵Lezka' goken che Rahab,
 no'len' bi'e benáčh ka' latje. Lezka'
 nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa
 to da' chawe' da' bene', dan' bene'
 katen' wdape' ba la'ne benne'
 wíálan ka', na' góklene' légake' nich
 beyéjgake' nez yoble. ²⁶Kan žak che
bela' žen chežo cha' bi yo'on be', ba
 naten, lezka' nak che da' žežle'žo
 che Benne' Criston' cha' bi zoa da'
 žonen, bi be zakan'.

Da' znnna lóže'žo

3 Zí'na'do' ka', bi gonte kwinle
 benne' wsedle ka', dan' ba
 nnézkzelele wchi'a laže' Dios žo'o
zí'le'eže, nolžo zsedlžo benáčh
 ka' cha' bi gonžo kan žala' gonžo.
²Yógo'težo žonžo da' zan da'
zchíxelžon. Cha' bi zchixle no
 benne' lo da' zchalje', nake' dot
 chawe', na' gak nna bia' kwine' lo
 yógo'te da' žone'. ³Kate' zgo'ožo
 ya žoá'agak bia ka' nich gonžo ga
 góngakba' kan žénelžo, gak nna

bia'žo légakba' nich góngakba'
žin chežo. ⁴Le wia lezka' kan žak
 chegak barkw ka'. La'kze nakle'e
zen to barkw, na' žakle'e be' da'
zzejen barkwn', san to da' kwíde'ze
 nak xne'e yag barkwn' da' zzechjen
 barkwn' nich chejen gáte'teze
 žénele bennen' žse'en. ⁵Lezka' nak
lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken,
da' zen naken da' znnna lóže'žon'. Le
wia nga kan žon to yi'. La'kze to
yí'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a
zen. ⁶Lezka' lóže'žon' naken ka to
yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da'
žaken yežlyó nga znnna lóže'žon', na'
dan' naken toze len bela' žen chežo,
che len žonen ga zbaga' zia dot da'
nakžo. Naken ka zbek yi' da' znnna
lóže'žo, na' wak gonen ga nbágážo
zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan'
ki znnna lóže'žon', naken kan žala'
yi' da' bxeñ da' xiwe'. ⁷Yógo'te bia
yixe' ka', bia zdágakba' lo yo, na' bia
ka' zoa xílgakba', na' bia ka' žzobe
kwíngakba' lo yo, na' lezka' yógo'te
bia ka' nnítá'gakba' lo nisdo', gak
nna bia'gak benáčh yežlyó nga
légakba', ⁸san bi gak nitó benne'
nna bi'e lože'e, dan' znnna lóže'žo da'
kegle, na' bi gak no benne' wsejwe'
xnezen, na' znnale'e lóže'žon' da'
naken ka nis snia che bele snia ka'.
⁹Len la' lóže'žo na'ze žliž cháwe'žo
Xažo Dios, na' lezka' žliž ditjžo
benáčh ka', benne' ka' ben Dios
kan nakkze' Le'. ¹⁰Ki naken, len la'
lóže'žon' žliž cháwe'žo benne' ka', na'
žliž ditjžo benne' ka'. Zí'na'do' ka',
bi žala' gonžo ki. ¹¹Cha' zoa to ga
žal nis dzi', bi žal nis zene' la' na'ze.
¹²Zí'na'do' ka', to yag higo bi gak
kwian da' zbia yag olibo, na' lezka',
to lba uba bi gak kwian da' zbia yag

higon'. Lezka', bi gak gal nis zene', na' nis dzi' nitó gan žal nis.

Yela' ſejn'il da' naken dot li laže'

¹³ Cha' zoa to benne' ládjwle le'e, benne' žake' da' zenle'e, na' ſejn'il le'e, lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wloe'e' nake' ki ni'a che da' chawe' da' žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgē'elele lježle ka', na' žonle žin nich wká'n zengak benách ka' le'e, bi žala' wká'n zen kwinle kan nak yela' ſejn'il chelen'. No benne' žone' ki žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ¹⁵ Yela' ſejn'il ki bi naken da' znezjw Dios, san che yežlyó nga naken, na' che benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne' ka' zgē'egekle ljéžgake' ka', na' ženegekle' wká'n zengak benách ka' légake', lezka' želdíl diže'e, na' žongake' yógo'te da' kegle ka'.

¹⁷ Benne' ka' jez nape' yela' ſejn'il da' znezjw Dios:

Žongake' da' naken dot chawe', na' želbeze' chawe'do'.

Zej nake' zen laže', na' jez nake' gaxjw laže'.

Žeyache' laže'gekle' benách ka', na' jez nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a laže'gake' ljéžgake' ka'.

Bi znnégake' chegak ljéžgake' ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' laže'gake' wká'n chawe'gake' da' žaken, zgá'ngake' chawe'do', nich gak chawe' dot da' jez nake'.

Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape

4 ^čBiz chen' zdil-le, na' zdil dížale? Ki žaken chele dan' zdan láže'le da' zan da' zdan láže'le

to tole, na' che len zdíl-lenle lježle ka'. ² Da' zan da' ženele, na' dan' bi zzi'len, che len žotle benách ka'. Zze láže'le da' jez nap lježle ka', na' dan' bi zzi'len, che len zdíl dížale, na' zdíl-le. Bi zzi'le da' ženele, dan' bi znnablen law Dios. ³ La'kze zoa bi da' znnable, bi be zzi'le, dan' bi nak chawe' kan znnablen, dan' ženele da' znnablen nich wkónlelen žin kan žaz láže'zele. ⁴ Le'e, benne' ka' ba wléj yichjle Dios, čBi nnézlele cha' žka'n zenle da' ka' jez nnitan' yežlyó nga, ba beyakle ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'? No benne' žka'n zene' da' ka' jez nnitan' yežlyó nga, bi gak wká'n zene' Dios, na' ba beyake' ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'. ⁵ Bi znnaze da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios bene' be' da' nakkžo nich gak ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha' zbej yichjžo-ne!"

⁶ Na'a, da' žonn Dios chežo nakle'en zen, dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žejwe' xnežgak benne' ka' žka'n zen kwíngake', san dot laže' e žon chawe' benne' ka' jez nake' gaxjw laže'." ⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tile da' xiwe', na' wzonnen gan zoale.

⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yedjsóalene' le'e.

Le'e, benne' dola' ka', le gak chawe', na' biž gonle dola'.

Le'e, nólele le'e žak chóplele, na' chope da' nži'ile, le gon chawe' yichj lázdole.

⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež, na' le kwež nyache'.

Na'a žžízele san žala' kwéžele. Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.

10 Le gak gaxjw laže' law Xanžon',
na' Le' le'ele' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

11 Zí'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole. No benne' znnie' che lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne' ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie' che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha' zži'le che xtiža' Dios, žon kwino' benne' zchi'a laže'en', na' bi žono' kan znnna xtiže'e'. **12** Na'a, toze nak Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e', na' lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo. Lekze' gak yeslē' benách ka' o wžia' yi'e benne' ka'. Na'a, čnožkze žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnežlžo da' gak wxé wižj

13 Na'a, le wzé nag, nôlele znnale: "Wxé wižj chejto' yežen', na' soato' ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto', na' góte'to', na' ki gáta'le'e mežw cheto!" **14** Bi nnézlele da' gak wxé wižj. ¿Nakxkze nak chežo, kan zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten. **15** Che len, ki žala' nnale: "Cha' yénele Xanžon', soažo nbanžo, na' to yetó da' gonžon." **16** Na'a, le'e, lo yela' zka'n zen kwin chele zza' laže'le da' zen da' gonle. Yógo' te da' ki da' žonlen zej naken da' kegle ka'. **17** Cha' nnežlžo da' naken chawe' da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon, žonžo doł'a'.

Žedw žse'e laže'gak benne' wnni'a ka'

5 Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež, na' le kwéžeya'a, dan' za' ža lé'elele yela' yache'. **2** Ba nbia yi' yela' wnni'a chele, na' beldo' ka' che laže' ba btégakba' da' žákwlé.

3 Ba nak che mežw oro, na' mežw plat chele kan nak che ya da' ba wzén xche'en, na' xche'e na' naken ka to da' žesbaga' le'e zia, na' gaken chele ka to yi' da' wzia' yin' le'e. Ki gaken chele dan' bsa' btoble chezle yela' wnni'a da' yesbagan' le'e zia že ze lawte že kate' wchi'a laže' Dios le'e. **4** Le wia nga. Benne' wen žin ka', benne' belápgake' yez chele, znnab yóžgekle' lázjwgake' dan' bi wdízjwle légake', na' dan' znnabgak benne' wen žin ka' ba ženlen law Xanžon', na' Le' zchi'e ni'a ne'e zan ka'. **5** Bkónlele žin yela' wnni'a chele lo yežlyó nga, na' we'j bdáwtiezle da' znnaze chele. Ben zen kwinle, san za' žin že kwia yi'le. Gak chele kan žak che beže, bia ženne', ba bžin že gotžo-ba'. **6** Zchogle chegak benne' chawe' ka' gátgake', na' légake' bi zži'igake' chele le'e katen' žotle légake'.

žala' gakžo zen laže' na' wcháljlenžo Dios

7 Na'a, zí'na'do' ka', le gak zen laže' na' jezte že yelá' Xanžon'. Le wia kan žon benne' žaz že'ne'. Lo yela' zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez zan yetobe'. **8** Lezka', zí'na'do' ka', le'e na' žejle' che Benne' Criston', le gak zen laže', na' le gon choch kwinle, dan' za' gawze že yelá' Xanžon'. **9** Zí'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole, nich bi bágale zia. Le wia nga. Za' žin že yelá' Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da' žonle. **10** Zí'na'do' ka', le wia kan gok chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Xanžo Dios. Zej nake' ka to da' zloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen

laže' la'kze sáka'žo. ¹¹Na'a, znnažo chégake'zej nake' benne' ka' gok yela' ba nez zen chégake', benne' ka' wzák'a'gake'. Ba bénlele kan gok che Job. Goke' zen laže' la'kze wzák'a'l'i'e, na' nnézlele da' ben Xanžo Dios chie' wdé na'. Xanžo Dios zeyache' láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

¹²Zí'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e naken to da' zenle'en, da' znnan: bi gon chochle xtíža'le ni'a che Bennen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege ni'a che da' zej nnita' yežlyó nga, na' kege ni'a che bíteteze da' žon chochle xtíža'le ni'a chen. Kate' nnale: "o" žala' nnázele: "o." Kate' nnale: "o" žala' nnázele: "o.o." Ki žala' gonle, nich bi bága'le zia law Dios.

¹³Cha' zzaka' no benne' nake' toze len le'e, žala' wcháljlene' Dios. Cha' zoa no benne' žebele', žala' gole' da' žoe lawn Dios. ¹⁴Cha' no benne' žake' yižwé', benne' nake' toze len le'e, žala' wliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljlengake' Dios, na' nnábgekle' Le' yeyone' benne' yižwén!. Žala' chébgake' le' set, na' wcháljlengake' Dios lo la Xanžon.

¹⁵Kate' wcháljlengake' Dios, na' žejlé'gake' yeyón Benne' Criston' benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga yeyase', na' cha' bene' dola', yenít lawe' le'. ¹⁶Che len, cha' nbág'a'le dola' le yexóalapan' tole len yetole, na' le nnab lo wláz lježle tole yetole law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen benne' chawé' Dios, dan' žone' dot laže'e, záka'le'en. ¹⁷Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios že ni'te, goke' benne' che yežlyó nga kan nakžo žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na' wnnable' Le' nich bi gak yejw, na' bi gok yejw lo yežlyón' chonne yiz yo'o gachje. ¹⁸Wdé na' bcháljlene' Dios da' yoble, na' beyák yejw, na' bnežjw da' gozgak benne' ka' wnníta'gake' že ka'.

¹⁹Zí'na'do' ka', da' ni žala' nnézlele. Cha' chixle to benne' nake' toze len lježžo ka', benne' nónbi'e da' naken dot da' li, na' cha' zoa no benne' gone' ga yeyát laže'e, ²⁰na' bennen' bene' ga beyát laže' benne' dolan', bennen' wdié' ga yoble, yeslé' benne' dolan' lo yela' got, na' gone' ga yenít law Dios dola' zan da' wbaga' bennen'. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox"
benne' ka' che Jesús

1 Neda' Bedw, naka' wbás bsela'
Jesús, Benne' Criston'. Zzoja'
chele le'e yiche ni, le'e náslasle z'i'to'
gan že' lažle, na' zoale gan nbab
Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan
nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia,
na' gan nbab Bitinia. ²Xažo Dios
wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan
wnnakze' gone' že na' nich gakle
che Leze', na' nich gonle kan znna
xtiža' Benne' Criston', na' gakle dot
chawe' ni'a che xchene'. Znnabla'
Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n zie'
yichj lázdo'le.

Da' žxen láže'tezžo

³iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús,
Benne' Criston'. Lo yela' žeyache'
láže' zen chie' bnežjwe' yela' nban
kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen'
lo yela' got žxen láže'tezžo Le',
⁴nich gata' chežo da' žape chi'i Dios
chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i
Dios, dan' wnežjwe' chegak benách
chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi
yeyožen. ⁵Dan' žejle'le che Dios, lo
yela' wak zen chie' gape chi'e le'e
na' jezje že na' yebélenlele yela'
žeslá da' naken dot li láže', dan' ba

bkweze' chežo, na' dan' wloe'ele' law
ža ze lawte že na'.

⁶Che len žebéle'elele, la'kze na'a
zzáka'le to chi'ido' dan' nníta'gak da'
zan da' žsaka' zí'gaken le'e. ⁷Dan'
zzóelele da' zan da' žsaka' zí'gaken
le'e, nak bia' nak dot li laže' kan
žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon
cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon
cháwe'žon lo yi'. Che len, kate'
ba nzi' bia' yela' žejle' chele, da'
záka'žen ka oro na', na' gak yela'
zen, na' yela' ba la'ne chele že na'
wloe'le law Jesús, Benne' Criston'.

⁸Le'e nží'iilele Benne' Criston'
la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le
chie' Le' la'kze bi zlé'elele-ne' na'a,
na' žebéle'elele. Yela' žebél chele
da' nakžen zen ka gak wloe'elžo,
naken dot li laže'. ⁹Ki naken dan'
žebélenlele yela' žeslá che be'
nákkzele dan' den chele dan' žejle'le
che Benne' Criston'.

¹⁰Ža ni'te benne' ka', benne'
bcháljgake' lo wláz Dios, bsédgekle'
dot kan nak yela' žeslá na', dan'
den chežo na'a, na' bcháljgake'
kan nak da' chawe' da' žonn Dios
chežo. ¹¹Dios Be' La'y, Benne' nake'
toze len Benne' Criston', bzejni'iile'
zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo
wláz Dios, na' bloe'ele' légake' kan

žał'a' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnézgekle' batx gaken, na' noz benne' gak chie' dan' bloe'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹²Dios bloe'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egekle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e žénlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' zzoa lígake' diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zóalenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Ženegekle wbás che ya'abá ka' nnézgekle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gon'ne' da' chawé' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴Le gon kan znnna xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵Žała' gakle la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y nak Dios, Bennen' bliże' le'e nich gakle chie' Le'. ¹⁶Lezka' nyejw le'e yiche la'y, kan wnnakze Dios, da' znnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷Znnale: "Xato" kate' zcháljlenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žała' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen lažle. ¹⁸Dios beslē' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnézkzelele

beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka to zila' dot chawé', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a dola'. ²⁰Dios wžekze' Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga bloe'e lawe' nich gak gon chawé'e le'e. ²¹Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejele'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejele'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²²Na'a, ba beyakle chawé' dan' žonle kan znna da' naken dot da' li, na' naken dot li laže' kan nží'ilele lježle ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žała' ží'ilele lježle tole yetole. ²³Ba naple yela' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žatgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yógo'te benách zej nake' kan
nak yixe'.

Yela' xtan chégake' naken ka to
yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵San xtiža' Dios zoan to chi'ize. Diža' ni bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2 Che len le wkán yógo'te da' kegle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwinle ka benne' chawé' ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježle ka'. ²Žala' dan láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo'

ka', bi' ka' zdan láže'gakbe' niže'. Ki žala' gonle na'zejte ža yelale, ³cha' žákbe'elele nak Xanžon' ž'i' laže'.

Benne' Cristo nake' ka to yej xe ban

⁴Le biga' law Xanžon', Bennen' nake' ka to yej xe ban. Nake' ka to yej da' bzoagak benách ka' chela'ale, san naken to da' wžekze Dios da' zakan!. ⁵Lezka', le'e nakle ka yej ban ka'. Le we' latje wkonle Dios le'e žin, nich gone' ga gakle ka to yodo' gan soakze Dios Be' La'y. Lo yodon' gakle ka bxoz ka', benne' zej nake' che Dios, na' lo na' Jesús, Benne' Criston', gak wdele da' ka' žonle law Dios, da' ka' žonle len yela' wak che Dios Be' La'y, dan' žaz laže' Dios.

⁶Che len nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež

Sión,
dan' wžekza' neda', na' dan'
zakan!.

No benne' žejli'e chie' Le', bi
chixle'.

⁷Lježto' ka', žejele' che Benne' Criston', na' nak yej ni chele to da' záka'le'en, san chegak benne' ka' bi žejlē'gake' che Benne' Criston', naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne' wen
ze'e ka' chela'ale,

na' gókgekle' ka'ze naken,
yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸Lezka' nyejw le'e yiche la'y da'
znnan:

Yej na' gonen ga chejchégwgak
benách ka',

na' gonen ga chejbíxjgake'.

Da' li bejchégo'gak benne' ka' bi
bejlē'gake' che Benne' Criston',

dan' bchíxgekle' katen' bzóagake'
xtiža' Dios chela'ale. Dios wnnakze'
góngake' ki.

No benne' ka' zej nake' che Dios

⁹Le'e nakle benách ka' wžekze Dios. Yógo'tele nakle bxoz ka' che Benne' Wnná Bia' La'y. Nakle ka to yež da' naken che Dios na'kze. Nakle benne' chie' ka'. Ki nakle nich gak wzele diža' che da' zen ka' da' ben Dios, Bennen' blíže' le'e nich yežojle gan nak chol, na' chazle lo baní' chawe' chie'. ¹⁰Zga'ale bi gokle benách ka' che Dios, san na'a ba nakle benách chie' ka'. Zga'ale bi beyache' laže'l nitó benne' le'e, san na'a Dios na'kze žeyache' láže'le' le'e.

Zoažo nbanžo nich gonžo kan žénele Dios

¹¹Zí'na'do' ka', nakle ka benne' zi'to' ka', zdázele yežlyó nga. Che len, žáta'yoela' le'e, bi we'le latje da' zdan láže'zele chen' le'e, dan' zdíl'-lenen be' nákkzele. ¹²Le gon da' naken chawe' lawgak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Ki gaken, cha' yesbága'gake' le'e zia, na' cha' nnágake' nakle benne' wetw benách ka', gak lé'egkle yezika' benách ka' da' chawe' da' žonle, na' ža yelá' Xanžon' wkán zéngake' Dios ni'a che da' nákkzele le'e.

¹³Dan' nakle che Xanžon' le gape ba la'ne yógo'te benne' yolawe' ka', cha' nak benne' znna bi'e dot yežlyó nga, dan' nake' benne' wnná bia' blo,

¹⁴o cha' nak benne' znna bi'e to yež, bennen' bzoa benne' wnná bia' blo na' latje chie' nich sele' benne' ka' snia, benne' žóngake' da' zinnj, na' gape' ba la'ne benne' ka' žóngake'

da' naken chawe'. ¹⁵Ki žénele Dios gonle nich wzóa žile benne' bi nneze ka', na' benne' ka' zej nchixle', kate' lē'egekle' da' naken chawe' da' žonle, na' bi be gak nnégake' chele.

¹⁶Le gak ka benne' ka' ba belágake', san bi wkónlele žin yela' nla chele nich gonle da' kegle. Ki žala' gonle:

Le gak ka benne' ndo'w ka' che Dios.

¹⁷Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'.

Le žil'l lježle ka', na' le žebe Dios.

Le gape ba la'ne bennen' znna bi'e dot yežlyó nga.

**Da' wzaka' Jesúš zzejni'ilen
žo'o kan gak chežo**

¹⁸Nólele lē'e nakle benne' ndo'w ka', le žebe benne' xanle ka', na' le gape-gake' ba la'ne, kégeze gaple ba la'ne benne' xanle ka', benne' zej nake' chawe', na' že' láže'gake' lē'e, san lezka' le gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' zsaka' zí'gake' lē'e, lo žin da' žonle chégake'. ¹⁹Cha' sáka'le, na' bi zoa biz'chen', na' cha' sóelelen dan' žéklele naken da' žénele Dios, naž yežojle chawe' law Dios. ²⁰Na'a, cha' žonle da' kegle, na' sel benne' yolaw' lē'e snia, znakxkze yebélenlelen la'kze len yela' zen laže' chele sóelele dan' gaken chele? San cha' nakle zen laže', na' zzóelele da' zzákale', dan' benle da' chawe', naž yežojle chawe' law Dios. ²¹Dios bliže' lē'e nich sáka'le ki dan' wzáka'kze Benne' Criston' lo wlazle lē'e, na' bzoe' chele to da' zloe'elen lē'e kan žala' gonle. Žala' sóelele da' sáka'le kan bzoele' lē'e dan' wzake'e.

²²Benne' Criston' bi be dola' bene', na' batkle ben laže'e.

²³Katen' wnné dítjgake' chie' Le', bi beži'e chégake'.

Katen' bsaka' zí'gake' Le', bi btíl diže'e légake', san bde kwine' lo na' Dios, Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo lo da' nak da' li.

²⁴Benne' Criston' wzí'kze' dola' chežo lo bel'a' žen chie' katen' gote' lē'e yag kroze, nich gakžo žo'o ka benne' gat ka', na' biž gonžo dola', san soažo nbanžo nich gonžo da' chawe'. Le' goke' yižwé' lo wlazžo žo'o nich yeyakžo žo'o chawe' law Dios. ²⁵Gokle ka zila' ka' zdágakba' zej nnitlba', san na'a beyakle che Benne' Criston', Bennen' zwie' lē'e, na' žape chi'e be' nákkzele, na' nake' chele ka to benne' žape chi'e zila' ka'.

**Kan žala' gongak benne'
ka' zej nžag ne'e**

3 ¹⁻²lē'e, no'le ka', žala' gaple ba la'ne benne' byo che chele, na' cha' bi zejlē'gake' che xtiža' Benne' Criston', na' chejlē'gake' chie' Le' kate' lē'egekle' da' nak chawe' da' žonle, na' kan nakle gaxjw laže', na' kan žaple légake' ba la'ne, la'kze bi be že'le légake' kan nak che Benne' Criston'. ³Yela' xtan chele bi naken da' zoan lázwele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej naken oro da' zkónlele žin, na' laže' da' záka'le'en da' nákwle. ⁴Yela' xtan chele žala' gaken da' yo'on lo yichj lázdo'le. Yela' xtan da' zóatezen naken yela' gaxjw laže', na' yela' li laže', da' ka' záka'le'egaken law Dios. ⁵Lezka' gok yela' xtan chegak no'le

ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka'
bka'n zéngake' Dios. Bxen láže'gake'
Le', na' wdápegake' ba la'ne benne'
byo che chégake'. ⁶Ki ben Sara.
Bene' kan znna xtiža' Bran, benne'
byo chien', na' bliže' le', na' wnné':
"xan." Lezka' le'e gónlenle Sara na'
tzen cha' gonle da' naken chawe', na'
bi be žébele.

⁷L'e'e, benne' byo ka', žala' we'
láže'le no'le che chele. Le gape-gake'
ba la'ne, kégeze dan' bizej nape'
kan nak yela' wale chele, san dan'
lezka'zej nape' yela' nban na', da'
žonn Dios chežo, da' naken tlebe
ka da' den chele. Le gon ki, nich
bi wsejw da' xiwe' xnezle katen'
wcháljenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

- ⁸Da' žapa' le'e kate' ze lawte:
Le gak toze tole len yetole
yógo'tele.
Le we' laže' lježle tole yetole.
Le gak ži'i laže', na' zen laže'.
⁹Bi yeži'ile che lježle.
Bi gonle da' zia che no benne'
gone' da' zia chele.
Bi nne ditjle che no benne' znne
ditje' chele.
Ki žala' yecheble, nnáblele Dios gon
chawe'e bennen', dan' bliž Dios le'e
nich gak chawe' chele. ¹⁰Ki naken
dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:
No benne' žénele' yebélenle'
yela' nban chie', na' kweze'
cháwe'do',
žala' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž
gon laže'e.
¹¹Žala' wka'ne' da' kegle, na' gone'
da' naken chawe'.
Žala' we' laže'e gánlene' lježe' ka'
chawe', na' gónteze' ki.

¹²Xanžo žape chi'e benne' chawe'
ka',
na' zze nage' da' zcháljenle
Le',
san žsejwe' xnezgak benne' ka'
žóngake' da' kegle.

¹³¿Nožkze benne' gone' le'e da' zia
cha' že' láže'le góntezle da' naken
chawe'? ¹⁴La'kze sáka'le katen'
žonle da' naken chawe', gak yela' ba
nez zen chele. Bi žébele nitó benne',
na' bi kwe' zéidlele, ¹⁵san le wxén
laže' Benne' Criston', na' le we'e
latje nna bi'e lo yichj lázdo'le. Le
sóateze nich gak wzejní'ilele yógo'te
benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biz
chen' žxen láže'le Benne' Criston',
na' žala' gonle da' ni lo yela' gaxjw
laže' chele, na' lo yela' žape ba la'ne
benne' ka'. ¹⁶Le góntezle da' naken
chawe' law Dios, na' cha'zej nnita'
benne' ka' znnégake' che da' naken
chawe' da' žonle dan' žeje'le che
Benne' Criston', naž yedoé'gekle'
ni'a che da' wnnégake' chele. ¹⁷Cha'
sáka'le, gakže chawe' cha' naken
dan' žonle da' naken chawe', na'
kege dan' žonle da' kegle, cha' Dios
žénele' gaken ki chele.

¹⁸Wzáka'kze Benne' Criston', na'
gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to
chi'ize dola' da' wbága'žo. Le' nake'
chawe' san gote' lo wlazžo žo'o,
benne' dola' ka'. Ki bene', na' beyone'
žo'o toze len Dios. Lo bela' žen
chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe'
nbane' to lo bela' žen kobe. ¹⁹Lo be'
nakkze' wyeje', na' bcháljenle' be' ka'
gókgakkze benne' ka', na' nyéjwgake'
lo latje chol. ²⁰Benne' ki bži'igake'
che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa
Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen
laže' chie', na' bi bžia yi'e légake',

ꝝakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. ²¹Nisen' naken to da' zloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belažo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi naken to da' žon chawen' da' nakžo lágwazele, san zloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. ²²Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bejži'e kwit li že che Dios, na' znna bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

**Žala' gonžo xchin Jesús
len yela' wak che Dios**

4 Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo bela' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le. Bennen' zzake'e dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' dola'. ²Na'a so law, žala' góntezle kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. ³Schale'e benle kan žongak benne' ka' bizej nónbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzózlele. Wej bdáwl'e na' bka'n zen lo'a ka' da' bi ž'o o laže' Dios. ⁴Na'a, žebángekle benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle légake' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. ⁵Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a laže'le benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁶Che len bchaj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a laže'le légake' katen' wnnít'a'gake' yežlyó nga, kan zchi'a

laže'e yógo'te benách ka'. Bchaj Benne' Criston' légake' nich nnít'a'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

⁷Za' žin že yeyóz che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gák lazdo' yaž, na' le soa wcháljlenle Dios. ⁸Da' žon byenžen, le ž'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenít lawle chegak lježle, benne' ka' béngake' chele da' zia. ⁹Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'. ¹⁰Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole. ¹¹No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na' bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkonle' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. iGákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹²Zí'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³Le yebél dan' de latje chele góñlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele že na' yelé'e Le', katen' lé'elele yela' baní' chie'. ¹⁴Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yela' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki znnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne'. ¹⁵Cha' saka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake'

benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷Ba bžin ža so law Dios wchi'a laže'e benách ka' zej nake' che Leze'. Cha' so lawe' wchi'a laže'e žo'o, žnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan znna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸Cha' nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', žnakxkze gaken chegak benne' ka' zži'igake' che Dios, na' žóngake' dola'? ¹⁹Ki naken, benne' ka' zzáka'gake' dan' ženele Dios gaken ki, žala' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze lo na' Dios, Bennen' benkze' légake', na' žone' Le' kan znna xtíze'e.

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

5 Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' légake', na' ble'ela' da' wzaka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' légake' tzen, si'to' yela' baní' da' la' lawn. ²Le'e, benne' gole ka', le gak ka benne' wape zila' ka' kan žape chi'ile benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan ženele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yela' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³na' kege dan' ženelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gakle

to da' zloe'elen kan žala' gakgak benne' ka' žape chi'ile. ⁴Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan znnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žala' gapple ba la'ne lježle, tole yetole, lo yela' gaxjw laže' chele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake' san žáklené' benne' gaxjw laže' ka'.

⁶Le gak gaxjw laže' lo na' Dios, na' Le' gone' le'e benne' wale ka' kate' žin ža chen. ⁷Le wdé lo na' Dios yógo'te da' žonen ga že' zédelele dan' Le' že' laže'le le'e.

⁸Le gak lazdo' yaž, na' le soa ban laže', dan' zoa da' xiwe', dan' bi zle'elen le'e chawe', na' zdan dot gawze, na' naken ka to beže yixe' zbebézya'aba', na' žiljba' no benne' gawba'. ⁹Le soa choch kan jejle'le che Benne' Criston', na' le wsejw xnez da' xiwe', dan' nnézlele zzáka'gak lježle ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, kan zzáka'le le'e. ¹⁰Naž kate' ba wzáka'le to chí'ido'ze, Dios gone' ga gakle dot chawe', na' ga gakle choch, na' ga gólele, na' ga soale nbanle to chi'ize. Dios na'kze žonne' chežo yógo'te da' žebélenlžon, na' bliž'e žo'o nich yebélenžo yela' baní' chie' da' zoan to chi'ize, dan' nakžo toze len Jesúš, Benne' Criston'. ¹¹iGa'n žénteze Dios, na' gákteze chie' yela' wnná bia! Ka'kze gaken.

Bedw zzele' diža' benne' ka' che Jesús

¹²Díža'do' ni zzoja' chele lo na' Silbano, na' žekla' nake' to lježo

dot li laže'. Žénela' gon chocha' le'e,
 na' zzoa lia' che da' ka' benn Dios
 chežo, da' zej nak bian' da' li nž'i'ile'
 žo'o. Le gak choch dan' zoalen yela'
 nž'i'il chie' le'e.

¹³Benne' ka' che Benne' Criston',
 benne' nníta'gake' Babilonia,
 žápegake' le'e "Padiox." Dios
 wžekze' légake' kan wžíe' le'e. Lezka'

xkwide' Markos, xkwiden' nakbe' ka
 zí'nkza', žapbe' le'e "Padiox." ¹⁴Le
 gape "Padiox" lježle tole yetole, na'
 le chela' lježle tole yetole lo yela'
 nž'i'il chele.

Znnabla' Dios wká'n žie' yichj
 lázdo'le, yógo'tele na' nakle che
 Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze
 gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox"
benne' ka' che Jesús

1 Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejele'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e Lekze'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejele'le chie' Le' dan' nakkze' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'. ²Znnabla' Dios gon chawe' le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Kazej nak benne' ka' che Jesús

³Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' žejlí kanne chežo, na' nich gakžo lazdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliž' žo'o nich gak si'žo yela' baní chie' Le', na' da' nak chawe' chie'. ⁴Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belažo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kegle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze.

⁵Che len, cha' žejele'le che Benne' Criston', le we' laže' gakle ži'i laže'. Kate' ba nakle ži'i laže', le we' laže' gata' yela' žejn' il chele. ⁶Kate' ba naple yela' žejn' il, le we' laže' nna bia' kwinle, na' kate' ba znna bia' kwinle, le gak zen laže', na' kate' ba nakle zen laže', le gak lazdo' yaž. ⁷Kate' ba nakle lazdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nží'ilele lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li laže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela' žejlé' chele, na' chej gakže li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹No benne' bi že' laže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo chole, benne' nitle', dan' ba gol laže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e dola' ka' da' wbage'e zga'ale. ¹⁰Che len, zí'na'do' ka', žala' chejsá' laže'le bliž' Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele. ¹¹Ki gaken, Dios dot laže'e gonne' le'e latje chazle gan znna biá'teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o.

¹²Che len gónteza' ga chejsá' laže'le da' ki la'kze ba nnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' zkónlelen žin. ¹³Žekla' neda'

žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'. ¹⁴Žala' gona' ki dan' nnezla' za' žin že gata' neda'. Xanžo Jesúš, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki. ¹⁵Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle'
yela' baní' che Jesúš

¹⁶Bi bcháljlento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejni'ilto' le'e kan žin že yelá' Xanžo Jesúš, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' baní' zen chien'. ¹⁷Ble'elto' Le' katen' Xažo Dios wdape' Le' ba la'ne, na' bka'n zene' Le', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje baní' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ilal' Le', na' žaz láža'a Le'." ¹⁸Neto' bénkzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

¹⁹Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios že ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak choł ni, na' zejte že yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín' lo yichj láždo'le. ²⁰Da' ni žon byenle'en chejní'ilele, dan' znnan: "Bi gak nitó benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná no benne' bchajle' lo wláz Dios." ²¹Da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi bcháljgaken' dan' gónekzegekle', san bcháljgake' lo wláz Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj láždo'gake'.

No benne' ka' žsédgekle' da' wen láže'
2 Lezka' wnnítá'gak benne'
wen láže' ka', benne' ka'

wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnnítá'lengake' benách Israel ka'. Lezka' sóalengak benne' wen láže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen láže'. Lo yela' wen láže' chégake' wsédgekle' le'e da' naken chégakze', dan' gonen ga gon zož chele yebéj yichjle da' naken dot da' li. ²Zží'igake' che Xanžo, Bennen' beslé' ž'o. Dan' góngake' gonen ga wžia yi' Dios légake'. ²Zanle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. ³Dan' dan láže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen láže', nich sí'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yi'gake' to chi'ize, na' za' žin že na'.

⁴Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzóagake' chela'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje chol, gan zej nžej' do ya, na' želbeze' že na' katen' wžia yi' Dios légake'. ⁵Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnnítá'gake' že ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. ⁶Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnnítá'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia yi'e légake' len yi', na' beyákake' de. Da' goken chégake' naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁷Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne'

wen da' zinnj ka'. ⁸Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'ele', na' benle' da' bi naken chawe' da' bengake', na' dan' goke' lazdo' yaž, che len gok nyache' láže'lí'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' bengake'. ⁹Ki naken, Xanžon' nneze' yeslé' benne' ka' zžébegake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez dola', san zkweze' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejté ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

¹⁰Gon zi'že' benne' ki, benne' zóngake' da' kegle da' zdan láže'gake', na' zží'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg láže' ka', na' zižje láže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. ¹¹Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yesbága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

¹²Benne' ki zej nake' ka bia yixe' ka', bia bi be žejni'igeklba', san náljgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'. Znnégake' che da' bi žejni'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yixe' ka'. ¹³Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zí'gake' benách ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka to yižwé' nožo', na' to da' zchinjen, katen' žawlengake' le'e tzen, na' žebégekle' dan' žon láže'gekle' le'e.

¹⁴Len yela' zze láže' chégake' zwágake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize zóngake' dola'. Žóngake' ga

zchíxgekle benne' ka' bi zej nake' choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žíljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake' kwia yí'gake'. ¹⁵Wléj yichjgake' da' naken dot da' li, na' nchol yichj lázdo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bdan láželi'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bdízjwgake' le'. ¹⁶Dios bdíl diže'e Balaam na' dan' bene' da' keglen'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zží'i che Dios.

¹⁷Zej nak benne' ki ka to bdoa nis da' ba nbiž, na' ležka' ka to bejw da' zche' be' wale. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje chol. ¹⁸Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nneze chégake', na' zkóngekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' zóngake' ga zchíxgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. ¹⁹Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san légakkze' zej njeje', na' žontezgake' da' kegle. Zej njej yógo'te benne' ka' lo na' da' zchen' yichj lázdo'gake'. ²⁰Cha' belágake' lo da' bi naken chawe' da' den yežlyó nga dan' bénbia'gake' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' naž sen da' kegle légake' da' yoble, dan' chen' légake', na' da' li bága'žegake' zia kate' se lawte ka da' wbága'gake' zga'ale. ²¹Gakže chawe' chégake' chela' batkle gónbia'gake' Bennen' zzoe' žo'o nez chawe' chien' ka da' gak chégake' cha' bénbia'gake' Le', na' naž wléj yichjgake' diža' la'y da' bsedle Dios légake'. ²²Ba gok chégake' da' znnan:

Žeyéchj beko', žeyawba' da'
beyebba'.
Žeyáz koch lo gona', bian' za'
bwazjžo.

Nnezlžo yelá' Xanžo

3 Diža' ni naken da' bežopen' da'
zzojan' chele, ljéža'do' ka'. Ło
da' žópeten že' laža'a yesá'a láže'le
kanzej nak da' ki. ²Le chejsá' laže'
da' bchaljgak benne' la'y ka' ža
ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wláz
Dios. Lezka' le chejsá' laže' da' wnná
Xanžon', Bennen' žeslē' žo'o, dan'
bsédgekle benne' wbás ka' bsele'e
Le'.

³Da' nak blo da' žala' chejsá' láže'le,
znnan ki: "Ža se lawte ža ka' la'gak
benne' ka' góngake' da' kegle dan'
żdan láže'gake!". ⁴Gon dítjegkle'
xtiža' Jesusen', na' nnágake': "¿Bizkze
gok che dan' bchebe laže' Benne'
Criston'? Wnné': Yelá'a da' yoble. Ža
ni'te katen' gotgak xa xtožo ka', na'
zejte na'a ža, yógo'te žaken tlebe kan
goken katen' wzó law žata' yežlyó
nga na'zejte na'a ža." ⁵Zzóagake'
cheła'ale da' goken ža ni'te. Bchalj
Dios, na' wzó law nníta'gak ya'abá,
na' yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo
nis, na' wzén' gachje láwe'le nisen.
⁶Lezka' len nis Dios bchinnej' yežlyó
nga ža ni'te katen' bsele'e nis yejw
da' bžia yin' benách dola' ka'. ⁷Ya'abá,
na' yežlyó nga, da' ka'zej nnitan' na'a
ža, Dios zkweze' légaken na'zejte ža
wchinnej' légaken lo yi'. Ki gaken,
kan nak da' wnnakze Dios chégaken.
Wzeye' légaken ža na' choge' chegak
benách ka', benne' bizej nake'
chawe', kwia yí'gake'.

⁸Bi gal láže'le le'e da' ni, zí'na'do'
ka'. To ža naken law Xanžon' ka'

zan gaywá' yiz ka', na' zan gaywá'
yiz ka'zej naken lawe' Le' ka to
žaze. ⁹Bi zžele Xanžon' gone' da'
bchebe laže'e gone'. Žékgekle bałe
benách zžele', san zbeze' zen laže',
na' zzoele' žo'o dan' bi ženele' kwia
yi' nitó benne', san ženele' yeyát
láže'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰Kon yežinkze ža yelá' Xanžon'
kan zla' to benne' wbán žel. Kate'
žin ža na' te che ya'abá len to żaxto'
zen. Kwia yi'gak yógo'te da' jez
nnitan' to lo yi' zen. Chey yežlyó
nga, tzen len da' ka'zej nnitan'
yežlyó nga.

¹¹Cha' kwia yi'gak yógo'te da' ki,
čnakxkze žala' gonle? Žala' gakle
lazdo' yaž, na' wdé kwinle lo na'
Dios. ¹²Žala' kwezle ža yelá' Xanžon',
na' we' láže'le gonle ga žinte ža na'
katen' ya'abá, na' da' ka'zej nnita'
kwia yí'gaken lo yin'. Lezka' chey
dot yežlyó nga. ¹³Ki gaken, san žo'o
zbezžo da' bchebe laže' Dios, gone'
to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe
gan gak da' naken chawe'.

¹⁴Che len, zí'na'do' ka', kate' ne
zbezle da' ki, le we' laže' gakle
dot chawe' law Dios, nich bi gak
nitó benne' bi da' nnie' chele, na'
kwezle cháwe'do' na'zejte ža na'.
¹⁵Žala' nnézlele zbez Dios zen laže'
nich gata' latje chegak benách ka'
yelágake', kan lezka' wnná lježzo
Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche,
na' wdape' yela' žejn'i'il da' bnežjw
Xanžon' chie'. ¹⁶Le'e yógo'te yiche
da' zzoje', zchalje' kanzej nak da' ki,
la'kze nwá'gaken da' ka'zej naken
zede chejnj'iilžon. Benne' bi nnezle
ka', na' benne' ka' bizej nake' dot
li laže', zchíxgake' diža' ki. Lezka'
žóngake' chegak yezika' da'zej

nyejwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga
wžia yi' Dios légake'.

17 Ba nnézkzelele da' ki, zí'na'do'
ka'. Che len le gape chi'i kwinle,
nich benách ka' bizej nake'
chawe' bi gon láže'gekle' le'e, na'
bi ža' yichj lázdo'le kan žejele'le

che Benne' Criston'. ¹⁸Le we' laže'
gakže dot li laže' kan nónbia'le
Xanžo Jesús, Benne' Criston',
Bennen' žeslé' žo'o, na' nich
ží'iželetele Le'. iGa'n zene' Le' na'a,
na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze
gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ZWA

Diža' da' nbánlenžon

1 Zzojto' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' ble'elto' da' bene'. Bwíato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesúis, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka'. ²Bennen' zej nbanlen benách ka' bloe' lawe', na' ble'elto'-ne'. Zzoa lito' chie' Le', na' zzenltó' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžo. Bennen' wzálene' Xažo Dios, na' bedjlöe' lawe' ga zoažo ni. ³Dan' ble'elton', na' dan' benlton', zzenltó' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesúis, Benne' Criston', Zi'n Dios. ⁴Zzojto' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní

⁵Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenltó' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní", na' bi zoa nitó da' naken chol len Le'." ⁶Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷Na'a, cha' žonžo

da' naken chawé', zdažo lo baní' kan Le' nake' chawé', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesúis, Benne' Criston', Zi'n Dios, žeyonen žo'o chawé', na' žeká'n yógo'te dola' da' nbága'žo.

⁸Cha' znnnažo: "Bi be dola' nbága'žo" žon láže'lžo la' kwínzežo, na' bi nzi' lo nažo da' naken dot da' li. ⁹Cha' yexóalapažo law Dios dola' da' nbága'žo, Le' žone' kan znnne', na' nake' chawé'. Yenít lawe' dola' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawé', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo.

¹⁰Cha' nnažo: "Bi be dola' nbága'žo" gaken kan nnažo: "Dios žon láže'e" na' bi žonžo kan znnna xtiže'e.

Benne' Cristo zdie' xtiža'žo law Dios

2 Le'e, zí'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle dola'. Na'a, cha' no benne' gone' dola', zoa to Benne' znnnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesúis, Benne' Criston', Benne' chawen'. ²Nakkze' Le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich beké'e dola' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' Le', kégeze nich beké'e dola' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e dola' da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

³Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nónbia'žo Le'. ⁴No benne' znne': "Neda' nónbi'a Dios" san cha' bi žone' kan znna da' wnnakze' Le', benne' ni žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵No benne' žone' kan znna xtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žala' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios. ⁶Lezka', no benne' znne': "Neda' naka' che Benne' Criston" žala' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježzo ka'

⁷Zí'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benl-le. ⁸Lezka' naken ka zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba žde che da' naken chol, na' baní' li laže' ba zza'nín.

⁹No benne' znne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawé', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. ¹⁰No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. ¹¹No benne' bi de lježe' chawé', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan' žon da' naken chol ga nchol yichj lázda'we'.

¹²Zzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' ba benít law Dios dola' da' wbága'le. Ki bene' dan' žone' da' bchebe laže'e gonen'.

¹³Zzoja' chele, le'e nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁴Ba bzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xkwide' ka', dan' nakle wale, na' nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁵Bi zí'ilele yežlyó nga, na' kege da' de yežlyó nga. Cha' zoa no benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga, bi nži'ile' Xažo Dios. ¹⁶Ki naken, dan' žongak benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios, san žóngake' da' zdan laže'gake'.

Žóngake' da' zdan laže' bela' žen chégake'.

Žóngake' da' zdan laže' yej láwgake'.

Zka'n zen kwíngake' ni'a che da' jez nape'.

Ki jez nak da' kegle ka' da' žóngake'.

¹⁷Te che yežlyó nga, na' che da' zdan laže'gak benách ka', san no benne' žone' kan žénele Dios soe' to chi'ize.

Bennen' zchalje' da' li, na' bennen' žon laže'

¹⁸Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba bénlele la' bennen' zži'e che Benne' Criston', na' na'a ba wzó law zej nnita' benne' zan, benne' zží'igake' che Benne' Criston'. Che len nnezlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'. ¹⁹Benne' ki bežójgake' ládžwžo žo'o, san bi gókgake' toze len žo'o. Chela' gókgake' toze len žo'o, gá'ntezgake'

len žo'o. Na'a, bežójgake', nich gak bia' bizej nake' yógo'tegake' toze len žo'o.

²⁰Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e, na' nnézkzelele da' naken dot da' li. ²¹Zzoja' chele dan' ba nnézlele da' naken dot da' li, na' kege dan' bi nnézlelen. Lezka' nnézlele bi žon laže' no benne' nnezle' da' naken dot da' li.

²²¿Nožkze bennen' žon laže'e? Žon laže' bennen' znne' bi nak Jesús Benne' bsela' Dios. Benne' ni nake' bennen' zži'e che Benne' Criston', dan' znne' bi nak Dios Xa Jesusen', na' lezka' znne' bi nak Jesusen' Zi'n Dios. ²³No benne' zži'e che Zi'n Dios, bi zoalen Xažo Dios le'. No benne' znne' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, lezka' Xažo Dios zóalene' bennen'.

²⁴Na'a, le we' laže' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e, lezka' le'e gá'nteze len Zi'n Dios, na' lezka' len Xažo Dios. ²⁵Da' ni naken da' bchebe laže' Dios, wnné' gonne' yela' nban da' zejlí kanne chežo.

²⁶Zzoja' chele da' ni kan nak chegak benne' ka' ženegekle' gon láže'gekle' le'e. ²⁷Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e. Benne' Criston' bséla'kze' Le' chele, na' Lekze' zóalenteze' le'e. Che len bi žon byenen wsedle no benne' le'e, dan' Be' La'y na' žesdle' le'e. Zóalene' le'e, na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e. Kan ba bsdle' le'e, le gá'nteze len Benne' Criston'.

²⁸Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze len Benne' Criston' nich katen' yelé'e Le', na' gak wxén láže'žo Le', na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe'

Le' katen' yelé'e. ²⁹Cha' nnézlele le'e Dios nake' chawe', lezka' žala' nnézlele yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe' zej nake' zi'n Dios.

No benne' ka' zej nake' zi'n Dios

3 Le wia kan nží'ile'l Xažo Dios žo'o, dan' bene' ga ležo zi'n Dios na'kze. Che len benne' ka' nnítá'gake' yežlyó nga bi nónbia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'. ²Zí'na'do' ka', na'a ba nakžo zi'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wloé'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžo-ne' kan nakkze' Le'. ³No benne' žxen laže'e gake' kan nak Jesusen', že' laže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

⁴No benne' žone' dola' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak dola' da' zži'in in che xtiža' Dios. ⁵Nnézlele bloe'e law Jesusen' nich beké'e dola' da' wbága'žo, na' bi be dola' žone' Le'. ⁶No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' dola'. No benne' žone' dola' batkle ble'ele' Le', na' bi nónbi'e Le'. ⁷Zí'na'do' ka', le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'. ⁸No benne' žónteze' dola' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' dola' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zi'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonen chežo.

⁹No benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' dola', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' dola' dan' nake' zi'n Dios. ¹⁰Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zi'n Dios, na'

benne' ka'zej nake' zi'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nži'ilе' lježe', bi nake' che Dios.

**Žala' ſi'ilžo lježžo ka'zej
nake' che Jesúſ**

¹¹Da' ni naken da' ba benl-le ža ni'te, da' znnan: "Žala' ſi'ilžo lježžo tožo yetožo." ¹²Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zi'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi' bíche'be'. ¿Bíz chen' betbe' bi' bíche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi' bíche'ben' goken chawe'.

¹³Zí'na'do' ka', bi yebánlele cha' benáčh ka' nníta'gake' yežlyó nga bi jez de le'e chawe'. ¹⁴Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da'zejlí kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ilе' lježe' ka', ba nakkze' ka to benne' gat. ¹⁵No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka to benne' wetw benáčh ka', na' nnézlele nitó benne' wetw benáčh ka' bi nape' yela' nban da'zejlí kanne. ¹⁶Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li laže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlazžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklenžo lježžo ka'. ¹⁷Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiažjèle', na' cha' bi žeyache' laže'le' le', bi da' wnežjwe' chie', įwak nnažo zoalen yela' nži'il che Dios bennen'? ¹⁸Zí'na'do' ka', žala' ſi'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' znnaze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ſi'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Bennen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj lázdo'žo katen' zchebe lázdo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' znnna Dios ka da' znnna lázdo'žo, na' Le' nnézkzele' yógo'te. ²¹Zí'na'do' ka', cha' bi zchebe lázdo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios, ²²dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'ze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžo kan znnna da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz laže'le' Le'. ²³Ki nak da' bchi'le Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesúſ, Benne' Criston', Zí'ne', na' ſi'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le Zí'ne' žo'o. ²⁴Benne' ka' žóngake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'le Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

Da' nak bia' zoalen Dios Be' La'y žo'o

4 Zí'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znnaze' Dios Be' La'y zóalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zóalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon laže'gake', na' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. ²Ki gónbiale no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' znné' kwáselo kan bla' Jesúſ, Benne' Criston', na' znné' nake' Bennen' bselá' Dios, na' golje' benáčh, nak bennen' che Dios. ³Lezka', no benne' bi znné' kwáselo kan bla' Jesúſ, Benne' Criston', na' znné' bi golje' benáčh, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba

bénlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.

⁴Zí'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápzele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zóalene' le' napže' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga. ⁵Légake'zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégake'. ⁶Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbi'e Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Ben' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.

Yela' nži'il li laže' zá'zen lo na' Dios

⁷Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbi'e Dios. ⁸No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbi'e Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios. ⁹Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tlícha'tekze Zi'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo ni'a chie' Le'. ¹⁰Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san kan Le' bží'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zi'nkze' nich bi'e dola' da' wbágážo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

¹¹Zí'na'do' ka', cha' ki bží'ile'ele' Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'.

¹²Batkle ble'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zóalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo. ¹³Nnezlžo zóalenzžo Dios, na' Le' zóalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich

bedjsóalene' žo'o. ¹⁴Neto' ble'elto' da' ben Xažo Dios, na' zhoa liton'. Le' bsele'e Zi'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁵No benne' znné kwáselo Jesusen' nake' Zi'in Dios, Dios na'kze zóalene' bennen', na' le' zóalene' Diosen'.

¹⁶Žo'o nnezlžo, na' žejle'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' zóalene' Diosen', na' Dios na'kze zóalene' le'. ¹⁷Ki žon žin yela' nži'il lo yichj lázdo'žo. Žonen ga biž zžébežo že chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo žo'o yežlyó nga. ¹⁸Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžébežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžébežo. No benne' zžébe' da' sake' bi nnezle' nži'il Dios le'.

¹⁹Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bží'ikzele' žo'o zga'ale'. ²⁰Cha' no benne' znné: "Neda' nži'ilä' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawé', benne' ni žon laže'e. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', čnakxkze gak ži'ile' Dios, na' batkle ble'ele' Le'? ²¹Ki bchi'le Jesusen' žo'o, na' wnné: "No benne' nži'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

5 No benne' žejli'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, benne' ni nake' zi'n Dios, na' no benne' nži'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zi'n Dios. ²Ki žákbe'elžo nži'ilžo benne' ka'zej nake' zi'n Dios. Naken ki cha' nži'ilžo Dios, na' žonžo kan znná xtiže'e. ³Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan znná

xtiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴No benne' nake' Ži'n Dios zzoele' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoelžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žeje'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵¿Nož bennen' zzoele' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žeji'le' Jesusen' nake' Ži'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶Ki bloe'e law Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezó'e nis, na' blalje' xchene', na' kégeze bezó'e nis, san lezka' blalje' xchene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Ži'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷Chonne benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa lígake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Ži'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸Lezka', chonne da' ka' zzoa lígaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezó'a Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan znnágaken. ⁹Cha' si' lo nažo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Ži'nkze'. ¹⁰No benne' žeji'le' che Ži'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žeji'le' da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: znnia bennen': "Dios žon laže'e." Ki naken dan' bi bejli'e da' bzoa li Dios che Ži'ne'. ¹¹Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chežo, na' Ži'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹²No benne' zoalen Ži'n Dios le', nape' yela' nban da' zejlí kanne. No benne' bi zoalen Ži'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejlí kanne

¹³Zi'na'do' ka', le'e na' žeje'le' che Ži'n Dios, zzoja' chele da' ni nich nnézlele ba naple yela' nban da' zejlí kanne, na' ki gaken, gak li laže' kan žeje'le' che Ži'n Dios na'.

¹⁴Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da' nnablžo-ne' kan žénele' Le', Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵Cha' nnezlžo ženle' chežo kan nak bi da' znnablžo-ne', lezka' nnezlžo ba napžo da' znnablžo-ne'.

¹⁶Cha' no benne' le'ele' lježe' žone' dola' da' bi žonen ga gate', wak nnable' Dios lo wláz bennen', na' Le' wnežjwe' yela' nban chie'. Ki znnia: wak nnáblele lo wláz benne' ka' žóngake' dola' da' bi žonen ga gatgak benne' ka'. Zoa dola' da' žonen ga gat no benne'. Bi znnia' nnáblele lo wláz no benne' žone' dola' ki. ¹⁷Yógo'te da' kegle naken dola', san zoa dola' da' bi žonen ga gat no benne' žonen'. ¹⁸Nnezlžo no benne' nake' Ži'n Dios bi žónteze' dola' dan' Ži'nkze Dios žape chi'e bennen', na' da' xiwe' bi be gak gonen chie'.

¹⁹Nnezlžo yo'ožo lo na' Dios, na' yógo'te benách ka', benne' ka' že' láže'gake' da' de yežlyó nga, zej yoe'le lo na' da' xiwe'.

²⁰Na'a, nnezlžo ba bla' Ži'n Dios nga, na' benne' yela' žejn' il chežo, nich gónbialžo Bennen' nake' dot da' li. Zóalenžo Bennen' nake' dot da' li dan' zóalenžo Jesús, Benne' Criston', Ži'n Dios. Benne' ni nake' Dios da' li, na' Bennen' žonne' yela' nban da' zejlí kanne chežo. ²¹Zi'na'do' ka', le gape chi'i kwinle nich bi wká'n ženle lo'a ka'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yeļa' nži'il

¹Neda', Žwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zí'no' ka'. Nži'ilā' le'e dan' nónbiažo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san ̄lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ilē' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benáčh ka' che Benne' Criston'.

²Nži'ilto' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawē'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n zie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ilē' le'e.

⁴Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan znna xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵Na'a, žáta'yoela' le', nó'ledo', gono' kan znna da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Žzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žala' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le' žo'o. Dan' bchi'le' naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bénlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gkile' žo'o

⁷Da' ni žapa' le'e: dan' ba zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesúš, Benne' Criston', golje' benáčh. No benne' žone' ki, nake' benne' wen laže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸Le gape chi'i kwinle nich bi wnitle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' laže' gata' chele dot da' žala' si'le lo na' Dios.

⁹No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsedle Benne' Criston', bi zoažen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka znna xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsadle' to da' yoble, bi wléblele bennen' ližle, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawē'e le'." ¹¹No benne' ži'e le': "Dios gon chawē'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Žwa žxen laže'e le'ele' lježe' ka'

¹²La'kze žala' yapa' le'e da' zan, bi žénela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen laža'a la'a gan zoale, na' wchaljžo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³Xkwide' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žápegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ŽWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹Neda', Žwa, žapa' le' "Padiox",
Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne'
gole, žape chi'a benách ka' che
Benne' Criston'. Nži'il'a' le' dot laža'a.

²Ljéža'do', znnabla' Dios gon
chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na'
lezka' so' chawe', kan že' chawe'
be' nakkzo'. ³Žebela' dan' zla'gak
lježjo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake'
kan nako', na' znnágake' nako' li
laže', na' žono' kan znnna xtiža'
Dios, da' naken dot da' li. ⁴Bi be
zoo da' žonžen ga žebela' ka da' ni,
kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka
xkwide' chekza' ka' žongake' kan
znnna da' naken dot da' li.

⁵Ljéža'do', žono' da' naken dot
chawe' kate' žákleno' lježjo ka',
la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'.

⁶Lježjo ki zzoa lígake' kan nak chio'
le' lawgak benách ka' che Benne'
Criston', benne' ka' nníta'gake' nga,
na' zzéngekle' neto' kan nži'il'o'
légake'. Žono' da' nak chawe' kate'
žeg'o légake' nez, na' žákleno'
légake' kan žala' gono' chegak
benne' ka' žongake' xchin Dios, nich
yeýogake' binlo nez. ⁷Légake'
bžójgake' nga dan' zej nži'ile' Jesúš,
na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne'

ka' bi zej nake' toze len Benne'
Criston'. ⁸Che len žala' gapžo ba
la'ne benne' ka' žongake' ki, nich
gónlenžo légake' tzen žin che da'
naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótrefes

⁹Ba bzoja' da' wzejni'ilen benách
ka' che Benne' Criston', benne' ka'
nníta'gake' ga na', san Diótrefes,
bennen' zdan laže'e gake' blo
ládjwgake', bi žape' neto' ba la'ne.

¹⁰Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a
láže'le kan zej nak da' žone' le' katen'
dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi
žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape'
ba la'ne lježjo ka' zžíngake' ga na', na'
žejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle'
gópegake' benne' ka' ba la'ne, na'
žebeje' légake' ladžw benách ka' che
Benne' Criston'.

¹¹Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne'
ka' žongake' da' kegle, san kan žongak
benne' ka' žongake' da' naken chawe'
žala' gono'. No benne' žone' da' naken
chawe' nake' che Dios, san no benne'
žone' da' kegle batkle bénbi'e Dios.

**Da' chawe' da' žon benne'
lie' Demetrio**

¹²Yógo'te lježjo ka' zzoa lígake'
che Demetrio, dan' nak bia' žone'

da' naken dot da' li. Lezka' neto'
zzoa lito' chie', na' nnezlo' da'
zchaljto' kan nak chie' le' naken
dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³Gónela' wzoja' chio' da' zanže,
san bi žénela' wzojan' le'e yichze.

¹⁴Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na'
wchajžo kwáselo.

¹⁵Znnabla' Dios wká'n žie' yichj
laždo'o. Benne' ka'zej nnite'e nga,
benne' ka'zej nži'ile' žo'o, žápegake'
le' "Padiox." Lezka' le', wdape
"Padiox" to to benne' ka'zej nži'ile'
žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ilе' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ²Znnabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' zí'ilе'ele' le'e, na' wká'n zie' yichj lázdo'le.

Benne' wen laže' ka'

³Zí'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yela' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le' tít-lenle benne' ka' zží'igake' che da' žeje'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka'zej nave' che Leze' nich wzégake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴Ki žon byenen gona' dan' bale' benne' ba wyázlengake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi žka'n zéngake' Dios. Dan' že' laže' Dios žo'o, žékgakle' bi bága'gake' zia cha' góngake' da' kegle. Zží'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' znna bi'e žo'o.

⁵Ba nnézkzelele da' ki, san žénela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé' benách Israel ka' katen' bebeje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ládjwgake', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi bengake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejté ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra, na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bží'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich bengake' da' bi naken chawé', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' zi' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'. ⁸La'kze gokgak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znnégekle' yele. Žka'n dítjgake' bela' žen chégake'. Zží'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégake' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios.

⁹Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e belžen che Moisés, bi bežogle' wžié' da' xiwe' zia, san gožen': "Xanžo Dios tile' le'." ¹⁰San benne' ki znnégake' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejni'igekle', na' da' ka' žejni'igekle' žakze chégake' kan žongak bia yixe' ka', bia ka' bi žejni'igeklba', da' ki zkóngekle' žin, na' zžia kwíngake' zia.

¹¹Da' nyáche'le'e gaken chégake' dan' ba béngeake' dola' kan ben Kaín, na' lo yela' zdan laže' chégake' ba bchíxgakle' kan bchixle Balaam nich si'e mežw, na' ba nžog chégake' gátgake' kan got Koré katen' bži'e che Moisés. ¹²Benne' ki žáwgake' tzen len le'e kate' žawle yela' waw ka' lo yela' nži'il chele. Žóngake' ga zchíxgakle benne' ka'zej nake' toze len le'e, dan' že'j žáwgakze'. Zej nake' ka benne' ka' žala' wáwgake' zila' ka', san zwaw kwíngakze'. Zej nake' ka to bejw ya'abá da' bi nwan' nis, na' be' zchen' légaken nile na'le. Lezka' zej nake' ka yag ka' ba bžin ža bi da' kwíagaken san bi be želbían, na' lezka' zej nake' ka to yag da' ba wbížen dot lwen, na' ba nlažon'. ¹³Lezka' zej nake' ka nisdo' katen' zgó'anen, na' nwan' bebe lawlen, da' zloe'elen kan nak yela' sto' da' žóngake'. Zej nake' ka belj ya'abá ka', da' ka' wdégakba' chela'ale. Dios ba bchoge' chégake' byéjwgake' to chi'ize lo latje chol.

¹⁴Kan nak chégake' bchalj Enok, bennen' wbáblene' da' gaže kwe' za'só Adán, katen' bchalje' lo wláz Dios, na' wnne': "Le wia nga, za' Xanžon' len zan gaywa' benách ka' žónlengake' Le' tzen, benne' ka'

zej nake' che Leze'. ¹⁵Ze'e Le' nich wsaka' zi'e yógo'te benne' ka', na' choge' chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake'." Ki gone' ni'a che yógo'te diža' zi' da' wnnegak benne' dola' ka' chie' Le'. ¹⁶Benne' ki znnégake' chie' Le', na' žon dítjekle' Le', na' žóngake' kan nak da' zdan láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' nich ká'gake' yela' wnni'a chegak benách ka', zka'n zéngake' légake'.

Judas žse'e láže'gak benne' ka' che Jesús

¹⁷Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' da' bchaljgak benne' wbás ka' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', ža ni'te. ¹⁸Benne' ka' belyi'e le'e: "Ža se lawte ža ka' wloé'e lawgak benne' ka' gon dítjekle' da' ka'zej naken la'y, na' góngake' da' kegle da' zdan láže'gake'." ¹⁹Benne' ki zlá'agake' lažle. Zcháljgake' lo yela' benachze chégake', na' Dios Be' La'y bi zóalene' légake'.

²⁰Na'a, zí'na'do' ka', le soa choch kan nak yela' žejlé' chele, da' naken la'y. Le wchaljlen Dios, wkónlele žin yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹Le ga'nlen Dios, Bennen' nži'il' žo'o, na' le kwez ža na' wloé'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeýache' láže'le' žo'o, nich gata' yela' nban da'zej lí kanne chežo.

²²Le gon choch benne' ka' žak chope láže'gake'. ²³Le gon ga yelágake', da' gaken kan yebejle légake' lo yi'. Lo yela' zžebe chele le yeýache' láže'l yezika' benách ka'. Le gape chi'i kwinle, nich bi gónlenle légake' tzen da' kegle da' žóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵Dios tlichal, Bennen' nnézkzele' yógo'te, Bennen' besl' žo'o ni'a che

da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston',
nape' yela' wak gape chi'e le'e, nich bi
wchíxelele, na' nich wzíe' le'e lawe' Le'
gan zoe' lo baní' li laže'. Gone' le'e dot
chawe', na' ga yebéle'elele.

iGakkze che Dios yela' ba,
na' yela' zen, na' yela' nak blo,
na' yela' wnná bia', na'a ža, na'
yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze
gaken.

DA' BLOE'EL DIOS ZWA

Da' b_łoe'el Dios Zwa
kan nak che Jesús

1 Da' ni naken to da' b_łoe'e law
Jesús, Benne' Criston', da' benn
Dios Le' latje w_łoe'ele' benne' wen
žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon
byenen la' gáktegaken. Jesusen'
bsele'e to wbás che ya'abá chie',
wbasen' bjezni'ile' neda', Zwa, benne'
wen žin che Benne' Criston'. Wbás
che ya'abán' b_łoe'ele' neda' kan zej
nak da' ki. ²Neda', Zwa, zzoja' da' ni
da' naken dot da' li kan nak yógo'te
da' b_łe'ela', na' zzoa lia' che xtiža'
Dios, na' che da' naken dot da' li da'
b_łoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³Ba nez zen gaken che no benne'
gole' da' ni, na' ba nez zen gaken
chegak benne' ka' wzé nágkake' che
no benne' gole' xtiža' Dios ni, na'
góngake' kan znnna da' ni, dan' za'
gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe'
benách chie' ka'

⁴Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen'
gaže kwe' benách chie' ka', benne'
ka' nnítal'gake' gan nbab Asia. Dios,
Bennen' zoakze', na' wzóateze', na'
za' yide', znnabla'-ne' gon chawé'e
le'e, na' wká'n zie' yichj lázdo'le.

Žónlengak gaže be' che ya'abá Le'
tzen, be' ka' zej nnitan' lawe' Le'
gan ži'e, znnna bi'e. ⁵Lezka' žonlen
Jesús, Benne' Criston', Le' tzen.
Jesusen' naked' Bennen' žone' kan
znnne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale'
Le' bebane' to chi'ize lo yela' got, na'
znnna bi'e benne' ka' znnna biá'gake'
ya'abá. Le' nži'ile' žo'o, na' beké'e
dola' da' wbága'žo, na' beyón
chawé'e žo'o len xchene' da' blalje'
le'e yag kroze, katen' gote' lo wlazzo
žo'o. ⁶Jesusen' bene' ga znnna bia'žo,
na' ga nakžo bxoz ka', nich wká'n
zenžo Dios, Xa Jesusen'. iGa'n zen
Dios, na' gópteze' yela' wnná bia'!
Ka'kze gaken.

⁷Le wia nga. Za' Benne' Criston'
lo bejw ya'abá.
Lé'egekle yógo'te benne' ka' Le',
na' lezka' benne' ka' bétgake' Le'.
Kwežé nyáché'gak yógo'te
benách yežlyó nga,
benne' ka' lé'egekle' Le'.

iKa' gakten! Ka'kze gaken.

⁸Ki wnnakze Jesusen': "Neda'
naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka'
Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo
law, na' da' ze lawten." Ki wnná
Xanžon', Bennen' napkze' dot yela'
wak. iZoakze' Le', na' wzóateze', na'
za' yide'!

Zla' law yela' zen che Jesús

9 Neda', Zwa, naka' lježle, na' zzáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wnná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesúš, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje láwe'le nisdo' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzoa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesúš, Benne' Criston'. **10** Lo ža zen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y toze len neda', na' benla' chi'i to benne' znnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yixe!. **11** Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bzoy le'e yiche da' zle'elo', na' bsejan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nníta'gake':

lo yež Éfeso, na' lo yež Esmirna, na' lo yež Pérgamo, na' lo yež

Tiatira,
na' lo yež Sardis, na' lo yež Filadelfia,
na' lo yež Laodisea."

12 Beyechja' nich le'ela' bennen' zcháljlene' neda'. Katen' beyechja', ble'ela' gaže da' ka'zej nwan' yi', da' ka'zej naken ya oro. **13** Ládjwgak da' ka'zej nwan' yi' ble'ela' to Benne' znn'e kan znnna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xni'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. **14** Zila'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan znnna' bege', na' žákti'te yej lawe' ka yi'. **15** Žákti'te ni'e ka ya bronse ba'a, da' nlale'en lo yi' ka bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw zen. **16** Lo ne'e li

ža nwe'e gaže belj baní', na' lo žoe'e zžoj diža' da' naken ka to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žákti'te lawe' ka wbíž katen' znná'le'en.

17 Kate' ble'ela' Le', wbixa' xni'e ka to benne' gat. Naž Le' bxoaa ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': "Bi žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante.

18 Naka' Bennen' zoakze' nbane'. Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' lo na'a nna bi'a yela' got, na' lezka' latje chegak benne' gat ka'. **19** Bzoy le'e yiche dan' ba ble'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a.

20 Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' ble'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'!"

Diža' da' bsela' Jesúš lo yež Éfeso

2 Lezka' wnná Bennen': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje láwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. **2** Ki znn'e: Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle zen laže', na' bi gak gakle zen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawé'. Nnezla' ba wzí' bia'le benne' ka', benne' znnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézlele žon láže'gake'. **3** Zbezle zen

laže', na' ba wzáka'le dan' nakle toze len neda', san bi bsan láže'le neda'. ⁴Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale. ⁵Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. ⁶Na'a, zoa to da' žáklenen le'e. Bi zlé'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' zóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. ⁷No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ží'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, znne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' žbia yagen' dan' zoan gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sóagake' nbángake' to chi'ize."

Diža' da' bselá' Jesúš lo yež Esmirna

⁸Lezka' wnné': "Bzoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote', na' bebane' to chi'ize. ⁹Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zzáka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yela' wnni'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' znne zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da' xiwe'. ¹⁰Bi žébele da' sáka'le. Da' xiwen' gonen ga

yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka chi ža. Le chejlé' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonna' yela' nban da' zejlí kanne chele. ¹¹No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ží'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, znne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonen chégake'."

Diža' da' bselá' Jesúš lo yež Pérgamo

¹²Lezka' wnné': "Bzoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérgamo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntochen' žop la'ate. ¹³Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan znna bia' da' xiwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan zejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xiwe'. ¹⁴Na'a, zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérgamo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsedle Balaam, bennen' bsdle' Balak gone' ga chíxgekle benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' béngeake' da' kegle.

¹⁵Lezka' žónlengak benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žségekle benne' nikolaíta ka', dan' bi zlé'ela' neda' chawe'. ¹⁶Che len, le yeyát laže' na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' tíl-lena' légake' len diža' da' zžojen žoa'a, dan' naken ka to ya ntoche'.

¹⁷No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách chia' neda', Benne' Cristo, znne': Benne' ka' sőegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná da' ngache'. Lezka' wnejzjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža' da' bsela' Jesúš lo yež Tiatira

¹⁸Lezka' wnné': "Bzoz le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Zi'n Dios, Bennen' žia yej lawe' dan'zej naken ka yi', na' ni'ezej naken ka ya bronse ba'a. ¹⁹Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nží'ilele neda', na' kan žejele'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen laže' chele. Nnezla' nakže li laže' kan žonle da' ki ka benle zga'ale. ²⁰Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' znne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žesdle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žesdle' légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žáwgake' bia beždo' ka', bia ka' žotgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹Neda' bi'a-ne' latje yeyát laže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²²Che len cho'na'-ne' ga gate'e, gan sake'e to yižwé' zen tzen len benne' ka' žónlengake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' dola'. ²³Gona' ga gatgak zí'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'gekla yógo'te kwe' benách chia' ka' zwia' neda'

da' zbek yichjgak benách ka', na' da' zza' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴Yezíka'le le'e zoale lo yež Tiatira, nôlele le'e bi nzi' lo na'le dan' žesdle', na' bi wzí' lo na'le dan' znnagak benne' ka' naple'en yela' žejni'il, san da' li naken che da' xiwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yetó da' žala' gonle. ²⁵Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá' neda'. ²⁶Benne' ka' sőegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ²⁷Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na' wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzozje' to yeso' da' naken yo. ²⁸Lezka' gonna' légake' latje gákake' toze len neda'. Naka' ka belj xsile chegak benách chia' ka'. ²⁹No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesúš lo yež Sardis

3 Lezka' wnné': "Bzoz le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta'lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki znne': Neda' nnezla' da' bi nak chawé' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekla benách ka' zoale nbanle. ²Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta'lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawé' law Dios. ³Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da'

bénlele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan znna xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yela'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézlele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴Bale benne', benne' ka' nnítalengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' tálengake' neda', nákwgake' laže' zíla'do'ze da' zloe'elen ba beyákgake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga wakwa' lágake' laže' zíla'do'ze, na' bi wsola' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bseļa' Jesúš lo yež Filadelfia

⁷Lezka' wnné': "Bzoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' znne' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žsejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'.

⁸Benne' ni znne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' naple láte'ze yela' wak, san žonle kan znna xtiža'a, na' bi žedoé'elele znnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na'

znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéngake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lá'gake' lawle le'e, na' wzóa zíbgake' xni'ale. Naž gákbe'egekle' nži'ilä' le'e.

¹⁰Dan' benle le'e kan znna xtiža'a, na' gokle zen laže', neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nnítalengake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' lágake'. ¹¹Za' yelá'a. Che len le gape chi'i da' naple, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele.

¹²Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga gakle choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakze Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bseļa' Jesúš lo yež Laodisea

¹⁴Lezka' wnné': "Bzoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to chi'ize, Bennen' žone' kan znne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'tle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gakle ka nis zag o ka nis la. ¹⁶Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi

nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷Le'e zniale naple yela' wnni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be žiažjen chele, san bi žákbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak chol yichj lázdo'le, na' zdale gal yídzele. ¹⁸Che len, neda' zzejni'ilá le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya oro da' ben chawa'a lo yí', nich gata' yela' wnni'a li laže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a laže' chich da' gákwle, nich gache' yela' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gak lé'ele. ¹⁹Neda' zdila', na' zzela' snia yógo'te benne' ka' nži'ilá cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát laže', na' le gon xchina' dot lázhe'le. ²⁰Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žliža'. Cha' no benne' yenle' chia', na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹Nólele sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a znna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wžé'lena' Xa' tzen gan ži'e znna bi'e. ²²No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Žolgake' da' žka'n zenen Dios ya'abá chie'

4 Wdé gokgak da' ki, bwia' na' ble'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka' benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wnnié' zižje kan zbež loz bia yixe'. Chi'i na' wnnén neda',

na' wnnán: "Da ža'le nga, na' neda' wloe'ela' le' da' ka' žon byenen gákgaken te na'a."

²Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' ble'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' znna bi'e, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje láwe'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken xtan kan nak yej esmeralda, da' žeple'en yes baní'. ⁴Dot gawze latjen' zej nnita' yetáp žoa latje ka' gan želbé' tap žoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' yela' wnnábia', na' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' žiagak yíchjgake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵Lo latje blo gan že' Bennen', želžój yes ka', na' wzió' znnen, na' žaxto' zen znnen. Lawle latjen' zza'ni'gak gaže da' ka' zgó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen. ⁶Gan nak law latjen' zoa to kan nak to nisdo' da' žepen yes baní' ka yej jese.

Dot gawze latjen', chelá'a weje zej nnita' tape benne' ban, na' yej láwgake' zan žíagaken zaka' xkóžel'gake', na' láwlegake'. ⁷Benne' nežw ladjw tape' ki znnel'e kan znna' beže yixe'. Benne' bežopen' znnel'e kan znna' beže, na' benne' beyonnen' znna' lawe' kan nak law to benne', na' benne' bedapen' znnel'e kan znna' to bsia, bia zlaba'. ⁸Dapte benne' ki, žiagak xope xílgake', na' láwlegaken, na' lél'gaken, yej law zan žíagaken. Dot ža' dot yele, bi žsángake' znnágake':

iLa'y, la'y, la'y nak Xanžo Dios, Bennen' napkze' dot yela' wak!

iWzoakze', na' zoakze', na' za'
yela'kze'!

⁹ Benne' ban ka' zka'n zéngake'
Bennen' ži'e znna bi'e, na' zóateze'
nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne,
na' žé'gake' Le': "Žóxkeno!" Yógo'te
chi'i žongak dapte benne' ban ka' ki,
¹⁰ na' tap žoa benne' gole ka' zzechw
láwgake' lo yo law Bennen', na'
zka'n zéngake' Le', Bennen' zóateze',
na' žeká'gake' da' ka' zej naken oro
da' žíagaken yíchjgake', na' zdégake'
da' ka' lawle latjen' gan že' znna bia'
Bennen', na' znnágake':

¹¹ iXanto' Dios, nako' Le' zi wká'n
zento' Le',
na' gapto' Le' ba la'ne, na' gata'
chio' yela' wnná bia'
dan' beno' yógo'te da' zej den!
Kan žénekzel' zej den, na' wzó
law zej den.

To yiche, na' Bennen' nake' Zíla'do'

5 Naž ble'ela' to yiche lo na' li
ža che Bennen' ži'e latje blon'.
Yichen' naken to yiche ndoben, na'
zej žian diža' žope la'alen. Nyejwn
yichen' len gaže da' zej nak bian'.
² Ble'ela' to wbás blo che ya'abá, na'
wnníe' zižje, na' wnné': "¿Noz benne'
nake' zi choge' da' ka' zej nak bian'
da' zej noxen yichen', na' saljwen??"

³ Bi gok nitó benne' saljwe' yichen',
na' bi gok no benne' wien', nitó
benne' zoe' ya'abá che Dios, na' nitó
benne' zoe' yežlyó, na' nitó benne'
zoe' zanle yežlyó. ⁴ Naž wžeža' neda'
dan' bi bžel-le no benne' nake' zi
saljwe' yichen', na' nitó benne' nake'
zi gołen', na' nitó' nake' zi wien'.
⁵ Naž to benne' gołen' gože' neda',
na' wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake'
ka to beže yixe', Bennen' nbáblene'

za'só Judá, na' nake' za'só Dabí. Le'
ba bzoele' yógo'te da' gókgaken
chie'. Lekze' nake' zi choge' da' ka'
zej noxen yichen', na' wsaljwen!."

⁶ Naž ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do'
che Dios, na' zie' law Bennen' ži'e latje
blon', da' zoan gachje láwe'le gan zej
nnita' benne' ban ka', na' benne' gole
ka'. Žíagak Zíla'don' we' kan žíagak to
zila', bian' bétgake'-ba' law Dios, na'
žíagak gaže lozba', na' gaže yej lawba',
da' ka' zloé'geklen kan zej nak gaže
be' ka' žónlengaken Dios tzen, be'
ka' zsele'e dot yežlyó. ⁷ Wdé Bennen'
nake' Zíla'do', na' bexwe' yichen' da'
žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje
blon'. ⁸ Kate' bexwe' yichen', na' tape
benne' ban ka' len tape žoa benne'
gole ka' bzoa zíbgake' law Bennen'
nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej
noe'e to da' zgólgake', da' ka' zej nzin'
arpa, na' lezka' zej noe'e bégado' ka'
da' zej naken oro, na' yóžgaken yale,
dan' zloe'elen yela' zchajlen Dios
chegak benne' chie' ka'. ⁹ Žólgake'
to da' kobe da' zka'n zenen Zíla'don',
dan' znnan ki:

Nako' Le' zi goxo' yichen',
na' chogo' da' ka' zej noxen',
dan' bi'o latje benne' ka' bétgake'
Le',
na' len xcheno' beya'o benách ka'
nich gákake' che Dios,
zej nake' benách ka' nnít'a'gake'
dot yežlyó,
benách ka' zcháljgake' yógo'te
diža' yoble ka',
na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej
nnitan' dot yežlyó.

¹⁰ Beno' ga zej nake' benne' wnná
bia' ka',
na' ga zej nake' bxoz ka' che
Dios chežo.

Beno' ga ȝnna biá'gake' yežlyó.

¹¹Naž bwia', na' benla' chi'igak wbás zan che ya'abá. Wbás zan gole kwis nníta'gake'. Zégake' kwit latje blon' tzen ȝen benne' ban ka', na' ȝezka' ȝen benne' gole ka'. ¹²Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

iBennen' nake' Zíla'do', bian' bétgake'-ba',
nake' zi si' ȝo ne'e yela' wnná bia',
na' yela' wnni'a, na' yela' žejni'il,
na' yela' wak!

iNake' zi gapžo-ne' ba la'ne,
na' chejle'žo chie', na' wkán
zenžo-ne'!

¹³Naž benla' žolgak yógo'te da'
ben Dios, da' ka'zej nnitan' ya'abá
chie', na' ȝo yežlyó, na' zanle yežlyó,
na' ȝo nisdo'. Žolgak yógo'te da'zej
nnitan' latje ka', na' wnnágaken:

iGa'n zen Bennen' žie' latje blon',
na' ȝezka' Bennen' nake' Zíla'do'!
iGápetezžo-ne' ba la'ne, na'
wkán zenžo-ne'!

iNna biá'teze' Le'!

¹⁴Tape benne' ban ka' wnnágake':
"iKa'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka'
bzechw lágake' ȝo yote, na' bka'n
zéngake' Bennen' zóateze'.

Da' ka'zej noxen yichen'

6 Naž ble'ela' Bennen' nake'
Zíla'do', na' bchoge' to da'
noxen yichen', na' benla' che to
benne' zoe' ladjw tap benne' ban ka',
na' benle chi'e kan ȝnne wzió', na'
wnné: "Da wio!"

²Bwia', na' ble'ela' to bia chich, na'
bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag
ntóche'do' ka'. Bnázjwgake' le' to da'
naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje'

ka to benne' blo, benne' wnná bia',
nich wléj wchochje' benne' ka' žjake'
lo wdile.

³Kate' Bennen' nake' Zíla'do'
bchoge' da' bežope da' noxen yichen',
na' benla' che benne' ban bežope',
na' wnné: "Da wio!"

⁴Naž bžoj to bia xna. Bdégake' lo
na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia'
nich yekwase' yela' zga'n cháwe'do'
chegak benách ka', na' nich gone' ga
gógtake' ljéžgake' ka'. Bnázjwgake'
le' to ya ntocio' zen.

⁵Kate' Bennen' nake' Zíla'do'
bchoge' da' beyonne da' noxen
yichen', na' benla' che benne' ban
beyonne', na' wnné: "Da wio!"

Bwia', na' ble'ela' to bia gasj, na'
bennen' žie'-ba' noxé' to zgons. ⁶Benla'
chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le
tape benne' ban ka', na' wnné: "Chope
ya zoa' stribe naken lazjw to benne'
che to ža wen žin dan' gak wbín, na'
xope ya zoa' sebada naken lazjwe' che
to ža wen žin, san bi gono' ga yažje
set, na' bi be gono' che xis uba wal."

⁷Kate' Bennen' nake' Zíla'do'
bchoge' da' bedape da' noxen
yichen', na' benla' bchalj bennen'
ban bedape', na' wnné: "Da wio!"

⁸Bwia', na' ble'ela' to bia gache,
na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na'
bennen' lie' Latje Chol Che Benne'
Gat Ka' žónlene' le' tzen. Bdégake' lo
na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná
bia' nich nna bi'e gachje da' gachje
benách ka' nníta'gake' yežlyó, nich
gógtake' lágake' ȝen ya ntocio', na'
ȝen yela' zdón, na' ȝen yižwé' ka', na'
ȝo žoá'agak bia yixé' snia, bia ka'
nníta'gakba' yežlyó.

⁹Kate' Bennen' nake' Zíla'do'
bchoge' da' gayo' da' noxen yichen',

na' ble'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' gókgakkze benne' ka' bétgake' légake' dan' bzégake' xtiža' Dios. ¹⁰Be' ki wnnegak zižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan znnno'. ¿Batxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

¹¹Bwákwgake' légake' laže' zíla'do'ze, na' belyi'e légake': "Le yezi' laže' yetó chí'ido'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne' Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légake' kan bétgake' le'e."

¹²Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' ble'ela' wzó' yežlyó. Na' wbíž beyaken gasj, na' goken ka to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. ¹³Belyínnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyínnj da' zbian kate' zta be' wale' yagen'.

¹⁴Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kate' no benne' ztoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo nisdo' ka' gan wžé'gaken. ¹⁵Naž benne' ka' znnna biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' yógo'te benne'zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bizej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. ¹⁶Blížgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbaga' neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjzén neto' yela'

zža'a che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁷Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégake', na' čnozkze benne' gak soelen'?"

To gaywá' tape yon mil benne'

7 Wdé gokgak da' ki, na' ble'ela' tape wbás che ya'abá zégake' dape la'ale yežlyó, na' žséjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žákgaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki bengake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law nisdo', na' nich bi wtán yag ka'. ²Lezka' ble'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbíž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka'zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légake'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich wchínnjgake' yežlyó, na' nisdo'. ³Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné: "Bi wchinnjle yežlyó, na' nisdo', na' yag ka' na'zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

⁴Benla' kanzej nak benne' ka' da' légake' dan' nak bian', na'zej nake' to gaywá' tape yon mile' ládjwgak da' chežinno kwe' lježgak za'só Israel. ⁵Benne' ka' da' légake' dan' nak bian'zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.

Chežinno mil lježgak za'só

Rubén.

Chežinno mil lježgak za'só Gad.

⁶Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só

Neftalí.

Chežinno mil lježgak za'só

Manasés.

⁷Chežinno mil lježgak za'só Smon.

Chežinno mil lježgak za'só Lebí.

Chežinno mil lježgak za'só
Isakar.

⁸ Chežinno mil lježgak za'só
Sabulón.

Chežinno mil lježgak za'só Jwsé.
Chežinno mil lježgak za'só
Benjamín.

Benne' ka'zej nakwe' laže' zíla'do'ze

⁹ Wdé gok da' ni bwia', na' ble'ela'
benne' zan, na' bi gak nitó benne'
wlabe' légake'. Zej nbabe' yógo'te yež
benne' ka' zcháljgake' diža' yoble
ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó.
Zégake' law Bennen' ži'e latje blon'
gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na'
zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na'zej
noxe' zin ka'. ¹⁰ Wnnégake' zižje
yógo'tegake', na' wnnágake':

iYela' žeslá zan' lo na' Dios
chežo, Bennen' ži'e latje blo,
na' lezka' zan' lo na' Bennen'
nake' Zíla'do'!

¹¹ Yógo'te wbás che ya'abá zégake'
dot gawze latje blon', gan naken dot
gawze gan zej nnita' benne' gole ka',
na' gan zej nnita' tape benne' ban
ka', na' bzechw láwgake' lo yote law
latje blon', na' bka'n zéngake' Dios,
¹² na' wnnágake':

iKa'kze gaken!

iGa'n zen Dios chežo!

Napo' yela' zen, na' yela' žejni'il.
Že'to' Le': "Žóxkeno" na' zka'n
zento' Le'.

Napkzo' yela' wnná bia', na' dot
yela' wak.

iGákteze ki chio', Dios cheto'
Ka'kze gaken.

¹³ Naž to benne' ladjw benne' gole
ka' wnnable' neda', na' wnné': "Noz
benne' ka'zej nakwe' laže' zíla'do'ze,
na' ga benne' légake'?"

¹⁴ Neda' goža'-ne': "Xan, le'
nnézkzelo'."

Le' gože' neda': "Benné' ki
belzáka'li'e lo na'gak benne' ka'
bétgake' légake'. Naken ka belyibe'
laže' da'zej nakwe', na' beyóngaken'
zíla'do'ze len zen che Bennen' nake'
Zíla'do'. ¹⁵ Che len nníta'gake' law
latje blon' gan že' Dios, znnna bi'e,
na' žóngake' žin lawe' Le' dot ža
dot yele lo yodo' chie'. Bennen' ži'e
latje blon' gape chi'e légake' dan'
zóalenteze' légake'. ¹⁶ Biž tóngake',
na' biž bílegake' nis, na' biž wzéy
wbíž légake', na' biž gékgekle' da' la,
¹⁷ dan' Bennen' nake' Zíla'do', Benne'
zoe' gachje láwe'le latje blon', gape
chi'e légake' ka to benne' žape chi'e
zíla' ka'. Chi'e légake' gan žal nis da'
žonnen yela' nban, na' Dios yesbiže'
yej láwgake' nis želbeže'!"

Da' gaže da' noxen yichen'

8 Kate' Bennen' nake' Zíla'do'
bchoge' da' gaže da' noxen
yichen', na' wžé' ži ya'abá che Dios
xtido'. ² Naž ble'ela' gaže wbás
che ya'abá, wbás ka' zégake' law
Dios, na' bdégake' lo ná'gake' gaže
lozgak bia ka'. ³ Naž bla' yetó wbás
che ya'abá, na' noe'e to že'n yale
da' naken ya oro, na' wzíe' žoe'e
bkog da' žen' ya'abá che Dios.
Bnézjwgake' le' yale zen nich gonen'
toze len yela' zcháljlen Dios chegak
yógo'te benách ka' che Benné'
Criston', na' bzeyen' lo bkogen' da'
naken ya oro, da' den law latje
blon'. ⁴ Wžén žen che yalen' da' žen'
lo na' wbás che ya'abán', na' goken
toze len yela' zcháljlen Dios chegak
benách ka' che Benné' Criston', na'
bžinen gan že' Dios. ⁵ Naž wbás

che ya'abán' bexwe' ye'n yalen', na' besche'en bzio' yi' da' žian lo bkogen', na' blatjen' lo yežlyó. Wzío' wnnén zižje, na' wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

⁶Naž gaže wbás che ya'abá, wbás ka' jez noxe' gaže lozgak bia ka', wzóagake' wkwežgaken'.

⁷Wbás nežw che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wžé' yej nis ži'a len yi', na' žen che we', dan' byinnjen lo yo. Wyéy to kwe' che chonne kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy to kwe' che chonne kwe' yag ka'. Lezka' wyeygak yógo'te yixe' ya'a.

⁸Wbás bežope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wbixé to da' naken ka to ya'a zen da' žeyen lo nisdon', na' yelate' ka gachje da' gachje nisdon' beyaken žen. ⁹Got to kwe' che chonne kwe' da' jez nban da' jez mitan' lo nisdon', na' wžia' yi' to kwe' che chonne kwe' barkw ka'.

¹⁰Wbás beyonne che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' to belj ya'abá da' žeyen ka yeže žala' wbixen gan de nis yegw ka', na' gan žal nis, na' goken ki che yelate' ka gachje da' gachje nis da' žen' dot yežlyó. ¹¹Beljen' nzin' Ajenjo, da' naken to da' sla', na' yelate' ka gachje da' gachje nisen' beyaken sla' kan nak ajenjon', na' gotgak benne' zan ni'a che nisen' da' beyaken sla'.

¹²Wbás bedáp che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' yelate' ka gachje da' gachje wbíž beyaken chol', na' lezka' goken che byo', na' to kwe' che chonne kwe' belj ka' beyaken chol'. Ka' goken, bi bza'ní' wbíž yelate' ka gachje ža, na'

bi wza'ni'gak belj ka' len byo' yelate' ka gachje da' gachje yele.

¹³Naž bwia', na' benla' znne zižje to wbás che ya'abá, wbás na' zdie' gachje lawe'le zan ya'abá, na' wnné': "Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, zoale yežlyó katen' wkwežgak yechonne wbás che ya'abá ka' lózgakba' ka'."

9 Wbás gayo' che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' ble'ela' to benne' ya'abá, benne' znnee ka to belj ya'abá da' bexjwn lo yežlyó, na' bnézjwgake' le' zi'n ya che latje chol'. ²Bsaljwe' latje cholén', na' wžén žen che da' žeyen lo latje cholén', na' goken ka žen da' zžojen gan zzéygake' bzodo' ka', na' bechól wbíž len ya'abá ni'a che žen na'. ³Lo žen na' bžojgak biche' zo ka', na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách ka' kan žongak goxjní' ka', bia ka' žé'gakba' yežlyó. ⁴Le' góžgake'-ba' bi yé lengakba' yixe' dan' de yežlyón', na' lezka' yag ka', san wak gádo'gakba' benne' ka' bi da' lo xgágake' dan' nak bian' jez nake' che Dios. ⁵Bi bi'e légakba' latje gótgakba' benách ka', san wsaka' zí'zegakba' légake' gayo' byo'. Zlále'e gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak goxjní' ka'. ⁶Lo ža ka' yénegekle benách ka' got kwíngake', san bi gákgake'. Yénegekle' gátgake' san wkache' kwin yela' got.

⁷Znna'gak biche' zo ka' kan znna'gak bia ka' jez nákwba' da' naken ya, nich chjakba' lo wdile. Žiagak yíchjgakba' da' ka' jez naken ka da' ka' jez naken oro. Znna' láwgakba' kan znna' lawgak benách

ka'. ⁸Znna' yicha' yichjgakba' kan znna' yicha' yichj to no'le. Zej nak láye'gakba' kan zej nak laye' beže yixe'. ⁹Zej nakw lchó'gakba' da' naken ya. Žongak xílgakba' žaxto' kan žongak karret ka' žzobgak bia ka' kate' zjakba' taríaze lo wdile. ¹⁰Zej nak xbángakba' kan nak xban goxjní', gan zej žia lí'gakba'. Lo xbángakba' ka' zej žia da' zdíl-lengakba', nich gon zí'gakba' benách ka' gayo' byo' ka'. ¹¹Zoa to benne' znna bi'e légakba', bennen' nake' wbás xiwe' che latje chol. Wbasen' lie' len diža' hebreo: Abadón, da' znnan len diža' griego: Apolión, na' len diža' xiža': Da' Zchinnjen.

¹²Ba wdé da' nežw da' zžia yin' benách ka', san za'gak yechóp da' ka' wžia yin' légake'.

¹³Wbás xope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le da' tape da' zej naken ka loz beže, da' ka' dágaken dape la'ate bkogen' da' naken ya oro, da' žen' law Dios. ¹⁴Bennen' zcháljlene' wbás xopen' che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba' chien'. Bchalje', na' wnné: "Beseže tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a yegw Éufrates."

¹⁵Naž beseže' tape wbás xiwe' ka', wbás ka' bkwez Dios che ža na'ze, da' naken ža na', na' byo' na', na' yiz na', nich gótgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó. ¹⁶Benla' kan nbabgak benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žíagake' bia ka', na' zjáklene' tape wbás xiwe' ka'. Zej nake' chope gaywá' mil mile'.

¹⁷Ble'e dáwe'la' bia ka', na' benne' ka' zej žíagake'-ba' zej nakw

lchó'gake' da' naken xna gole, na' ya'a ka ya'abá, na' gache. Zej nak yichjgak bia ka' ka yichjgak beže yixe' ka', na' lo žoá'agakba' želžój yi', na' žen che yin', na' to da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. ¹⁸Da' ka' želžojen žoá'agakba' bétgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej naken yi', na' žen chen, na' dan' zzeyle'en. ¹⁹Da' ka' zdíl-lengak bia ka' želžojen žoá'agakba', na' lezka' da' zej žian lo xbángakba' dan' zej nak xbángakba' ka bele snia ka', na' žiagak yichjgakba' da' zdíl-lengakban'.

²⁰Yezíka'gak benách ka', benne' ka' bi gótgake' lo da' chope ki da' zžia yí'gaken, bi beyát láže'gake' nich biž góngake' kan žónteze žóngake', na' bi bsángake' zka'n zéngake' be' xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi zlé'egeklen, na' bi žéngeklen, na' bi zzá'gaken. ²¹Bi beyát láže'gake' nich biž gótgake' benách ka', na' nich biž góngake' yela' wžá' chégake', na' da' zia da' žóngake', na' yela' zban chégake'.

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

10 Naž ble'ela' yetó wbás wale che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichjle'. Žákti'te lawe' kan znna' wbíž, na' zej nak ni'e ka yag wale ka' da' želyeyen. ²Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo nisdo', na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³Naž wnníe' zižje, na' benle chi'e kan nenle kate' zbežya'a beže yixe', na' katen' beyóž wnníe' zižje, na' wnnegak gaže wzió' ka'. ⁴Wdé

wnnegak wzió' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzió' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵Naž wbás che ya'abán', wbasen' ble'ela' zie' lo nisdo', na' lo yo biž, bchis ne'e li že zaka' li ya'abale, ⁶na' ben choch xtiže'e ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdo', na' da' ka'zej den to to latje ka', na' wnné: "Biž želen, ⁷san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyóž gon Dios da' ngache' chie', dan' bloe'ele' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'."

⁸Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bcháljlene' neda' da' yoble, na' wnné: "Wyéj, bejxí' yichdo' nyaljwn', dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žleje' lo nisdo', na' lo yo biž."

⁹Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné: "Wzín', bdawn'. Lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyaken sla'."

¹⁰Wzí'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. Lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen' beyóž bdawan', na' beyaken sla' lo li'a.

¹¹Naž gože' neda': "Žala' wchaljo' da' yoble lo wláz Dios lawgak zan kwe' benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná bia' ka'."

Chope benne' zzoa lígake'

11 Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da'

naken ka to da' zžíxlenžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bžix yodo' che Dios. Lezka' bžix bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nnít'a'gake' ga na', benne' ka' zka'n zéngake' Dios. ²Bi wžixo' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeýón byo!"

³Lezka' gože' neda': "Sela'a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wcháljgake' lo wlaza' neda' chežinno gaywá' chonnlaj ža, na' gákwgake' laže' zeche!." ⁴Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, Xan yežlyó nga. ⁵Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoá'gake' da' wzeyen bennen', na' gotten le', na' lezka' gotten benne' ka' zží'igake' chégake'. ⁶Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žalá' wcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyál nis žen, na' góngake' ga galj yižwé' yežlyó nga, na' ki góngake' bale chí'iteze yénegekle!. ⁷Kate' yeyóž wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' tíl-lenba' légake', na' wléj wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸Bela' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež zen, gan wdá' Xanžon' le'e yag kroze, na' kan žsaka' lebžo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nnít'a'gake' yógo'te yežlyó ka', le'gekle' bela'

žen chégake', na' chonne ža yo'o gachje bi gónnage' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz láže'le'legak benne' ka', benne' nnita'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' bsaka' zí'gake' benách ka' nnita'gake' yežlyó nga, na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnézjwzegake' ljéžgake' toe' yetoe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzíe', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'. ¹² Naž benle chi'i to benne' wnníe' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bží'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wžé'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' jez nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wzía yin' légake'.

Wbás gaže che ya'abá žkwež'e lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkwež'e lozba' chien', na' benne' ka' nnita'gake' ya'abá che Dios wnnégake' zižje, na' wnnágake':

iGan wnnábia'gak benách ka' lo yežlyó
zej nden lo na' Xanžo Dios, na'
lo na' Benne' Criston'
iL'e nna biá'teze'

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnnábia' law Dios, bzechw láwgake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

iXanto' Dios, napkzo' dot yela'
wak!

Wzoakzo', na' zoakzo', na' za'
yidkzo'.

Žóxkeno', dan' ba bkonlo' žin
yela' wak žen chio',
na' zzo lawo' znnna bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba
bžin ža gon zí'gako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne'
gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio'
ka', benne' ka' bcháljgake' lo
wlazo' Le', benne' ka' jez nake'
chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba
la'ne,
benne' gaxjw ka', na' benne'
zaka' ka'.

Ba bžin ža wzía yi'o benne' ka'
bchínnjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da'
žen' ya'abá, ga na' nla' law kak la'y
gan yo'o diža' da' zka'n chawen',
dan' ben Dios. Wyép yes yežlyó, na'
benle žaxto' žen, na' wnné wzió'.
Wzó' yežlyón', na' wžé' jez nis ži'a.

To no'le, na' to bele žen sniale'e

12 Naž bla' law to da' žen da'
nak bian' lo ya'abá che Dios.
Bla' law to no'le nakwe' da' naken
ka wbíž, na' zoa zan ni'e da' naken
ka byo'. Žia yichje' to da' naken
oro gan žiagak chežinno da' ka' jez
naken ka belj baní' ka'. ²No'len' za'
galj bi' že'n chie', na' zbežyi'e dan'
ždia' li'e, na' zzáka'li'e dan' žalj to

xkwide' chie'. 3Naž bla' law yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to bele zen sniale'e, bia znna'ba' xna gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'. 4Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonnie kwe' belj ka'zej nla' ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó. Wzé bele zen sniale'e na' law no'len' ba žalj xkwide' chie', na' wzoaba' gawba' xkwide' chien' kate' ba naljbe'. 5No'len' bzoe' to Xkwide' byodo', Bin' žala' nna bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak zen. Dios la' bkwastie' Xwidēn' che no'len', na' bchise'-be' gan zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e znna bi'e. 6Bzonnj no'len', na' wyeje' lo latje dach, gan ba bkwez Dios to latje che no'len'. Wáwgake' le' ga na' chežinno gaywá' chonn^{lalj} ža ka'.

7Wdé gokgak da' ki, na' gokle'e wdile lo ya'abá che Dios. Migel, wbás blo che ya'abá len wbás ka' žónlengake' le' tzen, beldíl lene' bele zen sniale'e na', na' beldile' bele zen na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken leba' tzen, 8san bi be wzéke'lba' lo wdilen'. Che len biž bžélgekle' latje chégaken ya'abá che Dios. 9Ka' goken, belžo'ne' bele zen sniale'e na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te, na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás, dan' žon láže'len yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da' xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da' xiwen' tzen.

10Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' wnné':

Na'a ba bžin ža la' law yela' žeslá da' ben Dios,

na' yela' wak chie', na' yela' wnná bia' chie', na' lezka' yela' wnná bia' che Benne' Criston', dan' ba bžo'ngake' da' xiwe' na'le, dan' besbagan' lježžo ka' zia dot ža dot yele, dan' benen law Dios chežo.

11Bežojgak lježžo ka' chawe', dan' bkóngekle' žin xchen Bennen' nake' Zíla'do' che Dios, na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios da' bcháljgaken'. Bi be' láže'gake' yela' nban chégake', san gótgake'.

12Che len gak yela' žebél ya'abá che Dios.

iLe yebél le'e, zoale ga na'! Da' nyáche' le'e gaken chele le'e zoale yežlyó, na' lo nisdo', dan' ba betj da' xiwe', na' blan' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nnezlen yetó chíido'ze de latje chen.

13Katen' gókb'e'ele bele zen sniale'e na' ba bžo'ngake' -ba' lo yežlyó, naž wžia láže'ba' no'len' bzoe' Xkwide' byodo' chien'. 14Naž Dios bnežjwe' no'len' chope xil bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na' wkwase' gan zoa bele zen sniale'e na', nich zine' latje chie' lo latje dach.

Wáwgake' le' ga na' chonnie yiz yo'o gachje ka'. 15Naž bele zen sniale'e na' beyeba' nis zil zaka' xkóže'le', da' goken ka to nis yegw, na' gónelba' wa'ten no'len'. 16Naž yežlyó góklernen no'len', na' wyaljw lo yo, na' we'jen nis yegon' dan' beyéb bele zen sniale'e na'. 17Naž bele zen sniale'e na' bžá'ale'eba' no'len', na' wyejba', na' bejtíl-lénba' za'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka' žóngake' kan

nak da' wnná Dios, na' dot láze'gake'
žóngake' kan znna xtiža' Jesúš,
 Benne' Criston'.

Chope bia snia

13 Wzía' neda' lo yox žoa'a
 nisdo', na' ble'ela' to bia snia,
 bia žiagak gaže yichjba', na' chi
 lozba', na' zbenba' zžojoba' lo nisdon'.
 Žiagak chi da' naken oro lo yichjba'
 ka'. To to lozba' žia to da' naken oro,
 na' to to lo xgaba' ka' nyejw to la da'
 naken xiwe' dan' bi de Dios chawé'.
²Bia snia na' ble'ela' znna'ba' kan
znna' bežto', na' nak ní'aba' kan nak
 ni'a oso, na' žoá'aba' naken kan nak
žoa'a beže yixe'. Bele zen sniale'e
 na' bdeba' yela' wak cheba' lo na'
 bia snia ni tzen len latje cheba' gan
znna bia'ba', na' lezka' yela' wnná
 bia' zen cheba'. ³Zia we' to yichj bia
 snia na', da' naken da' gotten leba',
 san beyák wen', na' bebángekle
 yógo'te benách ka' mníta'gake'
 yežlyó nga, na' bén lengake' bia snia
 na' tzen. ⁴Lezka' bka'n žéngake'
 bele zen sniale'e na' dan' bdeba'
yela' wnná bia' cheba' lo na' bia
 snia na'. Lezka' bka'n žéngake' bia
 snia na', na' wnnágake': "¿Nožkze
 benne' nake' zen kan nak zen bia
 snia na', na' nožkze benne' sáke'le'
tíl-lene'-ba?"

⁵Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba'
žchaljba' da' zka'n zen kwinba',
 na' diža' xiwe' da' znneba' che
 Dios. Chope-yon byo' gota' lo na'ba'
yela' wnná bia' na!. ⁶Wzó lawba'
znneba' che Dios, na' wnné zi'ba'
 che La Dios, na' che latje la'y chie',
 na' chegak benne' ka' nníta'gake'
 ya'abá che Dios. ⁷Lezka' wzí' lo
 na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake'

che Dios, na' zejte wléj wchochjba'
légake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna
 bia'ba' yógo'te benách zí'to', benách
 ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na'
 yógo'te benách ka' žcháljgake' diža'
 yoble ka', na' benách ka' nníta'gake'
 dot yežlyó nga. ⁸Yógo'te benách
 ka' nníta'gake' yežlyó nga bka'n
žéngake' bia snia na', benne' ka' bi
 zej nyejw lágake' le'e yiche che yela'
 nban, yichen' bzoj Bennen' nake'
Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata'
 yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat
 Bennen' nake' Zíla'do' ni'a chegak
 benách chie' ka'.

⁹Cha' zoa no benne' ženle', žala'
 wzé nage'.

¹⁰Benne' ka' Dios wnnakze'
 žéjgake' do ya,
 žala' žéjgake' do ya,
 na' benne' ka' Dios wnnakze'
 gátgake' lo ya ntoche',
lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che
 Dios žala' kwez zen láže'gake' na'
 chejžé'gake' chie' Le'.

¹¹Wdé na' ble'ela' yetó bia snia,
 bian' bžobja' lo yo. Žiagak chope
 lozba' kan zej nak loz zila', na'
žchaljba' kan žchalj bele zen
 sniale'e na'. ¹²Bia snia ni wzí' lo
 na'ba' dot yela' wnná bia' che
 bia snia nežwn', katen' zóalenba'
 leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga
 zka'n žengak yógo'te benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga bia snia
 nežwn', bian' beyák wen' da' gotten
 leba'. ¹³Lezka' bia bežopen' žonba'
 da' ka' zej nak bian' na' zejte
 žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá,
 na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te
 benách ka'. ¹⁴Žon láze'lba' benách
 ka' nníta'gake' yežlyó nga len da'

ka'zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake' to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche', na' zoaba' nbanba'. ¹⁵Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchaljen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian'zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi jez ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸Na'a žala' gata' chio' yela' žejn'il. No benne' nape' yela' žejn'il žala' wlabe' kan nbab la bia snia na', da' naken tlebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnlaj xope.

**Da' žolgak to gaywá' tape
yon mil benne' byo**

14 Wdé na' bwia', na' ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónlengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' Le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' Zíla'do', na' lezka' La Xe'. ²Naž benla' to da' zgo'on žaxto' ya'abá che Dios, da' zne zížjen kan zne to yegw zen o kan zne wzió'. Benla' da' ženle kate' no benne' žinne' to da' žolen da' žian do zan. ³Žolgake' to da' kobe, na' nníta'gake' law latje blon', na' lezka' law gan jez nnita'

tape benne' ban ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó benne' gole' da' žolgak benne' ki, san légakze to gaywá' tape yon mil benne' byo ka', benne' ka' Benne' Criston' beya'we' ladwj benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴Benne' byo ka' jez nake' li laže' dan' bi wnníta' lengake' no no'le, na' jez nake' benne' kwíde'ze. Žjáklene' Bennen' nake' Zíla'do' gáte' teze gan zeje'. Benne' Cristo na'kze beya'we' légake' ládjwgak benách ka', na' jez nake' benne' nežw ka' bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'. ⁵Batkle ben láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake' gan nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios.

**Da' bchaljgak chonne
wbás che ya'abá**

⁶Naž ble'ela' yetó wbás che ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá, na' noe'e diža' chawen' da' zoan to chi'ize nich wzenlen' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' jez nbabe' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'. ⁷Wnné zížje wbasen', na' wnné':

Le žebe Dios, na' le gol' da' zka'n zen Le', dan' za' wchi'a laže'e benách ka'. iLe wká'n zen Dios! Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdo', na' gan žal nis.

⁸Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné': "Ba beyóž che yež Babilonia. Ba beyóž che yež zen na'. Ka' goken chen dan' bengak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' ga wzí' lo

na'gak benne' yógo'te yež ka'
góngake' kan zej nak da' sban da'
zdan láž'gake!'"

⁹ Yetó wbás che ya'abá bejnawe'
wbás bežopen' che ya'abá, na'
wnnié' zižje, na' wnné': "Cha' no
benne' wká'n ūze' bia snia, na'
ló'aba', na' cha' we'e latje ta' xge' o
lo ne'e dan' nak bia' nake' toze len
leba', ¹⁰Dios wsaka' zi'e le' lo yela'
zž'a' chie'. Sáka'le'e bennen' lo yi',
na' lo dan' zzyle'en, lawgak wbás
che ya'abá ka', na' law Bennen' nake'
Zíla'do'. ¹¹Kwénteze žen che yin' gan
sáka'gak benne' ka'. Dot ža dot yele
sáka'gak benne' ka' bka'n zéngake'
bia snia na', na' ló'aba', na' batkle
gata' latje yezi' láže'gake', na' bi yezi'
láže'gak benne' ka' bě'gake' latje ta'
laba' légake'. ¹²Che len žala' kwez
zen láže'gak benne' ka' zej nake' che
Dios, na' góngake' kan wnnakze' Le',
benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen!"

¹³Naž benla' chi'i to benne'
zchajle' ya'abá che Dios, na' gože'
neda', na' wnné': "Bzoj da' ni le'e
yiche: ba nez ūzen gaken chegak
benne' ka' gátgake' na'a so law,
benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon!"

Dios Be' La'y wnné': "Ka'kze gaken.
Yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake',
na' gata' yela' žebél chégake' da'
naken tlebe len da' béngeake!"

Žezi'gake' linn che yežlyó

¹⁴Naž bwia', na' ble'ela' to bejw
ya'abá da' naken zíla'do'ze, na' lo
bejw na' že' to Benne' znné'e kan
znná' Bennen' Golje' Benách, na' žia
to da' naken oro yichje', na' lo ne'e
noxe' to ya ntoche'. ¹⁵Bzoj to wbás
che ya'abá lo yodo', na' wnnié' zižje,
na' gože' Bennen' ži'e lo bejwn', na'

wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chio',
na' bchog bisto zoa' stribé dan' ba
bžin ža chogon'. Ba nbiž bisto chen,
da' ka' zej den yežlyó."

¹⁶Naž Bennen' ži'e lo bejwn'
bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó,
na' bchoge' da' blan' lo yo.

¹⁷Naž bžoj yetó wbás che ya'abá
lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios.
Lezka' noe'e to ya ntoche'. ¹⁸Bžoj
yetó wbás che ya'abá žoa'a bkogen',
na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na'
wnnié' zižje, na' bliž'e wbás nežwn'
che ya'abá, wbasen' noe'e ya
ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya
ntoche' chion', na' btob da' želbía
lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan'
ba na da' želbía lba uba ka'."

¹⁹Naž wbás ni che ya'abá bkonle'
žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe'
da' želbía lba uba ka', da' zej žen'
yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj ūzen
gan zzi xis uba. Da' ni zloe'elen kan
gon Dios, wsaka' zi'e benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰Bleje' da'
želbía lba uba ka' lo blojen', da' zoan
žoa'a yež na'le, na' lo blojen' bžoj
žen, da' wyepen ga bžinten žoá'agak
bia ka', na' wdé žen na' dot gan gak
sažo gaže ža.

Gaže yižwé' ka' da' zej nwa'
gaže wbás che ya'abá

15 Ble'ela' yetó da' ūzen ya'abá
che Dios da' nak bian', da'
žonen ga žebanlžo. Bžojgak gaže
wbás che ya'abá, na' zej noxe' gaže
yižwé' ka' da' ze láwtégaken, da' ka'
Dios wkonle' žin nich yeyóž wsaka'
zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó
nga.

²Lezka' ble'ela' to da' naken ka
to nisdo' da' žepen yes baní' ka yej

jesé da' yo'on yi'. Benne' ka', benne' belágake' lo na' bia snia, na' lo na' ló'aba', na' bi wzí'gake' laba', zégake' lawle da' naken ka to nisdo', na' zej noxe' da' ka' zgólgake', da' ka' bnezwjw Dios légake'. ³Žólgake' da' bel Moisés, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te, na' naken da' žólgake' che Bennen' nake' Zíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak.

Zenle'ezej nak yógo'te da' beno', da' ka' žóngaken ga žebanltó'.

Znna bi'o Le' yógo'te yež ka'.

Dot chawe', na' li laže' naken da' žono'.

⁴¿Zoa no benne' bi žebe' Le', Xanto'?

¿Zoa no benne' bi wká'n zene' Le'?

Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka' gan zo',

na' wká'n zéngake' Le'

dan' zlé'gekle' nak chawe' yógo'te da' žono'.

⁵Wdé gok da' ni, bwia', na' ble'ela' byaljw yodon' da' žen' ya'abá che

Dios gan de latje la'y da' nak bian'

Dios zólène' benách chie' ka'.

⁶Gaže wbás che ya'abá bžójgake' lo latje la'y na', na' zej noxe' gaže yížwé' ka'.

Zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' žákti'ten, na' zej nžej bayw ka' da' zej naken ya oro lchó'gake'. ⁷Naž to benne' ladjw tape benne' ban ka' bnezwjwe' che chegak gaže wbás che ya'abá ka' gaže zíga'do' da' zej naken ya oro, na' zej nžan' da' zloe'elen yela' zž'a' che Dios, Bennen' zoakze'. ⁸Lo latje la'y na' wžé' žen che yi', dan' zej

že' yela' baní', na' yela' wak zen che Dios ga na'. Bi gak nitó benne' choe'e lo latje la'y na' kate' téžegak gaže yížwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá ka'.

Zíga'do' ka' da' zloé'geklen
yela' zž'a' che Dios

16 Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zížje lo latje la'y na', na' gože' gaže wbás che ya'abá ka', na' wnnié': "Le chej, na' le bejljalje gaže zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej nžan' da' zlo'e'elen yela' zž'a' che Dios."

²Wyéj wbás nežw che ya'abá, na' bejljalje' da' nžan' zíga'don' da' noe'e lo yežlyó. Da' nžan' zíga'don' benen ga wžía we' da' zla'le'en lo bela' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze len bia snia na', na' lezka' lo bela' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ló'aba'.

³Naž wyéj wbás bežope' che ya'abá, na' bejljalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo nisdo', na' nisen' beyaken žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yógo'te da' ka' zej yo'on lo nisdon'.

⁴Wyéj wbás beyonne' che ya'abá, na' bejljalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yógo'te nis ka' beyákgaken žen.

⁵Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' lo ne'e zkonle' žin nis, na' wnnié': "Xanto' Dios La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶dan' bláljgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žala' gaken chégake'."

⁷Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné: "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wnná bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸Wyéj wbás bedape' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo wbíž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyle'en benne' ka' len yi' chen. ⁹Wyeygak yógo'te benách ka' dan' bzey wbíž lágake', san bi beyát láže'gake', na' bi bka'n zéngake' Dios. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' yo'o lo na'kze' sele'e da' ki da' žsaka' zí'gaken benách ka'.

¹⁰Wyéj wbás gayo' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo latje che bia snia gan znnna bia'ba', na' wžé' choł ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' lóže'gake' dan' wzákala'le'egake', ¹¹san bi beyát láže'gake' nich biž góongake' da' zia da' žóngake'. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' zzáka'le'egake' ni'a che wen' da' zíagake'.

¹²Wyéj wbás xope che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo yegw zen da' nzin' Eufrates, na' bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbíž.

¹³Naž ble'ela' bele zen sniale'e na', na' bia snia na', na' bennen' zchalje' lo wlázgakba', na' bžojgak chonne be' xiwe' lo žoá'agakba', da' ka' zžia yí'gaken benách ka', na' znná'gaken kan znnna'gak blož ka'. ¹⁴Chonne be' ki jez naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' jez nak bian' da' góongaken ga yebángekle benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga,

na' bejtóbgaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' lo wdilen' da' gaken lo žen che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁵Ki wnná Dios: "Le wia nga. La'a neda' cholze kan zla' to benne' wbán. Ba nez zen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byenen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'." ¹⁶Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia' ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armajedón.

¹⁷Wyéj wbás gaž' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnnié' zižje lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné: "Ba naken."

¹⁸Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné wzio'. Wzó' yežlyó, da' wzo'zen ka ba wzó' kate' ne zej nnita' benách ka' lo yežlyó nga.

¹⁹Yež žen na' bžojen chonne kwe'le, na' wzia yi'gak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' laže'e che da' zia da' bengak benách ka' nnita'gake' lo yež žen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' zža' chie' bsaka' zí'e benne' ka' nnita'gake' yežen'. ²⁰Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle nisdo', na' biž wžé'gak ya'a ka'. ²¹Lezka' byinnj yej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bexjwn lo yichjgak benách ka', na' yej nisen' nále'len ka to gaywá' ya to ton. Yógo'te benách ka' wnné zí'gake' che Dios ni'a che yej nisen', dan' bsaka' zil'le'en lágake'.

Dios zchoge' che yež žen kwia yin'
17 Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gažé wbás ka' biá'gake' gažé zíga'do'

ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné: "Da nga, na' wloe'ela' le' kan gon Dios, wchinnej' yež zen na' da' naken ka to no'le le'e, na' žen' lo nisdo' ka'. ²Benne' wnná bia' ka', benne' ka' bénłengake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nnít'a'gake' yežlyó nga, wzóžgekle' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

³Naž yetó da' bloe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' ble'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' znna'ba' xnałe'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítjeklen Dios. ⁴No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xnałe'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to zíga'do' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. ⁵Lo xge' zej nyejw kan lie', da' ka' zlöe'geklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka" na' "Xna' Da' Sban Da' Den Yežlyó." ⁶Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blalj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légake' dan' bzoa lígake' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'. ⁷Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné: "¿Biž chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zlöe'el no'len', na' dan' zlöe'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'. ⁸Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba' latje chol che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka'

nnít'a'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios že ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebángekle' katen' l'égekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a. ⁹Da' ni naken to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen': Gaže yichjba' ka' zejlásnak gaže ya'ado' gan že' no'len'. ¹⁰Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásnak gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégake'. Toe' ne znna bi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chí'ido'ze. ¹¹Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chí'ize. ¹²Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásnak chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chí'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'. ¹³Chi benne' ka', toze gákgeke', na' wdégake' yela' wnná bia' chégake' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'. ¹⁴Tíl-lengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj wchochje' lágake' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' znna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légake', na' wžie' légake', chjáklengake' Le', na' to chí'ize gónlengake' Le' tzen."

¹⁵Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné: "Nisdo' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásnak benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nnít'a'gake' yógo'te yežlyó ka'. ¹⁶Chi loz bia snia na' da'

ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégake' chawé' no'le le'e na', na' wká'ngake' le' ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake' chie' nakan ka gáwgake' bela' žen chie', na' wzéygake' le' lo yi'. ¹⁷Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga góngake' ka žénekzele' Le', na' góngake' toze diža' wdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' bia snia na', na ki gak kan znna xtiža' Dios. ¹⁸No'len' ble'elo' zejlase' yež zen na' da' znna bian' benne' ka' znna biá'gake' yežlyó nga."

Zbia yi' yež Babilonia

18 Wdé na' ble'ela' betj yeto' wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' zen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' zen che wbasen'. ²Wbás che ya'abán' wnnié' zižje, na' wnné':

Ba wžia yi'. Ba wžia yi'

Babilonia, yež zen na'.

Ba beyaken latje che da' xiwe', na' chegak be' xiwe' ka'.

Byinne sniale'e ka' len byinne sban ka', ba bengakba' xó'ngakba' ga na'.

³Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' bengake' tzen len légake' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' bengake' tzen len légake' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yela' wnni'a chégake',

dan' bdan láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

⁴Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle dola' tzen len légake',

na' nich bi gak chele da' saka' zi'le tzen len légake'.

⁵Nyanle'e dola' da'zej nbage'e, na' ba néntelen ya'abá, san Dios žejsá' laže'e da' kegle da' bengake'.

⁶Le yebí'i chégake' kan bengake' chele.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka da' bengake'.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka da' zia da' bengake' chele.

⁷Le gon ga sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yela' ba la'ne, na' yela' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake': "Že'to' nga, na' znna bia'to'.

Bi nakto' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'."

⁸Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zí'gaken légake', yela' got, na' yela' zbeže nyache', na' yela' zdón.

Chéygake' lo yi'.

Xanžo Dios, Bennen' bchoge' chégake' ki, napkze' dot yela' wak zen.

⁹Naž wnné: "Kwežgak benne' ka' znna biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' bengake' da' kegle tzen len légake', na' bebélengekle' da'zej nakan chégake', na' kwež nyáche'gake' katen' l'égekle' žen che yež zen na' da' žeyen. ¹⁰Zí'to'le yelnnite'e dan' zžébegake' da' wsaka' zi' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia yin'.

¹¹'Lezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nnít'a'gake' yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no benne' ga'we' da' góte'gake' ga na'.
¹²Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we'

da' naken ya oro, na' ya plat, na' yej zaka' ka', na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna, na' laže' cháwe'do', na' laže' xna_le'e, na' yag da' zla' zix, na' da' naken žit da' záka'le'en, na' da' naken yag da' záka'le'en, na' da' naken ya kobre, na' da' naken ya, na' da' naken yej jese.

¹³'Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we' kanel, na' da' ka' zla' zix, na' yale, na' da' zla' zix che mirra, na' che yeje olíbano, na' xis uba wal, na' set zix, na' yezje cháwe'do', na' zoa' stribé, na' búrrodo' ka', na' zila' ka', na' bia ka', na' karret ka', na' benne' wen žin ka', na' yebałe benách ka'.

¹⁴'Benne' ža'w žote' ka' yé'gake' lágake', na' nnágake': Ba begá'a da' ka' wdán láže'le. Ba wdé chegak yela' wnni'a ka', na' da' ka' jez naken xtan chele, na' biž si'le da' ka'.
¹⁵'Kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka'gota' chégake' yela' wnni'a dan' béte'gake' lo yežen', na'

gá'ngake' zí'to'le dan' chébegake' kan gak zia da' gaken che yežen', na' kwež nyáche'gake', ¹⁶na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež zen nga. Goken ka to no'le nakwe' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna, na' laže' xna gole, na' wžiagak da' xtan ka' chie' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'.
¹⁷To žaze wžia yi' yela' wnni'a che yež nga.

'Yógo'te benne' xan barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo barkw ka', na' benne' ka' žsá'gake' barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo nisdo', wzégake' zí'to'le, ¹⁸na' kate' blé'egekle' žen che yežen' da' žeyen, na' wžéžegake', na' wnnágake': ¿Biz yež yoble goken zen kan gok yež ni?

¹⁹'Bžiagake' bixte yo yichjgake', na' wžéžegake', na' wžéž nyáche'gake', na' wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež ni da' goken zen.

Yela' wnni'a che yež ni benen ga gota' yela' wnni'a chegak yógo'te benne' zej nake' xan barkw lo nisdo'.

To žaze wžia yi' yež zen ni.

²⁰Le yebél ni'a che da' goken che yež zen ni, le'e zoale ya'abá. Le yebél, le'e nakle che Dios, na' le'e, benne' wbás chie' ka', na' le'e, benne' zchaljle lo wlaze' Le'. Le yebél dan' ba bchog Dios che yež nga kwia yin' ni'a che da' bsáka'gak benne' yež nga le'e.'

²¹Naž to wbás wale che ya'abá bchise' to yej zen da' žoten, na' bžo'nen' lo nisdo', na' wnné':

- La' kikze gaken chio', yež
Babilonia,
yež zen da' naken yež blo.
Biž le'el nitó benne' le'.
- ²² Biž yéngakle benách cha' zoa no
benne' lo yež nga,
nitó benne' žinne' le'e da' žolen,
na' nitó benne' zkweže' bžejw,
na' nitó benne' zkweže' loz bia
yixe',
na' biž žel-le nitó benne' wen žin
ga na',
na' biž yéngakle' žaxto' da' žon
yej da' žoten ga na'.
- ²³ Biž wza'ní' nitó yi' lo yežen',
na' bi yéngakle' chi'i no benne'
zchag ne'e ga na',
na' bi yéngakle' chi'i to xkwide'
no'le zchag na'be'.
Ki gaken la'kze gokle benne'
zaka' ka', le'e na' žá'wle, na'
žote'le lo yež ni,
na' ben lá'že'lele benách ka' dot
yežlyó nga, len yela' wžá'
chele.
- ²⁴ Naž wnné: "Blalj xchengak benne'
ka' lo yež ni, benne' ka' bcháljgake'
lo wláz Dios, na' xchengak benne'
ka' zej nake' che Dios, na' lezka'
xchengak yógo'te benách ka'
wnnít'a'gake' yežlyó nga, benne' ka'
betgak benne' wláz ka' légake'!"
- 19** Wdé na' benla' benne' zan
wnnégake' zižje, benne'
ka' nnít'a'gake' ya'abá che Dios, na'
wnnágake':
iGa'n zen Dios! iYela' weslá,
na' yela' zen, na' yela' wnná bia'
zá'gaken lo na' Dios chežo'!
- ² Kan zchi'a la'že'e naken dot da' li,
na' chawé'.
- Le' bchoge' che yežen' kwia yin',
yežen' goken ka to no'le le'e.
- Bchoge' chegak benne' ka' che
yežen' gátgake',
dan' bžia yi'gake' benách ka' dot
yežlyó nga,
len da' zia da' béngeake'.
Dios bezi'e légake' wzón
dan' bétgake' benne' wen žin
chie' ka'.
- ³ Da' yoble wnnagak benne' zan ka':
iGa'n zen Dios!
Kwénteze žen gan žey yežen'.
- ⁴ Tap žoa benne' gole ka' len tape
benne' ban ka' bchag láwgake' lo yo,
na' bka'n zéngake' Dios, gan ži'e lo
latje blo chien'. Wnnágake': "iKa'kze
gaken! iGa'n zen Dios!"
- ⁵ Naž benla' zchalj to benne' zoe'
latje blon', na' wnné':
iLe wká'n zen Dios chežo
yógo'tele le'e, žonle xchine',
le'e na' zžébele-ne',
le'e, benne' gaxjw ka', na' benne'
zaka' ka'!
- Lni che yela' zchag na' che
Benne' nake' Zíla'do'
- ⁶ Lezka' benla' to benne' wnné'
zižje, na' benlen kan ženlen kate'
zchaljgak benne' zan, na' kan
ženlen gan zde to yegw zen, o kan
ženlen kate' znne wzió', na' wnné':
iGa'n zen Dios! iZzo lawe' znna
bi'e!
- iNapkze' dot yela' wak zen!
- ⁷ Žala' yebelžo na' lo yela' žebél
chežo wká'n zenžo-ne'
dan' ba bžin ža lni che yela'
zchag na' che Bennen' nake'
Zíla'do'.
Si' lo na' Benne' Criston' benne'
ka' zej nake' chie'.
- Ba zbézgake' ka to xkwide' no'le
wchág ná'lénbe' Le'e.

⁸ Dios we'e-be' latje gákwbé'
laže' da' záka'le'en, da' naken
zíla'do'ze, na' žákti'ten.
(Lažen' da' záka'le'en zejlasen da'
naken chawe' da' žongak benne' ka'
zej nake' che Dios.)

⁹ Naž wbás che ya'abán' gože'
neda', na' wnné': "Bzoj da' ni le'e
yiche: Ba nez zen gaken chegak
benne' ka' Dios bliže' légake' nich
gónlengake' Lé' tzen lni che yela'
zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'."
Lezka' gože' neda': "Diža' dot da' li
da' ni da' zchalj Dios na'kze."

¹⁰ Bzoa ziba' law wbás che ya'abán'
nich wká'n zena' le', san le' gože'
neda': "Bi gono' ki. Lezka' neda'
naka' wen žin che Dios kan nako' le',
na' kan zej nak lježo', benne' ka' nzi'
lo ná'gake' da' naken dot da' li kan
nak che Jesusen'. iBka'n zen Dios!"

Benne' ka' zcháljgake' lo wláz
Dios, zzoa lígake' che Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

¹¹ Naž ble'ela' nyaljw ya'abá, na'
bla' to bia chich, na' Benne' žie'-
ba' lie' Benne' Žone' Kan Znne', na'
lezka' Benne' Znne' Da' Li. Ki lie'
dan' zchi'a laže'e kan nak da' naken
dot da' li, na' lezka' cheje' lo wdile.
¹² Žákti'te yej lawe' ka yi', na' da'
zan da' naken oro žíagaken yichje'.
Da' lawe' to da' lie', dan' bi nnezlen
nitó benne', san toze' Lé' nnezlen'.

¹³ Nakwe' to laže' da' ne'jen žen, na'
lezka' lie' Benne' Nake' Xtiža' Dios.

¹⁴ Ni'a ne'e zan zejnáwgake' Lé',
benne' ka' nníta'gake' ya'abá che
Dios, na' žíagake' bia chich ka', na'
zej nakwe' laže' da' záka'le'en, dan'
naken zíla'do'ze, na' dan' bi naken
sban. ¹⁵ Zjoj da' naken ka to ya

ntoche' lo žoe'e, dan' wkonle' žin
nich wsaka' zí'lenen' benách yež
ka'. Nna bi'e légake' len yela' wak
zen, na' wsaka' zí'li'e légake', na'
gak chégake' kan žak che da' zbia
lba uba, katen' zlejžon. Gone' ga
yéjgake' xis uban' da' zejlasen yela'
zža'a che Dios, Bennen' napkze' dot
yela' wnná bia'. ¹⁶ Nyejw kan lie'
le'e laže' da' nakwe', na' le'e lsine'e,
Benne' Znna Bi'e Benne' Wnná Bia'
Ka', na' lezka' Benne' Nake' Xangak
Benne' Xan Ka'.

¹⁷ Naž ble'ela' to wbás che ya'abá,
wbasen' zie' lo wbíž, na' wnné' zíjje,
na' gože' bia ka' zlágakba' ya'abá, na'
wnné': "Le da, le dobe gan gawle
lo lni zen che Dios. ¹⁸ Gawle bela'
chegak benne' wnná bia' ka', na'
bela' chegak benne' ka' zché'gake'
benne' ka' žjake' lo wdile, na' bela'
chegak benne' wale ka', na' bela'
chegak bia ka', na' bela' chegak
benne' ka' žíagake' légakba', na' bela'
chegak yógo'te benách ka', benne'
ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka',
benne' gaxjw ka', na' benne' zaka'
ka'."

¹⁹ Naž ble'ela' bia snia na', na'
benne' ka' znnna biá'gake' yežlyó
nga, na' benne' zanle'e ka' chégake',
benne' ka' žjake' lo wdile. Benne' ka'
zej ndobe' nich til-lengake' Bennen'
žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e
zanle'e, benne' ka' zónlengake' Lé'
tzen. ²⁰ Blej bchóchgake' bia snia
na', na' lezka' bennen' bchalje' lo
wlazba', bennen' bene' da' ka' zej
nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le'
benne' ka' bě'gake' latje wdá' légake'
da' nak bia' zej nake' toze len leba',
na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia
na' len bennen' bchalje' lo wlazba',

belžo'ne' légake'zej nbane' lo yi'
zen gan žey da' zzéyle'en, dan' nzin'
sufr. ²¹Bennen' žie' bia chichen'
bete' yógo'te benne' ka' bénlengake'
légake' tzen len da' naken ka to ya
ntochen' dan' zžojen lo žoe'e, na'
yógo'te bia ka' zlágakba' ya'abá
bdáwgakba' bela' žen chégake', na'
bélgeklba'.

To mil yiz

20 Wdé na' ble'ela' žetj to
wbás che ya'abá, na' noxe'
zi'n ya che latje chol, na' noe'e to do
ya wale. ²Wzene' bele zen sniale'e
na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba'
da' xiwe', na' lezka' Satanás, na'
bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to
mil yiz. ³Wžo'ne'-ba' latje chol che
benne' gat ka', na' bsejwe' latjen',
na' bde'e to da' nak bian' da' žsejwn
latjen' nich biž gon láže'lba' benách
yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka',
na' te na' yeyežba' to chi'ido'.

⁴Naž ble'ela' latje ka' gan že'gak
benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a
láže'gake'. Lezka' ble'ela' be' ka'
gókgakkze benne' chawe' ka', benne'
ka' wžoggak yéngake' lo na'gak
benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa
ligak benne' chawe' ka' che Jesusen',
na' dan' bcháljgake' xtiža' Dios.
Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia
na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje
wzój lo xgágake', o lo ná'gake' da'
nak bian' zej nake' toze len leba'.
Bebangak benne' ki lo yela' got,
na' wnná biá'gake' tzen len Benne'
Criston' to mil yiz ka'. ⁵Yezika'
benne' gat ka' bi bebángake'.
Kate' téžegak to mil yiz ka', naž
yebángake'. Yela' yebán lo yela' got
da' goken ni naken da' gaken da'

nežw. ⁶Ba nez zen gaken chegak
benne' ka' yebángake' lo yela' žebán
nežw da' gaken, dan' gákgake' che
Dios na'kze. Yela' got bežope da'
gaken bi be gak gonen chégake', san
gákgake' bxoz ka' che Dios, na' che
Benne' Criston', na' nna biá'gake'
tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóchjgake' da' xiwe'

⁷Kate' téžegak to mil yiz ka', naž
yeséžgake' da' xiwe' gan nžejen.

⁸Yežój da' xiwe', na' gon láže'len
benách yež ka' da' zej zen dap la'ate
yežlyó nga. Lezka' gon láže'len
benách ka' che yež Gog, na' benách
ka' che yež Magog, na' wtoben
légake' lo wdile. Benne' ka' zej
nake' benne' zan kan nak yož da'
žen' žoa'a to yegw zen. ⁹Benne'
zanle'e ka' bžójgake' dot yežlyó
nga, na' wnnáta'gake' la' lí'ale latjen'
gan zej nnita' benách ka' zej nake'
toze len Benne' Criston', da' naken
yežen' da' nži'il Dios. Naž ben Dios
ga bežjw yi' da' bžojen ya'abá, na'
bzeyen légake'. ¹⁰Da' xiwe', dan' ben
láže'len légake', wžó'ngaken' gan že'
yi' zen che da' zzéyle'en, gan ba zoa
bia snia na' len bennen' bchalje' lo
wlazba'. Sáka'le'gake' ga na' dot ža
dot yele yógo'te yiz ka' da' zá'gaken.

Zla'gak benách ka' law Dios gan ži'e zchi'a laže'e

¹¹Naž ble'ela' to latje blo da'
chich, na' lezka' ble'ela' Benne'
ži'e zchi'a laže'e lo latjen'. Gan že'
Benne' wžia yi'gak yežlyó nga,
na' ya'abá, na' biž bežél-le latje
chégaken. ¹²Lezka' ble'ela' benne'
gat ka', benne' zaka' ka' len benne'
gaxjw ka', na' zéngake' law Dios.

Byáljwgak yiche ka', na' byaljw yetó yiche gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí kanne. Dios wchi'a laže'e benne' gat ka' kan zej nak da' ka' zej nyejwn le'e yiche ka', da' ka' béngeake'.

¹³Bežojgak benne' gat ka' lo nisdo', benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'. Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo yela' got, na' lo latje chol, benne' ka' wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a laže'e to tógake' kan zej nak da' ka' da' béngeake'. ¹⁴Naž bžó'ngake' yela' got, na' latje chol che benne' gat ka', lo latjen' gan že' yi' zen da' naken latje che yela' got bežopen'. ¹⁵Benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej nape' yela' nban da' zejlí kanne, bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen na'.

To ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe

21 Wdé na' ble'ela' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé chegak ya'abá na', na' yežlyón', da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken. Biž zej de nisdo' ka'.

²Neda', Žwa, ble'ela' yež la'y na', da' naken Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na' zoan lez kan zoa lez to xkwide' no'le za' wchág ná'lenbe' benne' byo chebe'.

³Benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné: "Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen benách ka'. Sóalene' légake', na' légake' gákgake' benne' chie' ka'. Dios na'kze sóalene' légake', na' gake' Dios chégake'.

⁴Dios wzíe' nis zbéžgake' da' žian yej láwgake'. Biž gat nitó benne', na' biž kwež nitóe', na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da' ka' gókgaken zga'ale'.

⁵Naž Bennen' ži'e latje blon' wnné: "Bwia nga. Žekoba' yógo'te."

Lezka' gože' neda': "Bzoz le'e yiche da' ni da' naken dot da' li, na' za' gakkzen."

⁶Naž gože' neda': "Ba nakkzen. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak da' zzo lawn, na' da' ze lawten. No benne' zbole', neda' gona' ga ye'je' nisen' da' wnezjwn yela' nban, na' bi be chizjwe'. ⁷Benne' ka' sőegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te da' ki gáta'gaken chégake'. Neda' gaka' Dios chégake', na' légake' gákgake' zí'nkza' ka', ⁸san benne' ka' zžébegake', na' benne' ka' bi žejlé'gake' chia' neda', na' benne' ka' bi zej nake' chawé', na' yógo'te benne' wetw benách ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' yógo'te benne' wen laže' ka', ba de latje chégake' lo yi' zen che da' zzéyle'en, da' naken yela' got bežopen'."

Yež Jerusalén kobe

⁹Naž to wbás che ya'abá, wbases' nbáblene' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze lawten, ble'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wloe'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'!"

¹⁰Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda' to law ya'a sibe, na' bloe'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' zžojen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó. ¹¹Yežen' žákti'ten dan' yela' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da'

záka'le'en kan nak yej xna gole da' nzin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese. ¹²Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e na' jez nnita' chežinno gan žo'ogak benách ka'. Žoa'a gan žo'ogake' jez nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chí'igaken'. To to gan žo'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel.

¹³Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbíž zej nnita' chonne gan žo'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' gan žen wbíž zej nnita' yechonne gan žo'ogake'. ¹⁴Zan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' lé'egaken zej nyejw lagak benne' chežínnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁵Wbás che ya'abán', bennen' zcháljlene' neda', noe'e to yag wžíx da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žo'ogake', na' kan nak ze'e chen. ¹⁶Yežen', tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yela' tonne chen, na' yela' blaga' chen. Len yagen' bžíxe' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yela' tonne chen, na' yela' sibe chen, na' yela' blaga' chen. ¹⁷Lezka' bžíxe' yela' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx na' nich bžíxe' yežen'.

¹⁸Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yaní'do' kan nak yej jese. ¹⁹Len ze'e ka' che yežen' zej nzin' da' xtan ka' da' zej naken yej ka' da' záka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken yej jaspe.
Da' bežopen naken yej safiro.
Da' beyonnen naken yej ágata.
Da' tapen naken yej esmeralda.

²⁰Da' gayon' naken yej ónise.
Da' xopen naken yej kornalina.
Da' gažen naken yej crisólito.
Da' xonon' naken yej berilo.
Da' gan naken yej topasio.
Da' chin naken yej crisoprasa.
Da' chinéjen naken yej jasinto.
Da' chežinnon naken yej amatista.

²¹Da' chežinno ka' da' zej nbagan' gan žo'ogake' jez naken chežinno bga ka'. To to da' ka' gan žo'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya óroteze da' naken yaní'do' kan nak yej jese.

²²Bi ble'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'.

²³Bi žon byenen wza'ni'gak wbíž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ni' yela' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágake' lo baní' che yežen', na' žingak benne' ka' znna biá'gake' yežlyó nga, zej noe'e yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁵Batkle wséjwgake' gan žo'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'. ²⁶Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'.

²⁷Nitó da' bi naken chawé', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22 Naž wbás che ya'abán' bloe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znezjwn yela' nban. Žákti'te yegon' kan žákti'te yej jese. Žžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios, na' lezka' gan že' Bennen' nake' Žíla'do'. ²Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje žoa'a yegon' zoa to yag da' žbian da' znezjwn yela' nban, na' želbían chežinno chi'i to yiz. To byo' to byo' želbía yag ka'. Xlágagak yag ka' zej naken da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'. ³Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Žíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'. ⁴Légekle' lawe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yážgegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbíž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégake'. To chi'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za' yelá' Benne' Cristo

⁶Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' žchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lázdó'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wloe'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gakten." ⁷Ki wnná Jesús, Benne' Criston: "Za' yelá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan žnna da' zchálja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸Neda', Žwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wdé benlan', na' ble'elan', na'

bzoa žiba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bloe'ele' neda' da' ki, nich wkán Žena' le'. ⁹Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne' ka' žóngake' kan žnna da' nyejw le'e yiche ni. iBka'n zen Dios!"

¹⁰Lezka' gože' neda': "Bi wkacho'o xtiža' Dios ni, da' zchálja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gakgak da' ki. ¹¹No benne' žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawé', gónteze' da' naken chawé', na' no benne' nake' che Dios, gákete' che Leze'." ¹²Znna Jesusen: "Za' yelá'a. Noa'a lo na'a da' wnežjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégake' kan zej nak da' béngeake'. ¹³Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' žóngake' da' naken chawé'. Zej nzi'e latje gáwgake' da' zbia yagen' da' znezjwn yela' nban, na' gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵Benne' ka' bi zej nake' chawé', na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' Žka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gá'ngake' na'le lo yežen'. ¹⁶Neda', Jesús, bsel'a'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bloe'ele' le'

da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe'
benách chia' ka'. Neda' naka' ljež
Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka'
belj xsile."

¹⁷Zchaljgak Dios Be' La'y, na'
xkwide' no'le, xkwiden' wchág
ná'lenbe' Benne' nake' Zíla'do', na'
znnágake': "Le da."

No benne' ženle' diža' ni žala' nne':
"Le da."

No benne' zbile', na' no benne'
zdan laže'en, žala' yídgake', na'
yé'jgake' nisen', da' znezjwn yela'
nban.

¹⁸Neda', Zwa, zzejni'ila' benne'
ka' želenle' diža' ni da' zchalja' lo
wláz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni,
na' znnia': cha' no benne' wzane'

kan zej nak diža' ki, na' Dios yebi'e
chie', na' wsaka' zi'e le' kan zej
nak da' zej nyejwn le'e yiche ni.

¹⁹Lezka', cha' no benne' yekwase'
bíteteze diža' ni da' zchalja' lo
wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni,
Dios yekwase' latje che bennen' le'e
yichen' gan zej nyejw lagak benne'
ka' zej nape' yela' nban da' zejlí
kanne, na' lezka' yekwase' latje
chie' lo yež la'y, kan nyejw chegak
benne' ki le'e yiche ni.

²⁰Xanžom', Bennen' zzoa lie' kan
zej nak da' ki znne': "O'. Za' yelá'a."

iKa'kze gaken! iDa, Xanto' Jesúš!

²¹Znnabla' Xanžo Jesúš, Benne'
Criston', gon chawé'e yógo'tele le'e.
Ka'kze gaken.